

A SÁRKÁNYKIRÁLY PALOTÁJA

MÓRA FERENC KÖNYVKIADÓ

Tőkei Ferenc (szerk.):
A sárkánykirály palotája
Japán, tibeti, mongol, vietnámi, koreai, ujjur és kínai mesék
Móra, Budapest, 1967
Népek Meséi – Móra

KÍNAI MESÉK

A SÁRKÁNYKIRÁLY PALOTÁJA

A Ji Feng-időszakban történt, hogy egy Lin Ji nevű diák megbukott az államvizsgán. Hazaindult hát a Hsziang folyó völgyébe, de úgy gondolta, útközben még beköszönt egy földijéhez, aki Csing-jangban lakott. Vagy két mérföldet lovagolt már, mikor egy felröppenő madárka megriasztotta lovát. Az állat megbokrosodott és két mérföldet futott, mire Liu meg tudta állítani. Azon a helyen egy lány legeltette a juhait. Csodálatosan szép lány volt, de összevont szemöldökkel, szennyes ruhában állt ott, és feszülten hallgatózott, mintha várna valakit.

– Hogy jutottál ilyen szomorú sorsra? – kérdezte Liu.

A lány legelőbb is rámosolygott, hálája jeléül. Azután, nem tudva visszatartani könnyeit, ezt válaszolta:

– Szerencsétlen teremtés vagyok én. S ha már az okát kérded, hogy hallgathatnám el, milyen harag ég szívemben. Figyelj hát! Én a Tungting-tavi sárkánykirály legkisebbik lánya vagyok. Szüleim férjhez adtak a Csing folyó sárkány királyának kisebbik fiához, de az uramat barátai rossz útra vezették. Egyre csak a mulatozást, duhajkodást keresi, s velem napról napra rosszabbul bánik. Elpanaszoltam ezt a szüleinek, de azok sokkal jobban szeretik a fiukat, semmint hogy pártomra álltak volna. Amikor tovább panaszkodtam, megsértődtek, és ide számúztak.

Ahogy mindezt elmondta, újra kitört belőle a zokogás.

– S a Tungting-tó olyan messze van ide – folytatta. – Túl a messzi láthatáron, és én még csak üzeni se tudok az enyéimnek. Szívem megszakad, és szemem belévakul, annyit meresztgetem, de senki sem jön, akinek elmondhatnám bánatomat és megsajnálna. Úgy látom, te éppen délnek tartasz, nem eshetik messze utadtól a tó. Megkérhetlek, hogy vigy el egy levelet?

– Az igazság embere vagyok – mondta Liu –, s felforr a vérem, ahogy hallgatlak. Bár szárnyaim lennének, hogy oda repülhetnék! Még hogy megkérhetsz-e? Hanem a tó igen mély, én meg csak szárazon tudok járni. Hogy adhatom át majd üzeneted? Attól tartok, nem érek célba, s méltatlannak bizonyulok bizalmadra, és kárba

vész őszinte igyekezetem, hogy segítsek rajtad. Mondd meg hát, mit tegyek?

– El nem mondhatom, mennyire hálás vagyok jószágodért – felelte a lány könnyeket ontva. – Ha valaha választ kapok erre a levélre, életem árán is meghálálom. Amíg nem tudtam, segítesz-e rajtam, nem mertem elárulni, hogyan juthatsz el szüleimhez. Ám ha így áll a dolog: a tavat megközelíteni semmivel se nehezebb, mint a fővárosba eljutni.

S mikor Liu megkérdezte, merre menjen, a lány a következőket mondta még:

– Van a tó déli partján egy terebélyes narancsfa, a falubeliek szent fája. Vedd le az övedet, végy fel egy másikat, azután kopogtasd meg háromszor a fa törzsét. Hívásodra elő fog jönni valaki; te csak kövesd, nem lesz semmi bajod. S most, hogy feltártam előtted szívemet, rád bízom a levelet. Kérlek, mondd el szüleimnek, mit hallottál. Ne tagadd meg tőlem segítségedet!

Liu megígérte, hogy mindent a mondottak szerint tesz. Ekkor a lány meghajolt, elővette zsebéből a levelet, átadta neki, s mindegyre csak keletnek fordult, és könnyezett. Liu mélyen meghatódott. Eltette a levelet táskájába, és így szólt:

– Megkérdezhetem-e, miért legeltetsz juhok? Húson élnek az istenek is?

– Nem – felelte a lány. – Ezek nem juhok, hanem esőhozók.

– Micsodák?

– Mennydörgés, villámlás meg effélék.

Liu jobban megnézte a juhokat és látta, hogy büszkén fenn hordják fejüket. A füvet is másképp legelték, de egyébként éppen akkorák voltak, mint a közönséges juhok, s éppen olyan gyapjúk és szarvuk volt.

– Tekintve, hogy most felcsaptam küldöncnek – mondta Liu –, remélem, szívesen látsz majd azután is, hogy visszajutottál a tóba.

– De mennyire! – kiáltott fel a lány. – Úgy fogadlak majd, mint kedves rokonomat.

Azzal elbúcsúztak, s Liu ment tovább keletnek. Néhány lépés után visszanézett, de a lány meg a juhok eltűntek.

Még aznap este megérkezett a megye székhelyére, és elbúcsúzott barátjától. Több mint egy hónapba telt, hogy hazaért, s

első útja a Tungting-tóhoz vezetett. Megtalálta a narancsfát a tó déli partján, övét cserélt, s megállva a fa előtt, háromszor megkopogtatta. Erre egy harcos bukkant fel a vízből, meghajolt, és megkérdezte:

– Mi járatban vagy, tiszteletre méltó uram?

Anélkül, hogy elmondta volna néki a dolgot, Liu egyszerűen ezt felelte:

– Királyoddal akarok beszélni.

Ekkor a harcos szétválasztotta a hullámokat, s miközben lefelé igyekeztek, mutatta neki az utat, mondván:

– Hunyd be a szemed. Egy pillanat, és ott vagyunk!

Liu engedelmeskedett, s hamarosan nagy palota elé értek. Rengeteg tornya és erkélye volt a palotának, millió kapuja meg ablaka, s körülötte a világ minden ritka virága és fája. A harcos megkérte, várjon a csarnok egyik szögletében.

– Hol vagyunk? – kérdezte Liu.

– Ez az Isteni Úr palotája.

Ahogy körülnézett, Liu látta, hogy a palota telidestele van minden drágasággal, amit csak emberi szem valaha megpillanthatott. A pillérek fehér jáspisből voltak, a lépcsők zöldből, a pamlagok korallból, a mozdítható válaszfalak pedig kristályból. A smaragd ablakkeretekben metszett üveg pompázott, a szivárvány minden színében tündöklő mestergerendák meg borostyánkővel voltak kirakva. A palota határtalan távlatai valami különleges szépséget árasztottak, szinte le sem lehet írni.

A Sárkánykirály sokáig váratott magára, s Liu végül is megkérdezte a harcost:

– Hol marad Tungting ura?

– Őfelsége a Sötét Gyöngy Házában van – hangzott a válasz. – A Tűz Szabályzatát beszélik meg a Nap Papjával. De hamarosan befejezik.

– Mi a Tűz Szabályzata? – kérdezte Liu.

– Királyunk sárkány – mondta a harcos –, tehát eleme a víz, s egyetlen csepp vízzel hegyeket és völgyeket áraszthat el. A Nap Papja meg ember, eleme tehát a tűz, s egyetlen fáklyával egész palotát felgyújthat. Az elemek sajátságai különbözőek, s különböző a

hatásuk is. A Nap Papja igen járatos az emberi törvényekben, királyunk ezért hívta meg erre a tanácskozásra.

Alig fejezte be, nyílt a palota kapuja, köd szállt fel, s egy bíborba öltözött alak jelent meg, kezében jáspis jogarral. A harcos tisztelgett:

– Jön a király! – s ment elébe, hogy jelentse Liu érkezését.

A Sárkánykirály végignézett Liun, és megkérdezte:

– Az emberek világából jöttél?

Liu azt válaszolta, hogy onnan, és meghajolt. A király viszonzta üdvözlését, és hellyel kínálta.

– A mi vízi királyságunk sötét és mély – mondta. – S jómagam tudatlan vagyok. Mi hozott ide, uram, oly messziről?

– Magam is erre a vidékre való vagyok, mint felséged – kezdte Liu. – Itt születtem, délen, de északnyugaton jártam iskolába. Nemrég történt, hogy megbuktam a vizsgán, s hazafelé ügetve a Csing folyó partján talákoztam lányoddal. Juhot legeltetett kint a szabad ég alatt. Szél tépi, eső veri; bizony, nagyon szomorú látvány. Amikor megszólítottam, elmondta, hogy férjének szívtelensége és férje szüleinek nemtörődömsége juttatta ilyen állapotra. Szeméből patakzott a könny, míg beszélt, majd megszakadt belé a szívem. Végül rám bízta ezt a levelet, és én megígértem, hogy elhozom. Ezért vagyok most itt.

Azzal elővette a levelet és átadta a királynak. A király elolvasta, majd kezébe rejtve arcát, sírva fakadt.

– Bár én vagyok az apja – mondta –, mint aki vak és süket, nem is sejtettem, mennyit szenved gyermekem messze innen. Te pedig, idegen létedre, megsegítetted. Míg csak élek, el nem felejttem jószágodat.

Azután tovább sírt, s vele könnyezett az egész udvar. Majd egy szolga lépett a király elé; a király átadta neki a levelet, és megparancsolta, mondjon el mindent a belső palotában az asszonyoknak. Hamarosan kihallatszott a sírás onnan is. A király erre megrémült, s parancsot adott kíséretének:

– Mondjátok meg hamar az asszonyoknak, ne csapjanak akkora lármát, mert attól tartok, Csientang hercege is meghallja.

– Ki az a herceg? – kérdezte Liu.

– Az öcsém – mondta a Sárkány király. – Valamikor a Csientang folyó hercege volt, de most már visszavonult.

– És miért kell titkolnod előtte a dolgot?

– Mert rettenetesen forró fejű – mondta a király. – A régi bölcs király, Jao idején is az ő dühöngése okozta a kilencéves árvizet. Múltkor meg összeveszett az angyalokkal, és elárasztott öt hegységet. Szerencsére van néhány jó cselekedet a számlámon, s a Mennyek Királya megbocsátott öcsémnek. De itthon kell tartanom, bár Csientang népe ma is visszavárja még.

Alig fejezte be, hatalmas robaj hallatszott. Mintha ég és föld összedőlt volna. A palota megrázkódott, gomolygó köd csapott fel, és egy vörös sárkány rontott a terembe. Hossza több mint ezer láb, s egy jáspis pillért hurcolt maga után – hozzá volt kötözve egy nyakába vetett aranykötéllal. Szeme fénylett, mint a villám, nyelve piros volt, mint a vér, testét skarlátvörös pikkelyek borították, nyakán lángolt a sörény. Zengett az ég, és villámok csapkodtak körülötte, nyomában hóvihár meg jégeső járt. S egyszeriben felszállt az azúrkék levegőbe.

Liu rémületében földre vetette magát. De a király maga segítette fel, mondván:

– Ne félj, nincs semmi baj.

Jó időbe telt, míg Liu valamennyire magához tért. Amikor végre megnyugodott, engedélyt kért, hogy távozhasson.

– Jobb, ha megyek, amíg nem késő. Nem élnék túl még egy ilyen látványt.

– Maradj – szólt a király. – Öcsém így szokott távozni, de vissza már nem így jön. Maradj még egy kicsit.

Megparancsolta, szolgáljanak fel italokat, és barátságuk megpecsételésére ittak.

Nem sokkal ezután lágy szellő támadt, jámbor felhőket hajtva az égen. Röpködő zászlók és lobogók alatt, fuvolák és sípok szavára, sok ezer fiatal lány lépett be ragyogó öltözetben, nevetgélve és csacsogva. Közülük is kitűnt az egyik. Szemöldöke szépen ívelt, ékszerei ragyogtak, öltözéke finom fátyolból készült. Liu csak akkor látta, mikor előtte volt már, hogy a lány ugyanaz, aki rábízta az üzenetet. Csakhogy most már örömeiben sírt, amint illatozó vörös és bíbor ködben elvonult a belső palotába. A király nevetett, és így szólt Liuhoz:

– Itt jön a Csing-parti fogoly. Megszabadult és hazatért.

Bocsánatot kért, s maga is bement a lány után a belső palotába. Odakint is mindenki hallotta boldog sírásukat. Majd a király visszajött, és együtt lakomázott Liuval.

Egyszer csak egy bíborruhás férfi lépett be, és megállt a király előtt. Kezében jáspis jogart tartott, sugárzott róla az öröm és életkedv. A király bemutatta Liunak:

– Íme, Csientang hercege.

Liu felállt, meghajolt, a herceg is meghajolt, s így szólt:

– Az a gazfickó bántalmazni merete szerencsétlen hűgomat. A te érdemed, uram, az igazság barátjáé, hogy elhoztad szenvedéseinek hírét ily messzire. Ha te nem segítesz, eleped szegény a Csing folyó partján. Nem tudjuk szavakba foglalni, milyen hálások vagyunk neked.

Liu ismét meghajolt, és megköszönte a herceg szavait. Ekkor a herceg így szólt bátyjához:

– Egy óra alatt ott voltam a folyónál, ott egy újabb óra hosszát verekedtem, s még egy órába telt, míg hazaértem. De visszaúton a magas égben repültem, hogy a Mennyek Királyának is mindent elmondjak. Amikor hallotta, hogy milyen sérelem esett rajtunk, megbocsátotta vétkeket. Sőt, még a múltbelieket is megbocsátotta. De rettentően szégyellem, hogy felháborodásomban csak úgy elrohantam, még csak nem is köszöntem, az egész palotát felforgattam, és tiszteletre méltó vendégünket úgy megijesztettem.

Azzal ismét meghajolt.

– Hányat öltél meg? – kérdezte a király.

– Hatszázezret.

– Mennyi földet pusztítottál el?

– Körülbelül háromszáz mérföldnyit.

– S hol az a gazember, a lányom férje?

– Megettem.

A király savanyú, arcot vágott.

– Szó se róla, az a gazfickó kibírhatatlan volt már – mondta. – De azért túl messzire mentél. Még szerencse, hogy a Mennyek Királya mindent tud, és megbocsátott, amikor hallotta, milyen nagy sérelem esett rajtunk. Különben nem tudom, miképpen védenélek meg most. Ne tégy hát máskor ilyet.

A herceg erre ismét meghajolt.

Liu aznap éjjel a Megfagyott Fény Csarnokában hált, s másnap újabb lakomát rendeztek a Smaragd Palotában. Ott volt az egész királyi család, szólt a zene, s bort és édességeket hordtak fel. Majd megszólaltak a trombiták, kürtök és dobok, s jobbról tízezer harcos vonult be tánclépésben, zászlókkal, kardokkal és alabárdokkal. Egyikük előrelépett, és kihirdette, hogy ez Csientang hercegének győzelmi felvonulása. A látványos és tiszteletgerjesztő fegyveres parádét soha nem felejtí el, aki látta.

Azután gongok és cimbalmok, húros és bambuszfa-hangszerek muzsikájára ezer, fényes selyembe öltözött és ékszerekkel ékes lány jött be tánclépésben balról. Egyikük előrelépett, s kihirdette, hogy most a hercegnő hazatérését ünneplik. Melódiáik oly megragadóak és édesek voltak, úgy áradt belőlük a bánat és a vágy, hogy könnyekre fakadt mindenki, aki hallotta. Mikor a táncnak vége volt, a Sárkánykirály jókedvében egy-egy vég selymet ajándékozott minden harcosnak és táncosnőnek.

Majd a vendégek helyet foglaltak a lakomához, és borral köszöntötték egymást, szívük nagy meglegedésére.

Mikor eleget ittak, a király kopogott az asztalon, és énekelni kezdett:

*Széles földön, szürke égen,
Hallsz-e sírást messzeségben?
Róka bújhat odújába,
Mennyied ott is megtalálja.
Igazságunk hű lovagja
Édes lányunk visszaadta:
Mi lehet ily tett jutalma?*

Mikor a király befejezte énekét, a herceg meghajolt, és így énekelt:

*Sorstól életünk, halálunk:
Méltatlan vejet találtunk.
Hercegnőnk a Csing-vidékre
Ment esőbe, fagyba, szélbe.
Hogy ez úrtól hírét vettük
És e földre vezethettük –
Soha, soha nem feledjük.*

Az ének után felállt a király is, és mindketten egy-egy kupát nyújtottak Liunak. Liu egy pillanatig szégyenlősen habozott, majd

elfogadta a kupákat, kihörpintette belőlük a bort, s azután mindkét kupát visszaadva ezt énekelte:

*Mint viharban tört virágok,
Hercegnőnk sírt, hazavágyott:
Én szereztem hírt felőle
S íme, gyásza messze tőle.
Ünnep ez, de véget érjen,
Mert hazámba visszatérnem
Keserű, nagy vágyam érzem.*

Mikor az ének végére ért, valamennyien megtapsolták.

Ekkor a király egy jáspisdobozt hozatott elő. A dobozban rinocérosz-szarvak voltak, érintésükre szétnyílnak a hullámok. A herceg pedig egy borostyánkő-tányért hozatott be s a tányérban zöld jáspist, amely éjszaka világít. Mindezt Liunak adták, aki megköszönte és elfogadta az ajándékokat. A palota lakói pedig garmadával hordták elébe a selymet és ékszeret, szinte már elborította a sok ragyogó holmi. Liu nevetett és enyelgett velük, s egy perc nyugta sem volt. Mikor azután megelégette a bort meg az élvezeteket, bocsánatot kért, és visszatért aludni a Megfagyott Fény Csarnokába.

Rákövetkező nap az Áttetsző Fény Lugasában rendeztek lakomát tiszteletére. Csientang hercege bortól forró fejjel hevert a pamlagon, s kihívóan így szólt hozzá:

– A kősziklát porrá lehet zúzni, de nem lehet megpuhítani. A bátor embert meg lehet ölni, de nem lehet megszégyeníteni. Ajánlanék valamit. Ha neked is tetszik, minden rendben lesz közöttünk. Ha pedig nem, vesszünk el együtt. Mit szólsz hozzá?

– Hadd halljam, miről van szó – mondta Liu.

– Tudod, hogy a Csing folyó urának felesége a mi császáruk lánya – kezdte a herceg. – Kitűnő jellemű, nagyszerű asszony, rokonai mind nagyon szeretik. Szerencsétlenségére sok nyomorúságot szenvedett attól a gazembertől, de hát ez már elmúlt. Most szívesen reád bízánk, és örök rokonságra lépnénk veled, ő úgyis hálával tartozik neked, s akkor tied is lenne; mi pedig, akik szeretjük, tudnánk, hogy jó kézben van. Aki nagylelkű, ne álljon meg félúton. Áll-e az alku?

Liu egy pillanatig komolyan nézett rá, azután elnevette magát és így szólt:

– Bizony nem hittem volna, hogy Csientang hercegének ilyen hitvány ötletei vannak. Elmondták nekem, hogy egyszer átszelte mind a kilenc földrészt, és megráztad az öt nagy hegységet, csak hogy haragodat kicsit kiszellőztesd, s magam is láttam, hogy tépted szét az aranyláncot, és vonszoltad magad után a jáspispillért, csak hogy kiszabadíthasd húgodat. Azt hittem, nincs bátrabb és igazabb nálad, és nem félsz a haláltól se, ha a jót meg kell védeni a rossz ellenében, s életed is szívesen feláldozod azokért, akiket szeretsz. Mert erről ismerik meg az igazi nagyságot. És most mégis megpróbálsz sértő módon rám kényszeríteni akaratomat, miközben szól a zene, s háziak és vendégek a legnagyobb egyetértésben vannak együtt. Ezt nem hittem volna rólad. Ha odakint találkozom veled a háborgó tengeren, vagy a sötét hegyek között látom uszonyaid, lengő szakállad, a ködben és záporban, amely olyankor körülvesz – ha életemet fenyegeted is, csupán közönséges vadállatnak tartlak. Nem rónám fel viselkedésedet. De most emberbőrben vagy. Nagyon jól tudod, mi illik és mi nem az emberek között. Különb módon tudsz viselkedni, mint akárhány gavallér az emberek világában, nem is szólva a vízi szörnyekről. S most mégis visszaélsz erőddel és hatalmaddal, és részegnek tetteve magadat, rá akarsz kényszeríteni, hogy elfogadjam ajánlatodat. Ez bizony nem szép dolog. Szó se róla, milyen kicsi vagyok, elférnék egyetlen pikkelyed alatt, de én szembe merek szállni haragoddal. Remélem, visszavonod ajánlatodat.

Ekkor a herceg bocsánatot kért:

– Itt nőttem fel a palotában, és mindig tudtam, mi az illem. Először történt velem, hogy nem ügyeltem nyelvemre, s ezzel megbántottalak. Rászolgáltam a dorgálásra. De nem szeretném, ha ez megrontaná barátságunkat.

Aznap éjjel megint együtt lakomáztak, éppoly vidáman, mint máskor, s Liu és a herceg végképp összebarátkoztak. Rákövetkező nap Liu engedélyt kért, hogy távozhasson. A királyné még egy lakomát rendezett tiszteletére a Rejtett Fény Csarnokában. Tolongtak a vendégek, férfiak és nők, valamint a szolgák és szolgálók. A királyné könnyekre fakadva búcsúzott Liutól:

– Lányom mindent neked köszönhet: jószágodat soha meg nem hálálhatjuk. Nagyon sajnáljuk, hogy meg kell válnunk tőled.

Azzal szólt a hercegnőnek, hogy ő is köszönje meg Liu jószágát.

– Ugyan találkozunk-e még valaha? – kérdezte a hercegnő.

Liu most már bánta, hogy nem fogadta el a herceg javaslatát.

Nehéz szívvel búcsúzott. Mikor a lakoma végén elkészönt tőlük, az egész palota visszhangzott a sóhajoktól, s még megszámlálhatatlan drága ékszert kapott búcsúajándéku.

Ugyanazon az úton hagyta el a tavat, amerre jött, csak hogy most tizenkét szolga k sérte: hazavitték csomagjait, azután magára hagyták. Liu elment Jangcsouba egy ékszerészhez, hogy pénzzé tegyen egy-két drágakövet, s bár századrészét sem adta el kincseinek, többszörös milliomos lett, sokkal-sokkal gazdagabb, mint a leggazdagabbak a Huaj folyótól nyugatra.

Később megnősült, feleségül vett egy Csang nevű lányt, de az asszony nemsokára meghalt. Újra megnősült, feleségül vett egy Han nevű lányt, de néhány hónap múlva az is meghalt. Liu ekkor Nankingba költözött.

Nagy magánosságában ismét házasodni kívánt, s egy közvetítőtől a következőket hallotta:

– Van itt egy lány Fanjang megyéből, név szerint Lu. Az apja, Lu Hao, előjáró volt Csingliuban. Élete végén a taoista bölcseletet tanulmányozta, s remeteként élt az erdőben: most azután senki se tudja, hol is van tulajdonképpen. A lány anyjának neve Cseing. Tavalyelőtt férjhez adta lányát Csinghóban a Csang-családba, ám a férfi, sajnos, meghalt. De a lány fiatal még, értelmes és szép, anyja szeretne hát jó férjet találni számára. Nem érdekel téged a dolog?

Liu ekkor egy szerencsés napon feleségül vette a lányt. Mindkét család jómódú volt, az ajándékok meg a hintók pompája ámulatba ejtette Nanking egész lakosságát.

Körülbelül egy hónappal házasságuk után, amikor Liu egy este hazatért, meglepődött: mennyire hasonlít felesége a Sárkánykirály lányára. Csak a színe volt egészségesebb, s ő maga még szebb. Elmondta hát mindjárt az asszonynak, mi minden történt vele annak idején.

– Ez csak mese – mondta az asszony. Azután közölte vele, hogy gyermeket vár, s Liu ettől kezdve még jobban szerette.

Egy hónappal a gyermek születése után Liu felesége szépen felöltözött, felvette ékszereit, és meghívta valamennyi rokonát. Mikor mindnyájan együtt voltak, rámosolygott férjére és megkérdezte:

– Ugyan emlékszel-e még régi találkozásunkra?

– Egyszer a Sárkánykirály lánya rám bízott egy üzenetet – mondta Liu. – Ezt soha nem fogom elfelejteni.

– Én vagyok a Sárkánykirály lánya – szolt az asszony. – Te mentettél meg előbbi férjem bántalmaitól, s akkor megfogadtam, hogy meghálálom jószágodat. De mikor bátyám, a herceg, azt javasolta: házasodjunk össze – te visszautasítottad. S hogy azután elváltunk egymástól, két külön világban élünk, még csak üzeni se tudtam neked. Szüleim utóbb férjhez akartak adni egy másik folyó istenéhez – ahhoz a sihederhez a Csocsin folyóban –, de én hű maradtam hozzád. Elhagytál ugyan, és reményem se volt rá, hogy még újra lássalak – mégis, inkább meghaltam volna, mint hogy mást szeressek. Végül is szüleim megsajnálta, és elhatározták, hogy megkeresnek téged. Csakhogy te közben beházasodtál a Csang-meg a Han-családba, mi tehát mit se tehettünk. Mikor azután ezek a nők meghaltak, s te ide költöztél, szüleim úgy vélték, most már lehetséges ez a házasság. Én remélni se mertem, hogy még egy nap feleséged legyek. De most boldog és elégedett leszek egész életemben, és könnyű szívvel halok meg.

Azzal sírva fakadt. Majd így folytatta:

– Eddig azért nem mondtam el neked, ki vagyok, mert azt hittem, nem fogsz szeretni. Most már, hogy tudom mennyire szeretsz, hát megmondhatom. Hogy félttem és aggódtam, amíg nem tudtam, szeretsz-e! Amikor átvetted leveletemet, rám mosolyogtál, és megkérdezted: szívesen látlak-e majd azután is, ha visszajutottam a tóhoz? Arra gondoltál már akkor is, hogy még férj és feleség lehet belőlünk? S később, amikor bátyám felajánlotta, hogy vegyél feleségül, te meg visszautasítottad – tényleg ellenedre volt a dolog, vagy csak megsértődte? Kérlek, mondd meg!

– Mindez így volt elrendelve – kezdte Liu. – Amikor először találkoztunk a folyó partján, összetört és sápadt voltál, s nagyon megsajnálalak. De azt hiszem, akkor még nem akartam többet, mint megvinni üzenetedet és jóvátenni, ami baj esett. S ha azt mondtam, hogy remélem: máskor is találkozhatunk – ez csak udvarias

megjegyzés volt, minden különösebb hátsó gondolat nélkül. Amikor a herceg megpróbálta rámkényszeríteni a házasságot, tiltakoztam az erőszak ellen, és megdühödtem. Engem igazságérzetem vezetett: hát hogy vehettem volna feleségül azt az asszonyt, akinek a férjét közreműködésemmel ölték meg! Mindig jellemes ember voltam: hogy tehettem volna valamit lelkiismeretem ellenére? Őszintén beszéltem én akkor, poharazgatás közben, s csak az igazat mondtam, és nem féltem bátyádtól egy cseppet sem. Mikor azután jött az indulás ideje, és láttam marasztaló tekintetedet, bizony már bántam a dolgot. De hogy hazajöttem a tóból, nagyon elfoglaltak ügyes-bajos dolgaim, s nem adhattam jelét szerelmemnek és hálámnak. Most látom, sokkal több volt, amit irántad éreztem annak idején, mint múltó szenvedély. Mától fogva halálomig szeretni foglak.

Felesége őszintén meghatódott, s könnyezve így szólt hozzá:

– Ne gondold, hogy hálát csak emberektől várhatsz. Én meghálálom jószágodat. A sárkányok tízezer évet élnek – én megosztom veled életed hosszát. Szabadon mehetünk szárazon és vízen bármerre. Csak bízzál bennem.

– Sohase hittem volna – nevetett Liu –, hogy egyszer még halhatatlanságra csábítasz!

Ezek után elmentek a tóhoz, és ismét olyan fejedelmi fogadtatásban volt részük, hogy annak leírására minden szó szegényes.

Később Nanhajban éltek negyven évet. Palotájuk, hintójuk, lakomáik, öltözetük – mindenük oly fényes volt, akár egy hercegé, s Liu a rokonain is mindig tudott segíteni. Örök ifjúsága mindenkit ámulatba ejtett. A Kaj Juan-időszakban, mikor a császárt sokat foglalkoztatta a bosszú élet titka, és széltében-hosszában kerestette a mágusokat, Liut se hagyták békén – visszatért hát feleségével a tóba. Akkor több mint tíz évig nem látta senki. A Kaj Juan-időszak végén Hszüe Ku, Liu unokaöccse, elvesztette a fővárosban előjárói állását, és délkeletre küldték. Útközben átkelt a Tungting-tavon. Tiszta idő volt, s ő a messzeséget fürkészte, mikor hatalmas zöld hegy merült föl előtte a távoli hullámokból. A csónakosok elhültek rémületükben, s így beszéltek:

– Itt nem volt semmiféle hegy, ez csak valami tavi szörny lehet!

S ahogy a közeledő hegyet figyelték, egy tarkára festett bárka siklott sebesen melléjük. A benne ülők nevéen szólították Hszüét, majd egyikük így szólt hozzá:

– Liu mester üdvözetét küldi.

Hszüe végre felfogta, mi történt. A hegy lábához érve felemelte köpenye szélét, és gyorsan partra szállt. A hegyen éppen olyan paloták sorakoztak, mint szerte a szárazföldön, s Liu állt a parton muzsikusok és ékszerekkel díszes lányok kíséretében – bizony szebbek voltak, mint az emberek lányai. Liu maga is fiatalabbnak látszott, mint valaha. Ékes szavakkal üdvözölte Hszüét a lépcső alján, és kezet fogott vele.

– Nemrég váltunk csak el – mondta –, s máris mennyi ős szál van a hajadban.

– Úgy volt elrendelve, hogy te halhatatlanná légy, az én csontjaim meg elporladjanak – felelte Hszüe nevetve.

Liu ekkor átadott Hszüének ötven pirulát, és így szólt hozzá:

– Minden egyes pirula meghosszabítja az életedet egy-egy esztendővel. S ha kifogyott, csak jöjj el megint. Ne időzz túl sokat az emberek között, ahol annyi bajt kell elviselned.

Boldogan lakomáztak együtt, azután Hszüe távozott. Liut többé nem látta senki, de Hszüe gyakran elmesélte ezt a történetet. ötven évvel később maga is eltűnt a világból.

Liun kívül tehát unokatestvére, Hszüe volt az egyetlen emberi lény, akinek sikerült eljutnia a víz alatti birodalomba. Sajnos, írásaiból semmi se maradt fenn. De ez a történet fölöttébb érdekes, ezért is jegyeztem fel itt.

MESE A SZEGÉNY IFJÚRÓL ÉS A BOSZORKÁNY LÁNYÁRÓL

Sziklás, vad hegyek között, szalmafedeles kicsiny kunyhóban éldegélt egy öregember a három fiával. Az öreg minden áldott nap elment a hegyekbe rőzsét szedni. Egyszer, mikor megint az erdőt járja, látja, hogy egy asszony ül a tisztáson, és magában sakkozik. Fehér ruhájáról mindjárt tudta, hogy gyászol. Az ember maga is szeretett sakkozni, közeledett hozzá, és sajnálattal, érdeklődéssel figyelte.

– Nem ülsz le velem egy játszámra? – kérde az asszony.

– Mért ne? – felelte ő, és leült vele szemközt.

– De mi legyen a tét?

– Én a fámat teszem fel.

– Nem azt, ne. Mert nekem nincsen fám, amit feltegyek. De van gyereked?

– Három fiam van – felelte a favágó.

– No, az éppen jó – örvendezett az asszony. – Nekem három lányom van. Ha te nyersz, elküldöm a három lányomat a fiaidnak, feleségül. Ha meg én nyerek, hát te küldöd a három fiadat az én házamba, vőnek.

Az ember elégedetten simogatta a szakállát.

– Az ám, így már jó lesz. Kezddhetjük.

Játszottak, de a favágó folyvást veszített. Végére felállt az asszony, és egy sötét sziklavölgyre mutatott.

– Látod azt a völgyet? Ott lakom én a lányaimmal. Oda küldd el holnap a legidősebb fiadat. Három nappal később pedig a középsőt és újabb három nap múlva a legkisebbet.

Azzal sarkon fordult, és indult a völgy felé. Az öreg sem szedett több fát, egyenest hazaballagott, és mindent elbeszélte a fiainak. Azok örültek, hogy feleséget szerzett nekik az apjuk.

Másnap elment a legidősebb fiú, és három nappal azután a középső.

Utoljára felkerekedett a legkisebb is. Megy-mendegél sűrű erdőn, sziklás hegyeken át, egyszer csak szembejön vele egy hófehér szakállú szent ember.

– Hová, merre, édes fiam? – kérdi.

– Ott, abban a sötét sziklavölgyben lakik egy özvegyasszony a három lányával, ahhoz megyek, vőnek. A két bátyám már elment – felelte a fiú.

Az öreg szomorúan sóhajtott.

– Nem özvegyasszony az, fiam, hanem gonosz boszorkány. Nincs is neki több lánya egynél, az is csak mostohalánya. De ezzel a hazugsággal már sok szegény legényt törbe csalt. A két bátyád sem él már. Az öregebbiket az oroszlánok falták fel a külső kapu előtt, a kisebbet meg a tigrisek, a második kapuban. Áldd a szerencsédet, hogy velem találkoztál.

Kivett az inge alól egy vasból cseppentett gyöngyöt, és így folytatta:

– Ezt vedd oda majd az oroszlánoknak.

Aztán még egy vaspálcát is adott neki, hogy azt a tigrisek elé dobja.

– És még valamit kell tenned. Eriggy le ide a patakhöz, a barackosba, és vágj egy jó hosszú ágat. Mikor majd a harmadik kapuhoz érkezel, azzal érintsd meg. Így bejuthatsz, de máskülönben soha, míg a világ világ.

A fiú zsebre tette a gyöngyöt meg a pálcikát, megköszönte a szent embernek a segítséget, aztán lement a patakhöz, vágott egy erős barackágot, és folytatta útját. Hogy a sziklavölgyhöz közeledett, mindjárt megpillantotta a nagy házat. A külső kaput csakugyan oroszlánok őrizték, de mikor a vas gyöngyszemet eléjük dobta, játszadozni kezdtek, és nem bántották. A második kapuban odadobta a vaspálcikát a tigriseknek, és míg azzal játszadoztak, szépen továbbment. De a harmadik kapu zárva volt. Fogta hát a hosszú barackágot, a hegyével megérintette – abban a pillanatban lezuhant a tetőről egy ezerfontos vaskolonc, s a kapu kinyílt. Ha meg nem fogadja a remete tanácsát, és pusztá kézzel próbálja betaszítani a kaput, a nehéz kölcnc agyonvágta volna.

A boszorkány éppen ott ült az első szobában, és varrogatott. A zajra kinézett, s mindjárt tudta, hogy az ifjú, aki belép az ajtón, a favágó harmadik fia.

Bosszankodott magában: „Ejnye, hogy tudott ez épségben keresztüljutni a három kapun?”

De nem mutatta bosszúságát, inkább örömet színlelt.

– Te vagy az? Éppen jókor jössz, fiam. Van még egy véka lenmagom. Vesd el, kérlek, itt a ház mögött a lenföldön. Aztán, ha visszajöttél, megüljük a lakodalmat. Látom, esőre áll, azért siettetlek.

Csakugyan fekete, fellegek borították az eget, az ifjú hát fogta a vékát, és kiment vetni.

De mikor a gazos földet meglátta, nagyon elszomorodott. „Hisz ide eke kéne, meg két jó ökör, ki tud anélkül ilyen gyomos földet felszántani, bevetni!” Kirángatott pár szál gazt, csak úgy próbaképpen, aztán csüggedten a maggal teli vékára hajtotta fejét, és elaludt. Esteledett már, amikor felébredt. Egyszer csak látja, hogy egész falka apró disznó szalad oda. Orrukkal túrják, túrják a földet, kihúzkodják a sok gizgazt, és szépen eltakarítják. Most már egykettőre elvetette a lenmagot, megköszönte a disznóknak a segítséget, és visszament az özvegyasszonyhoz.

– No mi az, tán bevetted a földemet?

– Be én.

– Ejnye, mért nem nézed az eget? Ki vet ilyenkor lent? Egy tenyéryi felhő nem sok, annyi sincs. Eső nélkül hogy eredjen meg a mag? Szedd össze hamar, amit elszórtál, de mindet ám, egy szem se hibázzon! Ha végeztél, megtartjuk a menyegzőt.

Az ifjú ajkába harapott, de nem ellenkezett. Fogta az üres vékát, és kiment a lenföldre, kezdte felszededegetni a szemeket a fényes holdvilágnál. Alig egyet-kettőt talált, azt is csak hosszas keresgélés után, dereka hamar belefájdult a hajlongásba. Ahogy nagy búsan felpillant, és körülnéz, hát látja, hogy ezer meg ezer hangya mászik ott, hordják a lenmagot a vékába, míg csak színig meg nem telik. Megköszönte a hangyáknak a segítséget, fogta a vékát, és hazavitte az asszonynak.

– Összeszedted mindet?

– Össze én.

– Akkor most feküdjünk le, biztosan fáradt vagy – mondta az asszony.

De másnap reggel megint kitalált valamit.

– Én most elbújok. Ha megtalálasz, tiéd a lányom.

Ahogy kimondta, már el is tűnt, híre-nyoma se volt. Az ifjú meg keresi, kutatja mindenfelé a házban. Egyszer csak hallja, hogy

szólnak hozzá a magasból:

– Mostohám barackká változott. Eriggy hátra a kertbe, ott látsz majd egy fát szorosan a falnál, azon egy barackot, amelyiknek fele piros, fele zöld. A piros fele az arca, a zöld meg a háta. Harapj bele az arcába, s tüstént visszaváltozik.

Az ifjú felnézett, és meglátott egy lányt – ruhája tengerzöld, orcája halványpiros, olyan volt, mint a nyíló lótoszvirág. Mindjárt tudta, hogy a boszorkány leánya, fülig vörösödött, és kiszaladt a kertbe. Hamar megtalálta a barackfát a falnál és rajta a fele piros – fele zöld barackot.

Leszakította, beleharapott a piros felébe, és aztán egy kőre dobta. Abban a szempillantásban előtte termett a boszorkány.

– Ejnye, vőm uram, majdhogy össze nem törtél a kövön! – korholta. Arcáról csak úgy folyt a vér.

– Honnan tudhattam volna, hogy te vagy a barack? – mentegetőzött az ifjú.

A boszorkány hátat fordított, és elmenőben még odavetette neki:

– Hozz a lányomnak a Sárkánykirály palotájából egy fehér nefritkő ágyat, aztán megüljük a lakodalmat.

Szegény fiú csak állt ott a kertben, mint akit fejbe kólintották. Egyszer csak odajön hozzá a lány, és megkérdi, min gondolkodik olyan erősen?

– Mostohád most meg azt kívánja, hogy hozzak el a Sárkánykirály palotájából egy nefritkő ágyat. De hogy mehet el halandó ember a tenger fenekére, a Sárkánykirályhoz!

– Ó, az nem nagy dolog. Nesze, adok neked egy aranyvillát, ezzel csak egy vonást húzol a tengerre, és kettéválnak előtted a habok, oda mehetsz, ahová tetszik.

A fiú elvette az arany villát, lesietett a tengerhez, vonást húzott rá, és csakugyan – széles út támadt a hullámok között, egyenesen lesétált rajta a palotához. A Sárkány király éppen otthon volt, és mikor megmondta neki, mi járatban van, mindjárt a hátsó házba utasította.

– Ott vannak a nefritkő ágyak, válaszd ki, amelyik tetszik.

No, megörült az ifjú, kikereste a legszebb ágyat, és visszament a boszorkányhoz. De az még mindig nem elégedett meg. Új feladatot bízott rá:

– Dob nélkül nem ülhetünk lakodalmat. Menj el nyugatra a Majomkirály várába, és lopd el onnan a nagydobot!

Lenn a kapu előtt odament hozzá a lány.

– No, most meg mit kíván tőled a mostohám? – kérdezte.

– Azt akarja, hozzam el a nagydobot a Majomkirály várából.

– Az imént hallottam, hogy a Majomkirály nincs otthon, a nyugati égtájon jár. Menj csak oda bátran a várába. A hegy lábánál látsz majd egy pocsolyát, abban hemperedj meg, akkor a kismajmok a nagyapjuknak néznek, és bevezetnek a várba. Én pedig adok neked egy tűt, egy kevés meszet, meg egy kis üveg olajat, ha veszedelembé kerülnél, csak dobd el legelőször a tűt, aztán a meszet, és utoljára az olajat.

Az ifjú útnak indult. A Majomkirály vára alatt, a hegy lábánál meghemperedett a pocsolyában, tetőtől talpig fekete lett a sártól, éppen csak a két szeme látszott ki. Aztán felhágott a hegyre. A kismajmok megörültek neki, leugráltak a fákról.

– Már itthon is vagy, nagyapó? Gyere, bevizünk!

Körülfogták, bevitték a házba, és egy ládára ültették.

Ő meg hármat tapsolt, és azt mondta:

– Öregapátok messze útról jön, és megéhezett. Szaladjatok hamar a barackosba, szedjetez neki barackot.

A kismajmok elszaladtak a barackosba, kosárkaikkal, ő pedig leugrott a ládáról, körülnézett, és már meg is látta a nagydobot a mestergerendán. Hamar leakasztotta és uzsgyi, szaladt vele, ahogy a lába győzte. De nem járt még messze, már hallotta, hogy nyomában vannak a majmok, nagy visítózással.

– Gonosz fekete tolvaj vagy te, nem nagyapó! Elloptad a dobunkat! Most jaj neked!

Fogta a tűt és hátradobta – azon nyomban éles tükristályok meredtek ki a földből. A kismajmok összevissza szurkálták magukat, de nem tágítottak, tovább üldözték. Akkor a meszet hajította eléjük: – meredek mészheggyé változott. A kismajmok keze-lába a mészbe ragadt, botladoztak, bukdácsoltak, de csak nem fordultak vissza. Utoljára eldobta az olajat, abból meg síkos oldalú hegy lett, a majmocskák lecsúsztak, lebukfenceztek róla. Így aztán mégis megmenekült, s napnyugta előtt visszaérkezett a sziklavölgybe.

A boszorkány átvette tőle a dobot, és úgy tett, mintha jó szívvvel volna hozzá.

– Ó, te szegény, hiszen ma még egy falatot sem ettél. Maradt a fazékban egy kevés metélt tésztám, azt megeheted. És ha jóllaktál, mindjárt megüljük a menyegzőt.

Az ifjú valóban éhes volt, kiment hát a konyhába. A fazékban csakugyan megtalálta a hófehér búzalisztból gyúrott metéltet, kivette, és jóízűen megette. De alighogy az utolsót lenyelte, rettentő görcsöket érzett, azt hitte, menten meghal. Szerencsére éppen akkor nyitott be a konyhába egy szolgáló, lámpással a kezében.

– Kisasszonyom küldött, kéret, hogy menj fel hozzá.

Ahogy belépett a szobába, a lány se szó, se beszéd felkötözte a gerendára, lehúzta a cipőjét, és a cipőtálppal veregette a gyomrát. Alig vert rá egyet-kettőt, tíz apró kígyó mászott ki a száján, ott tekergöztek alatta a földön. Akkor leoldozta a lány a gerendáról, és így szólt:

– Mostohám mindenáron el akar veszejteni, mondd neki, hogy most már ne halogassa tovább a menyegzőt, mert nem vársz tovább.

Másnap csakugyan megülték a menyegzőt. A kapu előtt a Majomkirály nagydobját pergették, a szoba fel volt díszítve, és közepén ott állt a fehér nefritkő ágy. Ittak, ettek, mulatoztak. De mikor a fiatalok magukra maradtak, hirtelen széles folyó támadt közöttük.

– Mostohám mesterkedik megint – mondta a lány, és gyorsan körülnézett. Meg is találta, amit keresett. Az öltözőasztalka alatt egy vízzel telt csészike állt, és a vízben fapálcika úszkált. A pálcikát kivette, a vizet kilötytöztette, mire eltűnt a folyó. De tudta, hogy amíg az anyja házában vannak, nincs biztonságban az életük.

– Szökjünk innen, kedvesem, anyám nem nyugszik, amíg el nem vészéjt bennünket.

Egy szakadt esernyőt nyomott a kezébe meg egy kakast, és szaladtak, úgy amint voltak, ki a sötét éjszakába. A hold magasan járt már, és megvilágította a hegyi ösvényt. Alig két mérföldnyire lehettek a háztól, mikor nagy zúgást hallanak a fejük felett. A lány gyorsan kinyitotta az esernyőt.

– Mostohám a repülő kést küldte utánunk, és az olyan, hogy ahol meleg vért érez, oda lecsap. Húzódjunk az ernyő alá, a kakast meg dobd ki, hogy azt ölje meg helyettünk.

Az ifjú úgy is tett, hallották, ahogy a kés lecsap. De kis idő múlva azt mondja a lány:

– Mindjárt visszajön a kés. A kakasvér édes, az embervér meg sós, anyám azóta tudja, hogy nem bennünket ölt meg. Most mitévők legyünk?

Az ifjú megállt, és fülelt – csakugyan közeledett a gyilkos zúgás. Akkor sírva fakadt, és kérte a lányt, hogy engedje meghalni.

– Nem, kedvesem, inkább én halok meg – mondta a lány –, mert én fel tudok támadni. Csak tégy majd mindent úgy, ahogy most mondom. Vigyél apád házába, aztán vásárolj egy nagy teknőt, borítsd rám, és hétszer hét nap múlva vedd le rólam. De előbb a világért se.

Hogy ezt megmondta, kilépett az ernyő alól. A zúgás tüstént megszűnt, és mikor az ifjú kinézett, látta, hogy kedvese a földön fekszik, behunyt szemmel, fehéren, mint a körtevirág, s kés áll ki a szíve közepéből. Elsiratta keservesen, aztán vállára vette, és haza vitte.

Még nem is pirkadt keleten az égajja, már hazaért. Elbeszélte apjának a történeteket. Az apja keservesen sírt, mikor hallotta, hogy a két nagyobb fia elpusztult, de ő nem ért rá a bátyáit siratni. Megvásárolta a nagy teknőt, leborította vele a leányt, aztán melléje ült, és várta, hogy felébredjen halottaiból.

Egy nap híja volt már csak a hétszer hét napnak, mikor fájdalmas nyögést hallott a teknő alól. Már-már felemelte, hogy könnyítsen kedvesén, de emlékezett az intelemre. Megvárta, amíg eltelt az utolsó nap is. Akkor felemelte a teknőt: ott feküdt a leány, olyan elevenen, mintha meg sem halt volna. Akkortól fogva boldogan éltek együtt, sokáig.

AZ OKOS TOLVAJ

Pipát lopott egy tolvaj, és nyakon csípték, rács mögé dugták. Ott ült a börtönben, és törte a fejét, bogy szökhetne meg, de nagyon vigyáztak rá az őrök, szemmel tartották. Egy szép napon megkérte az őrt, hogy vezesse a király elé.

– Tán csak nem kihallgatást akarsz kérni? – csodálkozott a börtönőr.

– De igen. Van egy becses holmim, és szeretném a királynak ajándékozni.

Mikor a király elé vezették, az is meglepetten nézett rá.

– Mit kívánsz?

A tolvaj egy papirosba takart apró csomagot vett ki a zsebéből, és odanyújtotta neki.

A felséges úr kibontotta, és bosszúsan kérdezte:

– Mit csináljak vele? Hiszen ez közönséges körtemag!

– Körtemag, az igaz, de a világért se közönséges – felelte a tolvaj. – Aki elülteti, arany körtét szedhet a fájáról.

No, a király erre még nagyobbát nézett.

– Mért nem ültetted el te magad?

– Annak is megvan az oka, felséges uram. Csak tisztaszívű embernek terem arany körtét, olyannak, aki soha életében nem lopott, nem csalt, nem hazudott. Én meg tolvaj vagyok, hát csak közönséges körtét szedhetnék a fámról. Gondoltam, elhozom neked, te már csak igazán nem csaltál, nem loptál soha.

– Nem, hagyd csak, nem fogadhatom el tőled – szabadkozott a király, mert eszébe jutott, hogy kisfiú korában egyszer pénzt lopott az anyjától.

A tolvaj most a kancellárhoz fordult. De annak se kellett a drága körtemag. Mert enyves kezű volt, azt ültette hivatali székbe, aki jól megkente a markát. Aki meg nem adott neki pénzt, az holta napjáig se jutott hivatalhoz, ha mégolyán érdemes volt is ráv

Éppen így járt a tolvaj a generálissal – az is hevesen tiltakozott:

– Nem, nem, add inkább másnak.

Mivel a tisztelt generális úr maga vágta zsebre a katonák zsoldjának jó felét, valahányszor háborúba vonult. Ráadásul olyan

hőstettekkel szeretett dicsekedni, amelyeket más vitt végbe, nem ő.

A helytartó sem merte elfogadni az ajándékot. Mert sohasem az igazságot nézte. Akinek pénze volt, és az ő zsebébe is csúsztatott valamennyit, annak adott igazat.

Próbálkozott a tolvaj a börtönőrrel is, de azzal is hasonlóképpen járt. Ijedten emelte fel a kezét ökelme, mert rossz volt az ő lelkiismerete is. Ha egy új rabot hoztak be, első dolga volt megkérdezni tőle, hogy „Pénzed van-e?” A pénzes bűnössel jól bánt, de a szegénynek ugyancsak keserves sora volt a börtönben.

Kínálgatta a tolvaj ennek is, annak is a körtemagját, de senki sem merte elfogadni. Végtére is hangos hahotára fakadt:

– Hát így vagyunk?! Ti mind loptok, csaltok, de egyiktek se kerül börtönbe. Én meg csak egy pipát loptam, és hűvösre tettetek!

A király erre nem tudott mit szólni, megparancsolta hát, hogy bocsássák szabadon az embert.

A HŰSÉGES ASSZONY, AKI BÁNATÁVAL MEGINDÍTOTTA A KÖVEKET

A Meng család kertje szomszédos volt a Csiang családéval, csupán egy fal választotta el a kettőt. Egyik évben Mengék tököt ültettek a fal közelében, ugyanakkor Csiangék is éppen tököt ültettek oda, a túlsó oldalon. Mind a két növény felkúszott a falra, tetején összefonódtak, összenőttek, egy növény lett belőlük. Ez a tök ritka szép virágot hozott, és elvirágzása után egyetlenegy óriási gyümölcsöt érlelt. Mikor már szép aranyárga volt a pompás tök, Mengék is, Csiangék is le akarták szüretelni. Sokáig civakodtak, míg végül megegyeztek, hogy elfelezik. Felvágják a tököt, és mit látnak? Egy lányka fekszik benne, mégpedig csudaszép piciny lányka. A két család együtt nevelte fel a gyermeket, és ezért Meng Csiang lett a neve.

Amiket itt elbeszéltünk, az a gonosz és igazságtalan Sihuang császár uralkodása idején történt. Ez a császár szörnyen félt a hunoktól, akik északról törtek Kína földjére, már több ízben is. A hunok miatt Sihuang nem élvezhette a béke örömeit. Ezért elhatározta, hogy óriási falat építtet ott az északi határon, az ország egyik szélétől a másikig, azon majd nem tud keresztülhatolni a félelmetes ellenség. Csakhogy nem úgy sikerült a dolog, mint várta. Építőmesterei voltak-e kontárok, vagy más volt a baj, de alighogy az egyik darabot felépítették, a másik ledőlt, és még hosszú évek múlva se mentek semmire. Egy udvari tudóshoz fordultak, hogy mondaná meg, mivel segíthetne a bajon. Az így válaszolt:

– Az ilyen óriási, tízezer mérföldnél is hosszabb falat csak úgy lehet megépíteni, ha mérföldenként egy-egy embert befalaznak. Akkor az ember lelke örökösödik ott, és azt a falrészletet nem engedni ledőlni.

Az egész ország reszketett félelmében, mert mindenki tudta, hogy a császár könnyű szívvel végrehajtja a szörnyűséget, annyit számít neki egy alattvalója, mint a fű és gyom a lába alatt.

Élt azonban akkoriban egy nagy hírű bölcs, s az így szólt a császárhoz:

– Ha így bánsz az alattvalóiddal, hatalmas császár, abból baj lehet. A millió és millió ember remegésétől országod földje is megrendül, zendülés törhet ki, még mielőtt a falat felépítetted volna. Jobbat ajánlok neked. Tudomásomra jutott, hogy él ebben az országban egy „Van” nevű alattvalód, Van pedig annyit jelent, mint „tízezer”. Elég, ha ezt az egyet befalaztatod, az ő lelke megőrzi az egész hosszú falat.

Megörült a tanácsnak a kegyetlen császár, és nyomban elküldte poroszlóit, hogy keressék meg és hozzák elébe Vant. Ámde az idejekorán megtudta ezt, és elmenekült.

Abban az időben a szépséges Meng Csiang már nagylánnyá serdült.egy holdvilágos éjszakán lement a kertbe, hogy megfürödjék a tóban. Gyönyörűséggel úszkált, lubickolt, és akaratlanul kimondta hangosan a gondolatát: „Ha most erre járna egy ifjú, az övé lennék örök életemre.”

A bújdosó Van éppen akkor az ő kertjükben rejtőzött egy magas banánfa tetején, és meghallotta, mit mondott a lány. Nagyot nevetett, és lekiáltott neki:

– Ide nézz, itt vagyok!

Így lett Meng Csiang Van menyasszonya.

Ámde az történt, hogy mikor javában mulatoznak, ünneplik a lakodalmat, berontanak a császár zsoldosai. Vant megragadták és elhurcolták, a szép menyasszony meg ottmaradt, és majdhogy a két szemét ki nem sírta.

Elszakították tőle szíve választottját, akit éppen olyan forrón szeretett, éppen olyan keservesen siratott, mintha már hitvese lett volna. Végül nem bírta tovább a bánkódást, és elszánta magát a hosszú, keserves útra, ment hegyeken folyóvizeken keresztül, hogy ha élve már nem találja kedvesét, legalább holttestét megkeresse. De mikor odaért a nagy kőfalhoz, és se hosszát, se végét nem látta, kétségbeesett. Hol keresse, hol találja meg kedvesét? Nem tudta szegény, mitévő legyen, csak sírni tudott, de azt aztán nagyon. Bánata megindította a köveket, leomlott a Nagy Fal, és kiadta Van csontjait.

A császár is meghallotta hírét a hűséges asszonynak, aki ilyen hosszú, fáradságos utat tett meg a halott uráért. Kíváncsi volt rá, látni akarta tulajdon szemével. Odautazott hát, és Meng Csiang

csodálatos szépsége őt is megbűvölte, mindjárt meg akarta tenni császárnénak. Az asszony tudta, hogy nyíltan nem szállhat szembe a zsarnok akaratával, de három feltételt szabott. Kikötötte, hogy hétszer hétnapos gyászünnepet tarthasson az ura emlékére, hogy a gyászünnepen jelen legyen maga a császár és az ország valamennyi főembere. És végül, hogy építsenek neki egy hétszer hét öl magas tornyot, ahol majd bemutassa a halotti áldozatot. A császár mind a három kívánságát teljesítette.

Mikor mind el volt készítve a gyászünnepre, Meng Csiang felment a lépcsőn a toronyba, kiált a torony erkélyére, és onnan a magasból hangos szóval elátkozta a kegyetlen császárt. Az hallotta ugyan az átkot, de lenyelte mérgét, nem bántotta az asszonyt. Meng Csiang azonban nem érte be ennyivel. Mikor elátkozta a császárt, hirtelen-váratlan levetette magát a szédítő magasból a folyóba a haláléba menekült előle. Testéből száz meg száz aranyhal lett. És ezekben az aranyhalacskákban tovább él a szerető asszony, örök időkre.

ÖLES SZÁRÚ FOKHAGYMA ÉS CSÉSZE NAGYSÁGÚ BORS

A Déli Hegyek vidékén, egy terebélyes, vén fa alatt lakott egy ősz öreg jós, a három fiával. Hegyek hajtásából, folyók folyásából, fák és kövek alakjából kiolvasta és megmondta az emberelmek, hová építsék házukat, ha azt akarják, hogy rájuk mosolyogjon a szerencse, hová temetkezzenek, hogy családjuk jólétben, gazdagságban éljen. Fiai egy napon így szóltak hozzá:

– Hogy van az, édesapánk, hogy te ennek is, annak is megkeresed a szerencsét hozó sírhelyet, a magadéről meg nem gondoskodik, nem készülsz fel a jövőre?

Apjuk azt felelte:

– Az én sírhelyemmel nem sok gondotok lesz. Ha meghalok, semmi mást nem kell tennetek, csak amit most mondok. Kössétek körül a koporsómat kötéllal, vigyétek ki a Déli Hegyekbe, és ahol a kötélszakad, ott temessetek el. Egyéb intézkedni valóm nincsen.

Három évvel ezután meghalt az öreg. Fiai kivitték a koporsót a Déli Hegyekbe, cipelték egész nap. Már rájuk alkonyodott, meg is éheztek, de a kötélszakad csak nem akart elszakadni. A legkisebb fiú dohogott:

– Ejnye, mit bosszant bennünket az öreg még halálában is? Én bizony nem hurcolom tovább.

Bátyjai unszolták, hogy legalább még egy darabig segítsen, most már bizonyosan hamar elszakad a kötélszakad. Erre aztán mégis megemberelte magát újra, vállára emelte a rudat, és cipelte ő is az apja testét, mígnem egy sűrű fenyvesszel borított hegyoldalon végre nagy reccsenéssel elszakadt a kötélszakad. A koporsó lezuhant, abban a pillanatban forgószél kerekedett, magasra tornyozta körülötte a földet, megcsinálta a fiúk helyett a sírhantot. No, a legkisebb fiú nem késlekedett, felkapta a vállrudat, és hazament, hogy megtömje a bendőjét.

Mire bátyjai hazakerültek, már késő éjszaka volt, és mivel a legifjabb fiú egy kicsit bánta is, hogy olyan csúnyán viselkedett, mindjárt ezzel fogadta őket:

– No, én már jóllaktam, pihentem is, ti meg fáradtak, éhesek vagytok. Kimegyek én a sírhoz virrasztani.

Fogott egy husángot, és elballagott az erdős hegyoldalra, ott fűből, gallyakból valami sátorfélét csinált magának, lefeküdt a sír mellett, s nyomban el is aludt. Nem sokáig alhatott, mivel egy erős szélcsapás felverte. Sűrű sötétség volt körülötte, de azért homályosan látta, hogy négy fekete alak áll a sír négy sarkán. Rájuk kiáltott, felkapta husángját, és nekik rontott, egyiket leütötte, mire a másik három eltűnt, akár a szél.

Mikor jobban megnézte azt, akit leütött, látta, hogy öklömnyi Kőemberke. Felvette a földről – csuda, milyen kellemes, selymes fogása volt. Mit csináljon vele? Tanakodott, és a fejét vakarta. „A két bátyám már házas – gondolta magában –, fia is van mind a kettőnek, nekem meg feleségem sincs még. Hátha ez a Kőemberke meghozza szerencsém?” Érezte, hogy nagyon hideg a, kő levetette a kabátját, és belecsavarta az emberkét, úgy vitte haza.

Az a hegyoldal jó messzire esett a házuktól, és véges-végig sűrű sötét erdőben vitt az út. A fiú alig látta a keskeny, kanyargós ösvényt. Eltévedt, valamilyen falu közelébe vetődött, ahelyett, hogy hazaért volna. Alaposan kifáradt a bolyongásban, hát fogta magát, leheveredett a földre, maga mellé tette a törpéjét, és nyomban elaludt. Mikor felébredt, a hold már a keleti égen sütött. Mindjárt látta, hogy a Kőemberke nincs mellette, és éppen kiáltani akart neki, de abban a pillanatban hangokat hallott. Ketten beszéltek valahol a közelében, még a szavakat is kivette, ha nagyon hegyezte a fülét.

– Hallod-e, Kőemberke! Ha abba nem hagyod az ivást, elárullak! Mindössze három csepp van ebből az égi vízből, csak nem hiszed, hogy azt neked adom!

A fiú óvatosan feljebb emelte a fejét, és így már látta is a kis fekete alakot, ahogyan ott áll a kútnak támaszkodva, éppen akkora volt, mint az ő törpéje. És most a hangját is hallotta:

– Ha nem engedsz inni, Nagy Hollóhal, én is elárulok valamit. Itt a faluban, a Kuo kisasszony nagybeteg, és az apja megfogadta, hogy aki meggyógyítja, ahhoz feleségül adja. Egyetlen orvosság van a betegségére, a te agyvelőd, azt kell kivenni, egy téglán megszáritani, és a hamuját, borba téve, megitatni a lánnyal.

Alighogy a Kőemberke végigmondta mondókáját, mérges szitkozódás hallatszott a kútból:

– Eridj a pokolba, Kőemberke! Én is tudom rólad, hogyha szorosán megkötöznek, és zöld fűzvevesszővel kiporolják az irhát, ezüst meg arany potyog belőled. És hogy három véka gyöngyöt lehet seprővel leseperni rólad.

A fiú mindent hallott, és nagyon megörült. Mikor azok ketten elcsendesedtek, ő is elaludt. Reggelre megint ott feküdt mellette a törpe, mintha mi sem történt volna.

Még be sem ért a faluba, már útközben hallotta a nagy újságot, hogy a Kuo kisasszony azé lesz, aki meggyógyítja. Fogta magát és beállított a gazdag Kuo házába.

– Én meggyógyítom a lányát – mondta. – Csak egy darab fonalat kérek. A fonal egyik végét kössétek az ő kezére, a másikat az enyémre, úgy tudom meg, mi a betegsége.

A lány apja elnézte a jövevényt, aki egy törpét tartott az ölében. „Ejnye, a sok híres orvos semmire sem ment, és ez az együgyű fickó meggyógyítaná a lányomat? – gondolta. – No, de mindegy, most már csak lássuk, mit tud.” Úgy tettek, ahogy a fiú mondta. Az pedig megfogta a fonalat, felpillantott, és miután egy darabig gondolkodott, így szólt:

– A falu keleti végén, ha jól tudom, van egy kút, és abban a kútban egy hollóhal tanyázik. Fogjátok ki, és hozzátok el nekem.

Az apa vízfordó kocsikat hozatott, és nekiálltak kimerni a kutat. A Nagy Hollóhal teleszedte száját, és kiköpte a vizet újra meg újra, úgyhogy mindig megtelt a kút, hiába merték. De harmadszorra kiköpte az utoljára, és már a feneket túrta. Akkor felhúzták horgokkal, és elvitték a fiúnak. Az eleresztette a fonalat, és megparancsolta a szolgáltnak, hogy öljék meg a halat, agyvelejét vegyék ki, égessék el egy téglán, és a hamuját, fehér borba téve, itassák meg a beteggel. A házigazda most már tisztelettel nézte a fiút, és mindenben kívánsága szerint cselekedett. Meg is gyógyult a lány, azonnyomban. A csodadoktor pedig ilyen szavakkal búcsúzott:

– Holnap majd eljövök a lányért és hazaviszem. – A Kőemberkének meg titkon odasúgta: – No látod, anyád is van már!

Otthon azt füllentette, hogy egész éjjel a sírnál virrasztott, és addig settenkedett a sógornők varrókosárcái körül, amíg sikerült

elcsennie jó csomó kenderfonalat. A fonalból kötelet sodort, megkötözte vele a törpét, aztán kiment az erdőbe, vágott egy zöld fűz vesszőt, és addig porolta az irháját, amíg csakugyan arany és ezüst potyogott belőle. Mikor ez megvolt, bambusznádból seprűt kötött, és a három véka gyöngyöt leseperete róla. A gyöngyön, aranyon pompás, nagy házat vett, és oda vonult be másnap Kuo kisasszonnyal.

A fiatalasszony valóban kápráztatóan szép volt, az ura annyira szerette, hogy naphosszat mellette ült, ki sem mozdult a házból. Pár hónap alatt felélték mindenüket, elfogyott a sok gyöngy, ezüst, arany. De a fiúnak csak nem akaródzott kimozdulni hazulról. Egyszer azt mondja a felesége:

– Nincs egy darab fám, amivel tüzet rakjak a konyhában, eridj, szedj legalább egy kis rőzsét. Örökké nem kuksolhatsz itthon.

– De mikor olyan gyönyörű vagy! Nem tudok megválni tőled!

Az asszony jóízűt nevetett.

– No várj, majd festek neked egy képet, azt zsebre vágod. Valahányszor látni akarsz, előveszed, és nézegeted. Jó lesz így?

Az ura azt mondta, jó lesz. Mihelyt elkészült a kép, zsebre dugta, azután fogta a fahordó-rudat, és elment a hegyre, rőzsét szedni. De minduntalan elővette a képet, ahány gallyat felszedett, annyiszor leült nézegetni. Egyszer, ahogy ott ül megint, és gyönyörködik a felesége képében, hirtelen forgószél támad, kikapja a kezéből a képet, és viszi fel a magasba, ott hajtja körbe-körbe, mígnem eltűnik a szeme elől. Hogy ő most még rőzsét szedjen? Olyan nincs! Felkapta a vállrudat, és sietett haza a feleségéhez.

Alig telt el néhány nap, beállít két császári szolga. Egyiknek a kezében ott a kép. Bejönnek a szobába, szeme elé tartják a felesége képét.

– Ez a kép tegnapelőtt berepült a palotába, éppen a császár lába elé. Ahogy megnézte, menten a betege lett. Megparancsolta, hogy keressük meg a lányt, aki itt le van festve, és ha törik, szakad, hozzuk el neki feleségnek. Tudakolódtunk itt is, ott is, végül azt mondták, hogy a te házában találjuk. Hívd elő tüstént, és mondd neki, hogy kövessen bennünket. A császár parancsolja.

A fiú azt se tudta, hová legyen bújában, akkora könnyeket hullatott, mint egy-egy babszem, szavát is elvette a fájdalom. De a

császári szolgák sürgették, hát nem tehetett mást, bement a feleségéhez, és megmondta neki:

– Itt vannak érted a császár szolgálói. A császár feleségül akar.

Az asszony vigasztalta:

– Ne ereszd búnak a fejedet, csak tégy úgy mindenben, ahogy most mondom. Termessz a kertünkben öles szárú fokhagymát és csészényi borsot. Aztán majd vedd elő egy régi ruhámat, és a ráérő időben ragasztgass rá piros meg zöld madártollakat. Mikor a fokhagyma ölnyire nőtt, és a bors csésze nagyságú lesz, vedd fel a tollruhát, és gyere el a palotába, kínáld a portékádat a császár ablaka alatt. Meglátod, összekerülünk újra.

Hogy ezt megmondta az urának, nyugodtan kiment a császári szolgákhoz, és követte őket. De a palotában örökösen betegnek tette magát, még csak el sem mosolyodott soha. Aztán egy napon azt mondta császári férjeurának:

– Ha öles szárú fokhagymát és csésze nagyságú borsot tudnál keríteni nekem, attól meggyógyulnék.

A császár nyomban szétküldte embereit, hogy kerítsenek valahol öles fokhagymát és csésze nagyságú borsot, de hiába lóttak-futottak, sehol sem kaptak ilyen csodás növényeket. Mígnem – úgy egy hónappal később – egyszer csak hallják, hogy ott a palota ablaka alatt egy árus éppen a keresve keresett portékát kínálja. A császár tüstént kiszalajtottá szolgálait, elébe is vezették a fokhagyma-árust, aki piros meg zöld madártollakba volt öltözve. A császárné, ahogy az embert meglátta, hangos hahotával elkacagta magát.

– Ejnye, eddig még mosolyogni se láttalak soha, most meg hangosan nevezsz – csodálkozott a császár.

Az asszony azt mondta:

– Nézd ezt a tollruhát! Jaj, de mókás! Ha ilyenbe öltöznél, egész nap nevetnék.

A császárnak több se kellett, mindjárt megkérte a fokhagyma-árust, hogy cseréljen ruhát vele, és belebújít a tollas maskarába. Az ember meg a császári köntöst öltötte magára, és mivel a császárné titkon intett neki a szemével, hogy üljön hamar a trónra – azt is megtette. Abban a pillanatban kiáltozni kezdett az asszony, ahogy a torkán kifért:

– Szolgák! Ajtónállók! Gyertek hamar! Fogjátok meg a tollruhást!
Meg akarja ölni a császárt!

Tüstént berohantak a szolgák, udvaroncok, megragadták a tollruhás embert, és nem sokat okoskodtak, kikergették a palotából. Így lett a jós fiából császár, feleségéből meg császárnő.

AZ ARANYTOJÓ MADÁR

Élt valaha régen egy gazdag ember. Ott csalta a szegényeket, ahol csak tudta, de a jómódúak előtt mélyen meghajolt. Ennek a gazdag embernek volt egy lánya, de mivel még attól is sajnálta a hozományt, egy szegény hegyi lakó favágóhoz adta feleségül. Nagyon-nagyon szegény volt a férj, az asszony se hozott semmit a házhoz, így az esküvő után igen keserves napok köszöntöttek rájuk. Szegénységben telt-múlt az idő, s elérkezett az újév ünnepe, amit minden házban gazdag bőségben ültek meg, csak nekik nem volt semmijük, se rizsük, se tüzelőjük, s a hegyet hó borította. Fáztak, éheztek, s a szegény asszony így szólt a férjéhez:

– Eredj, szerezz egy kis fát, hogy befűtsek, és főzzek valamit, különben megfagyunk, és éhen veszünk.

Elindult az ember fáért. Alig tett néhány lépést, a hóban egy kis madarat pillantott meg. Odaszaladt, óvatosan felemelte, s bevitte a házba. Oly gyöngéden ápolták, hogy a madár lassan-lassan magához tért. De mivel egy falat ennivalójuk sem volt, mindhárman éhesen hajtották álomra a fejüket.

Egyszer csak megszólal a madár:

– Tudjátok meg, hogy én aranymadár vagyok. Láttam, hogy irgalmasak és igazszívűek vagytok, azért jöttem, hogy segítsek rajtatok. Holnap, mihelyt megvirrad, szerezzetek nekem sonkát. Ahány lat sonkát megeszem, annyi lat arany tojást tojok. Sem többet, sem kevesebbet. De jól megjegyezzenek: hét latnál többet sohasem adhattok egyszerre.

Másnap reggel, amikor felébredtek, nem tudták, álmodták-e a madár szavait, vagy csakugyan hallották. De a férj nem soká habozott, hanem felkerekedett, s elindult az apósához, hogy egy falat sonkát kérjen kölcsön. Csakhogy fukar apósától nem sonkát kapott, hanem szidalmat. De azokat már nem kölcsön, hanem örökbe. Ugyancsak elkeseredett a szegény favágó, de mivel nem tehetett egyebet, hazafelé indult. Hanem az anyósa nem nézhette bánatát, s nagy titokban egy darabka sonkát nyújtott neki.

Az ember hazavitte a sonkát, s mindent elmesélt a feleségének, aki keserves sírásra fakadt. A sonkából egy falatot sem ettek, hanem

apróra vagdalták, és a madárnak adták. Azután szorongva várták, mi fog történni. S a madár másnap reggel csakugyan arany tojást tojt.

Az aranyat nyomban eladták, az árán sonkát vásároltak, és a madarat mindennap hét lat sonkával megetették. A madár pedig minden reggel hét lat aranytojást tojt. Így ment ez jó ideig. Végül is az após fülébe jutott az aranytojó madár híre. Több se kellett a fősvény és pénzéhes embernek. Egy reggel komor ábrázattal betoppant a kunyhóba, és így szólt:

– Cseréljünk. Minden vagyonomat odaadom a madárért.

De a favágó kereken nemet mondott. Az após haragjában és szégyenében elvörösödött, s kénytelen volt üres kézzel távozni.

Hanem késő este ismét megszólalt a madár. Azt mondta:

– Az én időm lejárt. Hamarosan eltűnök. Ezért vegyetek magatokhoz holnap reggel, és cseréljete el.

Másnap, mihelyt megvirradt, a favágó kapta a madarat, s futott vele a fősvény apósához. Menten nyélbe ütötték a cserét: a madárért megkapta az após egész vagyonát.

A favágó boldogan tért haza.

De az após még boldogabb volt. A kezét dörzsölte örömében, azt gondolta: „Minél több sonkát adok a madárnak, annál több aranyat ad majd nekem.” Így azután két font sonkát tett a madár elé. Az megette az egész sonkát, de másnap reggel már csak hűlt helyét találták. Odalett az egész vagyon, odalett az aranyat tojó madár is.

És a gazdag após mit tehetett egyebet, odaköltözött a favágóhoz, s nála élt azontúl kegyelemkenyéren.

A VÉGTELEN MESE

Volt egyszer egy király, aki nagyon szerette, ha meséltek neki. Egy nap közhírré tétette, hogy aki olyan történetet tud mondani, amely egyvégtében három esztendeig tart, azt magas hivatali polcra emeli, de aki kudarcot vall, annak fejét véteti. Amikor a mesemondók meghallották a királyi hirdetményt, valamennyien úgy vélték, helyt tudnak állni. Seregestül jelentkeztek a királyi várban, s elkezdték a mesemondást. De sajnos, a meséjük nem tartott tovább, csak egy-két napig, a legkitartóbb is csak két és fél évig bírta. Így azután rossz véget értek. S miután olyan sokan életüket vesztették, nem akadt többé senki, aki mesélni mert volna a királynak.

Élt azonban abban a tartományban egy fiú, név szerint Lu Liang, az így szólt az apjához:

– Elmegyek a királyhoz, és mesélek neki.

Az apja intette:

– Fiam, te csak a szerencsére és a magas méltóságra gondolsz. De gondolj azokra a szerencsétlenekre, akik a fejükkel fizettek a szerencsepróbáért. Nem engedlek. Így hát Lu Liang otthon maradt.

De egy nap az apja elment hazulról. Lu Liang csak erre várt. Mint a kilőtt nyíl, oly sebesen száguldott a királyi palotába. Ott azonnal térdre hullott, s így szólt:

– Uram királyom, olyan történetet tudok, amit életem végéig mesélhetnék, s még akkor sem érne véget.

A király először elámult, azután gyanakodva mérte végig a fiút. – Ilyen hosszú történetről sohasem hallottam. Ez hihetetlen. De Lu Liang csak a magáét hajtogatta:

– Uram királyom, ne hidd, hogy eszelős vagyok. Hallgasd meg a mesémet.

A király végül is beleegyezően bólintott, hogy jó, jó, meséljen hát, ha mindenáron mesélni akar, de magában mégiscsak azt gondolta, hogy a fiú meghőbörödött. Lu Liang azonban nem várt több biztatásra, s máris belefogott a mesébe, emígy:

– Élt egyszer egy gazdag ember, annak akkora nagy hombárja volt, hogy száz hektár földön épült, olyan magas volt, hogy a teteje a felhőket karcolta, akkora kulcs illett a zárjába, hogy kosárban cipelte

két ember. No, hát ennek a hombárnak a falába egy kis hangya lyukat ásott, de olyan kicsikét, hogy abba csak egyetlenegy kis hangya fért be. De a hangya okos volt és kitartó, s elkezdte egyenként elhordani a magokat a hombárból. Ki, be, ki, be, ki, be...

Lu Liang egyre csak azt dünnyögte: ki, be, ki, be, ki, be, s a király gyanakodva pillantott rá. Majd megkérdezte:

– Mit beszélsz, te fiú? Amit mondasz, se füle, se farka.

– Dehogyan nincs – felelte Lu Liang –, hiszen éppenséggel a történetet mesélem, semmi egyebet.

– Úgy – szólott a király. – Hát így mesélsz te?

– Így bizony – felelte újfent Lu Liang. – Mások összevissza beszélnek, de én szépen, sorba mondom a történetet. Így hát most előbb meg kell várnunk, míg a hangya valamennyi magot kihordja a hombárból, azért mászkál egyre ki meg be, ki meg be. És csak azután következik a többi. Hát ezért mondom, hogy ki, be, ki, be...

– Gyermekem – szakította félbe mosolyogva a király –, akár ne is mondd tovább. Ha azon a kis lyukon keresztül egyetlen hangya egyenként hordja ki a magokat, akkor az én életem kevés ahhoz, hogy a hombár kiürüljön – ezután megveregette Lu Liang vállát, s így folytatta:

– Csakugyan eszes gyerek vagy, fiam. A hószakállú öregek elbújhatnak szégyenletükben... Szavamnak kellett állnom, fejüket kellett vétetnem, de téged magas polcra emeltek.

Ahogy mondta, úgy is történt, és Lu Liang magas rangú hivatalnok lett a király udvarában.

A TENGERFORRALÓ MALAC

Egy nagy mezőségen, mindjárt az országút mellett lakott kicsiny kunyhójában egy kopasz fejű ifjú. Szülei már nem éltek, neki magának kevés kellett, volt egy rétje, ott szorgalmasan gyűjtögette a szénát, és mindennap eladott annyit, hogy az árából megélt, még félre is tehetett. Megtakarított pénzecskéjén vett egy szép kövér malacot, és azzal játszadozott ráérő idejében, mint más a gyerekével. Dicsekedett is, hogy micsoda szép nagy hízója lesz őneki nemsokára. Ámde a malac nem hízott, még kéthónapos korában is csakolyan kicsike volt, mint amikor a Kopasz megvette. Sőt mi több, a bőre is ráncosodott, zsugorodott, inkább sárga szőrű vén egérhez hasonlított, mint hízóhoz. Gazdája egyre jobban búsult miatta. „Hiába – gondolta magában –, aki egyszer szerencsétlen, annak még a malaca se hízik.”

Történt azonban egy napon, hogy arra ment el egy muzulmán,^{1} aki összevásárolt a házakban mindenféle drága portékát. Amint a Kopasz malackáját meglátta, mindjárt bekiáltott neki az udvarra, hogy ezt a malacot megvenné száz ezüstpénzen.

A Kopasz el sem tudta gondolni, hogy kínálhat valaki száz ezüstpénzt az ő hitvány malacáért, de hangosan csak azt kérdezte:

– Minek neked az én malacom? Miért akarod megvenni? Ha meg nem mondod, nem adom el.

A muzulmán kibökte:

– Ez nem közönséges malac. Ha levágom, és egy kondérba teszem a tengerparton, ahogy a kondérban forrósodik a víz, úgy forr fel a tenger, mire a kondérból elfőtt a víz, a tenger is elfő, én meg csak végigsétálok a fenekén, és összeszedem a töméntelen kincset, ami ott hever.

No, felkapta erre Kopasz a disznócskáját, és elszaladt vele.

– Nem adom el. Dehogyan adom! Amit te megtehetsz, azt én is tudom!

A muzulmán hát hoppon maradt. Szomorúan nézett a malac után, és mivel okosabbat nem tehetett, tovább ballagott.

A kis Kopasz másnap reggel jó korán felkelt. Még pirkadás előtt a tengerparton volt a levágott malacával, meg a kondérral, tüzelővel. A

malacot a kondérba tette, alágyújtott, ahogy a muzulmántól hallotta. Csakugyan, a tenger tüstént apadni kezdett, jó pár öllel lejjebb szállt a színe, a levegő meg sűrű volt a gőztől. Egyszer csak kiemelkedik a habokból a Sárkánykirály követe, hosszú, vörös ruhában, és rákiált:

– Hé, te! Hagyd abba a főzést! Mindjárt összedől a Sárkánykirály palotája!

– Mit bánom én azt a palotát! – felelte Kopasz. – Ha elkezdtem, most már megfőzöm a malacomat.

A követ erre kérlelni kezdte, és még javában kérlelte, mikor megjelent maga a Sárkánykirály. Bíbor palástja hosszan lobogott utána a habok felett.

– Ne főzz tovább, kérlek! – kiáltotta. – Kívánj akármit, és megadom.

A kis Kopasz, ahogy a Sárkánykirályt látta, teljes méltóságában, mégis megijedt, és elkotorta az égő fát a kondér alól – a malac közben majdnem puhára főtt. A Sárkánykirály meginvitálta palotájába, mire a követ zászlójával a hullámokra csapott, és azok menten kettéváltak, úgyhogy széles út támadt közöttük, s Kopasz lesétált a tenger fenekére. Mellette kétoldalt zúgva vágattak el a hullámok, mint megannyi fehér halászsólyom, de órá egy csepp víz nem sok, annyi se hullott. Mire a palotába értek, már az asztalon illatozott a pompás étel. Kopasz ott mulatozott négy-öt napig, jól telt az ideje. De akkor az egyik vízhordó sárkány, akivel a konyhán összebarátkozott, titkon a fülébe súgta:

– Ha majd elbúcsúzol a Sárkánykirálytól, ezüstöt, aranyat kínál, de te semmit se fogadj el, hanem kérd el az asztról a harmadik virágcserepet. – No, Kopasz jól eszébe véste a tanácsot, és nemsokára el is búcsúzott házigazdájától.

– Kincsem nincs, hogy megajándékozhatnálak – mondta a Sárkánykirály –, de ezt a kis tököt vidd el, ha tetszik.

– Köszönöm, a tököt nem kérem, de ha asztról a harmadik virágcserepet nekem adnád, azt szívesen elfogadnám.

A király előbb mintha tétovázott volna, de aztán beleegyezett.

– Hát jó, ha annyira szeretnéd, legyen a tiéd.

Melléje adta Rák közlegényt és Homár generálist, hogy kísérik el. Szerencsésen ki is sétált a partra, hóna alatt a virágcsereppel, de a kondérjának, malacának már csak hült helyét találta.

Otthon letette a cserepet az asztalra, aztán elment kaszálni. Napnyugta előtt hazaballagott, hogy vacsorát főzzön magának. Leveszi a fedőt a fazékról, de mit lát! Ott van már benne a puhára főtt disznóhús, a másik fazékban meg a kész rizs.

– Ki főzött nekem? – kérdezte hangosan. Minden sarokba bekiáltott, de senki se felelt neki. Leült hát enni, jóízűen elköltötte vacsoráját. Másnap megint ugyanúgy volt – kész étel várta otthon. Bekiáltott minden zugba, szegletbe, hogy ki főzött neki, de most se tudta meg. Harmadnap aztán kieszelte, hogy nem megy el hazulról, hanem majd leskelődik. Felfordított egy ócska nagy vizes rocskát, lyukat vágott az aljába, aztán bebújt a rocska alá, és a lyukon kilesett. Kis idő vártatva látja, hogy a virágcserépből kilép egy szépséges szép leány. Térül-fordul, ide nyúl, oda nyúl, vacsorát főz. No, ő meg felrúgta a rocskát, kiugrott alóla, és elkapta a leányzó karját.

– Hát te meg ki vagy? – kérdezte tőle. – Te főzöl nekem minden este?

– A Sárkánykirály harmadik lánya vagyok, elhoztál a virágcserépben.

Abban a pillanatban nagyot csörren valami a Kopasz fején, nézi, hát egy ezüst csésze esett le a polcra, és fényes, fekete, hullámos hajat önt a fejére. A királylány meg kiment a kis szántóra a konyha mögé, kivett egy ezüst hajtút a kontyából, és csak lehajolt, vonást húzott a földre, már ott állt a fényes ház oszlopos csarnokával, tágas termeivel, elgondolni sem lehet különbet. Attól fogva ott éltek, kettescskén.

Szomszédjuk egy Csang nevű gazdag ember volt. Ugyancsak nagyot nézett, mikor arra haladt egy napon a díszes gyaloghintóján, számos szolganépével, és meglátta a szép nagy házat. „Ejnye, mi ez? Hiszen itt a minap még semmi se volt, csak a Kopasz sovány földcskéjé! No, ezt a házat megnézem belülről is!”

Kiszállt, és felment a lépcsőn. A Kopasz szívesen fogadta, leültette oszlopos csarnokában, és mivel délre járt az idő, Csang úr kiküldte szakácsát a konyhába, hogy süsse meg neki a mindennapi fenyőmadarát. Véletlenül éppen ott volt a konyhában a királylány, a szakács meglátta, nem győzte eleget bámulni, rajta felejtette a szemét, a fenyőmadár meg azalatt szénné égett. No, megijedt

szegény fickó, hogy verést kap a gazdájától, és nem lelte helyét, ide-odafutkosott a konyhában. A királylány nem tudta mire vélni a viselkedését. Megkérdezte tőle:

– Hát téged mi lelt? Mért futkosol ide-oda?

– Jaj, nagy bajban vagyok! Csang úr, a gazdám, semmi mást nem eszik, csak fenyőmadarat, és most odaégettem az ebédjét. Nem tudom, mit adok fel neki.

A királylány csak kimarkolt a tálból egy kevés lisztet, megnyomkodta innen egy kicsit, onnan egy kicsit, és már készen is volt a fenyőmadár. Odaadta a szakácsnak.

– Nesze, süsd meg ezt Csang úrnak.

A szakács megsütötte a tésztamadarat, és bevitte a gazdájának. Az meg, alighogy az első falatot lenyelte, mindjárt érezte, hogy százszor ízletesebb, mint máskor. Előkapta dohányzacskóját, hogy a szakácshoz vágja.

– Majd adok én neked! Mért nem tudtad ezt máskor is így elkészíteni, mi? Nem törődtél vele, lusta fickó!

A szegény ember letérdelt elébe, és elbeszélte mindent. Azt is megsúgta urának, hogy milyen kápráztató szép a házigazda felesége. Csang úr megörült.

– No, akkor én is látni akarom! Ma este felveszem a te ruhádat, és eljövök ide.

Úgy is tett. Felvette a zsírtól mocskos szakácsgúnyát, és átment a szomszédba, meg is látta a királylányt.

Másnap még pirkadás előtt elküldte a szakácsát, hogy a Kopasz jöjjön el hozzá, fontos beszéde van vele.

– Hogy lakhatik csak így, az útfélen, akinek ilyen szép felesége van, mint neked? – támadt rá, mihelyt belépett. – Még árkot, kerítést se csináltattál! Mi dolog ez? Nem félsz, hogy elviszi valaki a szépasszonyt? Ha mához három napra nem lesz rendesen körülárkolván, körülkerítve a házad, hát enyém a feleséged. Megértetted?

Szegény kis Kopasz annyira búsult, hogy enni sem tudott. Kövér könnycseppek gördültek végig az arcán. Felesége megkérdezte, mi baja?

– Csang úr megfenyegetett, hogy ha mához három napra nem lesz rendesen körülárkolván, körülkerítve a házunk, elvisz téged

feleségnek.

A királylány nem ijedt meg, mindjárt tudott orvosságot a bajra.

– Eriggy be a városba, és vásárolj kapát meg száz kókuszruhát és száz kalapot – mondta az urának. – Aztán majd este csak áltsd ide ki a ház mögé a szántóra a száz kapát, és minden kapára tégy egy kalapot meg egy ruhát. Mához három napra megnézheti az öreg Csang a kerítésünket.

A Kopasz szót fogadott a feleségének, mindent úgy csinált, ahogy az mondta neki.

Jön Csang úr harmadnap, és már útközben dörzsöli a kezét. De mit lát? A házat jó ölnyi széles árok futja körül. Előbb azt hitte, káprázik a szeme, és alig mert a hídra lépni. De hogy baj nélkül átért a túlsó oldalra, megjött a bátorsága. Felkiáltott a Kopasznak:

– Árkot már csináltattál, látom, de kevés a víz benne. Ezzel ugyan meg nem őrződ az asszonyt. Ha mához három napra legalább öt láb magasan nem áll a víz, és nincs egy sárkány is az árokban, mégis elviszem a feleségedet. – Fenyegetően meglóbálta köntöse hosszú ujját, és hazasietett.

A kis Kopasz megint zokogott, és szaladt a királylányhoz tanácsért. De az csak legyintett.

– No, emiatt ne fájjon a fejed. – Nesze ez a gyöngyszem, vedd a szádba, akkor kettéválik előtted a tenger habja, száraz lábbal lesétálhatsz apámékhoz. Kérj tőlük egy sárkányt.

A Kopasz úgy is tett. Szájába vette a gyöngyszemet, és lement a Sárkánykirály palotájába. De ott azzal fogadták, hogy üres a ház, a király meg a fiai, lányai és egész udvarnépe az égbe utaztak, valami nagy ünnepségre. Csak a kert végében talált, sok keresgélés után egy lusta kölyök-sárkányt, aki inkább otthon maradt, és lefeküdt aludni. No, ez is több a semminél, gondolta a Kopasz, felébresztette a kis sárkányt, és hazavitte, otthon mindjárt az árokba tette. Az meg nagyot ásított, és egy ásítással annyi vizet fröcskölt ki, hogy színig telt az árok.

Harmadnap még alig derengett, már jött a türelmetlen szomszéd. Messziről azt hitte, hogy vízen lebeg a Kopasz háza, oly magasan állt az árokban a víz. A sárkánykölyök meg vígan nyargalt a hullámokon, és farkával csapkodott, fröcskölt, úgyhogy Csang úr

tetőtől talpig vizes lett. Előbb szólni se tudott megdöbbenésében, de hamar összeszedte magát, és megint csak lekiáltotta a házigazdát.

– Az árokban most már elég vized van, de bokrok, fák még nincsenek. Ha mához három napra nem veszi körül zöld erdőcske a házadat, csak azért is elvitetem a feleségedet.

Amit mondott, megmondta, és odábbállt.

A királylány a belső szobában volt, és hallotta, mit kíván a jó szomszéd. De most se ijedt meg. Elküldte az urát a hegyre.

– Eriggy, vágj ki néhány fiatal fát, aztán majd ültess el itt az árok partján. Meglátod, milyen szép kis erdőcské lesz ott egykettőre.

A Kopasz előkereste favágó baltáját – megette a rozsdá, olyan régen nem használta, de azért jó volt. Kiment az erdőbe, kivágta a kis fákat, és aztán elültette őket otthon, ahogy a felesége meghagyta neki.

Harmadnap mindjárt ebéd után beállít a gazdag Csang. Látja, hogy szép sűrű erdőcske zöldell ott, jó három singesek már a fák. Ahogy a hídon átment, alaposan fejbe is kólintotta egy vastag ág, és mikor hirtelen visszaugrott, egy jókora tüske fúródott az arcába. Homloka menten feldagadt, a tüskeszúrás is fájt neki, de már jött le a lépcsőn a Kopasz, hát csak a fogát szíta, nem akart jajgatni.

– Erdőd van már, látom, de madár egy sincs benne. Így nem igazi. Ha mához három napra tele nem lesz az erdő csivitelő madarakkal, mégis elviszem a feleségedet.

Egy marok nedves földet csapott a homlokára, hogy azzal hűsítse, és elment.

A Kopasz most már nem búsult, szaladt a feleségéhez, és elbeszélte neki mindent.

– Eriggy, vásárolj néhány lap papirost, a többit bízd rám – mondta a királylány.

Mikor az ura elhozta neki a papirost, fogott egy ollót, és kivágott száz meg száz pici madárkát, aztán csak közéjük fuvintott, és a papírmadárkák már repkedtek erre, arra, leültek az ágakra, és vígan csiviteltek.

Harmadnap eljött Csang úr, fején a csúnya, gennyedő sebbel, és mindjárt látta, hallotta a madarakat. A fák alatt meg ott ült a házigazda, arca csak úgy sugárzott a boldogságtól. De ahogy Csang melléje akart ülni, hirtelen valami nedvességet érzett a fejbübján.

Gondolta, a sebe vérzik. Odanyúl – hát a madárcák illetlenkedtek. A Kopasz meg is dorgálta a madarait:

– Adta rossz portékái! Hát szabad így bánni egy öregemberrel?

Úgy akarta mondani: „rossz madárcái”, de megbotlott a nyelve. Csang meg kapott a szón.

– Rossz portéka? Örülök, hogy eszembe juttattad. Az kell nekem éppen. Ha mához három napra ide nem teremtetted a rossz portékát, csak azért is enyém lesz a feleséged!

A medencéhez lépett, hogy lemossa a fejét, úgy lucskolt, paskolt, mint egy vízityúk. De nem időzött sokáig, sietett haza.

Most aztán bajban volt szegény kis Kopasz.

– Hiába minden – kesergett a feleségének. – Mégiscsak az lesz a vége, hogy el kell menned hozzá. Most meg a rossz portékát teremtsem elő neki. Mi a csuda legyen az? Hol keressem?

De a Sárkánykirály lánya még nem fogyott ki a tudományából. Csak nevetett.

– Ne félj, elintézzük ezt is. Eriggy csak le a tengerhez, és kiáltsd el háromszor, napkeletnek fordulva, hogy: „Rossz portéka!^ Meglásd, odajön hozzád. Cserépfazékban lesz, de ne vedd le a fedőt, majd Csangnak mondd, hogy vegye le ő, ha látni akarja a portékáját.

Kopasz megfogadta a szavát. Lement a tengerpartra, és elkiáltotta háromszor egymás után, napkeletnek fordulva, hogy: „Rossz portéka!” Mire harmadszor kiáltott, már látta, hogy jön, úszik feléje a hullámokon. Hóna alá vette a cserépfazekat, és hazavitte.

Harmadnap meg se várta Csang urat, átvitette magát hozzá a gyaloghintójában.

Az már majd kibújt a bőreből, olyan virágos jókedve volt, mindjárt rákiáltott.

– No, hadd látom azt a rossz portékát, ide velem!

– Tessék, elhoztam.

Csang úr nézi, de csak egy fazekat lát, elfutja a méreg.

– A mindenedet! Mit adsz itt nekem? Nem ezt kértem. Ide a szépasszonnyal, egy-kettő!

– Csak vedd le a fedőt, ha látni akarod a portékádat – felelte nyugodtan a Kopasz.

Csang megfogta, és levette a fedőt, mire sebes láng csapott ki a fazékból, úgyhogy felugrani se ért rá, lepörkölődött a haja, még a szemöldöke, pillája is. Ráadásul még egy hang is megszólalt:

– Rossz portéka! Rossz portéka! Még mindig nem akarsz megjavulni? Még mindig a más feleségét irigyelnéd el?

Csang úr erre elszégyellte magát, betakarta összeégett, sebes fejét, elbújt a leghátsó szobában, és attól fogva megjavult.

HARKÁLYMESE

Volt egyszer egy öregasszony, aki a rengeteg erdő közepén lakott egy kicsike házban. Évről évre ugyanazt az öltözetet viselte: piros főkötőt, fekete ruhát s alatta fehér alsószoknyát. Ez az öregasszony oly igen nagyon fösvény volt, hogy egyre csak önmagára gondolt, csak saját magával törődött, eszeágában sem volt másokon segíteni. Ezért aztán vele sem törődött senki, nem látogatták ismerősök, s magányosan élt az erdő közepén.

Egy nap, amikor éppen az ebédjét kotyvasztotta, arra vetődött egy ágrólszakadt, rongyos koldus, és alamizsnáért könyörgött. A fösvény öregasszony váratlanul valami részvétfélét érzett a koldus iránt. Fogott hát egy darab tésztát, kenyeret gyúrt belőle, s bevetette a kemencébe. Várta, hogy megsüljön a kenyér. Egy kis idő elteltével azonban, amint megérezte a süülő kenyér illatát, ez jutott az eszébe:

– Tulajdonképpen túlságosan nagy ez a kenyér... És milyen felséges illata van... Kár volna egy rongyos koldusnak adni.

Kiszedte a kenyeret a kemencéből, félretette a maga számára, s bevetett egy másikat, de sokkal kisebbet az előbbinél. Hanem fösvény természete ismét csak felülkerekedett. Amikor megsült a kisebbik kenyér, azt sem adta oda a koldusnak. Azt is félretette, jó lesz az neki magának. Aztán a kamrában keresett egy darabka öreg, száraz kenyeret, és azt adta a szegény embernek. A koldus megköszönte a száraz kenyeret, és elbúcsúzott.

Kisvártatva az öregasszony megbánta pazarlását. Még a száraz kenyeret is sajnálta a koldustól. Szidta magát könnyelműségéért, s azon törte a fejét, hogyan szerezhetné vissza a kenyeret. Végül az ötlött az eszébe, hogy ha madárrá változhatna, akkor a koldus után repülhetne, s visszakérhetné tőle a száraz kenyérvéget.

– Ó, de boldog volnék, ha madár lehetnék – sóhajtott fel.

S hát abban a szempillantásban a karja zsugorodni kezdett, és két szárnyra változott. Az orra csőrré formálódott, egy szempillantás alatt mindenestül madár lett belőle. Csak most már nem piros főkötő borította a fejét, hanem piros tollazat, fekete gönceiből fekete tollruha lett, s fehér alsószoknyája helyén fehér farktollak villogtak.

A harkályvá változott fösvény öregasszony kiterjesztette a két karját, azaz a két szárnyát, s huss! elrepült, hogy megkeresse a koldust. De nem lelte sehol.

Azóta röpdös szerte a világban, s hosszú, hegyes csőrével minden fát megkopogtat, hogy hátha valamelyik odúban megleli az öreg, száraz kenyérvéget.

AZ OKOS FELESÉG ÉS A BUTA FÉRJ

Volt egyszer egy házaspár. Az asszony egy nap így szólt a férjéhez:

– Itt ez a sok vászon, amit szőttem. Vidd, és add el.

Mivel a férj meglehetősen ostoba volt, hát szigorúan a lelkére kötötte:

– De jól ügyelj ám, a vászنامat csak derűs tekintetű embereknek add oda, a sötét ábrázatúaknak ne adj egy arasznyit sem.

Az ember bólogatott, és útnak indult.

Amint ment, mendegélt, egy templomra bukkant. A templomban számtalan Buddha-szobor^{2} volt. Egy részük sötéten, haragosan nézett, más részük barátságosan mosolygott. Az ember szemügyre vette a komor tekintetű Buddha-szobrokat, és így szólt hozzájuk:

– Nem állhatom az ilyen morcos arcokat. Tőlem ugyan nem kaptok semmit.

Aztán megszemlélte a mosolygós tekintetű Buddhákat, és szétosztotta közöttük a vászنامat. Miután már minden vászنامat elosztogatott, sarkon fordult, és hazament, mint aki jól végezte a dolgát.

Azt kérdi otthon a felesége:

– Kinek adtad el a vászنامaimat?

– Egy templomra akadtam – felelte az ember. – Sokan voltak odabent. Egy részük morcosan nézett, más részük mosolygott. A morcosoknak nem adtam semmit, a barátságosak közt szétosztottam a vászنامat.

Az asszony összecsapta a két kezét:

– Te bolond jószág! Azok a templomiak nem igazi emberek, hanem agyagból vannak. Azonnal eredj oda, és hozd vissza a vászنامakat.

Mit volt mit tennie, az ember sarkon fordult, és visszaindult a templomba.

Útja egy gyászház mellett vitt el. A gyászházban az emberek valamennyien fehér köntöst és fehér fejfedőt viseltek, mert Kínában a gyász színe fehér. Amikor az ember megpillantotta őket, így gondolkozott: – Ezek magukra öltötték a vászنامaimat! – Ezért rájuk kiáltott:

– Hé, a rajtatok levő vászon mind az enyém, de nem adom el nektek, mert nagyon keserves az ábrázatok. Adjatok vissza mindent!

A gyászolók megdühödtek, s alaposan helybenhagyták. Az ember sírva ment haza. Tetejébe még a felesége is jól leszidta:

– Te ostoba! Azok nem az én vásznaim voltak. Valakijük meghalt szegényeknek, s neked az lett volna a kötelességed, hogy velük együtt sirasd az elköltözöttet.

Az ember jól megjegyezte felesége minden szavát, s ismét útnak eredt. Hát, amint ment, mendegélt, egy lakodalmas ház mellett vezetett el az útja. Beállított a lakodalmas házba, és felesége tanácsához híven, keservesen zokogott. A lakodalmasok azt hitték, hogy gúnyt akar űzni belőlük, s ezért ők is ellátták a baját.

Megint csak sírva-ríva került haza. Elpanaszolta a feleségének, hogyan járt, mire az asszony azt válaszolta:

– Ott lakodalmat ültek. Azt kellett volna mondanod: örvendek, szívből örvendek.

Az ember ismét megjegyezte magának felesége minden szavát, s megint csak útnak eredt. Amint ment, mendegélt, egy égő házat pillantott meg, amely nagy lánggal lobogott. Odasietett, s az oltás körül serénykedő embereknek mosolyogva mondta:

– Örvendek, szívből örvendek.

Persze hogy megint csak verés lett a vége. S megint csak sírva-ríva került haza.

Felesége haragra lobbant.

– Ó, te balga, te! Segítened kellett volna tüzet oltani.

Ezt már igazán könnyen megjegyezte magának az ember. Okosan bólogatott, s újfent útnak eredt. Amint ment, mendegélt, egy vándor kovács került az útjába, aki teáskannákat javított a nyílt tűzön. Amint az ember megpillantotta a tüzet, felkapott egy kannát, vizet mert bele, s az egészet rázúdította a kovácstűzre. A lángok azonnymban kialudtak, s a kovács is alaposan helybenhagyta az ostobát.

Az ember ugyancsak nekikeseredve ment haza. A felesége már nem is szidta, csak legyintett, és ennyit mondott:

– Az egy vándor kovácsmester volt. Segítened kellett volna kalapálni.

Az ember fogadkozott, hogy most azután jól megjegyezte felesége tanácsát, s ismét útnak indult.

Amint ment, mendegélt, két viaskodó bikát pillantott meg az út mentén. A bikák szarva úgy csattogott, mint a kovács kalapácsa. Több se kellett az embernek, odasietett, hogy eleget tegyen felesége tanácsának, és segítsen a kalapálásban.

A két dühödt bika ellene fordult, és jól megöklelte.

Az okos feleség sem bízta többé ostoba férjére a szőttesét.

ÖZÖNVÍZ

Élt egy kis hegyi faluban egy asszony a fiával. Az asszony ötvenéves elmúlt, a fiú, Csou Cseng éppen betöltötte a tizenkilencet. Nagyon szegények voltak, rőzszeszedésből éltek, máról holnapra. A fiú minden reggel elment a hegyre a fahordó-rúdjával meg a baltájával, délig összeszedett jó csomó gallyat, azt bevitte a városba és eladta. A pénzen, amit kapott, megvette az egy napra való rizst, és hazaballagott. Otthon az anyja már kész étellel várta, csak éppen letette a fahordó-rudat, és asztalhoz ült, megvacsorált. Aztán elmondták egymásnak, amit reggel óta láttak, hallottak, elbeszélgettek estéig és lefeküdtek aludni. Reggelre kelve a fiú megint elment fát szedegetni, és míg ő odajárt, az anyja megfőzte a tegnapi rizst, egy részét megette maga, a többit eltette a fiának estére. Így éldegéltek napról napra, évről évre.

Történt egyszer, hogy az öregasszony, mikor már elköltötte magányos ebédkéjét, és a fia szakadozott holmiját varrogatta, mint rendesen – gongütést hallott. Előbb nem törődött vele, de addig kongatták a gongot az ajtajuk előtt, hogy végre is letette öléből a foltoznivalót, és kiment megnézni, ki van ott. Öreg kolduló barát állt az ajtajuk előtt.

– Magunk is szegények vagyunk – mondta neki Csou Cseng anyja. – Nincs annyi rizsünk, hogy neked is jusson. Eriggy csak tovább, próbálj más háznál szerencsét.

– Az égre kérlek, adj egy keveset abból, ami a rizses fazékban maradt. Nagyon éhes vagyok.

Az asszony meghökkent. „Honnan tudja, hogy maradt még rizsem? A fazék odabenn van a házban! Hátha nem közönséges barát, hanem valamilyen szent ember?” – így okoskodott magában, és most már nem merte elutasítani.

– Azt a rizskását ugyan a fiamnak tettem el, de ha annyira megéheztél, hát nem bánom, neked adom a felét. Várj egy pillanatig, kérlek.

Besietett, a rizskását egy csészébe töltötte, és kivitte neki. A barát előbb jóllakott, aztán ilyen szavakkal fordult az asszonyhoz:

– Még valamit akarok mondani. Amint hazajön a fiad, Csou Cseng, küldd el a városba, hogy vásároljon egy nagy lap papirost meg egy kevés lisztet. A lisztet majd keverje meg kovásznak, és papírból, szalmából ragasszon össze egy hajót. Ha azt látjátok, hogy a nagy templom előtt az oroszlanok szeme megpirosodik, szálljatok fel hamar a hajóra, mert akkor itt behorpad a föld, és az egész város óriási tóvá változik. És vésd eszedbe még azt is: ha verebet, hangyát vagy kígyót láttok hányódni a vízen, mentsétek ki, de se farkast, se embert ki ne mentsetek. Jól megértettél mindent?

– Minden szavadat eszembe véstem – felelte az asszony.

Azzal a vénember fogta a botját és továbbment, ő meg ottmaradt az ajtó előtt, és az eget nézte. A nap állásáról látta, hogy nemsokára haza kell jönni a fiának. Bement hát a házba, a rizsmaradékot egy csészébe töltötte, aztán újra kiállt az ajtó elé. Még mindig nem látta a fiát az úton, hát újra bement, összehajtogatta a megfoltozott holmit, és megint kiállt a fiát lesni. A nap lassan csúszott lejjebb a nyugati hegyek mögött, a madarak már fészükön ültek, és esti dalaikat fütyörészték. Az anya elfáradt a sok álldogálásban, meg aggódott is, el nem tudta gondolni, hol marad ilyen sokáig Csou Cseng. Majdnem sötét volt már, mikor végre feltűnt az úton. Az anya fellélegzett, mintha nehéz kő gördült volna le szívéből. És örömmel látta, hogy a zsákocska ott lóg a vállrúdon, akkor hát rizst is hoz a fiú.

– Hol maradtál ilyen sokáig? Gyere, gyere fiam. Meg is kell még beszélünk valamit.

– Képzeld csak, anyám, ma már megvacsoráltam – kezdte Csou, és elbeszélte, mi történt vele:

– Ahogy jövök le a hegyről, hát szembetalálkoztam egy öregemberrel, azt mondta, megveszi a fámát. Árat nem mondott, én se kérdeztem, mennyit ad érte, de azt akarta, hogy vigyem haza neki. Jó harminc mérföldet mentünk, annyira volt a háza. Az ajtó előtt letettem a rudat, de betessékelt. Ahogy belépek, látom, hogy már az asztalon áll az illatos estebéd. Előbb szabadkoztam, de szívesen marasztalt, meg éhes is voltam, hát mégis megvacsoráltam vele. Félttem, hogy most majd nem fizet semmit a fámért, de kétszer annyit adott, mint vártam. És mikor megmondtam, hogy be kell még mennem a városba, mert holnapra nincs rizsünk, mindjárt

felajánlotta, hogy kiségit egy fél mérővel. Nézd csak anyám, nem több ez is, mint máskor a fél mérő? – és mutatta anyjának a zsákot.

Közben bementek a házba. Csou Cseng lerakodott, és most már az öregasszony is elmondta az otthon történeteket, kérte a fiát, hogy reggel mindjárt vegye meg a papiroost, lisztet, amint a szent ember meghagyta.

– Jó, de hogy bír meg bennünket a papírhajó? – kérdezte kételkedve Csou Cseng.

– Az már nem a mi gondunk, fiam. Mondom, szent ember volt, nem közönséges barát. Másként honnan tudhatta a te nevedet, meg hogy a fazékban még maradt rizskása?

Először történt, hogy Csou Cseng nem értett egyet az anyjával, de ellenkezni most sem akart. Inkább egy szót se szólt többet erről, és korán lefeküdt aludni.

Másnap reggel első dolga volt megvásárolni a papiroost, lisztet, és mialatt ő a hajót építette, anyja beáztatta a rizst, és főzött előbb egy fazékkal, aztán még eggyel, hogy a hajón is legyen mit enniük. Délre elkészült a hajó, és Csou Cseng szaladt a templomhoz, hogy megnézze, nem piros-e még az oroszánok szeme? De csak olyan fehér volt, mind a kettőé, mint máskor. Hazament hát és kis idő múltán megint elszaladt, de most se látott semmi különöset. Így futkosott ide-oda, míg rá nem esteledett. Akkor az anyja azt mondta, hogy ma már aligha pirosodik meg az oroszánok szeme, inkább feküdjenek le, és Csou Cseng majd korán reggel nézze meg újra.

Úgy is tettek, de egyikük se igen aludt azon az éjszakán. Még napkelte előtt felébredtek, és a fiú jóformán ki se dörgölte szeméből az álmot, már szaladt az oroszánokhoz. Anyja azalatt berakta a hajóra a ruhákat, meg ami még kellett, csészét, szitát, tálat, a rozoga ágyról se feledkezett meg.

Csou Cseng hazajött meg elment, minduntalan ott volt az oroszánoknál, de csak nem akart megpirosodni a szemük. Az emberek el nem tudták gondolni, mit keres újra meg újra a templom előtt, és mikor este megint ott látták, csodálkozva utána fordultak.

– Mit szaladgálsz itt örökösen? – kérdezték tőle.

– Azt nézem, piros-e már az oroszánok szeme – felelte Csou Cseng, és elsietett mellettük.

Két pajkos fickó meghallotta, mit felelt a járókelőknek.

– Te – mondja az egyik. – Ennek alighanem hibázik egy kereke. Gyere, fessük be pirosra az oroszlánok szemét, és lessük meg, hogy akkor mit csinál.

Csou Cseng persze nemsokára megint a templom előtt volt, és mikor látta, hogy piros az oroszlánok szeme, loholt haza.

– Gyorsan, gyorsan, anyám, a hajóra.

És csakugyan – éppen hogy be tudtak még szállni, rettentő robaj hallatszott. Ijedtükben a szemüket is behunyták, és mikor aztán körülnéztek, mindenütt csak vizet láttak. Az ő papírhajójuk szépen úszott, talán még nyugodtabb volt a járása, mint a rendes hajóknak. De evezőjük nem volt, hát csak sodródtak, a víz kényére bízva. A fiúnak szavát is elvette a rémület, de az anya felsóhajtott.

– Micsoda szörnyű csapás! Hány ember elpusztul most! És a szent azt mondta, ha verebet, kígyót vagy hangyát látunk, mentsük ki, de se farkast, se embert ki ne mentsünk a vízből, semmi áron.

Abban a pillanatban látják, hogy egész sereg hangyát hajt arra a víz. Mikor már közel voltak, az asszony szitával kifogta őket. Nemsokára egy kígyó úszott feléjük, Csou Cseng mentette ki, és a hajó fenekébe tette. Esteledett már, de bár őszre járt az idő, nem fáztak, a padon ültek egymás mellett, és szótlánul nézték a vizet meg az eget. Akkor meglátnak két verebet a hajó felett – előbb mintha le akartak volna szállni, de azután észrevették, hogy emberek vannak a hajón, és felkaptak a magasba, ott lebegtek.

– Gyertek ide, verebek, nem bántunk, inkább megmentünk – kiáltott nekik Csou Cseng.

De a hangjával csak még jobban megrémítette a madárkákat, feljebb menekültek és repültek, amíg szárnyuk győzte, azután kimerültén lebuktak. Szerencsére éppen mellettük estek a vízbe, úgyhogy pusztá kézzel kifoghatták mind a kettőt.

Egyszer csak érzik, hogy inog a hajó – hát egy fehér farkas kapaszkodik a szélébe, és mindenáron fel akar ugrani hozzájuk.

– Leverjem? – kérdezte Csou Cseng, és még mielőtt az anyja igent vagy nemet mondott, rávágott a farkas fejére. De az nem eresztette el a hajó peremét, újra meg újra megpróbált beugrani.

– Ereszd fel, fiam – mondta az asszony, mert nem nézhette az állat kínlódását. – Az is csak élő teremtes.

Csou Cseng hát nem bántotta a farkast, és az tüstént beugrott hozzájuk. De mindjárt megint dolguk akadt – egy ember kiáltozott a vízről, úszott még, de látták, hogy fogytán az ereje.

Csou Cseng megkérdezte az anyját:

– Kimentsem?

– Mentsd ki, fiam. Ha a farkast kimentettük, hát az embert már csak nem hagyjuk a vízbe fúlni.

Éppen arra vitte őket az ár, Csou Cseng kihajolt, kinyújtotta a kezét, és felhúzta az embert a hajóra. Az előbb szólni se tudott a kimerültségtől, de mikor valamennyire összeszedte magát, megköszönte a segítséget, és nevüket kérdezte. Azt is megmondta, hogy ő kicsoda.

– Vu Ji a nevem. Öten voltunk otthon, enyéim mind a vízbe pusztultak, nem tudtak úszni, de én valahogy elvergődtem idáig, és ti megmentettétek az életemet.

– Kár a sok szóért – vágott közbe az anya. – Van még egy rend ruhád, fiam, azt add rá, ne maradjon ebben a lucsokban.

Csou Cseng hát ráadta az idegenre a maga ruháját, azután megvacsoráltak, hármásban. Evés után Vu Ji így szólt:

– Volna egy nagy kérésem, csak azt nem tudom, ki merjem-e mondani? Ha megengeded, hogy hálából ezentúl fogadott bátyámnak tiszteljelek, boldoggá tennél.

Csou Cseng helyett az anyja válaszolt:

– Ez szép tőled, Vu Ji. De a fiam sokkal fiatalabb, illőbb tehát, hogy ő tekintsen bátyjának téged.

Vu Ji erre letérdelt az öregasszony elé, és Csou Cseng bátyjává fogadta. Szövögették a szót, és olyan kellemesen telt az idejük, mintha otthon a meleg szobában ülnének, és nem a megáradt vizeken hanyódnának kormány és evező nélkül, könnyű papírhajón.

Közben besötétedett, a víz tükörsimán terült el körülöttük, szellő se fodrozta. A hajó lassan sodródott tova, és ők nyugodtan ültek rajta, veszedelemre nem gondolt egyikük se. Csou Cseng megetette az állatokat, aztán lefeküdtek aludni. Mire felébredtek, a nap már magasan járt az égen, és hajójuk parton volt, nem vízen. Partra sodorta az áradat. Azt se tudták, hová legyenek örömeikben. Csou Cseng ugrott ki elsőnek – hegyeket és dombokat látott csak, de embernek nyoma sem volt sehol. Lesegítette anyját a hajóról, aztán

Vu Jival a szárazra hordták a sok holmit. Az állatok szétszaladtak, csak a farkas sompolygott körülöttük, mintha nem tudna megválni tőlük. Kerestek egy kies fekvésű házhelyet feljebb a parton, és kőből meg szalmából kunyhót építettek maguknak. Így most már fedél is volt a fejük felett. Rizsük is maradt még valamennyi, hát koplalniok se kellett. És Csou Cseng hamarosan felfedezte, hogy város van a közelben, alig harminc mérföldnyire, és attól fogva megint az erdőre járt, rőzsét szedett, mint azelőtt. Csak most már másodmagával dolgozott, és így többre ment. A fájukat eladták a városban, és amit kerestek, abból megéltek hárman. Nem dúskáltak éppen, de ínséget se láttak.

Egyszer, ismét kint dolgozgattak az erdőn, Csou Cseng felnézett az égre, és látja, hogy egy csúnya, fekete felhő nagy sebesen közeledik észak felől. Eszébe jutott, amit gyerekkorában sokszor hallott, hogy az ilyen magányos fekete felhőben sokszor gonosz szellem lakik. „Mindjárt meglátjuk – gondolta –, belévágom a baltámat.” Akkorra éppen odaért a csúnya felleg, Csou Cseng felemelte a baltáját, és teljes erejéből belehajította. Mikor aztán megkereste, és felvette a földről a baltát, látta, hogy véres az éle. A felhő tovább vonult délre, de ő most már kíváncsi volt rá, és követte, kezében a baltával.

Vagy öt mérfölddel odább látja, hogy a felhő becsúszik egy nagy kő alá és eltűnik. Odamegy, nézi a követ, hát valami lyuk van befödve vele. Félretolja és csakugyan – mély, fekete nyílás tátong alatta. No, Csou Cseng jól megjegyezte magának a helyet, a követ megint a lyukra fektette, és visszaballagott Vu Jihoz, aki már türelmetlenül várta.

– Hol jártál? Mindenütt kerestelek.

– Nem láttad azt a nagy fekete felhőt az előbb? – kérdezte Csou Cseng. – Egy szellem volt benne. Belevágtam a baltámat, és idenézz, véres az éle!

– Eh, ne törődj vele. Siessünk inkább haza, mindjárt este lesz. Anyánk már bizonyosan vár az ajtó előtt.

Csou Cseng látta, hogy fogadott testvére kedvetlen, hát a többit el se mondta neki. Övébe dugta a baltát, vállára emelte a maga rőzseköteget, és mivel már későre járt, nem is kerültek a város felé,

hanem egyenest hazamentek. Csodálkoztak, mikor a házukat megpillantották, hogy az anyjuk nem áll az ajtó előtt, mint máskor.

– Ejnye, mért nem vár bennünket anyám? – kérdezte Csou Cseng, és hogy jobban odanézett, azt is látta, hogy egy farkas van ott és valamit fal. Igen, a fehér farkas az, akit a vízből kimentettek, és az ő anyját tartja a foga között! Feldühödött erre és rárontott a baltájával, egykettőre végzett is vele, de anyját már nem kelthette életre. Sírtak mind a ketten, szólni se tudtak fájdalmukban, de Vu Jinak végtére is megjött a szava:

– Ne sírj, testvérem, könnyeiddel nem támasztod fel a halottat. Inkább emeljük fel, és vigyük be a házba. Holnap majd eladjuk a fánkat, és az árán koporsót veszünk, eltemetjük tisztességgel.

Csou Cseng hát letörölte könnyeit, bevitték az öregasszonyt a házba, aztán újra elsírták, enni se volt kedvük, csak lefeküdtek aludni. Másnap Csou Cseng a halott mellett maradt, Vu Ji pedig a városba ment, eladta a fát, és megvette a hitvány kis koporsót, abba belefektették az anyjukat, választottak neki egy szép sírhelyet, és eltemették. Aztán tovább szedték a rőzsét, úgy, mint addig.

Történt egyszer, nem sok idővel ezután, hogy Csou Cseng maga vitte be a fát a városba. A város kapujában lerakta a rudat, és megpihent. Valami piros hirdetés volt ott a falra ragasztva, és egész sereg ember állt előtte, ő nem tudott olvasni, hát egy öreg apótól kérdezte, mi van a hirdetésben.

– Vang Őméltósága lányát ezen meg ezen a napon elrabolta egy felhőbe öltözött szellem. Aki megtalálja és hazaviszi a lányt, tízezer lat aranyat kap, és ha nem öregebb harminc évesnél, a lányt is megkapja feleségül.

Csou Cseng nem mondta el senkinek, mit látott akkor az erdőben, gondolta, előbb megbeszéli a dolgot a bátyjával. Vállára emelte a rudat, és bement a városba, hamarosan túl is adott a fáján. Hazaérve elbeszélte Vu Jinak az újságot, és megkérdezte, eljön-e vele a szellem barlangjába?

– Mért ne mennénk? Ha nem találjuk ott a lányt, nem veszítettünk semmit, ha pedig megtaláljuk, vagyont és feleséget szerzünk. Mindenképpen érdemes megpróbálni.

Úgy határoztak, hogy tüstént nekifognak a vállalkozásnak. Csou Cseng másnap reggel megtudakolta, hol lakik Vang Őméltósága, és

egyenest odament. Az ajtónállók, mikor megmondta nekik, hogy mi járatban jött, tüstént bejelentették:

– Egy favágó van itt, uram, áld tudja, hol a kisasszony, és haza akarja hozni!

Az apa erre maga elé vezettette Csou Csenget, és előbb nevét, családját kérdezte, azután hallani akarta, mit tud a leányáról.

Az ifjú mindent elbeszélte úgy, mint volt. Hogy a mondott napon rőzsét szedett a keleti hegyekben, és meglátott egy csúnya, fekete felhőt, belevágta a baltáját, és azután, mikor odább megtalálta, és felvette a baltát, vérnyomok voltak rajta. Azt is elmondta, hogy jó öt mérföldre az ő favágó helyüktől a felhő becsúszott egy lapos kő alá, és az a kő pedig egy barlang nyílásának volt a fedele.

Az apa feljaj dúlt:

– Jaj! Ha így van! Sose látom többet a lányomat!

– Ne add még fel a reményt, jó uram – vigasztalta Csou Cseng –, én megjegyeztem a helyet, és biztos vagyok benne, hogy a kisasszony ott van abban a barlangban. Elmegyek, megkeresem, és hazahozom.

Vang úr megörült.

– Menj, fiam, siess! Adjak melléd katonákat? Milyen fegyverre van szükséged?

– Fegyvernek elég a baltám – mondta Csou Cseng. – Csak egy hosszú kötelet kérek, meg egy kosarat és egy csengettyűt. Katonák helyett meg inkább a hintóvivőket küldd velem, akik majd hazahozzák a kisasszonyt.

Vang úr intézkedett, hogy tüstént megkapjon mindent, ő meg elküldött fogadott bátyjáért, övébe dugta baltáját, és mihelyt Vu Ji megérkezett, útnak eredtek. Vagy félszáz kíváncsi is nyomukba szegődött, ők meg buzgóságukban nem is mentek, hanem futottak, és egy-kettőre odaértek a kőhöz.

– No, most kösd a kötélt egyik végére a kosarat, a másikra a csengettyűt, bátyám – mondta Csou Cseng. – Azután majd eresszetek le. Ha megrántom a kötelet, a csengő szól, és akkor gyorsan felhúztok.

Megszorította derekán az övét, megmarkolta a baltáját és félrehengerítette a követ a lyukról. Aztán beleült a kosárba, és lebocsáttatta magát. Ahogy lejjebb, lejjebb ért, mind tágasabb lett

körülötte a barlang, és csak sok ölnyi mélységben ért megint földet a kosár. Addig, útközben, ha lenézett, koromsötétséget látott, feje felett meg világosat, de most – éppen fordítva – a barlangban, körülötte, vakító világosság volt, feje felett meg, ahonnan jött, koromsötét. Kiugrott a kosárból, és tüstént keresni kezdte a lányt. Amerre nézett, mindenütt pompás fákat, virágokat látott, mint valami gyönyörű kertben, a pázsit is olyan csodálatosan szép volt, hogy alig mert rálépni. Nyugaton valami fényes hegyet látott, és el nem tudta gondolni, mi világítja meg, mert nap nem volt az égen. De nem ért rá most okoskodni, nézelődni, elindult a hegy felé, hogy onnan majd szétnéz. Ezenközben félelmes moraj hallatszott, majd meglátott egy kőházat, sűrű fák között. Az ajtó félig nyitva volt – Csou Cseng óvatosan belesett, és csakugyan! a szobában egy széken ott ült a szellem, és aludt. Arca zöldeskék volt, haja, szakála vörös, ajka vastag, és a két száj szegletén két hosszú fog állt ki. Régi divatú fekete köntöst viselt és fekete nadrágot, de a nadrágból alul két szőrös fekete láb kandikált ki. Az egyik lábán csúnya nagy seb volt. Mosdótál állt mellette a földön, és egy szép fiatal lány szivaccsal mosogatta a sebet. Sápadt volt szegényke és nagyon szomorú, mikor Csou Cseng most halkán köhintett, a lány arra fordult, meglátta, és ijedten intett neki, hogy húzódjon félre. Kicsivel azután lábujj hegyen odaosont hozzá.

– Ki vagy te, és mit keresel itt? – kérdezte csodálkozva.

– Vang kisasszonyt keresem.

– Ó, te szegény! Tán csak nem akarsz megszabadítani! A szellem szörnyen erős, hét feje van, ha egyet leütsz, tüstént másik nő a helyébe. A minap megsebesítette egy favágó, hozzávágta a baltáját, most egész nap a sebet kell mosogatnom meleg vízzel. Szerencsénkre mélyen alszik, de vigyázz, fel ne ébredjen, mert akkor véged.

Még jóformán ki sem mondta, már hallották, hogy a szellem morgolódik, felébredt. Csou Cseng gyorsan elbújt a sűrű fák között, a lány meg visszament a helyére, felvette a szivacsot, és tovább mosogatta a szellem lábát. Az mérgesen forgatta szemét és ordított:

– Emberszagot érzek!

– Ó, uram – mondta halkán a lány –, talán rajtam érzed még az emberszagot, hiszen csak néhány napja vagyok itt.

Erre megnyugodott a szörny, és elaludt újra, Csou Cseng pedig a kötélhez sietett, és megrántotta. A kosarat nyomban leeresztették érte, és ahogy a napvilágra került, körülfogták, tudakolták, mit látott odalenn.

– Ott van a lány, beszéltem is vele. De a szellemmel nem lesz könnyű elbánni, mert hét feje van, és ha egyet lecsapok, menten másik nő a helyébe. No, hanem azért szerencsét próbálok. Ha végeztem vele, előbb a lányt küldöm a kosárban, azután majd engem húzzatok fel.

Vu Ji megígérte, hogy minden úgy lesz, ahogy öccse kívánja, de szívében álnok gondolat született. Csou Cseng nem gyanakodott, lebocsátkozott a barlangba, és baltáját készen tartva, az ajtóhoz osont. A szellem még mindig aludt, sebesült lábát Vang kisasszony még mindig szorgalmasan mosogatta a melegvizes szivaccsal. Csou Cseng várt, míg észreveszi őt, és akkor baltáját mutatta neki, a lány megértette, intett, hogy jöhet. Arra nesztelenül a szellem háta mögé lopakodott, és lecsapta a fejét. Nyomban másik feje nőtt, és hogy azt is lecsapta, kinőtt a harmadik, és így sorra mind a hét. Csak a hetedik csapásnál serkedt vér a nyakán.

– Most megölted – mondta a lány –, engem pedig megszabadítottál tőle. De mért vágtál neki ilyen veszedelemnek énérettem?

Az ifjú elbeszélte mindent, mire a lány kivette arany hajékát, és kettétörte.

– Az ember sose tudhatja, mi éri – mondta. – Ezt a fél hajéket neked adom, ismertetőjelnek. Mához három évig érvényes, tovább nem.

Csou Cseng gondosan eltette az ékszert, azután a kosárhoz vezette a lányt, és megrántotta a kötelet. Vu Ji tudta, hogy előbb a lány jön, hát szaporán felhúzta. „Bizony nem hazudott, aki tündöklő szépnek mondotta” – gondolta magában, mikor meglátta, és míg a komorna, akit Vang úr velük küldött, elvezette kisasszonyát a gyaloghintóhoz, az álnok testvér elkiáltotta:

– Temessétek be hamar a nyílást, hogy a szellem fel ne jöhessen!

Az emberek mind a lányt bámulták, és hamarjában nem gondoltak arra, hogy Csou Cseng még odalenn van, hányták a

földet, kavicsot, Vu Ji is segített nekik. Aztán nagy diadallal Vang úr házához vonultak. De az tüstént látta, hogy Vu Ji nem az, aki nála járt reggel.

– Hogy mered Csou Csengnek mondani magadat!? – kiáltott rá haragosan. – Az legfeljebb húszéves lehetett, te meg harminc is elmúltál.

Vu Ji hamarjában nem tudott okosabbat kitalálni, hát azt mondta, hogy Csou Cseng küldte őt előre, maga helyett, de majd mindjárt visszamegy érte, és odahozza.

Elsietett, és örült, hogy nagyobb baja nem történt. De nem tudott beletörődni sorsába. „Ejnye, hát igazán visszamehetek rőzsessedőnek?” – gondolta magában.

Vang úr pedig hiába várta Csou Csenget, csak nem jelentkezett a jutalomért. Hirdetéseket ragasztatott ki mindenfelé, és jöttek is sokan, akik Csou Csengnek mondták magukat, de mivel az ismertető jelet nem tudták felmutatni, sorra kidobták őket. Az igazinak pedig nyoma veszett.

No de térjünk vissza most Csou Csenghez, a barlangba. Ott állt a nyílás alatt, és várta a kosarat, de ahelyett föld és kőzárpor zúdult rá, majdhogy el nem temette. És mikor a zárpor elállt, akkor se jött le érte a kosár. Végre kitalálta, mi történt – betemették a barlangnyílás száját, hogy ő fel ne jöhessen. Keservesen sóhajtott.

– Akkor hát itt kell pusztulnom!

Nézte, de nem volt más nyílása a barlangnak, és ha lett is volna, akkor se juthatott volna fel a napvilágra kötél, kosár nélkül. „Mit csináljak most? – tanakodott. – Várom a halált, mást semmit se tehetek.” Hogy ott járkál nagy búsan és tanácstalanul, egyszer csak meglát egy kövön egy kis fehér sárkányt: a farkát csóválja, de lejönni nem tud, mert oda van szegezve. No, Csou Cseng kihúzta a szeget, elszabadította a sárkányt és így szólította meg:

– Te is csak arra a sorsra jutsz, amire én, igaz-e?

Nagyon éhes volt, mert egész nap egy falatot sem evett. Leült a másik kőre, és nézte, mit csinál a kis sárkány. Látta, hogy az odatekerőzik az ő kövéhez és megnyalogatja, azután lehever a fűbe, és szundikál. Csou Cseng gondolta, ő is alszik egyet, legalább addig nem érzi az éhséget. De mikor aztán felébredt, még éhesebb volt. Ott a barlang mélyén nem lehetett tudni, mikor van nappal, mikor

éjjel, hát azt se tudta, mennyi ideig aludt. De egyszer, amikor a kis sárkány megint odament a lapos kőhöz, és körülnyalogatta, ő is gondolt egyet. „Hátha én is megnyalnám azt a követ?” Úgy is tett, és abban a szempillantásban mintha elfújták volna éhségét, szomjúságát. Megörült az éhségoltó kőnek, hiszen a legfőbb gondjától így megszabadult.

Most már nem is volt olyan keserves sora ott a barlangban. Ha megéhezett, csak a követ nyalogatta, aztán lefeküdt aludni, így éldegélt, maga se tudta mióta, mikor egyszer csak hallja, hogy nevéen szólítják. Felpattant, nézelődött erre-arra, de sehol egy teremtet lelkét nem látott, csak a kis sárkány volt mellette.

– Te szóltál? – kérdezte ijedten. – Mit akarsz tőlem?

– Meg akarom hálálni, hogy a szeget kihúztad a kőből, és megmentettél engem. Holnap van a napja, mikor felmegyünk a felső világra.

– Mit beszélsz? Hát milyen nap van holnap?

– A második hó második napja. Mikor delelőn lesz a nap, felmegyek, és téged is magammal viszlek.

– Honnan tudod, hogy milyen nap van? És hogy mikor van dél? Hiszen itt nem látjuk a napot!

– Csak úgy magamtól tudom – felelte a sárkány, és odább tekergőzött. Csou Cseng nagyon megörült. Az éhségoltó kőből egy darabkát el akart vinni, és rávágott a baltájával, olyan erővel, hogy a karja belefájdult, de egy szemernyi nem sok, annyi se tört le. Megpróbálta többször, de semmire se ment. Még egyszer utoljára bejárta a kertet, körülnyalogatta a követ, és elbóbiskolt. Arra rezzent fel, hogy a kis sárkány ott van mellette.

– Már annyi az idő?

– Annyi – felelte a sárkány, és felkelt, hátára vette az ifjút, és meghagyta neki, hogy erősen hunyja be a szemét, majd csak akkor nyissa ki, ha ő mondja, hogy lehet. Addig meg kapaszkodjon a szarvába.

Abban a pillanatban, mint az ég dördült volna meg, a levegő csak úgy zúgott a füle mellett. Még jóformán észbe sem kapott, a sárkány már odaszólt neki, hogy „lehet”.

Kinyitotta a szemét – nem a sárkány hátán ült, hanem lassan szállingózott lefelé, mint a száraz falevél. Egy puha szalmakazalra

esett.

Ahogy szétnéz, látja, hogy éppen abban a városban van, ahol Vang Őméltósága lakik. Egyenest odatartott hát, és útközben hallotta, hogy a kisasszonyt még nem adták férjhez. Bejelentette magát, de mivel arca megsárgult odalent a barlangban, a ruha is lemállott róla, Vang úr nem ismert rá, azt hitte, megint valami csalóval van dolga. De azért nem akarta csak úgy egyszerűen elzavarni, inkább rábízott próbaképpen egy nehéz feladatot.

– Jól van hát, nem bánom. A lányom bizonyosan megismer, ha igazán Csou Cseng vagy. De én kipróbállak előbb, csak úgy bocsátalak be hozzá, ha a próbát kiállottad.

Az ifjú ijedten kérdezte, mit akar rábízni Vang úr.

– Van két véka babom, egy véka sárga, egy véka fekete. Össze van keverve, fél nap alatt szét kell válogatnod.

Szolgáinak meghagyta, hogy vezessék az ifjút egy szobába, öntsék elébe a két véka babot, és zárják rá az ajtót. Csou Cseng nem szólt, de magában zúgolódott. „Ha nem akarja nekem adni a lányát, mondja meg egyenesen. De mért bíz rám ilyen lehetetlenséget?” Csüggedten nézte a nagy halom babot, és mivel szétválogatni úgyse tudta volna, lefeküdt aludni. Akkor egyszer csak berepült az ablakon egy csapat veréb, és válogatni kezdték a babot, egyik a sárgát csipkedte ki a rakásból, a másik a feketét, és hamarosan elvégezték a munkát. Alkony tájt bejött egy szolga, és látta, hogy ott van a két takaros halmocska, az ifjú meg nyugodtan alszik a földön.

– Ilyen gyorsan elkészült uraságod? – kérdezte álmélkodva, és hangjára felébredt az alvó. Ő is látta a két csinos halmot, de nem szólt egy mukkot sem, hiszen nem is tudta, ki válogatta szét helyette a töméntelen babot. A szolga meg azt hitte, haragszik, és sietett urához a hírrel.

Most egy véka búzát keverték össze egy véka rizzsel, és azt kellett Csou Csengnek különválogatni másnap reggelig. Bosszúságában megint nem tudott okosabbat, lefeküdt aludni, és míg aludt, ezer meg ezer hangya mászott be az ajtó alatt, egykettőre kiválogatták a rizst a búza közül, és szépen külön rakosgatták. Mikor Csou Cseng felébredt, nem hitt a szemének. „Valamelyik jó szellem segít rajtam” – gondolta. De már jöttek is a szolgák, és mikor látták,

hogy elvégezte a munkát, siettek megvinni a hírt Vang úrnak. Ámde az kitűzött még egy harmadik próbát is.

– Kincstáram napnyugati termében van tíz rúd arany, ha azt át viszed a napkeleti terembe, tüstént bevezetlek a lányomhoz. De ha nem, akkor te is halál fia vagy.

Csou Cseng előbb megörült, hogy csak ennyit kívánnak tőle, elvégre tíz rúd aranyat átvinni egyik szobából a másikba, nem lehet olyan nagy dolog. De bezzeg vége lett a jókedvének, mikor bevezették a kincstárba. Nem rudak voltak ezek, hanem hatalmas aranyoszlopok. Tizedmagával se bírt volna el egyet se közülük. „Hiába, mégiscsak meg kell halnom – kesergett. – Legalább még utoljára kialszom magamat.” Ámde, míg ő aludt, kígyók másztak oda, és átgurították egyik oszlopot a másik után a napkeleti szobába. Csou Cseng, mikor felébredt, örömmel látta, hogy mind a tíz oszlop a helyén van, neki a kisujját se kell mozdítani. Megint azt hitte, hogy valami jó szellem szánta meg, és segített rajta.

Megmondta a szolgálknak, hogy vezessék Vang úr elé. Most már bátran beszélt.

– Elvégeztem mind a három feladatot, amit rám bízta, most már ne kívánj tőlem többet, hanem váltsd be a szavadat.

Vang úr, miután meggyőződött, hogy igazat szólott, átkísértette egy szolgálival az asszonyházba. A gyöngyfűggöny mögül olyan csodálatos illatok áradtak, hogy az ifjú szinte beleszédült. Hát még, mikor a lány hangját is meghallotta:

– Bizonyítsd be, hogy az vagy, akinek mondod magadat!

Elővette az ismertetőjelet, és odaadta a szolgálónak. A szép lány összeillesztette az arany hajék darabját, és tüstént megüzente apjának, hogy végre eljött a megmentője. Megfürösztötték, szép ruhába öltöztették az ifjút, és mivel a naptár szerint a rákövetkező nap éppen menyegzőre alkalmas nap volt, nem is vártak tovább. Hogy Csou Cseng most már ehetett, ihatott, amennyi belefért, és puha ágyban aludt a kemény föld helyett, azt mondani se kell. Másnap megülték a menyegzőt, eljöttek a rokonok és jóbarátok, harsogtak a trombiták, nagy volt a vigasság. Menyasszony és vőlegény ünnepélyesen meghajtották magukat előbb az ég, aztán a föld istenei előtt, és a szertartás végeztével bevonultak a menyegzőszobába. Mikor a vendégek elszéledtek, a ház

elcsendesedett, és a fiatalok kettesben maradtak, a lány halkán megkérdezte:

– Sokáig vártam rád, kedvesem, miért nem jöttél előbb?

Csou Cseng elbeszélte, mi minden történt vele.

– De jól mondtad akkor, hogy az ember sose tudhatja, mi éri!...

Még javában beszélgettek, mikor hirtelen kiáltozás verte fel az udvart. Az új asszony bekiáltotta komornáját:

– Mi történt Őszi Illat, mi ez a nagy lárma?

– Egy tolvaj lezuhant a háztetőről, és szörnyet halt – felelte Őszi Illat.

Csou Cseng kisietett az udvarra, ahol a fáklyák valóságos nappali világosságot árasztottak.

Nézi a földön fekvő halottat, hát nem más, mint Vu Ji, a hálátlan testvér. Most aztán bebizonyosodott, hogy mind a ketten méltán viselték nevüket, mert Csou Cseng annyit jelent: „Hiba Nélküli”,

Vu Ji pedig annyit hogy: „Tisztesség nélküli”.

Attól fogva Csou Cseng nem szedett több rőzsét, boldogan élt, amíg meg nem halt.

A TEHÉNPÁSZTOR ÉS A SZÖVŐLÁNY

Volt egyszer egy szegény tehénpásztor. Tizenkét éves korában szegődött el a gazdához, s azóta őrizte a tehenét. Pár év alatt nagyra nőtt a tehén, meghízott, és a szőre sárgán csillogott, mint az arany. Mert nem akármiféle jószág volt, hanem maga a tehenisten.

Egyszer, amikor szokás szerint kint jártak a hegyek közt a legelőn, megszólalt emberi hangon a tehén.

– Ma van a Héteste utolsó napja – mondta. – Jade Isten kilenc lánya ma fürdik az égi tóban. A hetedik olyan szép, olyan okos, hogy gondolni sem lehet nála szebbet és okosabbat. Ő szövi a felhők selymét az ég királyának és királynőjének, s ő igazgatja a lányok varrását-fonását a földön. Ezért hívják szövőlánynak. Ha odamész, és eldugod a ruháját, férje lehetsz, s vele együtt halhatatlan.

– Úgy ám – felelte a tehénpásztor –, csak az a tó fent van a magasságos ég csúcsán. Hogy is tudnék én oda feljutni?

– Majd én felviszlek – mondta a sárga tehén.

A pásztor felült a tehén hátára.

Azon nyomban felhők göngyölődtek az istenállat lába alá, és a magasba emelték. A fiú érezte, hogy a fülében szél füttyül, s mint a villám, úgy repülnek.

Egyszer csak megállt a tehén.

– Megérkeztünk – mondta.

A fiú körülnézett. No hiszen, volt mit néznie! Jádéból volt a fák törzse, smaragdból a lombjuk. Jáspisból^{3} volt a fű, korallból a virágok. S e pompa kellős közepén ragyogott egy négyszögletes tó. Zölden hullámozott a vize, és aranyhalak úszkáltak benne. Fölötte pedig varázslatos madarak repkedtek, és édes énekükkel betöltötték a levegőt.

A fiú a fürdőző lányokat már messziről megpillantotta. Ruhájuk szép sorjában ott feküdt a parton.

– Fogd gyorsan azt a piros ruhát – mondta a tehén –, és rejtőzz el vele az erdőben. Bármint kérjen, könyörögjön a lány, ne add vissza addig, míg meg nem ígéri, hogy a feleséged lesz.

A pásztor lecsúszott hát a tehén hátáról, fogta a piros ruhát, és megindult vele. A kilenc lány most vette csak észre az idegent, és

szörnyen megijedt.

– Hogy kerülsz ide, te fiú – ripakodtak rá –, és hogy mertél hozzányúlni a mi ruháinkhoz? Tedd le, de tüstént!

De a pásztorfiú nem adott a szavukra, hanem közben szépen elbújt egy jádevirág mögött.

Partra futott akkor nyolc lány, és felöltözött.

– Hetedik testvér – szóltak vissza –, eljött érted, akit az Ég küldött. Mi, a testvéreid most magadra hagyunk.

A szövőlánny pedig ott guggolt nyakig a vízben. Szörnyen szégyellte magát, s így szólt:

– Pásztorfiú, add vissza a ruhámat, de tüstént!

A fiú a parton csak nevette.

– Ha megígéred, hogy a feleségem leszel, visszaadom.

A lány nem akart beleegyezni.

– Az istenek ura az én apám – mondta –, nem mehetek férjhez, csak ha ő akarja. Add vissza nyomban a ruhámat, másként megbüntet téged.

Megszólalt ekkor a sárga tehén:

– Titeket egymásnak szánt a sors, és én szívesen megkötöm a frigyet. Apád, a mi atyánk sem fogja ellenezni.

– Te haszontalan, oktalan állat – mondta a lány –, hogy merészelsz kötni és oldani?

– Kérdezd meg azt az öreg fűzfát a parton – válaszolta a tehén. – Megszólal majd emberi hangon. A ti frigyetekeket az Ég akarja.

A lány megkérdezte hát a fűzfát. A fűz emberi szóval válaszolt:

„A Héteste hetedik napján a pásztorfiú a szövőlánny elnyeri.”

Mit volt mit tenni, a lány beleegyezett. A pásztorfiú visszaadta a ruhát és előrement. A lány felöltözött és követte. S így az Ég parancsa szerint férj és feleség lettek.

Hanem hét nap múlva a fiatalasszony búcsút vett férjétől.

– Az Ég ura rám parancsolt – mondta –, fogjak bele a szövésbe. Ha tovább késlekedem, félek, megbüntet. De ha most el is kell válnunk, majd még összekerülünk, bizonyosan.

Így szólt, és útnak eredt. De a pásztorfiú utánaszaladt. Már-már el is érte, s akkor a lány kikapta hajából nyílforma tűjét, s húzott vele egy vonást keresztbe az égen. S íme, a tű nyomán ezüstös folyam támadt, ott álltak a két oldalán, és csak néztek-néztek egymásra.

Így állnak ma is a Tejút két partján, telis-tele vágyakozással. Ám minden évben egyszer, Héteste utolsó napján mégis egymáséi lesznek. Aznap a varjak felszállnak az emberi világból, és testük hídján átkel a szövőlány a Tejúton. S csakugyan, olyankor se este, se reggel egyetlen varjút se látni. Az ünnep estéjén pedig gyakran esik finom, lágy eső. Egymásra néznek ilyenkor az asszonyok, és azt mondják:

– Most vesz búcsút a pásztorfiú a szövőlánytól. Hogy hullanak a könnyeik!

A Héteste utolsó napja ezért esőünnep Kínában.

Hogy mindez így történt, látja, aki csak feltekint a csillagos égre. A Tejúttól nyugatra ragyog a szövőlány hármass csillagképe, szemközt vele, a túloldalon hat fényes csillag a tehénpásztor csillagábrája. S még az is örökre bele van írva az ég könyvébe, hogy egyszer a tehénpásztor megharagudott a szövőlányra, mert nem akart hozzá átkelni, s az égi istrángot feléje hajította. Ott dereng az istráng három kis csillaga a szövőlány lába előtt. Ahogy a tehénpásztor mellett is egész sereg kis csillag világol, valaha az a szövőlány orsója volt, a pásztorra dobta, s ott törött szét éppen a fiú lába előtt.

AKIKET ÁSÓ-KAPA SEM VÁLASZT EL EGYMÁSTÓL

Volt egyszer két gazdag és szerencsés család, egyik Liang, a másik Csu nevű. Az öreg Liang urat meleg barátság fűzte az öreg Csuhoz. A Liangék fia, San-po éles eszű gyermek volt, és ezért apja tanulni küldte egy másik városba. A Csu-házban viszont egy lányka növekedett az asszonyház mélyén – Jing-taj, aki nemcsak okosságával tűnt ki, hanem ritka szépségével is. Már kicsi korában az olvasás, tanulás volt a legkedvesebb mulatsága. Ha könyvet vett elő, és végighaladt a szeme egy-egy oldalon, máris betéve tudta az egészet. Apja persze büszke volt a lánya eszére. De mikor a lány kijelentette, hogy tanulni akar, az mégse tetszett neki, mindenáron el akarta téríteni szándékától. Jing-taj azonban nem engedett, csak annyit tett apja kévéért, hogy fiúnak öltözött, és úgy utazott el az idegen városba. Ugyanarra a főiskolára került, ahol San-po tanult, egy szobában laktak, együtt dolgoztak, megvitatták a feladatokat, és nagyon jó pajtások voltak. A tudományt szomjúhozó, derék ifjú nem is gyanította, hogy Jing-taj leány.

Jing-taj is szorgalmasan tanult, csak a könyveinek élt, már csak azért is, hogy társai fel ne fedezzék a titkát. Jó erkölcsű volt, a durva tréfákban sose vett részt, és a legmerészebb ifjak is megszelídültek a közelében.

Egy napon aztán meghalt Jing-taj apja. Bátyja meg a sógornője, akik már addig se nézték jó szemmel a tanulását, mindenáron rá akarták bírni, hogy térjen haza, és foglalkozzék kézimunkával, amint az leányhoz illik.

Eljárt az idő – San-po is, Jing-taj is felnőttek. Jing-taj megszerette San-pót, forró szerelemmel, de egy világért sem árulta volna el titkát a fiúnak. Meg is esküdött magában, hogy senki másé nem lesz, csak az övé. Bátyjának mondta el, hogy feleségül akar menni San-póhoz. De az úgy vélte, nem illő dolog, hogy Jing-taj ilyen előkelő férjet válasszon magának, hiszen apja halálával szegény lány lett. Sőt mi több, akarata ellen odaígérte egy Ma nevű gazdag falusi orvosnak. Jing-taj hiába tiltakozott, rá se hederítettek, szemére hányták, hogy lány létére férfimódra él, rossz erkölcsével szégyent hoz a családra.

Szegényke végül is nem bírta tovább, feladta a harcot. Bátyja és sógornője most attól tartottak, hogy titkon feleségül megy szíve választottjához, és sürgették a Ma-családot, hogy máris tűzzék ki a lakodalom napját. Biztonság okáért még a tandíjra való pénzt is megvonták a lánytól, úgyhogy az kénytelen volt abbahagyni a tanulást, és még csak el sem árulhatta boldogtalanságát.

A két jó barát sírva búcsúzott egymástól, San-po még mindig nem gyanított semmit, elkísérte egy darabon a kedves tanulótársát. Mikor elváltak, Jing-taj egy dalt énekelt neki, amelyben burkolt szavakkal elárulta titkát. Ámde a derék ifjú nem értette el a célozgatást, jámborul vigasztalta, hogy majd csak összekerülnek megint. A lánynak ez az utolsó reménye is szertefoszlott, s beteg szívvel tért haza.

San-po is nehezen viselte a magánosságot, nagyon hiányzott neki a társa, akivel addig éjjel-nappal együtt volt. Sűrűn írogatott neki, hívta, hogy jöjjön vissza a főiskolára, de levelei válaszolatlanul maradtak. Végre nem bírta tovább, és útra kelt, hogy felkeresse otthonában. Leadta névkártyáját a Csu-háznál. Megkérdezte az inastól, hogy otthon van-e Jing-taj úr, mert régi tanulótársa, San-po keresi.

Az inas furcsán méregette szemével, és aztán foghegyről odavetette neki, hogy náluk semmilyen Jing-taj urat nem talál, csak kisasszonyuk van ilyen nevű, az pedig állandóan szobájában tartózkodik, és nem fogad fiatal urakat, mivel menyasszony, és férjhez megy a közeli napokban. Az ifjú úr jól teszi, ha mentül előbb távozik, különben meggyűlik a baja a házigazdával. Ezt mondta, és becsapta orra előtt az ajtót.

San-po hirtelen mindent megértett. Mélységesen le volt sújtva, és halálosan szégyellte magát. Ez hát a magyarázat! Megértette, hogy Jing-taj őt szerette egész szívével, az ő felesége akart lenni és senki másé. De most szétfoszlott a csodaszép álmom, egyedül az ő ostobasága, gyanútlanlansága miatt.

Nem tudott beletörődni sorsába, éjjel-nappal bánkódott, álmában a lány nevét kiáltozta, és átkozta azokat, akik elválasztották tőle. Nem evett, nem ivott, aludni se tudott, örökösen csak elveszett boldogságát siratta, mígnem ágynak esett, és meghalt. Jing-taj,

mikor a gyász hírt hallotta, eltökélte, hogy ő sem él tovább. Bizonyosan kárt tett volna magában, ha nem vigyáznak rá annyira.

Elérkezett a menyegző napja. Jing-taj tehetetlenül túrta, hogy beemeljék a bíborszínű lakodalmi hintóba. De a Ma doktor házához vezető úton, ahol a szolgák vitték, el kellett haladniuk San-po sírja mellett.

A szomorú menyasszony megkérte nyoszolyólányait, hogy engedjék kiszállni ott, mert el akar búcsúzni a kedves tanuló társától, szeretné még egyszer utoljára megköszönni sok jószágát, szívességét.

Odalépett a sírhoz, aztán leborult a hantra, és sokáig hangtalanul zokogott. A nyoszolyólányok féltették, és sürgették, hogy jöjjön már vissza, üljön be a hintóba, de ő nem hallgatott rájuk. Aztán, mikor látta, hogy sehogy sem szabadulhat a zaklatásuktól, összeszedte erejét, talpra állt, és így imádkozott kedveséhez:

– San-po halld meg a szómat, én vagyok itt, Jing-taj! Ha igaz, hogy a sors egymásnak rendelt bennünket, nyíljon meg a sírod!

Még jóformán végig se mondta, hatalmas dördüléssel megnyílt a sír, és ő leszállt a mélybe, kedveséhez. A nyoszolyólányok hiába próbálták megragadni, már késő volt, a sír szája bezárult felette. Csak ruhájának két csücske maradt a kezükben, és mikor aztán eleresztették, két szép pillangó röppent fel a hantról.

Ma doktor, mikor a történetet meghallotta, éktelen haragra gerjedt. Tüstént embereket rendelt oda, és kibontotta a sírt – de a koporsó üres volt, csak két fehér követ találtak benne. Senki se mondhatta meg, hová tűnt San-po és Jing-taj. A sírgyalázók bosszúságukban az útszélre dobták a két követ, és abban a pillanatban egy kettőstörzsű bambusz nőtt ott, szebb minden bambusznál. Már is dúsan zöldellt, és leveleit ringatta a szélben. Gondolták ugyan, hogy varázslattal van dolguk, mégis tovább próbálkoztak, késsel keresztül vágták a fa törzsét, de ahogy egyiket elvágták, menten kinőtt a kezük között, és összefonódott a másikkal. Mígnem valamelyik kitalálta, hogy többen álljanak neki, és egyszerre vágják el mind a két törzset. Úgy is tettek – de akkor meg felszállt a két fa az égre, szívárvány lett belőle. Azóta is ott van a két szerető, és ha magukban akarnak lenni, zavartalanul, hogy emberek szeme ne lássa, nyelve meg ne szólhassa őket, várnak, míg beborul az ég,

és elered az eső. Olyankor szorosan együtt vannak – a szivárvány
kékje San-po, vöröse pedig Jing-taj.

A VARÁZSECSET

Élt egyszer messzi tengeren túl egy kisfiú, akinek Ma Liang volt a neve. Apja, anyja meghalt, s ő már egész kicsi korától kezdve abból élt, hogy száraz ágakat szedegetett az erdőben, hazavitte, és eladta tűzrevalónak. Jóraivaló, értelmes fiú volt Ma Liang, és mindig sokat gondolkodott, az járt az eszében, hogy ő bizony nagy hírnévű festő lesz, noha még arra sem tellett neki, hogy ecsetet vegyen magának.

Hát egy reggel, amint az iskola melletti úton az erdőbe igyekezett fáért, benézett az iskolamester ablakán, és látta, hogy az iskolamester éppen festeget. Tágra nyílt szemmel bámulta a fűrgén mozgó kezét: egy-két ecsetvonással hogy varázsol tarka képet a finom selyemre. Besurrant az iskolába. Nagy bátran megszólította a mestert:

– Mester, régi vágyam már, hogy festeni tanuljak. Nagyon kérlek, adj nekem egy ecsetet!

– Mi az ördög! – meresztette rá a szemét a mester. – Te koldus vakarcs, te akarnál festeni? Biztosan megkerültél!

Ezzel kilökte a legénykét az ajtón.

De Ma Liangot nem lehetett eltéríteni szándékától.

– Hát a szegény ember gyereke nem tanulhat meg festeni?! – támadt fel benne az indulat. Fejébe vette, hogy tanulni kezd. És ezután nem volt olyan nap, hogy ne festegetett volna.

Valahányszor a hegyeket járta tűzrevalóért, egy-egy alkalmas faággal lépten-nyomon madarakat rajzolt a homokba; amikor meg nádért ment a folyóhoz, kezét beledugta a vízbe, és nedves ujjával halat mázolt a parti sziklára; otthon pedig odújának négy falára véste szegényes bútorainak mását.

Telt-múlt az idő, és minthogy Ma Liang egyetlen napot sem mulasztott el rajzolás nélkül, kézügyessége rohamosan fejlődött. Akik látták képeit, szinte várták, mikor röppennek már el énekelve a madarai, mikor buknak víz alá a halai, annyira élethűek voltak a rajzok. De Ma Liangnak még mindig nem volt ecsetje, pedig sokat ábrándozott róla.

Egy este, belefáradva az egész napos munkába és rajzolgatásba, Ma Liang alighogy lehajtotta fejét szalmazsákjára,

tüstént mély álomba szenderült. Egyszer csak látja, hogy egy öreg ember, kinek hosszú fehér szakála a földet söpri, eléje lép, és egy ecsetet nyújt át neki.

– Nagyon vigyázz rá – mondja biztatóan –, mert ebben az ecsetben varázserő van!

Ma Liang kezébe vette az ecsetet. Nehéz volt, és fényes, vert arany nyele úgy tündökölt, mint a nyári csillagok.

– Csodaszép ez az ecset! ujjongott Ma Liang. – Nagyon szépen köszönöm...

De be se fejezhette szavait, mert az ősz szakállú öreg eltűnt. A legényke felriadt. Álom volt tehát! De mégsem álom, hiszen a varázsecset ott fénylett a kezében. Nézte, nézte, s azt sem tudta, hova legyen ámulatában.

Ma Liang fogta a varázsecsetet, és tüstént festett egy madarat. De alig készült el vele, a madár meglebbenti szárnyát, felszáll az azúros levegőbe, boldog dalba kezd, hogy Ma Liang szívét megörvendeztesse.

Halat is rajzolt varázsecsetével, fürgén perdült a hal farka, és beledobva magát a folyóba, fickándozni kezdett, hogy Ma Liangnak örömet szerezzen. Boldog elragadtatásában Ma Liang szólni sem tudott.

Ezután mindennap végigjárta faluját varázsecsetével, és festett, ami éppen kellett a szegényeknek: ekét, kapát, vödröt, olajmécsest.

Ámde nem tudta sokáig megőrizni a titkot.

A varázsecset híre csakhamar a falu gazdag földesurához is eljutott; két szolga sietett a fiúhoz azzal a paranccsal, hogy tüstént jöjjön az úrhoz, fessen az úr gyönyörűségére.

Ha csak gyenge legényke volt is Ma Liang, bátorság dolgában nem szorult senki fiára. Ismerte ő jól az urakat, és akárhogy fenyegette is a zordon nagyúr, akárhogy hízelgett neki, ígért fűt-fát, egy icipici képet sem volt hajlandó festeni neki. Haragra lobbant az úr, bezáratta Ma Liangot az egyik istállóba, hogy majd éheztetéssel megtöri.

Három nap múlva sűrű pelyhekben kezdett hullani a hó, és estére vastag, puha dunnával ráterült a földre, házra, fákra, mindenre. A földesúr, gondolván, hogy ha az éhhalál meg is kímélte volna Ma Liangot, a metsző hideg úgyis elpusztította, bement az istállóba.

Amint az ajtóhoz ért, látja, hogy a réseken vidám vörösen villózik át egy kályha lángja, és finom, áradó ételszag csiklandja orrát. Bekukucskált az egyik repedésen; hát mit lát? Ma Liang hatalmas kályha mellett üldögél, és meleg lángost eszik. Az úr alig akart hinni a szemének. Hogy került ide a kályha és a forró lángos a semmiből? Csakhamar rájött, hogy biztosan úgy festette őket Ma Liang. Tajtékzó dühvel szolgáláért kiáltott, hogy öljék meg Ma Liangot, és ragadják el tőle a varázsecsetet.

Be is rontott vagy tíz szolga az istállóba, de Ma Liangnak már addigra se híre, se hamva nem volt. Egy létrát találtak csupán az egyik falnak döntve, annak segítségével szökött meg a fiú. Tüstént a létrának rontott a nagyúr, de alig ért a harmadik fokra, lebukfencezett a földre. És mire újból talpra ugrott, már a létra sem volt sehol.

Ma Liang megmenekült ugyan a földesúr karmaiból, de a faluban nem maradhatott, mert csak bajt hozott volna barátaira, akik rejtegették. Tudta, hogy el kell mennie messze-messze. Búcsút intett hát az ismerős kunyhóknak, és meghatottan suttozta:

– Isten veletek, drága barátok!

Aztán festett egy szép paripát, a hátára pattant, és elvágtatott az országúton.

Nem jutott még messzire, amikor vad lódobogást hallott a háta mögött. Megfordult vágató lován, és látja, hogy a nagyúr csörtet utána lóháton, húsz lakájával. Magasra tartott kezükben fáklyák lobognak, a rőt lángnyelvek, mint megannyi friss vérpatak, csordulnak le a nagyúr meztelen kardjának villogó vasán.

Már csaknem a sarkában voltak. Ma Liang nyugodtan elővette varázsecsetét, és íját meg nyílvesszőt festett vele. Aztán hátrafordult a nyeregben, rátette a vesszőt az íjra, s jól megfeszítette az ideget. „Hijju!” A nyílvessző a földesurat találta. Az rábukott a ló nyakára, majd a földre henteredett. Ma Ling meg sarkantyúba kapta paripáját, és a ló szélesebesen tört előre, mintha szárnyai nőttek volna.

Ment, vágatót egész éjszaka, de száguldott másnap is, mígnem alkonyat felé egy városhoz ért. Gondolta, egyelőre megtelepszik benne, mert szülőfalujától már elég messze jutott. Mivel azonban munkát sehogy sem kapott, festegetni kezdett, és a képeket eladta a piacon. De hogy titkát ki ne fürkésszék, gondosan ügyelt arra, hogy

a képek ne kelhessenek életre. Ezért csőr nélkül festette a madarakat, és a többi állatot is úgy, hogy egy lábuk hiányozzék.

Mégis megtörtént a baj. Darut festett az egyik reggelen, de szem nélkül. Ám nem ügyelve az ecsetre, egy tintacsöpp odafröccsent a szem helyére, és a daru azonnal kitérte a szárnyát, és elrepült. Az eset híre persze lázba hozta a várost. Akadt mindjárt olyan minden lében kanál, aki jelentette a császárnak. Testőrök rohantak Ma Liangért, hogy az udvarba kísérik. Ma Liang nem akart menni, de a mesés ígéreték és a fenyegetések jobb belátásra bírták.

A legényke eleget hallott már a császár kegyetlenkedéséről, amivel a szegényeket sanyargatta, és gyűlölte a szíve mélyéből. Esze ágában sem volt, hogy szolgálatában szegődjék. Amikor a császár ráparancsolt, hogy sárkányt fessen, rút varangyot pingált helyette; amikor meg griffmadarat akart a császár, kakast festett. Az ocsmány varangy és a szemtelen kakas ott ugrált és röpködött sután a császár körül, szerteszét pottyantva mocskát, amíg csak elviselhetetlen bűz nem lepte el az egész palotát. Akkor a császár dühében parancsot adott testőreinek, hogy tépjék ki a varázsecsetet Ma Liang kezéből, őt magát pedig vessék a legsötétebb tömlöc fenekére.

Most, hogy a varázsecsetet a magáénak tudta, a császár, tüstént nekiült festeni. Először is festett egy aranyhegyet. Aztán úgy gondolta, hogy egy aranyhegy mégsem lesz elég, mellé festett hát még egyet, aztán még egyet, úgyhogy végül hatalmas hegylánc tornyosult a képen. De gondolnátok-e, mi történt az aranyhegyekkel, mikor a császár befejezte a festést? Bizony egytől egyig meddő kőszirtté váltak. És mivelhogy a csúcsuk volt a legsúlyosabb, rögtön össze is omlottak, és a legördülő sziklatömbök majdnem összeroncsolták a császár lábát.

A császárt még ez sem gyógyította ki mohóságából. Kudarcot vallott az aranyhegyekkel? Nosza, nekiállt aranytéglákat festeni! Mikor kész volt az első téglával, nagyon kicsinek találta, és mellé festett egy nagyobbat. De ez sem volt elég, még nagyobbat akart. Végül egy hosszú, hosszú fal kerekedett a képen, csupa nagyobbnál nagyobb aranytéglákból. De gondolnátok-e, mi történt az aranyfallal, amikor a császár befejezte a festést? Bizony, rettenetes óriáskígyóvá változott, amely kitátotta rózsaszín száját, és a

császárra rontott. A császár ijedtében majd eszét vesztette. Szerencséjére testőrei idejében a segítségére siettek, különben biztosan bekapja és ott helyben lenyeli a félelmetes szörnyeteg.

A császár, amikor látta, hogy nem boldogul a varázsecsettel, előhozatta Ma Liangot, és mézesházas szavakkal ígért aranyat- ezüstöt neki, de még az egyik királylány kezét is felajánlotta.

Az ifjú látszólag mindenbe beleegyezett, elfogadta az ajánlatot, de agya közben gyorsan működött, s fortélyos tervet eszelt ki a császár ellen. Az pedig elégedetten visszaadta a varázsecsetet.

– Fess nekem hegyeket, pompás nagy erdőket! – kezdte megint a parancsolgatást a császár.

– Ha hegyeket festek – felelte alázatosan a fiú –, esetleg vadállatok rontanak rád az erdőből. Jobb lenne tán, ha a tengert festeném le neked.

A császár lépre ment.

Megparancsolta Ma Liangnak, hogy fesse le elsőnek a tengert.

A fiú kapta a varázsecsetet, egy vonás, két vonás, és máris ott csillogott a császár szeme előtt a parttalan, kristálytisza óceán. Kék felszíne sima volt, és ragyogott, mint hatalmas nefrittükör.

– Miért nincs hal ebben a tengerben? – kérdezte a császár, amikor belenézett.

Ma Liang apró pöttyöket szórt a képre bűvös ecsetjével, és tüstént a szivárvány minden színében pompázó halak bukkantak fel a vízben. Sustorgott a tenger csapdosó uszonyaik körül, vidoran fickándoztak egy darabig, aztán lassan elúsztak, be a nagy víz közepe felé. A császár elragadtatva bámulta a tarka halsereget; s amikor a halacsák már-már eltűnedeztek a távoli mélyben, türelmetlenül ráparancsolt a legényre:

– Gyorsan, gyorsan! Fess nekem egy szép hajót! A halak után akarok menni!

Ma Liang hatalmas vitorlást festett a vízre. Beszállt a császár, a császárné, a hercegek és hercegkisasszonyok, beszállt a sok miniszter és udvaronc. Néhány ecsetvonással szelet is festett Ma Liang. Finom fodrok borzolódtak a vízre, és a vitorlás előresiklott.

A császár azonban kicsinyelte a sebességet. A hajó orrában állva sűvöltötte a part felé:

– Erősebb szelet!

Néhány erélyes ecsetvonás a bűvös ecsettel, és máris nagy szél kerekedett. A tenger felmorajlott, s dagadó, fehér vitorlákkal szökkent a hajó a tenger közepe felé.

Ma Liang újabb ecsetvonásokkal támasztott vad vihart. Bőgött a tenger, tornyos hullámok csaptak egymásnak, a hajó hánykolódott.

– Csendesedjék a szél! – ordított a császár tele torokkal. – Csendesedjék már, hallod-e!

De Ma Liang mintha mit sem hallott volna. Serényen forgatta a bűvös ecsetet. Veszett haraggal hánykolódott a tenger, hullámok csaptak át a fedélzeten.

A császár bőrig ázva kapaszkodott a főárbocra, és öklét rázva üvöltött a szélbe.

Ma Liang azonban semmivel sem törődve festett, festette a szelet. Forgószél űzött fekete felhőt maga előtt, elsötétült az ég, roppant hegyként tornyosultak a hullámok a hánykolódó hajó fölé, tajtékozó tarajuk az eget söpörte. Ekkor eget-földet rázó csattanással villám cikázott át az égen, a hullámok ráomlottak a hajóra, pozdorjává törtek az árbocok, és a hajó örökre eltűnt a hullámok mélyén. A császár minisztereivel együtt a tenger mélységes fenekére süllyedt.

A császár halála után Ma Liangnak és varázsecsetének híre messze földön elterjedt. De hogy magával Ma Lianggal mi történt aztán, biztosan senki sem tudja.

Sokan azt mesélik, hogy azután is a világban bolyongott, és – bűvös ecsetjével mindenütt valóra festette a szegény nép álmait.

A KAKUKK MEG A BAGOLY

Az én falumban szájról szájra járt ez a történet:

Volt egyszer két madár, a kakukk meg a bagoly. A bagolynak nem volt felesége, a kakukknak nem volt férje.

A bagolynak nagyon megtetszett a kakukk, s mivel tudta, hogy magányosan él, szólt a hollónak meg a szarkának, mennének el hozzá háztűznézőbe, s kérnék meg neki feleségül. A holló és a szarka felkerekedett, s elrepült a kakukkhöz. Ott így beszéltek:

– Igazán nagyon szomorú, hogy még mindig nem mentél férjhez. Egyedül vagy kénytelen felépíteni a fészket, egymagad vagy kénytelen kiköltetni a tojásokat. És ha már kiköltötted, egymagad vagy kénytelen élelmet szerezni a kicsinyeknek. De mi pompás férjet találtunk a számodra. Meglátod, könnyebb lesz mellette az életed.

A kakukk igen kecsegtetőnek találta az ajánlatot. Csak azért nem mondott azonnal igent, mert még nem látta a bagolyt. Mielőtt választ adott volna, szemügyre akarta venni, milyen is valójában a jövendőbelije.

A holló és a szarka elfogadta a kakukk kikötését. Menten megállapodtak egymás között, hogy a holló visszarepül a bagolyhoz, s figyelmezteti: ha jön a kakukk, ne nyissa olyan tágra a szemét, hanem hunyorítson, s tollazatát szedje rendbe.

Amint megbeszélték, úgy is történt. Kisvártatva megérkezett a bagolyhoz a kakukk, a szarka kíséretében. Hanem a bagoly, sajnos, megfélemedezett a holló intelmeiről. Tollruhája rendetlenül libegett, s tágra nyitotta óriási szemét. A kakukk megrémült. Kiterjesztette a szárnyát, s elrepült, miközben egyre ezt hajtogatta:

– Ó, jaj, ó, jaj, ó, jaj!

A szarka ezt kiáltotta:

– Haj-haj, haj-haj, haj-haj!

A holló pedig így szólt:

– Kár-kár, kár-kár, kár-kár!

S csakugyan kár volt, mert a holló meg a szarka soha többé nem találkozott a bagollyal, s az a mai napig sem házasodott meg.

A HÁROM RÍMFARAGÓ

Volt egyszer három nővér. A legidősebb egy doktorhoz ment feleségül, a középső egy tanítóhoz, a legfiatalabb pedig, aki talán a legokosabb volt közülük, és legsebesebben pergett a nyelve, egy paraszttal kelt egybe.

Egyszer aztán, a szülők születésnapján, összegyűlt az egész család. Férjükkel együtt eljöttek a lányok, és sok boldogságot és hosszú életet kívántak.

A szülők pedig ebédet adtak a vők tiszteletére, és fölszolgálták a születésnap bort.

Amint így lakmároztak, eszébe jutott a legidősebb vőnek, hogy legfiatalabb sógora tanulatlan ember, s tán jó mulatság lenne zavarba hozni.

Ezért aztán így szólott:

– Egy kicsit unalmas így poharazgatni. Játsszunk valamit. Ezekkel a szavakkal, hogy: „ég”, „föld”, „asztal”, „szoba” írjon ki-ki verset. Rímeljén is, értelme is legyen. Akinek nem sikerül, az büntetésül hajtson fel három pohár bort.

Mindnyájan beleegyeztek, és vidáman hozzáfogtak a játékhoz. Csak a harmadik vő jött zavarba, és csendben igyekezett elpárologni. Ám idejében észrevették, és nem hagyták.

A játékot a legidősebb sógor kezdte el:

– Íme, ezt írtam:

*Az égen sas száll, büszke szárnyán,
a földön elpihen a bárány,
az asztalnál vén könyvbe nézek,
szobába hívom a cselédet.*

A középső folytatta:

– Én ezt írtam:

*Az égen édes gerle száll,
a földön ökrünk rúgkapál,
az asztalnál tanulni kell,
szobánkban kis cseléd seper.*

A harmadik sógor azonban ötölt-hatolt, és csak nem akart előhozakodni a verssel.

Hosszas unszolásra végül is gorombán így szólott:

*Az égen száll – ólomgolyó,
a földön megy – a tigris,
az asztalon van – egy olló,
szobába hívom – a bérest.*

Mire a doktor és a tanító összecepta a kezét, és hangosan felkacagott.

– A sorok egyáltalán nem rímelnek – mondták –, és az egésznek nincs semmi értelme. Az ólomgolyó nem madár, hogy repüljön, a béres kint dolgozik az istállóban, miért hívnád be a szobába? Nem jó, nem jó. Idd ki a büntetést.

Ebben a pillanatban azonban félrelibben az asszonyszoba függönye, és a legfiatalabb nővér lépett be hozzájuk. Haragos volt, de mégsem tudta mosolygását elfojtani.

– Hogyne volna értelme a soroknak mondta. – Várjatok csak, tüstént megmagyarázom. Az ólomgolyó az égen lelövi a ti sasmadaratokat és gerlicéteket. A tigris a földön felfalja a bárányotokat és ökrötöket. Az olló az asztalon diribdarabra vágja ócska könyveiteket. A bérest pedig a szobában, no a béres – feleségül veszi azt a kis cselédlányt.

Erre már elnevezték magukat a sógorok, s a legidősebb így szólt:

– No, te aztán jól megmondtad, kis sógornő! Ha férfi volnál, rég a zsebedben lenne a diploma. Mi isszuk hát ki a három pohár bort, büntetésül.

A HANGYÁK HÁLÁJA

Volt egyszer, egy fiú, úgy hívták, hogy Lu Jin. Messze lakott a várostól, s amikor elérkezett a vizsgák ideje, jókor felkerekedett, hogy idejében beérjen az iskolába. Amint ment, mendegélt, nagy zápor kerekedett. Az esőzés megduzzasztotta az útját keresztező hegyi patakokat, s amikor odaért, azt látta, hogy a megáradt patakban egy egész bolyra való hangya vergődik, egyre távolabb sodródva a parttól. Bár nagyon sietős volt az útja, azt gondolta: nem hagyja nyomorultul elpusztulni a hangyákat. Nagy sietve letört egy vesszőt, s bedugta a vízbe. A hangyák felkapaszzkodtak a rögtönzött hídra, s valamennyien partra jutottak. De amint megmenekültek, máris eltűntek a szeme elől.

„Ej – gondolta magában Lu Jing – igazán megköszönhetnék volna fáradozásomat.” De azután nem törődött többé a dologgal, hanem folytatta útját. Idejében be is ért az iskolába. Nekiült a feladatnak, minden tudását összeszedve írt. Igen ám, de az egyik szót hibásan írta. „Öröm”-et akart írni, de elfelejtette az o betűkre kitenni a pontokat. Így az „öröm”-ből „orom” lett, ami egyáltalán nem ugyanaz. De nem vette észre a hibát, s átnyújtotta feladatát a tanítónak. Abban a szempillantásban, honnan, honnan nem, ott termett négy hangya. A fiú nem akart hinni a szemének, oly csodálatos dolog történt. A négy hangya odatelepedett a két o betű fölé, s az oromból egyszeriben *öröm* lett. A tanító nem is vett észre semmit, s Lu Jin kitűnőre vizsgázott.

Így hálálták meg segítségét a hangyák.

S Lu Jin egyúttal megtanulta, hogy nagyon kell ügyelni a kicsi pontokra is.

A FESTMÉNY-FELESÉG

Réges-régen, még az ősök idejében, de hogy melyik császár uralkodásakor, azt már senki sem tudja, élt egyszer egy legény, akinek Csu-ce volt a neve. Jóraivaló, erős, izmos legény volt ez a Csu-ce; és noha húszéves már régen elmúlt, még mindig nem volt felesége. S bár nem panaszkodott soha senkinek, lelke mélyén nem volt boldog. Édesanyja is tudta, mi jár egyre a fia fejében.

Egy nap így szólt hát hozzá:

– Fiam, mi bizony szegények vagyunk. Földünk van, de köves, terméketlen, és kevés is, az adó meg rengeteg a dézsma miatt, amit az úrnak fizetünk. Látod, alig marad annyi ennivaló, hogy ketten jóllakjunk belőle. Ugyan, ki adná hát hozzád a lányát feleségül?

Nem sokkal a beszélgetés után eljött az Újév.

– Egész évben egyéb sem került az asztalunkra, csak lósóska meg korpakenyér – mondta Csu-ce édesanyja. – Legalább Újév napján együnk ünnepi gombócot! Ha búzalisztünk nincs is, boldogulunk sirokliszttel; ha káposztára nem telik is, legalább répával tömjük meg a gyomrunkat.

Elküldte tehát Csu-cét az újévi vásárra azzal az utolsó tíz garassal, ami a házban fellelhető volt. Csu-ce kiballagott a piactérre. Amint a kiabáló kalmárok között jobbra-balra nézelődött, szemébe tűnt egy öregember, aki festményeket árult. A sok kép közül egy különösen megtetszett Csu-cének, egy fiatal lány képe.

Olyan szép volt az a lány, hogy szóval el se lehetett mondani. Minél tovább nézte Csu-ce a képet, annál inkább hatalmába kerítette a varázsa. Egyszerre csak odalépett az öreghez, és megkérdezte tőle, mennyiért adná neki a képet.

– Tíz garas, de csak azért, mert látom, hogy te is szegény ember gyereke vagy – mondta az öreg reszkető hangon.

Csu-ce leszámolta az öreg kezébe a tíz garast, aztán egyenesen hazament a kincsével.

Amikor édesanyja meglátta a különös vásárfiát, nem szólt semmit, csak sóhajtott egy nagyot. Csu-ce pedig rögtön kiakasztotta a képet a falra.

Alighogy lefekvéshez készülődött a legény, és meggyújtotta a mécsesét, szokatlan neszre lett figyelmes. Nem tudta mire vélni a hangot, mert még a levegő sem mozdult a szobában. Tekintetét körüljáratta a falakon, és szeme megakadt a képen. Csudák csudája! A gyönyörű lány kinyitotta a szemét, bájos kezecskéje megmozdult, nyújtózkodott, és se szó, se beszéd, lelépett a pergamenről. Csu-ce alig tudott hová lenni rémületében meg örömeiben.

A lány pedig leült vele szemben, és mosolyogva beszélni kezdett. Hamarosan megbarátkoztak, és Csu-ce már nem félt tőle többé.

Amikor a kakas megszólalt, a lány visszalépett a képbe, de minden este újra lejött; és így ment ez jó sokáig. Egyik este azonban, már amikor lelépett a képről, igen szomorúnak látszott. Nagyot sóhajtott, és lehajtott fejjel így szólt Csu-cé-hez:

– Csaknem beleszakad a szívem, amikor látom, hogy ilyen szorgalmas emberek, mint ti, nap nap után étlen maradtok. Volna nekem egy tervem, hogy megszabadítsalak benneteket a szegénységtől, de attól félek, bajt talál hozni rátok.

– Ameddig mi ketten együtt vagyunk – felelte Csu-ce –, engem baj nem érhet.

– Nem élhettek tovább ilyen nyomorban – válaszolta a lány. – Adok neked húsz garast, eredj ki ezzel holnap a piacra, és vegyél annyi selyemfonalat, amennyit csak adnak. De senki emberfia meg ne tudja, hogy én a világon vagyok.

Csu-ce boldogan megígérte, és másnap megvette a selyemfonalat, ahogy a lány kívánta.

Aznap este, amint a lány szokás szerint lejött a képről, rögtön kezébe vette a fonalat.

– Feküdj csak le – mondta Csu-cének. – Nekem van még egy kis dolgom.

Pitymallatkor, kakasszóra Csu-ce felnyitotta szemét, és mit lát, mit nem lát: tele volt a szoba selyemmel, bársonnyal, de két egyforma színűt még a legjobb szemű kalmár sem talált volna közöttük.

Mikor édesanyja besietett a szobába, alig hitt a szemének. És mikor Csu-ce elmesélte, honnan került ide mindez, édesanyja nagyon csodálkozott, nagyon örült, de egy kicsit félt is.

Csu-ce összeszedte a selymet és a bársonyt, kivitte a piacra, és annyi pénzt kapott érte, hogy három nap és három éjjel számolta, de még akkor is maradt számolatlan. Boldogan, jólétben éltek ezután.

Nemsokára, egy délelőtt, amikor Csu-ce kint dolgozott a földeken, öreg, vándor taoista szerzetes kopogtatott az ajtón. Alighogy meglátta Csu-ce édesanyját, rémülten felkiáltott:

– Az arcodon látom a fekete varázslat jeleit!

Az öregasszony nagyon megijedt, a szerzetes pedig folytatta:

– Ha azonnal ki nem adod nekem a menyedet, aki azokat a gyönyörű selyem- és bársonyvégeket szőtte, házad, földed elpusztul, ti pedig halállal lakoltok!

Csu-ce édesanyja gondolkozott, gondolkozott, s egyre jobban erőt vett rajta a félelem. Beszaladt fia szobájába, levette a képet a falról, sebtében összegöngyölte, és máris sietett vissza a kapuhoz.

A festmény-feleség sóhajtva megszólalt:

– Ha Csu-cének eszébe jutnék még valaha, mondd meg neki, hogy Nyugat-Juban megtalál.

Mikor az öregasszony ezt meghallotta, még jobban megrémült. Amilyen gyorsan csak tudott, az ajtóhoz tipegett, és a képet a taoista kezébe nyomta, aki tüstént eltűnt.

Csu-ce majd az eszét vesztette kétségbeesésében, amikor hazatért, és megtudta a történeteket.

Édesanyja orvost hívatott, herbateát főzött neki, de mindhiába. Csu-ce csak fogyott, már a halálán volt. Anyja éjjel-nappal ott ült az ágya szélén, és sírt, sírt keservesen.

– Ó, Csu-ce – sóhajtott. – Rajtad kívül senkim sincsen, te vagy az egyetlen fiam. Megtettem mindig mindent érted, most is mindent megtennék, csak szólj, mit akarsz?

Könny csordult ki Csu-ce szeméből.

– Nem hallgatok én el semmit teelőled, jó anyám. Ha csak még egyszer látnám őt, tudom, meggyógyulnék.

– Csu-ce, drágám – felelte édesanyja –, nagyon megbántam már, amit tettem. Amikor a képet levettem a falról, azt mondta sűgva, hogy Nyugat-Juban megtalálhatod. De ki tudja, hol van, merre van Nyugat-Ju?! Különben is, hogy indulhatnál keresésére, mikor betegen, ágyban senyvedsz?

No, tüstént jobban lett Csu-ce, hogy meghallotta anyja szavát, és megértette, hogy van még remény. Felkelt a betegágyból, s máris útra készülődött.

Édesanyja összeszedte a maradék aranyat, amit a selyemért és bársonyért kaptak, és beletette egy zsákba. Csu-ce pedig elindult napnyugat felé a zsák arannyal. Csak egy ló volt az útitársa, az vitte a zsákot a hátán, előtte ballagott.

Ment, mendegélt Csu-ce, hogy hány napig, azt maga sem tudta, egyszer azonban elfogyott az aranya: fölemésztette az élelem meg a temérdek szállásbér; de Nyugat-Jut még mindig nem lelte meg. Már eladta a lovát is, hiába, céljához mégsem közeledett. Végül vállalnia kellett minden útjába akadó munkát, hogy pénzhez jusson, s útját folytatni tudja nyugatnak.

Hej, de sok-sok napnyugtát látott, míg lassan-lassan megváltozott körülötte a vidék, a falvak elmaradoztak az út mellől, gyakorta tanyázott az isten szabad ege alatt, mert nem akadt szállásra. Ám Csu-ce rettenthetetlenül tört célja felé. Gyomrát marta az éhség, torkát a szomjúság kínozta. Egyik este ismét az úton szakadt rá az éjszaka. Pitymallatkor legnagyobb öröme egy vizesárkot pillantott meg a párás reggeli fényben, de ugyancsak lelohadt 10jókedve, mikor futva elérte az árkot, és a szomjat oltó víz helyett repedezett agyag sárgállott az árok mélyéből. Elbúsulva követte a kiszáradt vizesárkot, és nemsokára egy icipici tóra talált, fenekén kevéske poshadt víz csillogott. Hasra feküdt, és szomjúságában mohón hajolt a víz fölé, de hirtelen visszahőkölt: a vízben egy apró fekete halacska úszkált. Csu-ce elgondolkozott, zavarba jött:

– Szegény halacska – szólalt meg hangosan –, ha kiiszom ezt a maréknyi vizet, bizony szárazra kerülsz, és el kell pusztulnod, de ha nem iszom ki, én pusztulok szomjan. Ám ha nem iszom ki a vizedet, szegény halacska, akkor is csak a pusztulás vár rád, mert ez a pocsolya egy-két nap, úgyis kiszárad.

Tépelődése közben hirtelen eszébe ötlött a megoldás. Megmártotta kendőjét a tavacska vizében, vigyázva begöngyölte a halacskát, és becsúsztatta a zsebébe. Aztán jóízűen kiitta a maradék vizet, és folytatta vándorútját nyugat felé.

Temérdek mérföldet hagyott már maga mögött, de aznap délután váratlanul egy hatalmas folyam zárta el útját, amely északról

hömpölygött dél felé.

Olyan sebes volt a víz árja, hogy Csu-ce még azt sem tudta megfigyelni, milyen mély lehet. Nekibúsulva letelepedett hát a partra, tehetetlenül. Amint így búslakodott, egyszer csak eszébe jutott a halacska. Belekukkantva nedves zsebkendőjébe, nagy örömmel látta, hogy a kis jószág még életben van.

– Hogy velem mi történik, azt nem tudom – mormogta félhangosan –, de rólad legalább gondoskodom.

Beleeresztette hát szépen a vízbe a halacskát, az rögtön meglebbentette a farkát, és eltűnt a hullámokban. Aztán elindult Csu-ce, és gázló után nézett, de hiába, nem látott mást, csak a végtelen folyót. Sehol se híd, se csónak. Hogy juthatna át a túlsó partra?

Amint így emésztette magát a parton, váratlanul egy hang szólalt meg mögötte:

– Csu-ce!

De amikor ijedten hátrafordult, közel-távol egy teremtetett lelket nem látott.

– Ki is szólhatna hozzám ezen az elhagyott vidéken? – mormolta, és visszafordult újra a víz felé.

Alighogy megmozdult, megint csak a nevére szólították. És ahogy körülnéz, látja ám, hogy egy hatalmas, fekete alak áll mellette.

– Át szeretnél kelni a folyón? – kérdezte az ismeretlen.

– Ó, nagyon szeretnék – kiáltotta Csu-ce –, de hogy juthatnék által?

– Várj csak egy szempillantásnyit, tüstént hidat verek a két part között.

Azzal az egyik parti fűzhöz lépett, letörte ágát, és a vízbe dobta. S lám, a fűzfaág rögtön keskeny bürüvé változott, és Csu-ce habozás nélkül átmasírozott rajta. A túlsó partról aztán visszaintett, de sem a híd, sem a fekete alak nem volt már sehol. Egyetlen élőlényt látott csupán, a kis halacskát, amint pajkosan fickándozott lába előtt a vízben.

Útnak eredt hát ismét, átvergődött a parti hegyeken, és váratlanul egy falu szélére érkezett. Az út egyik oldalán, hatalmas torkú kapun át, tornyos palotára látott. A kapufélfa mellett öreg taoista pap állt ünnepélyesen. A nap már álmosan pislogott a dombok mögött, ezért

Csu-ce a taoista elé járult, és szállást kért éjszakára. A taoista arca egy árnyalatnyit elborult, de beleegyezően bólintott, és bevezette Csu-cét a palotába, egy jókora, tágas szobába.

A tapétás falú szobában egyetlen ágy és egy árva, üres asztal állt.

– Itt maradhatsz – mondta a taoista, mielőtt Csu-cét magára hagyta volna. – De annyit mondom, semmihez se nyúlj.

Mikor a taoista elment, Csu-ce fáradtan ledőlt az ágyra.

– Ugyan mihez nyúlhatnék – tűnődött –, hiszen jóformán semmi sincs itt a szobában.

A kíváncsiság azonban ébren tartotta, és hamarosan különös érzés fogta el. Maga se tudta miért, bontani kezdte a falról a tapétát. Legnagyobb meglepetésére a papír mögött nem téglafalra, hanem egy kis ajtóra bukkant, amelynek repedésein holdfény ömlött a szobába. Kinyitotta az ajtót. A hold tündöklő fényében egy kertre látott, melynek közepén kétemeletes pagoda emelkedett, kivilágított ablakokkal. Nemsokára egy nőalak jelent meg a lépcsőn, lefelé tartott. Csu-ce már éppen arra gondolt, hogy eltűnik az ajtóból, de örömeiben földbe gyökerezett a lába.

– Végre! Megtaláltalak!

A holdvilágnál Csu-ce olyan tisztán felismerte, mintha fényes nappal lett volna. A nő, aki a lépcsőn jött lefelé, nem volt más, mint akiért a nagy útra vállalkozott: a festmény-feleség.

A lány ujjával csendre intette, és amikor melléje ért, a fülébe súgta:

– Nyugat-Juban vagyunk. Elloptam az öreg taoista kardját, most aztán menekülünk, amilyen gyorsan csak tudunk.

Így szólt, azzal lehasított egy darabot a szoknyájából, és megparancsolta Csu-cé-nek, hogy álljon rá! A szoknyadarab azon nyomban szivárványszínű felhővé változott, és felröppent az égbe. Csu-ce úgy érezte, mintha hintaszékben ülne, és nagyon élvezte az utazást. Ugyanakkor a lány számolni kezdett valamit az ujján.

Töprengett, vakarta a feje búbját, aztán újra megszólalt:

– Nyomunkban van a taoista! – kiáltott föl.

Alighogy kivonta a kardot hüvelyéből, megdördült az ég, forgószél meg jégeső kerekedett.

– Nyakunkon a taoista! – kiáltott a lány. – De semmitől se félj. Csak a szemed hunyd be.

Csu-ce iszonyú égzengést hallott, mintha az ég és föld összeomolna körülöttük, de nem tudta kitalálni, mi történik.

Úgy érezte, végtelen idő múlva ült el a lárma. A lány pedig így szólt:

– Most már kinyithatod a szemed!

Csu-ce csodálkozva látta, hogy közben észrevétlenül földet is értek. Előttük pedig holtan hevert egy hatalmas szörnyeteg, a hajdani taoista pap.

A fiatalok ezután boldogan indultak hazafelé, hogy Csu-ce anyjának is megvigyék az örömhírt.

A KÉT TESTVÉR

Együtt lakott egyszer két testvér családotul egy házban. Az idősebb, nagy papucs, csak a feleségére hallgatott, s ezért rosszban volt az öccsével. Eljött a tavasz, ideje volt kölest vetni. Az öcsnek azonban nem volt vetőmagja, s ezért kérte bátyját, hogy adjon neki kölcsön. A báty meg is parancsolta a feleségének, adja oda a kölest, csak hogy az asszony fogta a vetőmagot, beledöntötte egy nagy fazékba, és megfőzte. Aztán egy szót sem szólt, odaadta a sógorának. Az öccse, mit sem sejtve, kiment a földjére, és elvetette. De a főtt köles, persze, nem hajtott ki. Csupán egyetlen szem maradt épen, s így egyetlen csíra bújt ki a földből, s ahogy telt az idő, egyetlenegy szár nőtt, növekedett. Az öcs szorgalmas ember volt, naphosszat locsolgatta, ápolgatta. Így aztán olyan nagyra nőtt, akár egy fa, egyetlen kalásza akkora volt szinte, mint a mennybolt, hogy a fél birodalmat beárnyékolta. Őszre aztán beérett a kalász. Az öcs fogott egy fejszét, s levágta. Ám alig hullott a földre a kalász, surrogva jött egy óriás rokmadár, csőrébe vette, és elrepült vele. Az öcs szaladt, szaladt a nyomában, egészen a tenger partjáig.

A madár ott leereszkedett, és emberi hangon megszólalt:

– Ne bánts engem. Mit számít neked egy kalász? Kelet felé, a tenger közepén van egy arany-ezüst sziget. Átrepülök veled oda. Szedhetsz magadnak annyit, amennyit csak akarsz, és gazdag lehetsz.

Az öcs erre megnyugodott, s felkapaszkodott a madár hátára. Behunyta a szemét, s csak a levegő roppant zúgását hallotta, mintha szemközt érné a vihar, s lentről felhallatszott hozzá az őrjöngő ár, a hullámok harsogása. Egyszer csak a madár leereszkedett egy szigetre.

– No, megérkeztünk – mondta.

Az öcs kinyitotta a szemét, és körülnézett. Hát csupa-csupa sárga ragyogás és fehér csillogás kápráztatta. Összeszedett nagy sebesen vagy egy tucatra valót a kisebb aranyrögökből, és a keblébe rejtette őket.

– Elég lesz? – kérdezte a rokmadár.

– Igen, ennyi elég – felelte az öcs.

– Jól van hát – mondta a madár –, a szerénység megoltalmaz a bűntől.

Azzal ismét a hátára vette, és visszarepült vele a tengeren.

Az öcs pedig, mikor hazaért, vett magának egy jókora birtokot, és tehetős, tekintélyes ember lett belőle.

Bátyja azonban megirigyelte a szerencsését, és reá rontott, ekképpen:

– Hol loptad te azt a pénzt? Mondd meg gyorsan!

Az öcs pedig elmondta neki az igazságot úgy, ahogyan volt.

Bezárkózott erre az idősebb fivér a feleségével, és tanácsot ültek.

– Nincs annál könnyebb – mondta az asszony –, megfőzöm újra a magot, s egy szemet kihagyok, hogy ne főjön meg teljesen. Azt te elülteted, s akkor majd meglátjuk, mi lesz.

Így szólt, s úgy is tett. S csakugyan, egyetlen csíra bújt ki a földből, egyetlen szár nőtt, növekedett a magasba, egyetlen kalászt vetett, és az aratás idején ismét eljött a rokmadár, csőrébe vette a kalászt, s elrepült. Örült az ember, és futott, futott a nyomában. A tenger partján aztán a rokmadár ugyanúgy megszólalt, és ugyanúgy átvitte a testvért a szigetre. Ott tüstént meglátta az ember a felhalmozott tömérdek aranyat és ezüstöt.

Mint a hegyek, akkorák voltak a nagyobb darabok, akár a téglák, a kisebbek, s mint a homokszemek az apraja. Úgy csillogtak, majd megvakították a szemét.

Szánta nagyon az ember, hogy a hegyeket el nem hozhatta. Így aztán lehajolt, és szedte, zsebeibe gyömöszölte, amit csak tudott.

Kis idő múlva megszólalt a rokmadár, és azt mondta:

– Elég lesz már! Nem fogod elbírní.

– Nyughass! – szólt rá az ember a madárra. – Nem olyan sietős. Szedek még néhány darabot.

Közben telt az idő.

A rokmadár pedig újra és újra siettette.

– Tüstént felkél a nap – mondta –, és itt akkora az ereje, hogy elégeti az embert...

– Várj még, várj egy kicsit – kérlelte a kincssóvár testvér.

De abban a pillanatban feltűnt az ég alján, hatalmasan a vörös kerék. A rokmadár beleállt a tengerbe, s két óriás szárnyával felverte

a vizet, hogy enyhítse a parton a forróságot. De hiába, az idősebb testvért nyomban elemésztette a nap tüze.

A PÁRDUC

Élt egyszer egy szegény özvegyasszony, volt neki két lánya és egy fia. Egy nap azt mondta az asszony a lányainak:

– Vigyázzatok jól a házra! Én elmegyek öcsétekkel a nagymamához.

Azzal útnak is indult. Útközben hozzászegődött egy párduc, és megkérdezte, hova megy.

– Viszem a gyereket a nagyanyjához – mondta az asszony.

– Nem pihennél egy kicsit? – kérdezte a párduc.

– Nem – válaszolta az asszony –, későn van már, és anyám messze lakik.

De a párduc nem hagyta, addig-addig beszélt, míg az asszony bele nem egyezett, és le nem ült az út szélére.

– Hadd fésülgesselek egy kicsit! – mondta a párduc.

Így aztán az asszony kibontotta a haját, a párduc meg fésülni kezdte. De alig húzta egyszer-kétszer karmát a asszony haján, azután mindjárt ráugrott és felfalta. Azután elkapta a fiúcskát is s azt is bekapta. A ruhákat meg betette a kosarába.

Akkor fogta magát s odaállt az asszony háza elé, és bekiáltott a lánykáknak:

– Nyissatok ki, lányok! Az édesanyátok van itt!

De a lányok kikukucskáltak egy kis kémlelőn s azt mondták:

– Édesanyánknak nincs ilyen nagy szeme!

– A nagymamánál voltam – mondta erre a párduc –, s láttam milyen szépen tojnak a tyúkjai. Örömben nőtt ilyen nagyra a szemem.

– Édesanyánknak nem ilyen foltos a képe – mondták a lányok.

– Nagymamának nincs ágya, borsón kellett aludnom, az nyomta meg az arcomat.

– Édesanyánknak nincs ekkora lába.

– Ostoba kölykei! Az a hosszú gyaloglástól van. Nyissatok ki, de tüstént!

– Mégiscsak a mi édesanyánk – mondták egymásnak a lányok, és kinyitották az ajtót. De amikor a párduc belépett, látták, hogy nem az igazi anyjukat eresztették be.

Este, amikor a lányok már ágyban voltak, a párduc odakint a konyhában nekilátott, és rágcsálni kezdett egy csontot.

– Édesanya, mit eszel? – kérdezték a lányok.

– Répát – felelte a párduc.

– Édesanya, adj nekünk is a répából – mondták a lányok. – Úgy megéheztünk.

– Nem adok – mondta a párduc. – Maradjatok békén, és aludjatok.

De a lányok addig-addig könyörögtek, mígnem a párduc nekik is adott egy csontot. Ebből már látták a lányok, hogy kivel van dolguk, s így szóltak egymáshoz:

– Menekülnünk kell, de tüstént, másképp bennünket is felfal.

Kiosontak hát az ajtón, felkapaszkodtak az udvaron egy fára, s aztán bekiabáltak ál-anyjuknak:

– Gyere ki! A szomszédban lakodalom van, innen jól látni. – Pedig már sötét éjszaka volt.

Kijött az asszonynak öltözött álnok vadállat, s látta, hogy a lányok fenn kuporognak a fán. Mérgesen rájuk kiáltott:

– Nem tudok én oda felmászni!

– Ülj bele egy kosárba – mondták a lányok –, dobd fel a kötelet, majd felhúzzunk.

A párduc meg is fogadta a tanácsukat. De amikor a kosár már félmagasságban volt, a lányok himbálni kezdték, és oda-odaütötték a fa törzséhez. Az ál-anyának, nehogy kiessék, vissza kellett vedlenie párduccá. Ki is ugrott hamarosan a kosárból, és elfutott.

Lassan-lassan reggel lett. A lányok leereszkedtek a fáról, kiültek a kapuba, és siratták az anyjukat.

Arra jött egy tűárus, és megkérdezte, miért sírnak.

– Egy párduc felfalta az édesanyánkat és az öcsénket – felelték a lányok. – Most elment, de visszajön, és bennünket is felfal.

A tűárus odaadott nekik néhány tűt, s azt mondta:

– Dugjátok bele a szék párnájába, de hegyükkel felfelé.

A lányok szépen megköszönték, és tovább sírdogáltak.

Akkor arra jött egy skorpióvadász, és megkérdezte, miért sírnak.

– Egy párduc felfalta az édesanyánkat és az öcsénket – felelték a lányok. – Most elment, de visszajön, és bennünket is fölfal.

A vadász adott nekik egy skorpiót, s azt mondta:

– Tegyétek a tűzhely mögé a konyhába.

A lányok szépen megköszönték, és tovább sírdogáltak.

Jött egy tojáskereskedő, s megkérdezte, miért sírnak.

– Egy párduc felfalta az édesanyánkat és az öcsénket – felelték a lányok. – Most elment, de visszajön, és bennünket is fölfal.

A kereskedő adott nekik egy tojást, és így szólott:

– Tegyétek a tűz alá a hamuba.

A lányok megköszönték, és tovább sírdogáltak.

Jött egy teknősbéka-árus, s a lányok elmondták neki is, hogy velük mi történt. Az árus adott nekik egy teknősbékát, s azt mondta:

– Tegyétek bele a vizeshordóba.

Végül jött egy ember, aki fadorongokat, jókora faragott fustélyokat árult. Megkérdezte, miért sírnak. S a lányok elmondták neki. Erre átadott két dorongot, s azt mondta:

– Akasszátok ezeket a kapu fölé.

A lányok megköszönték, és szépen sorra elvégezték, amit csak a jó emberek tanácsoltak nekik.

Mihelyt beesteledett, hazajött a párduc. Leült a székre a szobában, de a tű beleszúrt a hátuljába. Felugrott, kiszaladt a konyhába, hogy tüzet csináljon, és megnézzze, mi szúrta meg. De a tűzhely mellett megcsípte a skorpió. Alighogy fellobbant a tűz, pukkant egyet a tojás, belepattant a párduc képébe. Ugrott a párduc, ki az udvarra a vizeshordóhoz, hogy megmártsa a mancsát, s kicsit lehűtse magát. De a vizeshordóban a teknősbéka beleharapott az első mancsába. A fájdalomtól félőrülten rohant hát ki az utcára. Igen ám, de a kapuban ráestek a nehéz dorongok, és agyonverték.

A lányok megmenekültek hát a párductól, de az anyjukat meg az öccüket nem kapták vissza. Jószerencsére arra járt a mézárós, a késével felhasította a párduc hasát, és kiszabadította az asszonyt meg a fiát. Attól fogva békén éltek, és nagyon óvakodtak a párducoktól.

AZ ÁLLATOK BARLANGJA

Volt egyszer egy özvegy asszony, volt neki hét lánya. Egy nap az asszony kiment az erdőbe fát gyűjteni, s talált egy fészekben hét vadkacsatojást. Hazavitte a tojásokat, hogy megfőzze. Hanem ott lakott velük az asszony bátyja is. Irigy ember volt. Meghagyta hát az asszonynak, hogy főzze meg titokban kettejüknek. Éjjel azonban felébredt a legidősebb lány, s megkérdezte az anyját, hogy mit főz.

– Vadkacsa-tojást főzök – mondta az asszony –, adok neked egyet.

Aztán felébredt a második lány, és az is megkérdezte az anyját, hogy mit főz.

– Vadkacsa-tojást – válaszolta az asszony. – Ha nem árulod el a nagybátyádnak, adok neked is egyet.

Felébredt a harmadik is. S így történt, hogy a lányok sorban elkérték a vadkacsa-tojásokat, s nem maradt belőle egyetlen darab se.

Megharagudott erre szörnyen a nagybácsi, és azt mondta magában:

„Ez a sok lány mindent eleszik előlem. Elviszem őket az erdőbe, szélnek eresztem valamennyit, próbáljanak szerencsét.”

Nyájasan szólította a lányokat, hogy menjenek együtt a nagymamához.

Útnak is indultak.

Jó messzire jutottak már, amikor végre megkérdezték:

– Mikor érünk nagymamához?

– Hamarosan.

Bent jártak már mélyen a hegyek között, egyszerre csak azt mondta nekik a nagybácsi:

– Nem megyünk a nagymamához, hanem itt elválik az utunk. Ti boldoguljatok magatokban, mi meg elleszünk nélkületek. – S azzal fogta magát, s elment.

A lányok nemigen hittek a szavának, jó darabig várták, hogy a bácsi mégiscsak visszajön. Végül is megértették, hogy elhagyta őket. Elindultak hát, hogy legalább valami fedél alatt tölthessék az éjszakát. Amint így bolyongtak a rengetegben, megpillantottak egy

nagy követ. Gondolták, legyen a kő a párnájuk, s kicsit arrébb gurították, oda, ahol le akartak feküdni. Hanem a kő mögött barlang nyílt, s a barlangban pedig valami fény derengett. Beléptek, hát uramfia! drágakövek s ékszerek ragyogtak odabent.

Egy farkasé és egy rókaé volt a barlang. Fazékban álltak benne a gyöngyök, a drágakövek, és éjszaka világítottak.

– No, ez aztán szép barlang – mondták a lányok. – Itt mindjárt lefekhetünk.

S mivel ott állt két aranyágy, aranyos takaróval letakarva, beléjük is feküdtek nyomban, és elaludtak.

Éjszaka hazajött a farkas meg a róka.

Azt mondja a farkas: – Emberszagot érzek.

Azt feleli a róka: – Micsodát? Emberszagot! Nem tud a mi barlangunkba bejutni senki emberfia. Be van az zárva jól.

– No, jó – mondta a farkas –, akkor hát feküdjünk le, és aludjunk.

– Aludjunk inkább az üstben – mondta a róka –, az még egy kicsit langyos a tűztől.

Volt ott a tűzhelyen egy aranyüst meg egy ezüst. Így aztán azokba feküdtek.

Kora reggel fölébredtek a kislányok, s megpillantották a farkast meg a rókát. Megijedtek szörnyen, de azért nem vették el a fejüket. Nagy óvatosan lefedték az üstöket, s jókora köveket raktak rájuk, hogy a farkas meg a róka nem tudott többé kijönni. Aztán tüzet gyújtottak.

– Jaj, be jó meleg van már kora reggel! – mondta a farkas meg a róka. – Vajon honnan jön?

Végül azonban már sokallották a meleget. Kitalálták, hogy mégis ember járt ott és az gyújtott tüzet alattuk. Kiáltozni kezdtek:

– Engedjete ki bennünket! Kaptok drágakövet, aranyat, amit csak akartok, egy hajszálatok se görbül meg.

De a lányok nem hallgattak rájuk, rakták, csak rakták a tüzet, hogy végül a farkas meg a róka ott pusztult az üstben.

Így aztán jó ideig vidáman éldegéltek a lányok a barlangban. Kis idő múlva azonban anyjuk vágyódni kezdett utánuk, s bizony annyira furdalta a lelkiismeret, hogy elindult a rengetegben a megkeresésükre. Hát amint már-már reménye-vesztve föl-le

bolyongott, történetesen éppen a barlang előtti kőre telepedett le pihenni.

- Ki kopog? – kiáltottak ki a barlangból a lányok.
- Csak nem a leányaim hangja? – ugrott fel a kőről az anya.
- Csak nem az édesanyánk szava? – kiáltottak a lányok.

Eltaszították nagy hirtelen a követ, s ott állt előttük az édesanyjuk. Szó el nem tudná mondani, milyen boldogan ölelte őket a keblére. Amikor pedig a sok gyöngyöt, drágaságot megpillantotta a barlangban, ugyancsak elámult. A lányok erre szép sorjában elmesélték, hogy mi történt velük.

Nem volt más hátra, elszaladt az anya a faluba, embereket hívott, hogy segítsenek hazahordani a sok kincset. Úgy állított be aztán a saját házába, kézenfogva vezetve a hét lányt, s szekéren hozva az aranyat. No, a szomszédok nem is jutottak szóhoz a csodálkozástól.

Hanem aztán töviről-hegyire el kellett mesélniük a történeteket s boldogan és gazdagon éltek, míg a világ világ.

A TUDÓS EMBER BÁTORSÁGA

Történt egyszer a fővárosban, hogy tudós emberek összegyűltek néhányan lakomázni. Evés-ivás közben arra került a szó, hogy mi adja az embernek a bátorságot. Abban állapotok meg, hogy a bátorság székhelye biztosan az epében van. Akinek sok az epéje, az nem fél semmitől, az az igazi férfi.

– Ha az epén múlik – dicsekedett az egyik tudós férfiú –, nekem aztán van elég!

– Ki kellene próbálni – nevettek a többiek –, akkor majd elhisszük!

– Van nekem egy régi házam – mondta valaki –, kísértetek járnak benne, úgyhogy most üresen áll. Ha ott aludnál egy éjszaka egyedül, és nem ijednél meg, még meg is jutalmaznánk valamivel.

– Akár mindjárt mehetünk is – ajánlkozott a dicsekvő. – Kísértetek nincsenek. Attól a háztól is csak azért félnek, mert már régen üresen áll.

Meg is egyeztek. A társaság összeszedelődzködött, és elkísérték a bátor vállalkozót a kísértetes házhoz. Ott még megkérdezték:

– Nincs szükséged valamire?

– Velem van a kardom – mondta a tudós. – Ne féljete, meg tudom védeni magam!

A többiek elmentek. A hencegő tudós persze nagyon félt, csak nem mutatta. Mikor már éjfél felé járt az idő, a hátság ösvérét megkötötte az udvaron, szolgáit hazaküldte, ő maga meg letelepedett a házban, de nem mert elaludni. Csak ült a kialudt lámpa mellett, a kardját fogta, és remegett, mint a nyárfalevél. Három óra tájban, ahogy feljött a hold, és besütött az ablak hasadékán, úgy látta, hogy a ruhafogason mozog valami. Mintha egy madár verdesne a szárnyával. A tudósnak végigfutott a hátán a hideg, de mégiscsak felállt a helyéről, kirántotta kardját, és csak úgy vaktában odavágott. Gyenge kis puffanás hallatszott, aztán néma csend következett. Az ember erre persze még jobban megrémült, nem is mert közelebb menni, hogy megnézzé, mi volt az, csak markolta görcsösen a kardját. Megint elmúlt egy óra, amikor egyszer csak hallja, hogy jön fel valami a lépcsőn, és döngeti az ajtót. Az ajtó

nem nyílt ki. A valami bedugta a fejét a kutyaeresztő kisajtón, és hangosan szuszogott. A tudós persze még jobban megrémült. Fogta a kardját, és csak úgy találomra, arrafelé bökdösött vele, ahonnan a szuszogás hallatszott. Közben elbotlott, a kard is kiesett a kezéből. Nem merete megkeresni a sötétben, de meg attól is megrettent, hogy az a valami még be talál jönni az ajtón, úgyhogy bebújt az ágy alá. Moccanni sem mert nagy ijedtében. Ott kucorogva elnyomta az álmot. Eszre se vette, amikor beköszöntött a hajnal.

Barátai reggelre kelve eljöttek megnézni, mi van vele. Az ajtó körül vérnyomokat láttak. Nagyon megijedtek, és hangos szóval hívták a tudóst. Az csak erre ébredt fel. Szaladt, kinyitotta az ajtót, de még mindig reszketett a félelemtől. Mesélte nagy sopánkodással, hogy verekedett meg éjjel a szellemekkel. Barátai elszörnyülködve hallgatták. De amint körülnéztek a szobában, hát látták, hogy egy ócska kalap hever a földön. Azt nézte a tudós éjjel szellemnek. Ott lógott a fogason, a hasadékokon meg befújta a szél, az mozgatta, úgyhogy a kalap a sötétben olyan volt, mintha madár repdesne a szárnyával. A kardot megtalálták az ajtó mellett. Ahogy elindultak a vérnyomok mentén, hát kiderült, hogy a bátor tudós az öszvérét szurkálta meg az éjszaka. A jámbor állat elszabadult a kötőfékről, és bedugta a fejét a kutya-kieresztő nyíláson. Ott kapta a sebeit. A társaság akkorát mulatott a dolgon, hogy majd hanyatt vágódott nevetésben. Nagy nehezen feltámogatták egymást, és hazamentek. De a hengegő tudósna még jó pár nap kellett, amíg magához tért egészen a nagy ijedtségéből.

AZ EMBER, AKI MEGJÁRTA AZ ALVILÁGOT

Volt egyszer régen, vagy ezer évvel ezelőtt, a Tang-császárok korában egy hivatalnok. Cui Sao. Nagyon jámbor és jólelkű ember volt, már apjától megtanulta, hogy ha túl sok pénze volt, sohse tartotta meg magának, hanem elajándékozta rokonainak vagy a rászorulóknak. Így aztán sohse lett belőle gazdag ember.

Volt neki egy jó barátja, Li Jü, aki szomszédja is volt. Jüék házánál élt egy nőténymacska. Mindig átjárált Saoékhoz egeret fogni. Azon a vidéken, Dél-Kínában nem szerették az idegen macskát és különösen nagy szerencsétlenségnek tartották, ha idegen macska megkölykezik a háznál. Jü macskája pedig megkölykezett Saoéknál, két kölyke lett. A babonás Sao nagyon bosszankodott ezen, és megparancsolta, hogy a három macskát rakják bele egy kosárba, és dobják a folyóba.

Ettől kezdve Saót egymás után érte a baj. Kicseppent az állásából, szegény sorsra jutott, úgyhogy még a betevő falatot is alig tudta megszerezni magának és gyerekeinek. Mit volt mit tenni, elhatározta, hogy megkeresi rokonait, és segítségüket kéri. Útnak is indult, útközben megszállt Lejcsou városában. Hogy szavam ne felejtsem, Sao családja már két nemzedék óta buzgón tisztelte az egyik főistent. Ahogy megszállt Lejcsouban, hirtelen forrolázba esett. Éjjelre súlyos beteg lett, másnapra válságosra fordult az állapota. Már szinte haldoklott, amikor egy sárga és egy fekete ruhás törvényszolga jelent meg előtte. Írást tartottak a kezükben, és így szóltak hozzá: „Parancsunk van urunktól, hogy tartóztassunk le téged.” Sao tiltakozott, mondván: „Egész életemben, csak jót cselekedtem, semmi gonosz tettemre nem emlékszem, miért akartok letartóztatni?” A törvényszolgák nagyon megharagudtak erre a beszédre: „Megöltél három ártatlant – mondták – bepanaszoltak téged az alvilágon, ezért kaptuk a parancsot. Elégtételt kell nekik szolgáltatnod. Hogy merészelsz ellenkezni urunk akaratával?” Azzal kinyitották az írást, és elébe tartották. Sao nagyon megijedt, azt se tudta, mitevő legyen. Hirtelen azonban egy főisten jelent meg előttük. A törvényszolgák leborultak előtte. A főisten Saohoz fordult:

– Ismersz-e engem? – kérdezte.

– Nem ismerlek – mondta Sao csodálkozva.

– Én vagyok az – magyarázta a főisten –, akit családod már olyan régóta tisztel. Mindig szerettem volna viszonzni ezt nektek. Hallottam, hogy bajba kerültél, eljöttem, hogy megmentselek.

Sao leborulva hálálkodott a főistennek. Az felemelte és megnyugtatta:

– Gyere csak velem, nem lesz semmi bajod – mondta.

Azzal elindultak, nyomukban a két törvényszolgálóval. Egy széles úton mentek, a végét sem lehetett látni. Vagy ötven mérföldet megtettek, amikor a főisten megkérdezte Saót:

– Nem vagy még fáradt?

– Nem nagyon – felelte Sao –, vagy húsz-harminc mérföldnyit még kibírok!

– Nemsokára megérkezünk – mondta a főisten.

Messziről egy város falait látták meg. Lehetett vagy húsz öles. Hatalmas kaputornyát két kisisten őrizte. Amikor meglátták a főistent, leborultak előtte. Mentek még vagy öt mérföldet. Újra egy várfalhoz értek. Négy kisisten őrizte. Mikor meglátták a főistent, leborultak előtte, akárcsak az előbbieket. Mentek még vagy három mérföldet. Újra várfalhoz értek. A kapuja csukva volt. Ekkor a főisten így szólt Saóhoz:

– Várj meg itt, előremegyek.

Azzal átrepült a falon. Kis idő múlva hallották a zár zörgését. A kapu kinyílt. Tíz isten állt ott, köztük Sao főistene. A többi isten tisztelettel és rettegéssel nézett rá. Mentek még egy mérföldet. Újra egy kapuhoz értek. Nyolc széles út vitt arra. Az utak két oldalán mindenféle csodálatos fa állott. Sao a nevüket se tudta. Számtalan isten állt a fák alatt. A legszélesebb út nyugat felé fordult. Ott is volt egy városkapu, mindkét oldalán emeletes házak álltak, lehúzott függönyökkel. Az utcákon nyüzsgött a nép. Kocsiban, lóháton, öszvérháton közlekedtek erre-arra, piros selymekben, akár a földi világban. A kapu előtt nem álltak őrző istenek. Még egy kapu következett utána. Amögött hatalmas tornyok emelkedtek, megszámlálhatatlan szobával. Gyöngyös függönyeik vakították az ember szemét, hacsak rájuk nézett. A tornyok pedig tele voltak gyönyörűséges szép leányokkal, férfit nem lehetett látni semerre. A lányok ruhájának pompája, ékszereik csodálatossága és szépségük

minden képzeletet felülmúlt. Az egyik hatalmas palota kapuja előtt számtalan piros és ezüst díszes tarka zászló lobogott, a kapu előtt bíborszín ruhába öltözött tömeg sürgött-forgott. A főisten megállította Saót a kapu előtt, és előre ment. Kisvártatva Saót a szolgák egy csarnokba vezették az alvilág bírāja elé. Az alvilág bírāja Sao elé sietett, és nagy udvariassággal viszonzta köszönését, majd karon ragadta, és felvitte magával trónusához. Ott leültette, és udvarias beszélgetésbe kezdett vele. Beszélgetés közben az alvilág bírāja megparancsolta, hogy hozzanak teát, de nem ám a holtaknak való teából, hanem az élőknek valóból. Miután Sao megivott vagy három csészével, elindultak, hogy az alvilág fejedelme elé járuljanak. A bíró nagy papírtekercset vitt magával. Az alvilág fejedelme mellett ott ült a trónuson Sao istene is, aki Sao láttára megszólalt:

– Ennek az embernek a kedvéért jöttem – magyarázta az alvilág fejedelmének.

– A károsultak panasszal fordultak hozzám – szólott az alvilág fejedelme. – Nem önkezével ölt ugyan, de ő adta a parancsot a vízbedobásra.

Megparancsolta, hogy hívják elő a vádlókat. Nemsokára megjelent a trónszék előtt egy bíborruhás főhivatalnok. Elefántcsont jelvényt tartott a kezében, s egy asszonyt és két gyereket vezetett magával. Valamennyien gyászszínű szoknyába és sárga ruhába voltak öltözve, és mindhármuknak macskafejük volt. Ez volt a három macska, amelyeket Sao megöletett.

A három vádló éktelen zokogásba kezdett, s hangos szóval vádolta Saót, hogy minden ok nélkül megölette őket.

Sao nagy ijedtében nem is tudta hirtelen, mit mondjon. De aztán észre tért és ünnepélyes fogadalmat tett, hogy nem pusztít el többé ok nélkül sem embert, sem állatot. Alighogy fogadalmát kimondta, vádlói eltűntek. Az alvilág fejedelme pedig kihirdette az ítéletet: ez egyszer megbocsát neki. Aztán odahívta magához Saót a trónusára. Most, hogy a hivatalos dolgoknak vége volt, barátságosan elbeszélgetett vele erről-arról. A fejedelem érdeklődött a rokonság hogyléte felől. Sao, sajnos, nem sokat tudott mondani róluk, régóta elkerültek egymás közeléből, és ritkán találkoztak.

Néhány nap múlva az alvilág fejedelme hazaengedte Saót. Kikísérte a kapuig, és érzékeny búcsút vett tőle. Saót a főisten

kísérte tovább. Nemsokára hazaértek. A ház népe nagyon megörült, hogy viszontlátta Saót, mert már hét napja eltűnt, és azt hitték, hogy meghalt.

HÍRES PÉLDÁZATOK

1

A nyúlra váró paraszt

Volt egyszer egy paraszt. Éppen szántani ment a földjére, amikor meglátott egy rohanó nyulat. A nyúl futtában egy nagy fa törzsének ütközött, és nyomban szörnyethalt. Így aztán az ember minden fáradság nélkül nyúlhoz jutott. S ettől fogva bizony félretette ekéjét, kapáját, és hagyta, hogy a földje elvaduljon. Csak üldögélt a fa alatt, és várta, hogy még egy nyúl nekiszaladjon a fatörzsnek. Úgy gondolta, nem fecsérli munkára az erejét, hiszen ha kivárja a szerencsét, munka nélkül sok-sok nyulat szerezhet.

De hát hiába várt, a nyulak elkerülték a fát, ő maga pedig teljesen elszegényedett.

2

A halászmadár és a kagyló

Volt egyszer egy kagyló, amely felkapaszkodott a vízpartra. Ott szétnyitotta a héját, hogy élvezze a nap melegét. Egyszerre csak arra szállt egy halászmadár, és csőrével egy szempillantás alatt megragadta a kagyló húsát. A kagyló rögtön összecsuksa a páncélját, és a halászmadár csőre bennszorult. Most aztán sem a madár nem tudta a csőrét kihúzni, sem a kagyló nem tudott a vízbe visszajutni.

– Ma sincs eső, holnap sem lesz, hát ne is gondolj arra, hogy életben maradhatsz – mondta a halászmadár.

– Ma sem eresztlek el, holnap sem eresztlek, te is itt fogsz meghalni! – felelte a kagyló.

Egyikük sem akart engedni. Közben arra jött egy halászember és egyszeriben nyakoncsípte mind a kettőt.

3

A kútbeli béka és a tengeri teknőc

Volt egyszer egy ócska kőkút, abban élt egy béka. A kút peremén találkozott egy teknőccel, és ezt mondta neki:

– Nekem nagyon jó dolgom van itt! Ha ugrálni akarok, ott a kút pereme, ha meg pihenésre vágyom, ott vannak a lyukak a téglák

között. Kellemesen úszkálhatok a víz színén, vagy elmerülhetek az iszapban. Körös-körül a kagylók és rákok között egy sincs, akinek ilyen jó a dolga. Mi lehetne nagyobb boldogság, mint hogy a kútgödör egész vize az én rendelkezésemre áll! Kedves bátyám, miért nem jössz be, hogy lásd magad is?

A tengeri teknőc erre megpróbált bebújni a kútba, ám még mielőtt a bal lábát a vízbe nyújthatta volna, a jobb lába majdhogy beszorult a téglák közé. Óvatosan visszahúzódott hát, és a tengerről kezdett mesélni:

– Tudod-e, milyen hatalmas a tenger! Ezer mérföld nem elég, hogy felmérje a nagyságát, ezer láb nem elég, hogy kimerítse mélységét! Állandó és hatalmas a tenger, nem lehet hozzátenni, és nem lehet elvenni belőle. No, hát ezért nincs nagyobb boldogság, mint a tengerben lakni!

4

A teknőcöt vásárló ember

Volt egyszer egy ember, aki teknőcöt vásárolt a piacon, aztán indult hazafelé, hogy levest főzzön belőle. Útközben, mikor egy folyóhoz ért, eszébe jutott, hogy a teknőc már régóta távol van a víztől. Gondolta, megengedi neki, hogy igyék egy kicsit. Beletette hát a folyóba. A teknőc azonban egy szempillantás alatt elmenekült, és az ember üres kézzel térhetett haza.

5

Ellentmondás

Volt egyszer egy fegyverárus, aki dárdákat és pajzsokat árult. Ha valaki pajzsot akart vásárolni, annak dicsérte a pajzsait; hogy ilyen meg olyan jók és kemények, nincs az a veszedelmes dárda, ami áthatolna rajtuk. Történt egyszer, hogy valaki dárdát akart vásárolni. A fegyverárus most meg természetesen a dárdáit dicsérgette, mondván:

– Olyan pompás ez a dárda, olyan éles és olyan hegyes, hogy nincs az a kemény pajzs, amit át ne döfne!

Az emberek, hallván az árus mértéktelen dicsekedését, nem állhatták meg, hogy meg ne kérdezzék:

– És ez a te dárdád vajon hogyan üti át a te pajzsodat?

Az árus erre mit sem tudott felelni.

6

A kígyórajzolók

Élt egyszer egy ember a régi időkben, aki egy templomocskában áldozatot mutatott be az őseinek. Mikor az áldozatot bevégezte, elővett egy kancsó bort, s a templom őrzőinek adta.

Ám a templomocskát nem egy ember őrizte, hanem kettő, s most bajban voltak, mert az egy kancsó borból mind a ketten inni akartak. Valaki azt tanácsolta nekik:

– Mivel ketten vagytok erre a kevés borra, és kettőtöknek semmiképp sem elegendő, kapja meg az egészet egy ember. Ne veszekedjetek rajta, hanem mindketten rajzoljatok a földre egyegy kígyót, s aki előbb megrajzolja, az igya meg a bort.

Mindketten beleegyeztek, és nyomban rajzolni kezdtek. Az amelyik hamarabb elkészült a rajzzal, már nyúlt is a boroskancsó után, hogy magába öntse a bort, de előbb társára pillantott, látta, hogy az még javában rajzolgat, és így szólt magában:

– Ó, de lassan rajzolsz! Én sokkal gyorsabban csináltam, ennyi idő alatt még két lábat is rajzolok neki!

Azzal bal kezébe fogta a kancsót, jobbjával meg lábakat rajzolt. Ám közben a másik is elkészült a rajzzal, kiragadta a kancsót az első kezéből és azt mondta:

– A kígyónak nincs lába. Nem te, hanem én vagyok az első a kígyórajzolásban.

Azzal máris kortyolgatni kezdte a bort.

7

Bolond herceg elhordja a hegyet

A Tajhang és a Vangvu hatalmas két hegy volt. Körbejárva kitettek hétszáz mérföldet, a magasságuk elérte a tízezer lábat.

A hegyek északi oldalán lakott egy öregapó, aki sok bolondságot cselekedett s ezért az emberek Bolond Hercegnek nevezték. Bolond Herceg vagy kilencven éves volt. Hosszú életében sokszor kellett felkapaszkodnia a hegyekre, ismerte a hegyi út minden kényelmetlenségét.

Egy szép napon aztán összehívta egész nemzetségét, és így szólt:

– Ez a két hegy az utunkban áll, s tudjátok milyen nehéz keresztüljutni rajtuk. Most hozzálátunk hát, hogy elhordjuk őket innen. Sima utat csinálunk egészen a Han folyó partjáig. Jó lesz-e?

– Jó lesz – felelték rá a többiek.

Meghallotta ezt a felesége, s aggódva kérdezte:

– Hogy lehetne ezt megcsinálni? Még egy kis dombocskát sem tudátok elhordani, nemhogy a Táj hangot és a Vangvut! Gondoljátok meg, hová is vinnétek ezt a rengeteg sok követ és földet!

De a család megnyugtatta:

– Behordjuk a tengerbe.

Másnap kora hajnalban Bolond Herceg, népes családja élén, valóban nekiesett a hegynek. Rontották – bontották, cipelték a köveket s a földet a tengerbe. A szomszéd családban élt egy özvegyasszony, az is fogta hétesztendő kisfiát, és jött segíteni a munkában; egész éven át haza se ment többé, csak éppen ruhát váltani.

A Sárga Folyó kanyarulatában ugyancsak lakott egy öregapó. Ez az öregapó igen okos ember volt, nem is hívta másként a nép, csak Bölcs Öregnek. Bölcs Öreg, amint meghallotta, hogy Bolond Herceg el akarja költöztetni a nagy hegyet, felkereste, és nagy nevetve mondta neki:

– Hát te miféle bolondságot művelsz? Hiszen annyi évet megértél már, fogytán van az erőd! Ezt a nagy hegyet meg se tudod mozdítani, kár az erődöt erre pocsékolni!

Bolond Herceg ekkor mélyet lélegzett:

– Tiszteletre méltó Öreg, vén maradi vagy te! Még az az özvegy asszony és a kisfia is különbek nálad. Én megöregedtem, az igaz, de ha meghalok, ott vannak a fiaim. S a fiaim unokákat nemzenek, s az unokák ismét fiakat s az unokák fiai újabb fiakat, s aztán azoknak is lesznek unokáik. Fiaink és unokáink egyre szaporodnak. Hát meg tudják ezt csinálni ezek a hegyek is? Bizony nem: egyetlen szikla sem képes tovább szaporodni. Miért aggódom hát? Az emberek végül is el fogják hordani ezt a két hegyet, ha az útjukat állja.

Bölcs Öreg egy szót sem tudott válaszolni.

A KŐJUH

Volt a mi falunkban egy családi szentély, annak a bejárata előtt állt egy kőből faragott juh. Az öregek azt beszélték róla, hogy nem közönséges juh az, hanem tündérhatalma van.

Száz éve, vagy még régebben élt a faluban egy hírneves kőfaragó, Liu Csun-seng volt a neve. Nagy művészettel faragott kőembereket, kőlovakat, kőelefántokat és kőjuhokat egyaránt.

Amikor hetvenéves lett, azt mondta a kőfaragó a falubelieknek:

– Családi szentélyünk kapujában áll egy hatalmas szikla. Nekem már meg kell halnom, és nem hagyok hátra semmi vagyont. Kifaragok hát egy juhot abból a sziklából, azt hagyom nektek emlékül.

S a kőfaragó egy nap estefelé vésni kezdte a sziklát, fúrta, faragta hét nap és egy éjszaka, és amikor elkészült a kő juh, ő maga meghalt szépen.

A kő juh oly pompásan volt megfaragva, hogy az emberek mind azt mondták:

– Éppen olyan, mintha élne!

És bámulatos! A kőfaragó halála után mindennap éjfélkor hallották a faluban, hogy megszólal a juh. Nyári éjszakákon, ha a hűsebb időt kihasználva kapálni mentek földjeikre a szegény öregek, mindig látták, hogy egy nagy fehér juh legeli a faluárokban a fűvet, és ha ilyenkor utána mentek, a nagy fehér juh szaladt a családi szentélyhez. De másnap arrafelé járva, ahol a juh legelt, mindig észrevették, hogy a lelegelt fű ragyog, fényessé teszi a mezőt, és itt is, ott is aranyszínű kis juhpiszok tündököl. Amikor fölszedték, elbámulhattak, mert bizony nem juhbogyók voltak azok, hanem valódi aranyak.

– Liu mester kő juha bizony tündér juh – mondták az emberek.

A kőjuhnak a híre hamar eljutott a városba is. A városból aztán jött egy amerikai szentatya, sietett a családi szentély kapujához, megnézte a kőjuhot jobbról is, balról is, majd magában morogva valamit, odébbállt.

Harmadnap éjszaka egy szegény ember ment a hűsebb időben kapálni a földjére. Egyszerre csak meglátott egy kék pofájú, vörös

szakállú ördögöt, fehér ruhába öltözve, hatalmas foveggel a fején, vésővel és kalapáccsal a kezében, amint vési-fúrja a kőjuhot. A szegényember megmarkolta jól a kapáját, és rárohant, mire az ördög elejtette a szerszámait, és menekült onnan eszeveszetten.

Amikor megvirradt, minden falubeli odagyűlt a kőjuh elé, és látniuk kellett, hogy a juh torka át van fúrva, a hasán meg hatalmas lyuk tátong. Ettől kezdve sohasem hallották többé éjfélkor megszólalni a kőjuhot, és sohasem látták többé a faluárok fűvét legelni.

SIGÁR, A HŐS

Valamikor réges-régen, amikor még hat hold és hét nap világolt az égen, amikor a földön még mindenütt meleg volt s boldogan éltek az erdő vadjai, a levegőég madarai, a keleti tengerek egyik szigetén nagy hős született: a neve Sigár.

Múltak az évek, s mikor Sigár férfi lett, szépséges lányt vett feleségül.

Egy szép tavaszi napon feltámadt benne a vágy, hogy utánanézzon: vajon valóban békében és egyetértésben, az Ég urának parancsai szerint élnek-e a földi teremtmények. Búcsút vett ifjú feleségétől, fegyverrel övezte magát és szárnyas paripáján a messze távolba indult.

Már napok óta tartott útja, amikor a Liang-hegy lábához érve, egy völgykatlanban madár csapatot pillantott meg. A madarak szomorúan gubbasztottak, és szívettépő kiáltásokat hallattak.

– A fél világot bejártam – gondolta Sigár – eddig sehol sem találkoztam bánattal, fájdalommal. Vajon mi történhetett itt?

Közelebb ment s megkérdezte:

– Mit panasztok, madarak? Hiszen e földön minden teremtmény békében, egyetértésben él?!

Hangjának csengésére a madarak felemelték fejüket, és Sigárra néztek:

– Ó, dicső hős – mondta egy pacsirta, aki járatos volt a beszéd művészetében –, manapság már egyetlen madár sem élhet békében. Mióta megjelent az óriáskígyó, elmúltak a béke boldog napjai.

– Miféle kígyóról beszélsz, pacsirta? – kérdezte Sigár.

– A keleti hegyen élő Kígyóördögéről. Óriás teste a hat hold fénysugaraiból formázódik, s a hét nap heve ad neki óriási erőt. Nem jár táplálék után, megköveteli, hogy közülünk egy feláldozza magát, máskülönben... ó, azonnal megölne mindannyiunkat, kiirtaná egész fajtánkat az utolsó madárig. Most azért gyűltünk össze, hogy elbúcsúzzunk a kedves fogolytól, mert rajta a sor, neki kell feláldoznia magát.

A szegény pacsirtának könnyek szöktek a szemébe.

Sigár fájó szívvel nézte a halálraszánt foglyot meg az egész bánatos madár sereget.

– Miért nem védekeztek? – kérdezte. – Miért adjátok harc nélkül az életeteket?

És ekkor valamennyi madár szót kért, de végül ismét a pacsirta válaszolt:

– Ó, dicső hős, mit tehetnénk ellene? A kígyóördög sebezhetetlen, erejét csak akkor vesztené el, ha eltűnnének az égről a napok és a holdak; akkor összezsugorodnék és megfagyna.

– Így lesz – mondta Sigár.

S máris megfordította lovát, s felvágatott a hegyre.

Mikor a hegycsúcsra érkezett, tegezből nyilat vett elő, megfeszítette az íját, s rálőtt az első napra. Ott, ahol a nyíl eltalálta, fekete füst gomolygott fel, és a nap lezuhant az égről. Az első követte a második, aztán a harmadik, negyedik... De mikor a hetedikre került volna sor, Sigár hangot hallott. A hetedik, az utolsó nap szólott így:

– Várj, Sigár, várj! Ha engem is lelősz az égről, a föld többé nem kap meleget. Akkor minden élő megfagy, és neked is meg kell halnod.

Sigár megfontolta a nap szavait.

– Maradj hát az égbolton – mondta –, de óvakodjál attól, hogy fényt és meleget adj a gonoszoknak!

A madarak ujjongtak örömben, mikor látták, hogy a hat nap lezuhan az égről.

– Gyertek – kiáltozták –, nézzük meg, hogy érzi magát a gyilkos, a lusta, a falánk Kígyóördög. Talán meg is fagyott már!

A madárseregek a kígyóbarlang bejáratához repültek. A gonosz állat fázósan tekeredett össze, de még élt.

A madarak rövid tanácskozás után elküldték a sólymot, vigye meg a hírt Sigának, hogy a kígyó még életben van, s gonosz páráját nem is leheli ki mindaddig, amíg a holdak is el nem tűnnek az égről.

Amikor Sigár meghallotta a hírt, azonnal ismét megragadta íját, nyilat vett ki a tegezből, s lelőtte az első, a második, a harmadik holdat... És mikor a hatodikra emelte íját, hirtelen hangot hallott. A hatodik, az utolsó hold szólt, így:

– Várj, Sigár, várj! Ha engem is lelősz, akkor elsötétedik a föld, megvakulnak teremtményei, s kialszik a te szemed fénye is.

Sigár megfontolta a hold szavait.

– Maradjon hát az égbolton, de óvakodjál attól, hogy a gonoszoknak világíts!

E szavak után Sigár meg a Sólyom visszatért a völgybe. A madarak éppen örömnepet ültek. Vidáman csattogva, csivítelve repdestek körbe, azt sem tudták, hova legyenek örömükben. Amikor a fogoly és a pacsirta meglátta a távolból Sigár csillogó fegyverzetét, a madárseregek élére állt és valamennyien a hős elé siettek.

– Hála neked, Sigár – kiáltották. – A föld madarai örökké hálásan gondolnak rád! Elpusztult a gonosz kígyó, mely megzavarta békénket!

Sigár barátságosan mosolygott a madarakra.

– Legyetek boldogok, szerencse kíséren benneteket! – kiáltotta, s ellovagolt.

Kisvártatva erdő övezte faluba érkezett. A falu utcáin dúlt arcú, bánatos emberek jöttek-mentek lázasan.

– Bizonyára valami szerencsétlenség történt – gondolta Sigár.

A falu főutcájában megállt, s szomorúan figyelte az embereket. Egyszerre csak öreg anyóka tipegett melléje. Sigár leugrott lováról, tisztelettudóan köszöntötte az anyókát, s megkérdezte:

– Mondd anyóka, miért vagytok ti valamennyien oly boldogtalanok? A földön öröm és béke uralkodik mindenütt, vajon a ti arcotok miért oly bánatos?

– Béke... – sóhajtott az anyóka. – Számunkra örökre elmúltak a béke boldog napjai. Nézz csak körül a falunkban! Sehol egy juh, sehol egy ökör, szántóföldjeinket dudva verte fel, kristály vizű hegyipatakunk elposványosodott... És hamarosan mindnyájunk ajtaján bekopogtat a halál. Ó, hogy az én koromban ily szörnyű napokat kell megélnem!

– Mit jelentsen ez? – kiáltott Sigár. – Miféle gonosztevő merésze megzavarni a békét? Vajon nem az Egek urának parancsa, hogy valamennyi teremtménye békében éljen?

Mikor a falu lakói meghallották Sigár zengő hangját, valamennyien köréje sereglettek, s elpanaszolták nagy bánatukat.

– Mennyi juhot, mennyi ökröt kellett feláldoznunk, mióta a szörnyeteg először mutatkozott a nyugati tenger partjain! Már úgy ellustult a rusnya, hogy mindennap magunknak kell néhány állatot a tengerpartra vinnünk neki! És jaj lenne, ha nem engedelmeskednénk parancsának! Széttaposná, a tenger fenekére süllyesztené falunkat! – panaszkolta a falu egyik örege.

– És most rajtunk a sor! – vágott közbe egy ifjú. – Most majd minket fog felzabálni, mert már sem juhunk, sem ökrünk nincs, hogy elébe vethetnénk!

– Micsoda szörnyről beszéltek? – kérdezte Sigár.

– A varázsló (és ő csak tudja) azt mondta, hogy mérget okádó óriáskígyó.

Sigár azonnal a varázsló házához lovagolt.

– Tudsz-e valamit a mérget okádó óriáskígyó szömyetteiről? – kiáltott haragosan a varázslóra.

– Hallottam róla... – felelte az, lesütött szemmel.

– Hát akkor miért ülsz ölhetett kézzel? Miért nézed nyugodtan, hogy törzsed népét pusztítja? Miért nem olvasod rá a Sutrák varázsigéit?

– Hidd el hős Sigár, hogy nem tehetek semmit ellene. Éjjel-nappal olvastam a szent Sutrákat, addig mondogattam a varázssverseket, míg ajkam és szellemem megbénult... De minden hiába! E szörnyel szemben hatástalanok a legerősebb varázsszavak is. A vízben senki sem közelítheti meg, és sebezhetetlen a szárazföldön is! Pikkelypáncélján kilencszer edzett acél sem hatolna keresztül! Csak a tűz fogja rajta, de vajon ki tudná tűzzel megközelíteni?

– Mégis meg kellene kísérelni – mondotta Sigár.

Lehajtott fejjel gondolkozott egy ideig, majd ismét nyeregbe pattant és nyugat felé lovagolt. Rövidesen égbenyúló hegy tövébe érkezett. Egyetlen árva fűszál sem zöldellt a sötétlő hegyoldalakon, mert vasból volt az égbenyúló hegy. Sigár háromszor körüllovagolta, s mindháromszor egy-egy nehéz, vastag vasrudat emelt föl.

Sigár paripájának szárnya volt, gyorsabban repült, mint a szél, s így a nehéz vasrudakkal is hamarosan visszatért a faluba.

A három vasrudat kapu formájában állította fel a tengerparton, azután leölette a falubeliekkel az utolsó juhot, hatalmas tüzet rakatott a vaskapu aljában és a juhot a tűz fölé akasztotta.

Hamarosan finom pecsenyeillat terjengett a levegőben.

És ekkor egyszerre, mintha csak vihar támadt volna a tengeren, hatalmas vízszög lövellt az ég felé, fekete óriáskígyó emelkedett ki a habokból, s az illatozó hús felé sietett. De mikor belemélyesztette fogait, az izzó vasrudak rázuhantak, s a tüzes csapda foglya lett. Szabadulni próbált, sziszegve vonaglott, de ereje hamarosan elhagyta, szájából víz buggyant ki, s elpusztult.

A falu lakosai közül a legbátrabbak közelről nézték végig az óriáskígyó pusztulását. Most visszasiettek a faluba, hogy hírül adják a többieknek is azt, amit saját szemükkel láttak. Rajongó lelkesedéssel beszéltek Sigárról, jótevőjükről, s a falu népe dalokkal, táncokkal ünnepelte a nagy hőst.

– Ne feledkezzetek meg Sigárról, megmentőtökről, ha majd egyszer megnőttök! – mondták az anyák apró gyermekeiknek.

Sigár pedig paripája kantárját kezében tartva, így beszélt hozzájuk:

– Az Egek ura az idők kezdetétől fogva úgy akarta, hogy béke és egyetértés legyen teremtményei között. A kígyó elpusztult. Soha többé ne támadjon vérszomjas gyilkos, aki megszegi a béke törvényét s veszélyezteti az életet e földön! Én most elmegyek, ti pedig járjatok szerencsével, legyenek dúsak legelőitek, s valamennyit kövér juhok, erős marhák népesítsék be!

A fiúk és lányok énekelve kísérték ki a faluból megmentőjüket és könnyes szemmel néztek a távolba, még akkor is, mikor ló és lovasa már rég eltűntek a messzeségben.

Sigár visszatért a keleti tenger partjára. Felesége boldogan fogadta, s vele együtt örvendezett a kígyók pusztulásán.

Csak hogy Sigár felesége nem akarta, hogy férje még egyszer magára hagyja. Ezért fogta magát, s éjszaka, mikor férje mélyen aludt, kilopakodott az istállóba, s levágta a paripa szárnyait.

Sigár kora hajnalban felkelt. A hold felhők mögé bújt, sűrű sötétség borult a tájra. Sigár csöndesen kivezette paripáját az istállóból, de jaj, mikor nyeregbe szállt, s megrántotta a kantárszárat, hogy a ló felröppenjen, a paripa csak panaszosan nyihogott, először csak körbe kerengett, aztán vakon nekivágott a nagyvilágnak.

Sigár felesége felijedt a rémült nyihogásra, de a kelő nap fényénél már csak azt látta, hogy ló és lovasa a sötét tengerbe

zuhan. Leírhatatlan fájdalom fogta el az embereket, az erdő vadjait s az ég madarait, mikor megtudták, hogy Sigár a tengerbe veszett ezen a szép júniusi hajnalon.

Emberek és állatok sereglettek a partra, hogy ott sirassák el hőzüket, a madarak pedig a sötét víz fölé repültek, s vijjogva követelték vissza a hullámoktól Sigárt, megmentőjüket. A tenger komoran zúgott, tajtékos hullámokat hömpölygetett – mindössze ennyi volt a válasza. A madarak elcsigázva, holtfáradtan tértek vissza a partra, de még manapság is él bennük a reménység, hogy egyszer talán mégis viszontlátják Sigárt, a hőst. Ezért van az, hogy a madarak minden júniusban elhagyják a napsütötte völgyeket, az árnyas ligeteket, a tenger fölé repülnek, kitartóan köröznak a hullámok felett, vijjogva követelik vissza a tengertől Sigárt, a hőst. A tenger komoran zúg, tajtékos hullámokat hömpölyget, s a madarak mit sem tudnak meg Sigárról, a hősről.

A GANLAN-TAVI IFJÚ

A Ganlan-hegy lábénál, ott, ahol a meredek szép lankává szelődülve ereszkedik a Ganlan-tó partjáiig, valamikor réges-régen élt egy szegény öregasszony a fiával.

Kis darab földecskét béreltek a földesúrtól, s a fiú egyedül művelte, mert az anyja, akit megtörtek az évek, túl gyenge volt, semhogy segíthetett volna a mezei munkában. A fiú kora reggeltől késő estig szorgalmasan dolgozott, nehéz munkában teltek napjai, évei, mégis éppoly szegények maradtak, mint voltak.

Sokszor nézte búslakodva a Ganlan-tó homályos tükrét, nem értette, miért oly zavaros, fénytelen, mikor éjjel-nappal kristályvizű hegyiforrások táplálják? És miként lehetséges, hogy valaki látástól vakulásig dolgozik, s mégsem tud szabadulni a keserves szegénységtől.

Egyszer bent járt a faluban, s ott hallotta, hogy messze nyugaton, ott, ahol a föld és ég találkozik, él egy bölcs aggastyán, aki jótanáccsal szolgál azoknak, akik bajukban hozzáfordulnak. Elhatározta, hogy fölkeresi a bölcs aggot. Nem gondolkozott sokáig, másnap reggel utána nézett, van-e a házban annyi kenyér, hogy az édesanyja nélküle is eléldegélhessen egy ideig, s mikor mindennel ellátta, búcsút mondott neki s elindult nyugat felé.

Hétszer hét napig ment már. Vándorútja negyvenkilencedik estéjén egy öregasszony házához érkezett. Az öregasszony barátságosan házába hívta az éhes, szomjas legényt. Enni és inni adott neki, majd megkérdezte tőle, hova megy.

– A nyugaton élő bölcs aggastyánhoz megyek – válaszolta az ifjú.
– Szeretném, ha megmondaná nekem, miért oly homályos a Ganlan-tó tükre, holott kristályvizű hegyiforrások táplálják, s miért nem szabadulhatok meg a keserves szegénységtől, holott szorgalmasan dolgozom reggeltől napestig.

– A nyugaton élő bölcs aggastyánhoz mész? – örvendezett az öregasszony. – Szépen kérlek, az én nevemben is kérdezz valamit. Van egy derék, szép leányom, csak egy hibája van: nem tud beszélni. Most lesz tizennyolc éves és még egy szó sem hagyta el

az ajkát. Kérdezd meg a bölcs aggastyánt, vajon mi bénítja leányom nyelvét.

A legény megígérte, hogy teljesíti az öregasszony kérését, s azzal folytatta nagy útját.

Alkonyatkor fáradtan, kimerültén egy öregember háza elé ért, aki barátságosan hívta, töltsse nála az éjszakát.

– Hova visz az utad, fiam? – kérdezte az öreg.

– A nyugaton élő bölcs aggastyánhoz megyek – válaszolt az ifjú.

– Szeretném, ha megmondaná nekem, miért oly homályos a Ganlan-tó tükre, holott kristályvizű hegyiforrások táplálják, s miért nem szabadulhatok meg a keserves szegénységtől, holott szorgalmasan dolgozom reggeltől napestig.

– Milyen szerencsés véletlen! – kiáltott az öreg. – Ha már ott jársz, kérdezd meg tőle azt is, miért nem hoznak gyümölcsöt kertem narancsfái.

– Jó, megkérdezem – ígérte az ifjú.

Másnap reggel búcsút mondott az öregembernek s tovább ment nyugat felé.

Délfelé járt az idő, mikor egy erősen megáradt folyóhoz ért. Tanácstalanul ült le az egyik parti sziklára, s a tomboló áradatot figyelte. Hogyan juthatna át a túlsó partra – egyre ezen töprengett. Gázló, komp sehol. Egyszerre csak nagy vihar kerekedett. Fekete felhők gomolyogtak az égen... Zuhogó, sisetgő vízszugár tört a levegőbe, majd lágy sugárfény közepette egy sárkány jelent meg a víz tükrén, s a hullámok hátán ringva közeledett.

A legény ámulva nézte.

– Hova igyekszel, fiam? – kérdezte a sárkány.

– A nyugaton élő bölcs aggastyánhoz megyek. Szeretném, ha megmondaná nekem, miért oly homályos a Ganlan-tó tükre, holott kristályvizű hegyiforrások táplálják, s miért nem szabadulhatok meg a keserves szegénységtől, holott szorgalmasan dolgozom reggeltől napestig.

– Szerencse, hogy találkoztam veled – mondta a sárkány. – Kérlek, egyúttal azt is kérdezd meg tőle, hogy én, aki soha sem embernek, sem állatnak nem vétettem, s már vagy ezer esztendeje elmélkedő áhítatban töltöm napjaimat, miért nem juthatok fel az égbe.

– Jó, megkérdezem – ígerte a legény készségesen.

Ekkor a sárkány a hátára vette s átvitte a folyón. Az ifjú tovább ment nyugat felé, s zivatarban, napsütésben addig rózta az utat, míg végül egy régi-régi városba érkezett. Magasan, a tornyoknál is magasabban, fényes palota emelkedett a város közepén. Az ifjú megkérdezte a kapuban álló öröktől, hol találhatná meg a nyugaton élő bölcs aggot, mire az örök aranytól, gyémánttól csillogó nagy csarnokba vezették. A csarnok közepén aranyos trónszékben hófehér szakállú aggastyán ült, s barátságosan mosolyogva szólt az ifjúhoz:

– Mi járatban vagy, fiam?

– Négy kérdésre szeretnék tőled választ kapni, bölcs aggastyán.

– Kérdezz, fiam – mondta az öreg mosolyogva. De egyszerre csak elkomorult az arca, s így folytatta:

– Négyet mondtál? Tudod fiam, a mi városunkban csak páratlan számú kérdést szabad feltenni... Kérdezhetsz egyet, kérdezhetsz hármat, de kettőt, négyet... nem! Gondold meg hát, melyiket hagyod el a négy kérdés közül.

Nehéz választás előtt állt a szegény legény. Nyugtalanul latolgatta, melyik kérdés maradhat válasz nélkül.

– Az ígéretemet mindenképpen teljesítenem kell – mondta magában – még akkor is, ha az én kérdésem válasz nélkül marad is mindörökre.

Így aztán csak a reábízott három kérdést tette fel a bölcs aggastyánnak, s az mindháromra válaszolt.

Az ifjú könnyű szívvel indult hazafelé.

A folyó partján már várt rá a sárkány, s azonnal megkérdezte:

– Mit üzen nekem a bölcs aggastyán?

– Azt üzeni, hogy még két jótettet kell végrehajtanod, s akkor feljutsz az égbe.

– De milyen jótettet hajthatnék végre?

– Az egyiket már elvégezted, mikor hátadon vittél át a folyón. Második jócselekedetként le kell tépned a sugárgyöngyöt homlokodról.

A sárkány ismét átvitte az ifjút a folyón, majd megkérte, tépje le homlokáról a sugárgyöngyöt. S lám, alighogy ez megtörtént, a

sárkánynak szarva nőtt, s ő maga a levegőbe emelkedett. Mielőtt azonban eltűnt volna a felhők között, visszakiáltott az ifjúnak:

– Fiam, a gyöngyöt tartsd meg! Neked ajándékozom hálából baráti segítségéért!

Az ifjú, zsebében a gyönggyel, tovább ment, s hamarosan a vendégszerető öregember házához érkezett. Az már a kapuban várta, s amint meglátta, rögtön megkérdezte:

– Mit üzen nekem a bölcs aggastyán?

– Azt üzeni, hogy a kertedben levő tó fenekén kilenc arannyal és kilenc ezüsttel teli korsó van elásva. Ezeket ki kell ásnod a tó fenekéről, s ha a nyomukban frissen előbuggyanó vízzel meglocsolod narancsfáidat, azok ismét sok gyümölcsöt teremnek.

Az öreg rögtön szólította legényfiát, s az ifjú segítségével hármásban kimerítették a tó vizét, majd szorgalmasan ásni kezdtek. A derekuk már majd meggörbült, de hírét-hamvát sem látták a korsóknak.

– Nem baj – mondogatták – a bölcs agg nem tévedhetett, mi bízunk szavában.

Tovább ástak, s végül mélyen a földben rábukkantak a tizennyolc, kincsel teli korsóra. Amint kiemelték a sok kincset, nyomában kristályvízű forrás buggyant a földből, s a tó medre pillanatok alatt megtelt vele.

És amikor az öregember meglocsolta narancsfáit, mindenütt, ahol csak egyetlen vízcseppecske is érte az ágakat, azonnal egy-egy érett narancs virított a sötét lombok között, s szempillantás alatt valamennyi fa aranyló gyümölcstől roskadozott. Az öregember ámulva nézte e csodát.

Az ifjú még néhány napot töltött a vendégszerető házban, s az öregember búcsúzóul arannyal, ezüsttel tölte meg a tarisznyáját.

A sugárgyönggyel a zsebében, tömérdek kincsel a tarisznyájában továbbment, s hamarosan az öregasszony házához érkezett. Az már a kapuban várta, s amint meglátta, rögtön megkérdezte:

– Mit üzen nekem a bölcs aggastyán?

– Azt üzeni, hogy lányod csak akkor szólal meg, ha meglátja szíve választottját.

A lány ebben a pillanatban belépett a szobába, s mikor az ifjút megpillantotta, – arca kipirult, s mosolyogva kérdezte:

– Ki ez a legény, anyácskám?

Az öregasszony sírva fakadt örömeiben. Boldogan ölelte át az ifjút, aki végre megszólaltatta gyermekét. Ennél a szépszál, jószívű legénynél jobb vőt nem is kívánhatott volna magának.

– Szerencsés napja ez életemnek – mondta. – Édes lányom, e szerencsés nap legyen az esküvőd napja is!

Így egymáséi lettek azok, akiket a sors egymásnak szánt.

Hamarosan érkezett a búcsú pillanata, s a legény a sugárgyönggyel a zsebében, tömérdek kincsel a tarisznyájában, útnak indult, s mellette lépegetett legdrágább kincse: szép felesége.

Vidám szívvel sietett hazafelé, nem sejtette, hogy otthon milyen bánat várja. Édesanyja, bánatában, hogy oly sokáig hiába várta fiát, kisírta a két szemét, megvakult. S mikor az ifjú büszkén vezette elébe szép feleségét, az édesanyja csak fénytelen, kialudt tekintetét fordította a fiatalok felé. A vak öregasszonyt körülvevő örök éjszakát még a sugárgyöngy fénye sem tudta elűzni, hiába forgatta ide-oda a kétségbeesett fiú.

A legény szívét kimondhatatlan bánat, s egyetlen égő vágy töltötte el:

– Bárcsak ismét látna az én jó anyám! – sóhajtozta.

S lám a vak szempár felcsillant, majd fényben ragyogott: az anyó ismét látott.

A fiú ekkor ismét megforgatta ujjai között a sugárgyöngyöt, s felkiáltott:

– Ó, bárcsak megszabadulnánk a gazdagoktól, akik megkeserítik a falu szegényeinek életét!

Ez az óhaja is teljesedett, s ezentúl boldogan élt a falu minden szegénye.

A sárkány ajándéka, a sugárgyöngy, sokkal értékesebb volt, mint ahogy a fiú eleinte sejtette, mert nemcsak hogy fényt árasztott a legsötétebb éjszakában, mint a többi sugárgyöngy, hanem ezenfelül minden igaz kívánságot teljesített.

A Ganlan-tó homályos, zavaros vize hamarosan olyan tisztává, átlátszóvá lett, akár a legtisztább kristály. A nyomor, a szegénység

pedig ismeretlenné vált a szegények kunyhóiban, béke és boldogság
költözött a faluba.

TIBETI MESÉK

HOGYAN VÁLT EL A HÁTASLÓ TESTVÉRÉTŐL, A VADLÓTÓL

Régi, régi időkben, sok-sok tegnap és sok-sok holnap múltán, az Adók és Adósságok korszaka után, a Sebek és a Megrendülés idejének végével,^[4] élt egyszer a lovak apjaura, név szerint Fehérlófia Jalva és anyja, Rejtezőlő leánya, Pjodma. Házasságra léptek a Kancarét szállásán, és a Madárasszony völgyében életet adtak egy csikónak. A lovak országaikkor az égben volt, a paripák birodalma a mennyben volt, de ott nem találtak a széles száj aknák fűvet, a hosszú torkoknak vizet. Az égből a lovak alászálltak hát, a paripák a mennyből aláereszkedtek. Hogy hová szálltak alá? Az istenek országába, az Égi Mezőre. Hogy kinek a birodalma volt ez? Az Égkirálynő istenasszony országa volt; itt vertek tanyát, itt találtak szállásra. Egy ház asszonyai között kaptak lakóhelyet, fűzfarügyet és zöld fűszáלבól apróra vágott szénát ételnek, cukornád levét itálnak. Megtelepedtek hát. De a lovakkal rosszul bántak, a paripákkal epések voltak. A Kancarét szállásán, a Madárasszony völgyében nappal kijáró részüket nem kapták meg, éjszaka jogos járandóságukat nem adták meg. Az Égkirálynő istenasszonnyal összevesztek, az odú asszonyait otthagyták és eltávoztak. Hogy hová vándoroltak tovább? Hát a Pásztorvölgy rétjeire mentek és ott találkoztak Pjarpjur pásztorral, és házasságukból csikók születtek, három lótestvér, három paripabátya látta meg a napvilágot. A legidősebb testvért Szívbéli Fényeshomlok bátyának, a középső testvért Vadlővölgyi Tarkasörénynek hívták. A legkisebb öccsöt pedig úgy nevezték, hogy Fecskevölgyi Selyemparipa.

De a Pásztorvölgy rétjein a széles szájaknak nem volt elég a fű, a hosszú torkoknak nem volt elég a víz, ezért a legidősebb fivér, Fényeshomlok bátya, az Észak Nyolc Nyúlványának országába ment, hogy a széles szájaknak vizet találjon, a hosszú torkoknak fűvet leljen. Tarkasörény a Külső-vadon Nyolc Fennsíkjára ment, hogy a széles szájaknak fűvet találjon, a hosszú nyakaknak vizet leljen. Selyemparipa a Külsővadon Hármás Székhelyére ment, hogy a hegyi legelőkön egy harapás fűvet találjon, a mezei bogyók levét igya.

Kis idővel ezután, az Észak Nyolc Nyúlványának országában, Fényeshomlok bátya találkozott Szkarva apóval, a jakbikával. Szkarva apó, a jakbika így szólt:

– Tegnap, ma és holnap az Ég magasának, a Menny fenségének, a Hat Fejedelem hatalmának, a Sors tiszteletreméltó Urának végzéséből úgy van rendjén, hogy a lovak országa a hegyi legelők, a jakok országa pedig Észak legyen.^[5] Ezért Fényeshomlok bátya, menj a magad útjára.

Fényeshomlok bátya így válaszolt:

– A Hat Fejedelem hatalma, a Sors tiszteletre méltó Urának végzése, igaz, úgy rendelkezett, hogy a hegyi legelők a lovak országa legyen, Észak pedig a jakok országa legyen, de azért ma és holnap a lónak és a jaknak nem kell ellenségként harcolnia egymással.

De azon vitába szálltak, hogy először a ló egye a füvet, a jak utána igya a vizet, vagy a jak egye először a füvet és a ló igya utána a vizet. Szkarva, a jakbika nem engedett, ellenfelét jobb szarvával megragadta, bal szarvával ellökte, s Fényeshomlok bátya kimúlt. Húsát a madarak falták, tépve tépték, véré a föld itta, szíva szítta, csontját a medvék rágták, ropogva roppant, serényét a szél hordta szét, szálról szátra. Így halt meg Fényeshomlok bátya.

Tarkasörény és Selyemparipa öccsök közben a lovak nyelvén hívogatták: „cher-cher”, a paripák nyelvén szólították: „cher-cher”, de Fényeshomlok bátyától nem jött válasz. Így hát Selyemparipa és Tarkasörény elmentek az Észak Nyolc Nyúlványának országába, hogy elveszett bátyjukat megleljék. Ahogy mentek-mendegéltek, nem találkoztak Fényeshomlok bátya élő arcával, de megtalálták holt tetemét. Ekkor Selyemparipa így szólt:

– Nem állunk bosszút mi, öccsök, bátyánk életéért? Tarkója húsához nem dörgöljük nyakunkat? Nem oltjuk ki a harag szívét?^[6] Nem teljesítjük a szeretet parancsát? Ha ezt kérdenéd, szívem így válaszolna: Holtteste véré a föld nem issza be, míg tarkója húsához nyakunkat nem dörgöljük.^[7] A bátya haláláért az öccsének kell bosszút állnia. Selyemparipának és Tarkasörénynek teljesítenie kell kötelességét. Oltsuk ki hát a harag szívét, oltsuk ki Szkarva jakbika szívét, teljesítsük a szeretet parancsát. Rójjuk le kötelességünket Fényeshomlok bátya iránt.

Tarkasörény így válaszolt:

– Fényeshomlok bátyánál ki volt gyorsabb a lova között, ki volt erősebb a paripák között? Mégsem bírt Szkarva jakbikával. Ha te meg én ketten vagyunk is, futva sem érjük utol, vágtaival sem érünk nyomába, küzdve se győzzük le. Ezért bátyánk halálát mi, öccsök, nem tudjuk megbosszulni, holtteste vérét a föld nem issza be. Menjünk inkább a Külsővadon Hármás Székhelyére, hogy a széles szájak füvet ehessenek, a hosszú torkok vizet ihassanak.

Selyemparipa öccs válasza így szólt:

– A lovak között kicsi a merszed, a paripák között csekély a bátorságod, Tarkasörény! Ezért ha élve maradok, egy országot, ha meghalok, egy sírhelyet teremts nekem. – Így szólt. És hozzátette: – Elindulok az azúrkék Szkjibe, az emberek országába.^{8}

Mire Tarkasörény bátya megátkozta:

– Selyemparipa öcsém, ha te az emberek országába, az azúrkék Szkjibe mész, és ott az emberrel barátságba keveredsz, akkor lószájadat öröltre zablával zabolázzák, szájad sarka sebesedjék, a hátadat megnyergeljék, megterheljék, oldaladat nyomja nyeregszíj, szíved szenvedjen kebledben!

Selyemparipa öccs visszafordította az átkot:

– Tarkasörény bátyám, ha te a Külső-vadon Hármás Székhelyére mész, ha nem is lesz lovasod, a magas ég csillagai lovagoljanak rajtad, hátadat kinyomatlan, madárvájta kelevények égessék! Ha zabolázod nem is lesz, a hegyi legelők füvét kutatva magadat törjed zabolába, szájad széle úgy sebesedjék! Ha sarkalod nem is lesz, sebes véredek üzzenek! Ha ember nem is tart féken, érjen utol az ügyes íjász nyila!

Ezután Tarkasörény bátya a Külső-vadon Hármás Székhelyére ment, hogy a széles szájnak füvet keressen, a hosszú toroknak vizet leljen, de nem talált. Selyemparipa pedig elment az emberek országába, melyet az azúrkék Szkjinek neveznek, messzi földre, egy földvárba, melyet Fehérvárnak hívnak, s ott egy Rma fia Ldamsan nevű ember elé került, nparipa így szólt hozzá:

– Ma és holnap a lovak értelme csekély, a paripáktól a félelem nem áll távol, Rma fia, te ember, tudsz te bátor lenni vagy nem? Tudsz a rettegéseden teljesen úrrá lenni vagy nem?

– Tudok bátor lenni, rettegésemnek ura tudok lenni.

– Akkor ma és holnap, egy emberöltő száz évéig hordozni foglak. S csak akkor változtatok gazdát, ha halálom idején a Hétezek Birodalmába megyek.

S akkor Rma fia, az ember és Selyemparipa, a ló, a kívánságokra vonatkozóan^{9} kölcsönösen megegyeztek. Az öszvér és a ló között különbséget fognak tenni, az alacsony és a magasat szét fogják választani, s erre ujjuk pecsétjét tették. Így szólt az eskü és a fogadalom: „Ha a nap melegében és a harcban kifáradva életben marad, messze tisztelet övezze, ha meghal, gazdát cseréljen.”^{10}

Rma fia, az ember ekkor felült Selyemparipára, a lóra, mely mint a rohanó tigris, mint a száguldó leopárd, oly híres volt az emberek előtt. Mikor a lovas, vékonyát megszorítva, a Külső-vadon Nyolc Nyúlványának országába ért, Selyemparipa megszólalt:

– A bátya miatti pirulásomért, Tarkasörény miatti szégyenemért lópodfámat takard el, paripaarcomat takard le.^{11} – Rma fia, az ember a lópodfáját, paripaarcát letakarta. És akkor, Észak Nyolc Nyúlványának országában, találkoztak Szkarva apóval, a jakbikával. Rma fia, az ember szőrponyváját meglóbálta, fehér kötelét kieresztette. Ki volt, aki akkor elöl futott, szaladt? Szkarva apó, a jakbika futott, szaladt. Ki volt, aki nyomában száguldott? Selyemparipa öccs száguldott nyomában. És akkor Rma fia, az ember, a hírhedett jakfattyúra hurkot vetett, s az vörös oldalára rácsavarodott. És kilencszer siklott jobbra a kérődző, míg baba sújtott a dárda, és kilencszer siklott baka a kérődző, míg jobbra sújtott a dárda, de végül is Szkarva apó, a jakbika kimúlt.

Akkor Selyemparipa így szólt:

– A bátya iránti szeretet kötelességét leróttuk, a bosszú szívét kioltottuk. Lóbátya életéért az öccs bosszút állt, vérét a föld beissza, tarkója húsát nyakamhoz döngöli. A jak húsát az isteneknek szórd, a jak bőrét apróra vágd, farkából egy tincset lósörényembe fonj. Most már elégtételt szolgáltatunk a bátyának, elégtételt adtunk Tarkasörénynek is.

Rma fia, az ember válaszolt:

– A jak húsát az isteneknek szórtam, a jak bőrét apróra vágtam. Kioltottuk hát a bosszú szívét, leróttuk a szeretet kötelességét.^{12}

És visszatértek az emberek országába, amelyet az azúrkék Szkjinek neveznek.

A ZÖLD LOVAS

Valamikor réges-régen egy magas hegytetőn élt egy ember meg egy asszony. Nagy szegénységben éltek, csak néhány zsák gabonájuk, egy-két kosár krumplijuk termett a fukar hegyitalajon. Csöndes házuk táját gyereknevetés sem vidította fel.

Mikor aztán idősebbek lettek, s úgy érezték, hogy erejük is fogytán van, sokat keseregtek, panaszkodtak:

– Ó, jaj, bárcsak lenne egy fiúnk! Vele békességben telnének öreg napjaink, lenne aki gondoskodik rólunk, megműveli földecskénket, fát vág az erdőn és még a robotot is elvégezné helyettünk a földesúr birtokán. S mire a kor meghajlítaná hátunkat, végre nyugalmunk lenne, békésen üldögélhetnénk otthonunkban, pihennénk, mint más öregek...

A hegyek és a folyók istenéhez fordultak, annak panaszták el bánatukat, s egyre kérték, hogy adjon nekik gyermeket az üres bölcsőbe.

Múltak a napok, a hónapok, s egyik reggel arra ébredtek, hogy egy kis gyöngyszemű, zöld béka pislog rájuk a bölcsőből.

– Minek nekünk ez a béka! – mondta haragosan az öregember. – Dobjuk ki a házból, látni sem akarom!

– Bárcsak irgalmasabb lett volna hozzánk a hegyek és folyók istene! – kesergett az öregasszony. – Bárcsak kisgyereket adott volna s ne ezt a békát helyette!

De jószívű volt, s megesett rajta a szíve.

– A pocsolyában a helye, vigyük hát a ház mögé, a kis tóba, ott biztosan jól érzi majd magát – mondta az urának.

Az öregember kiemelte a bölcsőből a kisbékát. Hanem az kedvesen beszélni kezdett, így:

– Édes szüleim, ne dobjatok a tóba! Hadd maradjak veletek, mintha ember lennék én is! Ha megnövök, meglátjátok milyen nagy tetteket viszek véghez! Mindent megváltoztatok errefelé! Én leszek a szegények megsegítője!

– Asszony! – kiáltott az öregember. – Hallod mit beszél a béka!?

– Minden szava bölcsesség! – mondta az öregasszony. – Bizony sok mindennek meg kell változni mifelénk, mert csupa keserűség

lesz a szegény nép élete, ha minden a régiben marad. Figyelj rám, édes uram! Nem közönséges béka ez, hiszen beszélni tud... Maradjon csak nálunk, ha maradni akar.

Maguknál tartották a békát, s mert jószívű emberek voltak, úgy bántak vele, mint gyermekükkel.

Gyorsan múltak az évek. A kisbéka keserű szívvel nézte az öregek kínlódását, hiszen napjaik most is nehéz munkában teltek. Mikor már három éve élt náluk, így szólt az öregasszonyhoz:

– Anyám, édesanyám, készíts egy jó nagy gombócot, és tedd a tarisznyámba. Holnap reggel útra indulok, elmegyek a völgy túlsó végére, a magastornyú várba, ahol a földesúr él három szép leányával. A három közül a legszebbiket, legjobbját feleségül kérem, s a menyetek segít nehéz munkátokban.

– Édes békám, gyermekem – mondta az öregasszony – hiszen oly aprócska, oly csúnyácska vagy! Nem kaphatod te feleségül a földesúr lányát!

– Anyácskám, tedd meg, amire kértelek! Majd meglátod, hogy mégis feleségül kapom a földesúr legszebbik, legjobbját lányát!

– Megkapod a gombócot, reggelre benne lesz a tarisznyádban... De féltelek, kedvesem! Valak i még manónak vél, s hamut hint rád!

– Ne aggódj értem, jó anyám, nem mer engem bántani senki!

Másnap, alighogy megvirradt, a béka hátára vetette tarisznyáját s útnak indult.

Mikor a vár kapuja elé ért, nagy hangosan így kiáltott:

– Nyissatok kaput!

A földesúr egyik szolgáját küldte, hogy nézze meg, ki az, aki ilyen merészen kér bebocsátást. A szolga lélekszakadva sietett vissza urához:

– Egy béka áll a kapu előtt! Egy egészen apró béka!

– Uram! – mondta a várnagy. – Ez csak manó lehet! Szórjuk meg hamuval!

– Nem, ez nem lenne okos – mondta a csungpon. – Ki tudja, nem a békakirály hírnökeként jött-e... Fogadjuk úgy, mintha jó szellemnek tartanánk, fogadjuk a jó szellemnek kijáró tisztelettel: locsoljuk meg tiszta tejjel.

Így is történt.

A földesúr ezután lement a kapuhoz, s így szólította meg a békát:

– Talán bizony a Sárkánykirály palotájából jöttél? Üzenetet hoztál?

– Nem, nem a Sárkánykirály küldött. Lánykérőbe jöttem. Szeretném feleségül venni a három lányod közül a legszebbiket, a legjobbikat.

A földesúr éktelen haragra gerjedt.

– Aprócska, csúnya állat létedre merészelsz lánykérőbe jönni? Az én vejem akarsz lenni? Verd ki a fejedből ezt az ostobaságot, mert póru járhat!

– Elutasítasz? – kérdezte a béka. – Hát tudd meg, hogy én pedig kinevetlek!

– Csak neved, ha kedved tartja! – válaszolt haragosan a földesúr.

S ekkor a kis béka nevetni kezdett. De milyen nevetés volt ez! Tízszer, százszor olyan hangos, mint a tavi békák zajos kuruttyolása a holdfényes nyári éjszakákon. A föld is beleremegett, a vár erkélyei, öreg tornyai nyikorogva meginogtak, a falak megnyíltak, a kerítések leomlottak. Kőzárpor zúdult a földre, a sebes szél porfelhőket kergetett fenn a magasban, még a nap fénye is elhomályosult. A földesúr és házanépe riadtan futkosott összevissza az öreg várban. Azt hitték, ütött a végórájuk.

A földesúr ekkor kihajolt az egyik ablakon, óvatosan kidugta a fejét és könnyörögni kezdett:

– Ne neved, kérve kérlek, ne neved! Mindnyájunk vesztét okozza ez a nevetés! Teljesítem a kérésed, feleségül adom hozzád a legidősebb lányomat!

A béka abbahagyta a nevetést. A földrengés gyengült, a szél elállt, leülepedtek a viharosan kavargó porfellegek, s lassan elcsöndesült az egész vidék, még a várfal hasadékai is bezárultak.

A földesúr minden ízében reszketve hívta a legidősebbik lányát, s feleségül adta a békához. Málhás lóra rakták a menyasszony hozományát, megnyergeltek egy szép paripát, hogy a leány ellovagolhasson rajta.

A lány azonban kedvetlenül, haragosan engedelmeskedett az atyai parancsnak. Mielőtt lóra szállt, nagy, nehéz köveket rejtett el az öltözékébe.

A béka vidáman ugrált előre, mögötte poroszkált a haragos menyasszony. „Ha csak egyszer is rálép a lovam – gondolta magában – elpusztul ez a csúf béka!” De hiába volt minden mesterkedése, valahányszor a béka felé ugrott, az ügyesen félre pattant, aztán vígan ugrándozott tovább.

A lány ekkor elhatározta, hogy akármint legyen is, megöli a békát. Elővette a ruhája alól a nehéz követ, s nagy lendülettel a békához vágta. Aztán villámgyorsan megfordult s örvendezve hazafelé vágatott.

Csakhogy korai volt az öröme! Alighogy vágatni kezdett, valaki megszólal mögötte:

– Állj meg, állj meg, szép kisasszony!

A lány riadtan fordult hátra, s még jobban megrémült, mikor látta, hogy épen és sértetlenül ugrándozik mögötte a béka.

– Szép kisasszony! a sors aligha teremtett egymásnak minket... Vissza vislek hát atyádhoz, ha egyszer oda vágják a szíved.

Szépen visszatértek a várhoz.

Mikor a kapu elé értek, a béka így szólt az elibük siető földesúrhoz:

– Az egyik lányodat nekem szánták az égiek. De a kiválasztott nem ez! Visszahoztam neked. Add hozzám a másik lányodat!

A földesúr haragjában reszketve kiabált a békára:

– Mit képzelsz, te csúf kis állat? Nem elég, hogy feleségül kapod az egyik lányomat, még válogatni akarsz? Mi lenne a tekintélyemből, ha egy jött-ment békának megengednék ilyesmit! Takarodj innen!

– Nem teljesíted a kívánságomat? Hát tudd meg, hogy sírni fogok!

– Ugyan, mi bajt okozhat a sírásával? – fontolgatta a földesúr. – A nevetése rettenetes volt, de a sírását majd csak kibírjuk!

És rákiáltott a békára:

– Sírj, csak sírj! Nem félünk a sírásodtól!

Alighogy ezt kimondta, a béka sírni kezdett. Az ég elsötétedett, mint mikor nagy vihar készül, dörgött, villámlott mindenfelől, aztán sűrű zápor zúdult a földre, a hegyoldalokról tajtékozva dübörögtek lefelé a megduzzadt hegyipatakok, szennyes árjuk előntötte az egész vidéket. A béka meg csak sírt, sírt. A hullámok magasabbra, egyre magasabbra emelkedtek, már a vár legmagasabb falait is

ellepték, csak az öreg torony állt ki a vízből. Odamenekült a földesúr egész házanépével együtt, ott reszketett, jajgatott félelmében. A víz meg csak emelkedett, egyre emelkedett.

Ekkor a kétségbeesett földesúr óvatosan kidugta fejét a toronyból, s lekiáltott a békának:

– Ne sírj! Kérve kérlek, hagyd abba! Valamennyiünket hullámsírba visznek könnyeid! Teljesítem kérésedet, feleségül adom hozzád a középső lányomat!

A béka azonnal abbahagyta a sírást. Ekkor elcsöndesedtek a zajló hullámok, a víz gyorsan apadni kezdett, a hegyipatakok csöndesen csobogtak, a zápor elállt, az ég kéken ragyogott.

A földesúr minden ízében reszketve szólította a középső lányát, és feleségül adta a békához. Megint csak málhás lóra rakták a hozományt, a menyasszonynak pedig szép paripát nyergeltek, hogy ellovagolhasson a békával.

A középső lány is kedvetlenül, haragosan engedelmeskedett az atyai parancsoknak. Mielőtt lóra szállt volna, ő is nagy, nehéz követ rejtett öltözéke alá. Akárcsak a nénje, útközben ő is megpróbálta eltaposni a kellemetlen, gyűlölt vőlegényt, de neki sem sikerült. Végül ő is elővette a követ, a békához vágta, aztán szélesebben hazafelé indult, ő sem jutott messzire, mert amint gyorsabb vágára biztatta lovát, valaki megszólalt mögötte:

– Állj meg, állj meg, szép kisasszony!

A középső lány is megrémült, mikor látta, hogy épen, egészségesen ugrál mögötte a béka. Megállította lovát, s ekkor a béka szelíden így beszélt hozzá:

– Úgy látom, nem egymásnak teremtett minket a sors. Visszaviszlek atyádhoz, ha egyszer a szíved odavágyik.

Ezzel szépen visszatértek a várba.

Mikor a földesúr elé kerültek, a béka visszaadta a középső lányt, s megkérte a legkisebbik kezét.

A földesúr éktelen haragra gerjedt.

– Nincs az országban egyetlen nemes ember, aki válogatni merne a leányaim között! A jog, a szokások ellen merészelsz lázadni, te gyalázatos varangy!...

Haragjában elakadt a hangja.

– Voltaképpen miért haragszol? – kérdezte a béka szelíden. – A két nagyobbik lányod nem akart a feleségem lenni, hát visszahoztam mindkettőt az apai házba. Minden szépen rendbejönne, ha a legkisebbik lányod önszántából lenne a feleségem.

– Soha! – kiáltotta a földesúr. – Nincs olyan lány a föld kerekén, aki önszántából lenne a feleséged, te csúfság!

– Elutasítasz? – kérdezte a béka. – Hát tudd meg, hogy ugrándozni fogok!

A földesúr megijedt, de félelménél is erősebb volt a haragja.

– Felőlem ugrándozhatsz! – kiabálta. – Csak nem képzeled, hogy egy nemes megijed holmi békaugrándozástól!

Erre aztán ugrándozni kezdett a béka. Abban a pillanatban megremegett a föld, felszíne hullámzott, mint a szélkorbácsolta tenger. A környező hegyek nagy robajjal omlottak le, kőzárpor zúdult a környékre, s elsötétedett a nap orcája. Recsegték, ropogtak az öreg vár falai, hullott a vakolat, a kő, féltő volt, hogy hamarosan romhalmazzá válik az egész.

A földesúr végül is előbújt egy halom törmelék alól, kitörölte a port a szeméből, s reszkető hangon kiáltotta:

– Vedd feleségül a legkisebb lányomat! Szívesen hozzád adom!

És a béka azonnal abbahagyta az ugrándozást. A földrengés elcsitult, a hegyek nem ingadoztak, s a hegycsúcsok békésen pillantottak le a napfényben úszó völgyekre.

A földesúr minden ízében reszketve szólította a legkisebbik lányát, és feleségül adta a békához. Málhás lóra rakták a hozományt, a menyasszonynak pedig fényesszőrű paripát nyergeltek, hogy ellovagolhasson a békával.

A földesúr legkisebbik lánya egészen más volt, mint a két nénje, szívében nem hiúság és gőg, hanem szeretet és jóság lakozott. Annyira csodálta a béka rendkívüli erejét, hogy csúf külsejével mit sem törődve, szívesen ment hozzá feleségül.

A béka hazafelé indult menyasszonyával. Mikor a kunyhójukhoz közeledtek, s az öregember meg az öregasszony meghallotta a lódobogást, és elibük sietett, leírhatatlan volt meglepetésük a szép menyasszony láttán.

– Igazán nem gondoltuk volna – mondogatták – hogy a mi békagyermekünk valaha ily szép feleséget hoz haza!

A két öreg szívből megszerette az ifjú asszonyt, aki minden munkájukban segített, frissen, szorgalmasan dolgozott napestig, gyermeki szeretettel, tisztelettel bánt velük.

Elmúlt a nyár, s az egész vidék a hétnapos őszi ünnepségre készülődött. Nagy volt a sürgés-forgás; a gazdagok házaiban, s a szegények viskóiban egyre csak a várva várt ünnepekről beszélt apraja-nagyja. Aztán bőséges elemózsiával megpakolva ahhoz a hegyoldalhoz siettek, ahol ősidők óta ünnepélyes tűzáldozatot mutattak be isteneik tiszteletére. A legények és leányok üstdobés csengettyűtáncot jártak. A fiatalok az ilyen őszi ünnepeken választották ki jövődöbelijüket. A hét vidám nap mindig lovasversennyel, jókedvű italozással ért véget.

Az öregasszony egyre kérlelte béka gyermekét, hogy ő is menjen velük az ünnepekre. A béka azonban nem volt hajlandó velük tartani.

– Nem megyek, jó anyám... Rövid lábaimmal hogyan is ugrándozhatnék át a nagy hegyeken... Nagyon hosszú, nagyon fáradságos lenne nekem az út.

Így az öregek csak menyüket vitték magukkal, a béka otthon maradt.

Az ünnepség utolsó három napján, ősi szokás szerint, lovasversenyeket tartottak. Mikor esténként kihirdették a verseny győztesének nevét, a lányok a győztes köré sereglettek, örvendezve körültáncolták, szüleik, fivéreik jurtájához kísérték, s boldogan kínálták a maguk készíttette árpasörrel.

Az ünnepség hetedik, utolsó napján tartották a verseny döntőjét. És ekkor váratlanul nemes arcvonású, daliás ifjú lovagolt a küzdőtér felé. Finom, zöld selyem öltözékben ült fekete paripáján, nyergét arany, ezüst, smaragd és rubin díszítette, puskájának csöve, tusa csak úgy csillogott az ezüstartól, lágyfényű jade kőtől. Az ünnepség résztvevői lenyűgözve bámulták az ifjút, s valamennyien örültek, mikor bejelentette, hogy szeretne részt venni az utolsó versenyen.

A többiek már gyors vágtaban lovagoltak a virágos réten át, mikor az ifjú még nyugodtan igazgatta lovának nyergét. S ugyancsak furcsán viselkedett akkor is, amikor végül nyeregbe szállt! Míg versenytársai lovuk sörényére hajolva csak a óéit tartották szem előtt, ő a gyors vágta közben nyugodtan megtöltötte puskáját, s a

hegyoldal felett szédítő magasban keringő sasok közé lőtt. Háromszor töltötte meg fegyverét, háromszor vontta meg a ravaszt, s mindhárom lövés után egy-egy sas zuhant a virágos rétre. Mikor pedig versenytársait utolérte, leugrott lováról, kék harangvirágot, égővörös krizantémot szedett, s a nézők közé dobta a nyárvég legszebb virágait. Aztán ismét nyeregbe pattant, s paripája oly szélesebb vágtaiba kezdett, hogy a tömeg csak a zöld fű felett megvillanó ezüst patkókat látta. Minden összekavarodott az ámuló nézők szeme előtt, ló és lovas mintha felhőben suhanna tova... Az ifjú, versenytársait jóval megelőzve ért célba.

A tömeg összesűgött. A lányok és az asszonyok, a férfiak és az aggastyánok, de még a szent lámák is csodálkozva kérdezték:

– Honnan jött ez az ifjú? Ki tudja a nevét? Láttátok, hogyan lőtte le azt a három sast? Láttátok, mikor virágot szedett? Mily daliás a termete! Mily nemes vonású az arca! És milyen izmos, milyen gyors, milyen pompás a paripája! S milyen szép a zöld selyem öltözéke! Igazi hőst láttunk! Vajon van-e földi lány, aki érdemes ilyen ifjúra!

Minden lány a győztes köré sereglett, valamennyien boldogan énekeltek, táncoltak előtte, valamennyien meghívták szüleik és fivéreik kunyhójába, hogy köszöntőt igyék a maguk készített árpasörből.

Amint a nap a hegyek mögé bukott, az ifjú ismét nyeregbe pattant s búcsú nélkül el vágatott az öreg pár hajlékához vezető úton.

Az ámuló tömeg szótlánul nézett utána.

A földesúr legfiatalabb lánya is egyre töprengett, vajon ki lehet, honnan jöhetett az ismeretlen ifjú, s mint a többiek, szívében ő is magával vitte a merész lovas titokzatos emlékét.

Mikor az öreg házaspár és menyük hazaért, a béka már az ajtóban várta őket. És mikor el akarták mesélni neki az őszi ünnepeken történt csodálatos eseményeket, a béka szavukba vágott, mert mindent éppúgy tudott, mintha maga is ott lett volna...

* * *

Eltelt egy esztendő. Újból beköszöntött az őszi ünnepek ideje. A két öreg és a menyük ismét elindult az ünnepek színhelyére.

Mikor az ifjak a lovasversenyre készülődtek, mindenkinek eszébe jutott a zöld selyemruhás ifjú, s egyre mondogatták:

– Ha az idén is eljön, megkérdezzük tőle a nevét, meg hogy hol lakik, melyik urat szolgálja...

Elérkezett az utolsó nap, a verseny döntője, s a zöldrúhás ifjú ismét a küzdőtérre ugratott. Most is fekete paripáján ült, most is vele volt ékes-fényes puskája, de ezúttal még finomabb, még fényesebb és lágyabb selyemből készült zöld öltözéket viselt.

Megkezdődött a verseny. A többiek már elindultak, ő azonban paripája mellett a fűben ülve, lassan kortyolgatta teáját. Mikor végül nyeregbe pattant s vágatni kezdett, ismét levette válláról a puskáját s ismét lelőtt három magasban keringő sast. S mikor a többieket beérte, megint csak leugrott lováról, megint kék harangvirágot, égőpiros krizantémot szórt a tömeg közé. Aztán ismét nyeregbe pattant, s paripája oly szélesebb vágatba kezdett, hogy a tömeg csak a zöld fű felett megvillanó ezüst patkókat látta. Ló és lovas mintha felhőben suhanna tova... Az ifjú, versenytársait jóval megelőzve ért célba.

Ilyen szívbeli örömmel még sohasem táncoltak körül a lányok egyetlen győztest sem, az ősi dalokat még sohasem énekelték ily lelkesen, az arcuk még soha nem volt ilyen rózsapiros, mint most, mikor maguk készítette árpasörrel kínálták a győztest.

Ahogy a nap a hegyek mögé bukott, az ifjú ismét nyeregbe pattant s búcsú nélkül elvágatott az öreg pár hajlékához vezető úton.

Mágusok és írástudók, férfiak és nők, kicsinyek és nagyok ámulva tekintettek utána... Az ifjú lányok nehéz szívvel pillantottak a távolban kavargó porfelhő után, figyelték az ezüst patkók halkuló dobogását. Ezúttal sem tudták meg, hogy ki is a titokzatos zöld lovas.

Amikor az öregek a menyükkal hazaérkeztek, megint csak nem kellett elmesélniük a békának, hogy mi történt az őszi ünnepeken, tudott az már mindent.

A földesúr legkisebbik lánya hosszan elgondolkozott a történeteken.

– Miként lenetséges – töprengett magában – bogy a béka mindent tud az ünnepegről... Hiszen egy pillanatra sem ment oda... S vajon mi űzte a titokzatos lovast?... Miért tűnt el az utolsó napsugárral? S vajon miért lovagolt mindkétszer a mi szegényes

viskónkhoz vezető úton?... Milyen szép, milyen délceg, milyen pompás lovas!

Szívében titkos sejtelmek ébredtek, alig volt tőlük percnyi nyugta.

* * *

Újból eltelt egy esztendő. Beköszöntött az őszi ünnepek ideje. A két öreg és menyük ismét elindultak az ünnepek színhelyére. A verseny utolsó napján az ifjú asszony úgy tett, mintha hirtelen rosszul lett volna el.

– Anyácskám, oly nehéz a fejem – mondta az öregasszonynak – ne vedd rossznéven, ha hazamegyek.

Apósa és anyósa, akik szívből szerették, aggódva ültették fel a sovány öszvérré, hogy mielőbb hazaérjen.

A fiatalasszony, míg az öregek láthatták, csak lassan poroszkált, de mikor a völgykanyarban eltűnt szemük elől, ostorral biztatta gyors vágásra az ösztövért állatot.

Hazaérve azonnal a békát kereste, de hiába, sehol nem találta. A tűzhely mellett azonban ott hevert a béka bőre. A fiatalasszony felkapta, könnyekkel öntözte.

– Mégiscsak te vagy a hős! Sejtelmeim nem csaltak, az én férjem az a csodálatos ifjú, a legyőzhetetlen lovas! Ó, mily boldog, s mily szánnivaló vagyok!

Felszárította könnyeit, de amint tekintete a békabőrre tévedt, megint csak sírni kezdett.

– Miért kell ily csúf alakban mutatkoznod előttem? – kesergett. – Csak arra vagyok érdemes, hogy békabőrben lássalak?

Úgy megharagudott a békabőrre, hogy elhatározta, elégeti. Akkor legalább soha többé nem kell látnia. Gyorsan fát hordott, tüzet rakott.

A nap már a hegyek mögé bukott, mikor a békabőrt a táncoló lángok közé dobta, s e pillanatban patkócsattogás jelezte, hogy megérkezett a zöld lovas.

Orcája halottsápadt lett, mikor a fényes békabőrt megpillantotta a lángok között. A tűz mellé ugrott, a lángok közé kapott, hogy megmentse, de már késő volt, csak a jobb láb bőre maradt épségben, a többi hamuvá égett.

Csüggedten roskadt le az ifjú, s keserűen felsóhajtott.

Az asszonyt nagy félelem fogta el férje szomorúságának láttán, gyöngéden karonfogta, bevezette a házba s így beszélt hozzá:

– Édes férjem, miért is kellett neked békaalakban megjelenni előttem... Hisz oly szépséges ifjú, oly kiváló lovas vagy! Mondd, ó, mondd, melyik lánynak van béka-férje?... Gondolj csak arra, mily szomorú volt az én szívem ennyi éven át!

– Kedves feleségem – válaszolt csöndesen az ifjú –, türelmetlenségemben nagy, nagy bajt okoztál... Boldog élet várt volna ránk, boldogság és béke jutott volna népemnek, ha feladatom betölthetem... De jaj, nincs hozzá erőm! Korán égetted el a békabőrt, még nem tudom elviselni a nehéz és könyörtelen emberi létet.

A földesúr legkisebbik lánya keservesen sírt, mélységesen megbánta, hogy türelmetlen volt, hogy ez egyszer nem a jóság, hanem a hiúság vezette.

– Ne sírj – vigasztalta a férje – nemcsak a te hibád... Miért is mentem az ünnepségre, miért is próbálgattam erőimet! Mert tud meg: nem vagyok közönséges emberi lény, a Földanya istenfia született bennem újjá, hogy békét és boldogságot hozzak népemnek. Ó, bárcsak vártam volna, míg erőim teljében leszek! Ha türelmesen bevártam volna ezt a napot, a gazdagok soha többé nem hághattak volna a szegények nyakára, soha többé nem hajthatták volna robotra a parasztokat, a pásztorokat, s ők széles utat építettek volna Pekingig, s az ottani nép a gabonáját hozta volna nekünk cserébe ökreinkért, juhainkért... Elűztem volna a fagy jeges leheletét, meleg napsütés csillogott volna hegyeinken, völgyeinkben... Örömben teltek volna népem napjai, s én ember lehettem volna az emberek között. Túl korán, jaj, túlságosan korán merészkedtem ledobni a békabőrt! Hajnalhasadás előtt meg kell halnom, vissza kell térnem Földanyám kebelére!

A feleség átölelte férjét, s forró könnyeket hullatott.

– Nem, nem szabad meghalnod!

A zöld lovas ekkor így szólt:

– Talán te meg tudsz menteni.

Gyengülő kezével nyugat felé mutatott, s így folytatta:

– Szállj fekete lovamra, gyors vágtában viszd majd nyugat felé. Mikor egy aranyosan csillogó felhőben épült várhoz érsz, szállj le a lóról, siess be a várba. Ott találod a Nagy Szellemkirályt fényes

trónusán. Borulj le előtte, úgy kérjed, hogy népünk javára teljesítse három kérésedet:

*... ne legyenek többé gazdagok és szegények,
... szolgasorba soha többé senki ne hajthassa a népei,
... hegyes-völgyes országunkat széles út kösse össze a
távoli Pekinggel, hogy ökreinkért, juhainkért cserébe az
ottani nép rizsét gabonáját hozhassuk népünknek.*

– Ha a Nagy Szellemkirály még hajnalhasadás előtt teljesíti ezt a három kívánságot, akkor többé nincs szükségem a békaruhára. Akkor a fagy hideg leheletét áldáshozó meleg váltja fel, s én megmenekülök, boldogan élhetek veled.

A feleség azonnal lóra szállt, és mint a villám, elvágatott. Szél süvített a fülébe, fehér felhők vitorláztak mellette. Hamarosan megpillantotta a Nagy Szellemkirály várának rőtarany fényét. A fekete paripa megállt a kapu előtt. Az asszony azonnal besietett s előadta a három kérést.

A Nagy Szellemkirály kegyesen hallgatta szavait, meghatotta az asszony szívének egyszerűsége.

– Szép gyermekem, teljesítem a három kívánságot – mondta. – De ezt még napkelte előtt hírül kell adnod a népnek, mert csak úgy valósulhatnak meg, ha a nép is tud róla. Akkor napkelte után eltűnik a fagy hideg lehelete, a felragyogó nap meleget ont a földre, s férjed is elviseli majd a földi létet.

A fiatalasszony boldogan szállt nyeregbe, hogy a jó hírt mielőbb megvigye a népnek.

Amikor a völgyön keresztülvezető úton apja vára elé ért, a földesúr éppen kilépett a kapun.

– Hova lovagolsz ily sötét éjszakában? – kérdezte a lányát.

– Ó, apám, a Nagy Szellemkirály engem bízott meg, hogy faluról falura, házról házra járjak, s örömhírt vigyek az embereknek.

– Mi az az örömhír? És miért sietsz ily nagyon?

– Majd máskor elmondom. Most mennem kell, az idő sürget.

A földesúr méregbe jött:

– Itt én vagyok az úr! Beszélj! Én akarom megtudni elsőnek, hogy mi készül errefelé.

Ezzel megragadta a fekete paripa kantárszárát.

A fiatalasszony, hogy mielőbb tovább mehessen, nagysietve elmesélte, hogy a Szellemkirály megígérte, hamarosan megszűnik a fagy hideg lehelete, megszűnik a szegények és a gazdagok közötti különbség. A földesúr egyre haragosabban hallgatta, majd félbeszakította!

– Micsoda világ az, ahol nincsenek szegények és gazdagok?... Micsoda világ lenne az, ahol nincs különbség ember és ember között?

S dühösen rángatta a kantárszárat.

– Azt ígérte a Szellemkirály – folytatta a lánya – hogyha gazdagok soha többé nem kínozzhatják a népet, nem vethetik szolgasorba!

– S akkor ki végezné a robotmunkát? – kiabált a földesúr. – Ki őrizné marhacsordáinkat, juhnyájainkat? Ki szántana, ki vetne helyettünk? Azonnal mondd meg, mi volt a harmadik ígélet!

– Harmadszorra széles utat ígért nekünk, mely egészen Pekingig vezetne, s az ottani néppel rizsre és gabonára cserélhetnénk ökreinket, juhainkat. És ha mindez teljesezett...

A földesúr nem is engedte befejezni a mondatot.

– Elhallgass! Nem kell nekünk a széles út, nem kell a népnek gabona! Senkinek, egy szót se merészelj szólni arról, amit a Szellemkirály mondott neked!

– Apám! – kiáltotta a fiatalasszony. – Eressz el! Nem maradhatok tovább!

Sírva könyörgött az apjának, hogy engedje tovább lovagolni, de mindhiába, az egyre erősebben markolta a kantárszárat.

S a kakas elsőt kukorékol, jelezte a közelgő hajnalt.

Kérés, könnyek, minden hiába volt, a földesúr nem engedte tovább lovagolni, vad haraggal kiabált a lányára:

– Szégyentelen, engedetlen teremtés! Fel akarod lázítani a parasztokat? Azt akarod, hogy többé ne robotoljanak nekem? Hogy a nővéreidnek ne legyen hozományuk?...

A fiatalasszony kétségbeesetten küszködött apjával, s ekkor másodszor is megszólalt a kakas.

Végtelen keserűségében korbácsot ragadott, s lesújtott a fekete paripára. Az meg felágaskodott, hatalmas ugrással nekiiramodott, s a kantárszár kicsúszott a földesúr kezéből.

De jaj, mire a fiatalasszony elérte az első falut, a kakas harmadszor is kukorékolt.

Keleten már hajnalfény derengett, lejárt az idő, eljött a rettegett óra, eltűnt a menekülés reménye... Lehajtott fejjel poroszkált haza.

Otthon szívettépő zokogás fogadta. Az öregasszony élettelen fia mellett térdelt s reménytelen fájdalommal csak egy szót ismételt:

– Vége... vége...

A fiatalasszony pedig, holt férjére borulva, keserves könnyek között bánta meg türelmetlenségét, kíváncsiságát, s ezerszer is elátkozta apja önzését, keményszívűségét.

Az öregek a hegyoldalban, egy magasba meredő szikla tövében temették el kedves halottjukat.

A földesúr legkisebbik lánya pedig esténként, mikor az árnyak hosszúra nyúlnak a völgyben, lehajtott fejjel sietett férje sírjához, s a kősziklának panaszolta bánatát, fájdalmát, hogy oly nagyot vétkezett. Egyszer aztán ő maga is kővé vált, s a völgy elcsöndesült, nyugalmát többé nem verte fel a földesúr legkisebbik lányának panaszos sírása.

Az arra tévedő vándor még manapság is ámulva nézi a virággal borított hegyoldalon, az égbemeredő szikla előtt térdeplő kőszobrot. Görnyedten, némán, vihartépte hajjal, messzeségbe vesző pillantással véghetetlen panaszát sírja ma is, s mostantól fogva örökkön örökké.

MESE A TEKNŐSBÉKÁRÓL ÉS A MAJOMRÓL

Valamikor réges-régen volt egy hatalmas őserdő, melynek szélén tiszta vizű tó csillogott. Az őserdőben sok-sok állat, de különösképpen sok majom élt, s mindig a tiszta vizű tó partjára jártak inni, sütkérezni. A tóba már régen beköltözködött egy derék, öreg teknősbéka feleségével, fiastul.

A teknősbéka egy napon kisétált a tóból, s elbarangolt a körülötte zöldellő hatalmas fák között. A nagy sétában megéhezett, s mikor egy kókuszpálmához ért, eszébe jutott, hogy nagyszerű lakomát csaphatna a kókuszdióból. Csakhogy az ízes gyümölcs egészen magasból, a fa tetejéről kandikált le rá. A teknősbéka megpróbált felmászni érte, de a fa törzse egyenes volt és sima, akárhogy próbálkozott, mindig visszacsúszott. Már-már felhagyott a reménytelen igyekezettel, mikor észrevette, hogy a kókuszpálma lombjai között egy majom kuporog, és kíváncsian figyeli. A majomnak megtetszett a teknősbéka, szánakozott is rajta ügyetlensége miatt, leszakított hát két-három kókuszdiót, és ledobta neki. A teknősbéka menten felfalta az ízes gyümölcsöt. Mikor jóllakott, köszönetét mondott a majomnak; beszédbe elegyedtek, és egykettőre összebarátkoztak. A majom elvezette a teknősbékát az erdő mélyébe, megmutatta neki a kényelmes barlangot, ahol éjszakánként aludni szokott. A teknősnek nagyon tetszett új barátja, s elhatározta, hogy pár napig vele marad az őserdőben, és az éjszakákat a majommal együtt ő is a barlangban tölti. Így is történt.

Közben otthon teknősbéka asszonyosság egyre jobban aggódott a férje miatt, el sem tudta képzelni, hol maradhat ilyen sokáig. Végül elküldte a fiát, hogy nézzen körül a környéken, merre jár, mit csinál az apja. A fiatal teknősbéka az őserdőben is kereste apját, s mikor a majom barlangjának közelében járkált, véletlenül össze is találkozott vele.

– Jó reggelt, apám! – köszöntötte. – Anyám küldött, hogy kutassam ki, hol, merre jársz, mit csinálsz.

– Jaj, kedves fiam, mondd meg anyádnak, hogy ne aggódjon értem, pompásan vagyok, nagyszerűen töltöm napjaimat új

barátommal, a majommal. Azt is mondd meg, hogy csak pár nap múlva térek haza. No, fiam, most siess anyádhoz!

Az ifjú teknősbéka visszament anyjához, s elmondta neki apja üzenetét. Teknősbéka asszonyosság haragosan zsörtölődött:

– Egy közönséges majommal éh világát az őserdőben, ahelyett, hogy visszasietne feleségéhez és fiához!

Ismét férje után küldte fiát azzal a hírrel, hogy ő nagyon beteg, s csak majomszívből készített orvosság gyógyíthatja meg. Azonnal térjen tehát haza, s hozza magával a majmot. Az ifjú teknősbéka ismét útra kelt, felkereste apját, s átadta neki az üzenetet.

A teknősbékát nagyon megijesztette felesége betegségének híre. Restellte, hogy ily sokáig maradt, elhatározta, hogy azonnal hazaindul. Barátjának, a majomnak, azt mondta, hogy sürgős ügyben azonnal vissza kell térnie otthonába. Minthogy az életmentő orvosságot mindenképpen meg akarta szerezni, meghívta a majmot, hogy tartson vele, töltsön nála néhány napot. A majom örömmel fogadta barátja meghívását, de nagyon megijedt, mikor megtudta, hogy vízre kellene szállnia. Bevallotta a teknősbékának, hogy még soha életében nem volt vízben, s attól tart, hogy nem is merészelne belelépni.

– Emiatt egyet se fájjon a fejed, majom testvér – nyugtatta a teknősbéka. – Tudok egy egészen egyszerű megoldást: felmászol a hátamra, s én oda úszom veled, ahova tetszik.

Amint a tó partjához értek, a majom felmászott a teknősbéka hátára, az pedig hazafelé úszott. Már a tó közepe felé jártak, mikor a teknősbéka megemlítette felesége betegségét, s véletlenül azt is kibökte, hogy csak majomszívből készült orvosság gyógyíthatja meg. A majom e szavak hallatára nagyon megrémült, rádöbbsent, hogy alighanem kelepcébe csalták.

– Kedves teknősbéka testvér – mondta –, nagyon elszomorít, hogy feleséged ilyen beteg. Úgy gondolom, hogy ily súlyos betegségnél egyetlen majomszív nem is lehet elegendő, talán három-négy is kellene ahhoz, hogy egészen meggyógyuljon. Ha te is úgy látod jónak, szívesen rábeszélem néhány barátomat, hogy jöjjenek velünk.

A teknősbéka nagyon megörült a majom ajánlatának.

Megegyeztek, hogy visszafordulnak, kiviszi a majmot a partra, ott várakozik, míg visszatér barátaival együtt. Amint partra értek, a majom leugrott a teknősbéka hátáról, és tüstént felkúszott a legmagasabb fa tetejére. Onnan aztán válogatott szidalmakat zúdított a teknősbékára.

– Szép kis barát vagy, mondhatom! – kiáltotta. – Meghívtál az otthonodba, közben álnokul azt tervezted, hogy megölsz, kiteped a szívemet, s gonosz feleségednek adod! Így akarsz viszonzni barátságomat? Szégyelld magad! Ezentúl én is érdemed szerint fogok eljárni veled! Arra meg ugyan hiába vársz, hogy barátaim szívét megszerzem számodra!

A teknősbéka e szavak hallatára nagy haragra gerjedt. Minden erejét összeszedve fel próbált mászni a fára, hogy megbüntesse a majmot, de újra meg újra visszacsúszott, mert nem tudott fára mászni. Abbahagyta hát a reménytelen kísérletezést, elhatározta, hogy másként számol le a majommal.

Visszament a vízbe, s ott rejtőzködött egész nap. Alkonyaikor kimászott a partra, s óvatosan, észrevétlenül a majom barlangjához lopakodott. Ott megbújt a legsötétebb sarokba, s türelmesen várt hajdani barátjára.

A majom azonban okos volt, sejtette, hogy a teknősbéka valami gonoszságon töri a fejét, s mikor barlangja nyílásához ért, hangosan bekiáltott:

– Ó, nagy barlang! Nagy barlang!

A teknősbéka csak lapult a sötétben, semmi életjelt nem adott. Néhány percnyi csend után a majom ismét kiáltozni kezdett:

– Ó, nagy barlang! Nagy barlang!

A teknős meg sem moccan.

– Különös – morfondírozott fennhangon a majom. – Igazán nagyon különös! Tegnap még milyen szépen visszhangzott ez a barlang, most meg semmit sem hallok! Valami baj történhetett!

Ezután ismét bekiáltott a nyíláson:

– Ó, nagy barlang! Nagy barlang!

Az ostoba teknős azt hitte, hogy ha utánozza a visszhangot, a majom megnyugszik, bejön a barlangba és elalszik. Megszólalt hát a sötét sarokban!

– Ó, nagy barlang! Nagy barlang!

Csak ezt akarta tudni a majom! Jót mulatott a teknősbéka együgyűségén, otthagya a barlangot, és az őserdő másik végébe ment aludni.

MESE A MACSKÁRÓL ÉS AZ EGEREKRŐL

Volt egyszer egy tanya. Azon a tanyán nagyon sok volt az egér. Élt ott egy macska is, sok-sok éven át annyi egeret fogott, amennyit csak akart, s gondtalan volt az élete. Telt-múlt az idő, s a macska úgy érezte, hogy öregszik, erőtlenedik. Egyre nagyobb fáradtságba került az egérfogás. Sokáig töprengett, hogy mitévő legyen öreg napjaira, végül összehívta az egereket, s miután erősen fogadkozott, hogy nem nyúl hozzájuk, nem bántja őket, nagy beszédet tartott nekik:

– Kedves egerek – mondotta –, összehívtalak benneteket, mert valamit mondani szeretnék nektek. Való igaz, hogy eddig gonosz voltam hozzátok, de öreg koromra vezekelni akarok azért, hogy annyit üldöztelek, zaklattalak benneteket. Új életet fogok kezdeni. Elhatároztam, hogy elmélkedésnek szentelem öreg napjaimat, és soha többé nem háborgatlak benneteket. Jöhettek, mehettek, szaladgálhattok körülöttem, amikor csak jólesik, tőlem nem kell többé félnetek. Csak egy kívánságom van, az hogy hálátok jeléül naponta kétszer, reggel és este, szép sorban vonuljatok el előttem, s trónusomhoz érve mélyen hajoljatok meg.

E szavak hallatára az egerek azt hitték, hogy ezentúl már semmi veszély nem fenyegeti őket, s ujjongtak örömükben. Hálálkodva ígérték, hogy készségesen teljesítik a macska kívánságát.

Eljött az este. A macska letelepedett a szoba sarkában egy párnára, az egerek pedig szép sorban elvonultak előtte, s mindegyik mélyen meghajolt, mikor elébe ért.

A ravasz öreg macska terve pontosan bevált. Mikor a menet elvonult előtte, megragadta az utolsó egeret, s jó étvággyal megette. Ezentúl így jutott naponta kétszer könnyű zsákmányhoz, s élete ismét nagyon kellemesen telt. A csel bevált, mert az egerek sokan voltak, s nem vették észre, hogy egy-egy eltűnik közülük. Volt azonban az egerek között két jó barát: Am-ba és Ram-ba. Okosabbak, ravaszabbak voltak, mint a többiek, s nagyon szerették egymást. Ahogy múltak a napok, ők ketten észrevették, hogy egyre kevesebb az egér, jóllehet a macska erősen megfogadta, hogy soha többé egyet sem pusztít el közülük. Összedugta fejét a két okos

egér, s fortélyos tervet agyait ki a reggeli felvonulásra. Megbeszélték, hogy Ram-ba a menet elején, Am-ba pedig a végén halad, s míg csak tart a felvonulás, Ram-ba szünet nélkül szólongatja Am-bát, Am-ba pedig azonnal válaszol. Amikor Ram-ba a párnához ért, melyen a macska trónolt, mélyen meghajolt, majd éles hangon szólította barátját: – Am-ba testvér, hol vagy?

– Itt vagyok, Ram-ba testvér! – hangzott tüstént a válasz.

Addig szólongatták, addig nyugtatgatták egymást, míg a menet szép rendben elvonult a macska előtt, s az nem merte megragadni Am-bát, az utolsó egeret, hiszen barátja állandóan szólongatta. Dült-fült a macska, de bele kellett törődnie, hogy ezen az estén éhkoppon marad. Az éjszaka alig tudott aludni a méregtől, végül is azzal nyugtatta magát, hogy a két barát csak véletlenül került a menet elejére és végére, s hogy majd reggel kárpótolja magát egy jó kövér egérrel.

De milyen nagy volt a csalódása, mikor következő reggel ugyanúgy zajlott le a felvonulás, mint előző este. Ram-ba most is szünet nélkül szólongatta Am-bát, Am-ba most is minden kiáltásra azonnal válaszolt, míg a menet elvonult, s a macskának megint csak felkopott az álla. Eltitkolta haragját, azt remélte, hogy este majd nagyobb szerencséje lesz. A két barát azonban kioktatta az egereket, hogy legyenek résen, s meneküljenek, ha azt látják, hogy a macska haragszik valamiért.

Este, szokás szerint, ismét megindult a menet, Ram-ba most is legelől haladt, s most is egyre cincogott: – Am-ba testvér, hol vagy?

S a menet végéről máris felhangzott a válasz:

– Itt vagyok, Ram-ba testvér!

Több volt ez, mint amennyit egy éhes macska elviselhet. Dühödten ugrott az egerek közé. Őket azonban nem érte váratlanul ez a támadás, s alighogy a macska megmozdult, szanaszét szaladtak, és soha többé nem mentek a macska közelébe. Az öreg macska hamarosan éhen pusztult, Am-ba és Ram-ba, a két jó barát pedig még sokáig élt, s nagy megbecsülésnek örvendett az egerek között.

A BÉKA ÉS A HOLLÓ

Békát fogott a holló, csőrébe kapta, s felrepült vele egy háztetőre. Amint zsákmányával letelepedett a tető szélén, a béka hangosan kuncogni kezdett.

– Mit nevetsz, Béka öcsém? – kérdezte a holló.

– Semmi, semmi, kedves Holló nővér – válaszolta a béka –, szóra sem érdemes, csak azon nevettem, hogy milyen szerencsém van. Az apám ugyanis itt lakik, éppen ezen a tetőn. Rendkívül erős, roppant haragos természetű ember. Bizonyosan bosszút állna azon, aki bántani merészelne engem.

A holló bizony nem nagyon örült e szavaknak, s jobbnak látta, ha biztonságosabb helyen fogyasztja el zsákmányát. Átröppent hát a tető másik oldalára, az esőcsatorna mellé. Itt pihent pár pillanatig, s már éppen neki akart kezdeni a lakomának, amikor észrevette, hogy a béka megint jóízűen kuncog.

– Hát most mit nevetsz, Béka öcsém? – kérdezte.

– Semmi, semmi, kedves Holló nővér, szóra sem érdemes – válaszolt a béka. – Csak eszembe jutott, hogy a nagybácsim, aki az apámnál is erősebb, éppen ezen a helyen éldegél. Aligha vinné el szárazon, aki engem bántani merne.

A holló most már nagyon megijedt, s elhatározta, hogy elrepül a tetőről. Így is tett. Csőrébe kapta zsákmányát, s a közeli kút kávájára szállt, s ott letette. Már éppen neki akart kezdeni az evésnek, amikor a béka meg szólalt:

– Amint látom, kedves Holló nővér, nagyon tompa a csőröd. Nem kellene megélesítened, mielőtt enni kezdesz? Nézd csak ott azt a követ! Pompásan megfenhetnéd rajta!

A holló megfogadta tanácsot, a kőhöz reppent, fenni kezdte a csőtét. Amint egy pillanatra hátat fordított a kútnak, a béka nagyot ugrott, s eltűnt a mély vízben.

A holló csak akkor vette észre, hogy a béka eltűnt, mikor már jól megfente a csőrét. Visszareppent a kútkávára, ide nézett, oda nézett, jobbra-balra forgatta a fejét, de a békát csak nem látta sehol.

Végül megsejtette, hogy alighanem a kútban van, s kiáltozni kezdett:

– Béka öcsém, kedves Béka öcsém, már megijedtem, hogy elvesztél! Jó éles a csőröm, gyere ki, hadd egyelek meg!

– Ó, de sajnálom, kedves Holló nővér – válaszolta a béka –, képzeld csak, nem tudok felmászni a kút oldalán. Gyere le értem, ha meg akarsz enni! – szólt, majd lemerült a mély víz fenekére.

MESE AZ OROZSLÁNÉRÓL ÉS A NYÚLRÓL

Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy orozslánpár. A hegy oldalában, egy sötét, sziklás barlangban éltek. Olyan erős, olyan könyörtelen volt mind a kettő, hogy a környék vadjai állandó rettegésben éltek miattuk. Egy napon a hímorozslán valami ennivaló után nézett, s alvó nyúlra bukkant egy szikla mögött. Hatalmas mancsával megragadta, s már éppen fel akarta falni, mikor a nyúl megszólalt:

– Oroszlán úr – mondta –, ismered-e azt a félelmetes állatot, aki lent a völgyben lakik? Óriási nagy és milyen vérszomjas! Talán még nálad is erősebb! Ha akarod, szívesen megmutatom, hogy hol él. Belőle sokkal jobb lakomát csaphatnál, mint belőlem, szegény kis nyúlból.

– Micsoda? – kiáltotta felbőszültén az orozslán. – Azt mered mondani, hogy ezen a vidéken van nálam erősebb, nálam hatalmasabb állat? Nem tudod, hogy én vagyok e hegy ura? Nem tűröm, hogy bárki is kétségbevonja hatalmamot! Tüstént mutasd meg, hogy hol él az a szörnyeteg, meglátod, hogy megbirkózom vele!

– Jaj, Oroszlán úr – siránkozott a nyúl –, azért ne haragudj rám... El sem tudod képzelni, hogy az milyen roppant erős teremtmény! Nagyon kérlek, légy óvatos! A világért ne harcolj vele, még megsebesülnél! Gondold csak meg, milyen szomorúak lennének valamennyien, ha valami bajod történnék!

A nyúl szavai végképp felbőszítették az orozslánt, és most már követelte, hogy mutassa meg, hol él az a rettegett állat. A nyúl ismételten óvta, kérlelte, hogy vigyázzon magára, majd hosszas unszolásra mégis levezette a völgybe egy négyszögletes, félig telt vízgyűjtő medencéhez.

– Nos, Oroszlán úr – suttogta –, ha felkapaszkodsz a medence szélére, és belenézel a vízbe, meglátod azt a hatalmas állatot.

Ezzel hátrább húzódott, az orozslán pedig felugrott a medence peremére, és belenézett a vízbe. A víz szép sima volt, tiszta tükrében meglátta saját fejét.

– Ez ő! – kiáltott a nyúl. – Oroszlán úr, ez ő, egész világosan látom! Nézd, mily félelmetesen villog a szeme! Jaj, vigyázz, nehogy verekedni kezdj vele!

Az oroszlán dühösen járkált fel-alá a medence szélén, szemét tükörképére meresztette, vérfagyasztóan morgott, és fogait vicsorgatta.

– Helyes, Oroszlán úr – vacogott a nyúl –, nagyon örülök, hogy vigyázol magadra. Semmiképpen ne kockáztasd az egyenlőtlen harcot! Itt a parton tökéletes biztonságban vagy, és ha sokáig morogsz, vicsorogsz rá, egész biztosan nagyon meg fog ijedni.

Ezt már nem tudta elviselni az oroszlán. Dühös ordítással nekiugrott tükörképének, és nagy csobbanással eltűnt a vízben. Néhány perc múlva fújva és prüszkölve bukkant fel, megpróbált kimászni a medencéből, de annak fala oly magas és sima volt, hogy sehogyan sem tudott felkapaszkodni rajta. Egy ideig körben úszkált, a nyúl meg kövekkel dobálta, és válogatott szidalmakkal halmozta el. Az oroszlán végül teljesen kifáradt, a medence fenekére süllyedt és megfulladt.

A nyúl elégedetten dörzsölte mellső lábait, s máris azon törte a fejét, hogyan tudná a nőstényoroszlánt is hasonló sorsra juttatni. Volt a közelben egy roppant vastag fal, rég elhagyott, rombadőlt vár külső fala lehetett. A fal közepén nagy, befelé hirtelen szűkülő nyílás tátongott. A nyúl gondosan tanulmányozta a falat, bement a tátongó nyílásba, s a fal túlsó oldalán kibújt a szűk hasadékon át.

Másnap reggel a nőstényoroszlán keresésére indult. Hamarosan rá is akadt, amint éppen fel-alá járkált barlangja előtt, mert nagyon aggódott ura és parancsoló ja eltűnése miatt.

– Jó reggelt, Oroszlán asszony – köszöntötte a nyúl. – Mi történt veled? Hogy lehet az, hogy itt sétálsz barlangod előtt, ahelyett, hogy zsákmányra lesnél a hegyoldalban?

Az oroszlán nem sokat törődött a nyúllal. Haragosan morgott, csapkodott a farkával.

– Feltételezem – folytatta a nyúl –, hogy aggódsz Oroszlán úrért. Nagyon sajnálom, de aligha látod viszont. Tegnap ugyanis volt egy kis vitánk. Mindketten ingerlékeny természetűek vagyunk, végül bírókra mentünk, s bár nem akartam, megsebesítettem. Szegény feje most halva fekszik a völgyben.

Ez a pimasz hetvenkedés úgy felbőszítette az oroszlánt, hogy a nyúlra vetette magát, de az kisiklott mancsai közül. Sebesen rohant lefelé a hegyoldalon, nyomában a dühös oroszlánnal. A nyúl egyenest a falhoz tartott, beugrott a nyílásba, majd szerencsésen kibújt a túlsó oldalon, a kis hasadékon át. Az oroszlán mindig a nyúl nyomában volt, és a düh annyira elvakította, hogy nem vette észre a kelepcét. Gondolkozás nélkül a nyílásba vetette magát ő is, és mielőtt észbe kapott volna, már bennszorult az üregben. Dühösen mocorgott, küszködött, próbált kiszabadulni, de hiába. A nyúl közben átszaladt a fal innenső oldalára, kövekkel dobálta, szidalmazta az oroszlánt, míg bele nem fáradt. Azután elégedetten hazatért.

A nőstényoroszlán pedig hamarosan éhen halt a csapdában.

A KÉT SZOMSZÉD TÖRTÉNETE

Egyszer volt, hol nem volt, volt egy falu, a falu szélén két szomszédos ház. Az egyik ház nagy volt és díszes, a másik kicsi és szegényes. A nagy házban a dölyfös, erőszakos és fősvény gazdag élt, akit Ce-ringnek hívtak, a szegényes házikóban meg a jószívű, szorgalmas, szegény Csam-ba.

Egyszer egy verébpár fészekre talált a szegényember házának eresze alatt, s hamarosan csipogni kezdett náluk egy egész fészekalja fióka. Egy napon a két öreg veréb élelem után ment. Közben az egyik fióka kiesett a fészekből, a szegényember küszöbére hullott, és eltörte a lábát. A szegényember megszánta a vergődő madárkát. Felvette, hogy megnézze, mi baja, és látta, hogy eltört a lába. Bevitte a házba, gondosan helyreigazította, bekötötte a lábát, majd visszatette a fészekbe.

Ez a veréb elvarázsolt tündér volt, és később, mikor felnőtt, visszatért a szegényemberhez egy maggal a csőrében. A szegényember éppen otthon üldögélt, mikor a veréb beröppent és letelepedett az asztalra. A magot az asztal sarkára tette, egyetkettőt csiripelt, és így szólt:

– Ezt a magot azért adom, hogy viszonzzam jószágodat. – Ültesd el kertedben, majd meglátod, mi lesz belőle.

Azután még csiripelt egyet, és huss, elrepült.

A szegényember meg csak álmélkodott, és azt gondolta magában:

– No, ez nem valami nagy ajándék, de mégiscsak szép, hogy egy kismadár hálás akart lenni. Mindenesetre elültetem a magot, ahogy mondta.

Jó porhanyós földet keresett a mának, elültette, azután hamarosan megfeledkezett az egészről. Egy-két nap múlva a mag kicsírázott, kihajtott, szép sudár kalászbba szökkent. A szegényember egy reggel kinézett az ablakon, s ámuldozva látta, hogy a kalászbban magok helyett csodaszép drágakövek csillognak. Örvendezve szedegette ki a drágaköveket, majd elvitte a szomszédos városba, s jó pénzen eladta valamennyit. Ezentúl jólétben, kényelemben élt.

A gazdag ember sehogyan sem értette, miként jutott szegény szomszédja ilyen nagy jómódhoz. Elment Csam-bához, hogy kitudakolja szerencséje titkát. Egy korsó sört vitt neki; gondolta, ivás közben talán könnyebben szóra bírja. Csam-ba azonban nem volt gyanakvó természetű, s a gazdag ember kérdezősködésére sorra elmondta a törött lábú kis madár, a mag és a drágaköveket termő kalász történetét. A gazdag ember visszatért házába, és hosszan töprengett, hogyan húzhatna hasznot a hallottakból.

Következő tavasszal az ő házának eresze alatt is verébfiókák csipogtak. A gazdag ember felmászott a fészekhez, és evőpálcikával kipiszkált a fészekből egy fiókat. Szegény kismadár a gazdag ember házának küszöbére esett, és eltörte a lábát. A gazdag ember felvette a verebet, helyreigazította, bekötötte a lábát, majd visszatette a fészekbe, s közben egyre azt dünnyögte, hogy reméli, a madár emlékezni fog jóságára.

A veréb bizony nem felejtett. Mikor felnőtt, egy szép napon beröppent a gazdag ember házába, s elébe telepedett az asztalra. Egy magot ejtett ki csőréből, egyet-kettőt csiripelt, majd így szólt:

– Ezt a magot azért adom, hogy viszonzozzam jóságodat. Ültess el a kertedben, majd meglátod, mi lesz belőle.

Nagyon megörült a gazdag ember, azt hitte, hogy hamarosan az ő háza előtt is drágaköveket termő kalász fog hajladozni. Nagy gondosan virágágyat készített kertjében, oda ültette el a becses magot. Mindennap kiment kertjébe, hogy megnézzze, kihajtott-e már a csodálatos mag.

Egy-két nap múlva kicsírázott, kihajtott, és szárba szökken. Ce-ring, a gazdag ember, másnap már kora reggel kisetett kertjébe, hogy megnézzze, hátha máris drágakövek villognak a kalászban. Rémülten látta azonban, hogy kalász helyett hatalmas, félelmetes tekintetű ember áll előtte. Ce-ring reszketve kérdezte, hogy kit tiszteljen benne.

– A hiteleződ vagyok, akit te eltettél láb alól – válaszolt az ijesztő ember. – Most eljöttem, hogy behajtsam rajtad követeléseimet!

Ezzel felragadta Ce-ring házát, barmait, földjét, minden tulajdonát és eltűnt. Ce-ring szolgasorsra jutott.

Néhány hónap múlva Csam-ba nagy útra készült. Átadott Ce-ringnek egy zsákocská aranyport, s megkérte, hogy vigyázzon rá.

Ce-ring átvette az aranyat, de nem tudott ellenállni a kísértésnek, s a zsák tartalmát áttöltötte a ládjába, az aranypor helyébe pedig homokot töltött. Így, homokkal várta szomszédja visszatértét.

Néhány nap múlva megérkezett Csam-ba, és kérte Ce-ringet, hogy adja vissza a rábízott jószágot. Ce-ring előhozta a zsákot, és szó nélkül átadta szomszédjának. Mikor Csam-ba belepillantott a zsákba, tüstént észrevette, hogy aranypor helyett homok van benne.

– Hát ez meg mit jelentsen? – kérdezte haragosan. – Megkérek, hogy őrizd meg aranyamat, és te homokot adsz vissza helyette?

A becsstelen szomszéd először csak hallgatott, majd nagy meglepetést színlelt, és egyre csak ezt mondogatta:

– Tiszteletre méltó barátom, ez lett belőle! Tiszteletre méltó barátom, ezzé változott!

Csam-ba sarkon fordult, s hazavitte a homokkal telt zsákot.

Egy-két nap múlva kihirdette, hogy szabad iskolát nyit a falubeli fiúk számára. Ce-ring is elküldte hozzá gyermekét, hogy tanulhasson. Pár nap múlva a szomszédos városba kellett utaznia. Mielőtt elindult, Csam-bára bízta kisfiát, kérte, hogy ügyeljen rá, míg ő visszatér. Alig hogy Ce-ring elment, Csam-ba egy szelídített majmot vásárolt, és betanította a következő mondókára:

– Tiszteletre méltó atyám, ez lett belőlem! Tiszteletre méltó atyám, ezzé változtam!

Ce-ring, utazásáról visszatérve átsétált az iskolaházba, hogy lássa, hogy van, hogyan halad fia a tanulásban. Csam-ba a gyerekek között ült, és tanította őket. Ce-ring körülnézett, de fiát sehol sem látta. Különben nagyon meglepte, hogy a gyerekek között egy majom is ül a padban.

– Hol a fiam? – kérdezte. – És hogy halad a tanulásban?

Csam-ba szó nélkül felemelte a majmot, és szomszédjához vitte.

– Mit jelentsen ez? – kiáltott fel Ce-ring. – Ez nem az én fiam! Hol van a gondjaidra bízott gyermek?

A majom megszólalt:

– Tiszteletre méltó atyám, ez lett belőlem! Tiszteletre méltó atyám, ezzé változtam!

Ce-ringet előntötte a mérég, és felbőszültén támadt szomszédjára, de hiába, a majom tovább makogta a betanult

mondókát.

Ce-ring miután gondolkozott a törtéteken, jobbnak látta visszafizetni az ellopott aranyat, hogy visszakaphassa igazi fiát.

AZ ÖKRÖK TANÚSKODÁSA

Valahol a hegyes vidéken élt egyszer egy gazdag ember. Szép darab szántóföldje volt, amit egymagának kellett megdolgoznia, mert fia nem volt, csak egyetlen lánya.

Egy nap, amikor a gazdag ember éppen szántogatott, arra ment a szomszéd szegényember árván maradt fia. Hazafelé tartott az erdőből, nagy köteg fát cipelt a hátán. A legény megállt a szántóföld szélén, letette a fát, hogy egy kicsit kifújja magát, és odaszólt a szántogató embernek:

– Bácsika! Miért dolgozol itt egymagádban?

– Ó, öcsém – felelte amaz –, sem fiam, sem bátyám nincs, aki segíthetne rajtam.

– Csak ez a baj, bácsika? Add ide az ekét, szántok én helyetted. Te meg csak pihenj a hűvösön.

E szavakkal nekifogott a munkának. Aztán egy kis pihenőt tartott. A gazda rizses tésztával kínálta, és maga is nekilátott az ételnek. Amikor jóllaktak, így szólt a legény:

– Menj csak haza nyugodtan, bácsika. Este gyere elém, mert nem voltam még a házadban, és nem ismerem a járást.

Így is történt. A gazdag ember hazament, a legény pedig még szántott egy ideig. Mikor belefáradt, kifogta a négy ökröt, és kicsapta őket legelni a mezőre.

Lassan besötétedett. A legény felnyalábolt egy köteg szénát, és elindult az ökrökkel a falu felé. A gazdag ember elébe ment, hogy portájára vezesse.

A legény bekötötte az ökröket az istállóba, szalmát vetett alájuk alomnak, és szénát rakott elénk a jászolba.

Elégedetten szemlélte ezt a gazdag ember és elgondolta magában: milyen jó is lenne ilyen segítség a háznál. Dolgos, erős fiatalember, felvirágoztatná a gazdaságot. Elhatározta, hogy a leányát hozzáadja feleségül. Fennhangon pedig így szólt:

– Látom, ügyes, munkaszerető legény vagy, öcsém. Ha mindenben a kezemre jársz, nem bánod meg, mert hozzáadom feleségül a leányomat.

A legény nem szólt semmit, de megörült az ígéretnek, mert nagyon tetszett neki a leány, és úgy látta, hogy az is szíveli őt. Ott maradt a háznál, és szorgalmasan dolgozott tovább. Mind szebben, jobban gyarapodott munkája nyomán a gazdaság.

Telt, múlt az idő. Egyszer így szólt a legény:

– Bácsika, itt az idő, hogy beváltsd ígéretedet!

Hazament a gazdag ember a mezőről, és így szólt a feleségéhez:

– Asszony, készülődj leányunk lakodalmára!

– Már hogy volna itt lakodalom – válaszolta az asszony –, mikor még oda sem ígértük senkinek?

– Úgy gondoltam – mondta az ember –, hogy odaadjuk a szomszéd legénynek, aki minden férfimunkát ellát a ház körül.

– Micsoda? Annak a senkiházinak adjam az egyetlen leányomat? Hiszen úgy nőtt föl, mint a pitypang a réten, se apja, se anyja! Olyan házba adom csak a lányomat, ahol ruha, élelem van elég, semmiben sem szenved szükséget.

– Ó, asszony, ne beszélj így! Sok mindent köszönhetünk ennek a legénynek. Ha itt hagy bennünket, vége a nyugodt életnek, megint magamnak kell művelnem a földet.

De az asszony nem tágított, és most már egész határozottan kijelentette:

– Nem adom ennek az éhenkórásznak a lányomat, és azzal kész!

Gondolta magában a gazdag ember:

„Ha megmondom a fiúnak, hogy nem kapja meg a lányt, akkor faképnél hagy, és én a legnagyobb bajba jutok. Legjobb, ha nem mondom meg neki, hanem amíg lehet, húzom-halasztom a dolgot.”

Így is lett. Mikor a legény ismét emlékeztette ígéretére, így válaszolt:

– Ó, öcsém, nem megy olyan egyszerűen a dolog, mint gondolod! Nagy a család, sok a rokon, akit meg kell hívni a lakodalomra. Még csak rizses kásával sem tudnám most megvendégetni őket, amíg be nem takarítottuk a termést. Le kell aratnod előbb a rizst.

A legény elhallgatott. Megfogadta a szót, és szorgalmasan dolgozott tovább. Learatta a rizst. A munka befejezése után ismét előállt a kérésével. De a gazdag ember megint csak ezt mondta:

– Ó, öcsém, nem megy olyan egyszerűen a dolog, mint gondolod! Cukor nélkül hozzá sem kezdhetünk a lakodalmi ebéd főzéséhez.

Jól tudod, hogy a cukornádat még nem arattuk le, azt kell elvégezni előbb.

A legény szót fogadott. Amikor minden készen volt, újra megismételte a kérését. De a gazda újabb kifogást talált:

– Ó, öcsém, ne légy már olyan türelmetlen! Hiszen nincs elég kenyérünk. Előbb még a búzatermést kell betakarítani!

Ezt is elvégezte a legény, aztán ismét csak megkérdezte, mikor tartják meg végre a lakodalmat.

– Ejnye fiam, hiszen a tavalyi rizs már elfogyott, tudod jól! Nincs más hátra, meg kell várnod a következő aratást.

Gondolta magában a legény:

„A rizs, a cukornád, meg a búza nem érik egy időben. Úgy látszik, a gazda azért húzza-halogatja a lakodalmat, mert bolonddá akar tenni. Majd a falu színe előtt kényszerítem, hogy világos választ adjon. Ha megtagadja a leány kezét, megkeresem az igazságot, még ha a királyi palotáig kell is elmennem érte! Hiszen dolgoztam én eleget ingyen, megérdemlem a jutalmat.”

Egy nap éppen a faluban járt a legény a gazdával, hogy valami ügyet elintézzenek. A piac kellős közepén elkiáltotta magát:

– Bácsika, mikor tartjuk már meg a lakodalmat?

Tele volt a piac emberrel, sokan meghallották, és a gazdag ember fülig vörösödött. Nem térhetett ki az egyenes válasz elől és így szólt:

– Ó, barátaim! Csak nem adom egyetlen lányomat ennek a földhözragadt koldusnak, aki napszámosként dolgozik nálam!

Most aztán tudta már a legény, hányat harangoztak.

– Csúnyán rászédett – gondolta magában –, sőt még meg is szégyenített a falu színe előtt, de ezt nem viszi el szárazon! Sok esztendőszolgálatomért egy garast sem kaptam, és most kiderült, hogy csak ingyen munkásra volt szüksége a gazdának, esze ágában sincs hozzám adni a lányát. Ezért bosszút állok!

Másnap, egész napi szántás után kikötötte a négy ökröt a tűző napra. Azzal távozni akart a mezőről.

Hanem abban az időben még az állatok emberi hangon is tudtak szólni. Megszólaltak hát:

– Ó, te legény, miért kötsz ki bennünket ide, a perzselő napra? Hiszen eddig jól bántál velünk. Egész nap dolgozunk, szakad rólunk a verejték. Miért bánsz így velünk? Mit vétettünk ellened?

– Nem ti vétettetek ellenem, hanem a gazdátok – felelte a legény.
– Hogyan?
– Hát csak úgy, hogy megígérte: nekem adja a lányát, istenesen megdolgoztatott érte, aztán mégse adta.
– Miért nem mégysz panaszra a királyhoz?
– Mert nincs tanúm.
– Menj csak nyugodtan – mondták az ökrök –, mi majd tanúskodunk.

– Emberi hangon fogtok szólni, mint most?
– Nem, nem fogunk beszélni, de anélkül is bebizonyítjuk az igazságot, ha szavunkat megfogadod. Köttess bennünket az istállóba, és hagyd meg, hogy hét napon keresztül se fűvet, se vizet ne adjanak nekünk. A hetedik napon pedig vezessenek a király elé. Tégy elénk annyi fűvet és vizet, amennyi kell, és mondd a királynak a következőt: „Ne egyenek a fűből, ne igyanak a vízből ezek az ökrök, ha igazat beszélek!”

Így is tett a legény. Elment a királyi palotába, megállt a király előtt, és így szólt:

– Ó király! Tégy igazságot! Egy bizonyos gazdag ember nekem ígérte feleségül a lányát. Úgy megdolgoztatott, mint egy állatot, fizetésül egyetlen garast sem adott, most pedig visszavonta a szavát.

– Van-e tanúd, aki ezt bizonyítani tudja?
– Van, királyom. Két ökör.
– Ökrök? Hát tudnak az ökrök emberi hangon beszélni?
– Nem tudnak, de azért bebizonyíthatják, hogy igazat beszéltem-e, vagy sem. Köttess be, ó király, az ökröket egy istállóba. Hét napig se vizet, se fűvet ne adass nekik. Hetedik nap vezettes magad elé engem az ökrökkel együtt. Meglásd: mindaddig nem nyúlnak az eléjük tett fűhöz és vízhez, amíg nem hiszel a szavamnak.

A király a minisztereihez fordult: – Rendezzék el a dolgot, hogy csalás ne essék, tiszteletre méltó miniszterek.

A miniszterek elmentek az ökrökért, és bekötötték őket a király istállójába.

De volt az istállóban egy harmadik ökör is, csonka szarvú, levágott farkú. Az úgy járt, hogy egy alkalommal kárba ment, és letaposta a rizsvetést. Megharagudott ezért rá a gazda, és

mérgében utána hajított egy kezeügyébe eső dorongot, eltalálta az ökröt, és letörte az egyik szarvát. Egy más alkalommal ugyanez az ökör a búzavetést taposta össze, és a gazda egy sarlót vágott utána. Olyan szerencsétlenül repült a sarló, hogy éppen a farkát csapta le az ökörnek. Ezt a félszarvú, farkatlan ökröt pedig elnevezték Csonkasutának.

Mikor az istálló bezáródott a miniszter mögött, így szólt Csonkasuta a társaihoz:

– Mi az, mi történt? Kifordult a világ a négy sarkából? Miért nem engednek szabadon bennünket?

– Megígértük a legénynek – felelték a többiek –, hogy tanúskodunk mellette. Hét napig sem vizet nem iszunk, sem fűvet nem eszünk, és a hetedik nap csak akkor nyúlunk az ételhez, ha a király elhiszi, hogy a legény igazat beszórt.

– Hát én bizony nem vagyok olyan bolond, mint ti – mondta a Csonkasuta –, ha engem szabadon bocsátanak, nemhogy a fűvet, de még a követ is megeszem!

– Ugyan ne tégy már ilyet! Jól tudod, hogy a legény úgy bánt velünk, mintha apánk és anyánk volna egyszerre!

– Az igaz – felelte Csonkasuta –, de azért mégsem teszem meg neki azt a szívességet, hogy ne egyem, ha kiengednek innen. Már csak azért sem, mert azon a „Csonkasuta” csúfnéven szólít mindig.

Időről időre bement a legény az istállóba, hogy meglátogassa pártfogóit, és megkérdezte:

– Hogy s mint vagytok, ökrök?

– Mi még csak megvolnánk – felelték –, de a te dolgod rosszul áll.

– Miért?

– Azt mondta a Csonkasuta, ha őt szabadon bocsátják, nem hogy a fűvet, de még a követ is megeszi.

– Jaj, mit tegyek, ha így áll a dolog? Meneküljek el a királyi igazságszolgáltatás elől?

– Dehogyan menekülj! Ha majd ott a király előtt észrevesszük, hogy bele akar harapni a fűbe, vagy vizet akar inni, az éles szarvunkkal kétfelől felemeljük a fejét. Ha pedig látod, hogy mindnyájan felemeljük a fejünket, mondd ezt a királynak: „Azért emelik az ökrök a fejüket a nap felé, mert azt is tanúnak hívják az igazság mellett!”

Eljött végre a hetedik nap. A király magához hívatta minisztereit, és kivezettette az ökröket egy fűben és vízben gazdag, kövér legelőre.

Csonkasuta mindjárt bele akart harapni a szép harmatos fűbe, de a többiek felemelték a fejét hegyes szarvaikkal.

A király a legényhez fordult:

– Fiam, miért néznek ezek az ökrök mind a nap felé?

– Azért, ó király, mert az éltető napot hívják tanúságtételre igazam mellett.

A király elálmélkodott ezen a csodán, és így szólt minisztereihez:

– Mivel ezek az okatlan állatok bebizonyították, hogy a fiú igazat beszélt, gondoskodjatok róla, tiszteletre méltó miniszterek, hogy megkapja a gazdag ember lányát.

Így, az ökrök segítségével a fiú elnyerte a gazdag ember leányát. Hiába berzenkedett, oda kellett adnia.

A fiatalok pedig boldogan élnek még ma is, ha meg nem haltak.

AZ OKOS LEÁNY

Élt egyszer, valamikor régen egy király, úgy hívták, hogy Gszalthub. Volt neki egy híres és bölcs minisztere, egy bizonyos Ridvágsz. Ennek volt hét fia. Hat megnősült, a hetediknek azonban nem találtak feleséget. Töprengeni kezdett a miniszter:

„Lassan megöregszem, itt az ideje, hogy a legkisebb fiamnak is szép feleséget keressek.” Élt a város lakói között egy szerzetes, annak elmesélte gondját-baját:

– Jó atyám, a legkisebb fiam még nem nősült meg, s nem tudom, kit vehetne el. Menj világgá, s ha találsz egy szép, csinos okos, tiszta múltú leányt, aki a fiam szíve szerint való lesz, kérd meg a számára.

A szerzetes megígérte, hogy így fog cselekedni. Sokat vándorolt, keresgélt, míg egyszer Siritita országában megpillantott ötszáz leányt. Éppen a fák tetejéről szedtek szép virágokat, hogy Buddhának jámbor koszorút készítsenek. Ahogy a szerzetes meglátta őket, nyomukba szegődött. Egyszer csak egy csermely állta útjukat. Úgy gázoltak át, hogy mind levetették csizmájukat, csak egy lány tartotta magán. Ahogy mentek tovább, nagyobb folyón kellett átlábolniok. A leányok mind levetették ruhájukat, és úgy mentek a vízbe, megint csak az az egy leány nem vetkőzött le. Egy idő múlva a lányok egy erdőbe értek. A lányok felmászta a fák tetejére, és onnan szakítottak virágokat az, az egy azonban a földön tépett virágokat, és többet talált a többieknél.

A szerzetes odament hozzá, és megszólította:

– Ha megkérdezném tőled azt, amit nem értek, szívesen válaszolnál-e rá?

– Ha nem értesz valamit, csak kérdezd bátran – válaszolt a lány.

– Mikor átgázoltatok a csermelyen, és a többiek mezítláb mentek át, mondd, mért cselekedtél te másként?

– Nem olyan nagyon meglepő a kérdésed. Ha szárazföldön járunk, járás közben látjuk, hogy a lábunk alatt van-e tövis, kavics vagy homok, s a veszélyes helyekre óvatosan ügyelve, kikerüljük őket. De hogy mi van a víz mélyén, azt nem láthatjuk. Ha tuskére,

mérges kígyóra, hernyóra lépnék, felsebeznék lábamat. Ezért nem vettem le a csizmámat.

– És mért gázoltál ruhástól a vízbe?

– Minden lány szép is, meg csúnya is. Ha valaki ruhátlanul meglát, arról, ami szép, nem beszél, de megszólja azt, ami csúf rajtam, ezért nem vetkőztem le.

– Hát a fára miért nem másztál fel?

– Mi sem egyszerűbb. Ha felmászom a fára, és a fa ága letörik, összetöröm magam. Biztosabb hát a földön.

Ez a lány pedig Rabgszalrgyal király öccsének volt a gyermeke. A herceget valami régi vétsége miatt száműzték, azért jött ebbe az országba.

A szerzetes megkérdezte tőle:

– Mondd, te felettebb okos, bölcs leány, élnek-e a szüleid?

– Igen, atyám, élnek.

– Akkor vezess el hozzájuk!

Mikor a kapuhoz értek, a leány bement, és elmondta szüleinek, hogy egy szerzetes kíván apjával beszélni. A leány atyja megjelent az ajtóban, és kölcsönösen üdvözölték egymást.

– Ez a lány a te lányod?

– Az enyém.

– És férjnél van-e már?

– Nem atyám, még nincs férjnél.

– Ismersz-e Mnyanjódban egy Ridvágsz nevű minisztert, uram?

– Régi ismerősöm.

– Van ennek a miniszternek egy fia, szép termetű és szeretetre méltó. Megkérem számára leányodat.

– Ha leányom is úgy akarja, legyen kívánságod szerint.

A szerzetes visszaküldte egyik kísérőjét Mnyanjódba egy levéllel. Ott tüstént előkészítették a menyasszonyi kocsit, lovat, meg a többi holmit, majd elindultak Sirititába. Egy hírnököt küldtek előre, aki megrendezte a leánykérő ünnepséget. Nemsokára megtartották az eljegyzést, és hamarosan indultak is vissza Mnyanjódba. Ekkor a lány anyja a násznép füle hallatára így szólt a lányhoz:

– Mától kezdve mindig szép ruhát olts magadra, gyermekem, finom ételeket egyél, s naphosszat nézz a tükörbe.

A lány megígérte, hogy anyja parancsa szerint fog cselekedni. Az após ugyan elszomorodott ezen, de hát mit volt mit tennie, ha már így történt. Kölcsönösen elbúcsúztak, és a násznép útrakelt hazafelé.

Útközben egy szép nyári fészerre találtak. A többiek, akik előre mentek, már beszállásolták magukat a fészerbe. Mikor az új menyasszony odaérkezett, figyelmeztette apósát, hogy nem lesz jó a fészertől megszállni, gyorsan menjenek ki a mezőre. Úgy is tettek mindannyian, ahogy a lány mondta, és kimentek a mezőre. Néhány szolga azonban vállat vont, és bent maradt, ahol már elhelyezkedett. Nemsokára ökrök és lovak jöttek arra, az oszlopokhoz dörgölöztek, a fészert összeomlott, s a bent tartózkodókra rázuhant a tető. Az após látta, hogy a menyé az életét mentette meg, és kezdte jobban megszeretni.

Ahogy mentek, hazafelé igyekezve egy vízmosás került útjukba. Alján egy kis víz állt. Mikor a menyasszony odaérkezett, azt tanácsolta, rögtön menjenek tovább, nem jó, ha itt maradnak. Alighogy odábbálltak, hatalmas felhőszakadás tört ki, és nagy árvíz öntötte el a vízmosást. Az após meglepődött, hogy megint csak a menyé mentette meg az életét.

Tovább hajtottak, s hamarosan haza értek. A rokonság már várta, és nagy örömmel üdvözölte őket. Gazdag lakodalmat csaptak, éjjel nappal folyt a vigasság. Mikor a lakodalmas nép hazatért, a miniszter összehívta menyéit:

– Én már megöregedtem, nehezemre esik a munka. A ház vagyonát rátok kell bíznom. Ki vállalná magára közületek a kamrakulcs őrzését?

Az idősebb menyék közül éjjük sem akarta elvállalni, csak a legfiatalabb. A családfő tehát átadta a kulcsokat, és ő úgy igyekezett, hogy a következő napokban elsőnek keljen fel. Kiseperete és fellocsolta az egész házat, majd elkészítette a reggelit, és apósának, anyósának meg a többieknek sorban felszolgált. Aztán a szolgáltnak és munkásoknak adott enni. Csak amikor minden munkát elvégzett, akkor evett maga is. Mindig így tett, úgyhogy apósa hamarosan meggyőződött róla, hogy a menyé nem valami hitvány teremtés. De hát miért nem cselekszik anyja utasítása szerint? Meg is kérdezte:

– Mikor házatoktól eljöttünk, anyád azt mondta, hogy mindig szép ruhákat hordjál, finom ételeket egyél, és állandóan nézzed magadat a tükörben. Miért nem cselekszel a parancsa szerint?

A menyé így válaszolt:

– Anyám tanácsa, hogy szép ruhákat viseljek, azt jelentette: mindig gondozzam és óvjam a ruháimat, mert ünnepnap idegenek jönnek, és azok a ruhákat veszik szemügyre. Hogy mindig ízes ételeket egyek, az meg nemcsak azt jelentette, hogy készítsék finom ételeket, hanem hogy csak akkor egyem, amikor már mindenki evett, mert addigra úgy megéhezem, hogy mindenfajta étel ízletes lesz számomra. Az meg, hogy nézegessem magam a tükörben, annyit jelentett, hogy elsőnek keljek fel, seperjem ki, és locsoljam fel a háztájat és a szobákat, hozzam rendbe a szőnyegeket, és végezzem el a többi munkát is tisztességesen. Mert a ház az asszony tükre. Ezek voltak anyám tanácsai.

A miniszter szemében még csak jobban növekedett a menyé, rábízta hát az egész háztartást mindenki örömére és nagy meglepődésére.

Történt egyszer, hogy a madarak, akik a tenger egy csodálatos szigetén rizst szoktak enni, kalászkokkal a csőrükben húztak el a palota felett. Röptükben leejtettek egyet, és az a palota elé hullott. Az emberek elvitték a rizskalászt a királynak. Az úgy találta, hogy igen jó fajta rizs, bizonyára jó lesz orvosságnak, el kell vetni. Szétosztotta hát a magokat egyenkint a miniszterek között, hogy vessék el. A leány apósa is kapott egy keveset, és amikor hazatért, azt is a menyére bízta. A fiatalasszony jó, termékeny földbe vetette a néhány szem rizst. A mag szépen fejlődött, és kiváló termést hozott.

Megbetegedett egyszer a király felesége. Az orvosok megmondták, hogy a királynő csak akkor gyógyulhat meg, ha a tenger szigetéről való rizsből ehetik. A királynak eszébe jutott, hogy valamikor szétosztotta azt a bizonyos tengersiziget rizst a miniszterei között, összehívta hát őket, és megkérdezte tőlük, mi történt a rizzsel.

Az egyik azt válaszolta, hogy elvetette, de nem nőtt ki, a másik meg, hogy megették az egerek. A lány apósa hazament, és megkérdezte menyét, megnőtt-e az elvetett rizs, mert a király feleségének orvosság kell.

– Az elvetett rizs szépen fejlődött – válaszolta az asszonyka. – Nem egy embert, de az egész országot meg lehet gyógyítani vele.

A miniszter a rizs egy részét odaadta a királynak, aki nyomban elkészítette a királynőnek az orvosságot, s az hamarosan meg is gyógyult tőle. Nagyon hálás volt a király, és bőséges jutalomban részesítette a minisztert.

Abban az időben Siritita és Mnyanjod királyai haragban voltak, és állandóan viszálykodtak egymással. Elhatározta hát egyszer Siritita királya, hogy kifürkészi, van-e Mnyanjod királyának eszes, bölcs, okos minisztere. Követet menesztett Mnyanjodba, egy kancát és egy csikót küldött vele. A csikó és anyja tökéletesen hasonlítottak egymásra, egyszínűek voltak, és semmi különbség sem volt közöttük. Az üzenet így szólt:

„Mondják meg, hogy melyik az anyaállat és melyik a csikaja.” A király és a miniszterek jól megnézték mind a kettőt, de egyik sem tudott különbséget tenni közöttük. A mi miniszterünk hazament és töviről-hegyire elmondta menyének, hogyan próbálták megoldani a talányt.

– Mi sem könnyebb ennél – volt kész a válasszal az asszonyka. – A két kanca elé egy időben finom szénát kell rakni. Az anyaállat a csikójának fogja odatolni a szénát.

A miniszter elmondta a királynak menyé üzenetét. A király próbát tett, és a kancák elé vetette a szénát. Rögtön elvált, hogy melyik az anyakanca és melyik a csikója. A választ megadták a követnek. Az nyomban hazaindult, és részletesen beszámolt királyának a talány megfejtéséről.

Hamarosan újabb követet küldött; két teljesen egyforma nagyságú és alakú kígyót hozott magával. A kérdés most az volt, hogy melyik a nőstény, melyik a hím. Összegyűltek a király és főurai, de nem tudták eldönteni. A miniszter otthon megint megkérdezte a menyét.

– Puha gyapotot kell készíteni – tanácsolta a fiatalasszony –, terítsétek le, és tegyétek rá a kígyókat. A nőstény mozdulatlanul fog feküdni, a hím meg nem tud majd megmaradni rajta. Ebből megtudjátok, hogy melyik a nőstény, melyik a hím. Mert a nőstény szereti a puhát, a hímnek meg olyan a természete, hogy nem tudja elviselni, így hát nem marad meg rajta.

A miniszter továbbadta ezt a megfejtést is a királynak. Úgy tettek, ahogy a lány mondta, és valóban kitűnt, hogy melyik a nőstény, melyik a hím. A követ megerősítette, hogy nem tévedtek. Nagyon megörült ennek a király, és rengeteg drágakővel ajándékozta meg a miniszterét.

De a szomszédos király csak nem tudott beletörődni a kudarcba. Legközelebb egy kétöles fadarabot küldött, mely végig egyforma vastag volt, s nem volt rajta sem csomó, sem ágnak nyoma. A kérdés az volt, hogy találják ki, melyik a felső és melyik az alsó része. A király és miniszterei megint összejöttek, tanácskoztak, de nem jutottak eredményre. A fiatalasszony ismét megadta a választ:

– Egyszerű dolog ez – válaszolta –, ha meg akarjátok tudni, hogy melyik az alsó és melyik a felső része, tegyétek a vízbe, a gyökér felőli része kissé alá fog merülni, a teteje meg kiemelkedik.

Az após továbbadta az újabb tanácsot is a királynak. Az megfogadta, s így megfejtették a talányt.

A követ hazament, és mindenről részletesen tudósította királyát. A király sok drágakövet adott neki azzal, hogy vigye el Mnyanjod királyának, ezentúl jó barátságban lesznek, mert valóban van eszes és bölcs minisztere.

Mnyanjod királya igen nagyon örvendezett, hogy így fordultak a dolgok, és megkérdezte a minisztertől, hogyan fejtette meg a talányokat. Az öreg bevallotta, hogy bizony nem ő fejtette meg a talányokat, hanem a menyé.

A királynak tetszett a fiatalasszony találékonysága és úgy rendelkezett, hogy attól a naptól kezdve hűgává fogadja, és hercegi rangra emeli.

AZ ARANYÁSÓ HANGYÁK

Messze-messze, a nagy hegyeken túl, élt egyszer egy fejedelem, úgy hívták, hogy Khrithob. Volt neki egy szépséges szép leánya: Napsugár. A szomszédos hatalmas országban élt egy miniszter, annak meg egy fia volt. Történt egyszer, hogy a miniszter megkérte a fejedelem lányát a fia számára. A fejedelem a leányáért igen nagy árat kívánt: száz véka árpát kéretési italért, ötven vékát lakodalmi italért és ezerkilencszáz ezüstöt móringtonak. De bármilyen sokat kért is a fejedelem, a miniszter egyetlen éjszaka előteremtette. Ezután ő követelte a lány hozományát, mégpedig tiszta aranyból. Nagyon elszomorodott ezen a fejedelem, mert nem tudta, hogy honnan vegye a töméntelen aranyat. Sürgősen összehívta a nemeseket, országának minden alattvalóját, és próbát tett velük. Kihirdette, hogy akinek aranya van, az hozza el, ad helyette ezüstöt, mert az ország súlyos bajba került. De egy morzsányi nem sok, annyi arany sem gyűlt össze. Ekkor a fővezér azt mondta:

– Ó, fejedelem! Csak a tó mélyéről szerezhethünk aranyat. De ember erre képtelen. A hangyák viszont értik a módját, hogyan kell a víz közepébe eljutni.

– Hogyan tudnánk előcsalni a föld mélyéből a hangyakirályt? – kérdezte tőle a fejedelem.

– Valahogyan el kell érnünk, hogy essék az eső. Akkor a hangyák mindig előjönnek a bolyból. Meg kellene fogni közülük egyet, és ráparancsolni, hogy mutassa meg, hol-merre van a királyuk.

Abban az időben a magas himalájai hegyóriások övezte egyik távoli völgyben élt egy remete. A fejedelem követet küldött hozzá, mert tudta, hogy képes esőt varázsolni. Úgy is lett. Ahogy az első csepp eső lehullott, a fővezér mindjárt körülnézett a tágas mezőn. Talált is néhány jókora hangyát. Bevitte őket a városba a fejedelem elé.

– Mutassátok meg, hogy hol van a királyotok, mert különben nagy bajba kerül a bolyotok!

Véletlenül maga a hangyakirály is ott volt az elfogott hangyák között. S rögvest meg is kérdezte a fejedelemtől, mit akar tőle.

A fejedelem azt válaszolta:

– Hangyák királya! Hívd össze tüstént az alattvalóidat, és parancsold meg nekik, hogy a tó mélyéről hozzanak elő egy halom aranyat. Ha megteszed, nem bánod meg! De ha az arany nem lesz itt egy hónapon belül, mindannyiukat megsemmisítelek!

A jószívű hangyakirály rábólintott, és összehívta a hangyák nagygyűlését. Vagy kétezer hangyát vitt magával a tó partjára. Ott minden egyesnek a derekára selyemfonalat kötött, majd elindította őket a tó közepe felé. A hangyák egy-egy váltásra fél mérő aranyat hoztak elő, s ezt egy hónapon át cselekedték. Akkorra összegyűlt annyi, amennyit a fejedelem kért. Ő nagyon megörült ennek, és liszttel meg vajjal ajándékozta meg a hangyákat. Mondják, azóta olyan szűk a hangyák dereka, amióta a hangyakirály rájuk kötötte a selyemfonalat.

A fejedelem pedig aranyművest hívatott, aki az aranyból füzéreket, nyakláncokat, melltűket készített. A száz lánykérő hét szerencsemondóval, hét dobossal, hét furulyással és három előtáncossal hamarosan be is vonult Khrithob fejedelem várába. Az ünnepség hét álló napig tartott. Akkor megérkezett a miniszter és a fia, s előhozták a menyasszonyt meg a sok aranyholmit. A lakodalom újabb hét napig tartott, és azontúl a fejedelem meg a miniszter mindig jó barátságban éltek.

Ám alighogy a vendégsereg eltávozott, a szomszédos birodalom királya megtámadta a fejedelmet. A rengeteg sok katona éppen ott táborozott, ahol nemrég a lakomát tartották. Csahogy nekik nem volt mit enniük. Amikor már teljesen eluralkodott köztük az éhínség, a furfangos hangyakirály előhozattatta alattvalóival a töméntelen rizst, melyet a nagy vendégeskedés után gyűjtöttek össze. Odaadták a katonáknak, és a sereg ember mind jóllakott tőle. Megkérdezte ekkor a hadvezér a hangyákat:

– Ugyan honnan hoztátok ezt a rengeteg főtt rizst, ti apró hangyák?

– Nagy úr! – válaszolták a hangyák. – Ebben az országban hatalmas a fejedelem. Nemrég tartotta meg leánya lakodalmát, amelyen akkora világraszóló lakomát csaptak, hogy pusztán csak a rizsből is ennyi maradék volt az ünnepség után.

Elcsodálkozott ezen a hadvezér, és így szólt katonáihoz:

– Ennek a hatalmas fejedelemnek bizonyára töméntelen lehet a katonája és erős a birodalma! Jobb, ha békével távozunk, még mielőtt mi húzzuk a csatában a rövidebbet!

Össze is szedte a seregét, és mindannyian hazatértek otthonukba.

A CSODALATOS DRÁGAKŐ

Rég elmúlt időben, számtalan, méretlen, ésszel fel nem érhető korszakkal ezelőtt Dzambuiglingben egy Gócsa nevű király uralkodott ötszáz fejedelem felett. Bár ötszáz felesége és palotaágyasa volt, mégsem volt gyermeke. Hiába fohászzkodott a Naphoz, a Holdhoz meg a többi istenséghez, az idő elmúlt felette és nem született gyermeke. Nagyon elkeseredett és így töprengett:

„Nincs egyetlen gyermekem sem. Egy szép napon életem elemésztődik, a fejedelmek nem fognak egymásra hallgatni, viszálykodás tör ki köztük és ez ártani fog az országnak.”

Magába roskadt és kezét arcára szorítva üldögélt.

Történt ekkor, hogy egy istenség, aki ismerte a király gondolatait, álmában így szólt hozzá:

– Kívül a palotán, az erdő mélyén él két remete. Az egyik teste fénylik, mint az arany. Ha eléje járulsz, és meg tudod kérlelni, fiaddá fog újjászületni.

A király hamarosan felébredt és elment az erdőbe, ahol a két remete tartózkodott. Mikor találkozott velük, kérlelni kezdte őket:

– Nincs királyi családomnak örököse, szülessél újjá az én családomban, oltsd magadra nemzetségemet!

A remete megígérte, hogy úgy lesz. Mikor a másik remete is felajánlotta, hogy a király nemzetségében fog újjászületni, a király nagyon megörült és őt is megkérte, hogy jöjjön világra újra az ő családjában, majd hazament.

Egy idő múlva az arányló színű remete ideje elérkezett és a király első feleségének méhében született újjá. Bölcs asszonyoktól megtudták, hogy gyermek fog születni, azt is, hogy fiú lesz. Ettől fogva a király nagy tiszteletben tartotta feleségét. Mikor letelt a kilenc hónap, egy arányló színű, kék fürtű, formás fiucska jött a világra. A király nagyon boldog volt, megülték a születési ünnepet, a jók megvizsgálták az előjeleket és elnevezték a fiút Erény Forrásának. Hamarosan megint terhes lett a király egyik felesége, s a másik remete az ő méhében született újjá. Nemsokára sor került a születési ünnepra, a jók megvizsgálták az előjeleket és elnevezték Bűnök Forrásának. A király gyengéden szerette fiát és

télen-nyáron, ősszel-tavasszal másutt épített neki palotát. A fiúk felnőttek és járatosak lettek a tizennyolc fajta bölcsességben és tudományban. Egy szép napon Erény Forrása így szólt a királyhoz:

– Elmegyek világgá.

Mikor a szülők meghallották, hogy elmegy világgá, megparancsolták, hogy seperjék fel az országutakat, emeljenek kegyes emlékműveket, szórjanak virágokat, égessenek tömjént, és egyéb előkészületeket végezzenek. Erény Forrása felszállt a hétfajta drágakővel ékesített elefántra. A harangok megkondultak, az üstdobok feldübörögtek, felhangzott a gong és cimbalom. Százezer ember gyűlt össze és mind kivonult a város szélére. A sokaság az út két oldalán épült kunyhók tetején bámészkodott anélkül, hogy a szeme elfáradt volna.

– Olyan ez a pompa és ragyogás, akár Brahnia istené! – kiáltozták.

Ahogy ment, mendegélt Erény Forrása, rongyos ruhájú, alamizsnás szilkét hordozó koldusokat látott, akik hangos szóval egy kis adományért esedeztek. Megkérdezte tőlük, miért szenvednek ilyen nyomorban. Egyesek azt válaszolták, hogy nincsenek szüleik, nemzetségük, gyermekeik, rokonaik, ezért nyomorognak. Mások azt felelték, hogy régóta betegek, és nem gyógyultak meg, azért ilyen szerencsétlenek. Voltak, akik azt mondták, hogy eljegyzésükkor rablók elrabolták, mindenükből kifosztották és koldusokká tették őket. Mikor Erény Forrása ezt végighallgatta, könnyei patakzani kezdtek.

Nem messze mészárosokat látott, akik élőlényeket vágtak le, bőrt csereztek, vagy vágtak apróra.

– Szent ég! Mit csinálnak itt ezek? – kérdezte.

– Már apáink, nagyapáink nemzedéke is ehhez hasonló gyilkos munkát végzett: ha nem így cselekednénk, miből tengetnénk életünket? – válaszolták.^{13}

Erény Forrása nagyon elszégyellte magát, nem bírta tovább nézni és tovább ment. Ahogy egy kicsivel tovább jutott, látta, hogy miután a parasztok felszántották a földet, rengeteg hernyó jött, sok madár meg mérgeskígyó, és felzabálták az egész termést. Megkérdezte tőlük, mit csinálnak. Azok elmondták, hogy miután megszántották és megforgatták a földet, elvetették a barázdába a

magot és az kinőtt, a király kiveti rájuk adóját, és mindannyian elszegényednek.

Még jobban elszégyellte magát Erény Forrása. Hogy odább ment, ismét embereket látott, ezek tört állítottak, a megfogott madarakat a tőrből kivették, hogy ne tudjanak elszökni. A madarak szálnalmas hangot hallattak, és rettentően féltek.

Kérdésére, hogy mit csinálnak, elmondták, hogy ősidőktől fogva ilyen hóhércmunkával tartják fenn életüket. Erény Forrása ennek hallatára nagyon elszomorodott.

Ismét kissé távolabb, útjában halászokkal találkozott, akik hálókát vetettek ki, sok halat fogtak és a parton halomba rakták, de a halak onnan visszaugráltak. Őket is megkérdezte, hogy mit művelnek. Elmondták, hogy régtől fogva nem végezhetnek más munkát s így csak halászattal szerezhetik meg betevő falatjukat.

Mindezek hallatára Erény Forrása elgondolkozott magában:

„Ezek a teremtések szegénységük miatt ruházatukért, táplálékukért ilyen alantas munkát végeznek, ha meg életüknek vége szakad, egyenest a hármias pokolba zuhannak és az örök sötétségben bolyonganak anélkül, hogy ütme számukra a szabadulás órája.”

Visszatérve a palotába, éjjel-nappal töprengett és szomorkodott ezen, míg végül apja elé járult:

- Apám, kéréssem lenne, kérlek, teljesítsd!
- Mondd el, fiam, úgy teszek, ahogy kéred.

– Atyám! Én nemrég világot jártam és sok embert láttam, akik mind megszenvednek öltözetükért és táplálékukért. Egyesek gyilkolnak, mások csalnak és mindenféle erkölcstelen dolgot művelnek. Szeretnék alamizsnát osztani közöttük. Kegyeskedj a kedvemért megengedni, hogy kincstáradból adományt oszthassak a szegényeknek.

– A kedvedért a rengeteg felhalmozott drágaköveimet, az egész kincstáramat rendelkezésedre bocsátom. Miért ne hallgatnám meg kérésedet?

Miután Erény Forrása elnyerte apja engedélyét, kihirdette, hogy gyűjtsék össze az ország minden lakosát, mert a herceg nagy adományozásra készül.

Szerzetesek, brahminok, koldusok, védtelenek és betegek töltötték be az utakat. Száz, háromszáz, négyszáz, ötszáz, ezer mérföldről is eljöttek. Voltak ott kétezer, háromezer, négyezer, öt- sőt tízezer mérföld távolságból is. Úgy gyűltek, mint a felhők, s mindenki kívánsága szerint kapott: ruhát, akik ruhát kívántak, aranyat, ezüstöt, mindenfajta ékkövet, házasállatokat, kocsikat, hordszékeket, legelőket, szántókat, háziállatokat, mindenki szüksége szerint.

Már hosszú idő eltelt, s csak jöttek az adományokért. A kincstár már egyharmadára kiürült. A kincstárnok jelentette a királynak:

– Fiaid a kincstárból osztja az ajándékokat s már egyharmadig kiürült. A megmaradt kétharmadból hogyan kívánod fedezni a további adományokat és a vásárlásokat?

– Úgy szeretem fiamat, hogy nem tudom megtagadni tőle akár kincstáram kiürítését sem – válaszolta a király.

Jó ideig folyt tovább az adományozás, a kincstár kétharmada elfogyott, csak egyharmada maradt meg. A kincstárnok megint jelentette a királynak, s ismét megkérdezte, hogy ezután miből kíván adományokat adni és kiadásokat fedezni?

– Nagyon kedves nekem az én fiam, nem tudom szavamat megszegni, de tedd meg te az én nevemben a megfelelő intézkedéseket, hogy véget vessél ennek és használj olyan eszközöket, hogy ne kerüljek képtelen helyzetbe.

A kincstárnok a király utasítása értelmében bezárta a kincstár ajtaját és elment munkája után.

A koldusok ekkor Erény Forrása elé járultak:

– Több ízben nem találtuk a kincstárnokot és nem nyitották ki a kincstár ajtaját. S ha jön is a kincstárnok, nem ajándékoz meg minket kívánságunk szerint.

Erény Forrása töprengeni kezdett:

– Ha ez így van, bizonyára nem a kincstárnoktól, hanem atyámtól jött az utasítás. Valóban nem helyes, hogy a fiú kiürítse atyja kincstárát. De hát mit kell tennem, hogy annyi kincset szerezzek, amennyire szükség van, s amennyivel hasznára lehetek az embereknek?

Érdeklődni kezdett hát az emberektől:

– Mit kell az evilági életben cselekednünk, hogy annyi kincsre tegyünk szert, ami sohasem tud elfogyani?

Egyesek azt tanácsolták, hogy ha nagy szántóföldeket bevet, sok vagyonhoz juthat, mások azt mondták, hogy ha állatokat nevel, azok hasznot hajtanak és sok pénzt szerezhetsz; voltak, akik azt javasolták, hogy ha a tengerre megy drágakövekért, sok kincset találhat. Erény Forrása hallgatta-hallgatta ezeket:

– Szántás, pásztorkodás, vagy a messzi utakon való kereskedés nem az én hivatásom, a tengeri utazás még az egyetlen, ami nekem való. – Szüleihez fordult hát: – Sok kincset fogok hozni a tengerről és abból a szegényeknek olyan ajándékot adok, amilyenre szükségük van. Engedjétek meg, hogy elinduljak a tengeri útra, kincset keresni.

Mikor szülei meghallották ezt, fájdalmukba belebetegedtek.

– A szegény emberek ész nélkül teszik kockára életüket, egészségüket, ha világgá mennek. De miben szűkölködsz te, hogy ilyen gondolatod támadt? Ha meg óhajtod ajándékozni őket, vidd el az összes kincseket, ami itthon van. Nem jó dolog a tengerre menni. A tengeren hullámok, örvények, víziszörnyek, félelmetes sárkányok, démonok és hasonló rémségek fenyegetnek. A rengeteg veszélyből igen nehéz megmenekülni. Mi hiányzik neked, hogy még életedet is kockára teszed? Ne gondold ilyen képtelenségre, maradj itthon – kértelték szülei.

Erény Forrása végighallgatta mindezeket, majd fogadalmat tett: „Addig, amíg tervemet nem hajthatom végre, arccal a földre borulva fekszem szüleim előtt és nem kelek fel onnan.”

– Atyám és anyám, tudjátok meg – szólt szüleihez –, míg nem tehetek elhatározásom szerint, arccal a földre borulva fekszem és el nem mozdulok innen.

Nagyon elszomorodtak ezen szülei, összegyűjtötték a rokonságot s az ismerősöket és hosszasan megbeszélték a tengeri utazást.

– Remény nélkül áldoztunk tizenkét éven át az isteneknek, míg tebenned egy isten született fiammá. Ne hagyj itt minket, inkább vegyél magadhoz táplálékot.

Így beszéltek az első, a második napon, egészen a hetedikig, különféle érvekkel igyekeztek meggyőzni Erény Forrását, de nem hallgatott rájuk. Mivel tántoríthatatlan volt, a szülők egyre jobban megrémültek és tanakodni kezdtek:

– A fiú születésétől a mai napig egyetlenegyszer sem tapasztaltuk, hogy megmásította volna elhatározását. Ha elmegy a tengerre, talán még visszatérhet, ha nem megy el, egy héten belül örökre megválunk tőle.

Elhatározták hát, hadd menjen. Odamentek a fiúhoz, megragadták kezét és kérlelni kezdték:

– Egyél, kívánságod teljesük, beleegyezünk, hogy elutazzál.

Erény Forrása felkelt, ételt-italt vett magához, majd felkészült a nagy útra. Sok embert megszólított:

– A tengerre megyek kincset gyűjteni. Aki velem akar jönni közületek, csatlakozzék hozzám. Én gondoskodom vezetőről, és a felszerelést is én adom.

Élt abban az időben az országban ötszáz kereskedő. Ezek elmondták, hogy éppen a tengerre igyekeznek drágakövekért. Hozzászegődtek hát és felkészültek az útra. Volt az országban akkor egy öreg ember, aki jól ismerte az utat, régen nemegyszer járt a tengeren. A királyfi elment hozzá is:

– Szükségem van arra, hogy tengeri utamra egy jártas ember is velünk jöjjön. Te is készülj fel.

– Nagyon öreg vagyok már, nem látok a szememmel, nem tudok elmenni – válaszolta az öreg vezető.

Elment hát a királyfi az apjához:

– Van itt öreg vezető, aki nemegyszer járt már azelőtt a tengeren és jól ismeri az utat. Parancsold meg neki, hogy jöjjön velem tengerjárásom útmutatójaként – kérte. A király maga ment el az öreghez és megszólította:

– A királyfi a tengerre akar menni. Én megmondtam neki, hogy nem tanácsos elindulni, de nem hallgat tanácsomra. Menj hát el vele vezetőnek.

– Öregségemre megvakultam a két szememre, de ha a király most ezt parancsolja, parancsát nem szeghetem meg – válaszolta az öreg.

Mikor a király visszatért a palotába, megkérdezte, hogy ki akar a fiával a tengerre utazni. Bűnök Forrása herceg kérte, hogy bátyjával mehessen. A király azt gondolta, hogy bárki másnál hasznosabb, ha az öccse megy vele, és beleegyezett.

A király háromezer uncia aranyat vett magához. Ezer unciáért hajót vásárolt, kétezerért meg különféle felszereléseket szerzett be, majd elindult. A király, a királynő meg a többiek mind kikísérték.

Hamarosan elértek a tengerpartra és hajóra szálltak. A hét kötelet megerősítették, majd a szél felé fordították a hajót. Ekkor a herceg az útra készülő kereskedőkhöz fordult.

– A tengeren sok veszély leselkedik. Igen sokan vannak, akik vissza akartak jönni, de nagyon kevesen, akik vissza is tértek. Ezért azok, akikben a legkisebb kétely is él, még innen térjenek vissza. De ha kockára teszik egészségüket, életüket, lemondanak a szüleik, gyerekeik, feleségük és ismerőseik társaságáról – ha elérünk a drágakövek szigetére és épségben visszatérünk onnan, hetedíziglen nem fognak szűkölködni.

Így szólt és elvágott egy kötelet, majd így folytatta egy héten keresztül minden nap és mindig elvágott egy-egy kötelet. Azután a szél felé fordította a vitorlaárbcot, és máris nyílsebesen suhantak.

Mikor elértek a drágakövek szigetére, a királyfi, aki igen járatos volt a drágakövek megkülönböztetésében, kioktatta őket a jó és rossz drágakő közötti különbségről, s az emberek elmentek drágakövek után kutatni, ő meg a vezetővel egy csónakba szállt és otthagya a többieket.

Már jókora utat megtettek, mikor a vezető megkérdezte:

- Itt egy fehér sziklát kellene látni, látod-e?
- Valami hasonlót látok – válaszolta a királyfi.
- Ez az ezüsthegy.

Tovább haladtak és egy idő múlva ismét megkérdezte:

- Itt egy kék hegynek kell lennie, látod?
- Látok valami ilyet.
- Ez a lapis-lazuli drágakő hegye.

Ismét mentek egy darabot.

- Itt egy sárga hegynek kell felbukkannia, látod?
- Látszik valami sárgaság, mintha hegy volna.

Elmentek az aranyhegy lábához, leültek az aranyhomokra és ekkor ismét megszólalt a vezető:

– Én már öreg vagyok, nem tudok tovább menni, eljött az utolsó órám, de te csak menj tovább. Rá kell találnod a Hét Drágakő Várára.^{14} Ha a vár kapuja be van zárva, kell lennie a kapu közepén

egy gyémántkoppantónak, avval üsd meg a kaput, ötszáz tündér jön majd ki drágakövekkel, hogy megajándékozzon. Lesz köztük egy tündér, aki kék drágakövet hoz eléd. Ez lesz a Minden Kívánságot Teljesítő Csintamani Kő.^{15} Erősen fogd meg, nehogy elillanjon. Azután vedd el, amit a többi tündér hoz. De légy teljesen ura érzékeidnek és ne szólj hozzájuk. Erőm végére értem, ha itt meghalok, hálával emlékezzél meg rólam, csontjaimat temesd el ezen a helyen és menj utadra.

Így szólt a vezető és hamarosan beteljesedett órája. Erény Forrása eltemette csontjait az aranyhomokba, majd tanácsa szerint nekiindult és hamarosan elérkezett a Hét Drágakő Várához. A kapu erősen be volt zárva. Megfogta a kapu közepén levő gyémántkoppantót, megverte az ajtót és az magától kinyílt, ötszáz tündér jött ki rajta egymás után. Mind drágaköveket hoztak ajándékul. Az élen haladó tündér egy kék drágakövet tartott a kezében. Ahogy az öreg vezető tanácsolta, a királyfi elvette, elrejtette a ruhájába, majd tüstént visszafordult.

Miután a királyfitól elváltak, Bűnök Forrása herceg megparancsola a kereskedőknek, hogy szedjenek össze minél több drágakövet. Annyit szedtek össze, hogy a hajók mind elsüllyedtek, egy sem bukkant fel közülük. Egyedül Erény Forrása hajója nem merült el, mert nála volt a Minden Kívánságot Teljesítő Csintamani Drágakő. Bűnök Forrása félelmében Erény Forrásához kiáltott, hogy mentse meg őt. A herceg megragadta öccsét és átgázolt a tengeren. Mikor a szárazföldre értek, Bűnök Forrása így szólt bátyjához:

– Mi ketten testvérek, otthagytuk szüleinket, hogy tengerre szálljunk és kincseket találjunk, de nem szereztünk semmit, mert mindent elvesztettünk. Én szégyellek üres kézzel hazamenni.

– Miért kellene szégyenkezned? – válaszolt az egyeneslelkű Erény Forrása. – Hiszen én szereztem drágaköveket.

Bűnök Forrása megkérte, hogy mutassa meg, milyen drágaköveket talált. Erény Forrása kibontotta ruháját és megmutatta a drágaköveket. Mikor öccse meglátta, így gondolkozott magában:

„Bár egyaránt gyermekei vagyunk szüleinknek, mégis bátyámat szerették és engem nem kedveltek. Aztán együtt indultunk a kincskereső útra. Bátyám most drágaköveket visz magával haza, én meg semmit sem szereztem. Ha így megyek haza, szüleim még úgy

sem fognak szeretni, mint eddig. Álmában elteszem láb alól bátyámat, elveszem tőle a drágaköveket és odább állok. Ha szüleim kérdeznak, azt fogom mondani, hogy elsüllyedt a tengeren.”

Majd bátyjához fordult:

– Mivel nálunk, testvéreknél drágakő van, nem lenne helyes, hogy egyszerre aludjunk, őrködjünk felváltva, míg a másikunk alszik.

A bátyja beleegyezett és a két testvér felváltva virrasztot. Először a bátyára került az őrködés sora. Már régen elmúlt a váltás ideje, de az öccs nem ébredt fel, a bátya tovább virrasztott hát. Végre az öccs nagy nehezen felcihelődött, s Erények Forrása a hosszú virrasztástól kimerülve mélyen elaludt. Bűnök Forrása akkor bement az erdőbe, két rövid tövist hozott onnan, és egyenként kiszúrta bátyja álomban járó szemeit. Majd magához vette a drágaköveket és elmenekült.

Erény Forrása felriadt.

– Rablók támadtak meg! – kiáltott, de senki nem válaszolt, csak egy fa szelleme suttopta:

– Bűnök Forrása herceg fosztott ki.

Erény Forrásának elviselhetetlenül fájt a szeme, úgy hogy hangosan kiáltozott és csúszva vonszolta tovább magát. Egy idő múlva érkezett Lisibar ország közelébe s ott találkozott egy gulyással, aki ötszáz marháját legeltette. Az állatok közül kivált a vezérbika, s mikor meglátta, hogy a királyfi vak, nyelvével nyaldosta szemeit. Majd összesereglett a jószág, odajött a pásztor is, és meglátta, hogy egy ember fetreng a földön. Megvizsgálta és megállapította, hogy tövissel szúrták ki a szemét. Óvatosan eltávolította a két tövist és bevitte Erény Forrását házába. Tejjel és faggyúval bekente a sebeket, ételt adott neki és ápolta. Néhány nap alatt a seb a gondos ápolástól gyógyulásnak indult, és a herceg tovább akart indulni. De a gulyás nem engedte el. Később, mikor a sebek meggyógyultak, elhatározta, hogy most már elindul Onir városába. A pásztor elkísérte egészen a város határáig, s ott a herceg megkérte, adja oda neki lantját. A pásztor oda is ajándékozta.

A herceg pedig muzsikált, énekelt és verseket adott elő olyan szép hangon, hogy sokan hallgatták és ellátták étellel-itallal. Hamarosan ötszáz koldus csatlakozott hozzá, akiket mind ő táplált.

Történt egyszer, hogy a királyi liget egyik őrre arra járt, meghallotta a muzsikát és igen megtetszett neki. Megszólította:

- El tudnál jönni a ligetembe a kertet őrizni és ott muzsikálni?
- Nem tudok – válaszolt a herceg – mert vak vagyok.

De az őr csak erősködött:

– Ha nem is látsz, egy magas fa tetejére csengőt erősítünk zsinegen, s ha meghallod a madarak hangját, elég lesz, ha meghúzod a zsineget. Gyere csak el a ligetbe.

Elszegődött hát a herceg a ligetbe és ott folytatta a muzsikálást.

Közben Bűnök Forrása hazaérkezett. Megkérdezte tőle a király, hol van a bátyja és a többi kereskedő. Bűnök Forrása kész volt a válasszal:

– Erény Forrása bátyám és a többi kereskedő túl sok drágakövet szerzett, nagyon megterhelték a hajókat, és elsüllyedtek a tengeren. Egyedül nekem sikerült megmenekülnöm.

A szülők ennek hallatára ájultan estek össze. Az ország többi lakosának is, amikor meghallották a hírt, a fájdalomtól és megdöbbenéstől elszorult a szíve. A király és a királynő bánatában fájdalmasan felkiáltott:

– Mi történt volna, Bűnök Forrása herceg, ha bátyáddal együtt te is elvesztél volna!

Még amikor Erény Forrása herceg otthon volt, felnevelt egy madarat. A király most így szólt a madárhoz:

– Erény Forrása herceg elment a tengerre kincset keresni és ott elsüllyedt a hajója. Menj felkutatására és kiáltozd: „Erény Forrása!”

Majd egy levelet írt és a madár nyakára erősítette. A madár elindult, sok helyet beröpült és keresett, kutatott. Egyszer csak meghallotta a herceg hangját a ligetben. Leszállt, meglátta és odament hozzá. A herceg is felismerte a madár hangját, leoldotta a levelet és felolvastatta magának. Majd válaszlevelet írt és részletesen beszámolt arról, hogyan veszejtette el Bűnök Forrása a tövisekkel szembe világát.

Lisibar királyának volt egy lánya, az egész világon nem lehetett hozzá fogható találni. Mikor a királylány a ligetben sétált, jártában-keltében találkozott az ott üldögélő herceggel, akinek a haja bozontos, arca könnyes, ruhája rongyos volt. A királylány leült eléje s úgy megszerette, hogy mozdulni sem akart mellőle. Mikor eljött az

ebéd ideje, a király hívatta, de a lány kérte, hozzák ki ételét, mert nem megy be apjához. Mikor kihozták az ebédet, meg akarta osztani a herceggel, de az szabadkozott:

– Én csak egy vak koldus vagyok. Nem illik nekem a király lányával együtt étkezni; szégyenkeznék, ha a király fülébe jutna.

De a királylány csak erőltette:

– Ha nem eszel velem, én sem eszem egy falatot sem.

Hosszú ideig vitatkoztak így, míg végül is együtt megebédeltek. Majd szépen elbeszélgettek, s a királylány úgy belészeretett, hogy nem akart elmozdulni mellőle. Lassan közelgett az alkonyat, a király hívta haza a lányt. De az visszaüzent:

– Ennek a liget-őrnek a felesége szeretnék lenni és senki más nem követek. Kérem a királyt, ne másítsa meg ezt a kívánságomat.

Mikor a király meghallotta az üzenetet, nem szegült ellene, de felettébb elcsodálkozott, hiszen a lányt Gócsa király már megkérte menyének. S most, hogy a herceg nem tért vissza a tengerről, egy ilyen koldusnak akar a felesége lenni. Hiszen szégyent hoz a családjára, s a király sem járhat többé emelt fővel. Furcsa dolog ez, gondolta, de mikor újból üzent neki, a lány megint azt válaszolta, hogy nem változtatja meg előbbi elhatározását és nem jön.

A király nagyon szerette leányát, nem kényszerítette hát, hanem eléjük ment és mindkettőjüket bevezette a palotába, ahol férj és feleség lettek.

Néhány nap múlva azonban a királylány egész nap elmaradt és csak éjjel tért haza. A hercegben feltámadt a féltékenység és így szólt feleségéhez:

– Te akartál a feleségem lenni, azért kötöttünk házasságot. Most nappal mindig elmegy és csak éjszaka térsz vissza. Bizonyára azért, mert valaki más jár a fejedben.

De a lány esküt tett:

– Egyedül csak te rád gondolok, másra még egy hajszálnyit sem, így igaz ez, ahogy mondom. Ha szavaim igazak, lássál az egyik szemedre.

És a herceg az egyik szemére azonnal látni kezdett. Ezután a beszélgetés után megkérdezte a királylány, hogy kik a szülei és hol van a hazája.

– Hallattál már egy Gócsa nevű királyról?

- Hallottam.
- Nos, ő az én atyám. Hát Erény Forrása hercegről hallottál-e?
- Igen, hallottam.
- No hát Erény Forrása herceg én vagyok.

A felesége alig jutott szóhoz: – De hát hogyan kerültél ebbe a nyomorúságos helyzetbe?

Miután a herceg töviről hegyire elmesélte, hogyan is történt, megkérdezte:

– Ha most találkoznál Bűnök Forrásával, aki olyat tett, amire az egész világon senki sem lenne képes, kiszúrta szemedet, mondd, mit tennél?

– Bár Bűnök Forrása fosztott meg szemem világától, én a legkisebb mértékben sem haragszom reá, és nincs bennem iránta ellenséges indulat.

A felesége hitetlenkedett:

– Nagyon nehéz azt elhinni, hogy nem gyűlölöd, aki ilyen kárt tett benned. Nem őszinte szavak ezek.

– Bennem Bűnök Forrása herceg iránt nincs egy hajszálnyi hosszúvágy sem! – válaszolta a herceg. – Így igazak a szavaim s ha igazak, lássak a másik szememre is.

Amint ezt kimondta, a másik szeme is kitisztult és látott vele. Ahogy a herceg visszanyerte két szeme világát, alakja és külseje szebb lett mindenkinél. A felesége boldogan járult a király elé:

– Atyám, király, ismered te Gócsa fiát, Erény Forrása herceget?

– Ismerem.

– Óhajtja a király látni őt?

– Hol láthatnám én a herceget? – kérdezte a király.

– Nem más ő, mint akihez férjhez mentem.

A király csak nevetett:

„Megőrült ez a lány, vagy az eszét vesztette, hiszen a herceg nem tért vissza tengeri útjáról. És most azt mondja, hogy ez a koldus Erény Forrása herceg.”

– Ha nem hiszed, nézd meg magad – kérte a királylány. A király elment, megnézte és valóban felismerte a herceget.

– Bocsáss meg, hogy hibáztam, hogy nem jöttem rá rögtön, és nem ismertelek fel! – mentegetőzött. Titokban kikísérte a herceget az országútra és kihirdette, hogy Erény Forrása herceg épp most

érkezett meg a tengerről. Maguk a miniszterek sietlek eléje, bevonultak a palotába és kihirdették, hogy épp most adták hozzá feleségül a királylányt.

Közben a madár a levéllel visszaröpült a herceg országába. Mikor a levelet felolvasták és megtudták, hogy Erény Forrása herceg életben van, Bűnök Forrását azonnal börtönbe csukták, majd követet küldtek Lisibar királyához.

„Megtudtam – írta a király – hogy az én fiam, Erény Forrása országodba érkezett és nagy nyomoruságban él. Nagyon zokon veszem, hogy eddig nem küldted haza. Adj neki elefántokat és lovakat. Ha nem így teszel, magam megyek érte.”

Közben Erény Forrása nem felejtkezett meg a pásztorról. Megkérte Lisibar királyát, hogy elefántokat, lovakat, ruhát, házat, földet, legelőt, aranyat, ezüstöt, drágakövet, szolgákat, szolgálókat és munkásokat ajándékozzon neki, tegye egyszer s mindenkorra boldoggá és gazdaggá. Majd megérkezett Gócsa király követe is. Lisibar királya ötszáz drágakővel ékesített elefántot, ötszáz szolgát, ötszáz fiatal szolgálólányt és ötszáz kocsit rendelt melléjük. A király maga, a miniszterek és sok ezer főnyi tömeg adták a kíséretet, a zenészek meg különféle hangszereken játszottak.

Követ ment előre, így Gócsa király, a felesége és az udvar a herceg elé vonult. Mikor találkoztak, a fiú leszállt hátraslováról, mélyen meghajolt szülei előtt, átölelték és jókívánságokkal halmozták el egymást, majd zene hangjai között vonultak a palotához.

Ahogy odaértek, Erény Forrása kérdezősködött Bűnök Forrása után. Elmondták, hogy börtönbe csukták. Rögtön kérte, hogy bocsássák szabadon.

– Olyan nagy bűnt követett el, hogy nem lehet szabadon engedni – válaszolták.

– Ha nem engedik szabadon, nem lépek be a palotába – jelentette ki a herceg. Így hát szabadon bocsátották.

Bűnök Forrása herceg mélyen meghajolt bátyja előtt, majd hozzásietett és a két testvér átölelte egymást. Mindenki elcsodálkozott, hogy Erény Forrása még kedvesebben bánik öccsével, mint azelőtt. Mikor bementek a palotába, megkérdezte tőle, hogy hol van a Csintamani Kő.

– Idefelé jövet az úton elrejtettem egy gödörbe.

Érte küldtek a mondott helyre, de nem találták. Elment hát velük Erény Forrása, és amint arra a helyre ért, azonnal megtalálta és magához vette a Csintamani Követ. Mikor minden drágakövet megtaláltak, visszatért a palotába és mind az ötszáz fejedelemnek ajándékozott egyet-egyet, csak a Csintamani Követ tarotta meg. Kezébe vette és így imádkozott:

– Ha ez a drágakő valóban a Minden Kívánságot Teljesítő Csintamani Kő, teremjen szüleim trónusa fölé egy hétfajta drágakővel díszített baldachin.

És azonnal ott termett. Majd folytatta:

– Azelőtt a királyi kincstárból és a miniszterek kincstárból ajándékokat osztottam, pótlódjék most a hiány és legyen a kincstár ismét tele.– A kincstár felé nyújtotta a Csintamani Követ és az összes kincstárak megteltek drágakövekkel.

Majd harangszóval kihirdette:

– Mától kezdve hét napig Erény Forrása a hétfajta drágakő esőjét hullatja alá, mindenki gyűjtse össze!

Erény Forrása ezután illatos vízben megmosakodott, új és tiszta ruhát öltött magára, majd a Minden Kívánságot Teljesítő Csintamani Követ a zászló hegyére erősítette, füstölőt vett a kezébe, meghajolt a négy égtáj felé és így szólott:

– Ha ez valóban a Minden Kívánságot Teljesítő Csintamani Kő, hulljon alá minden, amit csak kívánnak az emberek.

Azonnal felhők emelkedtek a négy égtáj felől, s a felhőkből fújó szél minden osztatlanságot elsepert. Majd bőséges eső hullott, amely elmosta a port, azután százfajta különböző ízes étel esett alá, majd ruhák és annyi drágakő, hogy az egész ország megtelt vele.

Ekkor mindenkinek a lelke hasonlatossá lett a drágakőhöz és az aranyhoz, s a herceg prédikálni kezdett:

– Minden szükségeset megkaptatok kívánságotok szerint, s megváltatok a szegénységtől. Hozzátok mindannyian összhangba testeteket, szavaitokat és lelketeket. Törekedjete a Tíz Erény útjára.

És mindenki igyekezett a tanítás szerint a Tíz Erényt megvalósítani. Bűnt nem követtek el, s haláluk után a mennyországban születtek újjá.

MONGOL MESÉK

MODZSIGIR ÉS A HÉT KODZSIGIR

Réges-régen, itt ezen a földön, Indiától keletre, Mongóliától délnyugatra, Khangszi császár uralkodása idején, a Szamárfülű kán országában, élt a hét ostoba, gonosz Kodzsigir és a leleményes, derék Modzsigir.

A hét Kodzsigir nagyon haragudott Modzsigirra, és meg akarta ölni. Egyszer, amikor a Modzsigir távol volt, felgyújtották a házát. Amikor Modzsigir hazajött, látta, hogy a háza teljesen leégett. Tudta, hogy csakis a hét Kodzsigir gyújthatta fel. A hamut és az üszköt egy nagy zsákba rakta, vállára vette, és elindult a Szamárfülű kán városába. A városban egyenest a piacra ment, vállán a zsákkal.

– Mit viszel a zsákban? – kérdezték tőle az emberek.

– Aranyat, ezüstöt – mondta. – Ha megnézitek, hamuvá lesz, ha meglátjátok, üszökké.

Útközben egy gazdag emberrel találkozott.

– Mutasd, mit viszel a zsákban – mondta a gazdag ember.

– Aranyat, ezüstöt. Ha megnézed, hamuvá lesz, ha meglátod, üszökké. Nem mutatom meg.

– Mutasd! – mondja a gazdag ember. – Ha hamu és üszök lesz belőle, helyette arannyal, ezüsttel töltöm meg a zsácodat.

Erre már megmutatta Modzsigir, és a gazdag ember látta: merő hamu és üszök van a zsákban.

– Gonosz dolog ez! Üszköt, hamut csináltál az aranyból, ezüstből. – Hanem szavának kellett állnia: arannyal, ezüsttel szízig megtöltötte a zsákot.

Otthon aztán kérdi Modzsigirtól a hét Kodzsigir:

– Modzsigir, hol szerezted ezt a sok aranyat, ezüstöt?

– Azt kiabáltam, hogy elégett a házam, a hamvát és az üszkét aranyért, ezüstért elcserélem, és ahogy a piacon végigmentem, mindenki vett belőle.

Erre a Kodzsigirok, mind a heten, felgyújtották a házukat, a hamut és az üszköt zsákba tették, vállukra vették, és elindultak a kán piacára.

– Felgyújtott házból való üszköt és hamut cserélünk aranyért, ezüstért! – kiabálták.

– Hamuért, üszökért aranyat, ezüstöt ki adott már? – kérdik az emberek és az egyik ütni, a másik verni kezdte őket. Mert csak most értették meg Modzsigir hazugságát, és rajtuk vették meg az árát.

Ahogy visszatértek, haragjukban Modzsigir tehenét megölték. Amikor megjött a Modzsigir tehene, belső részét inge alá dugta, és útnak indult. Útközben hét szürke kopasz tevéet látott. Mind a hetet pirosra festette, és tovább ment. Később egy öreg emberrel találkozott.

– Hét szürke kopasz tevéet nem láttál-e? – kérdi az öreg.

– Nem! Hét szürke kopasz tevéet nem láttam, de láttam hét vörös kopasz tevéet, itt a közelben.

– Hazudsz! Hét szürke kopasz tevének kell lennie!

– Fogadjunk. Ha a hét tevé vörös, akkor az enyém, ha pedig szürke, akkor a tied!

Odamentek: hét vörös kopasz tevéet találtak. Modzsigir fogta a kötőfékjüket, és elindult velük hazafelé.

– Modzsigir, hol szerezted ezt a hét vörös kopasz tevéet? – kérdi a hét Kodzsigir.

– Azt kiabáltam, hogy egy leölt tehen belső részeit elcserélem hét élő vörös tevéért, és az emberek ráálltak a cserére.

– Mi is ezt csináljuk! – mondták egymásnak a Kodzsigirok. Mindjárt le is ölték a tehenüket, belső részeit ingük alá dugták, és elindultak.

– Leölt tehen belső részeit elcseréljük hét vörös kopasz tevéért! – kiabálták. De az emberek most is kinevették, sőt a végén még jól el is verték őket.

Ahogy hazaértek, mondják a Modzsigirnak:

– Becsaptál bennünket! Most megölünk.

Azzal megfogták és megkötözték Modzsigirt. Egy lakatlan pusztába vitték, magas fa tetejére kötötték, azután elindultak tűzrevalót keresni, mert meg akarták égetni Modzsigirt.

Miközben Modzsigir magatehetetlenül vergődött a fa tetején, egy szép öltözetű, szemfájós öregember vágatott felé, kék selyemruhában, szögsárga lovon, bambuszból való botos pányvát cipelve, ezüst tűzszer számmal és késsel az övében.

– Miért kötözték fel a magas fa csúcsára? – kérdezte az öreg.

– Ó, én csak jókedvemben ülök itt, mert itt a fa tetején gyógyultam meg a betegségemből.

– Milyen betegségből gyógyultál ki ezen a fán? – kérdezte az öreg.

– A szemem fáj! Ez pedig olyan fa, amelyik elúzi a szembetegséget. Jó sokáig ültem itt. Most már semmi baja a szememnek. Egyébként nézd meg magad: látsz valami bajt a szememen?

– Nem látok semmit a szemedben – mondta az öreg. – Nem mehetnék fel én is a fára? Az én szemem is beteg.

– Hová igyekszel? – tudakolta Modzsigir.

– Elkóborolt lovaimat keresem.

– Majd én megkeresem a lovaiddat, aztán visszajövök. Te meg csak ülj addig a fán, és gyógyítsd a szemedet. Most pedig szabadíts ki, hadd jöjjenek le.

Az öreg kiszabadította Modzsigirt, az pedig felkötözte az öregot a magas fa tetejébe. Aztán felült az öreg lovára, nagyot fütttyentett, és elvágatott.

Közben a Kodzsigirok hét irányból megérkeztek, és tüzet raktak a fa tövében.

– Ne bántsatok! Én egy szembajos öregember vagyok! – kiabált az öreg.

– Ó, ó! Ez rettenetes! Modzsigir megint kifogott rajtunk – kiabált a hét Kodzsigir, és feloldotta az öregember kötelékeit.

Egyszer csak szögsárga lovon vágatva, megérkezett Modzsigir.

– Honnan kerültél így vissza? – kérdezte tőle a hét Kodzsigir.

– Ahogy ti alám gyújtottatok, én a felszálló füsttel a magasba szálltam, felhőre ültem, és a Sárkánykirályhoz mentem. E Sárkánykirály éppen most osztja szét a vagyonát. Mindenkinek nyerges, kantáros lovat ad. Még akárhány nyerges ló vár gazdájára. Gyorsan menjetek oda, és vegyétek azokat.

– Hová menjünk? Merre menjünk? – kérdik a Kodzsigirok.

– Gyertek csak utánam! – mondta a Modzsigir, és a hét Kodzsigir ment utána.

Egy nagy tenger partjára értek.

– No, az egyik fogjon egy pálcát, és menjen előre. Ott beljebb már a Sárkánykirály birodalma van. Amikor odaért, intsen. Aztán ti is

menjetek után.

Erre az egyik Kodzsigir egy hosszú pálcát ragadott, és elindult, neki a tengernek. De csak egyet-kettőt lépett, máris elvesztette a lába alól a földet, a pálca pedig hol felbukkant, hol eltűnt a vízben. A hét Kodzsigir azt hitte, hogy nekik int.

Nekivágtak hát a tengernek, és mind egy szálig vízbe vesztek.

Modzsigir pedig hazament, és attól fogva nem kellett félnie a hét Kodzsigirtől.

A SZEGÉNY GYÖKÉRSZEDŐ FIÚ

Volt egyszer egy szegény fiú, aki gyökérszedésből tartotta fenn magát.

Egyszer egy zsák gyökérrel hazafelé ment éppen, amikor odalépett hozzá egy sárga róka.

– Ó, te szegény gyökérszedő fiú! Mentsd meg az életemet! A kán három vadászával találkoztam. Engem kergetnek. Meg akarnak ölni.

Megszánta a szegény gyökérszedő fiú:

– Bújj be a gyökeres zsákom fenekébe! – mondta.

A gyökérszedő fiú rárakta a gyökereket, és a tele zsákkal, mintha mi sem történt volna, ment tovább.

Jön ám a kán három vadásza:

– Te szegény gyökérszedő fiú, nem láttad erre a sárga rókát?

– Nem láttam!

– Nincs a te zsákodban? Hogy tudtál ma ilyen sok gyökeret összeszedni? Öntsd csak ki belőle a földre! – mondják neki.

A fiú a tetejéről kiöntött egy kicsit. A vadászok látták, hogy csak gyökér van benne. Tovább rohantak.

A sárga róka kibújt a zsákból:

– Drága, jó ember vagy! Majd még viszonzni fogom a jóságodat! – mondta, és elment.

A sárga róka egyenesen Khormuszda kánhoz ment.

– Add feleségül a lányodat az én kánom fiához! – mondta. – Három óriási ragadozót hozunk majd ajándékba.

Megegyeztek. A róka futott a szegény gyökérszedő fiúhoz:

– No, megkértem a számodra Khormuszda kán leányát. Ide ígérte. Most három óriás ragadozót kell ajándékba küldenünk. Hanem gondod se legyen rá! Majd én elintézem!

A sárga róka a tizenöt fejű gonosz fekete manguszhoz futott. Mondja a mangusznak:

– No, megkértem számodra Khormuszda kán lányát. Három óriási ragadozót kell ajándékba küldened. Khormuszda kán elhozza majd a leányát, és nagy lakomát csapunk. Csakhogy attól tartok, hogy Khormuszda kánék megijednek a sok fejedtől, és nem adják

hozzád a lányukat. Ezért mondjuk nekik azt, hogy a szegény gyökérszedő fiú a vőlegény.

A mangusz nagyon megörült.

– Ameddig Khormuszda kánék el nem mennek, én hová bújjak? – kérdezte.

– A borjúállás mellett jobbra egy nagy vermet ásunk, belsejét kibéleljük abaposztóval, beszegjük selyemmel, megrakjuk enni-innivalóval. Majd ha a kánék elmentek, kieresztünk – mondja a ravasz sárga róka.

A borjúállás mellett jobbra tízőles vermet ástak, belsejét elrendezték, megrakták sok enni-innivalóval. A mangusz elbújt benne, a róka pedig hatalmas görgelékkővel betömte a verem száját és elfutott.

Ahogy ment, nagy csapat bogár követte.

Jött egy medve:

– Mit keresel te erre? – kérdezte.

– Khormuszda kánék férjhez adják a leányukat, és nagy lakomát csapnak. Meghagyták, hogy minden állatot gyűjtsék össze. Látod ezt a sok apró bogarat? Ezek is velem jönnek.

A medve elhitte, és a ravasz sárga rókával tartott.

Közben egy oroszlánal találkoztak.

– Ó, oroszlán! Mit unatkozol itt hiába? Gyere inkább Khormuszdaék lakodalmába. Meghagyták nekem, hogy minden állatot gyűjtsék össze.

Az oroszlán elhitte, és közéjük állt.

Mentükben egy tigrissel találkoztak. A róka ugyanazt mondta neki, mint a másik kettőnek, és a három óriás ragadozó vele ment Khormuszda udvarához, ahol aztán megfogták, és egy háromemeletes vasépületbe zárták őket. A róka pedig a szegény gyökérszedő fiúhoz futott:

– Menj a mangusz házba, húzd fel az ünneplő csizmáját, és öltözz fel díszesen! Khormuszda kán leánya nemsokára megérkezik.

A szegény gyökérszedő gyerek és a ravasz sárga róka elment a mangusz házba. A szegény gyökérszedő gyerek meg lábára húzta az ünneplő csizmát, és felöltözött.

Amíg az ünnepi lakomára készülődtek, megérkezett Khormuszda kán leánya. Nagy lakomát csaptak. Amikor eljött már a hazatérés

ideje, mondja a ravasz sárga róka a gyökérszedő fiúnak:

– Ha Khormuszda kán azt kérdezi tőled, hogy hány lovad van, mondd: tizenötezer! Ha azt kérdezi, hány birkád van, mondd: tizenötezer! Ha azt kérdezi, hogy hány tevéd van, mondd: tizenötezer! Ha azt kérdezi, hogy hány kecskéd van, mondd: tizenötezer! Ha pedig megkérdi, hogy hány marhád van, mondd: ötezer! Ha pedig megkérdi, hogy a marhád miért olyan kevés és megtudakoltad-e az okát a tudós lámától, mondd, hogy megtudakoltad, és azt felelték, hogy a borjúállás mellett jobbra egy ördög lakik, az pusztítja a marhát.

Khormuszda kán csakugyan megkérdezte a szegény gyökérszedő fiútól:

– No fiam! Hány lovad van?

– Tizenötezer!

– Hány juhod van?

– Tizenötezer!

– Hány tevéd van?

– Tizenötezer!

– Hány kecskéd van?

– Tizenötezer!

– Hány marhád van?

– Ötezer!

– Miért olyan kevés a marhád? Talán nem szaporodik?

Megtudakoltad már a tudósoktól fiam?

– Megtudakoltam – mondta a szegény gyökérszedő fiú a kánnak.

– Az felelték, hogy a borjúállás mellett jobbra egy ördög lakik, az pusztítja a marhát.

– Jól van, fiam! Vonulj el onnan sebesen! Én majd villámot bocsátok a borjúállásod mellé – mondta, és egész kíséretével hazatért.

A szegény gyökérszedő fiú pedig, aki mit sem tudott a föld alatt bújó manguszról, jó messzire elvonult. Felhő támadt, és nagy áradást okozott. Dörgött az ég, és a borjúállás mellé háromszor becsapott a villám, és elpusztította a gonosz manguszt.

A gyökérszedő fiú feleségül vette Khormuszda kán leányát, és békességben-nyugalomban éledegélt.

BAKARASZ NAGYSZAKÁLL

Élt nagyon régen egy ember, akit úgy hívtak, hogy Bakarasz nagyszakáll. Volt neki egy vadkecske szarvából való pipatisztítója, egy tevebőrből való dohányos zacskója és két lova. Az egyiket, a szögsárgát a forgószél sem érte utol, a másikat, a tarka sárgát a fergeteg sem érthette el.

– Feleségül veszem a kán leányát! – mondta egyszer Bakarasz nagyszakáll. A forgószélnél gyorsabb lovára ült, a vadkecske szarvából való pipatisztítót az övébe dugta, a tevebőrből való dohányos zacskóját az övébe akasztotta, és elindult északkelet felé.

Találkozott egy nyúllal.

– Hová mégy? – kérdezte Bakarasztól.

– Megyek, elrablóm a kán lányát.

– Olyat kívánsz, amit nem lehet.

– Mi közöd hozzá? – mondta Bakarasz. Pipatisztítójával elkapta a nyulat, és a dohányos zacskójába dugta. Ment tovább.

Később egy rókával találkozott.

– Hová mégy, Bakarasz nagyszakáll?

– Megyek, elrablóm a kán leányát!

– Olyant kívánsz, amit nem lehet!

– Mi közöd hozzá – mondta Bakarasz a lováról. A pipatisztítójával elkapta a rókát, és a dohányos zacskójába dugta.

Egy farkas jött feléje.

– Hová mégy, Bakarasz nagyszakáll? – kérdezte a farkas.

– A kán leányát megyek elrabolni.

– Olyat kívánsz, amit nem lehet.

– Mi közöd hozzá! – mondta Bakarasz. Pipatisztítójával elkapta a farkast, és a dohányos zacskójába dugta, aztán ment tovább északkelet irányába. Megérkezett a kán udvarába.

– Megjött a Bakarasz nagyszakáll! – mondták a kán emberei.

– Fogjátok meg! – mondták a kutyáknak.

Amikor a kutyák megrohanták, Bakarasz elengedte a nyulat. A kutyák mind a nyúl után vetették magukat. Amikor pedig az udvarbeliek jöttek feléje, a rókát engedte szabadon. Mind a róka

után futottak. Ezután maga a kán jött. Akkor pedig a farkast eresztette el. A kán a farkas után szaladt.

A gazdátlan szállásról azután magával vitte a kán leányát. Az nagyon megszerette Bakaraszt, így hát békében, nyugalomban éltek le az életüket.

A GYÜMÖLCSZEDŐ FIÚ TÖRTÉNETE

Régen, nagyon régen élt egyszer egy béreslegény. A gazdáinak azonban messzire kellett vándorolniuk. A fiú nem akart velük menni. Kiadták a bérét: teát, egy vég vásznat, és egy juhot adtak neki fizetségül, ő meg elindult haza a szüleihez. A teát és a vásznat az inge alá dugta, a juhot pedig madzagon vezette, úgy ment, mendegélt. Útközben meglátott egy öregasszonyt, aki éppen meg akarta ölni a kutyáját. Kérdi a fiú:

- Nénikém, öreganyám, miért akarod megölni ezt a kutyát?
- Megette az ételemet, azért haragszom rá!

A fiú így szólt:

- Ne öld meg! Inkább odaadom érte a juhomat! – mondja.

Az asszony elengedte a kutyát, és elvezette a juhot. Ment, mendegélt tovább a fiú, sietett, hogy minél előbb hazaérjen.

Hanem egyszer csak azt látja, hogy egy öregasszony el akar pusztítani egy kis menyétet. Azt kérdi a fiú:

- Öreganyám, miért akarod megölni ezt a kis menyétet?
- Szétrágta a köntösömet, azért haragszom rá.

Feleli a fiú:

- Inkább odaadom a vásznamat, csak ne öld meg a menyétet!

Az öregasszony átvette a vásznat, elengedte a menyétet, és elment. A fiú pedig hazaérkezett.

- Miért jöttél haza? – kérdi az anyja.
- A gazdáim messzire vándoroltak, gondoltam, inkább hazatérek.
- Csak ezt a kevéske teát adták neked?

– Egy juhot és egy vég vásznat is adtak. Hanem egy öregasszony meg akart ölni egy kutyát. Neki adtam a juhomat. Egy másik öregasszony egy kis menyétet akart megölni. Neki adtam a vásznat.

Apja, anyja megharagudott:

- Hogy tehettél ilyent? Ilyen finom dolgokat csak úgy eltékozolni!
- mondták.

Éjjel nem aludtak, nappal nem ettek, úgy haragudtak.

- Menj a gyümölcsös hegyre, szedj legalább gyümölcsöt! – mondták végül.

A fiú felment a gyümölcsös hegyre. De nem volt kedve gyümölcsöt szedni, csak ment felfelé, egyenesen a hegy csúcsára. Ott egy feketetarka és egy sárgatarka kígyó marakodott egymással. A fiú széjjelválasztotta őket. Aztán hazament.

Apja, anyja nagyon megdühödött.

– Azt mondtuk neked, hogy szedj gyümölcsöt, de mégsem szedtél! – mondták, és vacsorát sem adtak neki.

Másnap aztán korán reggel ismét kiment a fiú a hegyre, hogy gyümölcsöt szedjen. De most sem volt kedve a gyümölcsszedéshez, csak állt és bámult a csúcs felé.

Északnyugat felől, aransárga lovon, veres ruhában egy láma^{16} jött feléje.

– A sárga kígyó kánja hívat – mondta a fiúnak.

A fiú felült a láma mögé a nyeregbe. Amikor a sárga kígyók kánja elé járultak, az így szólt:

– Az én egyetlen fiam életét mentetted meg, te fiú. Bármit kívánsz, ami az enyém, az a tied.

– Kán atyám! Ha már adni akarsz valamit, add nekem a rózsafüzéred legnagyobb gyöngyét.

– Ennek is adhatnám, ha nem neked! – mondta a kán. Amikor elfordult, sírt, amikor feléje nézett, nevetett és odaadta. A fiú pedig elvette a gyöngyöt. A láma visszavitte őt a gyümölcsös hegyre. Most is úgy ment haza üres kézzel, mint előtte való nap. Az otthoniak pedig, ugyanúgy, mint akkor, most is jól összeszidták. Megint csak vacsora nélkül feküdt le.

Amikor lefeküdt éhomra, nagy ott sóhajtott a gyerek:

– Bárcsak megtelnék gyümölcssel apám és anyám fazeka! Bárcsak volna nekik egy hófehér palotasátruk és sok-sok állatjuk. Bárcsak igen szépen és jól élnének.

Hát reggel, amint felkel, látja, apjának anyjának tele a fazeka gyümölcssel. Hófehér palotasátruk is van. Állatból pedig annyi, hogy a végét sem látni – olyan sok állat volt a ház körül.

Az apa és anya feleséget szereztek a fiúnak, majd nemsokára meghaltak.

Egyszer a fiú elment vadászni. Ahogy a felesége magára maradt, hét varázsló jött hozzá.

– Elcserélnők az olvasód gyöngyét egy arany sakkért és ezüst sakkért! – mondták.

– Jól van – mondta az asszony.

A varázslók odaadták az arany sakkot és az ezüst sakkot, átvették a rózsafüzér gyöngyét, és elmentek.

Jön haza a fiú. Mondja neki a felesége:

– Odaadtam egy arany sakkért és egy ezüst sakkért a rózsafüzér gyöngyét.

Nagyon megharagudott a fiú. Haragjában lefeküdt aludni.

Hát amint reggel felkel, látja, hogy a sátra helyén semmi, ő pedig egymagában. Körös-körül amerre csak nézett, vörös színű tenger hullámoz. Az állatsokaság, a hófehér palotasátor – nincs sehol! Ő maga a háza helyén szegénykedett a subája alatt.

Űl a fiú a háza helyén, a délnyugati oldalon, és pipázik. Egyszer csak odafut hozzá egy kutya, és ezt mondja:

– Valamikor régen te segítettél meg engem. Most én segítelek meg téged.

Aztán egy kis menyét áll elé:

– Valamikor régen te segítettél meg engem. Most én segítek meg.

Aztán egy kígyó siklik mellé:

– Valamikor régen te segítettél meg engem. Most én segítelek meg.

Így már négyen voltak. Mondja a kígyó:

– Dugj az inged alá, engem és a menyétet, ülj fel a kutyára, ússzuk át a vizet.

A fiú akkor vette észre, hogy a délnyugatra levő hegyektől délre ott álldogálnak az eltűnt állatai. Elindultak hát abba az irányba.

Ahogy a közeibe értek, mondja a kígyó:

– Menyét! Menj oda a hét varázslóhoz, és ha meghallottad, hogy hol fekszik az, amelyik éjszakán át a szájában őrzi a rózsafüzér legnagyobb gyöngyét, csinálj a küszöb alatt egy akkora lyukat, hogy én beférjek, és gyorsan gyere vissza!

A menyét elfutott, lyukat ásott a kígyónak, és hallgatózni kezdett!

– Hehe, haha! Tegnap éjjel te aludtál a gyönggyel, az északkeleti oldalon, ma éjjel én alszom a gyönggyel a szájamban az északnyugati oldalon – hallotta.

Csak ennyi kellett a menyétnek, már futott is vissza, és elmondta a kígyónak, hogy mit hallott. Útközben, visszamenet, a kígyó és a menyét tervet eszelt ki.

– Én a fenekébe harapok, te pedig ha eljajdul, gyorsan kilopod a szájából a gyöngyöt!

Akkor a menyét a varázsló szája közelébe lopódzott. A kígyó pedig a takaró alá siklott, és jól beleharapott a varázsló fenekébe. A varázsló nagyott kiáltott, és kiejtette a szájából a rózsafüzér gyöngyét. A menyét nagy hirtelen felkapta.

Jön vissza a kígyó!

– Megvan a gyöngy?

– Megvan.

Mindketten a szegény fiúhoz mentek.

A szegény fiú aludt, csak reggel ébredt fel. De amikor felébredt, ismét ugyanolyan gazdag volt, mint azelőtt.

Akkor aztán a késüket le sem téve húst ettek,
a poharat le sem téve bort ittak,
annyi húst hordtak össze, mint a hegy,
annyi bort vedeltek, mint a tenger,
nagy lakomát csaptak.

A fiú azóta békességnek, nyugalomnak örvendezik.

A MANGUSZ

Volt egyszer egy öregasszony és egy öregember. Az öregember nagyon lusta volt. Naphosszat csak heverészett. Amikor egyszer megint csak a napot lopta, az öregasszonynak eszébe jutott valami.

Olvasztott vajat tett egy bendőbe. Felvitte egy magas hegy tetejére, és beszórta egy kis porral. Erre odagyülekeztek a szarkák.

Másnap korán reggel mondja az öregnek:

– Nem akarsz felkelni? Nézd csak, ott a hegy csúcsán milyen sok szarka gyülekezik. Mi lehet ott?

Asszonya szavára felkelt az öreg, és felment a hegy csúcsára, ahol egy bendőben vajat talált. Fogta és hazavitte.

Mondja az öregasszonynak:

– Ebben a bendőben olvasztott vajat találtam.

– No! Ugye! Ha a férfiember korán reggel felkel, még nyerges, kantáros lovat is találhat!

Egy másik alkalommal az asszony ezer pénzt vett magához. Titokban megint felment a hegy csúcsára, és ott letette a pénzt.

Másnap reggel megint rászólt az öregre:

– Kelj csak fel, nézd, mi csillog ott fenn a hegy tetején?

Az öreg felkelt, és felment a hegy csúcsára. Ezer pénzt talált ott. Fogta és hazavitte.

Mondja az öregasszonynak:

– A hegycsúcson ezer pénzt találtam!

Másnap aztán megint korán felkelt, és küldés nélkül felment a hegy csúcsára. De persze, semmit sem talált ott. Ellenben találkozott egy mangusszal.^{17} A mangusz azt mondta, hogy meg fogja enni. Az öreg nagyon megijedt a mangusztól, és nagy ravaszul így felelt:

– Kis falat lennék én neked! Lőjünk bele inkább mind a ketten ebbe a hegybe! Amit aztán a hegy a belsejéből kibocsát, azt ki-ki egye meg!

– No, jó! – mondja a mangusz. – Hazamegyek, veszem az íjamat és a nyilamat, és holnap reggel ide jövök! Te is hozd el az íjadat és a nyiladat, és gyere ide holnap reggel! Aztán majd mind a ketten belelövünk a hegybe.

Ebben maradtak.

Az öreg hazament, és mondta a feleségének:

– Ma reggel, amikor úton voltam, majdnem megevett a mangusz. Csak nagy ravaszsággal szabadultam meg tőle. Holnap aztán hogy járjak túl az eszén?

– Hogy csaptad be most? – kérdezte az öregasszony.

– Azt mondtam neki, hogy lőjük keresztül a hegyet, és amit a hegy magából kibocsát, azt együk meg!

Amikor ezt az asszony meghallotta, mondta:

– Nem nehéz az eset. Ölj meg éjjel egy kecskét, fogd a zsigereit, az íjadat és a nyiladat, és holnap korán reggel menj fel a hegy csúcsára. Áss ott egy kis gödröt, és tedd bele a zsigereket, aztán ülj rá. Ha megjön a mangusz, ezt kérdezi majd! „Te lősz előbb, vagy én lőjek?” Feleld neki: „Te lőj előbb.” Ha aztán hiába lövöldöz egy ideig, és elfárad, kelj fel, lőj egyet-kettőt, azután szedd elő a zsigereket, és mondd neki: „Kizsigereltem a hegyet. Most te vagy soron!” A mangusz majd megijed ettől, és elszalad. Kergesd meg egy kicsit, aztán gyere haza.

Az öreg megfogadta az öregasszony szavát, levágott egy kecskét, kivette a zsigereit, fogta az íját és a nyilát, és másnap korán reggel felment a hegy csúcsára. Ott egy kis gödröt ásott, beletette a zsigereket, ráült, és várta a manguszt.

Nagy hirtelen megjött a mangusz. Az öregembert rögtön megkérdezte:

– No öreg! Te lősz előbb, vagy én lőjek?

– Te lőj előbb! – felelte az öreg.

Erre aztán a mangusz belelőtt a hegybe: de semmi sem jött ki belőle.

Mondja a mangusz:

– Én most belelöttem, de bizony semmi sem jött ki belőle. Lőj most te, öreg!

Az öreg felállt, és kilőtte a nyilát, aztán előszedte a gödörből a zsigereket.

Amikor ezt a mangusz meglátta, megijedt:

– Haj, haj! Te valóban rendkívüli ember vagy.

– Hát én valóban jól céloztam. Kizsigereltem a hegyet! Most pedig te vagy a soron.

A mangusz erre elfutott. Az öregember megkergette egy kicsit, aztán visszafordult.

Visszafelé jövet egy kis harangot talált. Amikor hazaért, mindent elmondott az öregasszonynak.

– Jól van! – mondta az öregasszony.

A mangusz pedig, ahogy menekült, egy kóbor sárga rókával találkozott.

– Mangusz apó! Miért menekülsz? – kérdezte a róka.

– Fogadtam egy öregemberrel. Elvesztettem a fogadást. Akkor az öreg azt mondta, hogy meg fog enni, mire én elfutottam.

Mondja a kóbor sárga róka a mangusznak:

– Az öregembernek nincs ereje ahhoz! Ne félj tőle! Gyerünk holnap reggel oda mind a ketten! Fogd meg az öregasszonyt és az öregembert, és edd meg! Ne félj tőlük!

Másnap reggel mind a ketten a két öreg háza felé indultak. Útközben mondja a róka:

– Nagyon elfáradtam!

A mangusz erre az övébe dugta.

Mialatt ezek az öreg házához közeledtek, az öreg fogta hirtelen a kis harangot, felfutott vele a hegy csúcsára, és ott megütötte.

– Öregasszony! Öregasszony! – mondta a kis harang. – Főzd meg az északi mangusz gyomrát! Annak pedig, amelyik most jön, a fejét főzd meg!

Amikor a mangusz ezt meghallotta, megijedt, visszafordult, és futni kezdett. Jó messzire futott, amikor eszébe jutott az övében gubbasztó róka. Ránézett és úgy látta, mintha a róka fogát vicsorgatná. A mangusz feldühödött, a markába kapta a rókát, és megfojtotta.

Közben az öreg is odaért, és megfogta a manguszt.

– Most megeszlek! – mondta.

– Ne egyél meg! – könyörgött a mangusz. – Bármilyen kívánsz, neked adom!

Mentek tovább. Egy vízmosás meredek partján mentek éppen, amikor a mangusz rikkantott egyet, az öreg pedig úgy megijedt, hogy beleesett a vízmosásba. A mangusz visszafordult, hogy megnézzék, mit csinál az öreg, de az nagy haraggal kiáltott rá:

– Ha kimászom a partra, nyomban felfallak!

Erre a mangusz rémült meg újra és elfutott. Az öreg még utána kiabált, aztán hazament.

Azóta a mangusz fél az öregtől, de az öreg is tart a mangusztól. Ezért aztán békében hagyják egymást.

DZSIRGELDEJ ÉS MERGELDEJ

Dzsirgeldej és Mergeldej testvérek voltak. Volt egy húgocskájuk is.

Egy csapat rabló egyszer váratlanul elrabolta a húgocskájukat. A rablócsapat vezére Kharaldáj kán^{18} fia, Khara amatan herceg volt.

Hazajönnek este a fiúk, hát látják, hogy a rablók elvitték a húgocskájukat. Akkor így szóltak:

– Mi ketten most nekivágunk a világnak, és addig nem nyugszunk, míg a húgocskánkat meg nem találjuk.

Évek teltek el. Ahogy mentek, vándoroltak, egyszer Kharaldaj kán városába értek. Ott kimentek a piacra, és addig forgolódtak, nézelődtek, mígnem észrevették, hogy a kán háza előtt az ajtóban egy fiatal asszonyka üldögél csendesen a gyermekével.

Amikor az egyik fiútestvér feléje közeledett, kicsit zavarba jött, majd énekelni kezdett:

Dzsirgeldej és Mergeldej rokona

Dzsigeszen, Gómoj gyermeke.

Kharaldaj kán kisebbik fiának

Khara amatan hercegnek a gyermeke.

„Ezt a dalt csak a mi húgocskánk tudja” – gondolta az a testvér, aki észrevette a lányt. Tüstént visszasietett fivéréhez, és azt mondta:

– A kán palotájának a kapujában egy asszony üldögél csendesen a gyermekével. Húgocskánk nevét mondogatja, a mi kettőnk nevét emlegeti. Azt a dalt csak a mi húgocskánk ismeri. Talán éppen ő az? Ismét ott lesz-e, vagy sem, meglátjuk, de mi holnap odamegyünk.

Másnap az asszonyka megint ott ült a palota ajtajában csendesen, a gyermekével együtt. Odasiettek, hát valóban az ő húgocskájuk volt!

Nagy volt az öröm, ölelték, csókolták egymást, és a fiúk látták, hogy húgocskájuknak jó sora van. Boldogan sóhajtottak, álmélkodtak:

– No, mégiscsak megvan a mi kis húgocskánk, s lám Kharaldaj kán azért vitette el, hogy a herceg felesége legyen!

Azzal megnyugodtak, és hazamentek.

A RÓKA, A SZARKA MEG A VADLIBÁK

Volt egyszer egy szarka. Öt aranynyárfán öt tojása volt. Arra járt egyszer a róka, és mondja:

– Adj egy tojást! Mert ha nem adsz, öt aranynyárfádat mind kidöntöm, fehér pusztádat pedig összevissza taposom!

Erre a szarka ledobott neki egy tojást.

A következő napon megint jött a róka, és megint ugyanazt mondta.

Ismét adott neki egy tojást. Az öt tojásból már csak három maradt.

Sírt-rítt a szarka.

Akkor arra szállott hét vadliba.

– Miért sírsz, szarka? – kérdezték a vadlibák.

A szarka elmondta az okát.

– Ha megint jön a róka, feleld neki: „Hol van az öt nyárfát kidöntő szarvad, hol van a fehér pusztát összetaposó lábad?” Ha meg azt kérdi, hogy ki tanított erre, mondd azt, hogy a hét vadliba tanított rá – szóltak, és azzal elrepültek.

Ismét jött a róka:

– Adj egy tojást! – mondta a szarkának.

– Hol van az öt nyárfát kidöntő szarvad? Hol van a fehér pusztát összetaposó lábad? – kérdezte a szarka.

– Ki tanított erre?

– A hét vadliba! – felelte a szarka.

– Merre szállt a te hét vadlibád? – kérdezte a róka.

– Északnyugat felé! – válaszolta a szarka.

Eliramodott erre a róka.

A tó másik oldalán rátalált a hét vadlibára.

– Miért fosztottatok meg engem az enni való szarkatojásoktól? Most aztán mindnyájatokat megeszelek! – dühösködött a róka már messziről.

– A teve húsa jobb-e vagy a vadliba húsa? – kérdezték tőle a vadlibák.

– Jobb a teve húsa! – szólt a róka.

– A tó másik partján döglött teve fekszik. Átvigyünk-e oda?

– Vigyetek!

A vadlibák együttesen a szárnyukra vették a rókát. És elrepültek vele.

De amikor a tó közepe felé értek, elengedték, és heten hétfelé repültek.

A telhetetlen róka pedig jól megfürdött a tó vizében.

AZ OSTOBA FARKAS

Réges-régen történt, hogy egy farkas az országúton egy disznót látott. Megörült neki, és azonnyomban meg akarta enni.

– Ne egyél meg engem, farkas! – kérte őt a disznó. – Odább egy ló beragadt az agyagba. Nem volna jobb, ha inkább azt ennéd meg?

Erre a farkas tovább ment, és a mondott helyre érve, látja, hogy a ló valóban beleragadt az agyagba. Amikor meg akarta enni, megszólalt a ló:

– Farkas koma, ha te engem meg akarsz enni, húzz ki legalább az agyagból, és úgy egyél meg.

Amikor kihúzta az agyagból, a ló így folytatta:

– Ha már mindenáron meg akarsz enni, tisztíts meg előbb, úgy egyél meg!

A farkas hallgatott a lóra, és lenyalta róla az agyagot. Megint nekikészült, hogy megegye, de a ló ismét csak megszólalt:

– A hátsó patámon valami írás van. Nézd meg már nekem, aztán megehetsz!

Amikor a farkas a patáján levő írást meg akarta nézni, a ló fejbe rúgta, és elvágatott.

A farkas felhemperedett, és kínjában jajgatott, nyöszörgött!

– Kellett nekem az országútra mennem! Miért hittem én a disznónak? Hát gazdája voltam én a lónak, hogy kihúztam az agyagból? Hát anyja voltam én neki, hogy lenyaltam róla az agyagot? Hát írástudó vagyok én, hogy el akartam olvasni a patáján az írást?

A GAZDAG KÁN ÉS A HÁROM HISZÉKENY IFJÚ

Élt egyszer egy kán, akit Gazdag kánnak is neveztek, mert sok-sok kincse és messze földön híres nagy hatalma volt. Elment egyszer ehhez a kánhoz három ifjú. Mindegyik előadta kívánságát.

Az első akkora darab selymet kért tőle, amelyik az egész világot befedi. A második akkora cukrot kért, mint a Szuméru-hegy. A harmadik kívánsága pedig annyi bor volt, amennyi megtöltené az óceánt.

– Megkapjátok! – mondta a kán a három fiatalembernek. – De előbb el kell hogy hozzátok nekem azt a három dolgot, ami ezekhez szükséges. Hogy az mi, azt már nektek kell kitalálnotok.

A három ifjú bejárta a kán egész birodalmát, de semmivel sem lett okosabb. Végül is azt mondta egy öregember:

– Vegyetek a kereskedőtől egy mérleget. Aztán vegyetek egy mérőrudat, meg egy bornak való csobolyót.

Örültek az ifjak a jótanácsnak, megvették a szerszámokat és elvitték a kánhoz.

Mondja a kán az első ifjúnak:

– Menj és mérd körül ezzel a mérőrúddal a világot.

Aztán a másodiknak:

– Te pedig mérd meg a Szuméru-hegyet, mennyit nyom?

Végül a harmadiknak:

– Tudd meg, hány csobolyóra való víz van az óceánban?

Azzal útnak indította őket, és megígérte, hogy ha tudják az eredményt, pontosan megadja nekik, amit kértek.

Tudjátok-e, mi történt ezután? Az a három ifjú még azóta sem készült el a méréssel.

ESZERGEJ ÉS MESZERGEJ

Élt régen két vitéz, Eszergej és Meszergej. Rendkívül ügyesek és erősek voltak. Eszergej vitéz a hegyet is el tudta mozdítani a helyéről, Meszergej pedig ki tudta inni a tengert. Ilyen kiváló vitézek voltak ők.

Egyszer, amikor a Fehér-hegy hófedte csúcsán vadásztak, egy nagy szarvassal találkoztak. A hegymozdító Eszergej vitéz sehogy sem tudta elejteni a szarvast, de nem bírta vele a tengerhörpintő Meszergej vitéz sem.

– Ó! Milyen hatalmas szarvas! Mit tegyünk, hogy elejtsük?

A szarvas ekkor megszólalt előttük:

– Nem tudtok ti engem elejteni! Én még az égig érő hegyet is el tudom mozdítani, és a tengert is ki tudom inni. Hogyan bírhatnátok hát velem?

A két erős, de jámbor vitéz összerezzent e szavakra. A szarvas pedig így folytatta:

– Itt ne vadásszatok többé szarvasra, mert ha megint ide jöttök, felkapom az égig érő nagy hegyet, és agyoncsaplak vele benneteket: azután rátok eresztem az óceán vizét. Nem menekültök meg előlem!

A két jámbor vitéz megszeppent, és fogadkozni kezdett, hogy többé nem vadászik szarvasra a Fehér-hegy hófedte csúcsán.

– Esküdjetek meg! – mondta a szarvas.

– Esküszünk! – kiáltották együtt a vitézek.

Ahogy az eskü elhangzott, a nagy szarvas hirtelen eltűnt, majd nagy szél kerekedett és a magasban, a felhők között megjelent egy láma. A vitézek nézik, nézik a lámát, hát akkor látják csak, hogy a láma nem más, mint a Szarvaskirály.

– Mi már többé nem vadászunk szarvasokra! A te alattvalóid akarunk lenni! – szóltak a vitézek a jelenséghez.

A Szarvaskirály közben már el is tűnt. A két vitéz pedig magábaszállt.

– Azelőtt bizony sok szarvast megöltünk! – rebegették. – Amíg csak élünk, nem is tudjuk jóvátenni!

Alighogy ezt kimondták, egyszerre csak lábuk elé hull a levegőből egy selyemdarab. Rajta üzenet:

„Ha hiányoznék ezután valamitek, azt a jó úton haladva bőségesen megtaláljátok. Amiért pedig a szarvasok életét megkímélitek, lelketeket megerősítem, és magas tisztséget adományozok nektek.”

Elolvasták az üzenetet és megértették jelentését; lelkük megtelt, és mint a víz, kiáradt.

– Fenn a hegyen élünk jámbor életet ezután – mondták.

Amint e szavakat kiejtették, az égből hirtelen két tábla hullott alá, és a vitézek elé esett.

Eszergej vitéz fogta az egyik táblát, és elolvasta rajta az írást:

„Eszergej vitéz, te madárrá változol, és a mai naptól a madarak királya léssz!”

Meszergej vitéz pedig ezt olvasta a másik táblán:

„Te léssz Dzsandzsun vitéz, a Hegyek Ura!”

Alighogy az írást elolvasták, mindketten átváltoztak azzá, ami a táblán írva volt.

A VADDISZNŐFEJ-VARÁZSLÓ

Valamikor réges-régen, egy virágzó, gazdag birodalomban, élt egyszer egy asszony meg egy ember. Az ember nem dicsekedhetett valami híres tulajdonságokkal: úgy evett, ivott, mint az oktan állatok a jászol előtt. Csámcsogott, csettintett, szürcsölt, hörpölt, hogy az egész szomszédság tudta, mikor ebédel. No, de rossz természete csak akkor mutatkozott meg igazán, mikor dolgoznia kellett volna. Míg mások szorgalmasan munkálkodtak, ő csak aludt, míg mások a mindennapi kenyérért fáradtak, ő csak kényelmesen süttette hasát a nappal.

Hiába unszolta szegény felesége, hogy mozduljon már, dolgozzék valamit, nem jutott vele semmire. Pedig még a kő is meglágyult volna szegény asszony szerencsétlensége láttán.

– Ne ülj már itt a szemem előtt tétlenül – korholta szüntelenül –, rossz nézni, hogy mindenki dolgozik, csak te henyélsz! Aki előbbre akar jutni, annak dolgozni kell! Miért bámulsz egész áldott nap a semmibe, magad elé, mint valami lajhár? Mit gondolnak rólad az emberek? Nem szégyelled magad előttük?

Az ember nem felelt egy szót sem. Arra is lusta volt, hogy valamit válaszoljon. Csak ült a lócán, és bámult a semmibe. Az asszony pedig tovább szidalmazta. Napról napra, újra meg újra előhozakodott a dologgal:

– Látod-e, hová jutunk a tétlenséged miatt? Már elherdáltad apai örökségedet is, mindent megettél, elittál, de semmit se szereztél. Szégyelld el már magad a világ előtt, mozdulj meg már, az ég szerelmére! Öltözz, vedd magadra a ruhádat, gyere ki legalább a mezőre. Ha én egész nap ott süttethetem magam az izzó nappal a kapálásban, neked se fog megártani.

A sok unszolásra végre elgondolkozott az ember:

„Alighanem igaza van az asszonynak. Mit lehet tudni, hátha nem is olyan nehéz dolog a munka, mint amilyennek látszik. Az asszony azt mondja, hogy minden embernek dolgoznia kell. Pedig ő nem ostoba asszony! Hát nem bánom, ha már annyira odáig van érte, megpróbálom. Talán én se izzadok belé jobban, mint a többiek!”

Megvakarta a fejét az ember, és felsóhajtott. Sértődötten szemlélte az arramenőket, akik megvető pillantással mérték végig a semmittevőt. Hogyne, hiszen nem tudhatták, min töri a fejét, azt hitték, most is lustálkodik.

– Mit tudják ezek a haszontalanok, hogy micsoda munka a gondolkodás! – motyogta magában az ember. – Mert nagy különbség van ám közöttük, hogy az ember legyeket fogdos, vagy gondolkozik! És különben is, nagyon unom már az asszony örökös zsörtölődését. Amellett valami kicsi igaza van is, mert mit szól a világ! No, most aztán csodálkozni fognak!

Ezek után képzelhető, mennyire elámult az asszony, mikor napszállta után fáradtan, megizzadva hazatért a mezőről, és férjének hűlt helyét lelte.

Az ember szépen felöltözött, rendes ruhába, és elment. Senki se tudta, hová, merre, a városba-e, vagy valahová a határba. Elég az hozzá, hogy útnak indult, messze-messze, nagy bottal a kezében, hogy legyen amire támaszkodjék, ha elfárad. Keresztülment az erdőn, és azon túl elért egy távoli helyre, amelyet egy marhacsordákban gazdag törzs éppen elhagyott. Megállt a pusztán, és lefeküdt a fűbe. Felnézett az égre, aztán végigjártatta tekintetét az üres mezőn, az elhagyott legelőn.

– Hm – mormogta maga elé, miközben a könyökével megtámasztotta az állát –, azok az emberek, akik itt voltak, alighanem dolgoztak is. Ott látom a távolban az új legelőre költöző állatokat, hallom patájuk zaját, hallom a kocsik zörgését. Most is dolgozik a törzs minden férfitagja, mert a költözés is munka, különösen mikor ilyen forrón tűz a nap. Nem hagytak itt semmit. Vagy különben... mit lehessen tudni?

Lassan, nehézkesen feltápászkodott. Vette a botját, buckát, vakondtúrást megpiszkált, hátha talál valamit. Végül meglátott egy zsákot. Felemelte; csak egy kis iszák volt, de színültig tele vajjal. Bizonyára valamelyik szekérről, vagy egy ló hátáról csúszott le útközben.

– No lám! – mondotta az ember, miközben figyelmesen forgatta a kezében az iszákot. – Mégis csak igaza van az asszonynak: dolgozni kell!

Azzal sarkon fordult, és hazaballagott.

– Igazad volt, asszony – mondta, mikor hazaért. – Nézd csak, mit hoztam neked!

Megörült az asszony, és megkérdezte, honnan való az iszák, meg a vaj?

– Megdolgoztam érte – hazudta az ember –, segítettem a vándorló pásztoroknak a csomagolásban és a költözködésben.

– No látod – mondta az asszony örömmel –, érdemes dolgozni. Minden fáradság meghozza a maga gyümölcsét. De ha már erről van szó, nézz körül a világban, van-e itt olyan férfiember, aki nem mozdul ki a falujából, hanem mindig egy helyben ül? Gondold meg, hogy csak itt jártál a szomszédban, és máris kerestél valamit. Mi lenne, ha messzebbre mennél, szerencsét próbálni?

Így válaszolt erre az ember:

– Igazad van asszony. Megyek. Éljen boldogul.

Elbúcsúzott, felnyergelt egy szép lovat, jó ruhát és egyéb portékát csomagolt magának az útra, és elindult.

Hosszú ideig ment előre, amerre az országút vezetett. Sokan jöttek szemben, és valamennyien megkérdezték, hogy hová igyekszik. Minden arra jövő utasnak így válaszolt:

– Azt az országot keresem, amelyikben jó sokat lehet dolgozni.

A hosszantartó lovaglás hamarosan kifárasztotta, ezért délben leszállt lováról, és lefeküdt egy réten és kinyújtóztatta fáradt tagjait. Egy fához támasztotta a fejét. Lába előtt egy patak csörgedezett.

Így szólt a lovához:

– Ide hallgass, te ló! Ahhoz, hogy megkösselek, fel kellene kelnem, és legalább húsz lépést kellene tennem. Így, fekve pedig nem köthetlek meg, mert az ágak túl magasak, a törzs pedig olyan vastag, hogy a kötőfék nem éri körül. Ha a lábaidat kötözöm össze, az meg neked nem fog tetszeni, mert nem ugrándoZHatsz kedvedre, és amelletT még ahhoz is fel kellene állnom, hogy a ruhás csomagot levegyem a hátadról, és valami kötelet keressek.

Így okoskodott, addig-addig, míg egyszer csak elaludt. Mire felébredt, a ló hír nélkül eltűnt, nyergestül, kötelestül, ruhástul.

Az ember megcsóválta a fejét:

– No tessék, hogy jártam! Keresem az alkalmat, hogy dolgozhassam, és közben még ez az állat is rútul rászedett, itt hagyott engem, hogy más emberekhez pártoljon!

Nem tehetett egyebet, kénytelen volt gyalogszerrel folytatni útját a messze idegenbe.

Addig ballagott, míg beért egy városba. Abban a városban állt a kán palotája. Oda ment az ember a palotához. Láta, hogy mögötte szép istálló, raktárak, gazdasági épületek állnak. Mindez a nagy gazdagság a káné volt. Az ember alaposan körülnézett az udvarban. Legjobban az istálló nyerte meg a tetszését. Kapta hát magát, és amikor éppen senki se látta, besurrant oda.

Az istálló egyik sarka fel egészen a tetőig, finom, illatos szénával volt tele. Gondolta magában az ember:

– Ez aztán a kitűnő szállás! Nem megyek én innen egy tapodtat se! Jó sötét van, észrevétlenül lefekhetem a puha szénában, anélkül hogy valaki észrevenné, és elkergetne. Az is jó, hogy nem süt a nap melege, jó hűvös van, és innen alkalomadtán ki is tudok osonni, hogy munkát keressek.

Felmászott a szénarakás tetejére, és jó kényelmesen elhelyezkedett. Ha valaki belépett az istállóba, egy marék szénával eltakarta az arcát, és senki sem sejtette, hogy egy idegen ember rejtőzik a kán istállójában.

Itt feküdt az ember, és csendesen szunnyadozott. Egyszer csak nyílik az ajtó és nem más, a kán egyetlen leánya lép be az istállóba, az udvari hölgyek kíséretében.

Megnézte apjának legkedvesebb lovát, megsimogatta, becézgette, játszadozott vele. Amint ott játszadozik a lóval, látja ám az ember, hogy valami kihullik a kán leányának a kebeléből. Nem vette észre senki, csak ő. Egy kincset érő, drága talizmán volt, amit a leány elveszített.

Gondolja magában az ember:

– Na várj, menjetek csak haza, majd felveszem én!

De jaj, a terv füstbe ment, mert jött egy istállófiú, és összesöpörte a szemetet egy kupacba. Az alatt feküdt éppen a talizmán. Éppen akkor állt meg a szemeteskocsi az istálló előtt. A fiú szorgosan összekotorta a szemetet egy kosárba, és a talizmánnal együtt kivitte, és beleöntötte a kocsiba.

Akkor a mi emberünk lecsúszott a szénarakás tetejéről, kisurrant az istállóajtón, és követte a kocsit, egészen arra a városon kívüli helyre, ahol a szemetet gyűjtötték. Ott kiöntötték ennek a kocsinak a

tartalmát is. Az ember nem mehetett közel, mert igen sokan voltak ott, így hát megfordult, és visszaballagott az istállóba.

Másnap kihirdették a városban, hogy a kán lányának elveszett a talizmánja. Nagy sírás-rívás volt a palotában, mert azt tartották, hogy a lány élete ettől a talizmántól függ. Megütötték a dobokat, hogy mindenki tudja a városban. A kán előhívatta a jövendőmondókat és álomfejtőket, csillag jósokat és varázslókat. Hírül adták az egész ország népének, hogy a birodalom nagy szerencsétlenség előtt áll, annak előjele a kánlány talizmánjának eltűnése.

Meghallotta a nagy dobolást a széna között meghúzódó ember is. Teljesen megfélekedezett arról, hogy hol van, felkiáltott:

– Most vagy soha! Itt a szerencsém!

Meghallotta kiáltását az istállómester.

– Mit keresel itt, te ember? Biztosan tolvaj vagy, azért jöttél, hogy ellopj valamit.

– Uram, minek nézel engemet? – felelte az ember. – Én híres-nevezetes jövendőmondó vagyok.

Az istállómester azonnal futott a kánhoz és jelentette, hogy egy híres jövendőmondó van az istállóban.

Nagyon bosszús volt a kán, mert már minden varázslóját cserbenhagyta a tudománya. Hiába ígért nekik bármit, hiába fenyegette őket karóbahúzással, semmi sem segített.

– Hozzátok elém azt az idegent! – parancsolta. – Majd meglátjuk, hogy ő is azok közé a nagy tudósok közé tartozik-e, akik a szájukkal sokat tudnak, de ha tettekre kerül a sor, egy birka is jobban megállja a helyét, mint ők.

Azonnal parancsot adott a szolgálainak, hogy vezessék elő az idegen jövendőmondót. Az ember előbújt a széna közül, és így szólt a szolgálkhoz:

– Nem tudom, illendő dolog-e ilyen rongyokban megjelennem a kán színe előtt? Fogadalmat tettem ugyanis, hogy amíg bizonyos körülmények nem kényszerítenek rá, nem veszek más ruhát magamra.

Mikor a kán ezt meghallotta, így szólt:

– Ez aztán a derék ember! Még ilyen jövendőmondóval sem volt dolgom. A többiek mind csak követelőzni tudnak, mihelyt a segítségüket kérem. Vigyetek neki azonnal illendő ruhát: szép,

prémmeel szegélyezett kabátot, magas süveget, amelynek a karimáját drága szőrme díszítse.

Az embert ebben az öltözetben vezették az uralkodó elé.

– Van-e szükséged valamire, hogy megkezdhesd a varázslatot – kérdezte a kán.

– Van bizony, felséges uram – felelte a jövendőmondó. – Először is kérek egy tiszta inget, fehérneműt, egy pár csizmát, egy ötszínű selyemkendőt, meg egy nagy zsákot. Ezek mind igen fontos szerszámok, ezek nélkül semmiféle varázslat sem sikerülhet. Ezenfelül egy ló kell nekem, meg egy vaddisznófej.

– Micsoda? – csodálkozott a kán – egy vaddisznófej?

– Az, az – erősítgette a varázsló –, mégpedig jó nagy.

– Gyorsan ide azzal a vaddisznófejjel! – kiáltotta a kán türelmetlenül. – Ki tud szerezni egyet hamarjában?

Az udvari emberek, akik rettenetesen féltek a kán haragjától, így kiáltottak:

– Ó hatalmas kán, nyugodjál meg, hiszen nincs ennél egyszerűbb dolog. Annyi vaddisznófejet hozunk, amennyit csak akarsz.

A kán megkönnyebbülve sóhajtott fel. Csakugyan, alig telt belé néhány perc, máris hozták a vaddisznófejet. Szép, nagy zsíros darab volt, kiálló, hatalmas agyarakkal, lelógó fülekkel. A varázsló némán kezébe vette, és feltűzte egy bot végére. Mikor ez megvolt, elővette az ötszínű selyemkendőt, gyengéden megtörölgette vele a disznófejet, és a kendőt beledugta a zsákba. Öt lyukat vágott a zsákon, de oly módon, hogy mind az ötön kilátszott a selyemkendő egy-egy csücske. Mikor ez megvolt, leült.

Egy nap, egy éjjel mozdulatlanul ült, mélyen elmerülve gondolataiban. Azután egyszer csak megszólalt:

– Van-e szemét ebben a városban?

A kán felemelte tekintetét erre a szóra, és körülnézett. Odaintette magához a főminisztert, és így szólt hozzá:

– Van-e szemét ebben a városban?

A főminiszter magához szólította az alminisztert, és így szólt hozzá:

– Van-e szemét ebben a városban?

Az alminiszter megkérdezte a poroszlók főnökét, a poroszlók főnöke az alája rendelteket, és mikor az illetékesek megadták a

választ, a kán így felelt a varázslónak:

– Igenis, van szemét ebben a városban!

A varázsló helyeslően bólintott, aztán visszasüppedt elmélyültségébe. Ismét némán meredt a semmibe egy éjen és egy napon keresztül.

Eltelt ez az idő is. A varázsló ismét egy kérdést intézett a kánhoz:

– Előfordul-e, hogy az emberek eltakarítják a szemetet?

A kán továbbadta a kérdést a főminiszternek:

– Előfordul-e, hogy az emberek eltakarítják a szemetet?

A főminiszter az alminiszterhez fordult:

– Előfordul-e, hogy az emberek eltakarítják a szemetet?

Az alminiszter megkérdezte a poroszlók főnökét, a poroszlók főnöke a maga embereit, és gondos vizsgálat után a szakértők megvitték a hírt a kánnak:

– Igenis, ilyesmi előfordul, de nem túlságosan gyakran.

A mi emberünk tudta jól, mit beszél. Hallotta ugyanis az istállóban, hogy a szemetet négynaponként hordják ki a városból. Éppen ezért, miután a harmadik napot és éjét is szorgos töprengéssel töltötte, így szólt a kánhoz:

– Most már nem sok időre van szükségem, felséges kán. De figyelj arra, amit most mondok. Azt súgja ez a vaddisznófej, hogy nagy veszedelem fenyeget téged, egész nemzetségedet és országodat. Tiltsd meg, hogy ma kivigyék a szemetet a házakból.

Azonnal megverték a nagydobot és meghirdették, hogy senki se merje eltakarítani a szemetet a háza tájékáról, mert aki a parancsot megszegi, halál fia.

Megijedtek a város lakói, akik szokás szerint a házuk elé separték a szemetet, várva, hogy a kocsí majd összeszedi és elviszi. Meghallották a parancsot, és ijedten vissza vitték a szemetet a házba. Poroszlók ellenőrizték, hogy minden rendben van-e, és alaposan lehordták azokat, akik tisztességesen söpörni merészeltek.

Mikor mindez megtörtént, a varázsló lóra ült. Intett, hogy nyújtsák fel neki a vaddisznófejet, majd elindult. Utján gyalog követte a kán a hercegekkel, a főminiszterrel, az alminiszterekkel, a poroszlók főnökével, meg az egész udvari néppel. Óriási tömeg hömpölygött utánuk. Egyenesen a város főterére igyekezett a varázsló. Itt

megállt, és körülnézett. Odafordult a vaddisznófejhez, és rámutatott a legközelebb álló emberre:

– Ennél az embernél van a talizmán?

Majd így válaszolt a vaddisznófej helyett:

– Nem, nincs ennél az embernél.

Így ment ez hosszú-hosszú ideig. Vagy százszor, de az is lehet, hogy kétszázszor elismételte kérdését a varázsló. A kán már-már kezdte elveszíteni türelmét, és nyugtalanul fészkelődött a helyén.

Észrevette ezt a varázsló, és síri hangon megszólalt:

– Micsoda? Türelmetlenkedtek? Azt hiszed, az istenek befolyásolni hagyják magukat bárkitől, még ha az maga a kán is? És azt hiszed, nekem szórakozásomra szolgál, lóháton ülve itt izzadni a tűző napon, és unszolni a makacskodó isteneket, hogy adják meg végre a jelet?

Aztán szelídebben hozzátette:

– Igazad van, kán, kissé sokáig tart, amíg mindenki elvonul előttem. Megpróbálok változtatni a dolgon.

Megfordította lovát, és utcáról utcára végigjárta a várost. Minden háznál megállította a lovát, mialatt a kán és kísérete jámbor énekeket énekelve kísérte. A varázsló minden házra rámutatott a botra tűzött vaddisznófejjel, és így szólt:

– Ebben a házban nincs a talizmán... Ebben sincs... Ebben sincs... Ebben sincs...

Így ment ez, egészen addig, amíg csak arra a helyre nem értek, ahol a szemetet gyűjtötték, s ahol a talizmán a szemétrakás alatt rejtőzött.

Ekkor a varázsló magasra emelte a vaddisznófejet, tekintetét az égre vetette. Aztán a földre szúrta a fejet tartó botot, leborult, és hosszasan imádkozott.

– Ó kán, veled van az istenek irgalma – kiáltotta egy idő múlva. – örvendek, hogy jó hírt mondhatok. Itt lappang a talizmán!

Abban a szemnillantásban az udvar hatalmas urai mind nekiestek a szemétnek. A miniszterek, élükön a főminiszterrel, a poroszlók főnöke, a hercegek és nemes emberek négykézlábra ereszkedtek, és pusztá kézzel hányták szét a szemetet. Csakhamar olyan mocskosak lettek, hogy senki sem mondta volna róluk, micsoda előkelő emberek.

Egyszer csak nagyot kiáltott a főminiszter:

– Megvan!

És valóban, az egyik szemétkupac alól olyan fényesség áradt, hogy majd elvette a szemük világát. Úgy ragyogott a kán lányának talizmánja, hogy a nap is elbújt volna szégyenletében, ha meglátja.

– Ez aztán a hatalmas varázsló! – kiáltották, és a nép örömrivalgások közepette vállra emelte. – Megérdemli, hogy megkülönböztessük a többi varázslótól, mert sokkal többet ér azoknál.

A kán a minisztereihez fordult:

– Nos, tanácsadóim, mit tanácsoltok: minek nevezzük a mi kedves varázslónkat?

– Legyen a neve: Vaddisznófej-varázsló – mondották a miniszterek.

De ez még nem volt minden. A kán most a varázslót szólította, aki szerényen állt a nagy ünneplés középpontjában.

– Mit kívánsz jutalmul, bölcs férfiú?

A varázsló így válaszolt:

– Ugyan, mi lehetne nekem? Legfeljebb egy kutya, hogy örködjék felettem, ha a szabadban kell hálnom.

– De hát van neked feleséged is – mondta a kán. – Vajon neki nincs szüksége semmire, ha te már olyan nagyon szerény vagy?

– Ó, bőkezű kán, a feleségem is csakolyan, mint én magam. Legfeljebb valami csekélységet kíván magának.

– Jól van, mondd meg neki, ha bármire is szüksége van, írjon nekem, és megadom.

A Vaddisznófej-varázsló elbúcsúzott a kántól. Megkapta jutalmul, amit kért, felült lovára, és az utca népének hangos búcsúkiáltásai közt kilovagolt a városból. Az ajándék-kutya mellette loholt.

Messze járt már, amikor meglátta, hogy a ló hátán egy nagy batyu van. Megnézte, mi lappang benne. Hát látja, hogy a kán különféle ajándékokat csomagoltatott neki. Volt a batyuban egy pár fényes csizma, egy prémes süveg, egy kabát, meg egy csomó ruha, az asszony számára.

Megörült az asszony, hogy meglátta a sok ajándékot. Persze, mindjárt tudni akarta, hogyan jutott hozzá a férje:

– Hogy szerezted ezeket a drága holmikat? – kérdezte.

– Megdolgoztam értük – felelte büszkén az ember.

– Látod, látod, ugye megmondtam, hogy csak munkával szerezhetsz becsületet magának az ember. No, beszéld csak el hamar, hogy mit dolgoztál?

– Megtanultam, hogyan kell betegeket gyógyítani, és visszaadtam egy haldokló királylány egészségét.

Az asszony éppen lefokvőben volt, és már a cipőjét is lehúzta. De erre kiugrott az ágyból.

– Ó, te számár, te ostoba fajankó! – kiáltotta. – Meggyógyítottál egy királylányt, és csak ilyen csekélységet kértél érte? Takarodj vissza azonnal, és mondd meg a királynak, hogy adjon ennél többet. Ó, te élheterlen! Egy lovat meg egy kutyát kerestél! Van nekünk kutyánk elég magunknak is, tele van kóbor ebbel a falu, ahhoz ugyan nem kell királylányt meggyógyítani, hogy az ember kutyát szerezzon.

Az ember nem szólt egy szót sem. Gondolta magában:

„Be ostobák is az asszonyok! Nem tudják, hogy a régi közmondás szerint: »Lassan járj, tovább érsz«, meg hogy: »Kicsiből lesz a nagy«. No, de mindegy.”

Másnap az asszony tollat ragadott, és levelet írt a kánnak.

„Tudd meg, ó felséges uram – írta –, hogy az én férjem...”

– Hogy az én szegény férjem – szólt közbe az ember.

„... annyira szerény...”

– Annyira elképzeltetetlenül szerény – tette hozzá az ember.

„hogy soha...”

– Nagyon helyes: soha nem gondol magára! – mondta az ember.

– Csak írd!

Így írogatták ketten együtt a levelet, összerakva tudományukat, amíg csak be nem fejezték.

A levél így hangzott:

„Tudd meg, ó felséges kán, uraknak ura, hogy az én szegény férjem olyan elképzeltetetlenül szerény, hogy sose gondol magára, csak mindig másokra. Én magam is annyira szerény, szemérmes asszony vagyok, hogy szinte semmire sincs szükségem. De van nekünk négy szerencsétlen gyermekünk is, akik éheznek. Szegény ártatlanok, egész nap sírnak az éhségtől. Azonkívül a házuk is, éppen egy esztendeje, hogy leégett, miközben az én drága jó,

szorgalmas férjem munkában volt, én pedig csicsókát ültettem odakünn a határban. Rablók is jártak a házban, és az istállóból elvitték négy darab jó fejőstehenünket...”

– Nagyon jó! – mondta az ember – írj hozzá még egy disznót is.

Az asszony így folytatta:

„... meg a szép anyakocánkat kilenc malacával. Sajnos, való igaz, hogy varázslásból, jövendőmondásból és ráolvasásból meg betegek gyógyításából...”

– Nem írnád még hozzá, hogy: elveszett tárgyak megtalálásából?

– De, az is jó lesz. Tehát: „...elveszett tárgyak megtalálásából nem lehet megélni. A csizma nagyon szép, mintha csak a lábamra öntötték volna, de sajnos, megenni nem lehet. És szép az a sok ruha is, amit küldtél, de azzal sem lehet etetni azt a sok gyermeket. Ezért, arra kérlek, ó kán, ha jó szíveddel vagy hozzám, szegény szolgálóhoz, ajándékozz meg még valamivel, toldd meg az ajándékot, amit férjemnek adtál. Nem azért mondom, de amikor a mi királyunknak beteg volt a lánya, volt nála egy varázsló, annak hódprémeket, selymeket, aranygyűrűket adott a király és ráadásul még egy tál aranyat. Azt is mondta a mi királyunk, hogy ez semmiség ezért a szolgálatért, huncut volna, ha kevesebbet adna. Már csak azért is, mert a világ kibeszélné, milyen fősvény a király, hogy ilyen nagyszerű cselekedetért nem adott többet.”

Az asszony lepecsélte a levelet, és elküldte a kánnak.

Mikor a kán elolvasta, így szólt:

– Az asszonynak igaza van.

Azonnal előhívatta kincstárnokát, és egy tarisznyát színültig megtöltetett arannyal. Ezenkívül tehenet, disznót és még sok más szép ajándékot küldött az asszonynak.

Mikor az emberek meglátták ezt, így szóltak:

– Ez már igen! Úgy látszik, híres varázsló lett a mi lusta szomszédunkból. Aki ilyen ajándékokat kap egy kántól, az nem lehet akármilyen ember!

Azt gondoljátok, hogy ezzel be is fejeződik ez a történet? Ó dehogy! Most jön még csak a java.

Nem messze attól az országtól, amelyben ez a varázsló lakott, egy szomszédos birodalomban, élt egy fiatal kán. Egy napon megbetegedett. Olyan beteg volt, hogy nem akadt orvos vagy

varázsló, aki meg tudta volna gyógyítani. Az előkelő nemes ifjak közül már igen sokan elpusztultak ugyanebben a betegségben, és az udvari emberek attól rettegtek, hogy ifjú uralkodójukat is elérí a szörnyű végzet.

– Meglátjátok, így jár a szerencsétlen fiatal kán is! – mondogatták egymásnak. – Hiszen nincs, aki segíteni tudna rajta.

– Hacsak a Vaddisznófej-varázsló nem – vágott közbe hirtelen egy idősebb nemes ember. – Itt lakik a szomszéd országban, hívassuk el, hátha csodát tesz! Azt beszélik, hogy egy vaddisznófej segítségével mindenre képes.

Azonnal lóra ült négy ember és felkeresték a varázslót.

A Vaddisznófej-varázsló mélyen elgondolkozva hallgatta végig a küldöncök elbeszélését. Elmondott magának tüzetesen mindent a fiatal kán betegségéről, aztán félrevonult, gondolkozni.

– Mi lesz most velem? – töprengett. – Most vagyok csak igazán pácban!

Aztán felállt, és mivel nem tudott okosabbat kitalálni, nekikészült az utazásnak. Szép selyemruhát öltött, bal kezébe vörös rózsakoszorút fogott, jobb kezébe pedig az ötféle színű selyemkendőt. Magához vette a vaddisznófejet is. Aztán lóra szállt, és elvágatott.

– Milyen igazságtalan voltam hozzá! – zokogta az asszony. – Amióta csak együtt vagyunk, örökké szidtam, örökké gyötörtem, örökké léhűtőnek csúfoltam. De ő némán tűrte a szidást, a veszekedést, egyetlen hangos szót sem szólt. Most látom csak, milyen igazságtalan voltam hozzá! Nincs a világon még egy ilyen kiváló, erényekben gazdag ember!

A varázsló megérkezett a kán betegágyához. A küszöbön valami összeszorította a szívét.

– Ó jaj, mi lesz velem? – mondta magában.

Aztán belépett a szobába. Az ajtóban megállt, és letérdelt. Érthetetlen szavakat mormolt, és háromszor megforgatta feje fölött a vaddisznófejet. Aztán megparancsolta, hogy a jelenlevők azonnal hagyják el a szobát.

Egyedül maradt. A fiatal kán alig pihegett. A varázsló közelebb lépett az ágyhoz, aztán ismét hátrált. A kán csendesen aludt.

– Talán magától is meggyógyul – sóhajtotta az ember. – Bárcsak úgy volna!

Abban a pillanatban a beteg felemelte a fejét. Nagyot kiáltott, aztán visszaesett a feje a párnára. Úgy feküdt ott, mintha elszállt volna belőle a lélek.

– Na, szép kis csávába kerültem! – mondta magában a varázsló. Azzal sarkon fordult, és csendesen kiosont a palotából. Sötét volt már, nem vette észre senki, hogy elment. Egy darabig a palota kertjében botorkált, kereste a kijáratot, amelyen keresztül elmenekülhetne.

Amint ott járkált, keresgélt, egyszer csak a kincseskamrához tévedt. Lépteinek zaját meghallották az örök, és kirohantak.

– Ki az? – kérdezték, és mivel a varázsló nem állt meg a szóra, hanem továsietett, kiáltozni kezdtek:

– Tolvaj! Tolvaj! Fogjátok meg, üssétek agyon a gyalázatost!

Szerencsére koromsötét volt, és az ember sebesen elinált. Úgy szaladt, hogy jobban nem is lehetett volna. Hogyne, mikor az életéért szaladt! Újra meg újra hátranézett: követik-e még üldözői. A kiabálások már lassan elhaltak mögötte, már bent volt a városban, de még mindig futott. Végül is befutott egy kis házba, gondolta, ott biztonságban lesz, és üldözői utat tévesztenek.

De milyen szerencsétlenül járt! Egyenesen nekiszaladt egy nagy halom edénynek, amely fűlsiketítő csörömpöléssel, ezer darabra törve gurult szerteszéjjel a földön. Éppen egy edényes boltba talált bemenekülni a nyomorult! Az edényes bolt tulajdonosa és alkalmazottai előrohantak a nagy csörömpölésre, és kiabálni kezdtek:

– Tolvaj! Tolvaj! Fogják meg!

A varázsló, mint űzött vad futott tovább, míg csak egy kis sötét odúba nem ért a városon kívül. Oda rogyott le, félig eszméletlenül. Egy darabig alig bírta csillapítani ziháló tüdejét, aztán így tört ki:

– Ördög vigye a vaddisznófejet, meg a beteg királyt, meg az egész varázslómesterséget!

Amint így szitkozódott, egyszer csak olyasvalami történt, amitől elállt a lélegzete, benne szorult a szó. Lassacskán kivilágosodott a sötét kis kuckó, és amikor jobban körülnézett, észrevette, hogy a másik kán birodalmában is az istállóba került. Egy állat közeledett

felé, egy hatalmas, fekete bivaly. A bivaly nem vette észre a sötét sarokban lapuló varázslót, hanem hangosan, emberi hangon megszólalt:

– Úgy látszik, még nincs itt.

Ismét nyílt az istálló ajtaja, és belépett rajta egy fiatalasszony.

– Itt vagy? – kérdezte a bivalytól.

Haragosan válaszolt a bivaly:

– Miért jössz ilyen későn?

– Nem szabadultam korábban a palotából – felelte a fiatalasszony. – Hidd el, nem jókedvemből késlekedtem. Tudd meg, hogy férjem, a kán már félholt. Elhívták már a siratóasszonyokat, a palotabeli asszonyok mind együtt ülnek, és nekem is ott kellene lennem az ágya mellett éjjel-nappal, és várni a halál pillanatát. Együtt van az egész udvar, és mindenki keservesen sír. Csak most tértek nyugovóra a miniszterek meg az asszony nép. Napfelkeltekor újból kezdődik a céció.

A bivaly erre földhöz vágta magát, bukfencet vetett, és gonosz szellemmé változott. A kán felesége hasonlóképpen cselekedett, és ugyancsak felvette igazi alakját. Mert bizony ő sem volt más, mint gonosz szellem, aki szép lány képében meghódította a kán szívét, hogy hatalmába kerítse, és megrontsa. Lassú méreggel tört az életére, ugyanúgy, mint ahogy régebben már két derék fiatal legényt is elpusztított a lassan ölő méreggel.

– A kánhoz új varázslót hívtak – mesélte a királynő. – Hanem az olyan mafla, hogy nem kell félnünk tőle. Pedig megmenthetné a kán életét, ha értene hozzá, ha ismerné a segítő gyógyszert.

– Miért, te talán tudsz olyan gyógyszert, ami megtörhetné a mi varázserőnket?

– Hogyne tudnék – felelte az asszony. S azzal elsorolta azt a sokféle szert, amit meg kellene főzni és azokat a varázsigéket, amelyeket el kéne mondani. – Ha ezt megtenné, azon nyomban gonosz szellemekké kellene visszaváltoznunk, és lelepleznének bennünket az emberek.

– És akkor mi történnék velünk? – kérdezte a bivalyból lett gonosz szellem.

– Ne is kérdezd! – felelte a királyné. – Nem jó arra még gondolni sem, olyan szörnyű lenne. Mind a kettőnknek végünk lenne.

Így beszélgettek, amíg a hajnal vörösre nem festette az eget. Akkor mindketten visszaváltoztak előző alakjukba, és elmentek.

Az istállóban rejtőzködő varázsló minden szót hallott, és mindent jól megjegyzett. Mikor egészen ki világosodott, ő is elhagyta az istállót, és visszatért a palotába.

Már messziről hallotta a virrasztók és siratok kétségbeesett jajgatását. Keserű szemrehányásokkal illették a varázslót az ott térdeplő, jajveszékelő udvari emberek, hogy nagy híre ellenére sem tudta életre kelteni a fiatal kánt.

– Ó, ti kishitűek! – szólt szigorúan a varázsló. – Mit gondoltok, miért távoztam a palotából? Tudjátok meg: nem hal meg az uralkodótok.

Mindjárt előhozatta azokat az orvosszereket, amelyekről a gonosz szellemek beszéltek: egy kis kígyóbőrt, nyúlhájat, varangymájat, egy szál disznósörtét és békanyálat. Mindezt megfőzette egy fehér, csillagos homlokú háromesztendős kanca tejében. Mikor a tej forrt, lóheremagot, mentalevelet és nadragulyát dobott belé.

Elkészült a varázsital. A varázsló beleöntötte egy csészébe, és megállt vele a kán ágya előtt. Aztán parancsot adott, hogy őrizték jól a palota minden ajtaját, ne távozhassák senki, amíg ő meg nem engedi. Legkiváltképpen az asszonynépséget tartsák szemmel: még a királyné sem kivétel.

A varázsló felemelte a csészét, és elmondta a varázsigét:

Aki beteg, meggyógyuljon,

Aki megholt, föltámadjon!

Eloszoljon minden baja,

Ne gyötörje a nyavalya!

Háromszor hangzottak el a bűvös szavak, majd a varázsló lehajolt a kánhoz, és a varázsitalból néhány cseppet ajkai közé cseppentett.

Nem telt belé egy perc, a kán egészségesen ugrott ki az ágyból. A felesége pedig menten gonosz szellemmé változott. Az udvari nép nem tudta, min csodálkozzék jobban: a kán szerencsés felgyógyulásán, vagy az asszony átváltozásán. Mindenki felugrott ültőhelyéről, és hiába akart elmenekülni a bajszerző gonosz szellem, megfogták, megkötözték, börtönbe vetették.

A varázsló felesége hamarosan tudomást szerzett a történekről, és nagyon boldog volt. A kán annyira megszerette a varázslót, hogy el sem engedte az oldala mellől, ott marasztotta az udvarnál. Elküldötte embereit az asszonyért, hogy hozzák el azt is magukkal, éljen ott ezentúl a férje oldalán.

El is mentek érte a kán küldöttei. Összecsomagoltak mindent. Útközben töviről hegyire elmesélték az asszonymak, hogyan gyógyította meg a varázsló a kánt. Csak úgy áradoztak felőle, hogy milyen kitűnő varázsló, hogy az egész világon nincs hozzá hasonló, hogy hét ország királya járt már az udvarban és hódolt előtte.

Az asszony könnyes szemekkel suttogta maga elé:

– Ó, én együgyű asszony! Mennyit csúfoltam, mennyit bántottam! Azt hittem, hogy lustálkodik, pedig ő, a szent ember, dehogyis lustálkodott, dehogyis lopta a napot. Most értem csak meg, hogy mikor elmerengve ült naphosszat a ház előtt, akkor is keményen dolgozott, hiszen gondolkozott!

Hanem az ember nem merte tovább próbára tenni a szerencsáját. Titokban kitanulta az orvoslás tudományát, és azontúl, ha beteg akadt a kán udvarában, nem bízta a véletlenre a gyógyítást.

UJGUR MESÉK

VIDÁM TÖRTÉNETEK NASZREDDIN AVANTIRÓL

A csodálatos tehén

A jámbor Avanti felesége addig mondogatta, hogy a tehénke nem tejel, a tehénke rúg, a tehénke meddő, míg végül Avanti fogta a kötőféket, és elhajtotta a tehénkét a vásárba.

Jöttek-mentek a vevők, nézegették a tehénkét, de mindegyik alku nélkül ment el mellette, mert Avanti váltig ezt hajtogatta:

– Ez a tehén ugyan nem fog neked egy csöppnyi tejet sem adni, hiába lesed! Ehelyett majd szépen felöklel, de fel ám! – Ilyen kínálgatás után kinek támadt volna kedve, hogy megvegye a tehénkét?

Egy marhakupec, aki egy darabig hallgatta Avantit, jót mulatott a bárgyúságon, és odasúgta Avantinak:

– Jobb lesz, ha rám bízod a tehén vásárt!

– Nagyon nyájas vagy te kereskedő – hajolt meg Avanti. – Allah kegyelméből virágozzál, sokasodjál! Hát tessék, próbáld meg! – S ezzel Avanti a kötőféket a marhakupec kezébe nyomta.

A marhakupec, amint kezébe érezte a kötelet, rákezdte:

– Tekintsetek e tehénre – milyen szelíd! És nemcsak, hogy szelíd: mindennek tetejébe még naponta tizenöt liter tejet is ad! Aki megveszi, nem vallja kárát!

– Micsoda?! – ugrott oda Avanti, és kitépte a marhakupec kezéből a kötelet. – Ha szelídebb, mint a bárány, és tizenöt liter tejet ad naponta, miért adnám én el ezt a csodálatos tehenet?!

A gyűrű

Avanti egyik barátja, a jómódú kalmár, egy szép napon beállított Avantihoz, hogy elbúcsúzzék tőle, mielőtt hosszú útra indulna. Ahogy belépett, mindjárt észrevette, hogy Avanti csillogó aranygyűrűt visel, s kifundálta nagy ravaszul, hogy megszerzi a gyűrűt magának. Így szólt Avantihoz érzelmes hangon:

– Nem tudnék békeességben élni, Avanti, ha örökösen arra kellene gondolnom, hogy távol vagyok tőled, legjobb barátomtól. A baráti hűség jeléül hadd húzzam újjamra gyűrűdet! Valahányszor rápillantok, úgy érzem majd, hogy ott vagy a közelemben, s ez nagy megnyugvás lesz számomra és nagy vigasztalás.

Ám ez a gyűrű volt Avanti egyetlen vagyona, más ereklyét, ékszert nem hordott egész életében, így hát nem szívesen vált volna meg tőle.

– Mélységesen megindítanak baráti érzelmeid – válaszolta a kalmárnak. – De én sem tudnék békességben élni, ha örökösen arra kellene gondolnom, hogy távol vagy tőlem, legjobb barátom. Légy kegyes hozzám! Hadd maradjon nálam a gyűrű! Valahányszor rápillantok, arra fog majd emlékeztetni, hogy nem adtam oda a legjobb barátomnak, mikor kérte tőlem, s ezért e gyűrűről mindig eszembe fogsz jutni.

Áll az alku!

Egyszer Avanti azt álmodta, hogy szép, kövér kendermagos tyúkocskájára gazdag vevő akadt.

– Milyen szép, nagy tyúkocska – büszkélkedett Avanti –, nézze csak, milyen zsíros! Hát még milyen jó tojó! Nem is adom el bizony, csak magas áron!

– Ugyan mennyiért adja? – kérdezte a vevő.

– Tizenkét jüanért.

– Annyit nem, de hetet adok érte.

– Hétért nem eladó.

– Nem bánom, legyen nyolc.

És így alkudoztak tovább. Amikor kilenc jüanhoz értek, Avanti felébredt. Kinyitotta a szemét, és egek ura! nem volt ott bizony sem a tyúkocska, sem a gazdag vevő. Álom volt az egész! Avanti gyorsan lehunyta a szemét újra, és karját megadóan kitérve így szólt:

– Rendben van, kilenc jüanért odaadom!

Vezeklés

Avanti talált valahol egy eltévedt birkát. Hazavitte, levágta, és jóízűen megette. Egyik barátja azonban megtudta, hogy micsoda vétek nyomja Avanti lelkét, elment hát hozzá, és megkérdezte:

– Mit fogsz mondani a Mindenütt Jelen valónak, ha majd haláloed után színe előtt meg kell jelened?

– Azt fogom mondani, hogy nem tudok semmiféle birkáról.

– Ez így nem lesz jó! Mert mi történik, ha a birka is megjelenik, hogy tanúskodják?

– Ha a birka is megjelenik? Mi sem egyszerűbb! Fülön csípem, elviszem a gazdájához, és ezzel az egész ügy el van intézve.

Az egyetlen orvosság

Egy rosszmájú szomszéd elhatározta, hogy jól megréfálja Avantit. Átballagott hát hozzá egyik reggel, és gyomorfájást színlelve, így nyöszörgött neki:

– Jaj, jaj! Egy egér bújt be a gyomromba az éjjel, mialatt békésen aludtam. Mondd meg nekem, mitévő legyek?

– Azonnal menj ki az udvarra – vágta rá Avanti a választ –, fogj egy macskát és, elevenen nyeld le. Számodra ez az egyetlen orvosság!

Mit mondott a bagoly?

Egyszer Avanti többek előtt elhencegett a tudományával, s elmondta azt is, hogy érti a madarak nyelvét.

Meghallotta ezt a király, s elvitte magával vadászni. Útközben, az erdő mélyén omladozó falat pillantottak meg, s a falon magányos bagoly huhogott.

– Nos, Avanti – fordult a király az újdonsült tudóshoz –, mondd meg nekem, mit beszél a bagoly?

– Azt beszéli – felelte készséggel Avanti –, hogy ha a király továbbra is rosszul bánik népével, királysága hamarosan rommá lesz, akár az én fészke, bizony, nagyon hamar!

Ki a számár?

Tomur király és legkedvesebb udvaronca egyszer elmentek vadászni, és a vadászatra magukkal vitték Avantit is. Ahogy mentek, mendégéltek, Tomurnak egyszer csak eszébe jutott, hogy neki bizony szörnyű melege van. Levetette hát köpenyét, és rádobta Avanti hátára.

Tovább baktattak az erdőben, és egyszer csak az udvaronc is úgy érezte, hogy ezt az iszonyú hőséget nem bírja tovább, ő is levetette a köpenyét, és rádobta Avanti hátára.

Avanti verítékezve lépkedett a nehéz köpenyek súlya alatt az amúgy is nagy melegben, s mikor Tomur király meg udvaronca hátrapillantottak az izzadó-szuszogó Avantira, majd szétpukkadtak neveltükben.

– Avanti – kacagott könnyeit törölgetve a király –, úgy viszed azokat a köpenyeket, mint egy málhás szamár!

– Már hogyné vinném úgy – csattant azonnal Avanti válasza –, mikor egyszerre két szamár málhája van a hátamon!

Nehéz kérdések

Egy keleti királyságba egyszer három kereskedő érkezett. A kereskedőket maga a király fogadta, s vendégül látta őket három nap, három éjjel a saját palotájában. Mikor a harmadik nap is eltelt, a kereskedők azzal álltak elő, hogy mindegyiküknek lenne egy kérdése, válaszoljon rá a király, ha ugyan tud. – Már hogyné tudnék – mondta dölyfösen a király, s kíváncsian várta a kérdéseket. De szégyen ide, szégyen oda, bizony egyik kérdésre sem tudott válaszolni, összehívta hát a tanácsadóit, szónokait, az udvar minden bölcsét – de egyikük sem tudta megoldani a nehéz feladatokat.

– Hogyan?! – toppantott a király bosszankodva és megszégyenülve. – Egész királyságomban nincs egyetlen okos ember, aki vendégeim kérdésére válaszolni tudna?

Ekkor egy bölcs előlépett, és így szólt:

– Egyetlen ember van a birodalomban, aki ezekre a kérdésekre válaszolni tudna, uram királyom, az a messze földön híres Avanti.

A király tüstént idézést küldött Avantiért. Ez botjával kezében egyenesen a király udvarába szamaragolt.

– Adjon isten jónapot felségednek! – köszönt Avanti szamara hátáról leugorva. – Mit kíván tőlem felséged?

– Válaszolj azokra a kérdésekre, amelyeket vendégeink feladnak!
– szólt Avanti parancsolóan a király.

Ekkor előállt az első vendég, és azt kérdezte:

– Hol van a föld köldöke?

Avanti habozás nélkül botjával a szamarára mutatott:

– Ott van ni, pontosan azon a földdarabon, amelyen a szamaram jobb mellső lába tapos.

– Honnan tudod? – kérdezte a vendég, elképedve a gyors válaszon.

– Ha nem hiszel nekem, eredj és mérd meg magad! Ha csak egy hajszálnyival is odébb van, visszajöhetsz, és újabb kérdést tehetsz fel! – válaszolt Avanti.

– Beérem ennyivel – hajolt meg a vendég, és átadta a szót társának.

A második vendég pedig ezt kérdezte:

– Hány csillag van az égbolton?

– Számold meg a szőrszálakat a számaram hátán, és megtudod – felelte Avanti.

– Bizonyítsd be, hogy ugyanannyi – szólt rá a vendég, hogy Avantit zavarba hozza.

– Ha nem hiszel nekem, eredj és számold meg a számaram hátán a szőrszálakat, de egyenként ám! Ha csak egy szőrszállal is több van vagy kevesebb, fel teheted az újabb kérdést!

– Hát meg lehet számolni egy számár hátán a szőrszálakat?!

– Micsoda beképzelt fickó is vagy te! – kiáltott fel Avanti. – Hát meg lehet számolni a csillagokat az égbolton?!

Erre aztán már a második vendég is a sarokba húzódott. Avanti pedig várta a harmadik vendég kérdését.

– Látod a szakállamat? – kérdezte ravaszul a harmadik vendég. – Ezt már talán csak meg tudod mondani: hány szál van benne?

– Hogyne – mosolygott Avanti. – Mihelyt te megmondod nekem, hány szőrszál van a számaram farkában, én nyomban megmondom neked, hány szőrszál van a szakálladban!

A harmadik vendég úgy eltűnt a sarokban a másik kettő háta mögött, mintha a föld nyelte volna el.

A hold

Valaki megkérdezte Naszreddin Avantitól, hogy mi történik a *régi holddal*, valahányszor feljön az új hold.

Avanti így felelt:

– Valahányszor az ifjú holdsarló feltűnik az égbolton, Allah fogja az öreg holdat, darabokra vágja, és a holdszeletekből csillagokat varázsol.

Miért járkálnak az emberek mindenfelé

Élt abban a városban, ahol Avanti is lakott, egy csalafinta kérdéseiről híres varga. Ez a varga egyik szomszédját a másik után ugratta be, de olyan alaposan, hogy a kárvalotton azután a többiek – akiket a varga jókedve éppen megkímélt – hetekig harsogva nevettek.

Egy napon Avantihoz állított be a varga, mert fejébe vette, hogy kifog a csavaros eszű Avantin is.

– Ide figyelj, Naszreddin Avanti! Tudod, hogy koránkelő ember vagyok. Még alig pitymallik, én már ott ülök a háromlábú széken, az ablak mellett, és kopácsolok, kalapálok. És ahogy kinézek az ablakon, minden reggel azt látom, hogy kora virradatkor megindulnak a poros utcákon a szapora léptű szattyánbőr-csizmák, a kérges bocskorok, a topogó papucsok és a könnyű selyemtopánok. Mondd meg nekem, Naszreddin Avanti, miért kopognak ezek a lépések szanaszéjjel, miért indulnak az emberek különböző irányokba?

– Szavamra, a szívem fáj, hogy ilyen ostoba vagy – rázogatta a fejét Avanti. – Hát mondd meg, nem így természetes? Ha az emberek mind egy irányba igyekeznének, a földnek az a fele lassan lekopna, végül pedig mi történne? Az egész világ úgy, ahogy van, felborulna.

A tenger

– Miért sós a tenger vize? – kérdezte egyszer Avantitól egyik barátja.

Avanti gondolkodás nélkül válaszolt:

– A tenger vize folyton egy helyben áll, és nem folyik soha sehová se. Őseink attól féltek, hogy egyszer meg talál romlani, ezért jó alaposan besózták, hogy sokáig elálljon.

A JÓ TANÁCS

Egy időben Avantinak elég rosszul ment a dolga, és arra gondolt, ideje lenne valami kenyérkereset után nézni. Fogott egy kötelet, vagy húsz-harminc lábnyi hosszút, vállára dobta, és kiment a piactérre. Ahogy kiért és oda állt a többi teherhordó közé, éppen jött egy módosabb külsejű kereskedő, aki végiglegeltette szemét a teherhordókon, s így szólt:

– Van egy lécládám, tele csészével és pohárral. Annak a teherhordónak, aki hazaviszi, három jó tanácsot adok fizetségül.

– Tartsd meg a tanácsaidat – morogták a teherhordók, és ügyet se vetettek többé a kereskedőre. Avanti azonban így gondolkozott: – Olyan gyarló dolgot, mint a pénz, bármikor lehet szerezni, de igazi jó tanácsot kapni nehéz. Rámfér az a néhány jó tanács, amit ez a kereskedő adni akar, hadd tanuljak valamit. – Ezzel Avanti a kereskedőhöz fordult s ráállt az üzletre: elviszi a ládát a házáig, három jó tanácsért.

A láda nehéz volt, a nap melegen sütött, Avanti izzadt a teher alatt, de fúrta az oldalát a kíváncsiság, mifélék is azok a jó tanácsok. Mentek, mentek, mentek, az útnak csak nem akart vége szakadni. Gondolta Avanti, könnyít a lelkén: megkérdezi legalább az első jó tanácsot. Így szólt hát a láda tulajdonosához, aki méltóságteljesen lépkedett a cipekedő Avanti mellett:

– Nem mondanád meg legalább az első jó tanácsot? Kíváncsi vagyok, mire akarsz megtanítani?

A kereskedő nehezen fojtotta el nevetését, így szólt:

– Ne higgy annak az embernek, aki azt állítja, hogy jobb éhezni, mint jóllakni!

– Ez aztán jó tanács! – bólintott elismerően Avanti.

Mentek, mentek, mentek, még mindig nem látszott az út vége. Avanti megtörölte verítékező homlokát, és így szólt a kereskedőhöz:

– Nahát, akkor halljuk a második jó tanácsot!

A kereskedő gúnyosan nevetett:

– Ne higgy annak az embernek – mondta –, aki azt állítja, hogy jobb gyalog menni, mint lóháton!

– Ejha! Igazán csudálatos egy jó tanács! – kiáltott Avanti.

Mentek, mentek, mentek a végeláthatatlan úton, Avanti már majd összeroskadt a láda súlya alatt. Egyszerre a kereskedő lelassította lépteit. Ahá, gondolta Avanti, és a szép, nagy, kertes házra pillantott. Megérkeztünk.

– Elő a harmadik jó tanáccsal! – sürgette a kereskedőt.

Az most már tiszta szívből hahotázott.

– Ne higgy annak az embernek – mondta könnyeit törölgetve –, aki azt állítja, hogy a teherhordók közt nagyobb bolond akad náladnál!

Ám még be sem fejezte mondókáját, mikor Avanti hirtelen eleresztette a kötelet, s a zuhanó láda felé kacsintva, visszanevetett az elképedt kereskedőre:

– De aztán te se higgy annak az embernek, aki azt állítja, hogy ebben a ládában a csészék és poharak nem törtek ízzé-porrá!

A HÁROM KINCS

Élt egyszer egy faluban egy öregasszony, volt neki két fia. Az idősebb ravasz, okos fickó volt, pénzzé vált minden a keze alatt. Szerette is az anyja, ő volt a kedvence. Még a szomszédok is megbecsülték. Egyszerű, becsületes fickó volt a fiatalabb, sejtelve sem volt arról, hogy lehet pénzt keresni. Mulyának, semmirekellőnek nevezte az anyja, s az egész falu úgy hívta: a bolond.

Egy nap az anyja kezébe nyomott szegénynek néhány palacsintát, és azt mondta:

– Fogd ezt, te mulya, és fel is út, le is út. Annyit mondok: haza ne merj jönni üres kézzel.

A fiú hát tarisznyájába tette a palacsintát, és elindult világgá. Igen ám, de egy fia gondolat, annyi nem jutott eszébe, hogy csináljon szerencsét. Céltalanul bolyongott hát, s végül is elért egy folyóhoz. Letelepedett a partján, elővette a palacsintát, és majszolni kezdte. Alig evett néhány falást, egyszerre csak egy kis kígyó tűnt a szemébe, nem nagyobb egy evőpálcikánál. Mozdulatlanul nyúlt el a földön, láthatóan betegen.

A fiú megszánta, előszedett egy kis papírdobozkát, és beletette. Később arra gondolt, hogy egyszer még pénzt is kaphat érte.

Gondosan ápolta hát, és megosztotta vele a palacsintát. A kígyó pedig napról napra növekedett, hamarosan kicsi lett neki a papírdoboz. Akkor a fiú keresett egy tavacskát, s abban nevelgette. Ha ételhez jutott, odament, és együtt fogyasztották el. A kígyó nőtt, növekedett, egykettőre olyan hatalmas kígyó lett, hogy nem fért már el a tóban.

Egy nap aztán azt mondta a kígyó a fiúnak:

– Tégy át engem egy nagy folyóba! Megfulladok itt.

A fiú zavartan hallgatott, s aztán így szólott:

– Megvallom, azt gondoltam, hogy eladlak, ha felnősz. Nézd, anyám nem enged be a házba, ha nem viszek neki valamit.

A kígyó kis ideig gondolkozott, majd így válaszolt:

– Úgy lesz, ahogy kívánod. Csak tégy be engem a nagy folyóba, én megjutalmazlak.

A jószívű fiú szerzett egy fonott kosarat, beletette a kígyót, és a vállára vette. Így indult a folyóhoz. Amint a vízbe ért, sárkánnyá vált a kígyó. Aranyból volt az uszonya, a pikkelye. Ide-oda szökkent, égis verte a hullámokat. Aztán odaúszott a fiúhoz.

– A jótettért jót várj – mondta. – Állom a szavam. Íme, adok neked egy kismajmot.

S ahogy ezt kimondta, a fiú elé állt egy kismajom.

– Ha pénzre lesz szükséged – folytatta a sárkány –, csak szólj a majomnak: adj aranyat vagy ezüstöt!

No, boldog volt a fiú, köszönte a sárkánynak a kedvességét. Fogta a majom pórázát, és útnak eredt. De a sárkány még utánakiáltott:

– El ne feledd! Soha ne beszélj róla senki emberfiának!

Mentek, mendegéltek hát, a fiú és a majom a poros úton hazafelé. Amint rájuk esteledett, betértek egy útszéli fogadóba. A fiú szállást kért. A gazda bevezette a majmot az istállóba.

– Adj enni neki is – mondta a fiú –, de ne kérj tőle aranyat vagy ezüstöt.

A gazda bólintott, a dolog azonban mégiscsak szöveget ütött a fejébe. Éj közepén kilopakodott az istállóba, és belesúgott a majom fülébe:

– Majmocskám, aranyat szeretnék!

Hát alighogy befejezte, egy halom arany feküdt máris a lábánál. A térde is megroggyant kapzsi örömeiben. Fogta, elcserélte a majmot valamelyik majmával, úgy hasonlítottak egymáshoz, melyik melyik, nem lehetett felismerni. A varázsmajmot pedig jól elrejtette.

Reggel úgy bánt a fiúval, mint a hímes tojással, elébe vezette a majmot, és jó utat kívánt neki.

Ment aztán a fiú, míg haza nem ért. Anyja már az ajtóban megkérdezte, mit hozott. A fiú büszkén felelte:

– Édesanyám, nézd meg ezt a majmot. Aranyat és ezüstöt ad, amikor csak akarom. Siess, hozz egy zsákot, mindjárt megmutatom.

Az asszony alig akart hinni a fülének. De azért leterített egy vadonatúj zsákot a földre. A fiú pedig rátette a vonakodó majmot a zsákra, és azt mondta.

– Majmocskám, majmocskám, aranyat szeretnék!

Az állat értetlenül, üresen pillantott rá. A fiú újra és újra elismételte a varázsigét, de semmi sem történt. Kínjában elvörösödött.

– Micsoda ostobaság! – fortyant fel az anyja.

De a fiú lecsillapította:

– Légy nyugodt, édesanyám. Egy perc, és aranyat ad nekünk.

Közben a majom összevissza makogott, majd lefeküdt a zsákra, és elaludt. Meg sem lehetett mozdítani.

Az asszony majd szétpukkadt dühében. Fogta a seprűnyelet, alaposan eldöngette a fiát, és a majommal együtt kikergette a házból.

A fiú bizony keserű szívvel gondolt a sárkányra, aki így becsapta. Egyenesen a folyónak tartott, és tele torokból kiáltozni kezdett, hívta magához. Egyszerre nagyot csobbant a víz, és kidugta fejét a sárkány.

– Mit akarsz? – kérdezte.

– Hát bolondot csinálsz te belőlem? – panaszkolt elkeseredve a fiú. – Vedd vissza a majmodat, nem ad aranyat.

A sárkány nem is magyarázkodott.

– Jól van – mondta –, ha nem szereted a majmot, adok neked valami mást.

Azzal kidobott egy gyönyörű asztalterítőt a partra.

– Vedd magadhoz ezt a terítőt – mondta. – Valahányszor megéhezel, terítsd ki szépen, s azt adja, amit csak szemed, szád kíván.

A fiú fogta a terítőt, és elindult haza. Mire a fogadóhoz ért, ismét ráesteledett. Benyitott hát, hogy megháljon.

A gazda nem hitt a szemének, úgy meglepődött, amikor a fiút megpillantotta. Reszketett, hogy a majmáért jön. De nagy megkönnyebbülésére, az egy szót se szólt róla.

Lefekvés előtt a fiú összehajtotta a terítőt, és figyelmeztette a gazdát, nehogy valaki megérintse, vagy ételt kérjen tőle. A gonosz ember rábólintott, de magában már előre örvendezett, hogy ismét valami nagy kincsre tehet szert. Éjszaka aztán, míg a fiú aludt, óvatosan elcserélte a terítőt egy másikra.

Kora reggel a fiú felébredt, fogta az asztalterítőt, és útnak indult.

Hazaérve, vidáman nyitott be a házba.

– Most már minden rendben van – szólította meg az édesanyját.
– Kérj bármit, amit enni szeretnél.

– Hát ez meg miféle jószág? – képedt el az asszony.

A fiú kiterítette az asztalterítőt.

– Kérj akármit, amit csak kívánsz.

Az asszony kételkedve nevetett, de azért nem tudta elnyomni a kíváncsiságát.

– No jó – mondta. – Először csak valami egyszerűt. Legyen fűszeres főtt rizs.

A fiú a terítőhöz fordult, és ráparancsolt:

– Adj fűszeres főtt rizst!

De hiába kért, hiába könyörgött, hiába parancsolt, semmi sem történt.

Az asszony vörös lett mérgében, kapta a botot, és kiverte a fiát.

No, szegény fickó, megint csak szaladt a folyóhoz, és megidézte a sárkányt.

– Miféle háládatlan teremtés vagy! – kiáltott rá. – Ne adj semmit se, ha neked sincs. Már másodszor vernek meg miattad.

A sárkány most se faggatta a fiút, csak annyit mondott:

– Várj egy percig, adok neked valami mást.

S egy kis idő múlva visszatért egy furkósbottal, s a fiú kezébe nyomta. Aztán a lelkére kötötte, ha a fogadóba ér, figyelmeztesse a gazdát, nehogy így szóljon a bothoz: „Furkósbot, furkósbot, üss engem!”

A kapzsi gazda megörült, persze, hogy megörült a fiúnak, s majd kifúrta az oldalát, milyen csodadolgot hozott ezúttal. Szolgálatkészen ugrált körülötte, s majd ina szakadt nagy igyekezetében.

A fiú jóllakott, s aludni készült, a botot maga mellé fektette.

– Nehogy azt mondd a botnak – figyelmeztette a gazdát –, furkósbot, furkósbot, üss engem.

A gazda mosolyogva bólintott.

– Sose félj attól – válaszolta.

De később, amikor már minden elcsendesedett, kilopta a botot, s mihelyt a szobájába ért, rákiáltott:

– Furkósbot, furkósbot, üss engem!

Több se kellett a botnak, kiugrott a gazda kezéből, s ütlegelni kezdte a feje tetejét. A gazda jajgatott, sikoltozott, de a bot nem

ismert kegyelmet. Lesújtott, fölemelkedett, lesújtott, egész testét ütötte-verte. A gazda menekülni próbált, de bárhová futott, a bot követte. Kék-zöld volt már, és mégsem tudott elrejtőzni. Végül is beszaladt a fiú szobájába, és könyörögve kérte, hogy parancsoljon rá a botra.

– Nem bírom tovább! – kiáltotta. – Vess véget, vess véget neki! Visszaadom a majmot és a terítőt.

Másnap aztán a fiú fogta a terítőt, a botot, s karján a varázsmajommal elindult haza.

A GRÁNÁTALMAFA KIRÁLYA

Nagyon szegény ember volt Amtak, semmije sem volt a világon, csak egy gránátalmafája. Féltve gondozta hát Amtak a fát, minden gyöngédségét rája pazarolta. Mikor a gránátalmák megértek, odaült a fa tövébe, éjjel-nappal csak nézte-nézte őket, és még a szempilláját sem merte megrebbenteni, nehogy a gyümölcsöknek bajuk essék. Ha néha egy-egy kisgyerek felkapaszkodott a falra, Amtak, mihelyt észrevette, rárivallt, és elzavarta; s ha valamelyiknek mégis sikerült átmászni, kiadós veréssel tanította rendre. Amtakot hamarosan királynak kezdték csúfolni. És mikor már az egész környéken híret vették gőgjének, elnevezték „a gránátalmafa királyá”-nak.

Valamelyik őszön, mikor a fán újra felpiroslottak az érett gránátalmák, Amtak, mint rendesen, a fa alatt őrködött. Az állandó virrasztás azonban annyira kimerítette, hogy egyik éjjel mégis elbóbiskolt. Egyszer csak felriadt, s látja ám, hogy néhány szem gránátalmának lába kelt. No, átkozta is magát, hogy miért nem vigyázott jobban. De hiába: másnap éjjel, bárhogy erőlködött, újra csak álomba merült. S mialatt ő édesen szundított, az egyik nagy ágról minden szem gránátalma eltűnt.

Valamit tenni kell – határozta el magában. Leült hát a fa alá, és úgy tett, mintha aludna; rá kell jönnie, ki a tolvaj. Kis idő múltán valami mocorgást hallott a fal felől. Szemhéja alól felpislantva egy rókát látott Amtak, amint leugrik, és meglapul a fal tövében. Aztán abban a hiszemben, hogy a gazda alszik, az állat zajtalanul felosont a fára. Ekkor Amtak hirtelen talpra ugrott, megragadta a róka farkát, és megesküdt, hogy most istenigazából ellátja a baját, amiért gyümölcsöt mert lopni az ő fájáról.

Ám a róka furfangos volt – fölfelé bukfencezett, aztán egy jól sikerült ugrással eltűnt, mint egy füstgomoly. Csak két maroknyi szőr maradt utána. Amtak nyugtalan lett. Épp elég nehéz volt résen lenni a gyerekekkel szemben; mit csináljon most ezzel a rókával? Amikor öreg szomszédja benézett hozzá, gondolatokba mélyedve találta.

A szomszéd kérdésére, hogy mitől olyan szomorú, Amtak a gránátalmafára mutatott, és így szólt:

– Ide jár egy róka és lopja a gránátalmáimat. Nézd meg: tán csak félannyi gyümölcsöm van, mint máskor...

Az öreg ekkor ezt tanácsolta neki:

– Majd én megmondom, hogy fogd meg azt a rókát! Melegíts egy fazékban enyvét, öntsd a fal tövébe, ahol a róka be szokott ugrani. Meglásd, újra jön, ottragad!

A tanács bevált, Amtak még azon az éjszakán elcsípte a rókát.

Olyan dühös volt, hogy agyon akarta ütni a tolvaj állatot. De a róka szívhez szólóan rimánkodott:

– Bocsáss meg nekem, Amtak király! Egész életemen át téged foglak szolgálni! Még derék feleséget is szerzek neked!

Mikor Amtak ezt meghallotta, még jobban dühbe gurult:

– Tréfálsz velem, te hamis róka? Hogy nőülhetnék meg, mikor egy fityingem sincs? Ugyan, ki adná hozzám a lányát feleségül?

És újra előrántotta a botját, de a róka tovább könyörgött:

– Ne üss, míg meg nem hallgatsz, és el nem ismered, hogy igazat szólok! Nemcsak, hogy feleséget szerzek neked, de egy igazi királylányt!

Amtak elhitte, amit a róka beszélt, és szabadon engedte.

A róka pedig szaladt egyenesen a szomszédos ország öreg királyához, és így szólt hozzá:

– Kölcsönadnád-e nekem a szitádat? A király, aki az én gazdám, úgy hallotta, hogy csak neked van olyan szitád, amellyel agátot és gyöngyöt lehet rostálni, és minthogy ékszereink beporosodtak, és rostálásra várnak, királyom hozzád küldött, hogy a szitádat kölcsönkérjem.

Mivel az öreg király hallott már Amtak királyságáról, szívesen kölcsönadta neki a szitáját. A róka ekkor kerített valahonnan néhány szép gyöngyöt és ékkövet, s bedugdosta őket itt is, ott is a szita likacsai közé, aztán visszaadta a királynak a szitát. De míg köszönte a szívességét, a szitát szándékosan földre ejtette, úgyhogy a gyöngyök és ékkövek szétgurultak. A hercegek és hercegnők nyomban odaugrottak, hogy fölszedjék a kincseket.

– Hát titeket érdekelnek ezek a semmiségek? – kérdezte a róka színlelt csodálkozással. – Ha én ezt tudom, hoztam volna belőlük egy szitával! Uramnak, Amtak királynak töméntelen kincse van!

Mikor az öreg király ezt meghallotta, csodálata Amtak király iránt hirtelen óriásira nőtt. Lakomára hívta a rókát, és hajbókolva mondta neki:

– Három lányom közül az egyiket szeretném feleségül adni a te királyodhoz. Lányomnak nagy szerencse, nekem pedig nagy tisztesség lenne rokonságba kerülni a nemes Amtak királlyal. Elvállalnád a házasságközvetítő tisztét?

A három hercegnőről is csak úgy sugárzott, hogy mindegyikük szeretne Amtak király felesége lenni. Ám a róka elhárította őket.

– Ne legyetek türelmetlenek. Fogalmam sincs, vajon uram-királyom, Amtak, egyáltalán meg akar-e nősülni. Elmegyek hozzá és megkérdem. Hogyha rááll, visszajövök és megmondom nektek.

Mikor a róka visszatért Amtakhoz, így szólt hozzá:

– Minden rendben van. A király megígérte, hogy egyik lányát hozzád adja. Készülj fel gyorsan, hogy bemutatthassalak.

Amtak táncolt örömeiben, de azért csak nem hagyta nyugodni a gondolat: hogyan nősülhetne meg így, egy árva fillér nélkül? Mikor azonban a rókának felfedte aggodalmát, a huncut állat biztatta, hogy nincs mit félnie, nem lesz semmi baj. Amint a nagy folyóhoz értek, mely az öreg király birodalmát körben határolta, így szólt Amtakhoz a róka: – Menj a folyóhoz, és merülj belé, úgyhogy csak a fejed látsszék ki a vízből. Ne mozdulj, én majd mindent elrendezek. – Amtak úgy tett, ahogy a róka mondta neki. A róka ekkor az ősz királyhoz loholt, és elhihegte a hírt:

– Uram, Amtak király, negyven, kincsekkel megrakott tevével készült hozzád, de mily balszerencse, a folyó árja olyan sebes volt, hogy az áthaladó tevéket mindenestül elsöpörte. Uram, Amtak király, maga is majdnem beléfulladt. Nagy nehezen megmentettem. Makkegészséges, de sajnos, ruháit elvitte az ár...

Mikor az öreg király meghallotta, hogy Amtak király negyven, ajándékokkal megrakott tevével jött megkérni a lánya kezét, felkiáltott elragadtatásában:

– Mit számít, hogy elvesztek az ajándékok! Éppoly hálás vagyok Amtak királynak, mintha megkaptam volna őket. Gyerünk, siessünk királyod üdvözlésére!

Gazdag öltözéket és egy paripát küldetett Amtaknak, mialatt ő és udvara nekiindult, hogy fogadja a vendéget. Így aztán Amtak szép

öltözékben, délceg paripán lovagolt be a városba. A király estélyt adott a tiszteletére, s Amtak és a legfiatalabbik hercegnő lakodalma egyfolytában negyven napig tartott.

A lakodalom után Amtak egy nap így szólt a rókához:

– Megnősültem, az igaz, de mi lesz, ha hazamegyek? Miből fogunk élni? Hiszen nem maradhatunk itt örökre! Mit tegyek, ha a király megkér, hogy vigyem haza a hercegnőt?

A róka megnyugtatta:

– Sose aggódj! Amíg itt vagy, érezd magadat itthon, egyél, igyál, mulatozz. Bármi történik, tégy úgy, mintha mi sem lenne természetesebb. De nehogy egy szóval is eláruld magad! Majd, ha eljön a távozás ideje, én megmondom, mit kell tenned.

Néhány nap múlva az öreg király megparancsolta egyik udvaroncának, hogy a királyi lovas őrség élén kísérje haza Amtakot és a hercegnőt. Mielőtt az útnak nekivágtak volna, a róka így szólt: – Hadd fussak előre, hogy jelezhessem, ha netán veszély közeleg. – Futott, rohant a róka, s közben az úton egy tevekaravánnal találkozott. Vezetőjük megkérdezte tőle, miért siet annyira, mire azt válaszolta, hogy egy rablóbanda elől menekül, a rablók ugyanis megölték mindenkit, aki útjukba akadt, s hogy üdvös lenne, ha a karavánvezető is mielőbb gondoskodnék saját biztonságáról...

S valóban, ahogy a távolba nézett a vezető, hatalmas, égigkavart porfelhőt látott előgomolyodni abból az irányból, ahonnan a róka menekült. Mit volt mit tenni? Réműldözve könyörgött a rókának, hogy mentse meg. Mire a róka ezt a tanácsot adta:

– Ha ideérnek és megkérdik, kinek a tevéi ezek, csak annyit mondj: Amtak király tevéi. Akkor nem fognak megölni.

A karaván vezetője megígérte, hogy így tesz, a róka pedig futott tovább. Mikor a hercegnő és Amtak kísérete szembetalálkozott a karavánnal, az élen lovagoló udvaronc megkérdezte:

– Kinek a tevéi ezek?

A vezető sietett a válasszal:

– Amtak király tevéi.

Az udvaronc ámuldozott:

– Micsoda szép, hatalmas tevekaraván! Ugyancsak vagyonos lehet Amtak király!

Ahogy rohant a róka, egy ménes került elébe. Legeltetője odaszólt a rókának, fújná ki magát néhány percig; ugyan miért is sietne annyira. A róka így felelt: – Ne is kérdezd – majdnem életemet vesztettem! Rablók elől futok. Megölnek mindenkit, akire csak rátalálnak, a lovakat meg elveszik. – Az ember halálraváltan tudakolta, mit tehetne, hogy elkerülje a balvégzetet. – Mondd, hogy ezek a lovak Amtak király lovai – szólt a róka –, akkor életben maradsz. – Ekkor a róka futott tovább. Mikor Amtak, a hercegnő és az udvaronc megpillantották a roppant ménest, megkérdezték, kié. Reszkető hangon felelte a csikós:

– Amtak királyé. – A hercegnő pedig már azt latolgatta magában, mihez is fogjon majd ekkora vagyonnal.

Messze az úton egy juhnyáját vett észre a rohanó róka és előrekiáltott: – Juhász, szedd a sátorfád, és iszkolj! Rablók jönnek – megölnek, ha itt találnak! – A juhász annyira megrémült, hogy a könnyei is kicsordultak, és alig tudta kinyögni a kérdést, mit is tegyen, hiszen elfutni nem tud a rablók elől. – Lehet, hogy megmenekülsz, ha azt mondd, hogy a juhnyáj Amtak királyé – kiáltotta a róka –, próbáld meg. – Jól van – mondta a juhász, s a róka pedig elinált. Mikor az udvaronc Amtakkal és a hercegnővel odaérkezett, a „Kinek a nyája ez?” kérdésre a felelet az volt, hogy Amtak királyé. Az udvaronc nem győzött ámuldozni Amtak vagyonán, de maga Amtak egy szót sem értett az egész ügyből.

Futott, futott a róka, ahogy csak a tüdeje bírta, míg el nem ért az ördögök fejedelmének palotájáig. Ott aztán lihegve nyargalászott szobáról szobára, míg végül az ördögök fejedelme kíváncsi nem lett, hogy mi baja van. A róka ekkor elhörögte az iszonyú hírt, hogy jön Amtak király, a vérengző Amtak király, aki megesküdött, hogy elpusztítja az ördögök fejedelmét! Hogy rengeteg katonája van, hogy még a róka is retteg az életéért, és hogy késedelem nélkül keresni kell valami biztos búvóhelyet. Az ördögök fejedelme szörnyen megijedt, és kérte a rókát, rejtse el gyorsan valahol. A róka ekkor így szólt:

– Biztonságban leszel, ha elbújsz a kandallóban; én majd hasábfákat rakok rád, s így senki sem fog észrevenni. – Az ördögök fejedelme megfogadta a tanácsot, és a kandallóba ugrott. A róka pedig egy nagy halom hasábfát rakott rá, aztán tüzet gyújtott. Az

ördögök fejedelme üvöltött a perzselő hőségben, de hamarosan elhalkult, majd elhalt a hangja.

Így aztán Amtak birtokába vette a szépséges palotát. Egy nap elébe állt a róka, és megkérdezte: – Én már megtettem a kötelességemet, de mit teszel majd te, ha én meghalok? – Ha meghalsz – felelte Amtak –, a fejemre foglak tenni. Sosem felejtlek el! – Néhány nap múlva a rókát az udvar kövén elnyúlva találták. – A róka meghalt – mondta Amtaknak a felesége. – Dobjátok a csatornába – válaszolta Amtak. De jóformán még ki sem mondta, a róka már besétált az ajtón, és megkérdezte, miért szegte meg Amtak a szavát. Látva, hogy a róka még él, Amtak kézzel-lábbal védekezett, és fogadkozott: – Ha egyszer valóban meghalsz, a fejemen foglak viselni! – Múltak a napok, a róka meghalt csakugyan és Amtak nem mert újra szószegő lenni. Így a rókát igazán a fejére tette. Az embereknek pedig ez annyira megtetszett, hogy mindenki Amtakot utánozta. Ez az oka, hogy a rókaprémből készült kalap a mai napig sem ment ki a divatból.

A FELHŐJÁRÓ PARIPA

Valamikor réges-régen vita kerekedett egy kovács és egy asztalos között.

– Kontár vagy hozzám képest! – mondta az asztalos a kovácsnak.

– Azt már nem! Sokkal jobb kézműves vagyok én nálad! – válaszolt a kovács.

Így veszekedtek, perlekedtek egy darabig, s mivel egyikük sem akart engedni, végül is elhatározták, hogy a király elé viszik ügyüket.

– Mit akartok? – kérdezte a király csodálkozva, mikor a két kézműves megjelent a trónusa előtt.

Az asztalos azonnal beszélni kezdett:

– Engedelmeddel, felség, csekélységemnél jobb asztalos nincs a föld kerekén. S most egyszerre csak jön ez a kontár, s azt állítja, hogy ügyesebb mesterember, mint én vagyok!

Így panaszkodott a kovács is. Végül megkérték a királyt, kegyesen döntsön vitájukban. A fejedelem elgondolkozva csóválta a fejét.

– Hogyan dönthetnék ily kényes kérdésben? Hiszen még csak nem is tudom, mit tud az egyikőtök, mit a másik! Tíz napot adok nektek. Ezalatt mindegyikőtöknek be kell mutatnia keze munkáját.

Eltelt a tíz nap, s a kovács egy halformájú vas-alkotmánnyal jelent meg a trón előtt.

– Hát ez micsoda? – kérdezte a király s ferde pillantást vetett a vas-halra.

– Roppant ügyes halacska ez, felség! – válaszolt a kovács nagybüszkén. – Százezer zsák gabonát tétethetsz a hasába, és mégis pehely könnyen, vidáman úszik a tenger hullámain!

– No, a derék kovács alaposan szégyenben marad – mosolygott bajusza alatt a király –, hiszen ez az esetlen otromba tákolmány menten elsüllyed, amint vízre bocsátják!

Mégis azonnal berakatta a százezer zsák gabonát a vas-hagyomrába, s lám, csodák csodája! mikor vízre eresztették, könnyedén és gyorsan siklott a hullámokon.

A király nagyon meglepődött. Megtetszett neki a vas-hal, és kegyes hangulatában királyi dicséretben részesítette, s fejedelmien megajándékozta a kovácsot.

Hamarosan jött az asztalos is, és egy falovat állított a király elé. A kegyes mosoly azonnal eltűnt a felség orcájáról.

– Játékszerrel merészelsz színem elé kerülni? Ezzel a nevetséges falóval akarod legyőzni a kovács csodahalát?

Az asztalos azonban nem hagyta magát.

– Felség, azonnal látni fogod, hogy lovam ezerszer többet ér, mint a kovács hala. Huszonhat csavar van rajta, s ha megcsavarod az elsőt, a ló azonnal felemelkedik a földről és repül, ha megcsavarod a másodikat, gyorsabban repül, és ha végül mind a huszonhatot megcsavarod, gyorsabban repül, mint az ég madarai, gyorsabban, mint a felhők, gyorsabban, mint a sasok. Aki lovacskámra száll, pillanatok alatt beutazhatja az egész világot.

A király fia éppen a trón közelében álldogált, s mikor meghallotta, hogy a falóval be lehet repülni az egész világot, kíváncsiság fogta el, s kérlelni kezdte apját, engedné meg, hogy kipróbálja a lovacskát.

– Nem engedem – mondta a király. – Különben is, ki tudja, valóban lehet-e repülni ezen a lovacskán? És ha igen, akkor is meg kell gondolnunk, szabad-e felülnöd rá, hiszen életedet veszítenéd, ha a magasból lezuhannál.

Az asztalos azonnal megnyugtatta a királyt.

– Veszélytelen a repülés, felség, teljesen veszélytelen! Semmi baj nem történhetik!

A herceg tovább kérlelte az apját, engedje meg, hogy kipróbálja a falovat, s a király végül, nem szívesen ugyan, de mégiscsak beadta a derekát.

– Rendben van, felülhetsz a lóra. De nehogy túl gyorsan repülj! Csak az első csavart szabad megcsavarnod! Értetted?!

A herceg szentül megígérte apjának, hogy csak lassan repül, de amikor a csodaló hátán mind magasabbra emelkedett, és erdőket, hegyeket, folyókat, völgyeket, városokat hagyott maga mögött, ellenállhatatlan vágy fogta el, hogy még gyorsabban repülhessen.

Megfeledkezett apjának tett ígéretéről, és sorra megcsavarta a többi huszonöt csavart is. Most aztán igazán széleseben száguldott

a levegőben. Rövidesen elvesztette szem elől a tarka réteket, s mint a kilőtt nyíl, úgy suhant az azúrkék messzeségbe.

Jó pár órán keresztül repült már, s alaposan megéhezett. Lefelé kormányozta lovát, és alant ismeretlen, nagy várost pillantott meg. A herceg gyorsan visszacsavarta az összes csavarokat, a ló lassított, és lovasával együtt épen és sértetlenül földet ért.

De jó tréfa volt ez! De vidám kaland! Néhány órát repült csak a herceg, s lám! mily messze jutott! Idegen földre, idegen városba, idegen emberek közé került! Egyenesen egy fogadóba ment, hogy kínzó éhségét csillapítsa.

Másnap bejárta a várost. Séta közben eljutott egy nagy térre, amely feketéllett az emberektől. Valamennyien a nyakukat nyújtogatva bámultak az ég felé. A herceg is az égre nézett, hogy lássa, mit bámul a tömeg, de hiába erőltette a szemét, semmi rendkívülit sem vett észre. Megkérdezte egyik szomszédját, hogy mit is néznek tulajdonképpen. Az meg csodálkozva bámult a hercegre.

– Te még nem hallottál a mi hercegekisasszonyunkról? Allah nem teremtett hozzá hasonlót! Apja legfőbb büszkesége ez a lány! Végtelenül szereti és félti, nem tűri, hogy bárki is megláthassa nagy szépségét, mert tudja, hogy idegen tekintet nyomán menten szeplő támadna leánya hótiszta homlokán. Mivel a palotát nem tartotta elég biztonságosnak, a felhőkben építtetett leánya számára kastélyt. Ott él a mi hercegnőnk, egészen egyedül. A király pedig kormányzó teendői befejeztével mindennap felkeresi a lányát, hogy legyen kivel elbeszélgetnie. Ma már meglehetősen régen felment a felhőbeli kastélyba, most várjuk haza, azért álldogálunk itt, azért lessük az eget.

A herceg elcsodálkozott.

– Hogyan lehet kastélyt építeni a levegőégben? – kérdezte hitetlenül.

– Természetesen nem akármilyen kastélyról van szó! A szellemek építették! – válaszolt szomszédja büszkén.

A herceget elfogta a kíváncsiság. Alighogy besötétedett, fapáriján a levegőbe emelkedett, s rövidesen valóban megpillantott egy fényes kastélyt. Egyenest a kapuhoz repült, leugrott a falóról, s belépett a kastélyba. A hercegekisasszony első pillanatban azt hitte, hogy atyja tért vissza, amikor azonban egy

idegen ifjú lépett szobájába, ártatlanságában égi angyalnak nézte, s nem is gondolt arra, hogy orcáját elfedje. Felemelkedett fekhelyéről, s az angyalnak vélt ifjú elé sietett. A herceg ámulva nézte a szépséges lányt.

– Ez volna az igazi nekem való feleség! – gondolta vidáman.

A hercegkisasszonynak is megtetszett az ifjú herceg, úgyhogy hajnalig elbeszélgettek.

Pirkadatkor a herceg visszarepült a fogadóba.

A király még a felhőbéli kastélyt sem érezte elég biztonságosnak, szüntelenül rettegett, hogy idegen szem gyönyörködhetik leánya szépségében, s hogy az idegen tekintet nyomán szeplő támad a harmatos arcon.

Az ifjú herceg látogatása utáni napon, szokásához híven, alaposan megnézte leánya arcát és ó, jaj! a hó tiszta homlokon apró barna szeplőt látott! A királynak rémületében kimeredt a szeme, még a haja is égnek állt. Gyorsan visszatért földi palotájába. Az udvari méltóságok meglátták a király arcán gyülekező viharfelhőket, és haragja okát kérdezték. A király elmondta nekik, hogy mi búsítja, majd hozzázette:

– Úgy tudtam, hogy kívülem senki sem juthat fel a felhőbéli kastélyba... Mondjátok, hogy foghatnánk el a gonosztevőt, aki mégis megpillantotta leányom szépséges arcát?

A király legöregebb tanácsosa így szólt:

– Küldd fel a királylány kastélyához négy legbátrabb vitézedet, hogy éberem őrködjenek, s fogják el a vakmerőt, ha még egyszer azzal próbálkozik, hogy bejusson leányodhoz!

A király megfogadta a tanácsot, ő maga mutatta meg a négy vitéznek, hova álljanak, majd visszatért a földre. A négy hős azonban ott álló helyben édes álomba merült. A herceg ismét zavartalanul bejuthatott a hercegkisasszonyhoz. A négy bátor vitéz még akkor is az igazak álmát aludta, amikor a herceg hajnalhasadáskor elszállt falován.

Mikor a király ismét meglátogatta leányát, és ránézett szépséges arcára, rémülten pillantotta meg a hótiszta homlokon a második szeplőt. A fejedelem majd megfúlt dühében. A város lakói meg egyre az égi magasban történt titokzatos eseményekről súgtak-búgtak.

A király mutatkozni sem mert népe előtt, annyira szégyenkezett leánya szeplői miatt. Az egyik udvari méltóságtól kért tanácsot, hogy mitévő legyen, s az így szólt:

– Festéssel kenesd be a hercegkisasszony heverőit, karosszékeit! Majd poroszlókat küldünk szét a városban, nézzék meg, kinek a ruháját ékteleníti festékfolt. Így nyakoncsíphetjük a bűnöst.

A király kegyesen elfogadta a tanácsot.

A herceg a következő éjszakát is a felhőbéli kastélyban töltötte. Hajnalban, mikor hazafelé tartott, észrevette, hogy a mentéje festékfoltos, fogta magát, levetette s még a levegőben elhajította az aranybafoglalt, drágakövekkel ékes mentét.

A város öreg müezzinje e napon is a mecset tornyából szólította reggeli imára a hívőket. Alighogy befejezte mondókáját, az égi magasból elibe hullott valami. Csodálkozva hajolt le, és íme... aranybafoglalt, drágakövekkel ékes mente hevert előtte.

– Egész életemben jámbor szegénységben szolgáltam Allahot, mindenható urunkat – gondolta az öreg müezzin. – Ez az ajándék nyilván kegyességének jele!

Szíve csupa hála volt, mikor felemelte a szépséges mentét.

Amikor naplemente után a város lakói esti imára gyűltek össze a mecsetben, az öreg müezzin az égből pottyant ajándékmentében jelent meg, s átszellemült orcával borult le imádkozni. A poroszlók figyelmét nem kerülték el az áruló festékfoltok. Nyersen fölráncigálták az öreg müezsint, s a trón elé hurcolták.

– Honnan vannak ezek a festékfoltok öltözékeden? – kérdezte a király.

– A foltok? – csodálkozott az öreg müezzin. – Nem tudom, hogy honnan vannak, ilyen volt ez a mente már akkor is, mikor lepottyant az égből.

A király nem hitt a müezzinnek, s megparancsolta, hogy vessék tömlőébe, s kínvallatással vegyék ki belőle az igazat.

Szegény öregből azonban még a kőpadon sem tudtak vallomást kicsikarni, de a bíró mit sem törődött ezzel, kimondta a halálos ítéletet.

Az öreg müezsint azonnal a vesztőhelyre hurcolták. A város lakói persze égtek a vágytól, hogy saját szemükkel lássák a nagy hőst, aki

ha kedve tartotta, el-ellátogatott a felhők közé.

De még a szájuk is tátva maradt a meglepetéstől, mikor látták, hogy a poroszlók egeket ostromló dalia helyett a szegény öreg müezzint vonszolják a vesztőhelyre.

– Igazságtalan ítélet! – zúgott a tömeg.

Az ítéletet hamarosan megtudta a herceg is, és hallatára nagy lelkiismeretfurdalás fogta el. Felpattant faparipájára, a vesztőhelyre repült, ahol a hóhér már éppen kötelet tett az öreg müezzin nyakára.

– Én vagyok a bűnös! – kiáltotta harsány hangon. – Nem az öreg, hanem én repültem fel a felhőbéli kastélyba, én láttam meg a hercegisasszony szépséges orcáját! Ha mindenképpen fel akartok akasztani valakit, hát itt vagyok én, de az öreget engedjétek azonnal szabadon!

A hóhér azonnal hírt adott a királynak, hogy egy ismeretlen ifjú önmagát vádolja a bűnnel. Döntsön hát a király, kit kell felakasztani, az öreget-e, vagy a fiatalt.

– Akasszátok fel a fiatalt! – intézkedett a király kurtán.

A hóhér leoldotta a kötelet a szegény müezzin nyakáról és megparancsolta segédeinek, hogy béklyózzák meg az ifjút. Mielőtt azonban hozzányúlhattak volna, a herceg villámsebesen lovára pattant, megfordította az első csavart, s máris fent, a magasban száguldott.

A király majd eszét vesztette haragjában, mikor megtudta, hogy az ifjú megszökött a poroszlók karmai közül.

A herceg azonnal a hercegisasszony felhőbéli kastélyába repült.

– Atyád felfedte titkunkat – mondta –, nem maradhatok tovább országokban. Gyere velem, meneküljünk együtt! Apám tisztelettel fogad majd, s leányaként szeret.

A hercegisasszony pedig így válaszolt:

– Mindig veled akarok maradni. Ahova te mégy, oda megyek én is.

Kettesben sietve elhagyták a kastélyt.

Már jó ideje repültek, mikor a hercegisasszony hirtelen felkiáltott:

– Jaj! a kastélyban felejtettem két drágakövet! Édesanyám valamikor régen azzal adta őket, hogy ajándékozzam jövődöbelim szüleinek. Nem mehetek a drágakövek nélkül!

A herceg hallani sem akart arról, hogy visszaforduljanak.

– Hiszen már csaknem hazaértünk atyámhoz! És most forduljunk vissza? Hagyd a drágaköveket, kedvesem!

De a hercegisasszony egyre kétségbeesettebben siránkozott:

– Milyen szörnyű lenne, ha üres kézzel kellene szüleid elé lépnem! Hogy kinevetne mindenki... Jaj... jaj...

A királyfi végül is engedett, megfordította a csavarokat, s a ló a földre siklott.

– Itt megvárlak – mondta a hercegnőnek. – Repülj lovamon a drágakövekért, de kérlek, nagyon siess vissza!

A hercegnő felpattant a falóra és elrepült.

A király, amint magához tért dührohamból, leányához sietett. De jaj! üres volt a felhőbéli kastély, a madárka kirepült a fészekből. Mit tegyen? Tanácstalanul és kétségbeesetten meresztette szemét a kéklő messzeségbe. És lám, egyszerre csak megpillantotta a falovon közelfő lányát. Gyorsan az egyik függöny mögé bújt, s alighogy a hercegisasszony átlépte a küszöböt, atyja már el is fogta. Visszahurcolta a földre és bezárta palotája égjük termébe. A falovat meg a palota lomtárába dugta, mert nem tudott mit kezdeni vele.

A király atyai szívében most feltámadt a vágy, hogy minél előbb férjhez adja leányát. A hercegisasszony hótiszta homlokán feltűnt szeplőcskék híre azonban futótűzként terjedt el a szomszédos országokban. Melyik herceg venne feleségül szeplős homlokú hercegisasszonyt?

A királynak, mikor már álló nap törte a fejét, hogy hogyan is tudná férjhez adni a leányát, hirtelen eszébe jutott, hogy évekkel ezelőtt egy távoli ország királya, aki sokat hallott a hercegisasszony csodálatos szépségéről, követet küldött, hogy fia és örököse számára megkérje a kezét. A király akkor elutasította a kérőt, most azonban szívesen fogadta volna. Most ő küldött követet a távoli ország királyához. A követ levelet is vitt, s a levélben ez állt:

„E soraimmal tudomásodra adom, hogy leányom férjhez adó sorba került, s szívesen venném, ha férjhez menne fiadhoz. Kérem a felséges trónörökös, induljon útnak, hogy itt kezébe adhassam jövendőbeli felesége kezét.”

Hagyjuk most a királyt, hadd szövögesse terveit leánya férjhez adásáról, nézzük meg, mit csinált közben az ifjú herceg.

Miután a hercegnő elrepült a falovon, az ifjú várt, várt, de a lány csak nem jött vissza. Szerencsétlenségére nagyon kellemetlen helyet választott a hosszú várakozásra. Ameddig csak a szem ellátott, mindenütt csak homok, homok... Amikor egy kis szél fújt, felkavarta, s még a nap fénye is csak bágyadtan, fakón sütött át a homokfelhőkön. Megéhezett, megszomjazott, víznek vagy ennivalónak azonban még csak nyoma sem volt sehol.

Már jóideje jött-ment, de a sivár homoktengeren még egy kis fűcsomót sem látott sehol. Felmászott az egyik magasabb homokdombra, hogy talán kissé barátságosabb tájat pillant meg a buckákon túl. Közben minduntalan mélyen a homokba süppedt a lába. Mikor verejtékező arccal végre a domb tetejére ért, még mielőtt egy pillantást is vethetett volna a túlsó oldalra, a homok csúszni kezdett, aztán úgy vált szét lábai alatt, mint a vékony jégtakaró a tavaszi olvadások idején. És az ifjú zuhant, zuhant lefelé...

Mikor végül szilárd talajt érzett lába alatt, egy gyümölcsös kertben találta magát. A sűrű lombok közül csodálatos gyümölcsök kínálgatták magukat. A herceg rögtön letépett néhány őszibarackot. De micsoda barack volt ez! Mohón ette, az édes lé lecsorgott állán. Mikor éhét, szomját csillapította, lefeküdt egy fa árnyékába s elaludt. Mikor felébredt, s megdörzsölte a szemét, valahogy furcsának érezte az arcát. Csodálkozva simította végig. Szakáll? „Sohasem volt szakállam” – gondolta nyugtalanul... Hosszan töprengett, miként történhetett vele ez a furcsaság, hogy szakálla nőtt; s közben ismét megéhezett.

Talán valami nincs rendjén ezzel az őszibarackkal – gondolta, s ezúttal körtét evett. De micsoda körte volt ez! Hatalmas, bőlevű, gyengehúsú gyümölcs, hámozni sem kellett, oly vékony volt a héja. Minél többet evett belőle, annál jobban ízlett. Miután jóllakott, ismét lefeküdt a fűbe, s az édes álom ismét karjába vette.

Nagyon sokáig alhatott, ébredéskor már esti szürkület borult a kertre. Kényelmesen felállt és nyújtózkodott, s közben beverte a fejét egyik ágba. A homlokához kapott, ugyan mi nyomja oly erősen a halántékát? Hát szarva nőtt, vastag, nagy szarva! És a szakáll! – most hófehéren omlott mellére, több volt már mint egy rőfnyi!

– Jaj de csúf lehetek! A hercegnő fel sem ismerne, ha most találkozánk! Mindörökre elvesztettem őt! Hosszúszakállú, agancsos

szörnyeteg vagyok... Nem fog többé szeretni!

A fűbe vetette magát, s keservesen zokogott, míg végül a fáradtságtól lecsukódott a szeme.

Almában tiszteletre méltó aggastyán jelent meg előtte:

– Mi bajod van fiam? – kérdezte s gyöngéden megsímogatta az ifjú haját.

A herceg elmesélte, hogy mily szörnyű szerencsétlenség érte, s hogy örökre elvesztette legszebb reményeit.

– Ó, ezen könnyű segíteni – mondta az álombéli öreg. – Egyél csak abból az őszibarackból meg körtéből, ami a fa alatt, a fűben aszalódik. S aztán mielőbb hagyd el ezt az átkozott helyet. A Sátán kertje ez, még szerencséd, hogy az ördög éppen alszik, mert különben már felfalt volna.

A herceg halálraváltan ugrott fel, s megdörzsölte a szemét. A hold magasan állt az égen. Éjszakai szél suttogott a lombok között, hűvös lehelete arcát simogatta. A sivatagi hőséget mintha elfújták volna. Azonnal útnak indult, ahogy az álombéli öregember tanácsolta. De mielőtt elindult volna, evett a fűben aszalódó őszibarackból, körtéből, s íme... eltűnt a szakáll, s rövidesen a szarvakból sem maradt semmi.

– Ki tudja, mily sokáig kell még vándorolnom e reménytelen sivatagban – gondolta a herceg. Gyorsan letört néhány ágat, kosárkát font, s színültig megtöltötte friss és száradó gyümölcscsel. Aztán mint akit ördögök űznek, úgy rohant el az átkozott kertből.

De merrefelé is induljon? A jószerencsére bízta magát, s ment, közben mikor megéhezett eszegetett az aszalt gyümölcsből, s mikor lába már nem bírta tovább, lefeküdt a homokba pihenni.

Hét nap, hét éjszaka vándorolt a sivatagban anélkül, hogy élő lelket, vagy akár csak egy madarat is látott volna.

Végül karavánútra ért. Megkönnyebbült szívvel pihent meg az útszélen, s várt. Kisvártatva egy számárhajcsár ment arrafelé, s a herceg megtudta tőle, hogy hazája keletre, a hercegkisasszony hazája meg nyugatra fekszik.

– Miért mennék haza most, hogy elvesztettem kedvesemet, meg a derék falovamat is... – gondolta a herceg.

Nyugat felé indult.

Még nem jutott messze, mikor a távolban lovascsapat csillogó fegyverzetét pillantotta meg. Csak mikor a lovasok közelébe került, vette észre a fegyveres vitézek között haladó udvari hintót, melynek ablakai csiszolt kristályból voltak. Négy pompás paripa húzta a fényes hintót, a lovak nyeregtakaróját dús hímzés borította.

A herceg az út szélére állt, hogy a menet elhaladhasson, a hintó azonban hirtelen megállt, egy szolga közeledett feléje, s megkérdezte nincs-e valami eladnivalója.

– Nincs – mondta a herceg.

– Hát ez mi? – kérdezte a szolga s a kosárára mutatott. – Nem adnál el nekünk egy kis gyümölcsöt? Felséges urunk fáradságos utat tett meg és nagyon vágyakozik valami frissítő után.

– Nem adhatom el – mondta a herceg. – Ez az úti elemózsiám. Ti is tudjátok, hogy ezen a tájon egy szál fű sem terem, éhen pusztulnék a gyümölcs nélkül.

A felséges úr türelmetlenül kiabált a hintóból, hogy gyorsabban intézzék a gyümölcsvásárlást, s még egy szolgát küldött az ifjúhoz, hogy jó marék arannyal adjon nyomatékot kérésének.

– Add el a gyümölcsöt! Számolatlanul kapod érte a pénzt!

– Hova utaztok? – kérdezte a herceg.

– Abba a messzi városba – válaszolt a szolga nyugat felé mutatva. – Felséges urunk leánykérőbe megy, az ottani királylányt veszi feleségül.

A hercegnek balsejtelmei támadtak, de egy arcrándulással sem árulta el magát, s látszólag közömbösen kérdezte ki a szolgát. Rövid idő alatt megszerezte a szomorú bizonyosságot: a királyi menyasszony nem más, mint az ő szeretett hercegnője. Most már nem habozott, elfogadta a gyümölcsért felkínált aranyat, s a szolgának odaadott két gyönyörű, hamvas őszibarackot, meg két szép, pirosuló körtét. A királyfi örömmel fogyasztotta el a jóízű gyümölcsöt. A menet ismét megindult, s a mit sem sejtő vőlegény édes álomba merült.

Jó ideig aludt, mikor egyszerre csak szörnyű kiáltás hangzott a hintóból. A lovagok és a szolgák rémülten futottak oda, s ki írhatná le meglepetésüket, mikor a királyfi helyett egy fehérszakállú, utálatos szarvakkal éktelenített szörnyeteget pillantottak meg.

Mi történhetett? Még csak elképzelni sem tudták. A menet megállt, a lovagok elhatározták, hogy bevárják az ifjút, aki a gyümölcsöt eladta a királyfinak.

A herceg nem sokáig váratott magára. Jókedvűen közeledett, de egyszerre csak fegyveresek állták el az útját, s tudni akarták, hol szerezte az elbabonázott gyümölcsöt.

– Hol szereztem? Hát fáról szedtem! – válaszolt a herceg ártatlan képpel.

A lovagok nem érték be ezzel a válasszal.

– Akkor mondd meg nekünk, miért nőtt szakálla felséges urunknak, és honnan szerezte a szarvakat, miután evett a te gyümölcsödből ?

A herceg nyugodtan nézte vetélytársa nem éppen kellemetes vonásait.

– Ej, de furcsa! – kiáltotta jól megjátszott meglepetéssel. – Velem még nem történt ilyesmi, pedig mindennap eszem ezt a gyümölcsöt!

A nemes lovagok erre már nem tudtak mit mondani.

A herceg úgy tett, mintha feszülten gondolkoznék valamin.

– Lehet, hogy a felséges úr elaludt a gyümölcs-lakoma után? – kérdezte hirtelen.

A lovagok bólintottak:

– Igen, elaludt.

– Így már értem! Ezen a tájon ugyanis evés után nem szabad aludni! Ez nagyon szigorú szabály! Ha valaki mégis elalszik, számítania kell arra, hogy szakálla, szarva nő!

A nemes lovagok összenéztek, látszott rajtuk, hogy cseppet sincs ínyükre ifjú uruk mohósága, lustasága.

Tanácskozni kezdtek, hogy mit is tehetnének. Miután a vőlegény így megcsúnyult, a legokosabb lenne visszafordulni, szép csöndesen hazatérni, hiszen az agancsos vőlegényt aligha fogadná szívesen a szépséges hercegnő, sőt lehet, hogy világcsúfjára elűznék valamennyiüket.

A királyfi azonban hallani sem akart a hazatérésről.

– Évek óta vágyakozom a hercegnő után, s most, mikor végre megláthatnám szépséges orcáját, azt kívánjátok, hogy önként mondjak le róla? Nem! Ezt már nem!

A királyfi leghűségesebb udvaronca ekkor így szólt:

– Egyelőre valamelyik délceg, széparcú ifjúnak kellene elfoglalnia urunk helyét. Mikor aztán túl leszünk a házasságkötésen meg a menyegzői ünnepeken, a felség majd felfedi kilétét, s elfoglalja helyét a hercegnő mellett. Akkor aztán a hercegnő már hiába kifogásolja királyi férje szarvait, bozontos szakállát.

Amikor a kíséret tagjai között megfelelő ifjút kerestek a megtisztelő feladatra, kiderült, hogy a nemes urak közt nincs egy olyan délceg legény sem, mint a gyümölcskosaras ifjú. Így hát őt kérték meg, hogy helyettesítse a királyfit. A herceg úgy tett, mintha vonakodnék.

– Ez már igazán a ti dolgotok, végezzétek csak magatok! Nekem más dolgom van, csepp kedvem sincs vidám házassulót játszani!

A királyfi udvaroncái öt aranyat ígértek az ifjúnak, csak helyettesítse kis ideig a királyfit.

– Öt arany nem nagy pénz! – mondta a herceg.

– Kapsz hetet!

A herceg most már ráállt az alkura. Az udvaroncok a királyi hintóba ültették, a szerencsétlen vőlegénynek meg lefátyolozott orcával és gondosan körülpólyázott szarvval a szolgák között kellett lovagolni. Azt is megmondták neki, hogy a fővárosba érkezésük után egy percre sem szabad elhagynia a fogadót, ahol majd megszállnak. Ezzel a menet ismét elindult.

A király már a városkapunál fogadta leendő vejét. Nagyon megtetszett neki a kérő, s örömmel fogadta a sok értékes ajándékot is, mellyel új rokona elhalmozta. Egyetlen árnyék borult csak örömére, attól félt, hogyha valaki mégis elmondja a királyfinak a szeplők dolgát, a becsapott vőlegény utolsó pillanatban mégis meggondolja magát.

Négy napon, négy éjszakán át tartó, fényes menyegzői ünnepeket tervezett. Azt remélte, hogy az ünnepek forgatagában mindenki meg fog feledkezni a hercegnő szeplőiről.

A hercegkisasszony közben nagyon boldogtalan volt. Szüntelenül csak az ifjú hercegre gondolt. Fátylát szorosán az arcára vonta, csendesen gubbasztott, s omló könnyeit törölgette.

Az ünnepség harmadik napjának vége felé jártak, de ő még egyetlen pillantást sem vetett vőlegényére, egyetlen szót sem szólt hozzá. Nagy gondot okozott ez a királynak, s negyedik napon az

ünneplők közé küldte az egyik megbízható, és a szív dolgaiban jártas udvarhölgyet, kémlelje ki a fiatalok hangulatát.

E nap estéjén nagy vacsorát rendeztek, s egy óvatlan pillanatban a herceg odasúgta menyasszonyának, hogy nézzen rá, hiszen ő ül mellette.

A lány hitetlenkedve emelte fel fátylát, s az ifjú arcába nézett.

– Ez csak álom lehet – suttogta, s aztán oly boldogan kacagott fel, hogy a herceg attól tartott, nagy örömeben még elárulja magát.

– Vigyázz! nehogy észrevegyenek valamit! – súgta a lány fülébe.
– Senkinek sem szabad megtudnia, hogy ki vagyok.

Ezután titokban elmesélte a hercegnőnek, hogy mi történt vele, s hogyan került a palotába.

A hercegnő letörölte könnyeit, vidám és beszédes lett, s hosszasan táncolt a herceggel. S miközben körbetáncolták a termet, menekülési terveket szőttek.

– Mielőtt útnak indulnánk – súgta a herceg a lánynak –, kérd vissza a falovat apádtól. Ha nem akarja ideadni, ne szállj be a hintóba. Ne felejtsd el: egy lépést sem a ló nélkül!

A király leírhatatlan örömet érzett, amikor az udvarhölgy elmesélte, hogy a menyasszony és a vőlegény megszerették egymást.

– Elválászthatatlan a két fiatal – mondta. – Egész este énekelnek, vigadoznak!

A királyfinak és menyasszonyának másnap kellett hazaindulni. Az udvari méltóságok és a nemesemberek a palota előtt gyűltek össze, hogy szerencsét kívánjanak az ifjú párnak. Az előkészületeket befejezték, a hintót befogták, a lovakat megnyergelték. A menyasszony azonban nem volt sehol.

A palotában közben kemény küzdelem folyt apa és leánya között. A hercegnő zokogva térdelt atyja lábai előtt, mindenképpen meg akarta kapni a falovat.

– Ha nem adod, itt maradok! – kiáltotta önfejjén.

A király szidta, fenyegette a lányát. Még a hóhért is oda hívatta, hogy ráijesszen. De hiába volt minden, a hercegkisasszony a hóhérbárdtól sem ijedt meg.

– Faló nélkül nem megyek! – Inkább vágjátok le a fejemet!

A kapu előtt várakozó nemes urak lassan már türelmetlenkedni kezdtek, s végül küldöttséget menesztettek a palotába, hogy megtudják, miért nem jön a hercegnő.

– Jaj nem tudom mit kezdjek ezzel az önfejűvel – siránkozott a király. – A falovát akarja magával vinni!

A nemesurak mosolyogtak.

– Ha annyira ragaszkodik ahhoz a játékszerhez, hát miért nem teljesíted kérését?

A király, hogy végre megszabaduljon a makacs hercegnőtől, meg a sok kérdezősködéstől, nagysietve kihozatta a falovat a lomtárból. A hercegnő beszállt a hintóba, s a menet elindult.

Útközben azonban a nemes urak és a szolgahad szüntelenül a herceg és a hercegnő mellett sűrögtek, forogtak, s a fiatalok egy pillanatig sem tudtak zavartalanul beszélni, s a menekülésre még csak nem is gondolhattak. Már napok óta úton voltak s egyre j óbban aggódtak, hogy hogyan is fognak megszabadulni az éberem őrködő kísérettől.

Már a fővároshoz közeledtek, midőn a hercegnek pompás mentőötlete támadt. Meghúzta a hercegnő ruhájának ujját, s a fülébe súgta:

– Nagyon figyelj arra, amit most mondok! Ha a palotához érünk, ne szállj ki addig, míg nem hoznak hét tál aranypénzt. Amint megkaptad, markolj bele, s szórd szét a kapu előtt.

Amikor a menyegzői menet megállt a palota kapuja előtt, a menyasszony pontosan úgy tett, ahogy a herceg tanácsolta.

Hogy ugrándoztak szerte szét a nemes lovagok, az udvaroncok, a szolgahad! Hogy hajladoztak, hogy kapkodtak a csilingelve szerteguruló aranyak után!

A herceg meg villámsebessen a faló nyergébe ültette a hercegnőt, maga is felpattant rá, megfordította az első csavart, s máris a levegőben suhantak.

Rövidesen megpillantották a hazai tájat, a herceg a főváros felé kormányozta falovát, majd menyasszonyával együtt épségben, egészségben leszállt az atyai ház udvarán.

A szörnyű nap óta, mikor a herceg eltűnt a kéklő égi tájon, az öreg király nem talált többé nyugalmat és pihenést. Vágyakozás és bánat emésztette atyai szívét. A repülő ló elvitte fiát, vezekeljen érte

az asztalos! A városkapuhoz kötötték a szerencsétlen embert, már három nap és három éjszaka ott kínlódott szegény feje, mikor megérkezett a herceg.

A kalandos útról hazakerült ifjú nem győzött eleget mesélni apjának, hogy mi mindent köszönhet a falónak.

– A faló nélkül soha nem kerültem volna olyan messze el a a nagyvilágba! Soha nem találtam volna rá a hercegnőre! E pompás lovacska mentette meg az életemet is, mikor poroszlók kezére kerültem! Atyám! Az asztalosnak királyi jutalmat kell adnod!

A király ekkor szégyenkezve, bűnbánóan vallotta meg fiának, hogy mily kegyetlenül büntette a szegény asztalost. Megparancsolta, hogy azonnal vágják el kötelékeit, s vezessék a palotába. A herceg maga ápolta a derék kézművest, s mikor felgyógyult, tömérdek arannyal viszonzta szolgálatait.

Hamarosan megünnepelték a fiatal pár hétországgra szóló igazi menyegzőjét, az ifjú hercegből hamarosan király lett, s igazságosan, jóságosan kormányozta népét.

KOREAI MESÉK

A MESÉK SZELLEMEI

Valamikor réges-régen élt egy fiú, aki mindennél jobban szeretett mesét hallgatni. Akár a rizsevésről is lemondott egy-egy új mese kedvéért. Gazdag szüleinek egyetlen gyermeke volt, s minthogy minden kívánságát teljesítették, naponta új meg új mesét mondtak el neki. Hanem az elkényeztetett fiú egyetlen mesét sem mondott volna el másoknak, bármilyen szépek is, s bárhogy kérték erre pajtásai.

Mikor szülei meghaltak, hűséges öreg szolgája gondoskodott arról, hogy ezentúl is mindennap hallgasson új mesét.

Hanem, hogy szavamat ne felejtsem, a fiú szobájában már évek óta lógott egy öreg, poros tarisznya a sarokban, senki sem kérdezte, miért. Pedig ebben a tarisznyában bújt meg a sok meseszellelem, ott sínylődtek rabságban, mert a fiú nem engedte ki őket, hiszen nem adta sohasem tovább a hallottakat pajtásainak. Ahogy múltak a napok, a tarisznya egyre jobban megtelt, a meseszellemelek már moccanni sem tudtak, s majd elpusztultak a sötétben, zsúfoltságban.

Mikor a fiú tizenöt éves lett, a nagybátyja elhatározta, hogy megházasítja. Menyasszonyról is gondoskodott, egy másik gazdag család lányát választotta ki jövődöbelijéül.

A menyegző előestéjén a fiú barátai társaságában elment hazulról, hűséges öreg szolgája meg az ablak előtt üldögélt. Egyszer csak suttogást hallott a szobából:

- Holnap házasodik, ugye? – kérdezte egy barátságatlan hang.
- Bizony. Mi meg szinte megfulladunk itt, a sötétben.
- Éppen ideje lenne, hogy bosszút álljunk rabságunkért.
- Bizony rászolgált a büntetésre!

Az öreg szolga a papírablak hasadékán át belesett a szobába. Senkit sem látott odabent, de a suttogás folytatódott, a sarokban lógó tarisznyából hallatszottak a hangok.

– Lóháton megy a menyasszonya házához. Jókora utat kell megtennie. Közben biztosan megszomjazik. Tiszta vízű kút leszek az út mentén, tökhéj csésze lebeg majd a víz tükreán. Meghal, ha iszik a kút vizéből.

– A terv nem rossz. De ha mégsem sikerülne, kicsit távolabb majd szamóca leszek egy tisztáson. Meghal, ha eszik a szamócából.

– S ha nem innék a kútból, nem ennék a szamócából, meghal, mikor leszáll a lováról a menyasszonya háza előtt. Izzó parázsfogó leszek a rizstörmelékekkel teli zsákban, amit a lába elé tesznek, s elégetem.

– Ha mégsem lépne a zsákra, én mérges kígyó leszek, megbújok a nászszoba gyékénye alatt, s megmarom álmában.

A szoba elcsöndesült. A hűséges szolga mindjárt értette, hogy a mesék rabságban tartott szellemei akarnak bosszút állni ifjú gazdáján. Az esküvői szertartás előtt nem merte megbolygatni a tarisznyát, s gazdájának sem merte elmondani, hogy mit hallott, de eltökélte, hogy valamiképpen megvédi a meseszellemelek bosszújától.

Másnap reggel indultak a menyegzőre. Két felszerszámozott ló várakozott a ház előtt, az egyik a vőlegény, a másik a nagybácsi lova volt. Mindkét ló mellett lovászgyerek állt. Mielőtt elindultak volna, az öreg szolga azt kérte, hadd vezesse ő a vőlegény lovát. A nagybácsi először nem akarta teljesíteni a kívánságot, hanem azt parancsolta, hogy maradjon otthon, s viseljen gondot a házra. Az öreg azonban oly állhatatosan kérlelte, hogy a nagybácsi végül is engedett.

Útra keltek. Elöl lovagolt a vőlegény, mögötte meg, amint illik, a nagybátyja. A hűséges szolga oly gyorsan vezette ifjú gazdája lovát, hogy többször is rá kellett szólni az illetlen sietség miatt.

Alig lovagoltak fél mérföldet, a vőlegény máris szomjúságról panaszkodott. Kérte az öreg szolgát, hogy álljanak meg az útmenti kútnál.

– A kút vize szép tiszta – mondta –, és látom, tökhéj csésze is úszik a tükrén. Kérlek, meríts nekem!

A szolga azonban még gyorsabb ügetésere ösztökélte a lovat, s csak ennyit mondott:

– Nem, uram, ne késlekedjünk egy percet se! Így mentette meg gazdáját az első veszélytől. Rövidesen szamócától pirosuló tisztáshoz értek.

– Mennyi szamóca! – kiáltott a vőlegény. – Úgy látom, érett. Menj, és szedj nekem, hadd oltsam szomjamat! A szolga azonban sietett.

– Nem, uram, nem szedek szamócát, megártana neked. Finomabbat kapsz majd a menyasszonyod házánál. A vőlegény nagybátyja erre már megharagudott. Megszidta az öreg szolgát, amiért nem teljesíti ifjú gazdája parancsait.

– Az előbb nem hoztál neki vizet, most nem szedsz számócát! Engedetlen szolga! Majd gondom lesz rá, hogy a menyegző után elnyerd méltó büntetésed.

A szolga a szidással mit sem törődve sietett előre, s így megmentette gazdáját a második veszélytől. Dél körül érték a menyasszony házához. Hatalmas sátor borult a kert fölé, hogyha vészmadár repülne át felette, árnyéka se essék az esküvői szertartásra, mert ez bajt hozna az ifjú párra. A kertkapu előtt rizshulladékkal teli zsák feküdt, erre lépett a vőlegény, mikor leszállt lováról. De alig érintette a zsákot, öreg szolgája melléje ugrott, belerúgott a lábába, s a vőlegény a földre zuhant. A nagybácsi alig tudta türtőztetni magát, nagyon haragudott a szolgára, de a menyegzői szertartás előtt már nem büntethette meg.

Valamennyien bementek a sátorral fedett kertbe. A kert közepén asztal állt, rajta két boroskancsó. Az egyik zöld fonallal egy kakast, a másikhoz meg piros fonallal egy tyúkot kötöttek. Díszesen hímzett kendő borította mind a kettőt. A sátor keleti bejáratánál várakozott a vőlegény, míg menyasszonya, két szolgálólányának kíséretében belépett a sátorba. Vőlegény és menyasszony egymás előtt mélyen meghajoltak, majd kicserélték boroskancsóikat, s ezzel véget ért az esküvői szertartás.

Az ifjú férjet ezután a ház legszebb szobájába, az ifjú asszonyt meg saját szobájába vezették. Mindkét szobában étellel, itallal gazdagon megrakott asztal állott. A rokonság üdvözölte az ifjú asszonyt és férjét, falatoztak, kortyolgattak, így ünnepeltek. Mindenki vidám és boldog volt, csak az öreg szolga nem. Ő szüntelenül gazdája életéért aggódott.

Mikor az új pár nyugovóra készülődött, az öreg szolga karddal a kezében berontott hozzájuk. Se szó, se beszéd, felhasította a gyékényt, s egyetlen kardcsapással megölte a kígyót.

A nagy kiáltozásra felriadt az egész háznép, s valamennyien az ifjú pár szobájába sereglettek. Az öreg szolga ekkor megmagyarázta furcsa viselkedését. Beszélt a fiú mesehallgató kedvéről, a sarokban függő tarisznyáról, a meseszellemelek gonosz tervéről, a mérgezett kútról, a halálhozó számócáról. Behozta a rizstörmelékkel teli zsákot, felszakította, s az egész násznép láthatta a benne megbúvó izzó parázsfogót, mely már barnára pörkölte a rizs nagy részét. A

vőlegény nagybátyja most már mindent értett, megdicsérte az öreg szolgát, s megjutalmazta hűségéért.

A fiú pedig tanult a leckéből, s e naptól kezdve mindig készségesen mesélt akárkinek, aki csak kérte. Az öreg tarisznyát meg kibontotta és elégette, hogy nyoma se maradjon.

MILYEN OSTOBÁK AZ EMBEREK!

Élt valahol, réges-régen, egy szegény, anyátlan-apátlan árva fiú. Egy gazdag ember házában szolgált. Habár a munkája igen nehéz volt, szorgalmasan és becsületesen dolgozott.

Egyszer kiment a hegyekbe tűzifát szedni. Lankadatlanul dolgozott sötétedésig, azután fogta magát, felkerekedett, és elindult hazafelé. Útközben azonban eltévedt, nem tudott kikerülni az erdőből, úgyhogy egy barlangban kellett éjszakáznia. Amint ott feküdt a puszta földön, hát egyszer csak, úgy éjfél táján, hangokra, beszélgetésre lett figyelmes.

– Mi híred van, koma? – kérdezte az egyik hang.

– Hogy milyen ostobák az emberek! – válaszolta a másik. – Ismered ezt a kis falut itt lenn, ugye? Az ottaniak már régóta fáradoznak azon, hogy forrást találjanak, amikor pedig ott van egy pompás kis forrás, nem messze a fűzfa jobb oldalán.

– Valóban igazad van! Az emberek szeretik magukat okosnak feltüntetni, pedig ugyancsak ostobák! Ismered azt a szegény öreg özvegyembert, aki annyit éheznek? Nem is sejti, hogy egy pénzzel teli cserépfazék van elásva konyhájában, mindjárt az üsttől jobbra.

– Szakasztott így van! Igazat beszélsz! Én az imént mentem el a gazdag ember háza előtt. Egyetlen leánya nagybetegen fekszik. Vagyonokat költ gyógyszerre, de én meg vagyok győződve arról, hogy hiába. Úgy gyanítom, hogy egy nagy százlábú leselkedik az udvaron levő farakás alatt, s annak a veszedelmes kigőzölgése betegítette meg a leányt. De persze erre senki sem gondol. Hogy milyen ostobák az emberek!!

A legény úgy gondolta, hogy két gonosz manó beszélgetését hallgatja. Reggel, amint kivilágosodott, hazatért. Útközben látja ám, hogy a falu asszonyai, fejükön vizes korsókkal, szokás szerint egy igen távoli forrás felé indulnak vízért. Gazdájától engedélyt kért, és a falu közepén álló nagy fűzfa tövében ásni kezdett. A gödörből nemsokára fehéren bugyogott a friss, üdítő víz. A jó hírre a falubeliek odasereglettek, és segíteni kezdtek neki. Rövidesen egy pompás kis kút állt épp a falu közepén. Az egész falu apraja-nagyja hálás volt a legénynek.

Ám az most már végére akart járni a másik manó elbeszélésének is. Legközelebb bekopogtatott a szegény özvegyember ajtaján. Olyan szegény volt ez az ember, hogy szalmapapucskok fonásával tartotta el magát, és csak a legszükségesebbet kereste meg. A fiú odaállt elé, és elmondta, hogy tudja a módját, hogyan fordulhatna jobbra a sorsa. Felfeszítette a konyha padlóját. Hát csodák-csodája, az ásás nem volt hiábavaló! Nemsokára talált is ott egy kancsót, teli pénzzel. Az öregember nem tudott hová lenni a boldogságtól, és felajánlotta, nagy hálálkodás közepette, hogy megosztja kincsét a fiúval. Ám az hallani sem akart róla!

Legközelebbi útja a gazdagember házához vezette, akinek nagybetegen feküdt a leánya. Itt is felajánlotta szolgálatait, hogy meggyógyítja a leányt. A gazdag apa örömmel kapott az ajánlaton. Ekkor a fiú kért egy nagy fazekat. Olajat töltött bele, és felforraltta. Azután egy óriási vascsipeszt is szerzett valahonnan. Majd összevissza hányta, túrta a ház melletti farakást, és csakugyan ott lapult alatta megbújva egy nagy fekete százlábú. Megragadta a vascsipesszel, és a forró olajba dobta. Amíg a százlábú haláltusáját vívta, a beteg leány fel-felnyögött fájdalmában, ám nemsokára, amikor a százlábú végképp kiadta páráját, a leány olyan makkegészséges lett, mintha sohasem lett volna beteg. Viszonzásul a csodálatos gyógyításért a boldog apa leánya kezét ajánlotta fel a fiúnak. A fiú elfogadta, és rövidesen összeházasodtak. Így lett a szolgálfiúból a gazdag ember veje.

Volt a fiúnak egy barátja, egy igen agyafúrt, csalárd természetű legény. Hallott barátja szerencséről, elment hozzá, hogy töviről hegyre kikérdezze a történetek felől.

– Hogyan találtad te ki ezeket a dolgokat? – kérdezte. – Mondd el nekem is a módját!

A szorgalmas legény készségesen elmesélte, miképpen töltötte egy alkalommal az éjszakát, kinn a hegyek között, és hogyan hallgatta ki a gonosz manók beszélgetését. Erre agyafúrt barátja is felkerekedett a hegyek közé, abban a reményben, hátha hozzá is beköszönt a szerencse, ha kihallgatja a manók beszédét. Elrejtőzködött egy szikla mögött, és az éjszaka közepe táján csakugyan hallotta, amint egyszer csak beszélgetni kezdenek a manók.

– Ismered azt a szolgalegényt, akinek olyan jól megy a sora? Bizonyosan kihallgatta a beszélgetésünket egyik éjjel! De akárhogy is csinálta, tetszik nekem az a legény! És neked is, ugye?

– Ó, igen! Becsületes és dolgos ember. Ám tudod-e, hogy van neki egy kapzsi és csalárd természetű barátja? Ezt most öli a sárga irigység barátja szerencséje miatt. Persze, fogalma sincs arról, miként tudná megalapozni a maga szerencsését. Hogy milyen ostoba ember!

– Ugye azok az ékszerek hoznának neki szerencsét, amelyek ott vannak a házuk délkeleti tartópillérje alatt?

– Bizony azokra gondolok! Az a legény megcsinálhatná a szerencsését, de olyan ostoba, mint a bocskortalp!

Erre kitört belőlük a nevetés. A mellettük lapuló legény, miután kihallgatta a manók beszélgetését, igen izgatott lett. Gondosan eszébe vésett mindent. Amikor azután a manók eltűntek, előjött rejtekhelyéről, és hazafelé inalt szaporán. Otthon nyomban elkezdett ásni, a házukat tartó pillérek alatt, a manók beszéde alapján. Közben akkora zajt csinált, hogy szülei felébredtek. Igen megrémültek, amikor éjnek évadján az ásó hangja felriasztotta őket. Az apa felugrott, hogy lefülelje a tolvajt, mert azt hitte, hogy a zaj nem eredhet mástól, csak valamilyen tolvajtól. Amint kiment, szinte földbe gyökeredzett a lába a meglepetéstől, hogy a tulajdon fiát találta ott nagy munkában. A fiú valósággal magánkívül volt a nagy igyekezettől, olyan szorgalmasan ásott, és nem hallgatott apja tanácsára, aki váltig azt magyarázta, hogy hagyja abba az egészet.

– Apám, te ezt nem érted! – mondta. – Most alapozom meg a család szerencsését! Engedj, hogy kedvem szerint cselekedjem!

Erre az apa megadta magát, a fiú meg tovább folytatta az ásást. Egyszer csak ásója valami kemény tárgyba ütközött. „Nocsak – gondolta –, ez lesz az, amiről a manók beszéltek!”, és teljes erejével nekiesett annak a valaminek, ütötte, verte ásójával. Végre megmozdult, de ugyanabban a pillanatban a ház tartópillérje összeroskadt, és az egész ház romba dőlt. A lezúduló téglák csak úgy záporoztak a fiú fejére, és halálra zúzták.

Az a valami, amit nagy igyekezettel helyéből kimozdított, nem volt más, mint saját házuk egyik alapköve.

VASCIPŐ ÉS TESTVÉREI

Valamikor reges-régen élt egy ember, aki nagyon sokat szomorkodott, mert nem volt fia. Egyszer elhagyott fiúgyermeket talált a háza előtt. Magához vette, és gondját viselte, mintha a sajátja lenne. A talált gyermek ijesztő gyorsasággal növekedett. Alighogy egy hónapos lett, arra kérte nevelőapját, készítsen neki valami ügyes alkalmatosságot, amivel sok fát hozhatna a hegyekből. Az apa kukoricaháncsból font neki kötelet, de a fiú megvetően mondta:

– Nem jó ez semmire!

Ezután erős fából targoncát csinált, de a fiú ezzel sem érte be:

– Nem fér rá elég fa! – mondta.

Ekkor az apa elment a kovácshoz, és jó erős vasabroncsot kovácsoltatott. Ezzel a fiú is elégedett volt; vállára vette a vasabroncsot, s elindult a hegyekbe. Estére kinéz az apa, jön-e már a fiú. Hát látja, hogy valóságos kis erdő közeledik a hajléka felé. A tenger fa alatt görnyedt a fia, hátán a vasabronccsal összefogott hatalmas fatörzsek.

Ettől kezdve a fiú gyakran eljárt hazulról, hol fát, hol meg sziklanagyságú köveket hozott, hogy hatalmas házat építhessen, erős kapuoszlopot rakhasson. A nevelőapja vasból kovácsoltatott neki cipőt, mert minden más lábbelit egy nap alatt elnyűtt. A fiút elnevezték Vascipőnek.

Vascipő egy napon elindult hazulról, hogy szétnézzon a nagyvilágban. Útközben megpihent egy dombon. Egyszerre csak észrevette, hogy a szomszédos rét közepén egy hatalmas fa hajladozik, koronája hol a fűig hajlik, hol meg felegyenesedik, s a magasba nyúlik. Vascipő közelebb ment, hogy megnézzon, mitől hajladozik az a nagy fa. Hát látja, hogy egy legény alszik a fa alatt, s olyan erősen lélegzik, hogy amikor beszívja a levegőt, a fa a földig hajlik, s mikor kifújja, a fa felegyenesedik. Vascipő a legény mellé telepedett, mire az ásítózva, fejét vakargatva felült. Vascipőnek nagyon megtetszett a legény tudománya, s azt ajánlotta, kössenek testvérséget. A legény elfogadta az ajánlatot, s menten megbirkóztak az idősebb fivér címéért. Szélorr lett a győztes, (mert ez volt a legény neve), ő nevezhette magát ezután idősebb fivérnek.

Most már kettesben mentek tovább. Egyszer csak látják, hogy egy jókora hegy széthullik, s szép zöld mező kerekedik a helyén. Közelebb mennek, s ott találnak egy jól megtermett legényt, aki vasgereblyével egyengeti a mezőt. Tüstént felszólították, hogy legyen a fivérük, a legény pedig szívesen ráállt. Ezután próbaképpen először Vascipő, majd Szélorr ült rá a gereblyére, de a legény még csak meg sem tudta őket moccanítani. Ezért Nagy Gereblye (mert ez volt a neve) lett a legfiatalabb fivér.

Most már hármásban mentek tovább. Sötét vizű, megáradt folyóhoz értek. Bizony elcsodálóztak, hiszen már hetek óta nem esett eső. A folyó mentén folytatták útjukat, egyenest a völgy felé. A hömpölygő, sötét vizet egy legény fakasztotta. A három fivér megkérte Zúgó Art, (mert ez volt a legény neve), hogy legyen a testvérük. Zúgó Ár elfogadta az ajánlatot. Mikor birkózni kezdtek, hogy próbára tegyék erejét, akkor vízáradatot zúdított a nyakukba, hogy csaknem megfulladtak. Végül is ő lett a legidősebb fivér.

Most már négyesben folytatták az útjukat. Egy álló nap járták a hegyeket, s már erősen esteledett, amikor egy zszindelytetős nagy házat pillantottak meg. Bekopogtattak, szállást és valami harapnivalót kértek. Egy vénséges vén anyóka nyitott ajtót nekik, s kedvesen hívogatta őket, hogy kerüljenek csak beljebb. Egy vastag falú szobába tessékelt a fivéreket, s tüstént hozott vacsorát nekik. A legények asztalhoz telepedtek, hatalmasan ettek-ittak, de közben az öregasszony rájuk zárta az ajtót. No, egyszeribe elment az étvágyuk, várták, lesték, mi lesz velük. De nem mutatták az ijedtséget, hanem inkább úgy tettek, mintha pihenőre térnének. Persze, nem aludtak szemernyit sem. Egyre csak füleltek, lesték, hogy mi történik odakint.

Éjfélkor aztán hangos beszélgetést hallottak.

– Jól van anyám! Emberszagot érzek – süvített egy félelmetes hang. – Hányat szereztél?

– Négyet – válaszolt az öregasszony. – Jól kihízott, ízletes falat lesz valamennyi. És te mit hoztál?

– Csupán két őzet. Három fivérem pedig üres kézzel jött haza. Mit gondolsz, az őzeket vagy ezt a négy embert együk meg reggelire?

– Megesszük ezt a négyet, már úgyis régen jutottunk jó falathoz.

A négy fivér most már tudta, hogy az öregasszony meg a négy fia nem emberek, hanem emberbőrbe bújt tigrisek. Csöndben maradtak, alig mozdultak, nem akartak elhamarkodva cselekedni.

A tigristestvérek hatalmas tüzet raktak a kőfalú szoba alatt, hogy megsüssék a négy fivért. Szélorr azonban teljes erőből fújni kezdett, és olyan hűvösen tartotta a szobát, mintha friss hajnalban az erdőben pihennének. Reggel a tigrisek kinyitották az ajtót, s igen meglepődtek, hogy a négy fivérnek még a haja szála sem pörkölődött meg. Visszakullogtak anyjukhoz, s reggelire beérték a két őzzel.

Másnap reggel az öregasszony azt javasolta, hogy a négy fivér keljen favágó versenyre a fiaival. A fivérek vágják ki a fát fent a hegyen, a törzseket lehajigálják a házhoz, az ő fiai meg halomba rakják. A verseny vesztese az életükkel fizetnek. A fivérek ráálltak az ajánlatra, felmentek a hegyre, gyökerestül tépték ki a fenyőket, úgy hajigálták le a házhoz. A tigrisfivérek meg sebbel-lobbal rakták magas halomba. Hamarosan úgy látszott, hogy a tigrisek alulmaradnak, mert akárhogy igyekeztek, nem tudták oly gyorsan felrakni a törzseket, mint amilyen gyorsan hajigálták a fivérek. Ezért az öregasszony azt ajánlotta, hogy cseréljenek. Most a tigrisek mentek fát dönteni, s a fivérek rakták halomba. Oly gyorsan, oly ügyesen dolgoztak, hogy a tigristestvérek nem győzték a fát hajigálni. Az öregasszony megijedt, hogy fiai elvesztik a versenyt, alattomban tüzet rakott a farakás aljában, hogy megsüsse a fivéreket. Gonosz fiainak kapóra jött az öregasszony álnoksága, lesiettek a hegyről, hogy anyjukkal együtt örvendezzenek a legények vesztén.

A négy fivér cseppet sem ijedt meg. Elhatározták, hogy bosszút állnak a gonosz tigriseken. Zúgó Ár vízesést zúdított rájuk, s a sok víz nyakig elnyelte mindahányat, míg ő három fivérével a farakás tetejéről csak nevette a kapálózó gonoszokat. Az öregasszony meg a négy fia kínjában visszaváltozott tigrissé. Már csak a fejük meg az első mancsuk látszott ki a vízből. Bezzeg most rimáncodtak:

– Könyörüljete! Könyörüljete! Megbántuk álnokságunkat! Irgalmazzatok életünknek!

A fivérek azonban nem is hederítettek a könyörgésre. Szélorr jeges levegőt fújt a vízre, s az menten megfagyott, a tigrisek a

jégtorlaszokon lelték halálukat. Vascipő jóízűt nevetett a furcsa látványon, leszállt a farakásról, s korcsolyázni kezdett a jégen.

Nagy Gereblye pedig, a legfiatalabb fivér, fogta erős vasgereblyéjét, apró darabokra zúzta a vastag jeget, s szétgereblyézte. A vidék hamarosan megint olyan lett, mint a nagy árvíz előtt volt, nyoma sem maradt a tigris-ember versenynek, de a tűznek és a jégnek sem.

A négy fivér pedig békességben hazatért.

A TIGRIS ÉS A DATOLYA

A tigris egy éjszaka bemerészkedett a faluba. Arra lett figyelmes az egyik ablak alatt, hogy egy kisgyerek sír keservesen. Az anya pedig bosszankodva fenyegette kisfiát:

– Azonnal hagyd abba a sírást, mert ha nem, elvisz a tigris.

A gyerek csak tovább sírt, bömbölt, mintha nem is hallotta volna a fenyegetést. „Ez a gyerek csöppet sem fél tőlem, bizonyára nagyon bátor!” – gondolta magában a tigris.

Az anya látta, hogy így nem megy semmire, hát nyájas hangon folytatta:

– Nesze datolya, csak ne sírj már! – Erre a kicsi abbahagyta a sírást.

A tigris így gondolkozott: „Micsoda ijesztő, szörnyűséges teremtmény lehet ez a datolya, amit csak úgy odavetnek a gyerekek, és az tüstént elhallgat.”

Inába szállt a bátorsága, félt a datolyától, s letett arról a szándékáról, hogy elrabolja a gyereket.

Kiment az istállóba, gondolta, ha nincs gyerek, jó lesz helyette egy ökör is.

Az istállóban azonban egy tolvaj bújt meg, aki a sötétben ökörnek vélte a tigrist, és a hátára pattant.

A tigris rémülten vágatni kezdett, amilyen gyorsan csak tudott. „Bizonyára a szörnyűséges datolya támadt rám!” – gondolta. A tolvaj pedig tovább lovagolt a tigris hátán, ostorral biztatta gyorsabb vágásra, hogy elmenekülhessen, mielőtt kivilágosodnék, s rajtacsípnék az ökörrabláson.

Mikor megvirradt, a tolvaj ijedten látta, hogy nem ökör-, hanem tigrisháton lovagol. Rémülten leugrott róla.

A tigris pedig félelmében továbbrohant, menekült a hegyek közé, s talán még most is fut, ha meg nem állt.

A HÁROM TESTVÉR ÖRÖKSÉGE

Valamikor réges-régen, egy magas hegy tetején három fiú éldegélt beteg, öreg édesapjával. A családnak valamikor jól ment dolga, de elszegényedtek, és olyan súlyos napok köszöntöttek rájuk, hogy a fiúk még orvosságot is alig tudtak vásárolni beteg, öreg édesapjuknak.

Mikor az öregember haldoklott, magához hívatta fiait, és így szólt hozzájuk:

– Sok-sok éven át keményen dolgoztatok értem. Örökségül csak szegényes holmijaimat hagyhatom rátok. Fogadjátok jó szívvel, s emlékezzetek rám! Legidősebb fiamra hagyom a kézimalmot a szép nagy malomkövekkel. Középső fiamra hagyom bambuszbotomat és tökhéj-csészémet. Legkisebb fiamra hagyom a nagydobot a keskeny szíjjal. Nekem már nincs sok időm hátra, meghalok, és ti lemehettek innen a hegyről, bejárhatjátok a nagyvilágot.

Az öregember hamarosan meg is halt. A fiúk illő gonddal eltemették, majd nekivágtak a vándorúknak le a hegyről. Hamarosan keresztúthoz értek. Ott aztán tanakodtak, ki merre, s hogy mikor találkozzanak ismét. Végül elhatározták, hogy a legidősebb fiú a jobb kéz felőli, a második fiú a középső, a harmadik fiú pedig a baloldali utat választja, s tíz év múlva ezen a helyen várják egymást.

A legidősebb fiú alkonyaiig ment, mendegélt, hátán a nehéz kövekkel. Végül úgy érezte, hogy már egy lépést sem tud tenni, lepihent az út mentén, egy nagy fa alatt. Koromsötét éjszaka borult a vidékre, s a fiú félni kezdett, hogy a sötétben rabló vagy vadállat támad rá. Felmászott hát a fára, magával vitte apai örökségét: a nehéz malomköveket is. Álmosan gubbasztott az egyik erős faágon, mikor egyszerre csak észrevette, hogy két rabló telepszik le a fa alatt. Rablott kincsen, egy nagy láda drágaságon osztozkodtak éppen. A fiú összeütögette a két malomkövet, s a rablók szörnyen megijedtek a titokzatos dörgéstől. Ekkor az egyik malomkő lezuhant, erre már a két rabló halálraváltan menekült. A fiú lemászott a fáról, fogta a nagy láda kincset, s mikor megvirradt, útnak indult, ment, addig ment, amíg egy faluba ért. Gondolta, ott megtelepszik, hát szép nagy házat épített magának, megházasodott s boldogan élt.

A középső fiú szomorúan ballagott útján, szüntelenül édesapja meg rég elhunyt édesanyja járt az eszében. Estére egy sűrű bozóthoz ért, s elhatározta, hogy ott tölti az éjszakát. Lepihent, de csak nem jött álom a szemére. Éjfélkor különös beszédet hallott a bozótból:

– Gyere, sétáljunk egyet, mielőtt megvirrad. Gyere már, te hétlusta.

A fiú rögtön tudta, hogy manó beszél, s így válaszolt:

– Szívesen veled tartanék, de mondd csak, hova megyünk?

– Ma éjjel ellopjuk a gazdag ember egyetlen lányának az egészségét.

A faluba siettek, és egy nagy ház kapujánál megálltak. Ekkor így szólt a manó:

– Várj rám idekint, csontváz koma, én bemegyek, megszerzem a lány egészségét, most mélyen alszik.

Ezzel bement a házba. Gyorsan elvégezte amit akart, mert hamarosan ismét a fiú mellett termett:

– Itt van a lány egészsége. Mondd csak, van valami tarisznyaféléd?

A fiú megoldotta a tarisznyáját, beletette a lány egészségét, és tovább ballagott a manóval. A manó az első kakasszóra elvált a fiútól, de ráparancsolt, hogy vigyázzon a leány tarisznyába zárt egészségére, amíg másnap éjszaka újból találkoznak.

A fiú napkeltéig a temetőben várakozott. Ekkor visszatért a faluba, elment a gazdag ember háza elé. Ott nagy sírást-rívást hallott, az egész ház népe az egyetlen lányt siratta, aki az éjszaka váratlanul megbetegedett. A fiú félrehúzta a lány apját, és suttogva így szólt hozzá:

– Azt hiszem, meg tudnám gyógyítani a lányodat. Megengeded, hogy megpróbáljam?

– Próbáld meg – mondta az apa. – Ha meggyógyítod, örökre hálás leszek neked.

– Akkor bocsáss be a szobájába, hagyjatok magamra, s jól vigyázz, hogy ajtón, ablakon senki be ne lessen.

Az apa bevezette őt a lánya szobájába. A fiú gondosan magára zárta az ajtót, az ablak hasadékaira meg papirost ragasztott, nehogy belásson valaki. Ekkor az ágy mellé állt, kioldotta tarisznyáját, az

egészség kiröppent belőle, s visszaszállt a lányba. A lány azonnal kinyitotta szemét és felült. A fiú most már beengedte a szülőket, akik örömben sírva ölelték gyermeküket. Az apa felajánlotta a fiúnak lánya kezét, a fiatalok összeházasodtak, és boldogan éltek.

A harmadik fiú a baloldali úton indult el. Útközben azzal szórakozott, hogy a nyakában lógó dobót ütogette és énekelt. A hegyek visszhangozták a dobszót és az éneket. Egyszerre csak egy tigris jött elő az erdőből, s a dobszóra táncolni kezdett. A fiú ugyancsak megijedt a tigristől, de tudta, hogy nem hagyhatja abba a dobolást, mert akkor a vadállat rögtön rárohan, s felfalja. Ezért óvatosan hátrálva tovább dobolt, s tekintetét nem vette le a tigrisről, amely tánclépésben követte. A doboló fiú meg a táncoló tigris hamarosan beért egy faluba. A falubeliek összeszaladtak a csodálatos látványra, s pénzt dobáltak a fiúnak. Az meg sikerén felbuzdulva, a fővárosba vezette a táncoló tigrist. A királynak is fülébe jutott, hogy milyen szokatlan látványosságon szórakozik a város népe, magához hívatta hát a fiút, és megkérte, hogy a királyi család előtt is táncoltassa a tigrist. A király legkisebbik lánya beleszeretett a fiúba, feleségül ment hozzá, és boldogan éltek.

Tíz év múlva aztán a három fivér találkozott a megbeszélt helyen, ahol hajdan szétvált az útjuk. Elmesélték egymásnak kalandjaikat, elmondották, hogy kinek-kinek milyen szerencsét hozott a szegényes apai örökség. Meglátogatták szüleik sírját, s megbeszélték, hogy időről időre ezentúl is találkoznak, s elmondják egymásnak életük folyását.

A BŰVÖS ERSZÉNY

Valamikor réges-régen, élt egy szegény fiú. Minden áldott nap kiment az erdőbe, rőzsét szedni. Amit összegyűjtött, hazahordta a szüleinek. Azok eladták a fát, és az árából vásárolták meg a betevő falatjukat.

Egyik nap a fiú, szokása szerint, rőzsét gyűjtögetett az erdőben. Gyorsan repült az idő; délutánra nagyon megéhezett. Körülnézett, hátha található valamilyen ehető növényt. Erre-arra járkált az erdőben. De nem lelt egyebet, csak egy dúsan megrakott mogyoróbokrot. Leszakított egy mogyorót és zsebre tette.

– Az édesapámé – mondta.

Leszakított még egyet:

– Ez az édesanyámé.

Leszakította a harmadikat:

– Ez a bátyámé – mondta.

És leszakította a negyediket is:

– Ez pedig a kishúgomé. Most következem én.

Azzal feltörte az ötödik mogyorót, és jóízűen megette. Annyit szedett még magának, amennyivel éhségét csillapította.

Mire észbe kapott, hogy jó lesz már hazafelé indulni, egészen besötétedett. Ilyen későn már nem volt bátorságos a szakadékos, sziklás hegyen keresztül menni; elhatározta hát, hogy az erdőben tölti az éjszakát, és csak reggel tér haza.

Leült a puha pázsitra a fa tövében.

– Mégsem maradok itt – gondolta kis idő múlva –, hiszen éjszaka vadállatok járnak erre, és széttéphetnek, ha itt találják. Jobb, ha biztonságosabb helyet keresek magamnak.

Amint ott tapogatózik, keresgél, hová rejtőzhetne el, halvány derengést lát a vak sötétségben. Odatapogatózott, hát majd kibújt bőréből örömeiben: egy kicsi kunyhót látott maga előtt. Óvatosan benyitott az ajtón, de a szobában senkit sem talált.

„Ej, bizonyára még nincs itthon a gazda – gondolta magában –, jó lesz, ha felhúzódok a padlásra, mielőtt hazatér, hátha nem lát szívesen.”

Éjfél felé egyszer csak nyílik az ajtó. A fiú hangos beszélgetésre lett figyelmes. Óvatosan lenézett, és látta, hogy egy csapat manó telepszik le a szobában. Aznapi kalandjaikat mondták el egymásnak.

– Hol jártál egész nap?

– Egy ökör farkán utaztam. Hát te?

– Átkutattam az országot egy olyan gyermek után, aki igazán tiszteli a szüleit, de hiába. Jaj, jaj, tele van a világ gonoszsággal, már a gyermekekben sincs becsület! Hát te?

– Szappanbuborékokat fújtam.

– Én egy gonosz ember padlásán táncoltam, hogy csak úgy rengtek a falak.

– Én a napon sűtkéreztem, egy kőfal tetején.

És így tovább. Mindegyik manó sorjában elbeszélte, hol járt, és mit csinált egész nap. Végül is az egyik – az lehetett a vezérük – így kiáltott:

– Elég! Lássunk vacsorához! Bizonyára mind megéheztetek.

Az egyik manó erre egy erszényt húzott elő a zsebéből, és háromszor a földhöz ütötte:

– Tudurag-tag-tag, főtt rizs, gyere elő!

Abban a pillanatban egy nagy tál rizs termett előttük.

– Tudurag-tag-tag, borocska, gyere elő!

Máris egy kancsó bor állt a rizses tál mellett. A bűvös erszény ezenkívül még mindenféle ízletes ételt varázsolt elő: halat, húst, süteményt, gyümölcsöt, és ki tudja, mennyi mindent. Amikor a manó már mindenkinek kitálalta a kedvére való eledelt, valamennyien szépen letelepedtek, és kedvükre lakmároztak.

A fiú nagyokat nyelt odafönn a padláson. Látta a sok finom falatot, érezte az étel illatát, és úgy megéhezett, hogy csaknem belebukott a rizsestál közepébe. De türtőztette magát, mert félt, hogyha a manók megtudják, hogy egy emberi lény kileste őket, még valami baja történik. Mukkanni se mert, hanem hogy mégis valamennyire lecsillapítsa kízó éhségét, elővett egy mogyorót, és feltörte a fogával.

A mogyoró nagyot roppant, olyat szólt az éjszaka csendjében, mint egy puskalövés. A zajra a manók mind felszökdöstek.

– Segítség! Segítség! – kiáltották. – Összeroskad ez a korhadt padlás! Szaladjunk, mert mindjárt a fejünkre szakad és agyonüt!

Egy szempillantás alatt úgy elfutottak, mint a szélvész. Nem törődtek sem az étellel, sem a bűvös erszénnyel; otthagyták heverni.

A fiú lemászott, és elfogyasztotta a maradékot. Gyorsan tömködté a szájába a falatokat, majd megfulladt rajta. Sietett, mert attól tartott, hogy a manók visszatérnek. Mikor jóllakott, felemelte a bűvös erszényt, és kipróbálta, vajon neki is szót fogad-e?

Háromszor a földhöz ütötte, és így szólt:

– Tudurag-tag-tag, szép ruha gyere elő!

Még ki sem mondta, máris egy rend ruha feküdt előtte. Akkor megint a földhöz ütötte az erszényt, és egy pár cipőt kívánt magának. Azt is megkapta. Boldogan cserélte fel rongyos öltözetét az újjal.

Amint a hajnal első sugarai megvilágították az eget, zsebre dugta a bűvös erszényt, és hazasietett. A szülei meg a jó szomszédok már aggódtak érte; nem tudták elképzelni, hol járhat ilyen soká. Félték, hogy megtámadta valami erdei vad. Nagyon megörültek, amikor végre közeledni látták. Hát még mennyire boldogok voltak, amikor elmondotta, mi esett meg vele, és megmutatta a bűvös erszényt! Vége a család nyomorúságának: ezentúl mindent megszerezhetnek, amire csak szükségük van!

Csakhamar jól megszédtek magukat. Szép házat, bőségesen termő rizsföldeket, két jó ökröt, lovat vásároltak. Mindenki örült a faluban a szegény család szerencséjének.

Hanem élt ebben a faluban egy irigy, önző, haszonleső suhanó. Amikor meghallotta, hogy a szegény rőzsegyűjtő fiú hirtelen meggazdagodott, felkereste, hogy megtudja tőle szerencséje titkát.

– Tudod, hogy mindig jó barátod voltam – hízelgett. – Áru!d el, kérlek, hogyan történt ez a csoda. Hiszen azelőtt még a mindennapi rizst is nehezen tudtátok előteremteni, most pedig nincs a faluban gazdagabb nálatok!

A derék fiú készségesen elmondott mindent. Hogyne mondta volna, hiszen nem volt irigység a szívében: nem titok az, hogyan jutott a bűvös erszényhez!

Alig várta az irigy suhanc, hogy elbúcsúzzék barátjától. Nyílegyenesen a szakadék melletti erdő felé vette az útját. Soha életében nem gyűjtött rőzsét; azt sem tudta, hogyan kell hozzáfogni a dologhoz. Nem is erőltette magát; az esze nem a munkán, hanem

a bűvös erszényen járt. Hosszas, fáradságos keresgélés után végre megtalálta a mogyoróbokrot, és mivel addigra már alaposan megéhezett, leszakított egy mogyorót, és megette. Azután szedett néhány szemet az apjának meg az anyjának is, majd gyorsan a manók kunyhójához futott.

Korán volt még, alig alkonyodott; de a fiút annyira hajtotta a mohóság, hogy nem bírta uralkodni magán. Felkapaszkodott a padlásra, és várt. Számolta a perceket, de bizony ólomlábakon járt az idő.

Éjfélre járt az idő, amikor a manók megérkeztek, és letelepedtek a szobában. Elővettek egy bűvös erszényt, és ételt varázsoltak az asztalukra. Mikor az asztal már dúsan meg volt rakva mindenféle finomsággal, hozzáláttak a lakomához.

De az irigy fiú sehogy sem tudta kivárni, amíg a manók elálmosodnak a bortól. Elővett egy mogyorót, és kettéroppantotta. De ezúttal nem ijedtek meg a manók, hiszen már rájöttek, hogy múltkorjában sem esett baja a padlásnak, amikor azt a reccsenést hallották, hanem valaki bujkált odafent.

A zajra az egyik manó letette a villáját:

– Valaki bujkál a padláson – mondta. – De most nem hagyjuk megzavarni a vacsoránkat! Húzzuk le a gazfickót, lássuk szemtől szembe!

Nyolc-tíz manó szökött fel a padlásra. Megragadták a suhancot, és kezénél-lábánál fogva lecipelték. A talpára állították, és körülvették, hogy meg ne ugorhasson.

– Mi történjék a bűnőssel? – kérdezte a legöregebb manó. – Hogyan lakoljon a haszontalan?

– Fel kell akasztani a padláson! – kiabálták többen.

– Nem, azt azért ne tegyük. Utóvégre is, még csak gyerek, még leszokhatik a tolvajlásról. Tudjátok mit? Nyújtsuk meg a nyelvét!

A gyülekezet elfogadta a legöregebb manó javaslatát, s az menten elő is vette bűvös erszényét:

– Tudurag-tag-tag, nyúljon meg a nyelve tíz méter bosszúra! – parancsolta.

Amint ezt kimondta, a suhanc nyelve nyúlni kezdett. Addig nyúlt, addig nyúlt, míg tíz méter hosszú nem lett. Akkor a manók vállukra kapták a legényt, és letették az erdő szélén. Kínlódva, vergődve

vonszolta magát a hepehupás, sziklás, meredek hegyoldalon, hiszen saját súlyán kívül még a nyelvét is hordoznia kellett. Az pedig olyan nehéz volt, hogy alig bírta. Feltette a hátára, de majd a földig görnyedt a terhétől.

Egy folyóhoz ért, de hidat sehol se látott. Hogy keljen át rajta? Gondolt egy nagyot: kinyújtotta a nyelvét, és az éppen parttól partig ért. Jöttek arra emberek, azokat is átsegítette. Volt aki kocsival, szekérrel jött, de a fiú azt se bánta, sőt inkább örült, hogy végre ő is szolgálhat némi jótéteménnyel az embereknek. Mélyen megbánta irigységét, és elhatározta, ha már ilyen keservesen bűnhődnie kell, legalább az emberek javára fordítja életét.

A derék rőzsegűjtő fiú azonban nemsokára meghallotta, hogy milyen sorsra jutott a barátja. Azonnal útra kelt, hogy segítségére legyen, és kimentse rettenetes helyzetéből. Elővette bűvös erszényét, és háromszor a földhöz ütötte:

– Tudurag-tag-tag, nyelv, húzódj vissza!

Abban a pillanatban a fiú nyelve visszahúzódott a szájába. Hanem a gyerekeknek használt a keserű lecke, mert ezentúl nem a maga hasznát kereste, nem irigyelte más ember szerencsését, hanem együtt örvendett a többiekkel: becsületes, jóakarató ember vált belőle.

AZ IFJÚ GIM MEG A RABLÓK

Valamikor régen élt két miniszter. Elválaszthatatlan jó barátok voltak. Az egyiket Gimnek hívták, a másikat Yinek. Gimnek fia született, Yinek pedig kislánya. Mikor a gyermekek öt esztendősek lettek, a két apa elhatározta, hogy eljegyzi őket egymással.

Telt-múlt az idő. Mikor Gim nyolc esztendő s lett, Yi miniszter meghívta a kislánya születésnapjára. Mivel ezen a napon Gim miniszter éppen nem volt odahaza, nem kísérhette el gyermekét. Ezért az anya szolgálkat adott gyermeke mellé, mert Yi miniszter háza igen messze esett tőlük.

A két gyermek vidáman játszadozott, evett-ivott a finom születésnap i uzsonnából, amikor rémülettől és a futástól kifulladt hírvívő érkezett Gim miniszter házából. Minden porcikája reszketett, amint a borzalmas hírt előadta: alighogy Gim miniszter hazaérkezett, rablóbanda támadta meg a házát. A minisztert meggyilkolták, feleségét magukkal hurcolták, házát pedig kifosztották.

Az ifjú Gim kétségbeesetten futott haza, hogy maga győződjék meg: igaz-e a dolog. Bizony a hír való volt. Hiába kérdezte a szolgálkat, hiába faggatott mindenkit, akit csak előtalált: senki se tudta megmondani, ki volt a banda vezére, merre, hova mentek. Gyenge ifjú volt még Gim, de megfogadta, ha addig él is, megkeresi a rablók tanyáját. Útra készülődött tehát, hogy édesanyját kiszabadítsa a rablók kezéből.

Ment, mendegélt, elhagyta a várost, a sűrű erdőket, sziklás hegyeket. Éppen egy csöndes völgy ölébe ereszkedett le, amikor egyszer csak rémült kiáltozást hallott. Lenéz, hát látja, hogy egy maga korabeli fiú egy hatalmas medvével vív élethalálharcot.

Gim odarohant, és mielőtt a medve ellene támadhatott volna, kését a nyakába szúrta. A nagydarab állat halk morgással nyúlt el a lábuk előtt.

– Köszönöm, hogy megmentetted az életemet – szólt a fiú.

– Semmiség az egész, pajtás – felelte Gim –, de mondd: ki vagy, és hogy kerültél ide, ebbe a magányos völgybe, ahol közel s távol nincs emberi hajlék?

– Szomorú az én történetem – felelte a fiú, és bánatosan hajtotta le a fejét. – Egykor boldogan, gondtalanul éltem családommal a városban. De egy rettenetes napon rablóbanda támadta meg házunkat. Megölték apámat, anyámat, testvéreimet, otthonunkat pedig földig rombolták. Útnak indultam, és letelepedtem ebben a csendes völgyben. Kunyhót építettem magamnak, hogy itt várjam ki azt az időt, amíg bosszút állhatok a gaz rablókon.

– Így jártam én is – mondta erre Gim, és elmesélte, mi történt az ő családjával –, egy a sorsunk, egy a célunk. Fogadjunk testvérséget.

A másik fiú beleegyezett. Kezet fogtak, testvérséget fogadtak egymásnak.

A két fiú most már együtt ment tovább. Mentek, mendegéltek, egyszer csak egy széles folyóhoz értek. Keskeny palló vezetett át rajta. Nekiindultak. Már a folyó közepén jártak, amikor hatalmas vihar keletkezett, és derékban kettéhasította a gyenge fapallót, amelyen mentek. Az ifjú Gim nagy csobbanással a tarajos hullámok közé esett, és elvesztette az eszméletét.

Mire magához tért, a folyó partján feküdt a puha fövényen. Egy hozzá hasonló korú fiú térdelt mellette, és élesztgette. Gim körülnézett, de fogadott testvérét se látta.

– Csakhogy magához tértél! – kiáltott örömmel az ismeretlen fiú. – Itt halásztam, egy kicsit lejjebb, a part mentén. Láttam, amikor elmerültél a hullámok közt és kihúztalak.

– Köszönöm a szívességedet, te jó fiú – mondta Gim –, de mondd, ki vagy, merre van hazád, otthonod?

– Jaj, csak ezt ne kérdezted volna – sóhajtott. – Nincs nekem senkim a kerek világon. Rablóbanda támadta meg otthonomat, megölte édesapámat, édesanyámat, a húgomat pedig elrabolta. Ezer szerencsém, hogy utolsó pillanatban sikerült a padláson megbújnom; így maradt meg az életem.

– Hiszen ugyanez történt velem is! Ezért lettem én is földönfutóvá! – kiáltotta Gim. – Fogjunk össze, és toroljuk meg a rablók gaztettét. Fogjunk kezet és fogadjunk testvérséget.

A másik fiú azonban, akit Gim annak idején megmentett a medvétől, eltűnt. Így hát Gim szomorúan vette tudomásul, hogy a fiú belefulladás a folyóba.

A két fogadott testvér pedig ment tovább a rablók tanyája felé. Hamarosan elértek egy másik széles folyóhoz. A partján magányos ladikot pillantottak meg egy pár evezővel. Beleültek. De alig értek a folyó közepére, olyan irtózatos szélvihar kerekedett, hogy felfordította a ladikot. Gimet egy, a szigeten lakó öregasszony mentette ki, de második fogadott testvére a habok közé veszett.

Az öregasszony a folyó szigetén lakott.

– Kié ez a kis sziget? – kérdezte Gim, amikor körülnézett.

– Ó, fiam – felelte a jó öreg –, ez a sziget nem másé, mint azé a rablóvezéré, aki megölte édesapádat, és barátaid családját is romlásba döntötte... De nemcsak benneteket tett földönfutókká, hanem állandóan rettegésben tartja, és sanyargatja az ország népét. Senkinek sincs egy nyugodt pillanata tőle.

Amikor ezt az ifjú Gim meghallotta, harci tűz gyúlt ki a szemében:

– Bosszút állok családom, fogadott testvéreim és a többiek keserves szenvedéséért, ha addig élek is!

– Gyöngye vagy még ahhoz, fiam – csitította az öregasszony –, hiszen sok vért vesztettél, mikor a szeszélyes hullámok a parti sziklákhöz csaptak. Feküdj le, pihenj, majd ha felgyógyulsz, én is segítlek vállalkozásodban.

Meghallotta a hírért a rablóvezér, hogy az öregasszony egy ismeretlen fiút talált a folyó partján. Azonnal üzenetet küldött neki, és megparancsolta, hogy egyetlen pillanatig se tartsa az idegen fiút tovább a házában, hanem eressze szélnek.

– Ha nem engedelmeskedel parancsomnak, meghalsz! – így szólt az üzenet.

De az öregasszony ragaszkodott a fiúhoz, mert igen megszerette, és semmiképpen se akart megválni tőle. Ezért másnap, kora hajnalban megfogta a kezét, és elvitte a folyópartra. Volt ott a part sűrű bokrai között egy kunyhó, amiről senki emberfia nem tudott. Oda rejtette el.

Telt, múlt az idő. Történt egyszer, hogy egy bárka jelent meg a folyón. Lassan úszott felfelé, és éppen a kis kunyhó előtt horgonyzott le, amelyben a fiú lakott. Egy tiszteletre méltó öregember állt a fedélzeten.

– Te Gim miniszter fia vagy, ugye? – szólt. – Megmentésedre jöttem.

A fiú kijött a kunyhóból, és felszállt a hajóra. Az öreg magával vitte. Hosszú utat tettek meg bárkán és gyalog, a magas hegyek belsejébe, az öregember otthonába. Az öreg tanítgatni kezdte az ifjú Gimet. Nyolc teljes esztendőn keresztül nevelte; megtanította a varázslás és a vitézkedés tudományára.

Tizenhat esztendő volt az ifjú Gim, amikor így szólt hozzá a tiszteletre méltó öreg:

– Térj vissza késedelem nélkül hazádba, mert eljött az idő, hogy helytállj magadért. A rablóvezér összegyűjtötte seregét, és megtámadta királyodat. Rettenetes haddal tört rá: mindenütt jajszó, pusztulás kíséri, amerre jár. Már a királyi főváros felé közeledik, és félő, hogy azt is beveszi. Menj, mentsd meg a király életét, és ha vége lesz a nagy csatának, három esztendő múlva, ugyanezen a napon és ugyanebben az órában ismét találkozunk. Járj szerencsével, édes fiam.

Az ifjú Gim melegen elbúcsúzott nevelőjétől, és hazafelé vette útját. Megfogadta, hogy hasznosítani fogja mindazt a tudományt, amire az öreg megtanította.

Útközben egyszer csak egy pompás paripa vágtatott szemközt vele. Úgy nyargalt, mint a szélvész, Gimnek alig maradt annyi ideje, hogy félreugorjék előle. Ám a ló hirtelen megállt.

„No, ez csakis sárkányparipa lehet” – gondolta az ifjú Gim.

Erős kézzel megragadta a sörényét, és a hátára pattant. A ló nekiiramodott. Ki tudja, meddig nyargalt, hány országot hagyott maga mögött. Egyszer csak megállt egy szép füves tisztáson. Az egyik mellső lábával kaparni kezdte a földet, mintha azt akarná mondani, hogy: „Itt, ezen a helyen áss gödröt, ifjú Gim!”

Le is szállt a fiú a sárkányparipa hátáról, és a megjelölt helyen ásni kezdett. Alig hányt el egy kis földet, vitéznek való kard, tőr és pajzs bukkant elé. Felkötötte a derekára a kardot, az övébe dugta a tőrt, a pajzsot pedig jobb kezébe fogta, és ismét felült a paripára. Úgy festett, mint valami híres-nevezetes vitéz.

Mikor a királyi palotához érkezett, látta, hogy azt már körülfogta az ellenség. Nem törhetett keresztül másként az ellenség gyűrűjén, mint varázsló tudománya segítségével. Madárrá változtatta hát magát is, meg a lovát is, és mindketten átrepültek az ellenség feje fölött. A kastély udvarában leszálltak, és visszaváltoztak emberré.

meg lóvá. Az ifjú Gim azonnal jelentkezett a királynál. Mélyen meghajolt előtte, és így szólt:

– Felséges király, Gim miniszter fia vagyok, talán még emlékszel szerencsétlen családomra. Azért jöttem, hogy segítsek, és kimentselek szorult helyzetedből. Ne búsulj, ne rettegj, legyőzöm az ellenséget.

A király annyira megörült a váratlan segítségnek, hogy hamarjában szólni se tudott. Mikor végre megtalálta a hangját, így felelt:

– Fiam, már azt hittem, nincs jó vitéz ebben az országban. Minden hadvezérem elesett, és aki megmaradt, az elmenekült, hogy a bőrét mentse. A legjobb pillanatban jöttél. Tábornokommá nevezlek ki, és ha legyőzöd az ellenséget, mindent megadok, amit csak kívánsz.

Az ifjú Gim hattyúvá változott, hogy kikémlelje az ellenség táborát. A rabló vezér szállásának bejáratánál egy rettenetes ezeresztendős medve őrködött, kénköves lángot okádva. Ott volt még mellette egy ezeréves róka, aki a csillagok állását tanulmányozta, hogy a támadás kedvező idejét megállapítsa. Egy tízezer éves patkány pedig olyan özönvizet támasztott a farkával, hogy csaknem elsüllyesztette a királyi palotát.

Volt ott még egy tigrisbőrbe bújt óriás is, aki villámokat szórt a királyi palota tetejére.

Gim tábornok azonban nem ijedt meg. Varázsló tudománya segítségével vízzel locsolta a palota perzselődő falait, és hegyet támasztott a hömpölygő vízözön és a kastély között. Esőt varázsolt, hogy a tüzes villámok által támasztott tüzet eloltsa. Hősiesen küzdött a rablóvezér ördögi szövetségesei ellen, de mindhiába: a túlerő azok oldalán volt, és ő, akármilyen kétségbeesetten erőlködött is, alul maradt a küzdelemben.

Gim tábornok, királyával együtt, egy szigetre menekült, hogy legalább pusztá életét megmentse. De nem nyughattak ott se sokáig, mert a ravasz róka csillagnéző tudományával hamarosan felfedezte hollétüket. A patkány most még nagyobb vízözönt támasztott a farkával, hogy elsüllyessze a szigetet.

De egyszerre egy pillangó jelent meg Gim előtt. Lebegtette, libegtette a szárnyát, ide-oda röpködött, mintha hívná, hogy kövesse.

Az ifjú Gim fecskévé változott, és a pillangó után repült. Ezer meg ezer mérföldet repültek, egy hatalmas hegység barlangjánál szálltak le. Ekkor a pillangó eltűnt.

Gim belépett a barlangba. Egy ifjút pillantott meg ott, akiben nagy örömmel ismerte fel azt a fogadott testvérét, akit a medvétől megszabadított. A fiú egy vastag könyvet tartott a kezében, és annyira elmerült az olvasásban, hogy észre se vette a közeledő Gimet.

– Édes, kedves testvérem, hát te élsz? Azt hittem, a folyóba vesztél, amikor leszakadt alattunk a palló! – kiáltotta.

– Rád várok – felelte az ifjú –, én küldtem érted a pillangót, mert tudtam, hogy nagy bajban vagy. Már nyolc esztendeje, hogy itt tanulom a haditudományt. Jöjj, pusztítsuk el közös ellenségünket!

A két ifjú vitéz együtt tért vissza a szigetre, ahol a király már aggódva várta tábornokát. Ismét hadba indultak, még vakmerőbben támadtak a gonosz ellenségre. De most sem jártak nagyobb szerencsével, mert a rablóvezér csapata erősebb volt. Gim tábornok fogadott testvére is elesett, sőt a szigetről is el kellett menekülniök, mert a patkány olyan vízözönt zúdított rá, hogy a sziget végül is mindenestől elsüllyedt.

Az ifjú Gim egy másik szigetre menekült a királlyal, de az ellenség hamarosan azt is elsüllyesztette.

Akkor Gim előtt egy varjú jelent meg, mintha hívná, hogy kövesse.

A fiú ismét fecskévé változott, és a varjú vezetésével egy másik hegység barlangjához repült. Ott a varjú nyomtalanul eltűnt, Gim pedig belépett a barlangba. Azzal a fiúval találta szemközt magát, aki kimentette a habokból, mikor a vihar felfordította csónakját.

– Csakhogy ismét találkozunk, kedves, jó testvérem! – kiáltotta Gim. – Hát itt élsz ebben a barlangban, nyolc hosszú esztendeje?

– Itt bizony – felelte az ifjú –, a haditudományt tanulom, hogy segíthessek rajtad, és megbosszuljam szüleim halálát. Én küldtem érted a varjút; gyere, harcoljunk együtt a győzelemig.

Mire a szigetre értek, az már süllyedőben volt. Most sem sikerült megtörni az ellenség erejét és Gim tábornok fogadott testvére is elesett a harcban. Az ifjú hős nem tehetett egyebet, mint azt, hogy

egy újabb szigetre mentette a királyt. Nemsokára azonban azt is az elsüllyedés fenyegette.

Mit volt mit tenni, hajóra szálltak, és kivitorláztak a nyílt tengerre. Gim három esztendeje viselt már háborút a rablóvezér ellen, de mégsem sikerült megtörnie hatalmát. A fiú elkeseredésében már éppen a tengerbe akarta vetni magát, amikor egyszerre szivárvány jelent meg az égbolton felette. Olyan volt, mint valami csodálatos híd, amely ezer színével a reménységet csillogtatta meg az ifjú hős szeme előtt.

A szivárvány egyenesen a hajó fedélzetére úszott, és a tiszteletre méltó öregember, az ifjú Gim mestere ereszkedett le rajta.

– Három esztendő telt el, Gim – mondotta. – Ugyanezen a napon, ugyanebben az órában küldtelek hadba, hogy segíts népeden, királyodon. Látom, szorult helyzetbe jutottál, azért magam jöttem segítségedre.

Az öregember összekulcsolta a kezét, és egy hosszú varázséneket mondott. Az égbolt egyszerre elsötétült. Villámok szelték át a levegőt, és nagy felhőszakadás kíséretében, mennykövek hullottak az ellenségre. Nem sok időbe telt, és minden elcsendesedett. A rablók hada egy szálig elpusztult.

Nemsokkal ezután kiderült az ég. Gim tüstént a rablóvezér szigetére sietett. Ott találta édesanyját, két barátjának testvéreit és Yi miniszter elrabolt lányát. Hazavitte szeretteit; feleségül vette szép jegyesét, és attól fogva boldogan, békességben éltek együtt.

A TIGRIS SÍRJA

Egyszer régen egy embernek fia született. Nagy szeretettel, gyengédséggel nevelte a gyermeket. Mindent megadott neki, amit szeme-szája megkívánt. De néhány esztendő múlva meghalt az édesapa, s a gyermek keserves napokra ébredt. Alig maradt valami kis pénzecske az apja után, az özvegy pedig semmit sem értett a gazdálkodáshoz, így hát keserves szegénység szakadt rájuk.

Pedig a fiú nem restellte a munkát. Derekasán dolgozott, amennyire csak telt az erejéből. De hiába törte magát, keresetéből alig tudta eltartani az édesanyját. A keresetéből épp csak a mindennapi rizsre futotta. Már elérte a férfikort, de még ahhoz is szegény volt, hogy megházasodjék. Csak tengette életét, és várta, hogy egyszer rámosolyogjon a szerencse. Mindenki szerette, becsülte a szegény fiút a faluban a tisztességéért meg a szorgalmáért, de legfőképpen azért, mert olyan gyengéd szeretettel gondozta az édesanyját.

Egy este, amikor fáradtan hazatért a munkából, szomorú látvány fogadta. Édesanyja súlyos betegen, magatehetetlenül feküdt a földön. A fiú azonnal ágyba fektette, betakargatta, és vacsorát főzött neki. Másnap nem is ment dolgozni, hanem otthon maradt, hogy ápolhassa anyját.

De az ápolás nem használt, a szegény asszony egyre betegebb lett. Hiába takargatta a fia, hiába leste a szavát, hiába főzött neki mindent, amit csak megkívánt, hiába hordott haza gyógyfüveket, orvosságokat, az asszonynak szemlátomást fogyott az ereje, sápadozott az arca. A fia kétségbeesésében azt sem tudta, mihez kezdjen. Végigjárta a szomszédokat, hátha tudnának valami jó tanácsot.

Egyik is mondott valamit, a másik is, de alkalmas orvosságot senki sem tudott. Végül is, az egyik falubeli ember így szólt:

– Hallgass rám, fiam, én megmondom, mit tégy. Ne késlekedjél sokat, mert édesanyád már nem bírja sokáig. Menj el Unbongba. Van ott egy híres nevezetes orvos. Ha valaki segíthet, hát ő az.

– Hogyan hívhatnám ide azt az orvost? – sóhajtotta szegény fiú.
– Egyetlen rokonom sincs, akit érte küldhetnék, magam pedig nem

mehetek; ki ápolná közben az én szegény jó édesanyámat? Csak nem hagyhatom magára! No meg annyi pénzem sincs, hogy kifizessem az unbongi doktort. Mitévő legyek?

A jó fiú keserves sírásra fakadt.

Eltelt néhány nap. A szegény asszony szemlátomást gyengült. Egyszer aztán így szólt a fiához:

– Hej, be szeretném, ha az az unbongi doktor eljönne hozzám! Ha csak egyetlen egyszer kezével illetne, könnyebben halnék meg!

– Elmegeyek érte, ha addig élek is! – felelte erre a fiú. – Vannak még jó emberek, megkönyörülnek rajtunk és adnak kölcsön némi pénzt. Valahogy majd csak visszafizetem. Ne búsulj anyám, meglásd, meggyógyít az unbongi doktor.

A jó szomszédok szívesen segítették pénzzel a derék fiút, ámbar nekik maguknak sem volt sok. Akadt olyan is, aki magára vállalta a betegápolást.

– Eredj csak nyugodtan, ne aggódjál, nem lesz semmi baj – biztatta a fiút. – Nem mozdulok el addig anyád betegágya mellől, amíg vissza nem érkezel.

Másnap korán reggel útrakelt a fiú. Átevezett az örvényes Zi-Ze folyón, megmászott egy sziklás hegyet, felkapaszkodott egy fennsíkra és mire leszállt az este, Unbongba érkezett.

Meg sem állt az orvos házáig. Szerencséje volt, mert az orvos éppen akkor tért haza. Elmondotta a legény, hogy mi járatban van, elbeszélte, milyen betegség bántja az édesanyját.

– Nincs sok pénzem, hogy jóságodat megfizessem – tette hozzá –, mert szegény ember vagyok. Annyit adhatok csak, amennyi telik. Kérlek, vess egyetlen pillantást a betegre, hogy azután békésen lehunyhassa a szemét.

– Édes fiam – felelte az orvos –, anyád nem hal meg. Nem is kell, hogy magam menjek hozzá, elég, ha orvosságot adok, és azt elviszed neki. Figyelj jól. Siess, mert minden perc drága. Ha hazaértél, forralj vizet, és tedd bele az orvosságot. Itasd meg a beteggel, a felét este, a másik felét pedig reggel. Mire delelőn jár a nap, édesanyád meggyógyul.

S azzal egy orvosságos dobozt adott a fiúnak.

Az megköszönte az orvos szívességét, és késedelem nélkül útnak indult hazafelé.

Szaporán szedte a lábát, hogy minél előbb hazaérjen. Megmászta a sziklás hegyet, leereszkedett az erdő borította völgybe. Hanem egyszerre csak kétségbeesett segélykiáltások ütötték meg a fülét. Látja, hogy egy tágas tisztáson egy hatalmas tigris marcangol egy embert, az meg hiába próbál szabadulni a hatalmas vadállat karmai közül, moccani sem bír.

– Segítség, segítség! – kiáltotta az ember, amikor megpillantotta a közeledő fiút.

A fiú, akinek minden gondolata az volt, hogy minél előbb édesanyjánál legyen, egy pillanatig habozott. Mi köze egy idegen ember balsorsához, amikor édesanyja betegen fekszik odahaza? De rögtön elszégyellte magát ezért a csúf önzésért. Hogy is lehetne olyan kegyetlen, hogy pusztulni hagyja az életéért könyörgő szerencsétlent? Ledobta válláról a zsákját, kést ragadott, és hátulról rátámadt a vérszomjas tigrisre. A hatalmas ragadozó megfordult a léptek zajára, eleresztette áldozatát, és éktelen ordítással a fiúra vetette magát.

A szegény fiú, kétségbeesett helyzetében csak annyit látott, hogy az idegen ember, abban a pillanatban, hogy megszabadult a tigris halálos öleléséből, talpra ugrott, felkapta az út szélén heverő zsákot, és eltűnt vele a fák közt. A hálátlan idegen, nemcsak hogy nem sietett élete megmentőjének a segítségére, hanem még ki is fosztotta.

A szegény fiú szíve majd meghasadt a gondolattól, hogy itt kell elpusztulnia a tigris karmai közt, és nem segíthet édesanyján. Könnyek szöktek a szemébe, mert megjelent előtte anyja szenvedő arca. Elképzelte, ahogy az ágyán fekszik, és a percekét számlálja, hogy fia hazatérjen az életmentő orvossággal. A fiú úgy érezte, meg kell háborodnia. Tagjai jéggé dermedtek, minden szál haja égnek meredt; hideg verejtéke összefolyt szeméből lecsurgó sós könnyeivel. Elvesztette az eszméletét.

Amikor ismét magához tért, a földön feküdt. Lassan kinyitotta a szemét és körülnézett. A tigrist nem látta sehol. Felállt, leporolta ruháját, lesimította összekuszált haját, és árkon-bokron keresztül, futva igyekezett hazafelé. Halálos aggodalom gyötörte beteg édesanyjáért.

A falu széléhez érve már messziről valami fehér tárgyat látott heverni az út szélén. Odament és felemelte. Akár hiszitek, akár nem: nem volt az egyéb, mint elrabolt zsákja, benne az orvosságos doboz. Nem hiányzott belőle semmi.

Nagy örömmel akasztotta a vállára. De hirtelen elakadt a lélegzete: néhány lépéssel odább megpillantotta a fűben a hálátlan tolvaj darabokra szaggatott testét.

A tigris büntette meg ilyen kegyetlenül a hitvány embert.

A fiú hamarosan hazaért. Mindjárt elkészítette az orvosságot és megvitatta édesanyjával úgy, ahogy azt az orvos elmagyarázta. És mire délre fordult a nap, édesanyja olyan egészséges volt mint annak előtte.

Az eset persze nem maradt titokban; nemsokára egyébről sem beszélt a falu, mint a derék fiú tigriskalandjáról. Mindenki csodálkozott a vadállat igazságos ítéletén, és nem győzte dicsérni a fiút, a gyermeki szeretet ritka példáját!

Egy reggel a fiú kiment a közeli erdőbe, tűzifát vágni. Keményen dolgozott; már nagy halom fát kidöntött, összehasogatott, és ölbe rakott, amikor hirtelen puskaövések riasztották fel az erdő nyugalmaát. Csakhamar egy meghajszolt tigris tűnt elő a bokrok közt, és egyenesen feléje tartott. A fiú nyomban megismerte: ugyanaz a tigris volt, amely visszaszerezte számára az orvosságos dobozt, és bosszút állt a tolvajon. A fiú nem tévovázott sokat, gyorsan a farakás mögé rejtette jóttevőjét.

Alighogy a tigris biztonságban volt, máris odaérkeztek a vadászok.

– Nem láttál errefelé menekülni egy tigrist? – kérdezték.

– Erre ugyan nem – felelte nyugodtan a fiú, és folytatta munkáját.

A vadászok továbbmentek. A tigris megmenekült. Előbújt a farakás mögül. Háromszor meghajtotta fejét, köszöneté jeléül, és a fiú mély hálát látott tükröződni a szemében.

– Jól tetted, fiam, hogy a jótettért jótettel fizettél – mondta az édesanyja, amikor a fiú este hazatért, és elmesélte az esetet. – Örülök, hogy irgalmas szívű, igazságos gyermekem van.

Egy holdvilágos estén anya és fia csendesen beszélgetett a szobában. Egyszer csak különös, lomha állati lépteket hallottak a nyitott ablakon keresztül. A fiú az ablakhoz lépett, és kitekintett.

Talán ki is szédült volna rajta, ha meg nem kapaszkodik, mert amit látott, az nem volt akármilyen közönséges látnivaló: az ismerős tigris közeledett, hátán egy gyönyörű szép leánnyal. Keresztülvetette magát a kerítésen, és a leányt szép gyengéden a pázsitra fektette. Aztán amerről jött, ugyanarra nyomban el is tűnt.

Az ifjú kirohant a kertbe, és letérdelt az eszméletlen leány mellé. Óvatosan felemelte, bevitte a házba. Ott anyjával együtt gondozásba vették. Kezét, lábát, arcát ecettel dörzsölték, amíg lassacskán magához tért.

– Hol vagyok? – kérdezte. – És kik vagytok ti, jó emberek?

A fiú meg az édesanya rendre elbeszélte neki mindent.

Elmondták, hogy egy tigris hozta a hátán és letette a kertjükben.

– Hanem most mondd el édes leányom, hogy honnan kerültél ide hozzánk – szólta aztán az öregasszony.

– Elmondom szívesen – felelte a szép leány. – Az én otthonom a Zolla tartománybeli Gumsan. Tegnap, vacsora után bementem a szobámba, és a hajamat fésültem a tükör előtt. Egyszer csak a nyitott ablakon keresztül beugrott egy tigris és elrabolt. Hogy azután mi történt, nem tudom, mert elájultam. Köszönöm nektek, hogy megmentettétek az életemet.

Másnap reggel a fiú üzenetet küldött a leány szüleinek, akik már egészen belebetegedtek egyetlen leányuk elvesztésébe. Amikor most hírért vették, hogy a leány ép és egészséges, és hogy egy derék ifjú férfi a megmentője, örömmel beleegyeztek, hogy egy pár legyen belőlük. Hamarosan meg is ülték a lakodalmat.

Nem sok idő múlva, egy este, ismét megjelent a tigris az ablak alatt. Az ifjú kiment hozzá. A tigris a kert végében álló hatalmas fa tövébe vezette. Ott megállt és hevesen csóválva farkát, mellső lábával kaparni kezdte a földet. Mintha csak mondani akarna valamit. De a fiú nem értette.

Mikor másnap a fiatal pár a kertben sétált, holtan találták a tigrist ugyanazon a helyen. Akkor a fiú fogott egy ásót és így szólt:

– Most már értem, mit akart mondani tegnap ez a szegény állat. Halálát érezte közeledni, és itt akar nyugodni. Megérdemli, hogy teljesítsük utolsó akaratát, és tisztességesen eltemessük.

A fiú megásta a sírt, és alig egy lábnyira a földben egy ládára bukkant. Kinyitotta: tele volt drágakövekkel.

Az ifjúra és családjára továbbra is mosolygott a szerencse. A becsület, a szorgalom, az anya tisztelete meglágyította a sors keménységét. Az ifjú leszármazottai mind a mai napig tehetős, derék, szorgalmas emberek.

A BŰVÖS LÁDIKÓ

Élt egyszer a kék tenger partján egy öreg halász meg a felesége. Közeltávol egy teremtet lélek sem lakott kívülük azon a vidéken. Minden örömük egy kutya meg egy macska volt – igaz hűséggel szolgálták gazdáikat.

A szegény halász egy nap lement a tengerpartra, és kivetette hálóját. Nemsokára vonni kezdte a hálót, s érezte, hogy roppant nehéz. Megijedt, mert egy szörnyeteg nagy halat talált a hálóban, akkorát, hogy nem tudott vele mit csinálni, visszaengedte hát a vízbe.

Az óriási hal nem menekült el, bukfencet vetett a tengerben, odaúszott a jószívű halász lábához, és megszólalt emberi hangon:

– Köszönöm, hogy visszaadtad az életemet! Én a vízikirály fia vagyok. Apám ugyan megtiltotta, hogy háló közelébe ússzam, de nem fogadtam szót neki, mert kíváncsi voltam, mit tesznek velem a gonosz emberek. Te megölhetnél volna, de látom, jobb a szíved, mint a többi emberé. Meghálálom a jószágodat! Mától fogva gyere ki mindennap a partra, és sírj, panaszkodj. Apám egy nap majd felúszik ide, s megkérdi, mi bajod. Kívánhatsz tőle akármit, teljesíti. De te ne kérj tőle semmi mást, csak azt a ládikót, ami ott áll az asztalán.

Így beszélt a titokzatos hal, s azzal eltűnt a mélyben. Hazament az öreg halász, s elbeszélt rendre mindent a feleségének. A kutya meg a macska is figyelmesen hallgatta szavát; nagy volt az öröm a kicsi házban.

A szegény halász minden istenadta nap kiment a tengerpartra sími-keseregni. A hetedik napon, alkonytájban, egyszer csak ott termett a part mellett egy iszonyú nagy hal. Úgy ragyogtak a pikkelyei, mint a sárarany, s a szájából tűz lövellt. A szegény halásznak ijedtében elakadt a szava. Legszívesebben elfutott volna, de az iszonyú nagy hal szeme rászégeződött, és szinte megbénította.

Várta a halász, hogy a vízikirály majd mennydörgő hangon üvölt rá, de az nyájas szóval kérdezte tőle:

– Mi bajod, emberfia? Mit sírsz, mit keseregsz itt minden istenadta nap?

Megeredt erre a szava az öreg halásznak, sírva panaszolta, hogy ő milyen ágrólszakadt szegény, s hogy a jó vízikirály könnyíthetne sorsán.

Az irdatlan nagy hal megígérte, hogy segít rajta. Hátára kapta a halászt, levitte magával a mélységes mélybe, a tenger fenekére, vízipalotájába, s megkérdezte tőle, mit kíván.

Az öreg halász gyorsan ráfelelte:

– Semmi mást, csak azt a ládikát az asztalodon!

Elszomorodott a tengerek királya, rázta a fejét, sokáig tűnődött, végül mégis odaadta a ládikót, s így szólt a haláshoz:

– Nem is tudod, micsoda kincset kaptál. Ebben a ládikóban rejlett az én hatalmam itt a tenger mélyén, eztán a tied meg a feleségedé lesz odafönn a földön. Becsüld meg magadat, és ne felejts el engem soha! Amíg tiszta a szívetek, és hívek maradtok egymáshoz, a bűvös ládikó teljesíti minden kívánságotokat, de ha csak egyszer hűtlenek lesztek, elveszti varázserejét.

Így szólt a vízikirály, azzal hátára kapta az öreg halászt, felvitte a tenger színére, és kitette a partra.

Vitte a ládikót a szegény halász, vitte nagy boldogan a feleségének. Igazgyönggyel volt kirakva a ládikó kívül-belül, de mást nem találtak benne. Nem tudták, mit kezdjenek vele. Az öregember belenézett, de nem szólt semmit. Kezébe fogta a felesége is, az is belenézett, meglátta az arcát a gyöngyszemek tükrében, s felkiáltott: – Tükör! Tükör! – Még ki se mondta, már ott feküdt egy csodálatos mívű bronztükör a ládikó mélyén, olyan szép, hogy senki se látott még hozzáfoghatót. No, tudták már a dolog nyitját: bele kell nézni a ládikóba, kívánni valamit, s amit kívánnak, ott terem a bűvös ládikóban, vagy előterem belőle. Most volt még csak nagy az öröm! Úgy érezték, ez a jutalmuk, amiért hosszú esztendőkön át békeességben, szeretetben éltek egymással, és gonosz szót soha nem ejtettek.

Minden kívánságukat együtt mondták el a ládikónak – ez volt a szeretet parancsa. Egy nap azonban az öregember éppen halászni ment – most már csak kedvtelésből –, az asszony azt gondolta, hogy ő bizony kíván valamit az ura tudta nélkül. Fiúgyermeket szeretett

volna. Elővette a ládikót, belesóhajtotta a kívánságát, de alighogy elhangzott, zsugorodni kezdett a ládikó, egyre kisebb lett, végül egészen eltűnt...

Estefelé fáradtan tért haza az öregember. Alighogy belépett, a ládikót kereste, mert vacsorát akart kívánni. De nem találta sehol.

Az asszony akkor sírva panaszkolt el neki, hogy a ládikó eltűnt, mint a pára, s hogy ő az oka mindennek.

Na, beköltözött a szomorúság a halászház házikójába, vége-hossza nem volt a sírásnak, kesergésnek.

A kutya meg a macska mindent látott, hallott, és szívből sajnálta jó gazdáit. Összedugták a fejüket, tanakodtak, hogyan segíthetnének rajtuk.

A macska okos tervvel állt elő. Eles szemével észrevette, hogy a ládikó éjnek idején egy távoli szigetre úszott a tengeren át. Oda kell eljutniuk, hogy visszaszerezzék. Már kitervelt mindent. Felszökött a kutya hátára, az belevetette magát a tengerbe, s úszott, úszott, míg oda nem értek. Gyönyörű palotát pillantottak meg a szigeten, ott lehetett a ládikó, mert közel-távol az volt az egyetlen épület.

Alighogy besötétedett, a macska egérvadászatra indult. Nem sok idő telt belé, már fogott is egy okos szemű, hatalmas, kövér egeret. A ravasz jószág nyájas szavakkal ígért kegyelmet neki, ha elárulja, hol rejtőzik a bűvös ládikó. Reszketett az egér az életéért, hát hogyne árulta volna el! Megmondta, hogyan került a ládikó a palotába, s tüstént nyomra vezette a macskát. Az boldogan fölkapta a kincset, és inait vele vissza a partra, ahol a kutya várta szívszorongva.

A macska a fogai közé kapta a ládikót, föl pattant a kutya hátára, s nekivágtak a tengernek.

– Megvan-e még a ládikó? – kérdezte félúton a kutya.

A macska hallgatott. Kis idő múlva újra megkérdezte a kutya, a macska akkor sem felelt, csak belevágta karmait a kutya oldalába, de úgy, hogy az fölnyűszítette ijedtében. Megmérgeződött a kutya a macskára, szidta, mint a bokrot, s azzal fenyegette hogy a vízbe fordítja, ha nem felel, megvan-e még a ládikó.

– A számban tartom, azért nem felelek! – kiáltotta végül a macska dühösen, de abban a szempillantásban ki is ejtette a

szájából a ládikót, s az lesüllyedt a mélységes mély tenger fenekére...

Megesett a baj. Összekapott a kutya meg a macska, mindegyik a másikat okolta. Amikor hazaértek, a macska keservesen nyávogva hívta ki a halászt a partra. Az öreg halász ugyan még azon a napon fogott egy halat, amelyik a fogai között tartotta a tengerbe süllyedt kincset, de a hal néma maradt, s a ládikó is elvesztette bűvös erejét.

Mit volt mit tenni, az öreg halász meg a felesége lassan beletörődtek, de a kutya meg a macska azóta is ádáz ellenségek. Az öreg macskát, mivel mégiscsak az szerezte vissza nekik a ládikót, beköltöztették a házba, kényeztették, dédelgették életük végéig. A kutyát azonban kikergették a ház küszöbére... azóta is ott fekszik, mind a mai napig.

HOGYAN LETT A PARASZTBÓL MANDARIN

Sok-sok esztendővel ezelőtt élt Kangvon tartományban egy egyszerű, szegény parasztember, aki pihenő óráiban hazája történetét olvasgatta, régi írásokat böngészett. Egy nap az országút mellett gyomlálgatta rizsföldjét dolgos feleségével. Éppen akkor ment el az úton gyaloghintájában a hongcsoni mandarin.^{19}

– Ó istenem, de boldog is némelyik asszony! – sóhajtott fel a paraszt felesége. – Csupa öröm meg szerencse az élete, a férje rangos hivatalnok, mint ez a mandarin is, nem kell arca verejtékét hullatni a forró napon, benn ülhet a hűvös házban, szolgasereg hordja elébe a frissítőt. Velem meg milyen mostohán bánik a sors, hogy parasztember felesége lettem, s dolgoznom kell a rekkenő melegben!

Hallgatta az ura a panaszos beszédet, s így kiáltott fel:

– Mit beszélsz, asszony! Mostoha a sorsod? Tudd meg: csak el kell mennem Szöulba, s ha akarom, én lehetek a hongcsoni mandarin. Ha meg a tartományi kormányzói székbe vágyom, abba is beleülhetek!

Nevetett rajta az asszony, gúnyosan elhúzta a száját, és azt mondta:

– Ugyan kevés reményed lehet rá! A magadfajta szegény parasztnak az a dolga, hogy húzza az igát, gyomlálja a földjét. Még hogy mandarin vagy tartományi kormányzó legyen belőle!

És csak nevetett.

Az urát előntötte a keserű harag, még a kapáját is földhöz vágta:

– De megvert veled az ég! Hát ezt érdemiem én tőled? Minek is él a világon az az ember, akinek ilyesmit vet a szemére a felesége!

Azzal fogta magát, s úgy ahogy volt, ujjatlan zekében és kurta szárú nadrágban, nagykarimájú hancskalapját a fejébe vágva, elindult az országút felé. A földje szélén még egyszer megállt, és visszakiáltott a feleségének:

– Megyek Szöulba. Mandarin leszek, s hamarosan fényes kísérettel, hangos muzsikaszóval térek vissza. Majd akkor táthatod a szád!

A felesége csúfokodva kiáltott utána:

– Talán mindenki meghalt, aki a hongcsoni mandarin rangjára áhítozik, s az egész országban egyedül te maradtál, aki a rangot elnyerheti? No, hát csak igyekezzél, aztán siess vissza, de mandarinruhában!

A paraszt háborgott magában, s keményen elhatározta, hogy meg sem áll addig, amíg Szöulba nem ér. Nyomban útnak is indult, s néhány nap múlva elért a fővárosba. Először járt ott, nem ismert senkit. Nézte a roppant várost, ezer tornyát, tízezer házát. Ide-oda bolyongott az utcákon, szállást keresett, de egy zugot se talált, ahol meghálhatott volna.

– Jaj nekem! Bizony közelebb vagyok most az éhhalálhoz, mint a mandarinsághoz – kesergett szegény.

És megállt egy ház kapujában, egy maroknyi rizst koldult, aztán tovább baktatott hajlékot keresni. Fáradtan roskadt a déli városkapu lépcsőjére, ott talált egy elhullatott cserépszindelyt, a feje alá tette vánkosnak, kinyújtózott, s azt gondolta magában:

„Nagy bajban vagyok! Odahaza bezzeg dicsekedtem, hogy én leszek a hangcsoni mandarin, eljöttem nagy dérrrel-durral Szöulba, s most ilyen nyomorúságba kerültem. Ha szégyenszemre így kell hazamennem, a feleségem lesz az első, aki kicsúfol.”

Ahogy ott feküdt és töprenkedett magában, beszélgetés ütötte meg a fülét. Egy oszlop mögött, egészen közel, két ember bújt meg, s mert azt hitték, hogy egyedül vannak, hangosan tanakodtak. A paraszt csöndben feküdt, fülelt a beszédre, s hallotta, amint az egyik azt mondja a másiknak:

– A király esténként álruhába öltözik, s bejárja a várost, hogy kitudakolja, elégedett-e a nép. Majd ha visszatér a palotába, öljük meg!

Megijedt a paraszt a gonosz szavaktól, óvatosan felkönyökölt, s a holdfényben megnézte magának a két embert. Akkor újra lefeküdt, tovább figyelt, s jól megjegyezte magának, hogyan akarják azok ketten végrehajtani a gyilkosságot: testőrruhába bújnak, s beférkőznek a palotába. Aztán hirtelen csönd lett, s a paraszt csak a távolodó léptek neszt hallotta.

Nem jött álom a szemére, egyre azt hánytá-vetette magában, amit az imént hallott.

Nemsokára újra lépések kondultak a déli kapu lépcsőjén: a király közelgett, aki éjnek idején bejárta a várost, s utoljára a déli kapuhoz látogatott el. Ahogy az oszlopcsarnokba ért, a holdfényben megpillantotta a lépcsőn heverő parasztot, aki kendővel körülcsavart feje alá egy zsindelyt tett vánkosnak. Odament hozzá, leült melléje, és megszólította:

– Hé, öreg! Ki vagy te, és mért hálsz itt a lépcsőn?

A paraszt nem tudta, ki az, aki kérdezősködik kiléte felől. Mogorván felelt:

– Hogy ki vagyok és mért hálok itt, ahhoz semmi közöd. Annál is inkább, mert én idegen vagyok.

A király nyájasan tovább faggatta:

– Beszélj hát, barátom! Ne légy olyan haragos és goromba! Úgy nézem, falusi ember volnál, nincs senkid a városban, nem találsz szállást, azért vetted itt ágyat magadnak. Mondj csak el bátran mindent, adok én neked szállást. No, hát öntsd ki a szívedet!

Az idegen nyájas arca és biztató beszéde meglágyította a parasztot, s mert azt remélte, hogy talán még a király életét is segít megmenteni, egyszeribe megeredt a nyelve:

– Hongcsonból indultam útnak, Kangvon tartományból... – kezdte, és elbeszélte az idegennek rendre, mi jóban jár a fővárosban. Végül elmondta azt is, hogy két ember a király életére tör, s a tanácsát kérte, hogy adhatná hírül a királynak, mit forralnak ellene.

Az álruhás király megígérte, hogy segítségére lesz, s mosolyogva kérdezte:

– Azt mondd hát, hogy elfogadnád a hongcsoni mandarinságot, ha felkínálnák?

– Még hogy elfogadnám-e?! – kiáltott föl a paraszt.

– Hát tartományi kormányzó? Szívesen lennél?

– Szívesen bizony! – felelte a paraszt.

A király tovább faggatta:

– Talán a miniszterségnek se lennél ellene?

– Mit csépeled itt a szót! – fortyant föl a paraszt. – Akármilyen hivatal is az, ha királyunk rám bízna, bizony betölteném! De mire jó ez a sok beszéd? Ha nem tudsz segíteni, eredj az utadra, biztosan sürgős dolgod van!

A király ekkor odahajolt a paraszthoz, és a fülébe súgta:

– Azt mondtad, szívesen ellátnál minden tisztet-hivatalt. Hát ha királyi trónnal kínálnának, elfogadnád-e?

Fölugrott erre a paraszt, és rákiáltott az idegenre:

– Ez már aztán sok! Talán te is összeesküvő vagy! – és egy csattanós pofont adott a királynak.

– No – mondta a király –, ez több, mint amit vártam. Nem jól fogtam a dologhoz, bocsáss meg kérlek! – és elhatározta magában, hogy megjutalmazza a parasztot alattvalói hűségéért. Aztán így folytatta: – Nyáridő van, de az éjszakák hűvösek. Ha velem jössz, jó szállást és ételt-italt adok neked.

A paraszt megbékélt a nyájas szavak hallatára, köszönte nagyon az idegen jóságát, mert ugyancsak fázott és éhes is volt. Szívesen követte hát.

A városkapu lábánál egy szolga várta őket – a király valami titkos feladatot bízott rá, s egyben meghagyta neki, hogy vezesse a parasztot a palotába. Aztán elbúcsúzott tőlük, s megkérte a parasztot, beszélje el kísérijének a gyilkos tervet, mondja el apróra, milyen volt az a két ember, s mutassa is meg őket, ha netán felismeri. Aztán egy oldalajtón visszatért ő is a palotába.

A paraszt, amikor kísérijével belépett a palota díszkapuján, nyomban észrevette a két merénylőt. Lopva megmutatta őket kísérijének.

A csodálatos palotában a paraszt nem győzött álmélnkodni, mert soha életében nem látott ilyen szépet.

Egy szobába vezették, asztalt terítettek neki, rizst és finom falatokat raktak elébe, amikhez foghatót sohasem evett, tetejébe még egy rend ruhát is kapott.

Azt hitte a paraszt, hogy álmodik. Egyre az járt az eszében, milyen hamar sutba vágta a kapóját, milyen gyorsan ledobhatta nyűtt zekéjét, nadrágját, ócska háncskalapját, milyen pompás falatokat ehet, s ráadásul olyan fényes ruhát ölthet fel, amelyet csak az ország rangos urai viselnek. Pedig alig egy órája még éhesen didergett a városkapu lépcsőjén.

Másnap reggel a király elé vezették. A szegény paraszt halálra rémült, amikor meglátta a trónuson az éjszakai vándort, akivel a déli

kapunál találkozott. Térdre esett előtte, és egy szót se tudott kinyögni.

– Kelj fel, jó ember! – mondta a király. – Megmentetted az életemet, hűséges alattvalóm vagy! Mától fogva te leszel a hongcsoni mandarin.

Elindult a paraszt a király pecsétetes levelével, udvari zenészek kíséretében, ment Hongcsonba mandarinnak.

A felesége mit sem tudott a dologról, aznap is a rizsföldön dolgozott, gyomlálgatott az országút mellett, s kesergett magában. Egyszer csak felpillantott, s egy előkelő urat vett észre, akit szolgák vittek gyaloghintóban az országúton. Futárok nyargaltak előtte, és azt kiáltották

– Utat! Utat a hongcsoni mandarinnak! – Udvari zenészek, trombitások, kürtösök, dobosok fújták-verték zeneszerszámaikat a gyaloghintó körül.

Amikor közelebb ért a menet, akkor látta csak az asszony, hogy az a rangos úr a hintóban az ő urához hasonlít, de persze más, sokkal előkelőbb formájú. Szemére ernyőzte a tenyerét, hogy jobban lásson, akkor ismert csak rá az urára. Úgy ahogy volt, felgyűrt szoknyában, mezítláb eldobta a kapáját és boldogan kiáltotta:

– Minek a kapa a hongcsoni mandarin feleségének? – és örömeiben majdhogy ugrándozva futott haza.

Az új mandarin először is hazament a viskójukba. Az asszony térden állva fogadta, és bocsánatát kérte.

Az ura magához emelte, és azt mondta neki:

– Látod, bízzál bennem, akkor cselekszel okosan. Az elégedetlenség megmérgezi a szívet! – aztán hírt küldött Hongcsonba, hogy nemsokára odaér.

Megijedtek a rangos hivatalnokok, szörnyűlködtek:

– Az a kérges kezű paraszt, aki tegnap még a földjét gyomlálta, az lesz az új hongcsoni mandarin? Ezt kellett megérnünk!

De fejet kellett hajtaniok, fogadására mentek, köszöntötték és bevezették a városba.

A mandarin nyitott, a felesége csukott gyaloghintóban vonult be Hongcsonba, ünnepi zeneszó kíséretében.

Az új mandarin áldásosán uralkodott tartományában. Népe szerette, kőből, fából faragott szobra ott magaslott sok utcasarkon,

erényeinek és igazságosságának híre pedig messze földre elszállt.

A SZEGÉNY ASSZONY HALLEVESE

Egy tavaszi napon haláros érkezett a faluba, és utcahosszat kínálgatta portékáját:

– Sügért vegyenek! Sügért vegyenek!

Meghallotta ezt egy szegény ember menyé, kapta magát, futott az utcára, megnézni a halat. Pénze ugyan nem volt, de csábította a sügér jóféle szaga, nem tudott megválni a halárustól, ott járt a sarkában. Hol ezt, hol amazt a halat fogta meg, emelte fel, s az árát tudakolta. Az egyik drága volt neki, a másik túlságosan nagy.

Jó ideig turkált így két kézzel is a halaskosárban, végül azt mondta az árusnak:

– Drága a halad, a pénzem meg kevés, most nem vehetek.

Azzal visszasietett a házba.

Éppen ebédfőzés ideje volt. Az asszony belemártotta a kezét a levesesfazékba, de a vizet nem öntötte ki, hanem levest főzött belőle.

Délben, amikor a háznép megmerítette kanalát a jóízű levesben, mindenki dicsérte, hogy ilyen ízletes hallevest rég nem evett.

Csak arról nem tudott számot adni az asszony, hol vette a halat. Az apa letette a kanalat, és így szólt hozzá:

– Mi nem tudunk neked pénzt adni, leányom, ilyen drága halra. Hamis úton szerezted, akkor nem szabad megennünk, öntsük ki!

Elbeszélte akkor az asszony, hogy s mint történt. Mindenki örült, hogy ezen az egyszerű módon ilyen pompás levest lehet főzni.

– Becsületesen és okosan cselekedtél – dicsérte meg az asszonyt az ipa. – Megteheted ezt máskor is, de legközelebb egy nagyobb fazékba mártsd a kezedet!

Éppen akkor tért be hozzájuk a szomszédasszony. Elmondták neki a hallevest történetét. Az nagyot nevetett.

– Ha ilyen egyszerű a dolog – mondta –, akkor máskor a falu kútjában mártsd meg a kezedet, hadd főzzön hallevest az egész falu!

MESE A GONOSZ TÜKRŐRŐL

Sok száz évvel ezelőtt még nem ismerték a tükröt Koreában. Messze Kínából, a Középső Birodalomból kerültek oda az első tükrök. Ritka jószág volt az akkoriban, annyira, hogy ha valakinek sikerült szert tenni egyre, csodájára jártak. De a legtöbben nevét-hírét se hallották a tükörnek.

Élt Kangvon tartományban egy módos parasztember. Egyszer eladni vitt valamit Songdóba, a fővárosba, s a jó vásár öröme vett magának egy tükröt. Jókedvűen ballagott vele haza.

Otthon nagy titokban elővette kincsét, belenézett – hát egy ráncos arcú parasztember bámult rá. Elnevette magát a paraszt, az a másik meg visszanevetett a tükör lapjáról. A mi emberünknek kedve telt a mókában, s attól fogva majd mindennap elővette a szép mívű tükröt, belenevetett, s minden gondját-baját elfeledte. Aztán visszadugta a ládába, mert mindenkitől féltette a furcsa jószágot.

Hanem a feleségének hamarosan feltűnt, hogy az ura mindig olyan igen jókedvű, s hogy egyre-másra torzképeket vág. Egy nap aztán kileste, hogy egy sima, kerek lapot nézeget, hosszan gyönyörködik benne, nagyokat nevet, mintha semmi gondja-baja nem volna. Márpedig a parasztnak éppen elég vesződsége, keserve van a földjével. Nem értette az asszony, csak álmélkodott magában, de még jobban elcsodálkozott, amikor az ura gondosan elzárta a kerek lapot a ládába.

Az asszonyt nagyon furdalta a kíváncsiság, elhatározta, hogy utánajár, miben leli kedvét az ura. Csak a jó alkalmat várta. Legközelebb, amikor a paraszt kiment a földjére dolgozni, az asszony nagy ügyesen kinyitotta a ládát és megtalálta a féltett kincset. Hanem az acéllap a tükrös oldalával lefelé feküdt a ládában, s az asszony csak a piros selyemmel szegett ráóját látta. Pompás ötvösmunka, áttört bronzciráda keretezte a tükröt; házat ábrázolt, citerázó ifjakat, lányokat, fákat, patakon átvezető pallót. Sokáig gyönyörködött benne az asszony, s nem gondolt másra, mint hogy az urát a muzsikáló alakok látása mulattatja annyira. Megnyugodott hát, s a kerek lapot óvatosan visszatette a ládába anélkül, hogy a másik felét megnézte volna.

Hazatért este az ura. Alighogy a vacsoráját lenyelte, bezárkózott a szobába, kinyitotta a ládát, elővette a tükkrét és belefintorgott. A felesége a papírablakba vágott kis lyukon leste, és most már igazán nem tudta, mit gondoljon.

– Meghibbant szegény – mondta magában. – Épeszű ember nem fintorog így mindenféle bronzból öntött alakra!

Már éppen el akart osonni rejtekhelyéről, amikor észrevette, hogy az ura a kerek lap másik felét nézegeti. Az asszonynak se kellett több. Alig várta, hogy egyedül maradjon. Akkor aztán kilopta a tükkröt a ládából, megfordította – hát egy asszony képe bámult rá a lapról, hajszálla olyan, mint ő maga. Gyanút fogott. Nagyon megharagudott az urára, aki ahelyett hogy őt szeretné, egy másik asszony képét bámulgatja titokban.

– Hát asszonyért volt a városban a múltkor – gondolta keserűn. – Még egy feleséget hozott a házba! Én már sok tavaszt megértem, lassan megöregszem, hát másik asszonyt szerzett! – Féltékenyen figyelte a másik asszonyt a tükörben, sírt is, nevetett is bosszúságában. Az a másik, úgy látszik, megsajnálta, mert ő is sírt, de aztán meg gonoszul kinevette.

A szegény asszony keseregve ment a napához, hogy elpanaszolja neki nagy bánatát. Az nem hitte semmiképpen, hogy a fia még egy asszonyt vett magának, de az egész históriát igen különösnek tartotta, és megkérte menyét, mutatná meg neki azt a másik asszonyt.

Amikor belenézett a tükörbe, egy ráncos arcú öregasszonyt pillantott meg benne. Nem fért a fejébe: „Hogyan vehet okos ember ilyen csúnya öregasszonyt feleségül?” – Nevetve mondta a menyének:

– Hiszen ez egy magamkorú vénasszony! Hogy hozhatná ezt az urad feleségnek a házba? Épeszű ember nem köt ilyen vásárt! Más nyitja lehet a dolognak! Lehet, hogy ennek az öregasszonynak nincs senkije, azért vette magához az urad, hogy mint édes szülőjéről gondoskodják róla.

Így próbálta megnyugtatni menyét.

Éppen arra járt az ipa is, s betért a menyéhez. Látta annak szomorú arcát, meg az öregasszony elégedett ábrázatát. Elcsodálkozott rajta, s az okát tudakolta. Élmondtak neki rendre

mindent. No, kíváncsi lett az öregember is! Látni akarta a csodálatos jószágot. Kezébe is vette, de bizony nem látott abban se ifjú asszonyt, se öreget, se csúf boszorkányt, se szépséges nőszemélyt, csak egy ráncos arcú öregembert, hajszálra olyat, mint ő maga.

– Nem néztétek meg jól! Hiszen ez a szomszéd öregapó!

A két asszony, persze, kinevette. Újra belenézett előbb az egyik, aztán a másik, s meggyőződtek a maguk igazáról. Csak azt nem értették, mi lehet az oka, hogy egyszer fiatal, másszor öreg arc jelenik meg a lapon. Végül mind a hárman azt sütötték ki, hogy gonosz szellem incselkedik velük, s nem nyúltak többet a tükörhöz.

Egy nap ott játszadozott náluk a ház urának tízéves fiacskája. Megtalálta a tükört, s mindenáron tudni akarta, micsoda holmi az. A kezébe fogta, belenézett. Egy másik fiút látott meg benne; az is golyót tartott a kezében, akárcsak ő. Azt hitte, hogy az idegen fiú elvette a játékát, s harsány bömbölésbe kezdett. A pajtása, aki ott ült mellette, megkérdezte, miért sír, hiszen nem bántotta senki. Amikor megtudta, hogy barátjától elvette valaki a játékát, megmérgesedett, belenézett a tükörbe, s egy izmos, erős fiút látott benne, olyan korút, mint ő maga. Nekiállt, szidta, mint a bokrot, végül ököllel rontott rá. A tükör darabokra tört.

Így lett vége a gonosz tükörnek, amely annyi háborúságot és civakodást szított a családban.

A KÜLÖNÖS ÍTÉLET

Egy öreg koreai selyemárus drága portékával, harminc kis batyu leheletfinom, tarka selyemmel vándorolt dél felé. Egy déli város piacán akarta eladni gyönyörű selymeit. Az országúton lepte meg az éjszaka. Nem volt fogadó a közelben, de még falu se. Akkor a selyemárus, nagy öröme, megpillantott a közelben egy díszes sírboltot, amelyet széles kőfal vett körül. Két hatalmas kőszobor – miniszterek vagy tudósok őrizték jobbról-balról a sírt. Mellettük két kőből faragott táltos paripa.

Itt húzódott meg a selyemárus éjszakára. Összekötözte selymeit, s párnának a feje alá tette. Hamarosan álomba merült, mert elcsigázta a hőség meg a hosszú út.

Másnap arra ébredt, hogy a csupasz kövön fekszik – a nagy köteg selyem eltűnt a feje alól. Megijedt a szegény öreg: esztendei munkája volt a selyem, ha nem kerül meg, éhezhet a családja. Nagy bajában a mandarinhoz sietett, és sírva panaszolta kárát.

A mandarin a szegények és elnyomottak gyámola, a gonosztevők kemény kezű büntetője volt. Szerette, becsülte is a nép, szobrai ott álltak a piactereken, az utak szélén, hirdetve a mandarin igazságosságát és erényeit.

Az igazságos mandarin figyelmesen hallgatta a panaszt, aztán megkérdezte a selyemárust:

- Láttál-e valakit a sír közelében?
- Senkit se láttam, uram –felelte az öreg –, csak két nagy kőszobrot a sírdomb két oldalán.
- Csakugyan nem volt élő lélek a közelben?
- Nem láttam senkit – felelte a kárvallott.
- Akkor hát nem tehetünk mást: meg kell idéznünk a kőszobrokat – döntötte el a mandarin. – Majd ők tanúskodnak.

Elámult a nép – ugyan hogy tanúskodhatna egy kőszobor? De a mandarin nem engedett.

– Így kívánja a törvény és az igazság. Súlyos bűn a lopás, a tolvajra még az élettelen kő is rá vall!

Nagy volt az izgalom és a kíváncsiság messze környéken. Kérve kérték a mandarint, hadd hallgassák meg az ítéletet. Az végül is

megengedte, hogy harminc ember ott lehessen a különös tárgyaláson.

Először régi kínai írásokból olvastak fel néhány mondatot, aztán egy-két pontot az ország törvénykönyvéből. Az emberek néma csöndben hallgatták. Végül a selyemárus állt elő panaszával.

A bírói székben ülő mandarin a terembe hordott kőszoborhoz fordult, és hangosan, ünnepélyesen megkérdezte az egyiktől:

– Te loptad el a selymet?

A szobor nem felelt.

– Nem akar vallani! Hatvan botütést szabok ki rá! – ítélte a bíró.

A szolgák fölkapták vastag tölgyfabotjukat és ráérték a hatvan ütést a kőre.

Az emberek nem tudták megállni nevetés nélkül. Haragra gerjedt a mandarin, s azt mondta:

– Az én ítéletemen senki ne nevéssen! Ezért büntetést szabok ki rátok!

Az emberek kérték a bocsánatát, de a mandarin rájuk ripakodott:

– Amit mondtam, megmondtam! Egy-egy batyu selymet vesztek és nyomban ide hozzátok büntetésből!

Könyörgött a harminc ember, de a mandarin nem tárgított. Az emberek akkor azt gondolták, jobb, ha engedelmeskednek, mielőtt még súlyosabb büntetést szab rájuk a bíró. Elmentek hát, s nemsokára egy-egy batyu finom selyemmel tértek vissza.

A selyemárus csak rápillantott a batyura, s felkiáltott:

– Hiszen ez az én selymem, tőlem lopták!

A mandarin kifaggatta az embereket, kitől vették a selymet. Hamarosan elébevezették az orgazdát, s elfogták a tolvajt is.

Így vallott rá a két kőszobor a tolvajra, s az a maga kárán tanulhatta meg, hogy még az élettelen kő is elárulja a tolvajt.

AZ OSTOBA MEDVE

Egy parasztember fogott az erdőben egy kis medvebocsot, hazavitte és felnevelte. Olyan szelíd és kezes volt a fiatal medve, s úgy szerette a gazdáját, hogy folyton a sarkában járt, követte mindenüvé.

A paraszt egy nap kiment gyomlálni a rizsföldjére, az erdő szélére, – a medve, persze megint ott cammogott a nyomában.

Delelőn állt a nap, a gazda megette a déli főtt rizsét, aztán a melegtől eltikkadtan s a munkától fáradtan leheveredett egy sűrű lombú fa árnyékába és elaludt.

A medve ott ült mellette, és az álmát vigyázta. Egyszer csak látta, hogy egy sereg légy telepszik a gazdája arcára. Először mancsával hessegette őket, de azok újra meg újra visszaszálltak.

Azt gondolta akkor az ostoba medve:

– Már vagy tízszer elkergettem a szemtelenjeit, de mindig visszarepülnek. Mit csináljak, hogy ne szálljanak vissza többet? Ha egy csapásra agyonütöm valamennyit, akkor nem háborgatják többé a gazdám álmát!

Így okoskodott, aztán felemelte a mancsát, és hatalmasat csapott az alvó ember arcába. A szegény parasztnak azonnyomban eleredt az orra vére.

A medve szánta-bánta ostobaságát, de jó időbe telt, amíg szelíd, bánatos brummogással megbékítette a gazdáját.

JAPÁN MESÉK

AZ ALVÉGI MEG A FELVÉGI APÓKA

Valaha régen élt, éldegélt egy faluban két öregember a feleségével. Az egyiket úgy hívták felvégi, a másikat meg úgy, hogy alvégi apóka. Egy este mind a ketten kimentek a folyóhoz, és fölállították varsáikat. Másnap kora hajnalban a felvégi apóka már újra ott volt a varsáknál, és látta, hogy ő bizony csupán egy nagy fatuskót fogott, míg az alvégi apóka varsái telis-tele vannak apró hallal. No, nem sokat töprengett, kiszedte a szomszéd varsájából a halat, s behajította a tuskót. Odaért nemsokára az alvégi apóka is, s látta, hogy hal helyett csak egy tuskót fogott.

– Az ember elégedjék meg azzal, amit kap – mondta –, megszáritom a tuskót, s majd felhasogatom tűzrevalónak.

Azzal hazavitte, és kitette a napra szikkadni, s amikor már jól kiszáradt, nekilátott, hogy széthasogassa. Ám egyszerre csak megszólalt a tuskó:

– Lassan-lassan, vigyázz, apóka!

Óvatosan vágta ketté, és egy icike-picike fehér kutyát talált benne.

– Gyere, anyjuk, nézd, mit találtam a tuskóban!

Odaszaladt az anyóka, és felkiáltott:

– No, majd felneveljük ezt a kedves csöppséget!

Azzal óvatosan felemelték a kutyakölyköt, s egy kosárba, a tűzhely mellé tették a padkára. No, annyi bizonyos, furcsa egy teremtés volt ez a csöppség. Amikor egy tányér levest tettek elébe, egyszeriben akkorára nőtt, mint a tányér. Mikor egy rizsesfazékkal kapott, akkora lett, mint a rizsesfazék. Mikor a vödörből evett, megnőtt, mint a vödör. S mikor a nagy rizsőrlő mozsarat adták elébe, akkora lett, mint a mozsár.

Egy nap aztán így szólt a kutya öreg gazdájához:

– Apóka, apóka, menjünk má ki az erdőbe szarvast űzni.

– Anyóka – kiáltotta az öreg –, megyünk az erdőbe vadászni, készíts útravalót!

Az asszony egykettőre rizslepényt dagasztott, káposztalevélbe csavarta, apóka pedig erdőt járó szalmapapucst húzott. Aztán az

öreg hátára vette a tarisznyát, a baltát meg a pörölyt, és elindult a kutyával az erdőbe.

Útközben megszólalt a kutya:

– Apóka, apóka, rakj mindent a hátamra.

– Ó, bírom én magam is – mondta az öreg.

– Apóka, apóka – szólt ismét a kutya –, hosszú az út, elfáradsz, rakj csak rám mindent.

Erre már csakugyan rátette a terhet az apóka.

– Apóka, apóka – szólt kisvártatva a kutya –, elfáradsz, ülj a hátamra.

– Eh, nem vagyok én fáradt, elmegyek magam is.

De a kutya erősködött:

– Apóka, apóka, messze még az erdő, ülj csak nyugodtan a hátamra.

Felült hát az öreg, a kutya pedig futva futott az erdőig.

Az erdőszélen aztán letelepedtek, s az öreg megosztotta a rizslepényt a kutyával. Jóízűen elfogyasztották, s akkor a kutya újra megszólalt:

– Apóka, most pedig énekeld el, amit mondok:

*Szarvasok, szarvasok, gyertek elő,
szarvasok, szarvasok, gyertek elő!*

Ahogy ezt a mondókát elénekelte az öreg, láss csodát: jöttek mindenfelől a szarvasok. A kutya sorra megfogta őket, és az öreg és a kutya úgy megrakodtak szarvassal, hogy majd beletört a gerincük.

Bevitték a szarvasokat a városba, és apóka jó áron eladta őket. A pénzért pedig szép piros ruhákat vásárolt meg mindenféle jó falatot.

Amikor aztán az alvégi anyóka és apóka a szép új ruhában javában lakmározott, beállított hozzájuk a felvégi anyóka, és megkérdezte:

– Honnan szereztétek ti, alvégiek ezt a sok szép holmit meg a jó falatokat?

– Elmentem a kutyámmal az erdőbe – felelte az alvégi apóka –, megtanított a kutya egy mondókára, elénekeltem, s íme, összefutottak mind a szarvasok. Elejtettem őket, s pénzt kaptam értük a városban.

– Nem adnátok-e kölcsön a kutyát? – Kérdezte a felvégi asszony.

– Az én uram is elmenne vele szarvasvadászatra.

– Nagyon szívesen – válaszolták az alvégi öregek, és nyomban oda is adták a kutyát.

Másnap aztán a felvégi apóka kötélet kötött a kutya nyakára, és erőnek erejével kivonszolta az erdőbe. Az erdőszélen elfogyasztotta az ebédjét, de nem adott a kutyának egy falatot sem. Aztán jól megverte, és rákiáltott:

– No, énekeld el a mondókát!

A kutya elénekelte:

*Szarvasok, szarvasok, gyertek elő,
szarvasok, szarvasok, gyertek elő!*

No, most az öregnek kellett elismételnie. De tán rosszul hallotta, vagy inkább valami varázslat történt, mert ezt énekelte:

*Darazsak, darazsak, gyertek elő,
darazsak, darazsak, gyertek elő!*

Jöttek is a darazsak nyomban, ezer meg ezer, és összeszurkálták az öreget.

Mint a mennydörgés istene, olyan mérges lett erre a felvégi apóka, fogta a pörölyét, s agyonvágta a kutyát. A tetemét pedig elásta egy narancsfácsonk alatt. Aztán nyögve, jajgatva elindult haza.

Beállított másnap az alvégi apóka a kutyáért.

– Az, a gonosz állat – nyögte a felvégi apóka –, az erdő minden darazsát rám uszította, úgy megszurkáltak, hogy nem tudok sem állni, sem feküdni. Végül is agyonvágtam.

Szörnyen elszomorodott erre az alvégi apóka. Nem is szólt többet, csak megkérdezte, hol találja a szegény kiszzenvedett párát.

– Kint az erdőben, egy narancsfácsonk alá kapartam el – válaszolta a felvégi szomszéd.

Elindult hát az apóka, hogy megkeresse a kutyáját.

A hegy lábánál egy narancsfácsonkára bukkant, telis-tele volt virággal.

„Ez alatt a fácska alatt nyugszik az én jó kutyám” – gondolta magában, s kiásta a fácskát, és hazavitte.

Otthon aztán a két öreg fölhalmozott egy kis földet a szobája sarkában, rátette a rizsmozsarat, és beleültette a fácskát.

Erre a fácska énekelni kezdett:

*Aranyat s ezüstöt adok, rázzatok,
ételt-italt is adok, rázzatok.*

Meg is rázták nyomban.

Arany- és ezüstpénz gurult elő a mozsárból, és rizs és pálinka fakadt belőle. Újra gazdagok lettek az öregek. Megfőzték a rizst, s nekiültek falatozni. Hát amint így lakmároznak, betoppan megint a felvégi anyóka.

– No, nézd csak – mondta –, már megint rizst esztek, és pálinkáztok. Honnan szereztétek a pénzt?

– Megráztuk ezt a narancsfácskát, mire pénzt, rizst és pálinkát adott.

Erre az irigy anyóka egy napra kölcsönkérte a fát, és el is vitte nyomban.

Otthon aztán beállította a szobájába, és az apókéval együtt leültek elébe. Megszólalt akkor a fa:

*Amit érdemeltek, megadom,
amit érdemeltek, megadom.*

Megrázták azon nyomban, de csak trágya hullott belőle. Búze elárasztotta az egész szobát, alig lehetett megmaradni benne. Megharagudott az apóka, fogta a fát, apróra hasogatta, és bevetette a tűzbe.

Másnap, hogy az alvégi apó eljött a fáért, haragosan ráförmedt a szomszédja:

– Mit akarsz? A narancsfácskát? Nem adott mást, csak trágját és rondaságot. Felhasogattam és elégettem.

Az alvégi apóka csak azt kérte, legalább a hamuját megkaphatná. Odament a tűzhelyhez, összekaparta a hamut egy kosárba, és hazavitte.

Este aztán felment a háztetőre, s amikor vadkacsák húztak el fölötte, így énekelt:

*Szállj a vadkacsák szemébe,
szállj a vadkacsák szemébe.*

A hamu erre hirtelen fölkavarodott, a vadkacsák szemébe szállt, azok pedig lehullottak a ház elé.

Apóka fogta magát, gyorsan agyonütötte őket, anyóka meg finom levest főzött belőlük. Éppen a levesnél ültek, amikor beállított a szomszédasszony.

– Ej no, megint falatoztok, hogy szereztétek a vadkacsákat?

Az alvégi apóka elmesélte, hogy történt. Kérte is nyomban a szomszédasszony a hamu maradékát, hogy ők is vadkacsát ehessenek.

Másnap este aztán a felvégi apóka felmászott a tetőre a hamuval, felesége pedig vizet forralt a ház előtt az udvaron egy hatalmas üstben.

Még egy jókora pöröllyel is felfegyverezte magát, hogy az alázuhanó vadkacsákat legyen mivel agyonütnie. Jöttek is nemsokára a vadkacsák, és az apóka feljük szórta a hamut. De izgalomban, vagy tán valami varázslat is játszhatott közbe, elvétette a mondókát, és így énekelt:

*Szállj apóka szemébe,
szállj apóka szemébe.*

No, a hamu bele is szállt a szemébe. Megtántorodott tőle a zsebrák öreg, és fejjel bukott a forróvizes üstbe. Így lett vége a kapzsi, gonosz embernek.

A HOSSZÚ NÉV ÁTKA

Élt egyszer egy ember Ecsu tartományban, akinek meghalt a felesége, s csak egy kisfiú maradt utána. Az ember nemsokára újra megházasodott, és a második asszonytól is fia született. De az új asszony gyűlölte mostohafiát. Egyszerűen Kori-zannak nevezte, mert azt remélte, hogy a rövid név megrövidíti az életet is, s bízott abban, hogy a gyermek hamarosan elpusztul. Édesfiának azonban hosszú-hosszú nevet adott, hogy hosszú legyen az élete. Temérdek tanakodás után elkeresztelte hát Oniudo-koniudo-mappiraniudo-hiraniudo-heitoko-heiganokónak, s ehhez még hozzátette az előkelő hangzású Hemetani-kameta-icsogiri-kacsogirika-csocsoranocsogirka-sikisikiandono nevet is, de még most sem volt elégedett, s ezért megtoldotta még néhány hangzatos dísznévvel: heianji-temmoku-mokudono-ejzuke.

Egyszer aztán a gyerekek a folyóparton játszadoztak, és Kori-zan, a mostohafiú beleesett a folyóba. Az emberek, akik a közelben voltak, észrevették, és kiáltozni kezdtek:

– Kori-zan beleesett a folyóba!

Meghallotta az apja, odaszaladt, és kimentette.

Nem sok idő múlva, játszadozás közben a folyóba pottyant a másik fiú. Az emberek észrevették, s odakiáltottak az apjának:

– Hé, hallod-e, Oniudo-koniudo-mappiraniudo-hiraniudo-heitoko-heiganoko-hemetani-kameta-icsogiri-kacsogirika-csocsoranocsogirka-sikisikiandono-heianji-temmoku-mokudono-ejzuke beleesett a folyóba. – De mire a szülők meghallották, hogy tulajdonképpen mi történt a gyerekkel, már messzire sodorta a fiút az ár. Kishíján beleveszett az örvénybe. Hétnapi járőföldre ért partot, majd lekopott a lába, amire hazaért.

A KÓPÉ KICSIGO TÖRTÉNETEI

1

Egyszer Kicsigo olcsó pénzen földet vett. De olyan rossz és vizenyős volt a föld, hogy bármit csinált, nem sikerült ledöngölnie. Amikor látta, hogy egy ember nem bír ezzel a munkával, felállított egy táblát:

„Mivel Kicsigó torkig van ezzel a világgal, ezen és ezen a napon felmegy az égbe. Jöjjetek, és nézzétek végig.”

A megjelölt napon csak úgy tódult a nép Kicsigo vizenyős földjére, hogy onnan nézze végig a mennybeszállást. Olyan nyüzsgés volt ott, mint egy országos vásáron. Mindenfelé bódék és lacikonyhák álltak, bohócok és bűvészek fitogtatták művészetüket, és az emberek olcsó szórakozással csapták agyon az időt, míg Kicsigo meg nem jelent, hogy szándékát végrehajtsa. Egymáshoz kötözött néhány lajtorját, merőlegesen felállította a földre, és fokról fokra nagy lassan megindult fölfelé. Lélegzetvisszafojtva bámulták az emberek. Minél magasabbra ért, annál jobban inogtak a létrák, és amikor már elég magasan volt, a nézők kiáltozni kezdtek:

– No nézd! No nézd! Veszélyes dolog ám ez!

Kicsigo meghallotta a kiáltozást, s fokról fokra lassan leereszkedett.

– Mivel mind azt mondjátok, hogy veszélyes dolog ez – szólt –, mára lemondok tervemről, és mennybemeneteletem máskorra halasztóm. – Azzal fogta a létrákat, és elment haza. Az emberek is elszéledtek, és tele szájjal szidták a kópét, hogy újra becsapta őket. Kicsigo azonban elégedetten állapította meg, hogy az egybesereglettek jól letaposták az ő rossz földjét anélkül, hogy ez neki egy lyukas garasába is került volna.

2

Egy nap a kópé kereskedőnek öltözött, és egy ökröt hajtott a vásárra. Ott aztán szélteben-hosszában híresztelte, hogy ökrének arany a trágyája. Akadt is egy paraszt, aki hitt neki, és az ökörért borsos árat fizetett. Másnap aztán felháborodva jött vissza, és Kicsigo szemére hányta, hogy megcsalta, és váltig szitkozódott, mert

az ökör egészen közönséges trágyát ad. A kópé a haragos szavak hallatára nem jött ki a sodrából.

– No jó, de mit adtál neki enni? – kérdezte nagy nyugalommal.

– Fűvet és szénát, már amit az ember egy ökörnek ad.

– Vagy úgy! Akkor te vagy a hibás. Ha azt akarod, hogy arany legyen a trágyája, adj neki enni is aranyat.

3

Egy nap Kicsigo egy bambuszrúd végére fácánokat kötött és a rudat vállára vetve járta a város utcáit. Közben kiáltozott.

– Verebet vegyenek! Verebet vegyenek!

Ha jött valaki, és megkérdezte, mibe kerülnek, Kicsigo nagy szerényen felelte:

– Négyenként tizenkét garas.

Ha aztán az ipse nagy sietve leszurkolta a pénzt, és azt gondolta, hogy a buta fickótól fácánokat vett potom áron, akkor Kicsigo benyúlt a tarisznyájába, előhúzott négy hitvány verebet és átadta az elképedt vevőnek. S az még csak nem is panaszkodhatott, hiszen Kicsigo nem fácánt, hanem verebet kínált megvételre.

4

Egy nap Kicsigo egy lacikonyha mellé költözött, ahol sült angolnát árultak. Ebédidőben szélesre tárta ablakát, s ott ette a rizst.

– Így aztán igazán kitűnően élek – mondogatta az embereknek –, mert az angolna pompás illata fűszerezi rizsemet, s még hozzá teljesen ingyen.

Az emberek mulattak a kópén, de a lacikonyha gazdája elhatározta, hogy ez egyszer ő tréfálja meg Kicsigót. Aznap, amikor rendes vevőivel amúgy is el szokott számolni, megjelent szomszédjánál, és elébe tett egy borsos számlát az angolna illatáért.

Kicsigo figyelmesen megnézte a számlát, s így szólott:

– Igen, ez rendben van.

Azzal vette az erszényét és a gazda elé számolta a kívánt összeget, s megkérdezte, hogy rendben van-e.

Rábólintott a gazda, mire Kicsigo fogta a pénzt, s visszatette az erszényébe.

– Mit csinálsz? – kérdezte a gazda. – Visszaveszed a pénzemet?

– Ó, dehogy – válaszolta nagy nyugodtan Kicsigo. – Rápillantattál a pénzre, s ezzel megfizettem az angolna illatát. Nem

vagyok már adósod.

S az ablakon bekukucskáló, nevető közönség mind az ő pártjára állt.

5

Egyszer a falu legényei ingerkedni kezdtek Kicsigóval, s azt mondták:

– Jól van, az embereket meg tudod tréfálni, de egy rókát bezzeg nem tudsz rászedni.

– Hogyan? Mit beszéltek? Egy róka, úgy mondják, hétszer is alakot cserélhet, de egy borz nyolcszor is, ami azt jelenti, hogy a borz a rókát is rászedheti. De én, Kicsigo, agyafúrtabb vagyok a borznál s ha akarom, tíz vagy száz vagy nem is tudom hány alakot ölthetek. Holnap majd megmutatom nektek, hogy kell a rókát lóvá tenni.

Így szólt Kicsigo a legényekhez, s azután kereskedőnek öltözött s felment a hegyre és várta, hogy arra jöjjön egy róka. Estefelé csakugyan arrafelé vetődött egy.

– Hé, hé – szólította meg Kicsigo –, nem akarsz velem bablevest enni?

Hogyne akart volna a róka. S így aztán együtt nekivágtak, hogy tervüket megvalósítsák.

Igen ám, csakhogy a bableveshez pénz kell. És Kicsigónak nem volt egy lyukas garasa sem. Azt tanácsolta hát a rókának, változzék át vasból való teáskannává, s ő majd eladja a kannát a hegyi templom papjának. Így is történt. A pap odaadta a kannát a sekrestyés fiúnak, hogy alaposan tisztítsa meg. De amikor az hamuval súrolta, úgy fájt a rókának, hogy alig állta meg szó nélkül. A kanna hirtelen égő, vad tekintetet vetett a fiúra, úgyhogy a sekrestyésfiú ijedten szaladt a paphoz. A pap derekasan megszidta:

– Micsoda ostobaság, hogy rád nézett a kanna! Hallott már ilyet az ember?!

A sekrestyésfiú hát újra nekilátott a tisztogatásnak, de a kanna ismét égő tekintetet vetett rá. Iszonyodva szaladt vissza, s a pap most már maga jött, hogy utánanézzon a dolognak. De mire odaért, a kanna lefordult az asztalról és eltűnt.

Kicsigo nem messze várta be a megtépázott rókát.

– Koma – mondta neki, mihelyt odaért –, a pénz még nem elegendő. Változz át ernyővé, hogy megint eladhassalak.

Így is lett. Kicsigo emyőárusnak öltözött. S mert jól tudta, hogy a gyerekek nem bánnak éppen kíméletesen az ernyőkkel, eladta a rókaemyőt egy gyereknek. Az aztán felakasztotta az ernyőt egyik játszótársa kapuja elé. Ott lóbálódzott a rókaernyő, ide-oda csapta a szél, míg a róka végül nem bírta tovább és elszaladt.

– Nicsak, róka, róka! – kiáltották a gyerekek, és üzőbe vették. A róka megijedt, visszafutott a hegyre, nem is látták többé.

Kicsigo pedig a legényekkel együtt elmulatta a lóvá tett rókán szerzett pénzt.

A FARKAS ÉS A KUTYA

Egyszer a kutya meghallotta, hogy a gazdája így beszél róla:

– Öreg ez a kutya, nem jó már semmire! Legjobb lesz, ha agyonütöm, s lenyúzom a bőrét. Legalább valami pénzt kapok érte!

Megrémült a hűséges állat, és elszaladt a farkashoz, akivel abban az időben még igen nagy barátságban volt.

– Adj tanácsot, mit csináljak? – kérdezte a kutya a farkastól. – Hallottam, amikor a gazdám azt beszélte, hogy meg akar ölni.

A farkas gondolkozott egy kis ideig, aztán a következőket mondta:

– Hát, íme, halljad a tanácsomat: amikor a gazdádék a hegyoldalban dolgoznak, jókor reggel, a csecsemőjüket is kiviszik magukkal. Leteszik a földre a közelben, hogy mellettük legyen, míg ők dolgoznak. Én holnap odasettenkedem hozzájuk és ellopom tőlük a gyereket. Te erre vedd utánam magad, üvölts, ahogy a torkodból kifér, mire én a fűre szép gyengéden leteszem a gyermeket. A gazdád el lesz ragadtatva a hűségedtől, és meglásd, életed utolsó napjáig szeretni fog.

Megörült a tanácsnak a kutya, és azt felelte:

– Ezt bizony nagyszerűen kigondoltad! Örökké hálás leszek neked!

Csakugyan, másnap kora hajnalban a gazdáék kimentek a hegyoldalba dolgozni. A csecsemőt is magukkal vitték és egy árnyékos helyen letették a földre. Hát egyszerre csak a hegyekből előront egy iszonyú farkas! Megragadja a gyereket és szaladni kezd vele. De a kutya sem rest, ahogy megbeszélték, utána ered a farkasnak. És csakugyan, már hozza is visszafelé a gyereket. Egy kis karcolás nem sok, de még annyi sem esett a gyereken! Csodálkozik a gazda és azt mondja a feleségének:

– Igazán nem hittem volna, hogy a mi öreg kutyánk ilyen hős! Megmentette a farkastól a gyermekünket!

Ettől a naptól kezdve meg is változott ám a kutya élete! Úgy tartották, mintha családtag lett volna.

Kis idő múlva beállít a kutyához a farkas. A kutya nem győzött hálálkodni. Hogy ő a farkas jóságának, okosságának köszönheti az

életét, és még sok mindent. A farkas ridegen felelt:

– A köszönettel már jóllaktam. Hozz nekem inkább egy szép tyúkocskát! De mennél zsírosabb, nagyobb legyen ám!

– Azt nem tehetem! – csodálkozott el a kutya. – Hiszen azok a gazdám tyúkjai.

Hej, megdühödött erre a farkas. Hisz ő csak azért segített a kutyán, hogy azután a tyúkokból jól belakmározhassék! De nem mutatta, hogy milyen dühös, hanem ravaszul így szólt a kutyához:

– Ha így van, gyere el holnap hozzám az erdőbe. Megint kigondoltam valamit!

„Meg akar enni” – gondolta magában a kutya rémülten. De mit tehetett volna mást, megígérte a farkasnak, hogy másnap meglátogatja. Ezzel aztán szét is váltak.

Szerencsére a beszélgetésüket végighallgatta a macska is. Elgondolkodott a kutya sorsán: „Bajba került az a szegény kutya. Egy házban élünk mind a ketten, valahogy segítenem kell rajta!” Azzal már futott is a kutyához. Szegény kutya nagy sóhajtozva feküdt a vackán, tudta, hogy az órái megint csak meg vannak számlálva.

– Mi van veled? – kérdezi a macska a kutyától. – Még az árnyékodra sem hasonlítasz, olyan szomorú képet vágysz! Csak nem történt veled valami baj?!

A kutya rendre elpanaszolta a macskának, hogy járt a farkassal.

A macska vigasztalni kezdte:

– Ne félj, barátom! Segítek én rajtad! Holnap én is elmegyek veled az erdőbe.

Ezalatt a farkas is segítség után nézett, s csakhamar összetalálkozott kedves barátjával, az ördöggel.

– Gyere el holnap hozzám – mondta az ördögnek a farkas –, nagy ebédet csapunk: megeszünk együtt egy kutyát!

Az ördög elfogadta a meghívást. Másnap mindketten bebújtak egy kis mélyedésbe, és várták a kutyát.

A kutya meg a macska csakugyan elindult a begyre, az erdőbe.

Meredek volt a hegy, sziklás is, csak lassan haladhattak, úgyhogy a farkas nem győzte a hosszú várakozást, és elaludt. Most már csak az ördög vigyázott. Hosszú, hegyes fülét illegette. Hallgatódzott.

Egyszer csak a macska észreveszi a bokorban az ördög mozgó fülét, és azt gondolja magában: „Egér! Ez csakis egér lehet!” Gyorsan odaszól a kutyának:

– Kutya, kutyuska, segíts nekem megfogni ezt az egeret! Hadd egyem meg, legalább ezzel is erősebb leszek, ha verekedésre kerül a sor!

A macska, be sem várva a kutya válaszát, ugrott egyet – és elkapta az ördög fülét! Körmét-fogát mélyen belevágta, és nyakát megszorította, úgy igazában, mintha valóban egér volna. Hej, halálra rémült erre az ördög és elkezdett ordítani:

– Farkas, farkas, végünk van! Valami szörnyeteg ugrott a nyakamba!

Megrémült a farkas is az ördög ordításától. Az ördög valahogy lerázta magáról a macskát, aztán mindketten futásnak eredtek. Úgy eltűntek, hogy azóta sem látták őket. A kutya meg a macska pedig visszatértek a gazdájukhoz.

A CSILLAGOK

A templomi előjárónak volt egy fia. Amolyan bolondféle. Azt mondják, hogy az apjára ütött, de volt is ebben valami igazság.

Az egyik szép nyári éjjelen, mikor az égen éles fénnel ragyogott ezernyi csillag, az előjáró fia felmászott a templom tetejére. Nézte egy darabig a csillagokat, aztán előhozott valahonnan egy mángorlórudat, és elkezdett vele az ég felé csapkodni. Meglátta ezt az apja, aki épp a kertben beszélgetett, és megkérdezte a fiától:

– Hallod-e, mit csinálsz már ott azzal a mángorlóval?

– Nem látod? – feleli a fiú az apjának. – Az ég tele van ragyogó, fényes csillaggal. Le akarok verni egyet magamnak!

Elnevette erre magát a templomi előjáró – aki maga sem volt sokkal okosabb a fiánál – és azt mondta:

– Jaj, de buta vagy, fiam! Ki látott már csillagot leverni ilyen rövid rúddal? Menj, hozz helyette egy hosszabbat!...

A SZÓRAKOZOTT EMBER

Szemboku városában élt egy ember, aki messze földön híres volt szórakozottságáról. Ez az ember egyszer elhatározta, hogy elzarándokol Inari isten híres templomába. Este, mielőtt még elindult volna, így szólt a feleségéhez:

– Asszony, holnap elzarándokolok Inari isten templomába. Tudod, hogy messze kell menni, készíts hát nekem rizspogácsát útra valóul!

Másnap reggel jó korán, még jóval pirkadat előtt, felkelt az ember, és odaszólt a feleségének, aki továbbra is ágyban maradt:

– Asszony, hallod-e, asszony! Hol az a rizspogácsa?

– Az ablakban – felelte a felesége, de ő úgy értette, hogy „az asztalban”. Ezért hát odament az asztalhoz, és előhúzott a fiókjából egy kis kerek dobozt, amiben a felesége a rizsport szokta tartani. Azt gondolta, hogy abban van a pogácsa. Aztán megint csak odaszólt a feleségének:

– Asszony, hallod-e, asszony! Hol van valami kendő, becsavarni a pogácsát?

– A konyhaszéken – válaszolta neki a felesége, de ezt meg úgy értette, hogy „kinn a szegen”. Csakugyan odament a szeghez, leakasztotta róla a felesége ruhájának az övét és becsavarta a pogácsát. Ezután pedig ezt kérdezte:

– Asszony, hol a töröm?

– A szekrényben – felelte neki a felesége, mire ő odament a szekrényhez és kivette belőle – a mozsártörőt. Odaszúrta az övébe, és így folytatta:

– Asszony, hol van a kalapom?

– A kamrában – válaszolta a felesége, ő pedig kiment a kamrába, előtalált egy szakajtót és behúzta a fejébe. Most már csak a lábbelije hiányzott, de hamarosan arra ia talált valami felhúzni valót. A jobb lábára egy szalmából font csizmát, a balra meg egy papucsot húzott. Ezzel készen is lett volna, nem volt hát más hátra: elindult.

Ment, rőtta az országutat és mire kivilágosodott, odaért a szomszéd faluba. Amint az emberek meglátták, elnevették magukat:

– Nézzétek, nézzétek! – kiabálták egymásnak. – Ki látott már ilyen csodát? Szakajtó van a fején!

A szórakozott ember tünődni kezdett: „Kiről beszélhetnek ezek? Csak nem rólam?” Ekkor odanyúlt a fejéhez és levette róla – a szakajtót. Dühében elhajította a gaz közé, és ment tovább.

Ment, ment, csakhamar odaért – a következő faluhoz. Látja ám: megint csak nevetnek valamin az emberek:

– Nézzétek, csak nem rúgtunk be, hogy az egyik lábán szalmacsizmát, a másikon meg fapapucsot látunk?!

Lenéz most a szórakozott ember a lábára, hát megint csak nincs rajta rendben valami! Alig ért ki a falu szélére, máris dobta le a lábáról a csizmát meg a fapapucsot, aztán csak úgy mezítláb folytatta az útját. Amint megy, mendegél, elér egy harmadik faluba. Egyszer csak azt veszi észre, hogy az emberek ujjal mutogatnak rá:

– Nézzétek, ennek van csak igazi fegyvere! Nézzétek, mocsártörő van beszúrva az övébe!

Alig ért ki az ember a faluból, máris röpült a mocsártörő a fűbe.

Nemsokára odaérkezett a szórakozott ember a templomhoz. Látja ám: a templom előtt amulettet árulnak. Három pénz darabja. Volt nála száz pénz, ezért hát odament az amulettárusítókhoz. Kilencvenhét pénzt bedobott a perselyükbe – és elvett érte egy amulettet.

Most már volt amulettje, elhatározta hát, hogy elmegy enni valami fogadóba. Ekkor veszi csak észre: mindössze három pénz maradt a zsebében! Mit tehetett volna mást, elhúzódott a templom háta mögé és elővette – a felesége rizs poros dobozát! Mérgében úgy odavágta a földhöz, hogy a doboz egyszeriben ezer darabra törött. Ezután össze akarta hajtani a kendőt, de sehogy sem sikerült neki. Nézi, hát a felesége ruhájának az övét hajtogatja jobbra-balra.

Erre már úgy megdühödött, hogy otthagya a templomot, az amulettet, és indult tüstént hazafelé.

Útközben egy kis élelmiszeres bódét pillant meg. Előtte egy polcra fehér kavicsok vannak kirakva, hogy lássák a járókelők: itt kis rizslepényeket árulnak.

Odamegy a szórakozott ember a pulthoz, és megkérdezi:

– Hogy a lepény darabja?

– Három pénz – válaszolja neki a kereskedő.

„Veszek már egyet – gondolja magában az ember –, hisz éppen három pénz van a zsebemben!” Azzal letette a három pénzt a pultra,

fölkapott egy kavicsot, és elindult vele. A kereskedő nézett egy nagyot, aztán amikor fölocsúdott a meglepetéstől, utánakiabált az embernek:

– Hej, állj meg! Kavicsot vittél el lepény helyett! Adok én neked lepényt, várj csak!

„Még mit nem!” – gondolta magában a szórakozott ember, és elkezdett szaladni, ahogy csak a lába bírta. Azt hitte szegény, hogy a kereskedő még több pénzt akar kérni tőle, pedig csak a lepényt hozta utána.

Mikor aztán a kereskedőtől már tisztos távolságba jutott, kifújta magát, s hozzákészült az evéshez. Ráharapott a kavicsra és krakk! – beletörött két foga. Ekkor látja ám: nem is lepényke volt az, hanem csak egyszerű folyami kavics. Bedobta hát a követ a folyóba, és megint csak futásnak eredt, hogy minél előbb otthon legyen. Éhes is volt, dühös is, egyre csak ezt gondolta magában: „A feleségem az oka mindennek! A feleségem az oka mindennek!”

A szórakozott ember csakhamar hazaért a falujába, és beszaladt egy újtába eső házba. Már messziről elkezdett ordítani:

– Ó, te tehetetlen! Te ügyefogyott! Micsoda szégyenbe hoztál! Az egész világ rajtam nevet!

– Mit veszekedel velem, szomszéd? Miféle szégyenbe hoztalak?
– szólal meg most a házban egy asszony. Akkor látja csak az ember, hogy az asszony nem is a felesége, hanem a szomszédé. Nem a saját, hanem a szomszéd házába rontott. Erre már igen elszégyellte magát a szórakozott ember. Tüstént elszaladt a boltba, és vett hitelbe egy csomag kitűnő teát. Gondolta, kibékíti vele szomszédasszonyát. Megy is vissza hozzá, viszi a teát és azt mondja:

– Az előbb megsértettelek. Kérlek, bocsáss meg nekem!

– Ilyen hamar visszatértél? Ilyesmire még nem volt példa – válaszolja valaki az embernek. Néz az ember, hát látja ám: a saját felesége áll előtte! Erre az ember mit tehetett volna már mást, minthogy így válaszolt a feleségének:

– Tévedtem, nem most volt az ünnep. Gondoltam: nem verem el a pénzemet, hiábavalóságokra, inkább hazasietek és hozok neked egy kis ajándékot. Itt van, fogd, kitűnő tea! Főzz belőle uzsonnát!

A FIATALASSZONY ÉS AZ ANYÓSA

Élt egyszer egy ifjú házasember. Együtt lakott a feleségével meg az édesanyjával. De azok ketten nem voltak valami jó viszonyban. Akár a majom és a kutya, folyton-folyvást veszekedtek, mert a fiatalasszony rossz volt az anyósához.

Egyszer az anyós megbetegedett. „Na, most elteszem láb alól!” – gondolta magában a fiatalasszony. Nyomban felöltözött, és átment az orvoshoz, aki éppen a szomszédjukban lakott, és jól ismerte mindkettőjüket.

– Mi szél hozott erre? – kérdezte az orvos a fiatalasszonytól. Az asszony pedig minden kertelés nélkül elmondta az orvosnak, hogy el akarja tenni láb alól az anyósát.

– Legyen hát – felelte az orvos. – Itt van ez az erős mérge, de jól jegyezd meg: nem hirtelen öl, csak fokozatosan. És ez különben is jó, mert ha hirtelen ölü mérget adnék neked, az emberek rögtön rájönnek, hogy te ölted meg az anyósodat, és akkor mi mindketten törvény elé kerülnénk! Ezért hát azt tanácsolom: tégy úgy, mintha nagyon szeretnéd az anyósodat, légy hozzá kedves, ápoljad, és mindennap adjál be neki kanálnyit ebből a méregből.

Elégedetten távozott a fiatalasszony az orvostól. Rögtön ment is haza, és azt mondta az anyósának:

– Mama, mamácska, átmentem az orvoshoz, és kértem tőle számodra orvosságot. Mindennap be kell vened belőle egy kanálnyit! Mert csodálatos orvosság ez, meggyógyít minden bajt!

Elcsodálkozott ezeken a szavakon az anyós, és könnyes szemmel, hálás tekintettel vette be az első kanál mérget. A fiatalasszony pedig ezt gondolta magában: „Mindegy no, holnapra nem, de holnaputánra úgyis elpusztulsz, te vén boszorkány!” – s ettől kezdve szorgalmasabban ápolta, gondozta az anyósát. Kedves volt hozzá, de a mérget naponta beadta neki.

Nagyon meghatódott a jó bánásmódtól az anyós, az egyik reggel már nem tudta megállni, odahívta az ágyához a fiatalasszonyt, és így szólt hozzá:

– Bocsáss meg nekem, kedves leánykám! Bocsáss meg! Én vagyok a hibás, hogy eddig nem tudtam, milyen aranyos, drága

szívú gyermek vagy te.

Hogy, hogy nem, közben a fiatalasszony is megszerette az anyósát, és a beszélgetés után sírva rohant az orvoshoz:

– Nem akarom megölni az anyósomat! Nem akarom megölni az anyósomat! – zokogott. – Adjál valami ellenmérget!

Az orvos várt egy kis ideig, aztán így felelt a fiatalasszonynak:

– Nem kell most már neked semmi! Anyósod nem hal meg. Nem mérget adtam neked, hanem olyan szert, amelytől nem ő távozik el az élők sorából, hanem a kegyetlenség pusztul ki a te szívedből.

Megköszönte a fiatalasszony az orvos jóságát és hazament. Ezután még az előbbinél is jobban ápolta az anyósát, még figyelmesebb volt hozzá. Csakhamar felgyógyult az öregasszony, és ezentúl oly szépen és vidáman éltek hárman, hogy bárki példát vehetett volna róluk.

A HÍDÉPÍTŐ MEG AZ ÖRDÖG

Volt egyszer valahol egy rakoncátlan, féket nem tűrő folyó. Valahányszor megpróbálták hidat verni fölébe, megduzzadt a víz, s elragadta a hidat. A népek az egész környéken annyit keseregtek, bosszankodtak miatta, hogy egy szép napon elhatározták, nem hagyják a dolgot annyiban. Hosszú-hosszú huzavona után hát úgy döntöttek, megbízzák az ország leghíresebb ácsmesterét, aki ráadásul még nem is lakott messze tőlük, a híd felépítésével. Az ács tartozott vele a maga jó hírének, meg bízott is ügyességében, s így aztán elfogadta a megbízást. Titokban azért maga is aggódott, vajon sikerül-e csakugyan felépíteni a hidat. Kiment hát a folyópartra, és jobbra-balra bóklászva latolgatta, hol lehetne legjobban hidat verni. Amint így föl s alá sétált a parton, és a víz áramlását figyelte, nagy hirtelen örvényleni kezdett a folyó, tajtékot vetett a hullám, buborékok szálltak fel a mélyből, s íme, egy jókora ördög bukott fel az ár közepén.

– No, te híres ács – kiáltott rá az ördög –, mind gondolkozol olyan nagyon?

– Azon gondolkozom – válaszolta a mester –, hogyan lehetne itt egy tisztességes hidat építeni, s azt a helyet keresem, ahol legalkalmasabb a part.

Nagyot nevetett erre az ördög.

– Itt ugyan nem fogsz te hidat verni, légy bár te a világ legfortélyosabb mestere! De hogy lásd, kivel van dolgod, segíték én rajtad. Ha nekem adod a két szemed világát, felépítem érte a hidat.

– Ha csak az kell, akkor rendben van – vágta rá az ács, és nagy nyugodtan elindult haza.

Ám másnap, amikor ismét kiment a folyóhoz, látta, hogy ennek fele se tréfa. Csudák csudája, ott állt a híd, alig hibádzott belőle valami. Harmadnapra pedig el is készült.

Bizony, majd földbe gyökeredzett a lába, úgy bámulta, mert mi tagadás, egy pillanatig se vette komolyan az ördög ajánlatát, és csak úgy rávágta, maga se tudja, hogyan, azt a „rendben van”-t. Ám az ördög most már nem hagyta annyiban, felbukkant valahonnan, és odalépett hozzá.

– Nosza, add nekem a két szemed világát! – kiáltott a se holt, se eleven mesterre.

– Várj vele még egy kicsit – kérlelte a mester, s hogy az ördög egykedvűen tovább ballagott, sarkon fordult, és futván futott fel a hegyekbe, s ott aztán a rengeteg fák árnyékában céltalanul bolyongott, s egyre azon töprengett, hogy szabadulhatna meg az ördögnek tett ígéretétől. Hát amint így ténfergett, nagy gondjában, bajában örökösen földre süttött szemmel, mintha már csakugyan elvette volna az ördög a szeme világát, hiszen észre sem vette a napfoltos tisztások aranyos ragyogását, a bokrok alján a virágok tarka hímét, a fény üde zöld remegését a nagy fák alatt, mondom, amint így vakon keringett bánatában, egyszerre csak hangokat hallott, gyerekek énekét hozta el hozzá a szél. Tágas, fényes tisztáson játszadoztak a gyerekek, egymás kezét fogva körbe-körbe jártak, és egyre ugyanazt énekelték:

*Gyere menten, Oniroku,
hozd el a szemed világát,
úgy lesz csak jó, úgy lesz csak jó!*

A mester hallgatta, hallgatta, s egyszerre valami nagy bizonyosság szállta meg, hogy nem szabad a fejét elvesztenie. Hiszen ez az énekszó, ez a kedves és csúfondáros gyerekkántálás véges-végig kísérte őt az erdőn, csak vakon, süketen nem volt képes megérteni a szavát. Összeszedte hát a bátorságát, és elindult haza, s nyugodtan átaludta az egész éjszakát. Reggel aztán fogta magát, és kiment ismét a folyóhoz. No, alig ért a hídhöz, megjelent az ördög, és rákiáltott:

– Nosza, add ide a szemed világát!

Ám a mester újra csak könyörgésre fogta, várjon még türelemmel egy kevéske ideig.

– Látom én, koma – mondta erre az ördög –, nem valami szívesen adod te a szemed világát. Nos, ha kitalálod a nevemet, lemondok róla, maradjon a tiéd! – S nevetett hozzá nagy magabiztosan, hogy az ács hátán végigfutott a hideg.

– Már én mégiscsak megpróbálom kitalálni – válaszolta a mester, s úgy tett, mintha nagyon mélyen töprengene. – No, hogy hívhatnak, hogy hívhatnak, talán a széplelkű Tarónak?

– Ohó – nevetett az ördög –, dehogy hívnak úgy, dehogy hívnak!
Nem fogod te kitalálni!

– Hát akkor talán te vagy a nemes szívű Jiro? – találgatta a mester.

– Ugyan, ugyan, ördögre nem illik ez a név. Nem fogod kitalálni! – És a gonosz bestia úgy kacagott a mester erőlködésén, hogy egész undok teste rázkódott belé.

– Csak nem vagy hát Szaburo, az Ég fia?

– Nem, nem, nem – rázta a fejét az ördög. – Még hogy én Szaburo? – És a könnye is kicsordult nagy kacagtában.

A mester akkor úgy belehajolt az ördög arcába, hogy még a kénköves bűzét is megérezte, és dörgő hangon kiáltott rá:

– Akkor hát te vagy az ördög fia, Oniroku!

No, az ördög se szó, se beszéd, beleugrott erre a vízbe, lemerült a mélybe, és nem is mert ott felbukkanni soha többé. A hídja azonban ma is áll.

URASIMA TARO

Valamikor réges-régen, a tengerparti Settsu tartományban élt egy szegény halász a feleségével meg a fiával, akit Urasima Tarónak hívtak. Taro már egészen aprócska gyerekkorától eljárt az apjával halászni, s mire felnőtt, éppúgy értette ezt a nehéz és szép mesterséget, akár az öreg.

Taro szerette és tisztelte a szüleit, könnyíteni akart nehéz sorsukon. Legénykorában már egyedül járta a tengert, s esténként csak a sötéttel vetődött haza, a kis bambuszkunyhóba.

Egy napsütéses délelőtt Urasima Taro messze kivezett a tengerre. Kivetette hálóját, s mikor felhúzta, apró teknősbékát pillantott meg a fickándozó, ezüst pikkelyű halak között. Már nyúlt is utána, hogy a halakkal együtt bedobja a bárkája végében álló dézsába, mikor váratlanul megszólalt a kis teknős:

– Olyan aprócska vagyok még! Szépen kérek, ne ölj meg! Hidd el, meghálálom jószágodat, ha most megkegyelmezel az életemnek!

Urasima Taro jó érzésű legény volt, megesett a szíve a kis teknősbékán, kivette a hálójából, s visszaeresztette a tengerbe. Nem várt ő ezért hálát, hogy is várhatott volna?

Múltak az évek. Taro egyszer szokatlanul messzire kivezett. Az égbolt derűs, a tenger tükre nyugodt volt, a halászlegénynek eszébe sem jutott, hogy baj érheti. Csakhogy amint bevetette hálóját, az égbolt hirtelen elsötétedett, nehéz szürke felhők tornyosultak, dörgött, villámlott, s a tenger oly vadul hullámzott, hogy a gyenge bárka ropogott minden eresztékében. Taro, mikor látta, hogy bárkáját hamarosan elnyelik a haragos hullámok, a vízbe vetette magát, gondolta, talán ki tud úszni a partra.

A part azonban nagyon messze volt, a vihar meg csak nem csillapodott. Urasima Taro már feladta a reményt, úgy érezte, nem tud megbirkózni a vad hullámokkal, soha többé nem láthatja otthonát és öreg szüleit. Várta az elkerülhetetlen halált.

Ekkor a hullámok harsogásán át kedves hang ütötte meg a fülét:

– Urasima Taro, ne félj!

Én vagyok az a teknősbéka, aki neked köszönheti az életét. Jó tettért jót várj! Most én mentem meg a te életedet! Gyere,

kapaszkodjál fel a hátamra!

A kis teknősbéka ugyanis azóta hatalmas, erőteljes állattá fejlődött. Urasima Taro egy percig sem kérette magát, maradék erejével felkapaszkodott a hátára, megfogózott páncéljának szélében, a teknős meg gyors iramban szelte a vizet. Urasima Taro bizony még a szemét is behunyta, hogy ne kelljen látnia az acsarkodó, tarajos hullámokat.

Nem tudta, milyen irányban mennek, arra sem figyelt, hogy meddig tart útjuk. Egyszerre csak elült a hullámok vad harsogása, s mikor Urasima Taro felnézett, látta, hogy gyönyörű sziget partjához értek. A sziget partján ékes palota, de olyan szépséges, hogy olyat emberi szem még nem látott. A teknősbéka egyenest a palotához vitte az ámuldozó Urasima Tarót; az a meglepetéstől egy darabig szóhoz sem jutott. Csak a palota kapujában kérdezte meg:

– Kedves teknős, hova hoztál engem?

– A Sárkány-isten palotájába – válaszolt a teknősbéka. – ő lakik itt, meg világszép leánya, O Hime hercegnő. A hercegnőnek elmeséltem, hogy te milyen jószívű, milyen derék ifjú vagy, s ő megparancsolta, hogy alkalomadtán hozzalak el hozzá. Most hát itt vagy a palotájában.

A teknős ezután a hercegnő elé vezette Urasima Tarót, s a Sárkány-isten világszép leánya meg a szegény halászlegény megszerették egymást. Hamarosan megtartották a fényes esküvőt. A szépséges O Hime örök ifjúsággal ajándékozta meg a férjét, de úgy, hogy Urasima Tarónak erről sejtelve sem volt.

Az ifjú pár boldogan élt a gyönyörű szigeten az ékes palotában, és Urasima Taro már-már megfeledkezett öreg szüleiről, a tengerparti kis bambuszkunyhóról, meg elhagyott hálóiról. Észre sem vette az idő múlását.

Egyszer azonban mégis megkérdezte szépséges feleségét, hogy vajon mennyi idő telhetett el azóta, hogy ő a gyönyörű szigetre érkezett.

– Talán három éve jöttél – válaszolt O Hime.

Urasima Tarónak ekkor hirtelen megsajdult a szíve: eszébe jutottak öreg szülei meg otthona, a tengerparti bambuszkunyhó.

– Nagyon szeretném látni öreg szülémét – mondotta gyönyörű feleségének. – Elmennék hozzájuk, kis ideig náluk lennék, aztán

megint visszajönnék hozzád. Kérlek, segíts nekem, hogy mielőbb útra kelhessek.

A gyönyörű O Hime szomorú szívvel hallgatta ifjú férjét, majd kérlelni kezdte, hogy mondjon le az útról, ne kívánjon visszatérni az emberek világába. De Urasima Tarót sem szép szóval, sem könnyekkel nem tudta eltéríteni szándékától, s a hercegnő fájó szívvel ígérte meg, hogy a teknősbéka majd elviszi messzi otthonába.

A szépséges O Hime a búcsú pillanatában drágakövekkel kirakott ládikát nyújtott át ifjú férjének, s ezt mondta neki:

– Ha igazán szeretsz, ha vissza akarsz térni, kérlek, soha ne nyisd ki e ládikát! És vigyázz rá, mint ahogyan én vigyáztam; vigyázz rá, mint a szemed fényére!

A tenger felé intett, s a zöld hullámok közül máris felbukkant Urasima Taro régi barátja, a teknősbéka. Az ifjú férj búcsúzólul még egyszer megölelte szépséges feleségét, s felült a telmős hátára.

Egyik kezében a drágakövekkel kirakott ládikát szorongatta, a másikkal meg hosszan integetett O Hime hercegnőnek, aki könnyezve állt a parton, s hosszan nézett gyorsan távolodó férje után.

A teknősbéka szélesebesen száguldott, s alig pár óra múlva feltünedeztek az ismerős hazai tájak. Mikor Urasima Taro partra szállt a kis öbölben, ahonnan bárkájával hajdan a tengerre indult, dobogó szívvel egyenesen az otthona felé tarott. Csakhogy a bambuszkunyhónak nyomát sem találta. Bejárta az egész környéket, de csak idegen házakat, ismeretlen arcokat látott. Mintha három év alatt kicserélődtek volna a házak, az emberek, de még az emberek viselete is, mikor utoljára itt járt, egészen másképp öltözködtek. Útjában minden halászt megszólított, az apja, az anyja felől kérdezősködött, de nem akadt senki, aki ismerte volna Urasima Taro szüleit. Végre egy öreg-öreg halással találkozott, s az elmesélte, hogy gyerekkorában a dédapjától hallott egy öregemberről, meg a feleségéről, akik itt laktak, valahol az öböl tájékán, volt egy fiuk is, derék, szép legény, de egy viharos napon odaveszett a tengeren. Csakhogy ez már régen, nagyon régen, vagy háromszáz éve történt.

Urasima Taro döbbenet hallgatta az öreg halászt, s lassan-lassan mindent megértett. Leült a tengerpart fövenyére, arcát két

kezébe temette, s izzó haraggal gondolt feleségére, a szépséges O Himére, aki varázshatalmával úgy elbűvölte, hogy ő még csak nem is sejtette az idő múlását. Nem három évet, háromszázat töltött a gyönyörű szigeten, az ékes palotában! Öreg szülei pedig szegénységiben, elhagyatottan haltak meg a kis bambuszkunyhóban.

Lehorgasztott fejjel tűnődött a parton. Egyszer csak eszébe jutott a drágakövekkel kirakott ládika. Vajon miért adta neki búcsúzólul a szépséges O Hime? Vajon miféle titkot rejt csillogó fedele? Keserűségében megfeledkezett ígéretéről, és felnyitotta. A ládikából fehér füst szállt az ég felé, s Urasima Taro ámulva nézett a könnyű füst után. Mire szertefoszlott a levegőben, Urasima Taro szép fekete fűrtjei fehérén csillogtak, mint a rizsszalma, arcát deres szakáll verte ki, háta meggörnyedt, izmos karja, erős lába reszketni kezdett. Még nézett volna az eltűnt füst után, de tekintete megtört, feje lecsuklott. Fáradtan dőlt le a parti fövényre, s a halál csendesen lezárta szemét.

Mellette ott hevert a drágakövekkel kirakott ládika, melybe O Hime háromszáz évvel ezelőtt bezárta Urasima Taro halandóságát.

A MAJOM ÉS A RÁK

Valamikor réges-régen élt egy majom és egy rák. Egyszer mindketten a városban sétáltak, összetalálkoztak, s elhatározták, hogy kettesben sétálnak tovább. Amint az egyik mellékutcában ballagtak, a rák egy étvágygerjesztő rizsgombócot talált. A majomnak is szerencséje volt: szép nagy datolyamag akadt az útjába. Menten fel is kapta.

– Nézd csak, mit találtam! – szólt a rákhoz. – Fogjad csak meg! Majd én tartom helyetted a rizsgombócot, amíg te közelebbről megnézed ezt a szép magot!

A rák gyanútlanul átnyújtotta a majomnak a rizsgombócot, az álnok jószág pedig egy pillanat alatt bekapta, nagy nevetve a rák elé dobta a datolyamagot, és kereket oldott.

A rák haragudott ugyan, de azért csak felvette a magot, s hazasietett. Otthon egyenesen a kertjébe ment, lyukat ásott, beletette a magot, porhanyós földet szórt rá, s a kis halom felett énekelni kezdett:

*Földbe rejtett kis magom,
Hallgasd meg az óhajom!
Eressz mélyen gyökeret,
Növessz ágat, levelet,
Nevelj büszke koronát,
Mely hűsítő árnyat ad!
Ha nem engedelmeskedsz,
Ollóm tüstént kettémetsz!*

A datolyamag hallotta a rák szavát, nagyon megijedt, azonnal kicsírázott, gyökeret eresztett, növekedni kezdett, s pár nap alatt sudár törzsű fává nőtt.

A rák ekkor a fa tövéhez telepedett, s így énekelt:

*Büszke törzsű pálmafám,
Árnyad húse borul rám!
De gyümölcsöd nem terem
Mivel szomjam elvegyem.
Virágozzék koronád,
Teremj édes datolyát!*

*Ha nem engedelmeskedsz,
Ollóm tüstént kettémetsz!*

Nagyon megijedt a fa, és azon nyomban bimbózni kezdett. Másnap, mikor a rák kiment a kertbe, a datolyafa lombja már virágba borult. Még egy-két nap, s a virágok helyén apró datolyaszemek zöldelltek. A rák gyönyörködve nézte, hogy a termés milyen szépen, milyen gyorsan gyarapszik. Alig pár nap múlva pirosodott, érett a sok szép gyümölcs.

Egyszer, amint a rák a dúsan termő fa alatt üldögélt, arra vetődött a majom, és sóvárgó pillantásokat vetett a sudár datolyapálmára.

– Ugyan miért nem szeded le a sok szép gyümölcsöt? – szólította meg a rákot.

– Leszedném én, csak hogy nem tudok mászni, mert a magamfajta rák mindig hátrafelé halad, soha nem jutnék fel a gyümölcssel megrakott ágakhoz.

– Szívesen felmászom helyetted – ajánlkozott a majom –, majd én szedek neked datolyát, amennyit csak akarsz!

A rák ráállt az ajánlatra, a majom pedig fürgén felkapaszkodott a fára, kényelmesen elhelyezkedett a lombok között, s jó étvággal, nyugodtan enni kezdett, mintha csak otthon volna. Eszébe sem jutott, hogy a fa tövében várakozó ráknak is leejtsen egy-két szem édes datolyát. A békés természetű rák végül is elvesztette a türelmét, s felkiáltott a mohón falatozó majomnak:

– Hallod-e majom! Mi dolog az, hogy egyre csak eszed, eszed az enyémet, s nekem meg egy szem datolyát sem hajítasz le?

No, erre a majom leszakított egy hatalmas, éretlen datolyát, megcélozta vele a fa tövében ülő rákot, s teljes erejével hozzávágta.

– Ne panaszkodjál, most kaptál egyet!

Az éretlen, kemény datolya úgy megsebesítette a szegény rákot, hogy napokig beteg volt tőle. Közben minden ismerőse, minden jó barátja meglátogatta. Eljött hozzá a gesztenye, a méhecske, a tengeri fű, meg még sokan mások, s egyre vigasztalták a szomorú beteget. A rák sírva mesélte el nekik, hogy a majom most már kétszer is mily rútul becsapta, s hogy most másodszor csaknem életével fizetett hiszékenységeért. A hű barátokat felháborította a majom csalárdsága, s így kiáltoztak:

Egy életünk, egy halálunk,

Álnok majmon bosszút állunk!

Mikor aztán a rák kilábolt súlyos betegségéből, a hú barátok együttesen indultak a majom ellen, mert már közös ellenségüknek tekintették.

Mentek, mendegéltek, s estefelé megérkeztek a majom házához. A majom nem volt odahaza, de azért ők csak bementek a házba. A gesztenye bebújt a tüzes kályhába, a rák beült a vizes dézsába, a méhecske letelepedett a majom párnájára, a mozsár felkapaszkodott a mestergerendára, a tengeri fű pedig meglapult a szobaküszöb mellett. Csendben várakoztak. Telt, múlt az idő, már sötét éjszaka volt, mikor a mit sem sejtő majom hazaérkezett. Útközben alaposan átfázott, s dideregve sietett a tűzhelyhez, hogy kicsit felmelegedjék. No, alighogy a tűzhely mellé lépett, a forró gesztenye kiugrott a tüzes hamuból, s jól összeégette a képét. A majom fájdalomában üvöltve rohant a dézsához, hogy friss vízzel hűtse az arcát, de amint belekapott a vízbe, a rák ollója véresre vágta a két kezét. A rémült majom az ágyán keresett menedéket, csakhogy ott már várta a méhecske, egyenest az orrának repült, s megcsípte. A majom most már csak menekülni szeretett volna, leugrott az ágyáról, rohant a konyha felé. A küszöbnél megcsúszott a síkos tengeri fűvön, s elvágódott. No, erre várt csak a mozsár! A mestergerendáról egyenesen rázuhant. Hanyatt-homlok menekült az álnok majom, hátra sem nézett szaladtában.

A rák meg a barátai pedig elfoglalták a majom házát, s ott éltek szép baráti egyetértésben.

DÉMONOK MULATSÁGA

Valamikor nagyon régen, a nagy kegyek között rejtőző kis faluban élt egy derék favágó a feleségével. Szegények voltak, de sohasem elégedetlenkedtek. A favágónak csak egyetlen szomorúsága volt: jobb arcán még gyerekkorában hatalmas daganat nőtt, s bizony alaposan elcsúfította. Szívesen dolgozott az erdő sűrűjében, mert ott legalább nem találkozott senkivel, nem ütközött lépten-nyomon csúfolódó gyerekekbe.

Egyszer, mikor kint dolgozott az erdőn, váratlanul hatalmas vihar tört ki, dörgött, villámlott, s szakadt az eső, mintha dézsából öntenék. A favágó bebújt egy öreg fa odvas törzsébe, gondolta, ott várja be a vihar végét. De mire az eső elállt, sűrű sötétség borult az erdőre, már nem találta volna meg a hazafelé vezető utat. Nem tehetett egyebet, elhatározta, hogy a fa odvában várja meg a hajnalt. Az éjszaka sűrű sötétje, az erdő titokzatos csöndje félelemmel töltötte el a favágó szívét, s egy szemhunyaszt sem tudott aludni. A fa odvában meglapulva, reszketve leste a hajnalt.

Éjfél tájt különös hangok ütötték meg a fülét. A fa körül léptek zaja verte fel a csendet. A favágó körüllesett, s rémülten látta, hogy szörnyűségesen csúf démonok^[20] gyülekeznek a fa előtt, a tisztáson. Mikor már jó sokan voltak, körbe letelepedtek, zajos mulatozásba kezdtek. Nagyokat ittak, énekeltek, majd muzsikaszóra táncolni kezdtek. A rémült favágó moccanni sem mert búvóhelyén. A muzsika azonban egyre tüzesebben szólt, a favágó lassanként megfélemedezett félelméről, s egyre jobb kedve kerekedett. Maga sem tudta, hogyan történt, egyszerre csak kibújt az üregből, s tánc lépésben közeledett a mulatozók felé. Már se látott, se hallott, csak a tüzes zenét figyelte: a kör közepére ugrott, s táncba kezdett. A démonok egy pillanatig haragosan nézték a hívatlan vendéget, de mikor látták, hogy milyen ügyesen ropja a táncot, megbékéltek, maguk közé ültették, mindenféle jóval etették, itatták. A favágónak egyre szélesebb kedve kerekedett, egyre vidámabban, egyre szilajabban ropta. Táncra nagyon tetszett a démonoknak, minden forduló után viharosan megtapsolták.

Közeledett a hajnal, a mulatozás vége, s a démonok lassan készülődni kezdtek. Mielőtt elmentek volna, összesúgtak, s az egyik így szólt a favágóhoz:

– Táncoddal pompásan elszórakoztattál bennünket. Máskor is gyere el közénk! De nehogy hiába várjunk, zálogul nálunk kell hagynod valamit!

Ezzel a démon a favágó arcához kapott, s leemelte róla a daganatot, de olyan gyorsan, olyan ügyesen, hogy a favágó meg sem érezte.

A démonok egy szemvillanás alatt eltűntek az első hajnali sugárra. A favágó egy ideig csak ámult, azt hitte csak álmodta az egészet: a démonokat, a mulatozást, a táncot. De mikor a jobb arcához nyúlt, s ott nyoma sem volt a daganatnak, akkor tudta, hogy bizony nem álom, valóság volt ez a csudálatos mulatozás.

A favágó örömujjongva sietett haza a feleségéhez. Az asszony alig ismert rá a férjére. Mikor aztán meghallotta a csudálatos éjszaka történetét, lelkendezve mondogatta:

– Milyen szerencsés ember vagy te! Még a démonok is segítenek rajtad!

Élt a favágó szomszédságában egy öreg ember, annak meg a bal orcáján éktelenkedett egy nagy daganat. Ez az öreg ember ráadásul zsugori volt, irigy meg rosszindulatú. Sok borsot tört már a békés természetű, derék favágó orra alá. Most, amint meglátta szomszédját a daganat nélkül, valósággal elsárgult az irigységtől, s kérlelni kezdte:

– Mondd meg nekem, hol találom az orvost, aki segít rajtad?

A favágó jószívű ember volt, elfeledkezett a sok bosszúságról, amit a kapzsi szomszédja okozott, szeretett volna segíteni rajta, hát elmondta neki az éjszaka történetét. Nem felejtett ki semmit, sem a tüzes muzsikát, sem a táncot, sem azt, hogy hogyan vettek tőle zálogot a démonok.

– No, ma éjszaka én táncolok nekik! – kiáltott az öregember.

Ezzel otthagyta a favágót, még csak meg sem köszönte a szívességét.

Lélekszakadva igyekezett az erdőbe, megkereste a tisztást, bebújt a fa odvába, s türelmetlenül várta az éjszakát.

Éjfél tájt megint csak gyülekeztek a démonok, s mikor már szépszámmal voltak, megkezdődött a mulatozás.

– Jöhetne már a tegnap esti táncos! – mondogatták.

– No, itt az ideje, hogy előbújjak – dűnnyögött az öreg fősvény, s ugrándoza igyekezett a kör közepére.

A démonok nem ismerték meg, azt hitték, hogy az előző napi vendég kereste fel őket ismét.

Fölcsendült a tüzes muzsika, az öreg meg szedte a lábát, ahogy tudta, ugrándozott, mint a bakkecske, botladozott, lihegett, aztán megállt, s várta a dicséretet.

A démonok összenéztek, összesúgtak, egyikük az öreghez lépett, s így szólt:

– Ma csöppet sem tetszett nekünk a táncod. Ne is gyere többé! A zálogot meg visszaadjuk.

Ezzel odanyomta az öreg zsugori jobb képéhez a favágótól elvett daganatot, s az egy szempillantás alatt odanőtt.

Az öreg zsugori arcán jobbról is meg balról is csúf daganat éktelenkedett élete végéig.

MOMOTARO, AZ ŐSZIBARACK-FIÚ

Élt egyszer egy öregember meg egy öregasszony. Szegények voltak, de a szegénység nem búsította őket, csak az fájt nekik, hogy nincs gyerekük.

Egyszer az öregember elment az erdőbe fát vágni, az öregasszony kiment a folyópartra mosni. Mikor javában sulykolja a ruhát, egyszer csak észreveszi, hogy a folyó közepén csodaszép, nagy barack úszik lefelé.

– Milyen jó lenne kifogni! – sóhajtozott az öregasszony. – Hazavinném, s apóval megennénk vacsorára.

Amint így sóhajtozott, nézegette a barackot, eszébe jutott egy rég-régi varázsének:

*Folyók, patakok szelleme!
Figyelj, figyelj az énekre!
Folyam-árból hajtsd a partra,
Mit ringat a vizek habja!*

Alighogy eldúdolta a varázséneket, a csodaszép barack a part felé indult, s hamarosan ott himbálózott az öregasszony előtt. No, ki is emelte gyorsan a vízből, szárazra törölgette, kötényébe rejtette, befejezte a mosást, s a tiszta ruhával meg a csodaszép barackkal igyekezett hazafelé.

Mire beesteledett, az öregember is hazatért az erdőből, a háta nagy halom fa alatt görnyedt.

Asztalhoz ültek, s az öregasszony az öregember elé tette a barackot.

– Kettévágjuk – mondta nagy büszkén –, a felét te, a felét meg én eszem meg vacsorára!

Hát ahogy belevágnak a barackba, gyereksírást hallanak. Óvatosabban vágták tovább, s amint kettévált, látják ám, hogy a mag helyén csöppnyi kisfiú nyújtózkodik. A két öreg szinte megnémult az örömtől. Kivették a barackból a kisfiút, aprócska csészébe, jó meleg vízben meg is fürdették. Amint szárazra törölgették, a kisfiú fogta az aprócska csészét, s messzire elhajította. A két öreg meg csak ámuldozott, hogy no lám, máris milyen erős,

milyen izmos ez a kisfiú! Elnevezték Momotarónak, ami annyit jelent, hogy őszibarack-fiú.

Momotaro szép nagyra nőtt, s öreg szülei örömeire erős, derék fiú lett belőle.

Egy napon így szólt Momotaro a két öreghez:

– Elmegyek a démonok szigetére, elszedem tőlük híres kincseiket!

Szegény öregek nagyon elszomorodtak, hogy életük öröme, a szeretett Momotaro ilyen veszedelmes útra akar indulni, de hiába kérlelték, a fiú hajthatatlan maradt.

Másnap kora hajnalban felkeltek, az öregasszony előkészítette az útravalót: egy tarisznya rizsgombócot. Momotaro vállára vette a tarisznyát, búcsút mondott öreg szüleinek, s nekivágott, hogy megkeresse a démonok szigetét.

Amint ment, mendegélt, egy nagy folyam partján találkozott egy kutyával.

– Hova? Hova? – kérdezte a kutya. – S mondd csak, mi van a tarisznyában?

– A démonok szigetére megyek – felelte Momotaro. – El akarom vinni öreg szüleimnek a sok híres kincset. A tarisznyában meg rizsgombóc van, de olyan finom, hogy nem találnád párját egész Japánban!

– Adj nekem egyet! – kérte a kutya. – Nem kérem ingyen, hálából társul szegődöm hozzád!

Momotaro adott a kutyának egy gombócot. A kutya gyorsan megette, s most már kettesben mentek tovább. Egyszer csak találkoztak egy majommal. A majom is megkérdezte Momotarót, hogy hova megy, mit visz a tarisznyában. A majom is kért egy rizsgombócot, s Momotaro szívesen adott neki is. A majom megette a gombócot, hálából hozzájuk szegődött, s most már hármásban folytatták útjukat.

Amint mentek, mendegéltek, összetalálkoztak egy fácánnal. A fácán is megkérdezte Momotarót, hogy hova megy, mit visz a tarisznyájában. A fácán is kért egy rizsgombócot, s Momotaro szívesen adott neki is. A fácán megette a gombócot, hálából hozzájuk szegődött, s most már négyesben mentek tovább.

Hosszú-hosszú utat tettek meg, mire elértek a démonok szigetére. Magas várak tornyából a démonok már messziről látták, hogy Momotaro meg társai a vár felé közelednek, s gyorsan bezárták a hatalmas kaput. A démonok várát olyan magas fal vette körül, hogy ember azon áthatolni soha nem tudott volna. Csakhogy a fácán könnyen felrepült a kapu tetejére, a majom meg játszva átmászott a falon, s a kaput kitárták Momotaro előtt.

Momotaro meg a kutya a vár udvarán megtámadták a démonok seregét, s kemény harc után a vár belső felébe szorították őket. Ekkor kiment a várból Akandzsi, a démonok vezére, s két hatalmas vasdoronggal nekitámadt Momotarónak meg a kutyának. Momotaro ügyesen ugrándozva, hajladoxva kitért az ütlegek elől, s kardjával ahol érte, ütötte, vágta a démonok vezérét. Akandzsi nem bírta sokáig a harcot, összerogyott. Momotaro meg lefegyverezte, s vastag kötéllel gúzsba kötötte. A démonok rémülten látták vezérük vesztét, s kegyelemért könyörögtek. Momotaro megkegyelmezett az életüknek, de váltságul elszedte tőlük híres-híres kincseiket: az aranyos kocsit, a terülj asztalkát, a láthatatlanná tevő főveget meg köpönyeget, meg sok-sok korallgyöngyöt, aranyláncot. Mindent felrakott az aranyos kincses kocsira, elébe fogta a majmot, a kutyát meg a fácánt, s megindult hazafelé.

Amerre csak mentek, mindenütt összeszaladtak az emberek, hogy megcsodálják a kincses kocsit, meg rajta a töméntelen sok drágaságot.

– Kié ez a kincseskocsi? – ámuldoztak.

– Momotaróé! – felelte nagy büszkén a kutya, a majom meg a fácán.

– Kinek viszitek a tömérdek kincset?

– Momotaro öreg szüleinek!

Lassan aztán megérkeztek Momotaro falujába, az öreg szülők háza elé. A két öreg sírt is meg nevetett is örömeiben, hogy viszontláthatja Momotarót.

Momotaro sok-sok kincssel ajándékozta meg három derék útitársát, a kutyát, a majmot, a fácánt, s a három jó barát ezentúl fényes jómódban töltötte napjait.

Momotaro meg otthon maradt öreg szüleivel, és soha többé nem hagyta el őket.

BÉKA-KIRÁNDULÁS

Valamikor réges-régen élt Kiotóban egy béka. Napjai békésen folytak, a fővárosban nagy tekintélynek örvendett, csak az bántotta, hogy még sohasem látta Oszakát, Japán második leghíresebb városát. Egyszer aztán elhatározta, hogy útra kel, megnézi a várost, melyről már annyit hallott.

Oszaka és Kioto között félúton hatalmas hegy emelkedik. No, a kiotói béka megy, megy egyre feljebb a hegyen. Mikor holtfáradtan a tetőre érkezik, látja ám, hogy a túlsó oldalról egy másik béka kapaszkodik nagy lihegve a hegytetőre. A kimerültségtől jó ideig nem jutott szóhoz sem az egyik, sem a másik. Mikor végre kifújták magukat, a kiotói béka így szólt:

– Ahogy látom, kegyelmed nagy kirándulásra indult. Ugyan merre vezet az útja?

– Oszakában lakom, kérem – válaszolt a másik béka –, s minthogy még sohasem láttam Kiotót, most végre szeretném megnézni. S ön vajon hova, merre?

– Én meg éppen Oszakába akarok ellátogatni. Különben kiotói vagyok.

Erre szépen elmondták egymásnak, ki merre, hogyan jött, s csüggedten állapították meg, hogy még csak a fele-fele utat járták meg.

Egeidégig némán keseregtek, aztán így szólt az oszakai béka:

– Úgy vélem, hogy holtra fárasztjuk magunkat mindketten, s mégsem érünk oda, ahova indultunk. Éppen most vagyunk utunk legmagasabb pontján. Minek fáradnánk tovább? Innen is megnézhetjük Oszakát is, Kiotót is.

– Pompás ötlet! – helyeselte a kiotói béka.

No, erre mindketten hátsó lábukra álltak, a mellsővel meg egymást támogatták, s ámuldozva nézték az alattuk elterülő várost.

Hosszas nézelődés után felkiáltott ám az oszakai béka:

– Enyje, hiszen Kiotó éppen olyan, mint Oszaka!

Felkiált erre a másik:

– Oszaka semmiben sem különbözik Kiotótól!

Eszükben sem jutott, hogy beszélgetés közben megfordultak, s mikor felágaskodtak, egyikük is, másikuk is azt a várost nézte, ahonnan elindult!

Elégedetten, megnyugodva tértek haza mindketten.

A NEHÉZ KOSÁR MEG A KÖNNYŰ

Valamikor réges-régen, egy kis faluban élt egy öregember a feleségével. Egy bánatuk volt csupán, de az annál nagyobb: hogy az ég nem áldotta meg őket gyermekkel. Ezért hát az öregember fogott egy kis verebet, szépmívű kalitkába zárta, aztán úgy gondozgatta, úgy becézgette, mintha a kis veréb édesgyermeké lett volna.

Amint így éldegélnek, az egyik nap a háznál elfogyott a tüzelő. Az öregember útnak indult az erdőbe fáért. Az öregasszony pedig egyedül maradt otthon a kismadárral. Gondolta, itt az alkalom, nagymosást csinál. A kamrában összeszedte a szennyes ruhát, kiment vele a kúthoz, és nekiállt mosni. Csakhamar annyira belejött a mosásba, hogy még az asztalra kikészített keményítőről is elfelejtkezett.

Történt pedig ezalatt, hogy a kis veréb kiugrott a kalitkából. Libbent egyet a szobában, aztán leszállt az asztalra, és a kikészített rizskeményítőt az utolsó szemerkéig felcsipegette. Jóformán még a csőrét sem törölhette meg, beállított a házba az anyóka. Keresi a keményítőt, hát látja ám: a kis veréb megette az egészet!

Hej, éktelenül megharagudott erre az öregasszony! Nyomban elkapta a szegény kismadarat, és kidobta szegényt az ablakon.

– Csoji, csoji, csoji!... – csipogta szánalmasan a kis veréb, aztán nagy nehezen szárnyra kapott és elrepült.

Estére hazajött az apóka az erdőből. Nagy köteg fát cipelt a hátán, csak úgy görnyedt beléje.

– Jaj, de elfáradtam! Hosszú már nekem az út az erdőből hazáig! Egész nap odajártam, mire ezt a kis rózsét összeszededgettem. Hanem mi van az én kicsike kismadarammal? Adtál-e neki tisztességesen enni?

S odasietett a kalitkához. Keresi a madarat, de biz annak már csak hűlt helyét találja! Aggódva kérdi az öregasszonytól:

– Hallod-e anyjuk, nem tudod hová lett a madarunk?

– A madarunk? A te madarad! Megette a keményítőmet! Erre én kidobtam az utcára – válaszolta az asszony.

– Jaj, szegénykém! Szegény kis madaracskám, verebecském, de csúnyán elbántak veled! – szomorodott el az öregember. Bánatában

egész éjjel le nem hunyta a szemét. Folyton-folyvást csak azon gondolkodott, hova lehetett a madárkája.

Reggel még talán pirkadni se kezdett, fölkel az öregember, és elindult, hogy megkeresse a madarát. Ment, mendegélt, amerre a bánata vitte. Botjával megtapogatta a bokrokat, és egyre csak ezt ismételte:

– Kis madaracskám, hová lettél? Felelj nekem: hová lettél? Hol a fészked? Hol a házikód?

Megy az öregember erdön át, megy mezőn át, megy völgyön át, míg egyszerre csak odaérkezik egy kis bambuszligetbe. Hát amint elmegy a liget mellett, hirtelen ismerős hang üti meg a fülét:

– Itt lakom! Itt lakom! Itt lakik a te kis madaracskád!

Hej, megörült erre az öregember! Szaladt a hang irányába, hát látja ám: szép piros tetős házikó húzódik meg a bambuszborok árnyékában. Kapuja kitárva, az úton pedig az ő kis madara közeledik.

– Adj isten, öreg! – köszöntötte a madár az öregembert.

– Adjonisten neked is, kis veréb! Azóta hogy-mint szolgál az egészséged? Látod, annyira vágyódtam utánad, hogy eljöttem hozzád látogatóba!

– Csakhogy eljöttél! Gyere beljebb! Légy a vendégem! – hívja a kis veréb az öregembert befelé. Amikor beérnek a házba, a kis veréb térdre esik az öregember előtt, és így kezd könnyörögni neki:

– Jaj, vétettem a házad ellen, öregember! Megettem a drága keményítőt! Nagyon szépen kérlek, ne haragudj rám! Bocsáss meg nekem!

– Mit nem beszélsz kis veréb? Hisz én vagyok a bűnös, hogy az anyjukom kidobott a házból. Dehogyan haragszom, inkább annak örülök, hogy ismét láthatlak!

Ekkor a kis veréb összehívta a rokonait, barátait, ismerőseit, és hatalmas lakomát csaptak. Az öregembert egyre-másra tömték a jobbnál jobb falatokkal! Aztán vidáman daloltak, majd táncra is perdültek, s a verebek eljárták az öregnek a verébtáncot. Boldog volt az öreg nagyon. Talán még haza sem akart volna menni, de már esteledett, és tudta, hogy az öregasszony várja. Ezért hát így szólt a madárkához:

– Köszönök, nagyon köszönök neked mindent, kis madaracskám! Ilyen vidám napot még életemben nem éltem, pedig a cseresznyevirágzást már nemegyszer megértem! Este lesz már, haza kell mennem!

– Mindenkinek a legkedvesebb a maga otthonkája, de mégis kérlek, maradj itt nálam éjszakára! – kérlete a kis veréb az öreget. De az hajlíthatatlan maradt.

– Szívesen itt maradnék, de az anyjukom már vár rám otthon. Bocsássátok meg, de nem maradhatok most nálatok. Inkább megígérem, hogy máskor is eljövök hozzátok.

– Kár, bizony nagy kár! De pusztá kézzel mégsem ereszthetünk el. Várj már egy kicsit, míg behozok neked valamit! – mondta a veréb az öregnek. Aztán kiszaladt, és csakhamar visszatért két lefedett kosárral.

– Itt van, öreg, két kosár: az egyik nehéz, a másik könnyű. Válasz magadnak egyet közülük!

– Még mit nem! Megvendégeltél, és még ajándékot is akarsz adni? Nem, ezt már nem... De ha úgy akarod, én nem bánom, elfogadom. Csakhogy öreg vagyok, az út is hosszú hazáig! hadd válasszam a könnyebbik kosarat! – válaszolta mégis az öregember a verébnek. Aztán csakugyan elvette a könnyebbik kosarat. Feltette a vállára, és elindult vele hazafelé.

A nap is lement már az égről, mire hazaérkezett. Az öregasszony pedig csakugyan várta a kiskapuban:

– No, csakhogy előkerültél! – fogadta nagy mérgesen párját.

– Ne haragudjál, anyjuk! – kérlete az ember az öregasszonyt. – A verébnél voltam látogatóban. Azt láttad volna csak, milyen vendégséget csaptak számomra! Eljárták biz még a verébtáncot is, Ráadásul pedig, nézd, ezt a kosarat adták nekem!

Ezzel az öregember levette a válláról a kosarat. Letette a földre. Az öregasszony pedig nagy kíváncsian levette a kosárka fedelét. Hát látják: a kosár telis-tele van arannyal, ezüsttel, szép korallékszerekkel, drágagyönggyel! Még a nézésüktől is belefájdul az ember szeme! Hej, megörült erre az öregember, és azt mondta az öregasszonynak, aki ugyancsak alig tudott hova lenni az álmélkodástól:

– Tudod, anyjuk, a veréb két kosarat is tett elém: egy nehezet és egy könnyebbet. Aztán azt mondta, hogy válasszak közülük. Mondtam neki, hogy öreg is vagyok, az út is hosszú hazáig: adja ide a könnyebbeket! Nem gondoltam, hogy kincsekkel van teli.

Felfortyant erre az öregasszony:

– Ej, te ostoba öreg! Hát miért nem a nehezebbet választottad? Abban biztosan még több volt az arany meg az ezüst!

– Ne légy már olyan kapzsi, anyjuk! – óvta az öreg. – Elég lesz már nekünk ez is, hiszen öregek vagyunk. Mit is kezdenénk annyi pénzzel?

– Mit kezdenénk? Ej, nem érdemes rád a szót fecsérelni! Megyek én magam, és elhozom a nehezebbik kosarat.

Hiába próbálta az öregember lebeszélni, az asszony csak nem hallgatott rá. Még a reggelt se várta meg, nekivágott. A sötétben az utat sem látta, de azért csak ment. Botjával csapdosta a bokrokat, és egyre kiabált:

– Madárka, hol vagy? Madárka, hol vagy?

Közben átkelt egy nagy sziklás hegyen, átalmant egy sík mezőn, aztán még egy hegyen és még egy mezőn, míg végre ő is csak odaért a bambuszligethez.

Ott egyszerre csak szót hall:

– Itt lakik a kis veréb!

„Na végre”! – gondolja magában az öregasszony, és elindul a hang irányába. A kis veréb őt is szívélyesen fogadta. Igaz, hogy meglepődött az öregasszony láttán, de azért illedelmesen őt is bevezette a házba. Az öregasszony azonban mindjárt nógatni kezdte:

– Ej, látom, hogy egészséges vagy. A házad engem nem érdekel, se a vendégséged. Legjobb lesz, ha mindjárt hozod azt a kosarat, és már megyek is haza!

„Aj, te kapzsi öregasszony!” – gondolja magában a veréb, de az öregasszony csak noszogatja:

– Siess, siess, mert nem érek rá!

– Hozom, hozom, rögvest hozom, csak egy szempillantásnyit várj! – mondja a kis veréb az öregasszonynak, már hozta is elébe a két kosarat:

– Itt van két kosár: egy nehéz és egy könnyű. Válasz egyet közülük!

– Add ide nekem a nehezebbet! – kapott utána mohón az öregasszony. A kis veréb vállát vonogatta, de mégiscsak odaadta neki. Az asszony meg csak úgy futtában elköszönt a verébtől, és elindult hazafelé. Ment, ment, a kosár pedig mind nehezebbé lett. A fáradságtól szinte minden csontja reszketett már az asszonymnak. Hát még a hegyen! Nem is bírta tovább, ledobta a válláról a kosarat, és azt mondta:

– Fu!... Nehéznek nehéz, de mi érték is lehet benne! Nézzük csak meg! Addig legalább megpihennek, kifújom magam egy kissé.

Leült a kosár mellé egy kőre, és kapkodó kíváncsisággal felnyitotta a kosarat. De bizony abban nyoma sem volt a kincsnek, hanem telis-tele volt rútabbnál rútabb féreggel, csúszómászóval, bogárral.

– No, te kapzsi vén boszorkány! – kiáltották a férgek. – Most megkaptad a magadét!

– Segítség! Mentsetek meg! Segítség! – sikongott az öregasszony félholtra válva, és rohanni kezdett. Még alig hajnalodott, amikor nagy lihegve hazaérkezett.

– Mi van veled, anyjuk? – kérdezte tőle rémülten az öregember. Az anyóka pedig rendre elmesélt mindent, mert már nagyon bánta a mohóságát.

– Látod, látod – felelte az öreg –, micsoda bajba, csúfságba keveredtél. De legalább megtanulhattad, hogy ne légy többet sem szívtelen, sem kapzsi mert, azzal ugyancsak nem boldogulsz.

A FONDORLATOS BOGNÁR

Egy nagy város szélén élt egyszer egy bognár. Történt, hogy az egyik évben a tél rendkívül kegyetlen volt, szinte megállás nélkül süvöltött az orkán a város felett. Viskót viskó után döntött össze, hatalmas fákat csavart ki évszázados helyükből. Szanaszét röpöködtek a leszakított tetőcserepek, házoldalak, kerítések. Látta ezt a bognár is. Egyszer csak gondolt egy nagyot, és így szólt a feleségéhez:

– Asszony, asszony, eljött a mi időnk! Gazdagok leszünk csakhamar! Menjünk, adjunk hálát az istennek érte!

– Az utcán tör-zúz az orkán, és te még azt mondd: „eljött a mi időnk”. No, szép kis idő ez, mondhatom! Nem tudom, mi juthatott eszedbe! – válaszolta a bognárnak a felesége zsörtölődve. De amaz csak folytatta:

– Hiszen éppen az időről van szó! Eh, nem hiába mondják rólatok, asszonyokról: hosszú haj – rövid ész. De nem is vagytok jók semmire!

– Hát ha olyannyira okos vagy, legalább mondd is el, mi az, amit kigondoltál?

Erre a bognár köhintett néhányat, komoly képet vágott és belefogott a magyarázásba:

– Hát arról van szó: fúj a szél, felveri a port. A por belemegy az emberek szemébe, egyre több lesz a szembajos tőle. És ez az, ami fontos nekünk!

– Ugyan, mi jó van abban nekünk, ha az emberek szeme megbetegszik? – kérdezte a bognártól a felesége.

– Mi jó? Várj csak, mindjárt megértesz mindent. Szóval: ha sok lesz a szembajos, több lesz a vak is! A vakok pedig mit csinálhatnak más: elmennek koldulni. A kolduláshoz énekelniök kell, az énekhez pedig dob, amivel kísérik magukat. Ezért rengetegen fognak dobot vásárolni, és ez az, ami nekünk kell!

– Minek kell ez neked? – szólt közbe most már türelmetlenül az asszony.

– Minek? Hát még mindig nem találtad ki? Azért kell ez nekünk, mert a dobot macskabőrből csinálják. Így hát sok macskára lesz

szükség, s a macskákat mindenholnan összevásárolják. Megnyúzzák őket, és dobot csinálnak a bőrükből. Látod: ez az, ami nekünk jó!

– És mi hasznod van neked abból, ha kevesebb lesz a macska?

– Az, hogyha kevesebb lesz a macska, akkor elszaporodnak az egerek. Senki sem lesz, aki meg tudná fogni őket. Az egerek lesznek a házak urai, kirágnak a hordók alját, a dézsák oldalát – és akkor mindenki hozzám jön, hogy csináljak neki új hordót, készítsék neki új dézsát! Annyi lesz a munkám, hogy nem is fogom győzni, s gazdagok leszünk egykettőre! Hát ezért jó nekünk ez az orkán!

A SZERENCSEHOZÓ KALAPÁCS

Volt egyszer egy asszony, volt neki két lánya, egy édes és egy mostoha. Szerette az édeslányát, s gyűlölte a mostohát. Egyszer aztán úgy hozta a sors, hogy elküldte a lányokat az erdőbe, gyűjtsenek makkot. Az egyiknek odaadta az egyetlen jó kosarát, a másiknak, a mostohának pedig egy kimustrált régít nyomott a kezébe, amelynek bizony lyukas volt a fenéke. Szegény mostoha kislány hiába hajladozott szorgalmasan, hiába gyűjtögette a makkot, egyre csak elszórta, elpotyogtatta, amit már összeszedett. Megpróbált mindent, kibélelte a kosár fenekét árokparti lapulevelekkel, befonogatta a lyukas részt hajló, vékony hajtásokkal. De a levelek arrébb csúsztak, a hajló vékony gallyacskák kipattantak, s megint csak kiürült a kosara.

Lakott az erdőben, a nagy tölgyfakoronák között egy jade-madár, amely – úgy mondják – száz esztendőben csak egyszer énekel. Hát amint így hajladozott, s gyűjtögette a makkot a kislány, egyre csak a jade-madarat leste, hátha megszólal. Hogyne sóvárgott, hogyne vágyakozott volna rá, hiszen aki a jade-madarat hallja, annak minden kívánsága teljesül. S neki bizony nagy kívánság feszítette a szívét, szeresse őt is az ő mostohaanyja. Szedegette hát a makkot, s fel-felkapta a fejét, valahányszor a rigó füttyentett, kakukk kakukkolt, s már akkor is hosszan bámult a lombok közé, ha a piros fejű, sárga szárnyú tengelicék csiviteltek fölötte. Észre sem vette közben, hogy elpotyogtatja a makkokat. Ám mostohanénje rendre összegyűjtötte, amit ő elhullatott, s hamarosan meg is telt dugig a kosara, hogy egy szem nem sok, annyi se fért már belé. Azt mondta akkor az édeslány:

– Én most elmegyek haza. – S azzal sarkon fordult, s elment.

Ott marad a mostohalány egyedül a rengeteg erdőben.

„No, most – gondolta –, most mégis megszólal a jade-madár.”

S csakugyan, egyszerre úgy füttyentettek, rikoltoztak szerte az egész erdőben a madarak, hogy a lány szíve repesett az örömtől.

De jaj, megsötétedtek apránként a levelek, üde zöldjük feketére vált, súlyos éjszaka hullt alá az erdőre.

Megriadt a lány, egyszeriben feledte a madarakat, csak a kosár járt az eszében meg a hazafelé vezető ösvény. Csakhogy hol volt már az az ösvény, eltűnt, nem volt sehol.

Ment jobbra, kereste balra, kereste hegynek föl, kereste hegy mentében. De ösvény helyett csak görcsös nagy törzsek ugrottak elé, bokrok álltak az útjába, ágakba botlott, tövis tépte a ruháját.

Hát amint így sírva bolyongott, egyszerre csak feldobogott a szíve az örömtől, mert messze-messze valami világot látott. Elindult hát egyenest a fény felé, s csakhamar érkezett egy erdei kunyhóhoz. No, bekopogtatott a kunyhóba, gondolta, jó emberek csak befogadják.

Vénasszony nyitott neki ajtót, gubancos ősz haja szinte a földet söpörte, az arcán meg annyi ránc, annyi árok, mintha a világ minden bánata szántotta volna.

– Öreganyám – szólította meg a mostohalány –, eltévedtem az erdőben, szállást kérnék éjszakára.

– Nem adhatok – mondta a vénasszony –, menj innen, ha jót akarsz.

No, még keservebben kezdett sírni a lány, és úgy sírt, hogy szinte a szíve szakadt belé.

A vénasszony szomorúan ingatta agyonbarázdált, gondszántotta arcát.

– Menj innen, ha jót akarsz.

De a lány tovább rimánkodott.

– Félek, öreganyám, ne kergessen ki az éjszakába. Tigris lopakodik a sűrűben, párduc kúszik a fák ágain, vadak étke lesz a testem.

– Tigrisnél éhesebb tigris, párducnál vérengzőbb párduc fenyeget téged itten.

– Megvéd majd tőle öreganyám.

A vénasszony erre sóhajtozva felszedegette a szoba padlódeszkáját, s így szólott:

– Bújj oda a bambuszdeszkák alá, de bármit is hallasz, bármit is láatsz, meg ne mukkanj, meg ne moccanj, ha kedves az életed.

No, bebújt a bambusz alá a lány, elhelyezkedett, s el is aludt nyomban.

Éjfélkor azután nagy surrogással hazatért a ház gazdája, egy fertelmes csúf ördög. Ahogy benyitott, nyomban nagyot kiáltott:

– Emberszagot érzek! Emberszagot!

– Hova gondolsz, nincs itt senki – válaszolta neki a vénasszony. Az ördög megnyugodott, s nemsokára el is aludt.

Csak erre várt a vénasszony. Fogott néhány rizsgombócot, nagy óvatosan felemelte a bambuszdeszkát, s ledobta az ételt a lány ölébe. Jót akart, persze, hogy jót akart az öregasszony, de a matatására, ropogására felriadt az ördög.

– Mit csinálsz? – kérdezte nagy mérgesen.

– Nem tudod – válaszolta neki a vénasszony –, hogy ma van Suloko-s amának, a padlók istenének ünnepe? Egy kis rizsgombócot áldozok hát neki.

Menyugodva falnak fordult, s elaludt ismét az ördög. Aludt, aludt, szép csendesen, mint a tej.

Igen ám, csak hogy a lány, amint a rizsgombócot eszegette, félrenyelt, és bizony köhögnie kellett. Kínoztta, fojtogatta a köhögés, és egyszerre csak kitört belőle hangosan. Felpattant tüstént az ágyról az ördög, mintha tűt szúrtak volna belé.

– Hohó! – kiáltotta. – Ember van itt mégis!

Felszakította a bambuszdeszkát, kiráncigálta alóla a se holt, se eleven leányt, és azon nyomban fel akarta falni. Igen ám, csak hogy az öregasszony térdre esett eléje, kiszikkadt karjával úgy átfogta mindkét lábát, hogy mozdulni sem tudott, s elmesélte az ördögnek a szegény lány történetét, mindazt a nyomorúságot, félelmet, amelyet mostohája miatt szenvedett el a szerencsétlen. S mert ez a történet olyan szomorú volt, hogy amint mondják, magának a Belzebubnak is könnyet csal a szemébe, lecsillapodott az ördög, s mintha kicserélték volna, olyan lett egyszerre.

– Kemény életed van, annyi szent – mondta –, segítek rajtad, hogy eztán már jobb legyen.

Azzal fogott egy ügyes kis kalapácsot, kezébe nyomta a lánynak, és így szólt:

– Ha hazaérsz, add oda a mostohádnak.

Reggel azután útnak eredt a kislány, s nagy szerencsésen haza is ért. Ám alig tette be a lábát a házba, rátört a mostohája, s szidalmazni kezdte nagy hangosan.

– Te ilyen-olyan, hol csavarogtál?

Kérte, könyörögve kérte mostohája bocsánatát a szegény lány, és nagy hirtelen kezébe nyomta a kalapácsot. No, csak ez kellett! Mint a szélütött, rábámult az asszony a kalapácsra, és lobbot vetett a szeme új haragjában.

– Hát ezzel mit csináljak? Egy ócska kalapács! Mire jó ez nekem?
– s odavágta a sarokba.

Koppant a kalapács, nagyot koppant a földön, s aztán egyszerre csak ugrálni kezdett valami körülötte, és sárga lángot vetett. Uramfia, fényes, vadonatúj aranyak pattogtak körülötte.

Odaugrott a mostoha, odaugrott a két lány, és alig győzték az aranyakat a kötényükbe szedni. Mert nem akármiféle szerszám, hanem szerencsehozó kalapács volt ez, s minden ütésre, suhintásra aranyat meg ezüstöt adott.

No, boldogan élt azután az anya a két lányával, azt is feledte végül, melyik az édes, melyik a mostoha, mert közben már egyformán megszerette őket.

A HÁROM SÍRDOGÁLÓ

Élt, éldegélt valahol egy szegény öregasszony, akinek messzi idegenbe szakadt az egyetlen fia. Azt se tudta, hol-merre jár, hogy megy sora, van-e párna éjszaka a feje alatt, van-e tető fölötte. Egyszer aztán levelet kapott a fiútól, de mert a szegény öreg nem tudott olvasni, elindult hát az országúton: valakire csak akad, aki majd felolvassa neki. Mint így ment, mendegélt, szembejött vele egy kiszolgált katona. Meg is állította, meg is kérte szépen, olvasná fel neki egy szem fia levelét. Kezébe vette a katona a levelet, nézte, nézegette, s egyszerre csak sírva fakadt, és sírt, sírt keservesen. Elszorult erre az öregasszony szíve, és reszketeg hangon faggatni kezdte a katonát:

– Szamuráj uram, mi van a levélben? Csak nem esett valami baja szegénykémnek? Bármilyen történt is, hagyd abba a sírást, és mondd meg nyomban.

De a katona, mintha nem is hallaná az asszony szavát, maga elé meredt és sírt. Azt hitte erre a szegény öregasszony, hogy valami rettenetes szerencsétlenség érte az ő szerelmetes fiát, és maga is sírva fakadt. Amint így sírdogáltak, arra jött éppen tele puttonnyal egy vándor fazekas, s ahogy szemügyre vette őket, letette puttonyát a földre, melléjük lépett, és maga is keservesen sírni kezdett. És sírtak, sírtak most már mind a hárman. Láta ezt egy utasember, s mivel tudni szeretne volna, hogy mi történt – hiába, kíváncsi az utas –, megkérdezte a fazekast, hogy miért sír.

– Egy éve már – felelte a vándor fazekas, mihelyt egy kissé összeszedte magát –, már egy éve esőben-hóban járom az országot, hogy túladjak ezeken a fazekakon, és valami kis pénzre tegyek szert. Nemegyszer sírni szerettem volna, de sohasem volt rá jó alkalom, mert a vándorlás, az árusítás járt mindig az eszemben. Ma azonban, amikor ideértem, és megpillantottam ezt a két sírdogálót, felködlött bennem minden szerencsétlenségem, s így aztán csatlakoztam hozzájuk, hogy végre egyszer jól kisírjam magam.

– Ühüm – mondta az utas, mert látta, hogy a fazekastól nem tud meg semmi okosat, s most már az öregasszonyhoz fordult, s őt

faggatta, hogy miért hullatja könnyeit.

– Hogyne sírnék – törölgette arcát az öregasszony –, hiszen levelet kaptam idegenbe szakadt egy szem fiamtól, és megkértem ezt a szamurájt, hogy olvasná föl, mit ír szegénykém, mit üzen nekem, elárvult anyjának. De ez a szamuráj úr egy szó nem sok, annyit se szólt, csak sírva fakadt a levél láttán. Nagy baj, nagy szerencsétlenség érte hát a fiamat, s hogyne sírnék, ha már egy idegen uraság is így megkönnyezi.

Az utas erre már egyenesen a katonához fordult, és megkérdezte, mi van a levélben, micsoda baj, szomorúság, hogy ilyen keservesen gyötri a szívét. De a katona megrázta a fejét, s mihelyt erőt vett magán, így szólt:

– Ó, uram, szégyenkezem, hogy tanulatlan vagyok. Gyerekkorom óta nem volt könyv a kezemben, és most sírok, mert ezt az egyszerű levelet sem tudom elolvasni. Sírok bizony, mert semmit sem tettem meg elmém csiszolására, amikor pedig még sok mindent megtehettem volna.

A VAK EMBER ÉS A MANÓ

Valamikor réges-régen, sok évszázad előtt, a Tottó nevű hegyszorosban élt egyszer egy háromszemű hatalmas erdei manó. Szájából két óriás agyar meredezett elő, lába meg csak egy volt neki, azon ugrált előre. Aki csak meglátta, nyomban halálra rémült tőle! Az emberek nem is mertek egyedül járni azon a vidéken, ahol a manó lakott.

Élt abban az időben egy vak ember is azon a tájon, aki nem tudta, hogy szörnyeteg lakik a szorosban. A vaknak egyszer valami dolga akadt a hegyen túl. Fogta hát magát, és nekiindult, csak úgy magányosan. Ment, mendegélt. Hogy meg ne botoljék, az utat botjával tapogatta maga előtt. Hát amint odaér a hegyszorosba, hirtelen előbukkan a sűrűből a háromszemű erdei manó. Meglátja a magános vándort, odaáll elébe az út közepére, és hatalmas hangon rákiált:

– Hallod-e, hová mégy? Nem látod-e, hogy én vagyok a háromszemű, egy lábú erdei manó!

Aztán előremereszti mind a három szemét, nézi a vak embert, s közben azon tűnődik, látványától mint fog halálra ijedni ez az ember is. Igen ám, de a vaknak mindegy, ki áll előtte! Meg amúgy sem volt gyáva ember, hát botjával tapogatva csak ment tovább, és csendesen azt mondta:

– Ki ez itt? A háromszemű, egy lábú? Félre! Nem látod, hogy én meg a háromlábú szem nélküli vagyok! – Megrémült erre az erdei manó, s beszaladt az erdőbe. Többet nem is mert előjönni onnan, úgyhogy az emberek azóta szabadon járhatnak át a hegyszorosban.

TÖRTÉNET A BAMBUSZNÁDBAN TALÁLT LEÁNYRÓL

Réges-régen, tán éppen Huan császár uralkodása alatt, élt egyszer egy öregember, aki bambusznádból kosarat csinált, és eladta. Így kereste meg a kenyerét. Egyszer kiment az erdőre, hogy bambuszt vágjon a kosarakhoz, hát valami nagy fényességet lát a nád között. Közelebb lép, s lám, az egyik bambuszból áradtak a sugarak. Felhasította a kérgét, és egy parányi gyermekre bukkant, alig volt több három hüvelyknél.

„Sok-sok éve vágom itt a nádat – gondolta magában az öreg –, de ilyesmire még nem akadtam.”

Örvendezve kiemelte hát az apróságot, s egyik kezében a csecsemővel, másikkal az összegyűjtött nádköteggel, elindult haza.

– Odakint a bambuszligetben találtam ezt a kislányt – mondta a feleségének.

Örült az asszony a talált gyermeknek, betette egy bambuszkosárba, és fölnevelte.

Csodálatosan nőtt a kislány, már három hónap múlva akkora volt, mint egy rendes gyermek. Mire hajadonná serdült, nem volt párja a szépségének, s híre ment hetedhét országon túl.

Egyszer újra kiment az öreg a bambuszligetbe, és megkereste a nádszálat, amelyben a gyereket találta. S lám, a nád telis-tele volt arannyal. Összeszedte, és rohanvást hazavitte a kincset. A kosárfonó egyszeriben gazdag ember lett. A régi kunyhó helyére pompás palotát építtetett. A palotát drágaságokkal teli csűrök vették körül, és szolgák sokasága leste az úr parancsát.

A lányt azalatt a világ minden tájáról ostromolták szerelmes leveleikkel a hercegek és uralkodók. Ő sokáig rájuk sem hederített, de amikor már nem győzte az ostromot, üzenetet küldött kérőinek.

Az elsőnek azt üzenté:

– Meghallgatlak, ha elragadod és lehozod nekem az eget rázó mennydörgést.

A másodiknak azt üzenté:

– Most nyit valahol Udonge varázsvirága. Hozd el nekem, akkor meghallgatlak.

A harmadiknak azt az üzenetet küldte:

– Van valahol egy dob, amely magától szól. Keresd meg, s ha a hangját hallom, meghallgatlak.

Hasonló üzeneteket intézett a többi kérőjéhez is.

A szépségétől megbabonázott kérők mindent elkövettek, hogy betölthetetlen kívánságait teljesíthessék. Az egyik megkérdezett egy öreg bölcset, a másik nekivágott a tengernek, a többiek pedig lemondtak a világ gyönyöreiről, elvonultak a hegyekbe, hogy ott keressék, amit a lány kívánt. Néhányan meghaltak, a többiek pedig sohase tértek vissza. Közben a lány szépségének híre a császár fülébe is eljutott.

– Egyre csak azt hallom – mondta a császár –, hogy annak a lánynak a szépsége mindenekfelett való. Odamegyek hát, és megnézem, s ha csakugyan olyan, amilyennek mondják, feleségül veszem.

Tüstént útnak indult, s hamarosan meg is érkezett minisztereivel és udvari kíséretével az öreg kosárfonó palotájához. Láta, hogy a palota szépségben, pompában nem marad mögötte az övének. Hívatta a lányt, és amint megpillantotta, elámult: a lány szépsége még a hírét is felülmúlta.

„Egyetlen kérőjét se hallgatta meg – gondolta magában a császár –, csak hogy a feleségem lehessen. Viszem is nyomban, és császárnévá teszem.”

Megkérdezte hát a lánytól:

– Eljössz-e velem a palotámba, akarsz-e a feleségem lenni?

– Szívesen lennék a feleséged – válaszolta a lány –, de fájdalom, nem vagyok én közületek, emberek közül való. Nem is időzhetek tovább ezen a világon, nemsokára visszakerülök az égbe. Tégy le szándékozárod, császár, és vonulj vissza udvarodba.

– Vajon miért beszél így? – töprengett a császár, a leány szavait latolgatva. – Hiszen nem lehet igaz. Tán csak azért mondta, hogy felmegy az égbe, mert visszautasításomra ürügyet keresett.

De alighogy ezt végiggondolta, furcsa lények ereszkedtek alá az égből, vállukon gyaloghintóval. Beleültették a lányt, s már vitték, emelték, fel, egyenesen az égbe.

„Ez a lány csakugyan nem e világból való” – gondolta a császár.

Visszatért hát a palotájába, és még sok-sok esztendő múlva is vágyódva, áhítattal gondolt a leányra, aki emlékeiben szebb volt bárki emberfiánál. Vágyva vágyott utána, de bölcsen belátta, hogy leronthatatlan, áttörhetetlen fal választja el őket egymástól. Hol csendben sajgott, hol tüzesen fájt szívében az emlék. De sohasem tudta meg, hogy miért jött az öregek házába ez a nem földi lény, s miért élt annyi éven át lányukként, megigézve, megbabonázva az emberek szívét.

VIETNAMI MESÉK

KÓKUSZDIÓ

Volt egyszer egy házaspár. Kora ifjúságuktól fogva mindketten egy gazdag paraszt házában cselédkedtek. Az asszony gyermeket várt. De jaj, a családi boldogságot a férfi már nem élhette meg, meghalt hamarosan. A magára maradt szegény asszonynak egyszeriben megnehezedett a sorsa. A gazda házában férjével együtt ketten végezték a ház körüli munkát, s most minden az ő nyakába szakadt. De azért lótot-futott, dolgozott megállás nélkül, és boldog volt, boldoggá tette, hogy nemsokára gyereke lesz. Mégsem marad öregségére olyan szál magára, mint a kisujja.

Aztán letelt a kilenc hónap, és ő egy ócska szalmazsákon világrahozta a gyermekét.

Furcsa kis szörny volt az újszülött. Szeme, szája, füle, egyszóval minden rendjén volt a fején, csakhogy törzse és keze-lába, az nem volt neki.

Az asszony kétségbeesésében már éppen valami rongyos ruhába be akarta csomagolni a kis torzszülöttet, ne lássa meg senki az ő szégyenét, amikor egyszerre csak megszólalt a fej:

– Édesanyám, sose szégyelljen, én is ember vagyok!

Megsajnálta erre az asszony a kis szerencsétlent, megsimogatta, pólyába rakta, mint egy ép, egészséges csecsemőt.

Ám a gazda iszonyodott a kis szörnytől. Nem volt kegyelem, anyát és gyermekét azon nyomban kiűzte a házából. Ő bizony, mondta, nem lakik velük egy fedél alatt. Menjenek, ha tetszik a kert végébe, a rozzant kunyhóba. Ott eltanyázhatnak.

Így aztán az asszony Kókuszdióval, mert így nevezte gyermekét, kiköltözött a széljárta, rossz kunyhóba, és csak dolgozni járt a gazda házába. Hajnalban, amikor indult, hogy megfejje a tehenet, így szólt a gyerekekhez:

– Kókuszdió, te szépen itthon maradsz. Majd én hozok neked egy marék rizst. Jó lesz, Kókuszdió?

Azzal elment. Alig csukta be maga mögött az ajtót, Kókuszdió szép kis gyermekké változott, rendet rakott a házban, kitakarított, majd felvette ismét előbbi alakját, és visszafeküdt szalmazsákjára a szoba sarkába.

Dél felé aztán hazajött az asszony, és csak ámult-bámult mi történt a konyhóban. A földes padló kiséperve, a tűzhely, a kislábas mind ragyogó tiszta. Vajon ki tehetette? Nem, nem lehetett az a kis Kókuszdió. És így volt ez azután minden áldott nap. Az asszonyt egyre jobban furdalta a kíváncsiság. Nemelegyszer visszalopakodott, és megpróbálta kilesni, vajon ki rendezkedik, ki végzi el helyette az otthoni munkát. De hiába, nem tudott rájönni. S így aztán a leskelődést abba is hagyta.

Telt-múlt az idő. Kókuszdiót lassan megszokták az emberek, és már senki sem csodálkozott rajta. Sőt, a szomszédok apránként annyira megkedvelték, hogy be-benéztek hozzá, hol egy marék rizzsel, hol egy falat kóstolóval. Történt pedig egyszer, hogy Kókuszdió anyja nagyon szomorúan tért haza a gazda udvarából. Egész este sóhajtozott, szavát se lehetett venni.

– Mi baja, édesanyám? – kérdezte meg végre Kókuszdió. – Mondja el mi bántja, miért sóhajtozik?

– Jaj, fiam – felelte az asszony –, nehéz az én életem. Más gyermekek hét-nyolc éves korukban már vigyáznak a kecskékre, a bivalyokra, de te semmit sem segítesz nekem. Pedig a gazda kecskéket vett, s nincs, akire rábízhatnám őket. Ha olyan lennél, mint a szomszédék gyereke, akkor őrizhetnéd a kecskéket, s mégiscsak valamivel több rizs kerülne az asztalunkra.

– Sose sírjon, édesanyám – mondta erre Kókuszdió –, csak menjen el a gazdához, s mondja meg neki, majd én őrizem a kecskéit.

– Ugyan, ugyan, kis Kókuszdió – hitetlenkedett az asszony –, hogy is tudnád te őrizni a gazda kecskéit? Szétcsatangolnak azok a gonosz állatok, én meg csak szidást kapnék érted.

De Kókuszdió addig-addig erősködött, míg az asszony mégis szóba hozta a dolgot a gazdának.

A gazda persze hallani sem akart róla, de az asszony addig kérte, addig könyörgött neki, míg végül is vállat vont, és azt mondta:

– Nem bánom, menj haza, és mondd meg a fiadnak, holnaptól kezdve reggelenként jöjjön el, hajtsa ki a kecskéimet a hegyoldalba, estefelé pedig vezesse őket haza.

No, örült az asszony, hogy a fia munkát kap, meg félt is, hogy nagy baj lesz még a dologból.

– Sose féljen, édesanyám – vigasztalta Kókuszdió –, ha a kecskék a kezem alá kerülnek, úgy meghíznak, hogy majd mindenki csodájára jár.

S csakugyan így is történt. Kókuszdió olyan gondosan, ügyesen legeltette a kecskéket, hogy ha esett, ha fújt, mindig jóllaktak, s bizony gyarapodtak szemlátomást.

A gazda meg volt elégedve. Ráadásul még az is tetszett neki, hogy Kókuszdió fáradsága jutalmául naponta csupán két marék rizst kért tőle.

Volt a gazdának három lánya. Kegyetlen és gonosz volt a legidősebb, pletykás és ravasz a középső, derék és jószívű a legkisebb. Eljött az aratás ideje, és az egész cselédség kint dolgozott a mezőn. A gazda hát meghagyta lányainak, hogy sorban egymás után, mindennap másik vigye ki az ebédet a hegyre Kókuszdiónak.

Egyszer éppen a legkisebb lány volt a soros. Amint a hegy lábához ért, egyszerre csak furulyaszót hallott. Olyan édesen szólt a furulya, először halkán, majd egyre hangosabban, sebesebben, hogy a kislányt érthetetlen melegség járta át, és a szíve is erősebben dobogott. Fogta magát, felszaladt a hegyre, nem volt túlságosan magas, s a legelő szélén elbújt egy bokor mögé. Hát amint kikandikált a bokor mögül, látja, hogy egy tizenhat-tizenhét éves forma ifjú piros függőágyban fekszik, és furulyázik. Válla körül tarka kanárimadarak röpködnek, s letelepednek még az ágyára is. Fújta-fújta az ifjú a furulyát, hogy édes-bús szavával betelt az egész hegy. A kislány meg a bokor mögül úgy hallgatta, hallgatta, hogy közben mindenről megfeledkezett. Úgy elandalodott, azt se vette észre, hogy éppen egy száraz ágra támaszkodik rá.

– Reccs! – tört ketté az ág. S az ifjú azon nyomban Kókuszdióvá változott.

De a lánynak elég volt az, amit látott. Attól a naptól kezdve alig várta, hogy ő vihesse ki az ebédet. Félretette a legjobb falatokat, finomnál finomabb ételekkel töltötte meg a kis szilkét, úgy belészeretett a furulyázó ifjúba. A titkot pedig őrizte, ki nem szedte volna belőle senki emberfia.

Szerette Kókuszdiót az anyja, már hogyne szerette volna, mégis folyton bánkódott, mért nem olyan az ő gyermeke, mint a többi

asszonyé. Hiába okos, hogy az egész falu a csodájára jár, hiába keresi meg a kenyerét, mégsem hozhat asszonyt a házhoz, nem lesznek már neki öregségére unokái. Szegény asszony legfőképpen utánuk vágyódott.

Kókuszdió jól tudta, mi bántja.

– Édesanyám – állt elébe egyszer –, keressen egy fürt kogyümölcsöt, vigye a gazdának. Három lánya van, kérje feleségül számomra az egyiket.

Az asszony keserűen nevetett.

– Hozzád csak szellemek mehetnek feleségül. Se kezéd, se lábad, hogy mernél egészséges lányt feleségül kérni.

De Kókuszdió nem tágított.

– Csak menjen el, édesanyám – mondta –, leánykérőbe.

Mit volt mit tenni? Szegény asszony keresett egy fürt kogyümölcsöt, és beállított vele a gazda házába.

Az öreg gazda csak simogatta a szakállát, meg fel-felnevetett, míg az asszonyt hallgatta. Haragos volt, de nem mutatta.

– A fiad olyan, akár az ördög! – sistergett végre ki belőle. – Hogy meri ő a lányomat feleségül kérni!

De aztán megint erőt vett magán, és tréfálkozva azt mondta:

– Menj csak szépen haza, öreganyó, és mondd meg a fiadnak, hogy csak akkor adom hozzá a lányomat, ha teljesíti minden kívánságom. Szerezzen hát egy nagy vázát, legyen tele arannyal. Ezenfelül szerezzon tíz vég selymet, tíz hízott disznót, tíz hízott kecskét, tíz tömlő finom bort. Építsen magának meg a feleségének cseréptetejű házat, öt szoba legyen benne. A ház eresze meg a gerendája ezüstből legyen. Ha mindezt megszerzi, fölépíti, akkor gyere vissza hozzám. Akkor odaadom a fiadnak az egyik lányomat.

Azzal nagyot nevetett a saját tréfáján, s elküldte az asszonyt.

Odahaza Kókuszdió nagy nyugalommal végighallgatta a gazda minden kívánságát, s akkor azt mondta:

– Jól van, édesanyám, menjen vissza és mondja meg, hogy meglesz minden.

Csakhogy az asszony nem akart visszamenni, hanem kérlelni kezdte fiát, tegyen le az esztelen házasságról. Ám Kókuszdió most sem tágított, hanem biztatgatta anyját, szerez ő még annál is többet,

amennyit a gazda kér. Így aztán nagy restelkedve bekopogtatott újra az asszony a gazdához, s átadta neki a fia válaszát.

– Hüm, no jó – morogta rá a gazda, mert tudja isten miért, nem mert kereken nemet mondani. Magában azonban azt gondolta: olyan csúf ez a kis szörny, akár az ördög, még a világ világ, úgyse megy hozzá a lányaim közül egyik se.

Ám fennhangon csak annyit mondott:

– Várj egy kicsit. Kihívom a lányaimat, és megkérdezem, melyik akar a fiadhoz feleségül menni. Azt azonban előre megmondom, én nem erőszakolom őket, csak az lesz a felesége, amelyik maga akar.

Előhívta hát a lányokat, és anélkül, hogy a feltételekről bármit is szólt volna, sorban megkérdezte tőlük:

– Hozzámennél-e Kókuszdióhoz, ha hozzáadnálak?

A legidősebb lány így felelt:

– Én bizony nem mennék.

– Nem kéne nekem, mégha egyetlen férfi volna a világon – válaszolta a középső.

A legkisebbik azonban lesütötte a szemét és azt mondta:

– Én ott maradok, ahova édesapám ültet engem.

No, megijedt erre a gazda s ráfordult a lányra, mondaná meg, hogy ezt mint érti.

– Azt jelenti ez, édesapám – felelte a lány –, hogy bizony én hozzámennék Kókuszdióhoz.

Elakadt a szava erre a gazdának, s csak nagy sokára szólott, akkor is igen kurtán.

– Megegyeztünk hát, öreganyó – dörmögte. – Amikor itt a nászajándék, vihetitek a lányt. – S ki is tűzte rá nyomban a megfelelő napot.

Titkon ugyanis abban reménykedett, úgysem tudja a nászajándékot előteremteni Kókuszdió. S már fogadkozott is magában:

– Majd meglátjátok, mit teszek veletek, ha rászedtek!

S nagy mérgesen bezavarta a házba a lányait. A kijelölt nap, a nászajándékok átadásának a napja, pedig egyre közeledett. Ám Kókuszdió nem törődött semmi mással, csak a kecskéivel.

A gazda árgus szemmel leste minden lépését, minden mozdulatát s napról napra gyűlt, tornyosodott benne a harag, hogy

anya és fia arcátlanul becsapták. – No, majd jaj lesz nekik, megkeserülnek, meg ám! – háborgott magában. Az asszony jól látta, hogy a gazda dúl-fúl mérgében, s végül is így szólt Kókuszdióhoz:

– Fiam, édes egy fiam, azt hittem, hogy valami titkod van, és azért hallgattam rád. Lásd, megkértem a gazda lányát, de te semmit sem teszel az ajándékok megszerzésére. Tétlenül ülsz, mint egy kődarab. Pedig a gazda bosszút áll, meglásd, szörnyű bosszút áll. Mondd meg nekem hát, hogy mit tegyek?

Elnevette magát Kókuszdió, úgy nevetett, hogy a fogai is látszottak, de szólni egy szót sem szólt.

Sírva fakadt erre a szegény asszony.

– Jaj nekem, jaj – zokogta –, már csak egy éjszaka van hátra, s nincs itt más ebben a konyhóban, mint egy rongyos nádból font takaró, meg néhány cseréptányér. Jobb lenne nekünk, fiam, elszöknünk, elbujdosnunk.

– Sose búsuljon, édesanyám – mondta erre Kókuszdió –, amíg engem lát, sose búsuljon. Feküdjön le csak szépen, és aludjon.

Lefeküdt hát az asszony a bambuszágyra, magára húzta a fonott takarót, de csak sóhajtozott féléjszakán át.

Reggel, amikor kinyitotta a szemét, hát behunyta újra, és dörzsölte, dörzsölte, mert hiába, nem akart hinni a szemének. Nem a régi konyhóban feküdt és nem is az ócska bambuszágyon, hanem egy mennyezetes ágyon, hímzett ágyneműk között egy gyönyörű téglapalotában. Ezüstből voltak a gerendái, ezüstből volt az eresze. Arannyal teli hordó állt a szoba egyik sarkában, tíz vég rózsaszín selyem a másikon. Kint a tornác előtt húsz hízott disznó, húsz kövér kecske, húsz hordó finom bor.

Szaladt az asszony, szaladt a fiához, s repesett a szíve az örömtől. De a fiú csak olyan kis szörny volt most is, mint annakelőtte. Elszomorodott hát, s azt mondta:

– Gyere, vigyük át az ajándékot a gazdának.

– Nem addig van az – válaszolta Kókuszdió –, a disznók, a kecskék és a bor fele itthon marad, hogy legyen miből lakodalmat csapnunk, ha hazahoztuk a menyasszonyt.

S mielőtt az anyja bármit felelhetett volna, nagy hangon kiszólt a konyhába:

– Hol vagytok, halljátok-e? Gyertek be mindnyájan!

Alig mondta ki, máris elébük szaladt vagy húsz férfi és nőcseléd, fekete ruhában, szép piros övvel a derekukon.

Perdültek, fordultak a nőcselédek, selyemruhát, lakkcipőt hoztak, felöltöztették az asszonyt, csillogó fésűt tettek a hajába, hogy úgy kísérje, mint illik, fia házába a menyasszonyt.

Akkor aztán megindultak, elöl az asszony Kókuszdióval, s nyomukban, az ajándékok alatt görnyedve a cselédség. Díszére válhatott volna ez a menet a legelső mandarinnak is. De az asszony nem tudott neki örülni, mert ha gazdagok is lettek, Kókuszdió csak Kókuszdió maradt. Nem ember, csak nyomorék.

No, elbámult a gazda, mikor a nászmenetet meglátta. Kókuszdió és anyja ennyi szolgáló között. Hát még amikor a nászajándékokat számbavette! Azt se tudta közben, hogy melyik lábára álljon. Nem törődött többet a vőlegény külsejével, felöltöztette szépen a legkisebbik lányát és Kókuszdióhoz feleségül adta.

Javában folyt az esküvői szertartás, mikor a lány nénjei belestek a szobába.

– Hogy lehetsz ilyen ostoba – suttogták a menyasszony fülébe –, hogy egy ilyen szörnyeteghez méysz feleségül?

De a kislány kinevette őket, mert ismerte Kókuszdió titkát.

Estefelé aztán Kókuszdió hazavitte újdonsült feleségét, hogy otthon is megülje a lakodalmát. Sürögtek-forogtak a szolgák, pompás tálakon pompásnál pompásabb ételeket hoztak az egybesereglett vendégeknek. Ott volt mindenki, aki csak becsülte, szerette a faluban Kókuszdiót.

Amikor besötétedett, hosszú fehér viaszgyertyákat gyújtottak, hogy fényárban úszott az egész ezüstgerendás ház. Hát amint a fényben kicsit jobban széjjeltekint a vendégsereg, látja ám, azaz, hogy éppen ez volt a baj: nem látja, hova tűnt az ifjú férj, Kókuszdió. Keresik erre, keresik amarra, nincs sehol. Nézik a szolgák a pincében, nézi az anyja a padláson, nevét kiáltja, meg se szólal.

Hajnal felé azonban – már éppen hazakészülődött a vendégsereg – előjött egy sudár ifjú a legbelső szobából, karján az új asszonnyal.

A vendégek meghökkentek, összefutottak, s akkor az ifjú beszélni kezdett:

– Kedves szomszédok – mondta –, kedves falumbeli jóakaróim. Én Kókuszdió vagyok, és feleségemmel együtt köszönjük, hogy

eljöttek a lakodalmunkra, ittatok az egészségünkre.

Ennyit szólt, nem többet. No, de ennyi is elég volt. A vendégek hirtelen örömben alig győzték ölelgetni az emberi alakra változott Kókuszdiót. Mindenki feledte búját, baját s boldog volt. De a legboldogabb mégis Kókuszdió édesanyja volt, kétoldalt magához ölelte fiát és menyét, és csak úgy patakzott boldogságában a könnye.

A nagy hír persze szétszaladt egy szempillantás alatt. Jött is futva a gazda, jöttek a fiatalasszony nénei. Rátekintettek a szép, sudár ifjúra, és azonnyomban elfogta őket a sárga irigység. Fogták a fejüket kétségbeesésükben: ilyen deli ifjút kosaraztak ki ők. Ezt halászta el előlük a legkisebb lány.

Kókuszdió pedig egyszeriben új életet kezdett. Nem cselédkedett többé, hanem beköltözött a városba, tanult, művelte magát, hasznát akarta venni a nagy eszének. S csakugyan, nem sok idő múlva, híre, neve, tekintélye volt az egész országban.

De míg a fővárosban időzött, odahaza meghalt az édesanyja. Hazajött hát Kókuszdió a falujába, hogy szegénynek a végtisztességet illő módon megadja. De alig temette el, alig kezdett ocsúdni a nagy gyászból, jött a király üzenete, hogy menjen nevében követként idegen országba.

Elindult Kókuszdió, de mielőtt feleségétől elbúcsúzott volna, átadott neki egy kést, egy tűzkövet és két tyúktojást. Erősen meghagyta, tartsa őket mindig magánál, nélkülük ne menjen egy tapodtat se. Meglátja, még ennek is, annak is jó hasznát veszi.

Azzal útnak indult.

Mihelyt a fiatalasszony magára maradt, két nénje elhatározta, hogy végeznek vele. ők az idősebbek, rend és törvény szerint Kókuszdió őket kérte meg, illik is, hogy kettőjük közül valamelyik legyen a felesége.

Így aztán gonosz tervet eszeltek ki.

Egy ragyogó szép nyári napon a két nővér csónakázni hívta a fiatalasszonyt. Derűs volt az ég, enyhe szellő fúj dogált, és a fiatalasszony boldog volt, hogy a nénei szeretik, és magukkal viszik. Beültek hát mindhárman egy kis csónakba, és lefelé eveztek a folyón. Olyan gyorsan haladtak, hiszen vitte is őket a víz, hogy

boldogság volt nézni, mint maradoznak el az ismerős tájak, nő meg a folyó, erősödik a sodra.

Persze, nem volt ez veszélytelen mulatság. Jól tudta a két idősebb nővér, hogy a tengerből ide már olyan nagy halak is felúsznak, amelyek egy egész csónakot is le tudnak nyelni. De a fiatalasszony mit sem sejtett ebből. Gondtalanul élvezte a szép napsütést, a folyó lágy ringatását.

Egyszer aztán, amint így csónakáztak, az idősebb nővér sűgött valamit a fiatalabbnak. Az úgyesen a part felé kormányozta a csónakot, s amikor kiérték, evezőstől kiugrott belőle. Úgy tett a nénye is. Aztán ketten amekkorát csak bírtak, akkorát löktek az evező nélküli csónakon. A fiatalasszony csak akkor eszmélt fel, hogy mi történik, amikor már vitte is sebesen az ár. Vitte, sodorta az ár egyenesen a folyó közepe felé. Ott a víz haragosan örvénylett. El is kapta az örvény a csónakot, s egy szempillantás alatt mindenestűl elnyelte.

A két nővér a partról figyelte, hogy mi történik. Amikor aztán a csónak elsűllyedt, kétségbeesett nagy jajgatással segítségért kezdtek kiáltani. S hogy az emberek összefutottak, sírva keseregtek, hogy mekkora szerencsétlenség, az örvény elnyelte a csónakot, szegény kishűguk a vízbe esett, és megfulladt.

Pedig nem így történt.

Alig merűt ugyanis alá a csónak, utasával együtt elnyelte egy nagy hal. A fiatalasszony azonban nem vesztette el lélekjelenlétét, eszébe jutott amit a férje mondott, előszedte hát kését és belűlről faragni kezdte a hal hűsát. A nagy hal csapkodott, hánya-vetette magát fájdalmában, de végűl is elpusztult, és felmerűt a víz felszínére. Az élettelen hatalmas halat homokos partra vetette ki a víz. A fiatalasszony megérezte, hogy már nem ringatja a hullám, s tudta, hogy partot ért. Tovább faragta a hal oldalát, míg akkora lyukat nem vágott benne, hogy kibűjhatott rajta. Ki is bűjt, és nagy lélegzetet vett. Erdős, elhagyott partvidéken találta magát, se falut, se házat, se fűstöt, egy teremtet lelkét sem látott a közelben. De azért nem vesztette el a bátorságát, zsebébe nyűlt, megtapogatta, hogy megvan-e a tűzkő és a két tojás, s azzal nyomban munkához látott.

Először is a bicskával jókora darabokat vágott ki a hal húsból, jól besózta a tengervíz sójával, majd egy fa törzse alá tette, hogy legyen később mit ennie. Aztán száraz fűcsomókat gyűjtött, s késével addig pattintgatta a tűzkövet, míg szikra nem ugrott ki belőle, és a fű lángra nem lobbant. Így aztán megsütötte a hal húsát. Majd a késsel bambusznádat vágott, s a parton kényelmes kunyhót épített.

Lassan, lassan beleszokott az új életbe. Gyümölcsöt szedett magának az erdőben, gyökereket ásott ki a földből, azt ette rizs helyett. Egy nap elővette a két tojást, s érzi ám, hogy megmozdul bennük valami. No, betette őket gyorsan egy kis szalmafészekbe, s nem sok idő múlva fel is repedt a héjuk, és két kis csirke bújt ki belőlük. Megitatta őket, hernyókat szedett nekik az erdőben, s nagy gonddal nevelgette. Szép kis kakas lett az egyikből, a másikkól pedig egy kis tyúk.

Telt-múlt az idő, és a fiatalasszony még mindig a kunyhóban lakott. Sem a rengeteg erdőnek nem mert nekivágni, sem a víznek. Várt hát, egyre várta, hogy valami csónak vagy hajó közeledik, s majd odainti magához.

Egy délután éppen ott üldögélt a kunyhója előtt, elnézte a hömpölygő folyót, hallgatta a madarak énekét, és mi tagadás, bűnnek eresztette fejét, mert azok a szép idők jártak az eszébe, amikor boldogan élt férjével, Kókuszdióval. Hát amint így üldögélt, és még a könnye is kicsordult nagy bánatában, egyszerre csak elkukorékolta magát a kis kakas a parton:

Kukurikú-kukurikú,

Ha ez Trang uram hajója, kis gazdám vigye haza.

Felugrott erre már a fiatalasszony, és leszaladt a partra. Hát egy hatalmas hajó éppen ott úszott előttük, árbocán vidáman lengett a zászló. Minél közelebb ért, annál jobban kiáltozott a kis kakas.

Kukurikú-kukurikú,

Ha ez Trang uram hajója, kis gazdám vigye haza.

No, a fiatalasszony se volt rest, lekapta kötőjét, s azzal integetett. Felállt erre a hajó orrában egy férfi, sudár az alakja s mosolyog a szeme, a szája, az egész orcája. Nem más volt, mint maga Kókuszdió.

Belelábolt az asszony a folyóba, kiugrott a hajóból Kókuszdió, éppen félúton találkoztak az alacsony vízben. Ott ölelkeztek össze, ott szorongatták egymás kezét olyan boldogságban, hogy örömükben szólni sem tudtak.

Aztán fogta Kókuszdió a feleségét, besegítette a hajóba, felszedték a horgonyt, és mentek tovább. A kis kakas meg a párja a hajó korlátjára telepedett, és olyan kukorékolásba fogott, hogy a saját szavát se értette az ember.

Amikor hazaértek a falujukba, Kókuszdió, aki közben mindent megtudott a nővérek gonoszságáról, nagy titokban vezette be feleségét a házba. Ott aztán bezárta egy hátsó szobába, hogy senki se lássa, senki se tudjon róla. Majd ünnepi lakomát rendezett, és meghívta rá minden rokonát, ismerősét. Jöttek a vendégek, jött a két nővér, felcicomázva, ahogy csak tellett tőlük, mert most már egymással versengtek, melyiket veszi el közülük Trang mandarin feleségül. Így aztán egymás szájából tépve a szót mondták el húguk szomorú sorsát, s még hamis könnyeket is sírtak érte. Persze azért egyikük sem feledkezett meg arról, hogy félrecsúszott kontyát közben meg ne igazítsa, és ígéző pillantásokat ne vessen a mandarinra.

A lakoma végén Kókuszdió felállt, és így szólt az egybegyűltekhez:

– Engedjétek meg, hogy elétek vezessek valakit, aki köszönteni szeretné atyját és nénjeit.

A vendégek letették evőpálcikájukat, és izgatottan néztek össze, mert a szavakat sehogy sem értették. De nem sokáig kellett várakozniuk. Kinyílt az ajtó s a bezárt szobából Kókuszdió karján elébük lépett a holtnak hitt feleség.

A két nővér meglepetésében moccanni sem tudott. Lehajtották a fejüket, és vártak, hogy mi lesz. Aztán, hogy a vendégek figyelmét a fiatalasszony lefoglalta, kilopakodtak a házból, s úgy elbujdostak, hogy nem látta őket senki soha többé.

A TIGRISSÉ VÁLT MANDARIN

Réges-régen élt egyszer egy ifjú, akinek bíró volt az apja valamelyik járásban. Amikor a bíró meghalt, nagy vagyon maradt utána. Elegendő volt bőven a gyermek taníttatására, úgyhogy a fiúcska, elkapatva, nemegyszer így beszélt:

– Az én apám járási bíró volt, de én még nála is többre viszem.

Azoknak pedig, akiket nem szeretett, azt mondta:

– Jaj lesz nektek, meglátjátok, ha mandarin leszek, megöletlek benneteket mind egy szálig.

Annyiszor mondott ilyeneket, hogy végül már félni kezdett, mi történik vele, ha mégsem lesz belőle mandarin. Rajta nevet majd mindenki. Éjt nappá téve tanult hát, hogy társai közül kitűnjön. S csakugyan, tanárai felfigyeltek rá. De ettől meg úgy megnőtt az önérzete, hogy amikor falujába visszatért, még az idősebb férfiakat is letegezte, olyan magasan hordta az orrát.

Lassan-lassan félni kezdtek tőle az emberek, mert azt gondolták, ha a terve sikerül, nem lesz senkinek sem nyugta tőle a faluban. S bizony nem oktanul félték. Mert a fiú, kijárván a fő-fő iskolákat, csakugyan mandarin lett. Egyenruhát, rangot, zászlókat és gyaloghintót kapott a királytól s hozzá a méltósággal járó napernyőt. Így indult aztán vissza a falujába. Útközben katonák szegődtek a szolgálatába, úgyhogy végül már tisztos kísérettel utazott.

Az út a fővárostól a faluig hegyeken, rengeteg erdőségeken vezetett keresztül s a rekkenő, fülledt melegben bizony megviselte az embert. A katonák, a szolgák, elcsigázva, le-ledőltek a fák alá pihenni. Egy ilyen alkalommal a mandarin, aki a gyaloghintóban mit sem érzett a fáradságokból, sétálni indult a fák között, s egy vízesés zúgására lett figyelmes. Arrafelé lépegetett, meglelte a patakot, s egy szép sima kőre le is telepedett a partján.

Amint így üldögélt, eszébe jutott, hogy verset kellene írnia, abból az alkalomból, hogy visszatér szülőfalujába. Hadd lássa a nép, milyen nagytudású ember ő, lám, verset ír a sűrű erdő magányában.

De mielőtt nekifogott volna, szemébe ötlött, milyen tiszta, áttetsző a patak vize, s mivel nem járt arra egy teremtet lélek sem, elhatározta, hogy teste-lelke üdülésére megfürdik. Titokban azt

remélte, hogy így tán még a verse is jobban fog sikerülni. Levette hát ruháját, és megmerítette magát a patakban.

Vérpezsdítő, frissítő volt a víz, csak hogy a fürdés után viszketni kezdett a teste. Bőre forrón égett, mintha kiütéssel lett volna tele. Ha pedig megvakarta, nyomban kiserkedt a vére. Rápillantott hát a körmére, s rémülten vette észre, hogy közben hosszú, hegyes karmai nőttek. Ijedten pillantott a testére, s látta, hogy sűrű, hosszú szőr fedi. Gyomrát forróság öntötte el, mintha belül valami égette volna. Torka kiszáradt, s úgy kínoztta a szomjúság, hogy egy egész kutat ki tudott volna inni.

Leszaladt hát a patakpartra, ráhajolt a csillogó, tiszta vízre, hogy szomjúságát csillapítsa. S lám, uramfia, egy tigris arca hajolt rá a vízre, s a helyén egy tigris állt.

Felkiáltott rémületében, de a hangja is olyan lett, mint a tigris üvöltése. Nagyot kiáltott, még nagyobb, de csak erősebb tigrisordítás szakadt ki torkán, hogy megreszketett az erdő. Akkor felugrott, s gyors tigrisfutással ide-oda szaladgált a sűrűben, föl s le, tehetetlenül, majd lekonyítva hosszú tigrisfarkát, elbújt egy mély barlangban.

A katonák és a kísérők tigrisordításra riadtak fel álmukból. Dárdát s puskát ragadtak, s keresni kezdték a mandarint. De mert sehol sem találták, azt gondolták, elvitte a tigris.

Összeszedték hát holmijukat, elhagyták az erdőt, s biztonságosabb útra tértek. Ettől a naptól fogva egy nagy barna tigris járta a rengeteget s az emberek olykor látták is, a mint egy kopár hegy csúcsán, a vadon közepén, iszonyatosan üvölt.

Három hónap alatt a szörnyű fenevad tíznél is több utasembert ragadott el, úgyhogy lassanként az erdei utat mindenki elkerülte. A vadászok ugyan csapdát ástak, hogy megfogják a barna tigrist, de az fölöttébb óvatos volt, jóízű hússal sem lehetett lépre csalni. Legföljebb a sírását hallották az elrejtőzött vadászok, szép időben, tiszta éjszakákon; s különös: ez a tigris-sírás olyan volt, mint az emberé. De mert sem csapdába nem került, sem elejteni nem lehetett, a vadászok felhagytak a dologgal, s még a tájékára sem mentek az erdőnek, ahol a barna tigris tanyázott.

Teltek-múltak az évek, és azt a történetet, hogy a mandarint utazása közben a tigris elragadta, el is felejtették az emberek.

Egyszer aztán egy paraszt ember a mandarin szülőfalujából, aki történetesen a fővárosban katonáskodott, engedélyt kapott, hogy hazamenjen látogatóba. Útnak is indult. Már éppen alkonyodott, amikor a tigris erdejéhez ért. Azt gondolta magában, ha átvág az erdőn, reggelre hazaér, de ha a másik utat választja a falvakon keresztül, még két napot is gyalogolhat.

Betért hát az útszéli teaházba, előszedte ennivalóját, teát kért, megvacsorázott, majd elmondta a gazdának, hogy melyik úton akar menni. A gazda meg a körülötte ülő vendégek, mind lebeszéltek, mert mint mondták, a barna tigris egyre vérszomjasabb, újabb és újabb áldozatokat szed.

Hanem a katona bátor ember volt, s mert már régóta szolgált távol a családjától, mielőbb látni akarta övéit. Úgy döntött hát, hogy mégis az erdei utat választja. Fogta a lándzsáját, fogott egy köteg száraz bambuszt, amit fáklyának használt, s kezében tartva a gyújtót, bátran nekivágott az erdőnek.

A keskeny ösvényt – régen nem használták már – magas fű borította. Csak az nem tévedt le róla, akinek erős, jó szeme volt. A katona nagyon sietett, hiszen éjszaka volt, és minél előbb ki akart jutni az erdőből. Hallotta a saját lépteit, majd a levelek s a száraz ágak zörgését a sűrűből. Néha-néha megállt, fülelt, s megpróbált tájékozódni. Félelmes volt az erdő, de ő mégsem félt: forgott ő már nagyobb veszedelemben is!

– Az emberek nagyon gyávák – gondolta magában –, hiszen a barna tigris ritkán tűnik fel, s nem ül mindig az út szélén, hogy lesse az utasokat.

Ám alighogy ezt végiggondolta, valami megzörrent az ösvény szélén, a sűrű bokorban. Mintha egy ember volna ott, s a száraz gallyakat húzná. A katona felemelte a lándzsát, s feszülten figyelt.

Akkor váratlanul megszólította egy hang. Nem, nem volt az emberi hang, mégis szavakkal szólott, úgy, mintha a beszélőnek a nyelve megkeményedett volna.

– Lüöng bátyám, te vagy az? – kérdezte a hang. – Állj meg egy kicsit, kérdezni szeretnék valamit.

A katona a neve hallatára közelebb lépett. A hang a bokorban újból megszólalt:

– Én Bank vagyok, nem tudom, emlékszel-e még rám? Az a Bank, aki felégette a házadat, úgyhogy évekre el kellett hagynod a falut miatta.

– Emlékszem rád – felelte a katona –, az emberek azt mondták, hogy elvitt a tigris. A régi dolgokat minek hánytorgassuk. Ha te is oda igyekszel, ahová én, majd elkísérlek.

Megkönnyebbült sóhajtás hallatszott a bokor felől, majd újra megszólalt a hang:

– Félttem, nagyon félttem, hogy nem felejtetted el, ami történt. Most hát... de nem, nem tudok kijönni a bokorból. Maradj csak ott, és én elmondom neked, hogy mi történt velem. Majd megértesz...

Bank pedig elmesélte, hogy mandarin lett, s hogy kíséretével útnak indult hazafelé. Elmondta azt is, hogyan változott tigrissé.

– És most mit tegyek, mondd? – kérdezte a katona. – Hogy segítsék rajtad?

– Van egy kisfiam – felelte a barna tigris. – Kétéves volt, amikor utoljára láttam. Van édesanyám és feleségem. Nem tudom, életben vannak-e még. Ha élnek, úgy kérlek, látogasd meg őket, és légy a segítségükre. – Egyszerre hízelgőre vált a hangja:

– Lüöng bátyám, te tehetős ember vagy, nincs nálad főtt hús? Evek óta csak nyers húst eszem. Olyankor, amikor jól érzem magam, tiszták a gondolataim, mint most is, főtt hústra vágyom.

A katona belenyúlt az iszákjába, s aztán így szólt a tigrishez:

– Egy falat vágott hús maradt még nálam meg főtt sonka. Gyere ki és egyél.

– Légy szíves, dobd ide a bokorba – kérte boldogan a tigris – egész testem szőrös, a szagom se valami jó, nem merek közeledni hozzád.

A katona odadobta a sonkát meg a húst, majd így szólt a tigrishez:

– Fogadd meg, amit mondok. Menj be az erdő mélyébe, táplálkozzál őzzel és szarvassal, hagyd el az út környékét, ne bántsd többé az embereket, mert csak növekszik a bűnöd.

– Jól van – felelte a tigris –, megfogadom a tanácsodat.

S csakugyan, ettől az éjszakától kezdve senki se látta többé a barna tigrist, senki sem hallotta az ordítását a kopár hegy felől.

Az emberek pedig újra keresztülérezkedtek az erdei ösvényen, s útközben még hosszú-hosszú ideig mesélgették: volt egy mandarin, aki itt valahol tigrissé változott.

A NAGYVÁROS CSODÁI

Volt egyszer egy legényke, aki életében először járt Hanoiban. Mikor hazatért a falujába, csodálatosnál csodálatosabb dolgokat mesélt a nagyvárosról.

– Hanoiban – mondta – a házak szebbek és nagyobbak, az utcák szélesebbek, mint nálunk. Hanoiban a piacokon és az üzletekben sokkal finomabb dolgokat lehet kapni, mint nálunk. Hanoiban még a mandarinok is jobb lelkűek, mint nálunk. Hanoiban a munkásokat jobban fizetik, mint nálunk. Hanoiban jobbak az iskolák, okosabbak a diákok. Hanoiban szebbek a lányok. Hanoiban sokkal becsületesebbek az emberek, mint a mi falunkban

Így ment ez naphosszat. Az ő meséje szerint Hanoiban minden, de minden jobb.

A falubeliek lassan már ráuntak erre a fecsegésre, de a legény csak nem tudta abbahagyni, mindennap valami új csodát mesélt Hanoiról.

– Hanoi egén – mondta egyszer – a hold sokkal nagyobb, sokkal fényesebb, mint a falunk felett.

Az apja megsokallta az ostoba beszédet, és alaposan pofonütötte a fiát.

– No, látszik, hogy nem Hanoiban vagyunk – szólt a rendíthetetlen fiú –, Hanoiban még a pofonok is különbek, mint nálunk.

A CSODATÉVŐ CSIRKELÁB

Élt egyszer, réges-régen, egy árva fiú. Nem volt neki sem apja, sem anyja. Édesapja testvérnénje nevelte fel; míg az asszony a háztartást látta el, a fiatal legény a mezőn dolgozott napkeltétől napnyugtáig. Egyszer, délidőben, szokás szerint egy kis pihenőt tartott, s közben elfogyasztotta azt a kis rizst, amit magával vitt.

Amint ott üldögél, eszeget, látja ám, hogy csak úgy feketélik a föld a sok hangyától. Izgatottan sűrögnek-forognak két agyontaposott rovar: egy szarvasbogár meg egy hernyó körül, azon igyekeznek, hogy elszállítsák. De bizony a sok ezer kicsi hangya még csak megmozdítani sem bírta a két bogarat.

A legény egy darabig érdeklődéssel szemlélte a hangyák vergődését, aztán leguggolt melléjük. Kezébe vette a két pálcikát, amellyel az imént a rizst ette, közéjük fogta a hernyót meg a szarvasbogarat, és mindkettőt odatette a hangyaboly bejáratához. Nyomban ezernyi újabb hangya bújott elő a nyíláson, és együttes erővel vonszolta fellegvárunkba a zsákmányt. A legény meg segített nekik rizspálcikáival. Csakhamar újra dologhoz látott, és nemsokára el is felejtette a hangyákat. Egészen sötétedésig folytatta munkáját, aztán alaposan kifáradva, éhesen, hazatért nénjéhez. Vacsora után hamarosan lefeküdt, és mély álomba merült.

De nem pihenhetett békésen reggelig, mert éjfél tájt valaki gyengéden megrázta a vállát. Hirtelen felült ágyában, és hunyorgó szemmel körülnézett. Vakító fényesség világította meg a szobáját. Pompás ruhába öltözött ifjút látott ágya előtt. Az ifjú nem szólt egy szót sem, csak a kezével intett neki, hogy kövesse.

A legény nem tudott ellenállni a kísértésnek, felkelt hát ágyából, és vendégével együtt kilépett az ajtón. A ház előtt egy szépséges, vörösre lakkozott, arannyal befuttatott gyaloghintó állt. Négy hordozó emelte. A legény előbb azt hitte, hogy álmot lát, de aztán mégis beszállt a gyaloghintóba; a jövevény intett neki, hogy foglaljon helyet mellette a megtisztelő baloldalon.

Sebesen futott a pompás gyaloghintó. Koromsötét éjszaka volt, a legény nem látta az utat. Éktelenül furdalta a kíváncsiság, hogy

vajon kicsoda a kísérője, és hová vezet. Megköszörülte hát a torkát, és megszólalt:

– Bocsáss meg, te ifjú ember, ha kíváncsiskodásommal megbántanálak, de nagyon szeretném tudni, hogy honnan jöttél, és hová viszel ezen a királyi gyaloghintón?

– Vártam kérdésetet, és felelek is rá – válaszolta az ifjú. – Én a hangyák királyának fia vagyok, és édesapám megbízásából kerestelek fel. Ő parancsolta meg, hogy vezesselek eléje. Meg akarja köszönni azt a szívességet, amit az egész hangyanépnek tettél.

Most jutott csak eszébe a legénynek az előző napi eset!

– De hiszen az nem volt szívesség – kiáltott fel csodálkozva –, azért nem jár köszönet! Nem tettem egyebet, mint azt, hogy két bogarat felemeltem a rizspálcikáimmal.

– Neked csekélység, nekünk azonban két havi táplálékot jelent az a két bogár. Az egyik annyi nekünk, mint nektek egy kövér elefánt, a másik pedig, mint egy hatalmas sárkány; mindkettő a hangyanép legízletesebb csemegéje.

Hajnalodott már, amikor a gyaloghintó egy gyönyörűséges, drágakövekkel, gyöngyökkel kirakott kapun haladt keresztül. Beértek a hangyák fővárosába. Végimentek a főutcán; szép nagy, emeletes házak közt vitt az útjuk. Amerre mentek, mindenütt hangyák léptek ki a házakból; lassanként benépesült az utca. Mindenki látni akarta a hangyanép jótevőjét. A tömeg üdvívalgása, éljenzése közepette érkeztek meg a hangyák királyának palotája elé. A király, udvari főhangyaival együtt, elébe futott. Körülvették a gyaloghintót, kezét szorongatták a legénynek, vállukra emelték, úgy vitték fel a palotába. Azt sem tudták, mit csináljanak vele, hogyan dédelgessék.

A legény zavarban volt, hiszen egyszerű, viseltes holmi volt rajta, ami bizony erősen különbözött az udvari előkelőségek öltözetétől. De azok mintha észre sem vették volna a kopott ruháját. Pompás lakomát adtak a tiszteletére, egész álló nap táncsal, zenével kedveskedtek neki, mindenféle kápráztató látványossággal szórakoztatták. Ami jót csak ki lehet találni, azt mindent elébe hozták.

Estefelé járt már az idő, amikor így szólt a hangyák királya:

– Nemsokára besötétedik, jó lesz útra készülődöd. Időben kell elhagynod városunkat, mert az nemsokára ismét kiesi hangyabollyá zsugorodik össze, és akkor már nem találod meg a kivezető utat. Nagy szolgálatot tettél a hangyanépnek, és ezért sohasem feledkezünk meg rólad. Minden esztendőben megünnepeljük a nagyszerű nap emlékezetét, amikor segítségével a dicső hangyanép egy sárkányt meg egy elefántot zsákmányolt. Nagyon szeretnék gazdagon megajándékozni, hogy nemes cselekedetedet viszonozzam, de mi, hangyák, szegények vagyunk az emberekhez képest. Kérlek ezért, elégedjél meg a szíves vendéglátással, no meg azzal a csekély ajándékkal, amit most felajánlok neked.

E szavakkal a hangyák királya egy kosarat nyújtott át az ámuldozó legénynek. Nem volt benne egyéb, mint néhány száraz falevél meg egy csirkeláb.

– Vigyázz a kosár tartalmára – figyelmeztette a király –, el ne szórd az úton. Talán még hasznát veheted.

A legény kissé elcsodálkozott ezen az ajándékon, s némi csalódást is érzett, hogy a nagyszerű vendéglátás után csak egy ócska kosarat kap, értéktelen holmival. De azután arra gondolt, hogy a kicsi hangyáknak milyen kemény munkájába kerülhetett a csirkeláb megszerzése; és hogy az ezért milyen becses portéka a szemükben. Szépen megköszönte hát az ajándékot, mélyen meghajolt a király előtt, amint illik, és minden jót kívánt neki és boldogulást népének.

Amikor kilépett a város kapuján, látta, hogy már erősen sötétedik. Gyors léptekkel igyekezett hazafelé, hiszen egy egész napig távol volt otthonától. Visszatekintett, hogy még egy búcsúpillantást vessen a barátságos hangyák városára. De milyen nagy volt a csodálkozása, amikor a város helyén csupán egy kis hangyabolyt látott a háta mögött. Hamarosan hazaért. Nénje a kapuban várta. Nagyon nyugtalan volt; nem értette, hová tűnhetett, és miért maradt távol egész nap. Meglátta a legény karján a kosárkát, amit a hangyák királyától kapott, és belenézett.

– Hol kaptad ezt a kincset? – kiáltotta.

– Kincset? – csodálkozott a legény. – Hiszen nem kincs ez, hanem száraz falevél, van belőle elég az erdőben.

De aztán ő is a kosárba pillantott. Hát a száraz levelek mind színarannyá váltak; majd elvette a szeme világát a ragyogás. Csak a csirkeláb hevert ott az arany tetején, változatlanul.

A néni kicsomagolta a kosár tartalmát. Az aranyat eltette, a csirkelábat pedig a vacsorára elkészített rizs mellé rakta.

– Legalább egy falat húsféle is kerül estére – mondotta.

De egyszerre csak azt látta, hogy a rizs a tálon azonnymában arannyá változik. A fiú megfogta a csirkelábat, és az asztalra tette. Abban a pillanatban az asztal is arannyá vált. Most értették csak meg, hogy olyan bűvös ereje van a csirkelábnak, amely mindent arannyá változtat, amire csak ráteszik.

Megörült a legény, örvendett a nénje is, hogy most már nem kell szakadásig dolgozniok a mindennapi falatért. Az aranyon szép házat, ruhafélét vásároltak, és boldogan, gondtalanul éltek tovább. A csodatévő csirkelábat pedig gondosan éltették, és csak akkor vették elő, amikor a kenyérre valót kellett megszerezniük. Nem dúskáltak mértéktelenül a kincsekben, okosan, szerény emberek módjára éltek, házuk mindig nyitva állt a szűkséget szenvedők előtt. Telt-múlt az idő. Egyszer így szólt a legény:

– Édes néném, eljött az ideje, hogy megházasodjam. Elhatároztam, hogy megkérem a kerületi kormányzó leányát.

– Jól van, kedves öcsém, tégy, ahogy jónak látod.

Felkészült a legény, hogy felkeresse a leány apját. Nem vágta magát díszbe; a parasztok otthon készült ruháját viselte, amelynek posztóját nagynénikéje *cu-nao* gyökér levélvel festette kékre. Egy teherhordó rudat vetett keresztül a vállán, amelynek két végén egy-egy kosár fityegett. Nem mondhatni, hogy a kormányzó valami kitörő örömmel fogadta a kérőt.

– Mit akarsz tőlem? – kérdezte kurtán.

– Mi tagadás, a leányodat szeretném feleségül venni – felelte a fiú.

– Az még nem elég, hogy szeretnéd – felelte a kormányzó –, hadd lássam először, milyen ajándékot hoztál lánykérőbe.

Erre a szóra a legény leemelte a válláról a teherhordó rudat, leakasztotta a két kosarat, és kinyitotta. Két jókora tököt vett ki belőle.

– Ez az én ajándékom – mondta, és letette a tököket a kerületi kormányzó asztalára.

Olyan méregbe jött a kormányzó, hogy hamarjában már a szavakat sem találta, hogy kiutasítsa a semmirekellőt. Talán bizony csúfolódik? Egy kézmozdulattal lesöpörte a két tököt az asztaláról, és mérgében akkorát rúgott beléjük, hogy széthasadtak. De amint széthasadtak, csupa arany ömlött belőlük a földre.

Mikor a kormányzó megpillantotta a szerte guruló aranyakat, azonnal hangot változtatott. Egyszeriben barátságos lett; azt se tudta, melyik székre ültesse le a legényt.

– Ül le csak, édes gyermekem – mondta nyájas mosollyal –, de ne arra a kényelmetlen székre, hanem erre ni, erre a párnázottra. Biztosan elfáradtál a hosszú úton. Hát megtetszett a leányom? Odaadom én, hogyne adnám ilyen derék fiatalembernek! Mennél előbb tartjátok meg a lakodalmat, annál jobb!

Azt se kérdezte a fiútól, hogy kicsoda, micsoda, honnan jött.

Úgy történt minden, ahogy a kormányzó mondta. Hamarosan összeházasodtak a fiatalok.

Egy darabig nem volt semmi baj, boldogan, elégedetten éltek. A fiatalasszony megelégedett volt, mert a férje szerette, és mindenben a kedvét kereste. Nem tudott olyat kívánni, amit ne teljesített volna. Selyembe, bársonyba öltöztette, aranygyűrűt kapott ujjára, gyémántos karperecét a karjára, drágakövekkel ékesített csatokkal övezhette körül a derekát. Csak azon csodálkozott, hogy honnan veszi a férje azt a tenger sok pénzt. Gyakran azt gondolta, hogy estére minden pénz elfogyott; reggelre azonban ugyanannyi termett a helyébe. Kifogyhatatlan volt a pénz a háznál.

Egyszer aztán a fiatal menyecskében felébredt a kíváncsiság. Rettenetesen szerette volna tudni, honnan van az a sok pénz, hogyan szaporodik folytonosan, ahelyett hogy fogyna. Így szólt egy este, vacsora után:

– Kedves férjem, áruld el végre nekem, hogy lehet az, hogy a mi pénzünk soha el nem fogy? Úgy látom, napról napra több lesz, mennél többet költünk, annál jobban gyarapszik. Talán valami varázslat, valami bűvös tudomány van a dologban?

A fiatal férfi előbb nem akarta elárulni a titkát. „Az asszonyok nem tudnak titkot tartani” – gondolta magában. De aztán addig faggatta,

kérlelte a menyecske, hogy végül is nem tudott ellenállni neki. Megmutatta a bűvös csirkelábat, sőt azt is, hogy hová szokta elrejtetni.

– De aztán el ne áruld ezt a titkot senkinek, mert ha elvész a csirkeláb, vége a gondtalan életnek! – figyelmeztette az asszonyt.

– Ugyan, hová gondolsz! Tőlem ugyan egy teremtet lélek sem tudja meg.

De bizony az ígérete csak pusztá szó maradt. A fiatalasszony megállta egy napig, kettőig, de a titok végül mégiscsak kikívánczott belőle. Tépte, marta, égette a bensejét, úgy érezte, menten meghal, ha meg nem oszthatja valakivel. Elfutott hát az édesanyjához, és eldicsekedett neki:

– Tudja-e édesanyám, hogy milyen kincsünk van? A férjem egy bűvös csirkelábat kapott a hangyák királyától. Amire csak ráteszi, az menten arannyá változik! De el ne árulja senkinek!

Gondolhatni, hogy a fiatalasszony anyjában sem állt meg a szó, az is csakúgy szeretett fecsegni, mint a leánya. Nem is mondotta el, csak az alsó meg a felső szomszédjának. De alaposan a lelkükre kötötte, hogy el ne árulják senkinek.

Egy hét sem telt belé, mindenki tudta a városban, hogy milyen kincse van az ifjú férjnek.

Így esett, hogy egy reggel a fiatal férfi hiába kereste a csirkelábat a szokott helyén. Valaki ellopta. Hiába kutatta, hiába forgatta fel érte a házat, hiába erőltette az emlékezetét, vajon nem tette-e máshová. Nem segített semmi; a csirkeláb nem került elő. Hiába faggatta a feleségét, az sem tudott felőle semmit.

– Ugye, megmondtam, hogy ne szólj róla senkinek! – mondta a férfi szemrehányóan. – Látod, látod, mire vezet a fecsegség.

Sírt a menyecske, csak úgy potyogtak a könnyei, de a jajveszékelés már nem segített. Tanácstalanul acsarkodtak, veszekedtek, hogy melyik merre induljon, hol keresse az elveszett csirkelábat.

Egyszer csak a legény gondolt egyet, és előszólította a macskát meg a kutyát, két kedves jószágát.

Így szólt hozzájuk:

– Mindig hűséges szolgálom voltatok, ne hagyjatok cserben most sem, nagy bajomban. Elveszett féltve őrzött kincsem, a bűvös

csirkeláb. Keljetek útra, keressétek meg. Addig menjete, míg meg nem találjátok. Anélkül ne is térjete vissza.

Feltarisznyázta a két állatot, aztán útjukra bocsátotta őket. A kutya minden házba bement, a macska minden háztetőt bejárt. Kutattak éjjel, mentek nappal, szünet nélkül, de mindhiába! Sehogy sem jutottak a bűvös csirkeláb nyomára. Már szinte minden zugot bejártak. A macska bánatosan nyújtózkodott az egyik háztetőn, amikor meglátott egy egeret. Éppen kapóra jött a finom falat, rávetette hát magát, és megfogta.

– Jaj, ne bánts, te macska – cincogta rémulten az egér –, eresz el, meglásd, nem bánod meg. Hálából elárulok neked egy titkot.

A macska két mancsa közt tartotta az egér nyakát.

– Hadd hallom előbb, ér-e valamit a titkod, csak azután eresztelek el, mert hátha becsapsz.

– Tudom, mit keresel – mondta az egér –, a bűvös csirkelábat. Meg is mondom, hol van, ha akarod, el is vezetlek oda.

No jó. A kiséger egy tolvaj házához vezette a macskát meg a kutyát. Egy kis rést talált a falon. Bebújt rajta, és hamarosan visszatért egy kis dobozzal. Abban volt a csirkeláb.

– Nesze, te macska, fogd, és eredj innen! – cincogta és sebesen elfutott. Meg sem állt az odújáig, mert azért mégsem érezte biztonságban magát a macska közelében.

No hiszen, boldog volt a kutya meg a macska. Nemcsak azért, mert végre hazatérhettek a sok vándorlás után, hanem azért is, mert szerették a jó gazdájukat, és örültek, hogy szolgálatára lehettek. Diadalmasan vitték a drága kincset. De mert a kutya is, a macska is számot tartott a dicsőségre, kegyetlenül összevesztek azon, hogy melyikük vigye a dobozt! Így veszekedve, egymás szájából kapkodva, értek el egy széles folyóhoz. Nem láttak révészt sem közel sem, távol, aki ladikjával átvihetné őket.

– Ússzunk át – ajánlotta a kutya.

– Nem tudok úszni – felelte a macska.

– Ül a hátamra, majd én átviszlek – mondta a kutya –, tartsd addig a dobozt.

Fölült a macska a kutya hátára, és megindultak. A folyó erősen örvény lett, és a macska megijedt a hullámoktól. Görcsösen kapaszkodott a kutya bundájába, és félelmében annyira

belemélyesztette körmeit, hogy a kutya fájdalmában megrázta magát, és a macska dobozostul becsúszott a vízbe. Nagy ügyel-bajjal, a farkánál fogva húzta ki a kutya a partra, de jaj! a doboz kiesett a macska szájából, és elmerült a hullámok között.

Hát ez bizony igen nagy baj volt. A két állat szomorúan ült a parton. Nézték a folyót, mintha azt várnák, hogy valami csoda történjék.

– Te vagy az oka az egésznek! – fújt a macska a kutyára. – Minek ráztál le a hátadról!

– Még te beszélsz? – vicsorgott a kutya a macskára. – Te hálátlan! Hiszen nekem köszönheted az életedet! Miért ejtetted ki a dobozt a szájadból!

Hanem egyszer csak a parti sziklák között megmozdult valami. Egy rák közeledett a part felé. A kutya így szólt hozzá:

– Az előbb egy dobozt ejtettünk a vízbe. Menj le a folyó fenekére, és hozd fel nekünk. De szót fogadj ám, mert különben összetörjük az ollóidat, és megeszünk!

A rák szót fogadott. Leszállt a folyó fenekére, és csakhamar ollójában hozta az elveszettnek hitt drága kincset.

A kutya meg a macska hazatért.

A férfi kitörő örömmel fogadta a két állatot, és ettől fogva úgy bánt velük, mint saját édes gyermekeivel. Külön-külön házat csináltatott nekik, kényelmes párnákkal; a legfinomabb falatokban válogathattak. Ragyogó fényesre kefélte szőrüket, és ha vendégek jöttek, így szólt:

– Látjátok ezt a két okos, húséges állatot? Nekik köszönhetem, hogy gondtalanul élhetek.

De a két állat nem felejtette el a folyón való átkelést, és sohasem békült ki egymással. Ha meglátták egymást, a kutya morgott, vicsorított a macskára, a macska fújt, köpködött a kutyára, és körmeit mutogatta. Mind a mai napig haragszanak egymásra.

THIEN ÉS DIA

Élt egyszer egy faluban két igen szegény szomszéd. Egyiket úgy hívták: Thien: azaz: Ég; a másik neve Dia volt, vagyis: Föld. Látta Dia, hogy Thien bölcs és eszes, hát mondta neki:

– Szorgalmasan fogok dolgozni, hogy te tanulhass. Majd ha sokra vitted, gondolj rám, és támogass engem.

Thien beleegyezett, és tanult Dia költségén, végül bizonyítványt nyert, ilyen jelzéssel: „Első mind között.” És magas hivatalba jutott.

Dia nagy örömmel hallotta ezt az eke mellett. Az ekehúzó bivalyt rögtön visszavezette gazdájához, kérte a bérét, néhány apró holmit vásárolt rajta, és hajdani szomszédjához, Thienhez indult, hogy vele ünnepeljen. De nagy megrökönyödésére és bánatára, pártfogoltja, Thien, nyersen elküldte a kaputól. Csalódottan és dülva-fúlva tért vissza kis ajándékával. Egy folyó partján leült, és sírt balszerencséje miatt.

Ekkor láthatatlanul elébeállt Buddha isten, és egy csónakot adott neki, mondván:

– Élj itt, és mint révész hordd az utasokat a folyón át. Így eleget szerzel, hogy ennivalód legyen, és nem kell máshova fordulnod.

Dia engedelmeskedett. Egy álló évig révészként dolgozott, de nem nyert vele többet, mint hogy épp csak szűkösen megélt. Egyetlen rézgarast sem rakhatott félre. Így esett, hogy nem tudta, miből fizesse elhalt apja szellemének emléknapiján az áldozatot, akár a legszegényebbet is. Mit tehetett? Három napig koplalt, s így gyűjtött valamicskét a szertartásra.

A böjt harmadik napjának alkonyán egyszerre csak látta, hogy a folyam túlsó partján integet valaki: átkelni óhajtana. Dia odavezetett, szép ifjú lányt látott; áthozta az innenső partra, ahol kunyhója állt. Eközben besötétedett, a lány hát megkérte a révészt:

– Messze lakom innen, és mindjárt éjszaka lesz. Adj nekem szállást reggelig.

Dia csak olyan szállást adhatott, amilyen neki is volt, de az idegen ezzel is beérte. Dia átengedte a vendégnek a maga rossz ágyát, ő pedig a kemény földre feküdt nyugodni.

Éjfélkor felébredt az idegen, felkeltette Diát, és kérte, hogy legyen az ura. A révész úgy meglepődött, hogy felelni se bírt, de a lány folytatta:

– Velem a mennyországban élsz majd, mert derék ember vagy; az istenek küldtek engem, hogy segítselek.

Alig mondta ki e szavakat, minden megváltozott. Dia pompás palotát látott maga körül, tele ékességgel, a palotában tündérek sűrögtek-forogtak, és mindent előkészítettek, hogy Dia áldozhasson őseinek.

Mikor megvirradt, Dia felöltözött drága ruhákba, és Thiennek, hajdani szomszédjának, meghívót küldött, hogy jöjjön el hozzá lakomára.

Thien megvető kézmozdulattal elutasította és üzente:

– Ha innen házadig az egész utat tarka kendőkkel borítod, majd akkor meglátogatlak.

Dia beszélt erről feleségével, s abban a pillanatban a kívánság varázslatosan teljesült. Thien nem vonta vissza szavát, és jött Diához a tarka kendőkön. Dia egy rossz szót sem szolt régi szomszédjához, és bőségesen megvendégelte.

Thien evett-ivott, és látta: milyen gazdag lett Dia, és milyen ritka szép feleséghez jutott. S mikor már bőségesen ivott, kibökte kívánságát: Dia adja neki asszonyát és palotáját. Cserébe megkapja az ő mandarin rangját.

Dia megrettent, és kérdezte asszonyát: mit tegyen? Felesége azt tanácsolta: nyugodtan egyezzek bele a cserébe, a többit bízva rá. Akkor egyezményt kötöttek, mind a két férfi aláírta, és mindegyik eltett egy-egy írást a megállapodás szövegével.

Dia bánatosan elbúcsúzott asszonyától, és új mandarinként bevonult Thien pompás házába, amelyet azonnal birtokba is vett.

De Thien oly kábult és fáradt lett, hogy menten elaludt. Mikor felébredt, ijedten és bámulva látta, hogy asszony, palota és kincs nyomtalanul eltűnt, s ő egyedül és elhagyottan fekszik a csupasz földön. Thien ettől kezdve nyomorúságosabban éldegélt, mint valaha; Diának pedig a felesége mellé – aki persze visszatért hozzá – rang és vagyon is jutott bőségesen. Ezért mondják még ma is: *„Thiennek, az Égnek kincsei átszármaztak Diára, a Földre”.*

AZ ARANYFEJSZE

Egyszer volt egy szegény ember, aki az erdő szélén lakott, és vesződségesen abból élt, hogy tűzifát aprított, amit felesége a piacon eladott.

Mikor egy nap a folyó partján fát vágott, fejszéje kicsúszott a kezéből, és a vízbe esett. A szegény ember hiába kereste szerszámát, bármennyit vesződött, nem találta többé. Búslakodva leült a partra, és tűnődött, mit tegyen. Mikor fejét újra fölemelte, egy öregember állt előtte és megkérdezte: mért szomorkodik? A favágó elpanaszolta balszerencsáját és azt, hogy a balta volt egyetlen vagyona, egyetlen támasza, hogy életét tovább tengethesse.

– Segíteni akarok rajtad – mondá az öreg. – Nem tudod, ki vagyok én. E folyó sárkánya vagyok, és visszahozom a fejszédet, ha vársz rám. – Ezzel leszállt a habokba. Egy idő múlva megint felbukkant, s egy aranyfejszét tartott a kezében.

– Ez a te baltád? – kérdezte.

– Nem – felelte a favágó becsületesen –, nem ez. Az én szekercém vasból volt, és fanyeje volt.

A sárkány újból elmerült, majd megjelent egy ezüstfejszével.

– Ez az? – kérdezte.

Megint nemet mondott a becsületes favágó.

Akkor a sárkány harmadszor is elmerült, és mikor visszatért, közönséges vasfejszét tartott a kezében. Megint kérdezte:

– Ez a te baltád?

– Igen – felelte a favágó örömmel –, ez az. Szívből köszönöm a segítségedet.

– Derék ember vagy – dicsérte a folyó sárkánya –, ezért vasfejszéd mellé az arany- és ezüstfejszét is neked adom.

A favágó hálálkodva megköszönte, fogta a három szekercét, és hazament. A szomszédság mind az ő csodás esetén ámult-bámult. Mindnyájan örültek a favágó szerencsájének, csak egyetlenegyét kapott el az irigység.

Ez az ember arra gondolt: bárcsak neki is sikerülne egy arany- meg egy ezüstbaltát szerezni. A favágóval elmeséltette, hol állt a

folyóparton; ő is odament a fejszéjével, s a vízbe dobta. Akkor leült, és úgy tett, mintha sírna.

Hirtelen eléje állt a folyó sárkánya és megkérdezte: mi az oka bánatának? A favágó szomszédja képmutatóan mesélte szerencsétlenségét, és könyörgött, hogy segítsen rajta.

– Rendben van – felelte a sárkány –, legyen, ahogy akarod, Lemerült, és feltűnt egy aranyfejszével.

Még nem is kérdezhetette, máris felujjongott a kapzsi:

– Ez az! Add csak ide gyorsan!

– Hazudsz – förmedt rá a sárkány haragosan, és eltűnt a víz alatt. A kapzsi ember pedig mehetett haza fejsze nélkül, csalódottan.

A FURFANGOS LEGÉNY HÁZTŰZNÉZŐBEN

Volt egyszer egy ember, annak volt egy szépséges leánya. Sokan kérték már feleségül ezt a lányt, de az apja nem adta senkinek, azt mondta: azé lesz a lány, aki őt egyszer istenigazából fel tudja mérgecsíteni. Ez bizony nem volt egyszerű dolog, mert a szép lány apját még soha, senki sem látta igazán mérgecsnek.

Élt abban a faluban egy szegény legény. Olyan szegény volt, hogy feleséget sem kapott a nagy szegénysége miatt. Egyszer fogta magát, elment a szép lány bogaras apjához,

– Igaz ugyan, hogy én még soha életemben senkit fel nem mérgecsítettem, de ha te mindenáron azt akarod, hogy megbosszantsanak, én vállalkozom rá – mondta a legény.

– Próbáld meg – válaszolta a szép lány apja.

A legény erre enni kért tőle, de üres volt az éléskamra, a szép lány apja semmivel sem tudta megvendégelni a szegény kérőt.

– Ejnye, mi dolog ez – csóválta fejét a legény. – Hiszen te olyan büszke vagy, mintha akár négy elefántot is elajándékozhatnál, ha éppen kedved lenne hozzá, s közben még egy pohár vízzel sem tudsz megvendégelni.

De az öreget cseppet sem haragították meg a legény szavai.

– Menjünk el vadászni, akkor majd lesz ennivalónk – mondta nyugodtan.

– Jó – így a legény –, menjünk vadászni. Csakhogy a vadászathoz kutya is kell, neked meg nincs vadászkutyád. Egyikünk álljon be kutyának. Ki legyen az?

Az öreg továbbra is nyugodt maradt, azt ajánlotta, hogy a legény álljon be vadászkutyának.

A legény ráált. Elmentek vadászni, szerencsével jártak, elejtettek egy kócsagot, s a legény annak rendje-módja szerint, mint a vadászkutyák szokták, a szájában vitte haza a zsákmányt.

Mikor hazaértek, így szólt az öreg:

– Gyújts tüzet, én majd közben megtisztítom a kócsagot.

– Én kutya vagyok – ellenkezett a legény –, nem tudok tüzet rakni, meg más ilyen házimunkát végezni. Te ember vagy, dolgozz csak magad.

Ezzel elnyúlt a konyha sarkában, és nyugodtan figyelte az öreget, aki tüzet rakott, s aztán elkészítette az ízletes pecsenyét.

– Ha már semmit se csinálsz, legalább menj, s hívd vacsorázni a családomat.

– Én kutya vagyok, hogyan szólhatnék hozzájuk? Te ember vagy, szólítsd őket magad.

Ment is az öreg, hogy behívja a feleségét meg a szép lányát vacsorázni. Mire visszajött velük, a legény felfalta az egész pecsenyét, csak a csontokat hagyta meg.

– Mit csináltál?! – kiáltott rá az öreg.

– Nem szabad ám a kutyára húst hagyni – kajánkodott a legény.

– No, most mérges vagy?

– Cseppet sem – mondta nyugodtan az öreg. – Sebaj! Ma nem vacsorázunk. Holnap újra elmehetünk vadászni, csak hogy akkor majd én leszek a kutya.

Így is történt.

Az erdőben rókanyomra bukkantak. A legény a róka után űzte az öreget, addig kergette, addig biztatta, míg rá nem talált a rókalyukra; a ruhája rongyokban lógott róla, keze-lába vérzett, mire zsákmányul ejtette a rókát.

A legény annak rendje-módja szerint hazáig cipeltette az öreggel a zsákmányt. Hazaérve, tüzet rakott, s szólt az öregnek, hogy segítsen egy kicsit.

– Nem – szólt nyugodtan az öreg –, én kutya vagyok, ehhez nem értek, dolgozz csak magad.

– No – mondta a legény –, ne segíts, te lusta kutya, de tudd meg, hogy enni sem kapsz!

Pompás levest főzött, szépen megterített, megtöltötte a leveses csészéket, melléjük tette az evőpálcikákat is. Az öreg éhes volt, s nagyokat nyelt, mikor megérezte a leves jó illatát. A legény küldte, hogy hívja be a családját, ülnének le a vacsorához.

– Én kutya vagyok, nem parancsolhatok nekik. Te ember vagy, szólítsd be őket te magad.

Előre örült, hogy belakomázik majd, mihelyt kimegy a legény! De az csak nem sietett. Fogott egy jó erős madzagot, megkötötte az öreget, de úgy, hogy szegény feje semmiképpen nem férhetett az

éteihez. Azután kiment, csak hogy nem az öreg feleségét meg a lányát hívta vacsorázni, hanem a szomszédékat.

A vendégek asztalhoz ültek, a legény meg leoldotta az öregről a madzagot. Az szegény azt hitte, hogy a vacsora mellé ülhet. De nem! A legény kikergette, még utána is rúgott:

– Ki innen, te szentelen kutya! Semmi keresnivalód az asztalnál! Majd a csontokból kaphatsz!

Erre elfutotta a méreg a szép lány apját. Dühösen kiáltozott:

– Ilyen gyalázat még emberrel nem esett! Te orcátlan! Hát szabad engem így felmérgezésíteni?!

Jót nevetett a furfangos legény:

– Győztem! Te méregbe jöttél, én meg feleségül kapom a lányod. Így is történt.

MIÉRT APRÓ SZEMŰ A RIZS?

Sok-sok ezer évvel ezelőtt a rizsszemek majd akkorára nőttek, mint egy jókora alma. Vadon termett a rizs a mezőn, nem kellett érte megdolgozni. Ha valaki a földre ejtett egy ilyen hatalmas rizsszemet, az egykettőre kisarjadzott; pompás, erős kalászból szökkent, s mikor beérett, az almanagyságú rizsszemek kihulltak a kalászból, s csak úgy maguktól gurultak be a faluba, aztán az éléskamrába, a konyhába. Az emberek éppen csak szépen felseperték az udvart, a konyhát, hogy a rizs fogadására tiszta legyen mindenkinek a házatája. Ilyenkor mindig feldíszítették a házi oltárt is, áldozati ajándékokat tettek rá, s a családfő ünnepélyes üdvözlő beszéddel fogadta a házába beguruló hatalmas rizsszemeket.

Az egyik faluban azonban akadt egy lusta asszony. Hiába figyelmeztette a férje, hogy közeleg a rizs beérésének ideje, tegye szépen rendbe a házat, az asszony csak lustálkodott, álmodozott, nem készítette elő az ünnepélyes fogadást. Csak akkor kapott észbe, mikor az első rizsszemek már begurultak a tárt kapun, s a férje rákezdett az üdvözlő beszédre. Kapta ám a seprűt az a lusta asszony, takarított volna, de elkésett. Az első rizsszem már be is gurult a konyhájába, ő meg nagy mérgesen feléje csapott a seprűjével, minek is siet úgy! Olyan erővel csapott az első hatalmas szemre, hogy az ezer dirib-darabra tört.

– Szóval, így fogadnak minket! – szolt a mögötte guruló második rizsszem. – Szóval, már nem becsülnek meg! Rendben van. Mától kezdve icipici szemekből áll majd a termés, dolgozzanak meg érte az emberek! Fáradjanak, ha azt akarják, hogy az éléskamrájukba kerüljek! Ezentúl csak olyan földben termek, amelyet alaposan megművelnek, vízzel elárasztanak! Kalászaikat meg arassák görnyedve reggeltől estig fáradozva. Akkor majd meg becsülnek!

Így is történt. Ezért kell ma az embereknek oly sokat fáradozniok a rizsért, ezért olyan aprók manapság a rizsszemek.

A HÁLÁTLAN LEOPÁRD

Volt egyszer egy tudós ember, Mac Tü mesternek hívták. Mac Tü mester egyszer nyugodtan ballagott hazafelé a nagy erdőn át, s vitte a hátán a könyvesládáját. Útközben összetalálkozott egy leopárral, ez szegény feje vadászok elől menekült, s egyre siránkozott.

– Segítség! Kérek, segíts, mert különben elveszem...

Mac Tü mester jószívű ember volt, nem kérette magát sokáig, a leopárral elbújtatta a könyvesládájában. Alighogy lecsukta a láda fedelét, nagy sebbel-lobbal jöttek ám a vadászok, s megkérdezték Mac Tü mestert, hogy vajon nem látott-e a közelben egy leopárral? Mikor a tudós Mac Tü azt mondta, hogy bizony már régen volt az, mikor ő utoljára leopárral látott, a vadászok továbbmentek, be az erdő sűrűjébe.

A leopárral mindent hallott, s mikor a vadászok elvonultak, kérlelni kezdte Mac Tü mestert, hogy engedné már ki a ládából, mert megfullad. Mac Tü ki is engedte a siránkozó állatot.

De hogy megrémült, mikor a leopárral nekitámadt, hogy felfalja! A botja után kapott, úgy védekezett:

– Ó, te hálátlan! Ó, te álnok!

De Mac Tü okos volt, tudta, hogy az ember sokszor többre megy ésszel, mint erővel. Alkudozni kezdett hát a leopárral:

– Tudod mit? Ne veszekedjünk, nincs annak semmi értelme. Menjünk tovább, menjünk addig, amíg találunk valakit, aki azt mondja, hogy neked van igazad, s akkor felfalhatsz engem.

A leopárral ráállt az ajánlatra, s csendben ballagtak együtt. Egyszer aztán összetalálkoztak egy öreg bivallyal. No, a leopárral menten megkérdezte!

– Mit gondolsz, felfalhatom én ezt az embert?

– Felesleges kérdezned – válaszolta az öreg bivaly. – Mikor még fiatal voltam, a gazdám mindennap kihajtott a mezőre dolgozni. Mikor pedig megöregedtem, gyenge lettem, s már nem volt haszna belőlem, menten a vágóhídra akart hajtani. Az ember hálátlan, fald csak fel nyugodtan. A hálátlanoknak nem jár kímélet.

Mac Túnek cseppet sem tetszett a bivaly ítélete.

– Csak akkor nyertél – mondta a leopárdnak –, ha egymás után háromszor hangzik el ilyen ítélet.

Mentek tovább. Egyszer csak egy barackfához értek.

A barackfát is megkérdezte a leopárd:

– Mondd, felfalhatom én ezt az embert?

– Mikor még fiatal voltam – hangzott a barackfa válasza –, virágot nyitottam, gyümölcsöt érleltem, a gazdám meggazdagodott a termésemből. Most, hogy már öreg vagyok, és nem hajtok virágot, nem termek gyümölcsöt, ki akar vágni, tűzre akar vetni. Az ember hálátlan és igazságtalan. Miért kímélnéd? Fald fel nyugodtan!

Harmadszorra ősz aggastyánnal találkoztak. Mac Tü szép sorjában elmondott neki mindent, elmondotta azt is, hogyan ítélkezett a bivaly, hogyan vélekedett a barackfa. Az aggastyán türelmesen végighallgatta Mac Tüt, aztán a leopárdhoz fordult, s így szólt hozzá:

– Mégiscsak látnom kellene, valóban úgy esett-e, ahogy Mac Tü elmesélte. Csak ha a saját szememmel látom, csak akkor hiszem, hogy valóban elférsz a könyvesládájában.

A leopárd gyorsan bebújt a ládába, Mac Tü mester meg jó szorosan lezárta a láda fedelét. Az aggastyán láthatta, hogy a leopárd valóban elfért benne. Mikor aztán újra kinyitották a ládát, a leopárd megint csak neki akart támadni Mac Tünek, a megmentőjének. No, szörnyen megharagudott az aggastyán, kirántotta a kardját, s beledöfte a leopárdba.

– Hálátlan! Rosszal fizetnél a jóért?

A hálátlan leopárd elpusztult, Mac Tü mester pedig békességben hazaballagott a könyvesládájával. Az ökör meg a barackfa panaszja nem bántotta lelkiismeretét, hiszen ő bölcs volt és tudta: a természet arra való, hogy szolgálja az embert.

MESEMAGYARÁZÓ

E kötet a hajdan oly csodálatosnak, titokzatosnak tartott Kelet-Ázsia mesevilágának egy részével ismerteti meg az olvasót. A „Mesemagyarázó”-ban gyakran találkozunk majd e fogalommal: Kelet-Ázsia. Ilyenkor Ázsia legkeletibb részére, elsősorban Kínára, Japánra, Koreára és Vietnámra gondolunk. Tibet és Mongólia már belső-ázsiai terület, mivel azonban mesevilága rokon a kelet-ázsiai mesevilággal, a tibeti és a mongóliai meséket is e kötetben adjuk közre.

A hatalmas ázsiai szárazföld ősi kultúrák szülőföldje: e területeken találjuk meg az ember kulturális tevékenységének legrégebbi nyomait, a legkülönbözőbb felfedezések, találmányok születtek itt, amelyeknek még ma is hasznukat veszi az egész emberiség; s itt születtek azok a mesék is, melyek egy több ezer éves világ történelméről, elnyomott népek szenvedéseiről, küzdelmeiről, szépséget áhító törekvéseiről beszélnek a ma olvasójának.

*

A kelet-ázsiai országok és kultúrák középpontja *Kína*. A hatalmas terület műveltségére ősidők óta befolyást gyakorolt a kínai kultúra, s azokat az országokat, amelyekből e kötet meséi származnak, a kínai kultúra hatásterületének is mondhatjuk.

Hogy az olvasó megértse a kínai – s általában a kelet-ázsiai – mesék mondanivalóit, emlékeztetnünk kell a kelet-ázsiai országok történelmének egy-két fontosabb állomására.

Kína a világ egyik legnagyobb országa. Területe mintegy kilenc és fél millió km², nagyobb mint az Egyesült Államok, s mintegy tizenhatszázszor akkora, mint pl. egész Franciaország. A kínai nép az északi, pusztai nomádok közül emelkedett ki, s amint letelepedett, és birodalmat alapított, máris megépítette a híres Nagy Falat a többi nomád nép meg-megújuló támadásai ellen. De nemcsak a nomádok, hanem más Ázsiában élő népek, így a hunok és a mongolok is támadták a kínai birodalmat, a későbbi századok során pedig az európai gyarmatosító hatalmak meg-megújuló támadásai ellen kellett szüntelenül védekeznie. A Nagy Fal azonban nemcsak a birodalom

területi épségét védte, hanem az ősi kínai gazdagság haszonélvezőinek, az arisztokráciának a védőbástyája is volt. A kínai birodalom megművelésre váró roppant területei ugyanis lehetővé tették e gazdagság szakadatlan gyarapítását úgy, hogy magának a társadalomnak szerkezete eközben mit se változzék. Így történhetett meg az is, hogy Kínában nem alakult ki erős városi gazdaság, mely idővel igazi politikai hatalommá változhatott volna, és azok a települések, melyeket az akkori Kína városainak mondunk, voltaképpen csupán fejedelmi székhelyek, az adószedés központjai maradtak. E városokat nem kereskedők, nem iparosok, hanem a nemzetiségi-törzsi arisztokrácia tagjai lakták, akik a parasztok adójából éltek. A földművelés tehát ennek az arisztokráciának létalapja volt, s a Nagy Fal ezt a létalapot védte a nomádok támadásaival szemben.

E kötet egyik meséje, *„A hűséges asszony, aki bánatával megindította a köveket”* című, időszámításunk kezdete körül született, mikor a kényszermunkára fogott kínai parasztok és rabszolgák a Nagy Falat építették. Azóta is a kínaiak egyik legismertebb meséje, s a mai olvasó is világosan kéri ki belőle, hogy a nép vérével épült Nagy Falban a kínai nép első perctől kezdve a szörnyű elnyomás jelképét látta.

Az elnyomók a Nagy Falon belül is ezernyi korláttal, béklyóval igyekeztek szabad mozgásában, fejlődésében gátolni a kínai népet. E korlátok ledöntéséért voltaképpen csak századunkban indult meg az igazi harc. 1921-ben, a japán elnyomás elleni küzdelemmel kezdődött meg az első forradalmi polgárháború, mely magával hozta a forradalmak, a Hosszú Menetelés dicsőséges korszakát, míg 1949. október 1-én végül a nép kikiáltotta a Kínai Népköztársaságot. A régi Kína egész társadalmi berendezésének éppen az ezernyi korlát volt a legfőbb sajátossága, érthető tehát, hogy a kínai népmesék általában a kínai ember szabadságvágyát tükrözik.

Az *„Akiket ásó-kapa sem választ él egymástól”* című mesében a házasság korlátái ellen harcolnak halált megvető bátorsággal a fiatalok. A feudális társadalomról ad éles képet *„Az okos tolvaj”* c. mese. A furfangos parasztember ebben mintegy tükröt tart az elé a társadalom elé, melyben a császáron kezdve mindenki egyformán

lop, csal, hazudik, de a torz társadalmi rendszer ezért csak a szegény embert bünteti.

*

A kínai mesék figyelemre méltó jellegzetessége, hogy noha a kínai nép nagy többsége írástudatlan volt, a népmesékben mégis oly nagy szerepet játszik az írás, az írástudás, a versköltés, a festés és a többi „értelmiségi” foglalatosság. Ez mutatkozik meg pl. „*A három rímfaragó*”, „*A varázsecset*,” „*A festmény-feleség*” című mesékben is. Magyarázata az, hogy a hivatalnok-állam bonyolult közigazgatási feladatainak elvégzéséhez nagyszámú és jól képzett írástudó rétegre volt szükség, és természetesen ez a réteg volt az irodalom és filozófia művelője is.

Kínában nemcsak a népmese, hanem az írott irodalom is a csodához folyamodott, ha hősét ki akarta szabadítani a társadalmi korlátok közül, hiszen a valóságból nem meríthetett ilyen példát. Ezekben a mesékben vagy azért győz a rokonszenves hős, mert jó, okos, leleményes és türelmes, vagy pedig azért, mert csodával határos módon a sors rendez számára el mindent. A kisemberek álmának megvalósulása ez, a esüggedőké, akik már elvesztették a reményt, hogy saját erejükből valaha is boldogulhassanak. Ilyenkor szárnyra kap a képzelet, s minden jóban részelteti azokat, akiket a hatalmasok kifosztottak mindenükből.

A csodálatos elem gyakori szerepeltetése az oka annak, hogy a kínai népmese és az írott irodalom között nincs oly nagy távolság, mint pl. Európában. Ezért e kötetben olyan mesét is találunk, mely voltaképpen irodalmi termék. „*A Sárkánykirály palotája*” című mese ez, Li Csao-vej írta, i. u. 800 körül. De olvashatunk olyan anekdotákat és példázatokat is, melyek ókori filozófusok műveiből valók, Kínában azonban a mesevilág részévé lettek. Ezek „*Rövid mesék*” gyűjtőcímen jelentek meg e kötetben.

A kínai mesék egy másik jellemvonásaként a vizek istenének, a sárkányistennek tiszteletét említjük meg. A kínai parasztnak (és a világ minden parasztjának) egyik legfőbb problémája, gondja a földet termékenyítő eső, a legnagyobb csapások egyike pedig, ami érheti, a szárazság és az árvíz. A kínai történelem különösen sok árvízkatasztrófát jegyzett fel, s főként a Sárga Folyó áradásai voltak félelmetesek. A felhők, a vizek, a folyamok és a tengerek istene: a

sárkány, a kínai mesében nem ártalmas, gonosz és rettegett hatalom, mint az európai mesében, hanem jó szellem, akinek tisztelet jár: félelmetesen erős, de jószóval, jótettel befolyásolható, vagyis kegyes hatalmasság. („A Sárkánykirály palotája”, „Az ölesszárú fokhagyma és csésze nagyságú bors”, „A tengerforraló malac”, „A tehénpásztor és a szövőlány”.)

Az évezredekken át béklyóba kötött, meghajszolt nép lelkében természetesen nemigen születhettek derűs, vidám mesék. A kínai népmese – hacsak nem folyamodik a csodához – általában borúlátó, a hitétvesztett ember sötét színeivel fest. Érdekes példa erre az „Özönvíz” című mese. Az özönvizet megjósoló öreg koldus figyelmezteti a „kínai Noét”, hogy bárkájában magával vihet minden élőlényt, a farkas és az ember kivételével, mert ezek elveszejtik. S a történet azt bizonyítja, hogy az öreg koldus igazat jósolt. Ennek a mesének másik érdekessége az, hogy – mint annyi más nép hasonló tárgyú meséje – ez is sok tekintetben azonos a bibliai özönvíz-legendával.

*

Több más mesében is találkozunk a kínai vallási hiedelmek különböző megnyilvánulásaival, ezért hasznos lehet, ha az alábbiakban némi fogalmat adunk a régi Kína vallási rendszereiről. A legrégebb kínai vallásként szokták emlegetni a *konfuciánizmust*. Nevét a rendszer alapítójáról, Kung-Fu-ceról kapta. A vallás főpapja a császár volt, a „Menny Fia”, aki „isteni jogon” bírta a hatalmát. A konfuciánizmus egyik legfőbb tanítása az ősök imádattal határos tisztelete volt. Vallásként szokták emlegetni a *taoizmust* is, noha ez eredetileg természetbölcselet, amely materialista elemeket is tartalmaz. A taoista bölcselet klasszikusa Lao-ce volt, egyik kiváló képviselője pedig Csuang-ce (i. e. IV. század), aki mesteréhez hasonlóan minden bölcsesség céljának a békesség keresését tartotta. A taoizmus e ponton már találkozik a *buddhizmussal*. A buddhizmus elvei i. u. az I. században kerültek el Kínába, kínai zarándokok vitték oda Indiából. A buddhizmusnak azonban eleinte kevés hívője volt Kínában – az állam egy időben üldözte is a buddhizmust –, a kínai irodalom és a szájhagyomány mégis magán viseli nyomait, már csak azért is, mert a buddhista kolostorokban buzgón fordították az indiai klasszikus vallási iratokat.

Taoista pap szerepel „A festmény-feleség” című mesében, „Az okos feleség és buta férj” címűben pedig buddhista szertartásról olvashatunk.

Érdekessége még a kötetnek – éppen vallási szempontból – a „Kő-juh” című mese, amelyben a térítéssel gyarmatosításra szánt nép egy amerikai misszionáriust tesz nevetségessé.

*

A kötetünkben szereplő mesék második csoportját a *tibeti* népmesék közül válogattuk. Az i. u. VII. század derekán új birodalom született Ázsiában, a tibeti királyság. A ma már Kínához tartozó Tibet fővárosa Lhassza. Alapításának története nemcsak szájhagyományként maradt fenn, az ország kultúrájának történetében oly nagy szerepet játszó buddhista kolostorok pergamenjei is őrzik a főváros alapításának történetét. Eszerint az ő időszámításuk szerinti VII. században élt egy király, Szrongcan Gampo, akinek két felesége közül az egyik kínai hercegnő volt, s alighanem nemcsak „varázsló”, hanem nagyszerű városépítő is. Az asszony elhatározta, hogy felépíti „a világ legszebb helyét”. Bejárta az országot, útján lepillantott a mai Lhassza helyén levő völgybe s mindjárt megállapította, hogy ott kell kezdenie az építkezést, mert a völgy olyan, „akár a nyíló lótusz”, a környező hegyek pedig a buddhisták „nyolc szerencsés jelére” emlékeztetnek. Ebben az időben volt Tibet a leghatalmasabb; üstökösszerű pályafutása azonban már a X. század közepén véget ért. Nyomában fejlett írásos kultúra maradt, mely az egyre szaporodó buddhista kolostorok falai között fejlődött tovább. A történelmileg és politikailag háttérbe szoruló Tibet fontos vallási központtá lett.

A buddhizmus itt különféle szektákra oszlott és az egymással harcoló szekták kezében a vallás is az elnyomás eszközévé vált, amely a természet elképesztő mostohaságával versengve nehezítette a tibeti pásztorember, a folyómenti földműves életét. A vallásos szertartások összefonódtak az őstársadalom babonáival, kegyetlen szokásaival, s ez így együtt mind a tibeti nép elnyomását segítette. Szrongcan Gampo utódai erőszakos térítéssel buddhistává tették az országot – legalábbis látszatra –, a későbbi tibeti királyok azonban szembeszálltak a buddhizmussal. Ekkor megkezdődött a szektákra szakadozás, míg végre kialakult a

lámaizmus –, ennek a vallásnak főpapja a dalai láma, aki nemcsak egyházfő, hanem államfő is volt. Tibet néhány esztendő előtt a Kínai Népköztársasághoz csatlakozott.

A hajdan szörnyű elnyomás alatt élt tibeti nép „újabb” – mintegy ezer év alatt kialakult – mesevilágát ijesztő démonok, emberevő szörnyek, kérérlhetetlen hatalmak népesítették be. Az ilyenfajta történetekben úgyszólván nyoma sincs az ősi mesevilág varázsának, megejtő bájának. Gyűjteményünk részére éppen ezért nem annyira ezekből a mesékből, hanem inkább a tibeti királyság megalakulása körüli, és a buddhizmus szektákra szakadása előtti időkből válogattunk, továbbá az állatmesékből, melyeknek többnyire semmi közük sincs a vallási tanokhoz. Az elnyomás és szellemi elnyomorodás közepett a tibeti nép ezekkel az állatmesékkel fejezte ki a maga egyszerű igazságait. Több is bennük a természetes bölcsesség és erkölcsi tanulság, mint a mindenáron elvont tanokat terjeszteni akaró buddhista történetekben.

A tibeti királyság megalakulása előtti időkbe vezet vissza bennünket a „*Hogyan vált el a hátasló testvérétől, a vadlótól*” című mese, amely voltaképpen egy nagyobb ótibeti legenda töredéke. Soraiban a komor és megragadó költészet a természet józan megfigyelésével keveredik.

„*A csodálatos drágakő*” a buddhista tant jelképezi, melynek birtoklása a buddhisták hite szerint az elképzelhető legfőbb jót jelenti. Az ilyen tibeti mesék azonban nemcsak egy bonyolult, elvont tan illusztrációi, de színes, megragadó és helyenkint költői alkotások is.

A tibeti királyság megalakulása körüli időkben született „*Az okos lány*” című mese, hősnője, a főúri lány, erősen hasonlít a városalapító kínai hercegnőre.

*

Kína északnyugati vidékein, valamint innen keletre és északra, az ókorban is lótenyésztő, nomád népek laktak. Közülük több is benyomult a kínai határok mögé, de valamennyi hamarosan beolvadt a kínai népbe. A nomádok közül a *mongol* volt a leghatalmasabb. A mongolok a XIII. században leigázták Kínát. Megteremtették a világtörténelem egyik legnagyobb kiterjedésű birodalmát, de őket is elérte az erőszakon alapuló birodalmak sorsa:

trónviszály, belvillongás gyöngítette a mongol hatalmat, s a leigázott népek lassanként visszaszorították őket a pusztákra. A mongol társadalmi fejlődés ezzel jó időre megrekedt, s lassanként, akárcsak a tibeti életformát, a mongolt is a buddhizmus legkegyetlenebb formája hatotta át. Napjainkban a mongolok már népi demokratikus államformában élnek, melyet a Szovjetunió segítségével 1924-ben, az intervenciós harcok idején vívtak ki maguknak. A mongolság két és fél milliónyi része azonban nem a mongol államon belül, hanem kínai területen él, (ezek az ún. belső-ázsiai mongolok), más és kisebb részük pedig a Szovjetunió határain belül, a Mongol-Burját autonóm köztársaságban.

A mongolok hajdani életére is rányomta a bélyegét a buddhizmus kegyetlen formája, meseviláguk mégsem módosult olyan mértékben, mint a tibeti, hiszen a mongol népben elevenen éltek a régi dicsőség, a hősi korszak emlékei. A mongol mesék kegyetlenségében sok a természetes harciasság, és kicsillan belőlük a szabad nomád életforma derűje, öröme. A mongol népmesék bizonyos vonatkozásokban közelebb esnek a mi népmeséinkhez, néhányuk pedig kifejezetten emlékeztet azokra. A „*Modzsigir és a hét Kodzsigir*” című mese például erősen hasonlít a „*Kis Kolozs és Nagy Kolozs*” című magyar népmesére. Ugyancsak európai hangulatú mese „*A gyümölcsszedő fiú története*” és „*A szegény gyökérszedő fiú meséje*”.

Van a mongol népmeséknek egy különös figurája, a *mangusz*, ez a gonosztevő démon, melynek legyőzése éppen olyan dicsőséget jelent, mint az európai mesékben a farkasé, vagy az afrikai mesékben a sakálé.

Ezeknek a meséknek az érdekessége abban is rejlik, hogy az általános népmese-motívumokat számunkra új, mongol környezetbe helyezik át.

*

Négy *ujgur* népmesét is közlünk. Az ujjur nép nagyobb részének a Kínai Népköztársaság legészakibb tartománya, Hszinosiang az otthona, de mintegy százezren a Szovjetunióban élnek. Ez a nyelve szerint török eredetű nép a kínai kultúra befolyása alatt fejlődött ugyan, mesevilága azonban mégsem annyira a kínai, mint inkább a perzsa és az arab mesevilággal rokon. Az „*Ezeregyéjszaka*” meséire

emlékeztetnek az e kötetben olvasható darabok is. „*Naszreddin Avanti vidám, története*” a Naszreddin Hodzsa történetek családjából valók, hangulatuk a nagy közel-keleti kereskedővárosok világát idézi.

„*A gránátalmafa királya*” című mese nagyon hasonlít a mi Árgyélus királyfiról szóló mesénkre; ebben is inkább a környezet, a táj, az emberek szokásai az újszerűek.

A kötetben olvasható néhány ujgur mese mindenesetre alkalmas arra, hogy az olvasó lássa: mennyire más a kelet-ázsiai és a közép-ázsiai mese, s hogy megérezze: a hasonló elemekre felépülő meséknek is némelykor mennyire más a hangulatuk.

*

Kínától északkeletre terül el a hatalmas *Koreai félsziget*. E terület kezdettől fogva kínai és japán vetélkedés tárgya volt, a koreaiakhoz azonban mindig közelebb állottak a kínaiak, s így Korea államszervezete, társadalmá és kultúrájának fejlődése is kínai példához igazodott. A XIII. században mongolok foglalták el Koreát, a mongol uralom után Kínának hódolt be a félsziget; 1894-ben forradalom tört ki a romlott hivatalnok-uralom ellen, s ezt Japán a maga céljaira akarván kihasználni, előbb megszállta Korea egy részét, majd hatalmába kerítette az egész félszigetet. A japán-orosz háború után Korea teljes egészében japán kézre került. 1910-ben a japán hadügyminiszter vette át a kormányzást, s a koreai nép csak 1945-ben szabadult fel a japán gyarmatosítók igája alól. Az ország azonban 1950-ben ismét véres harcok színhelyévé vált. Csak három éven át tartó vérontás után kötött fegyverszünetet a szabad Észak-Korea az amerikai gyarmatosítás igája alatt szenvedő Dél-Koreával.

A félszigeten elterjedt ugyan a buddhizmus, a nép lelkében azonban gyökeret verni nem tudott, csak az uralkodórétegek vallása maradt, maga a nép nem volt vallásos. Ez a magyarázata annak, hogy a koreai nép meséi viszonylag mentesek az ijesztő babonáktól, hiedelmektől.

A „*Hogyan lett a parasztból mandarin*”, „*A különös ítélet*” és más mesék témája előfordul Kínában, Japánban és Vietnamban is, ezek a mesék mégis jellegzetesen koreaiak, egyszerű népi szemléletük miatt. A többi koreai mesében még inkább megfigyelhető az, amiben a koreai nép a többi kelet-ázsiai néptől, s azok szemléletétől

különbözik: a koreai meséknek egyszerűbb, néha darabosabb a szerkezetük, a hangjuk. Ez a nép Kelet-Ázsia más népeinél jobban szereti az erdőt, a hegyvidékek nagy erdőségeiben otthonosabban mozog; ezt kiérezzük úgyszólván minden meséjéből.

*

Korea évszázadokon át a kínai műveltség és a buddhizmus közvetítője volt a szigetvilág, *Japán* felé. A japán szigetek legrégebb lakói Kelet-Ázsia történelmében semmivel sem tették nevezetessé magukat. A szigetvilág népe csak a VII. század táján szerveződött állammá, ekkor – Korea közvetítésével – Japánban is meghonosodott a kínai állami és társadalmi szervezet, a hivatalnokrend. Ugyancsak koreai közvetítéssel jutottak el Japánba a buddhista tanok is, melyek a *sintoizmussal* – a japán nép ősi természetvallásával – keveredve mély gyökereket vertek a japán népben, olyannyira, hogy a buddhizmus és a sintoizmus Japánban úgyszólván teljesen összefonódott, s csak az újkorral újjászülető japán nacionalizmus igyekezett mindenáron feltámasztani az ősi sinto-hitnek egy modernebb formáját, melynek egyik legfőbb tanítása az állampolgári engedelmesség a felsőbbtség iránt.

A legismertebb japán mesék között több, Kínában is ismert témájúra bukkanunk. Ilyen pl. „*A démonok mulatsága*”, „*Az alvégi és felvégi apóka*” stb., viszont Kínában ismeretlen elemekből szövődik „*A hídépítő meg az ördög*” és az „*Urasima Taro*” című mese, hogy csak a legszebbeket említsük.

Érdekes, jellegzetesen japán mese „*A békakirándulás*”, amelyben két nagyváros, Kioto és Oszaka versengését teszi nevetségessé a népi történet. „*A kópé Kicsigo történetei*”-ben meg mintha a Naszreddin-tréfákra, vagy még inkább a Till Eulenspiegel történetekre ismernénk, s van is köztük valami hasonlóság.

Figyelemreméltó, érdekes japán mese „*A három sírdogáló*”, mely az írástudatlanságot csúfolja ki. A japán társadalmi berendezkedésre utal erős gúnnyal „*A hosszú név átka*” című mese, melyben egy gyermek csaknem elpusztul előkelő hangzású, hosszú neve miatt.

Démonok meglehetősen nagy számban szerepelnek a japán mesékben. Ezek a rossz szellemek sokkal ridegebbek, könyörtelenebbek, mint az európai mesék sokszor barátságos manói.

*

Kínától délre, a tengerparton húzódik *Vietnam*. E terület voltaképpen már Délkelet-Ázsiához tartozik. A legtöbb délkelet-ázsiai országban az indiai befolyás érvényesült erősebben, Vietnam azonban már az ókorban is Kína népeivel élt együtt, s így kultúrája is kínai színezetű.

Akárcsak Korea, Vietnam is kínai gyarmattá lett az ókorban, s az állami és társadalmi rend Vietnamban is a patriarkális hivatalnok-társadalom volt. Az olyan mese, mint „*A tigrissé vált mandarin*”, nem egyszerűen egy kínai téma átültetése vietnami környezetbe, hanem szükségképpen megszületett a vietnami társadalom talaján is. Akárcsak a koreai meséket, a vietnamiakat is bizonyos egyszerűbb szemlélet, közvetlenebb népiesség jellemzi, csak a színei mások, valahogy trópusiabbak.

Érdekes jelenség – s ez is kínai hatásra mutat – hogy a vietnami mesében is gyakori az írástudók szerepeltetése. Pl. „*A hálátlan leopárd*”. A romlott hivatalnok-társadalmon áll bosszút a nép – legalábbis vágyaiban – a már említett „*A tigrissé vált mandarin*” c. mesében.

A falujából elvágódó, a szülőföldhöz hűtlen fiatal parasztlegényt gúnyolja ki „*A nagyváros csodái*” című kis mese. A „*Miért aprószemű a rizs*” címűben eredeti kelet-ázsiai színekkel, hangulatokkal találkozunk, a meseelemek azonban a világ számos táján föllelhetők.

„*Az aranyfejsze*” című mesében is európai elemeket találunk. Hogy ezek és más vándor meseelemek hogyan jutottak el egyik országból, sőt egyik földrésről a másikra, nem tudjuk; a népmesetudomány már régóta buzgólkodik azon, hogy ezt kiderítse.

*

A meséket javarészt eredetiből fordítva, változtatás nélkül adtuk közre. A mesék egyik-másik eleme azonban nagyon messze esik az európai olvasó, főként az európai gyerek-olvasó világtól; ezért néhány mesét – szellemük és hangulatuk tiszteletbentartásával – némileg átdolgoztunk.

FORRÁSMUNKÁK

A Sárkánykirály lánya. Új Magyar Könyvkiadó 1956 (kínai mesék)
Az arany teknősbéka. Új Magyar Könyvkiadó 1956 (vietnami mesék)

W. Eberhard, Chinesische Volksmärchen. Insel Bücherei 484. Leipzig 1953.

W. Eberhard, Volksmärchen aus Südost-China. FFC 128. Helsinki 1941.

R. Wilhelm, Chinesische Volksmärchen. Die Märchen der Weltliteratur. Jena 1921.

Chinese Literature 1955 IV. sz. és 1956 III. sz.

Chinas Völker Erzählen, Verlag für Fremdsprachige Literatur, Peking, 1958.

Die Geister des Gelben Flusses. Dreifen Verlag.

W. F. O'Connor, Folk Tales from Tibet. London 1906.

Die Märchen der Siddhi-Kür. Rikola Verlag 1922.

Zong Yu-sob, Folk Tales from Korea. London 1952.

Die Ginsengwurzel. Koreanische Sagen und Volkserzählungen, Märchen. Das Gesicht der Völker. Eisenach 1955.

Unter dem Odongbaum. Koreanische Sagen, Märchen und Fabeln.

Das Gesicht der Völker. Eisenach.

F. Rumpf, Japanische Volksmärchen. Die Märchen der Weltliteratur. Jena 1921.

Японские сказки, Москва 1956.

Die Reiskugel. Sagen und Göttergeschichten, Märchen und Fabeln aus Vietnam. Das Gesicht der Völker. Eisenach 1952.

A 24, 25. és 27. sz. mesék magyar szövege kínai eredetiből, a 28, 35, 36, 37. sz. meséké tibeti eredetiből, a 38-47. sz. meséké mongol eredetiből és a 75-79. sz. meséké japán eredetiből készült.

TARTALOM

KÍNAI MESÉK

A Sárkánykirály palotája (Li Csao-vej meséje) Fordította Viktor János. A versbetétet fordította Dybas Tihamér

Mese a szegény ifjúról és a boszorkány lányáról. Átdolgozta Beke Margit

Az okos tolvaj. Átdolgozta Beke Margit

A hűséges asszony, aki bánatával megindította a köveket. Átdolgozta Beke Margit

Öles szárú fokhagyma és csésze nagyságú bors. Átdolgozta Beke Margit

Az aranytojó madár. Átdolgozta Sziráky Judit

A végtelen mese. Átdolgozta Sziráky Judit

A tengerforraló malac. Átdolgozta Beke Margit

Harkálymese. Átdolgozta Sziráky Judit

Az okos feleség és a buta férj. Átdolgozta Sziráky Judit

Özönvíz. Átdolgozta Beke Margit

A tehénpásztor és a szövőlány. Átdolgozta Lengyel Balázs

Akiket ásó-kapa sem választ el egymástól. Átdolgozta Beke Margit

A varázsecset. Átdolgozta Gergely Ágnes

A kakukk meg a bagoly. Átdolgozta Sziráky Judit

A három rímfaragó. Átdolgozta Lengyel Balázs

A hangyák hálája. Átdolgozta Sziráky Judit

A festmény-feles ég. Átdolgozta Gergely Ágnes

A két testvér. Átdolgozta Lengyel Balázs

A párduc. Átdolgozta Lengyel Balázs

Az állatok barlangja. Átdolgozta Lengyel Balázs

A tudós ember bátorsága. Fordította Csongor Barnabás

Az ember, aki megjárta az alvilágot. Átdolgozás, Csongor Barnabás fordítása nyomán

Híres példázatok. Átdolgozta Tőkei Ferenc

A kő-juh. Átdolgozta Tőkei Ferenc

Sigár, a hős. Átdolgozta Bartócz Ilona

A Ganlan-tavi ifjú. Átdolgozta Bartócz Ilona

TIBETI MESÉK

Hogyan vált el a hátszló testvérétől, a vadlótól. Átdolgozás, Róna Tas András fordítása nyomán

A zöld lovas. Átdolgozta Bartócz Ilona

Mese a teknősbókról és a majomról. Átdolgozás, Tóth Edit fordítása nyomán

Mese a macskáról és az egerekről. Átdolgozás, Tóth Edit fordítása nyomán

A béka és a holló. Átdolgozás, Tóth Edit fordítása nyomán

Mese az oroszlánról és a nyúlról. Átdolgozás, Tóth Edit fordítása nyomán

A két szomszéd története. Átdolgozás, Tóth Edit fordítása nyomán

Az ökrök tanúskodása. Átdolgozta Dégh Linda

Az okos leány. Átdolgozás, Róna Tas András fordítása nyomán

Az aranyásó hangyák. Átdolgozás, Róna Tas András fordítása nyomán

A csodálatos drágakő. Átdolgozás, Róna Tas András fordítása nyomán

MONGOL MESÉK

Modzsigir és a hét Kodzsigir. Átdolgozás, Bese Lajos fordítása nyomán

A szegény gyökérszedő fiú. Átdolgozás, Bese Lajos fordítása nyomán

Bakarasz nagyszakáll. Átdolgozás, Bese Lajos fordítása nyomán

A gyümölcsszedő fiú története. Átdolgozás, Bese Lajos fordítása nyomán

A mangusz. Átdolgozás, Bese Lajos fordítása nyomán

Dzsirgeldej és Mergeldej. Átdolgozás, Bese Lajos fordítása nyomán

A róka, a szarka meg a vadlibák. Átdolgozás, Bese Lajos fordítása nyomán

Az ostoba farkas. Átdolgozás, Bese Lajos fordítása nyomán

A gazdag kán és a három hiszékeny ifjú. Átdolgozás, Bese Lajos fordítása nyomán

Eszergej és Meszergej. Átdolgozás, Bese Lajos fordítása nyomán

A vaddisznófej-varázsló. Átdolgozta Dégh Linda

UJGUR MESÉK

Vidám történetek Naszreddin Avantíróól. Átdolgozta Gergely Ágnes

A jó tanács

A három kincs. Átdolgozta Lengyel Balázs

A gránátalmafa királya. Átdolgozta Gergely Ágnes

A felhőjáró paripa. Átdolgozta Bartócz Ilona

KOREAI MESÉK

A mesék szellemei. Átdolgozta Bartócz Ilona

Milyen ostobák az emberek! Átdolgozta Bartócz Ilona

Vascipő és testvérei. Átdolgozta Bartócz Ilona

A tigris és a datolya. Átdolgozta Bartócz Ilona

A három testvér öröksége. Átdolgozta Bartócz Hona

A bűvös erszény. Átdolgozta Dégh Linda

Az ifjú Gim meg a rablók. Átdolgozta Dégh Linda

A tigris sírja. Átdolgozta Dégh Linda

A bűvös ládikó. Átdolgozta Rab Zsuzsa

Mese a gonosz tükörről. Átdolgozta Rab Zsuzsa

A különös ítélet. Átdolgozta Rab Zsuzsa

Az ostoba medve. Átdolgozta Rab Zsuzsa

Hogyan lett a parasztból mandarin? Átdolgozta Rab Zsuzsa

A szegény asszony hallevese. Átdolgozta Rab Zsuzsa

JAPÁN MESÉK

Az alvégi meg a felvégi apóka. Átdolgozta Lengyel Balázs

A hosszú név átka. Átdolgozta Lengyel Balázs

A kópé Kicsigo történetei. Átdolgozta Lengyel Balázs

A farkas és a kutya. Átdolgozta Gulya János

A csillagok. Fordította Gulya János

A szórakozott ember. Fordította Gulya János

A fiatalasszony és az anyósa. Fordította Gulya János

A hídépítő meg az ördög. Átdolgozta Lengyel Balázs

Urasima Taro. Átdolgozás, Major Gyula fordítása nyomán

A majom és a rák. Átdolgozás, Major Gyula fordítása nyomán

Démonok mulatsága. Átdolgozás, Major Gyula fordítása nyomán

Momotaro, az őszibarack fiú. Átdolgozás, Major Gyula fordítása nyomán

Béka-kirándulás. Átdolgozás, Major Gyula fordítása nyomán
A nehéz kosár meg a könnyű... Átdolgozás, Gulya János
fordítása nyomán

A fondorlatos bognár. Fordította Gulya János

A szerencsehozó kalapács. Fordította Lengyel Balázs

A három sírdogáló. Átdolgozta Lengyel Balázs

A vak ember és a manó. Átdolgozta Gulya János

Történet a bambusznádban talált lányról. Átdolgozta Lengyel
Balázs

VIETNAMI MESÉK

Kókuszdió. Átdolgozás, Nyugen Huun Thut fordítása nyomán
A tigrissé vált mandarin. Átdolgozás, Nyugen Huun Thut fordítása
nyomán

A nagyváros csodái. Átdolgozta Bartócz Ilona

A csodatevő csirkeláb. Átdolgozta Dégh Linda

Thien és Dia. Átdolgozta Weöres Sándor

Az aranyfejsze. Átdolgozta Weöres Sándor

A furfangos legény háztűznézőben. Átdolgozta Bartócz Ilona

Miért aprószemű a rizs? Átdolgozta Bartócz Ilona

A hálátlan leopárd. Átdolgozta Bartócz Ilona

Mesemagyarázó

Forrásmunkák

Jegyzetek

Mohamed (571-639) híveit, a mohamedán vallás követőit nevezik így.

Buddha: ókori indiai vallásalapító, aki követői szerint maga is istenné lett. Kelet-Ázsiában és Indiában a legelterjedtebb vallások egyike a buddhizmus.

jáspis: színes féldrágakő

Mitikus korszakok az Aranykor hanyatlása után.

A nagy fennsík Tibet közepén a Bjang-thang, ma is a vad jakra vadászó és szelíd jakkal nomadizáló tibeti pásztorok hazája.

a jakbika szíve.

A lovak közismert barátkozása, itt az utolsó búcsú jele.

A tibeti nép eredetmondáiban szereplő legendás birodalom, valószínűleg a Lhasza környéki Szkji folyó völgye.

Az itt következő töredékes rész a ló és az ember szerződését mondja el. Az ember biztosítja neki az öszvérénél jobb bánásmódot.

Lépjen a túlvilági szellemek szolgálatába.

A következő rész a ló felszerszámozásának legendás eredetéről szól.

a következő rész a jak-áldozat eredetét magyarázza.

mivel a buddhistának tiltott tevékenységet – állatok megölését – végzik, a társadalom kitaláltjai. Ezek a foglalkozások családon belül öröklődnek.

szimbólumok; a Tanítás Kerekét, az elefántot, a lovat, a drágakövet, a feleséget, a minisztert és a hadvezért jelképező drágaságok.

a buddhista tanítás szimbóluma.

Buddhista szerzetes.

Embrevő szörny.

Törzsfő, király.

Mandarin: kínai, koreai főtisztviselő a régi időkben.

Démonok: a legkülönbébb népek hitregéiben szereplő, rendszerint rosszindulatú szellemek.